SIMONAS DAUKANTAS

ŽEMAIČIŲ TAUTOSAKA

II

SIMONAS DAUKANTAS

ŽEMAIČIŲ TAUTOSAKA

II

PASAKOS PATARLĖS MĮSLĖS

VAGA
VILNIUS
1984

82.3L-6
Da 409

Parengė

filol. m. k.
KOSTAS ALEKSYNAS,

filol. m. dr.
KAZYS GRIGAS,

filol. m. dr.
LEONARDAS SAUKA

Kalbą redagavo

filol. m. k.
KOSTAS ALEKSYNAS

Recenzavo

filol. m. k.
ALEKSAS GIRDENIS

D $\frac{4702360100—047}{M 852(08)—84}$ 35—84

© Leidykla „Vaga", 1984

PASAKOJAMOJI TAUTOSAKA

457. APEI ŠUNĮ, KUR BUVO VARDU BINZA

Buvęs šuo prie gero gaspadoriaus. Ir tas šuo teip dideliai buvęs geras ir macnus. Teip tas šuo kaip paseno, paliko niekam nebvertas. Tas gaspadorius gailėjos aną karti ir išvarė aną iš savo namų. Tas šuo nebgauna niekame ėsti, išalko.

Bevaikščiodamas sutiko vilką. Tas vilkas pradėjo sakyti vardu šuniui Binza:

— Binza, koks tu macnus pirma buvai — dėl ko tu dabar nebesi macnus?

Anas pradėjo sakyti:

— Kad mane gaspadorius išginė, nebduoda man ėsti,— kur nebūsiu slabnas...

Tas vilkas pradėjo sakyti tam Binzai:

— Ar tu nori,— sako,— aš tave attaisysiu apent, kad tu paliksi geru?

Anas atsakė:

— Noriu mylai, kad attaisytumei kaip norint.

Tas vilkas pradėjo sakyti Binzai:

— Kad tavo gaspadinė išeis rytą šieno grėbti ir išsineš su savimi mažą vaiką, tad kaip ana pasvadins tą vaiką ant žemę, aš aną pagausiu ir nešiuos. O tu būk, būk netoli krūmalio ir iškratyk nuog manęs tą vaiką. Tai per tai būsi ščėslyvu. Bet,— tas vilkas klausė šunies,— ką man už tą gerą duosi?

Tas šuo atsakė:

— Kad mūsų bus bankieta, pašventimas kryžiaus, tad tu ateik tuo čėsu, o aš tau duosiu už tai meisos ir kaulų, pavogdamas nuog kukoriaus.

Teip anuodu surokavo.

Ir ant ryto meto išeita gaspadinė su vaiku nešina ir šeimyna šieno grėbti. Kaip ta gaspadinė tiktai padėjo tą vaiką ant žemę, tujaus atbėgęs vilkas pagrobė tą vaiką. Ta gaspadinė kaip tik pamatė, kad jau vilkas vaiką neša, tad pradėjo gvaltą daryti. Teip ir Binza, kaip išgirdo, krūmaly būdamas, gvaltą, ir anas atsiliepė, arba sulojo. Ta gaspadinė pradėjo siundyti sakydama:

— Binza, gink vilką!

Tas Binza — bėgti stačiai ant to vilko. Ir iškratė nuog vilko tą vaiką. Ta gaspadinė tokia kantena ant to šunies! Ir paliko per tai ščėslyvu.

Ir atėjo bankieta. Per tą bankietą atėjo vilkas. Ir Binza aną pamatė. Sveikinos anuodu su Binza, ir pradėjo Binza sakyti vilkui:

— Pasilūkėk,— sako,— vakaro,— sakė anam.

Tas vilkas sulaukė vakaro — tas Binza nešti pradėjo tam vilkui meisos ir kaulų, pavogdamas nuog kukoriaus. Tas vilkas priėdė jau meisos ir pradėjo prašyti gerti. Tas Binza anam sakė:

— Eikim į vidų, o aš duosiu alaus.

Tas vilkas pradėjo sakyti:

— Kaip aš eisiu: rasit mane pamatys.

Tas Binza sako:

— Nepamatys, bet visi girti yra.

Vilkas paklausęs, ir įėję į trobą. Binza atnešė anam gerti alaus cielą gorčių. Anas ir išlakė visą. Kaip tas vilkas apsigėrė, pradėjo Binzai sakyti neiškentėjęs:

— Nu, jau tiek šauksiu! — bo tie žmonys dainiuoja — ir anas nebiškenčia, nori dainiuoti.

Tas Binza sako:

— Nedainiuok, bo tu nepritaisysi prie balso žmonių.

Anas nebiškenčia — pradėjęs kaukti. Ir išgirdo tie žmonys ano balsą, pradėjo ieškoti ir atrado užpečiuj ir pradėjo aną mušti dideliai. Teip anas ledva beišbėgo iš trobos, ledva be gyvas paliko.

Tas vilkas dideliai supykęs ant Binzą, kad aną numušino strošniai ir ledva gyvas bepaliko. Binza sako:

— Ar aš nesakiau, kad nešauk, bo nepritaisysi balso!

Vilkas neklausės, ką Binza sakė, ir pabėgdamas pasakė:

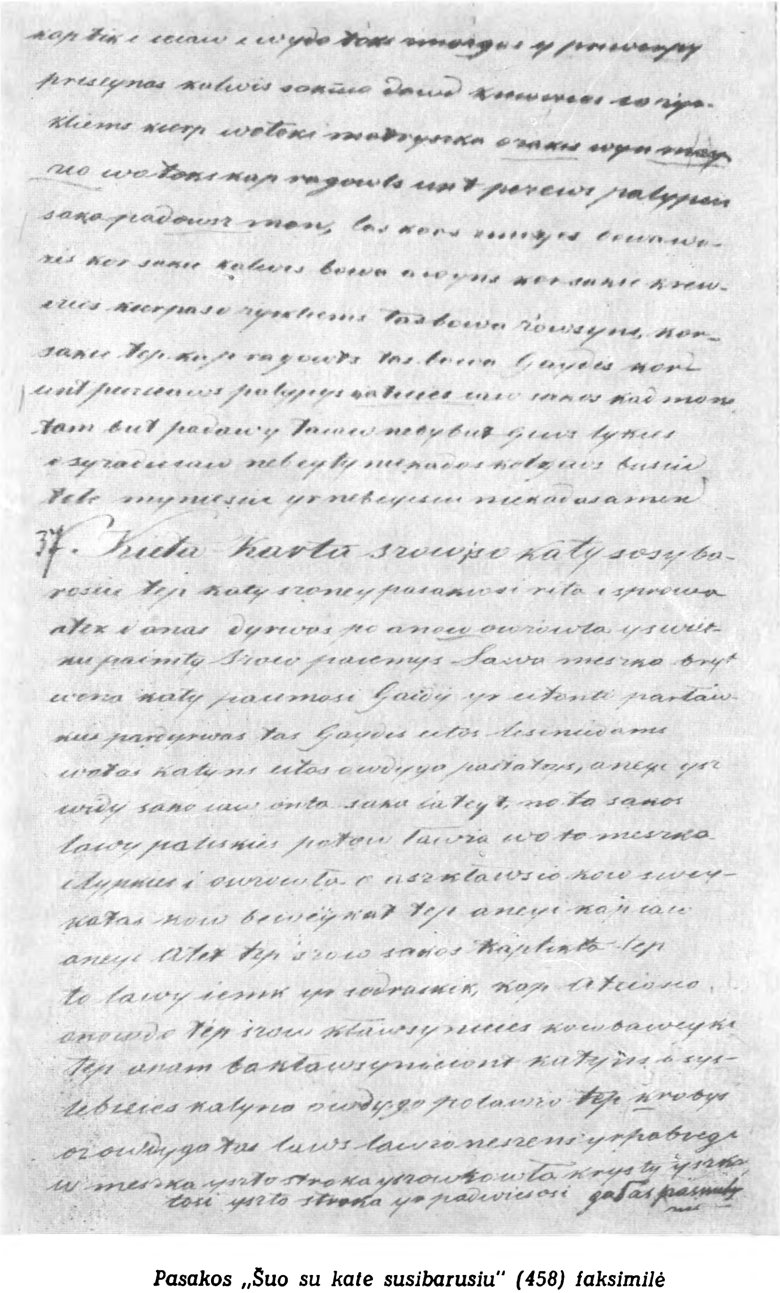
— Rytą bus sprova! — ir liepė ateiti su sviedkais vediną. Tas Binza pavadinęs katiną, gaidį ir pats, o vilkas pavadinęs mešką, šerną ir pats. Paskui vilkas laukė ateitant Binzos su sviedkais. Laukia laukia — nesulaukia. Potam vilkas liepė mešką lipti į eglę. Ta meška kaip įlipo, ir pamatė ateitant anuos — pradėjo sakyti vilkui:

— Kumali, ateita strošni zabijokai: vienas su špykiu nešinas, antras barabaną mušdamas, ir sušuko: „Ar yra kas?!", o trečiasis kūlius rinkdamas!

Pradėjo sakyti vilkas savo sviedkams:

— Kavokimos, bo nebus gerai!

Tas vilkas įlindo į laužą, šernas — į skruzdyną, o meška — eglėje. Anie kaip atėjo prie vilko po ta egle, kur buvo surokavę

Pasakos „Šuo su kate susibarusiu" (458) faksimilė

sueiti, tam šernui skruzdis įlindo į subinę ir pradėjo kąsti anam dideliai. Anas neiškentėdamas iš to skausmo pradėjo su uodega į skruzdyną plakti. Tas katinas įsistebėjo, kad ten kuša kaži kas — anas mislijo, kad pelė. Tiktai kapt už uodegą — tas šernas bėgti. O gaidys buvo šalip to skruzdyno. Anas pasibaidė ir įlėkė į eglę sakydamas:

— Paduok šen!

Ta meška iš tos eglės ant laužo, kur buvo vilkas įlindęs, nukrito. Tas vilkas iš to laužo bėgti! Meška paskui vilką. O šie ir paliko vieni — ir išgriežė sprovą.

458. [ŠUO SU KATE SUSIBARUSIU]

Kitą kartą šuo su kate susibarusiu. Teip katė šuniui pasakiusi:

— Rytą į sprovą ateik į anas dirvas po anuo ąžuolu.

Ir sviedkų [liepė] paimti.

Šuo paėmęs levą, mešką, britvoną. Katė paėmusi gaidį ir eitanti per laukus, per dirvas. Tas gaidys eitąs lesinėdamas, o tas katinas eitąs uodegą pastatęs. Anie išvydę saką:

— Jau antai,— sako,— ateita!

— Nu, tai,— saką̨s [šuo],— leve, palįskis po tuo laužu, o tu, meška, įlipkis į ąžuolą, o aš klausiu, ką sveikatos, ką beveikiat.

Teip anie [padarę]. Kaip jau anie ateita, teip šuo saką̨s:

— Kaip tiktai teip — tu, leve, imk ir sudraskyk.

Kaip atėjusiu anuodu, teip šuo klausinėjęs:

— Ką beveiki?..

Teip anam beklausinėjant, katinas įsistebėjęs levo * uodegą po laužu. Teip grobęs už uodegą — tas levas laužu nešinas ir pabėgęs. O meška iš to stroko iš ąžuolo kriste iškritusi, iš to stroko ir padvėsusi.

459. [DVI PELĖS]

Kitą kartą pelė medinoji ėjo viešėti prie namiškei. Kaip nuėjo į kamarą, atrado daug trupučių nuog daiktų rožnių. Teip anoms bevalgant, įėjo šėporius. Namiškė, gerai žinodama padėjimą, pasikavodino, o medinoji, teip dideliai išsigandusi, pasie-

niais bėgiojo mislydama: „Ką aš tau padarysiu, kad tu mane dideliai apgavai?" Teip ana, kaip išėjo šėporius laukan, pradėjo prašyti, kad namiškė eitų viešėti prie medinajai. Ana nuėjo. Kaip nuėjo, teip visas sukvietė medinąsias peles ir užmušė tą kieminę už tą, kad aną teip apgavo.

460. KITĄ KARTĄ LAPĖ ĖJO SU OŽIU BUDA[VOTIS]

Teip lapė, nuėjusi prie ožio, sakanti:

— Eikiva į medę budavotis, bet bus didžiai dideli speigai.

Nuėjusiu budavojančiuos — gaidys [atėjęs]. Prašančiu:

— Budavotis padėk, bet bus dideli speigai.

Gaidys atsakė:

— Aš į kerpes įsikasiu — man nebus šalta.

Atėjus kiaulė — prašanti lapė:

— Padėk budavotis, bet bus dideli speigai.

Atsakiusi kiaulė:

— Aš įsikasiu į žemę — man nebus šalta.

Ateitąs žąsinas — prašanti lapė:

— Padėk budavotis, bet bus dideli speigai.

Atsakęs žąsinas:

— Mano didelės yra plunksnos — neperšals.

Atėjęs zuikis — lapė prašanti:

— Padėk budavotis.

Atsakęs zuikis:

— Mano gaurai tankūs, man bus nešalta.

Teip anuodu budavojančiu ir pabudavojusiu. Gyvenančiu.

Ir atėjo žiema. Šalta, speigai dideli — nebgali niekame niekas patvertis.

Teip ir atėjęs gaidys, prašąs, kad įleistų į trobą. Lapė sakanti:

— Juk sakei: „Įsikasiu į kerpes — nebus šalta."

— Nu, jei neleidžiat, aš atkasiu pamatus, iškasiu — ir jūs nušalsit, ir aš nušalsiu.

Ir įleidusiu.

Potam atėjęs žąsinas. Sakąs:

— Įleisk mane, lapele, įleisk mane, bet jau nušalsiu.

— Juk sakei: „Mano plunksnos didelės, neperšąla."

— Nu, jei jūs manę[s] neleidžiat, aš kiminus ištrauksiu iš sienos.

— Nu, eik...

Potam atėjusi kiaulė. Sakanti:

— Įleisk mane — šitai jau nušalsiu! Susimylėk ant manęs, bet jau nebgaliu ištūrėti, bengiuos.

— Juk sakei: „Mano šeriai ilgi, ir nebus šalta."

— Nu, jei jūs manę[s] neleidžiat, aš pamatus išknisiu — ir jūs nušalsit, ir aš...

— Nu, eik jau...

Potam atėjęs zuikis. Sakąs:

— Įleiskit mane!

— Tu juk sakei: „Mano yra gaurai tankūs — neperšals."

— Susimylėkit, nebgaliu beištūrėti — jau nušalsiu. Nu, jei jūs manę[s] neleidžiat, aš imsiu su kojoms ir iškrušiu — ir nušalsiu ir aš, ir jūs...

— Nu, eik...

Potam gyveno anie visi vigadniai, šiltai. O teip dideli speigai buvo, o teip daug buvo vilkų. Teip išalkę [vilkai] valgyti. Teip anie eis į tą trobą — niekaip negalį įeiti. Teip [vieną] vilką visi suėmę ir įstūmę. Kaip tik tas vilkas įėjo, teip ožys ėmęs su ragais ir prirėmęs, avinas vėl su ragais badąs, o ta lapė vis už akis maižiojanti. O tas gaidys, ant pečiaus palėkęs:

— Kad kadokš!

O tas žąsinas tam vilkui vis į kenklę su snapu kerpa. Teip aną ožys paleidęs — tas vilkas puolęs laukan. Sakąs:

— Jau meilei jūs mane paleidot.

Išėjęs laukan, sakąs:

— Jau tik gyvas belikau. Kaip tik įėjau į vidų — toks žmogus ir priverpė prie sienos. Kalvis su kūju duoda, kriaučius su žirklėms kerpa, o toki motriška už akis vien maižioja, o toks kaip raguotas, ant pečiaus palipęs, sako: „Paduokš man!" — Tas, kur s[akė], žmogus, buvo ožys; kur sakė, kalvis,— buvo avinas; kur sakė, kriaučius kerpa su žirklėms, tas buvo žąsinas; kur sakė, teip kaip raguotas, tas buvo gaidys, kur ant pečiaus palipęs, kad įėjęs. Jau sakąs:— Kad mane tam būtų padavę, tai jau nebebūčiau gyvas likęs. Užsižadėjau nebeiti niekados. Kol gyvas būsiu, tolei minėsiu ir nebeisiu niekados.

461. SENAS SAVO MANDRUMU IŠEITA VISUR

Kitą kartą karalius turėjęs seną arklį, seną katę, seną šunį, seną žąsiną ir seną gaidį. Žinomas, kol jauni buvo — visi buvo sugadnūs, ale kaip paseno, apkyrėjo karaliui anuos bemaitinant —

pažytko nieko nebdaro,— ėmęs anuos karalius išvarė. Anie išvaryti eitą į medę,— kitur kur eis? Per medę beeidamys, užėjo vilkų bankietą. Tie vilkai mislija: „Reikia anuos čestavoti, paskui anuos išpjausma — bus meisos." Tie kaip prigėrę — kaip imsią giedoti kožnas savo balsu. Tie vilkai misliję, kad anie * ateita,— pabūgę, ėmę ir išbėgioję visi iš tų namų. Šie palikę vieni tose trobose. Naktis kaip atėjo, eis anie gulti kožnas į savo vietą. Arklys priemenėj atgulęs, šuo — už anga, katė — pelene, gaidys palėkęs ant laktą, žąsinas — angos tarpe, ir ilsį.

Potam tie vilkai naktį, kaip susiėjo, rokuoją:

— Reikia vienam eiti paveizėti, kas ten dedas mūsų buveinėje.

Nusiuntę vieną, išskyrę visų rastropnąjį. Anas kaip nuėjęs, tamsoj ką matys — reikia anam kurti ugnį. Įsilenkęs į peleną, norėjęs pūsti ugnį. Katė kaip greibusi su koja — ir akis mažne išplėšusi. Šis iš to stroko kaip puolęs ant arklį. Kaip pradėsiąs arklys aną spardyti! Potam sušokę visi — žąsinas kenkles gnaibąs, šuo uodegą kremtąs, o gaidys „kakarykū!" sušukęs. Šis mylai išsprukęs kaži kaip. Tad nubėgęs kitiems ėmęs pasakoti:

— Meldžiamieji, ben jūs neikit į bankietos namus, bet prapulsit. Mužikų razbaininkai užėmę mūsų gyvenimą! Ledva ne ledva gyvybą savo išnešiau. Kitas su spragilu ir šonkaulius mažne permušė, kriaučius kenkles kiek norėjo, tiek karpė, šiaučius, bestija, norėjo subinę užsiūti. Boba pas peleną besišukuojanti. Kaip aną antėjau, sugėdinau — kaip užtrako, mažne ir akis išplėšė.

Paskui anų niekas nebvožijos turbavoti, ir paliko begyveną.

462. APEI KATINĄ SU VIŠTA

Kitą kartą katinas su višta apsižanijęs. Katinas pabudavojęs trobelę, tatai anuodu gyvenančiu toj trobelėj. Katinas, išeidamas medžioti, pasakęs vištai:

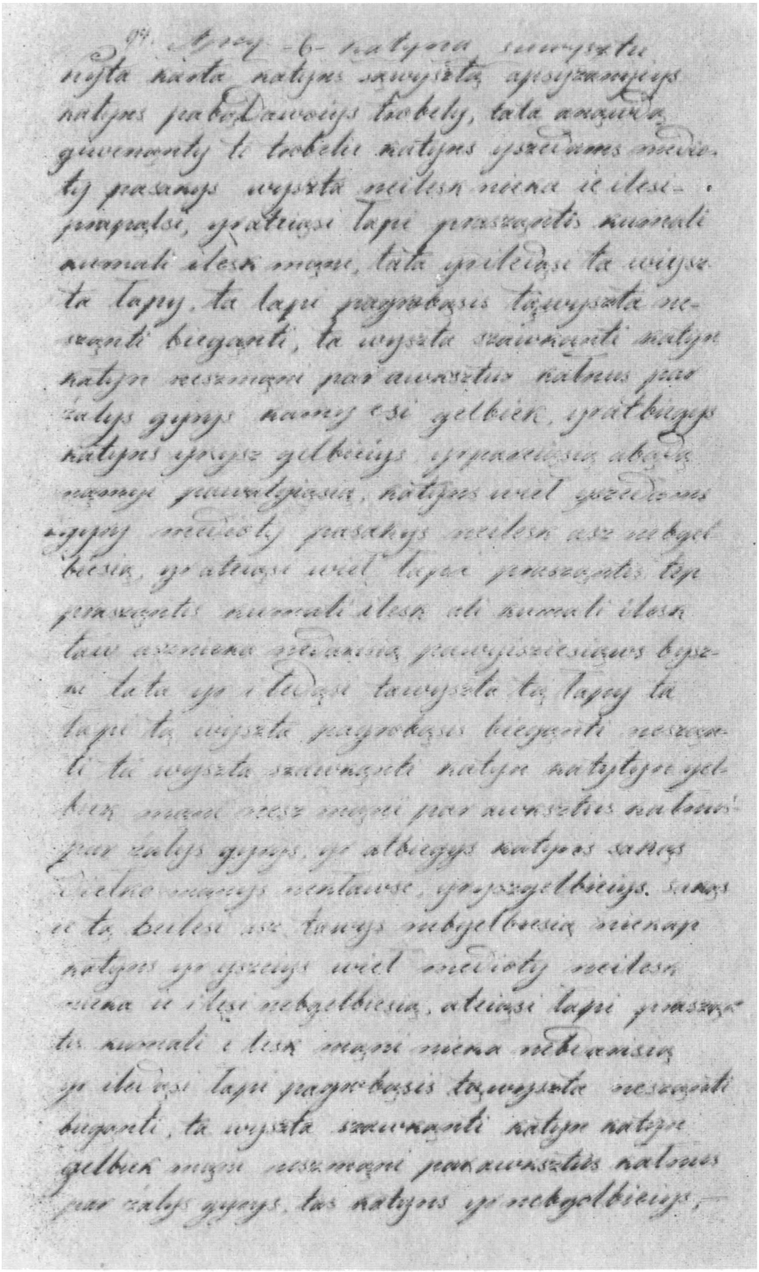
— Neįleisk nieko: jei įleisi — prapulsi!

Ir atėjusi lapė, prašantys:

— Kūmale, kūmale, įleisk mane...

Tatai ir įleidusi ta višta lapę. Ta lapė pagrobusys tą vištą, nešanti, bėganti. Ta višta šaukianti:

— Katin, katin, neša mane per aukštus kalnus, per žalias giriasi! Kame esi — gelbėk!

Pasakos „Apei katiną su višta" (462) faksimilė

Ir atbėgęs katinas ir išgelbėjęs. Ir parėjusiu abudu namie. Pavalgiusiu. Katinas vėl, išeidamas į girią medžioti, pasakęs:

— Neįleisk — aš nebgelbėsiu!

Ir atėjusi vėl lapė, prašantys, teip prašantys:

— Kūmale, įleisk, ale, kūmale, įleisk — aš tau nieko nedarysiu, paviešėsiuos biškį.

Tatai įleidusi ta višta tą lapę. Ta lapė tą vištą pagrobusys, bėganti, nešanti. Ta višta šaukianti:

— Katin, katin, gelbėk mane — neša mane per aukštus kalnus, per žalias girias!

Ir atbėgęs katinas, sakąs:

— Dėl ko manęs neklausei?! — Ir išgelbėjęs. Sakąs: — Jei tu beįleisi, aš tavęs nebgelbėsiu niekaip!

Katinas ir išėjęs vėl medžioti.

— Neįleisk nieko! Jei įleisi — nebgelbėsiu!

Atėjusi lapė, prašantys:

— Kūmale, įleisk mane — nieko nebdarysiu.

Ir įleidusi. Lapė pagrobusys tą vištą, nešanti, bėganti. Ta višta šaukianti:

— Katin, katin, gelbėk mane! Neša mane per aukštus kalnus, per žalias girias!

Tas katinas ir nebgelbėjęs — veizįs stojęs, kur aną nuneš. Matęs, kad įnešusi į urvą.

Parėjęs namie tas katinas, paėmęs muzikas, nuėjęs prie to urvo, griežiąs:

— Šešta pati, šešta pati su penketu vaikų! ..

Ir išbėgęs vienas vaikas lapės iš urvo, sakąs:

— Kas čia teip puikiai griežia?

Tas katinas turėjęs šoblę — ir nukirtęs sprandą. Vėl griežiąs:

— Šešta pati, šešta pati su penketu vaikų! ..

Ta lapė sakanti antram vaikui:

— Bėk paveizėk — anas ten be šoka.

Tas vaikas iš urvo galvą iškišęs, sakąs:

— Kas čia griežia?

Tas katinas su šoble galvą ir nukirtęs. Nu, tai vėl griežiąs katinas:

— Šešta pati, šešta pati su penketu vaikų! ..

Ta lapė sakanti:

— Anuodu jau be šoka — bėk paveizėk!

Išbėgęs vaikas iš urvo — katinas su šoble galvą nukirtęs.

Ta lapė nebsulaukianti nė vieno vaiko. Bėgusi pati paveizėti. Išlendanti iš urvo — katinas galvą nukirtęs, sakąs:

— Kam tu mano vištą papjovei — ir pati gavai smertį!

463. UŽMOKĖJIMAS UŽ GERĄ PIKTU

Kitą kartą žmogus eitąs per medę. Išvydęs žaltį besiraitantį po kelmu. Šaukiąs [žaltys]:

— Žmogau, paratavok mane — aš tau atnagradysiu.

Teip anas ėmęs ir paleidęs. Anas paleistas pradėjęs sakyti:

— Aš tau už tą padarymą gero įkąsiu teip, jog tu tujaus numirsi.

— Ar tatai man už tokį gerą tepadarysi?

Sako:

— Tokį. Norint,— sako,— eikiva ir kitų klauskiva — jei ne teip atsūdys kožnas.

— Galiva,— žmogus sakąs.— Negu,— sako,— koks durnius teip atsūdytų, o geras niekados nesūdys teip durnai.

Eitančiu anuodu ir sutikusiu arklį seną. Ir klausiančiu ano arklio — sako:

— Tu esi arklys senas — persūdyk sprovą vedum. Aš,— sako,— atradau aną prislėgtą kelmo, aną paleidau, o anas dabar man keta kąsti teip, jog aš ant vietai paliksiu. Ar tai gali būti, kad už gerą man anas nori piktu užmokėti?

Sa[ko arklys]:

— Visados už gerą piktu mokas. Ir aš kad buvau jaunas, kad galėjau traukti žambį, vilkti ekėčias, nešti balną, vežti vežimą, buvau geru gaspadoriui, o dabarčiui nebgaliu nieko. Eu! už tas visas geradėjystes dabarčiui mane ketina užmušti. Šitai ledva išsivilkau iš namų nuo smerčio.

Nu, anas, čia matydamas tokią teisybę, nieko nebsako jau, mislijąs — bus čia giltinė. Veizįs — atbėganti lapė. Šis pradėjęs šaukti:

— Lapale, išgelbėk mane kaip norint iš tos nečėsties!

Sako:

— Kokia tavo nečėstis?

Sako — tokia ir tokia.

— Nu,— sako,— jei tu man prižadi gaidžių maišą, aš tave išgelbėsiu.

— Prižadu, prižadu.

Ana ėmusi anam žalčiui sakyti:

— Nu, aš jums persūdysiu sprovą. Eikim, parodyk, kuriame šmote tu buvai prispaustas.

Anas žaltys nuvedęs:

— Šitai,— sako,— čia ir čia.

— Nu, gulkis tame pačiame šmote, kuriame gulėjai. Kaip tu buvai prispaustas, su kuo?

Tas žmogus supratęs, ką čia reikia padaryti,— ėmęs ir antritęs tą patį kelmą. Žaltys palikęs becypiąs.

— Nu,— lapė sakanti,— eik dabar atneškai man maišą gaidžių į tą ir tą vietą.

Anas parėjęs namie, šunų maišą prikišęs ir vežąs vežte. Nuvežęs sakąs:

— Manęs prašei, kad nešte atneščiau, o aš vežte atvežiau.

Lapė uodega mušanti į žemę džiaugdamos, kada anai čia pakratys,— tiktai žmogus paleidęs šunis! Ta lapė bėgti, šunys — ginti. Matantys nebišbėgsianti — šokusi į tokią duobę. Šunys palikę beveizį aplink duobę bėgiodami.

Ana toj duobėj savo visus šlankus tiešijanti, kad išnešę nuo smerčio. Kojoms sakanti, bučiuodama anas:

— Kojelės, bėgot bėgot, nabagelės. Auselės, klausėtės klausėtės. Akelės, veizėjot veizėjot. Uodega, bestija, vis metliojais užkentus, norėdama mane šunims atduoti — už tą mesiu tave šunims.

Metusi šunims — šunys sugrobę pačią, suplėšę.

464. [MEDINČIUS, LEVAS IR LAPĖ]

Kitą kartą buvęs medinčius. Ir išėjęs medžioti ir sutikęs levą, kuris gulėjo ant žeme ir ant jo buvo antvirtęs medis. Tas levas prašė to žmogaus, kad pagelbėtų aną. Kaip pagelbėjo, tas levas norėjo žmogų suėsti. Tas žmogus pradėjo sakyti:

— Už ką tu mane turi suėsti, kad aš tau gerą padariau?

Tas levas pradėjo sakyti:

— Eikiva ant sprovą.

Eidamys susitiko lapę ir pradėjo pasakoti, kaip anuodum buvo. Ta lapė sakė:

— Eikim į tą vietą apent, kur anas gulėjo, tad aš judum pasakysiu, kaip bus.

Ir nuėję prie to medžio. Liepę levui gultis ir žmogui antkelti tą medį ant viršaus. Kaip tas žmogus antrito tą medį, teip lapė pradėjo sakyti:

— Dabar eikiva šalin.

O tas levas ir paliko begulįs.

465. KUISIS SU LEVU PRIPAŽINO ŽMOGŲ UŽ VISĄ SUTVĖRIMĄ SMARKESNĮ IR DIKTESNĮ

Kitą kartą levai rokuoją:

— Be randi, už mumis bėra kas diktesnis ir smarkesnis ant cielo svieto?

Kuisis pradėjo sakyti:

— Kad jūs žmogaus nestovit vienos rankos.— Sako:— Aš jau žmogų gerai dasviečijau.

— Nu,— šie pradėję sakyti,— kokiuo spasabu?

Sako:

— Vienu čėsu mes užėjom žmogų bemiegtantį. Sustojom devyni vyrai dikti gerti ano kraujo. Kaip anas tiktai grybšterėjo su viena ranka — aštuonis vyrus vienkart nuspaudė. Aš, devintasis, bepalikau. Ir teip būtų ir mane nuspaudęs, ale ranka nebepriteko lig manęs.

Levas ano pradėjęs prašyti:

— Meldžiamas, eikiva, man parodyk žmogų, koks tas gali būti žmogus.

— Nu, kad tu nori, eik su mani[m].

Nuvedęs netoli vieškelio, karklyne pastatęs levą:

— Čia,— sako,— turės ateiti žmogus.

Laukiančiu — niekas neateita. Potam atbėgęs piemenelis lazdele pasiremdamas. Levas pamatęs ir sakąs kuisiui:

— Musint tas yra žmogus?

Kuisis sakąs:

— Gali anas būti žmogumi, ale dãbar nėra anas žmogus.

Ateitanti paskui motriška.

— Kuisi, bene antai žmogus?

— Eik, nevadina ano niekas žmogumi, ale motriška.

Levas myždamas nori to žmogaus sulaukti ir su anuo išsigrumti. Pamatę ubagą ateitant su dviem lazdom. Levas sakąs:

— Tas turi būti žmogumi?

Sako:

— Tas yra buvęs žmogus, ale dabar nebėra žmogumi.

Atjojąs dvariškis raitas, su pištelietoms užsikaišęs, su šoble. Pradėjęs kuisis sakyti:

— Dabar,— sako,— žmogus tas yra, jei nori, su tuo gali persiimti.

Šis nagus išplėtęs tūrįs — grobs aną, suplėšys. Kaip jau yra anam pačiame šūvyj, puolęs iš karklyno ant žmogaus. Šis pištelietą ištraukęs, šovęs — ir iššovęs anam ~~aki. Tas levas apsisukęs,~~

vieną kartą puolęs, antrą kartą — šis davęs iš antros pištelietos, vėl šiam akį antrą išgriežęs. Šis puolęs ant viršaus. Ir teip dabar žmogus, ištraukęs šoblę, kapojęs kapojęs. Tiek levas nebištūrėjęs, bėgęs šalin.

Tai pagrįžęs pasakojęs kitiems, kad — mes žmogaus nestovim nė vieno piršto. Sakąs:

— Aš niekados nemislijau, kad žmogus gali toks būti smarkus ir toks diktas. Melskitės, kad žmogaus nesutiktumėt! Žmogus juokaudamas mane pabengė. Nu, kad būtų iš tiesų kibęs, būčiau gyvas niekados nepalikęs. Vieną kartą atkrenkštęs man spjovė, antrą kartą — man akis išspjaudė. Paskui kaip ims mane su vienu pirštu kapoti! Kur greibia man, čia kiaurai eita.

Ir paliko žmogus už visus žvėris ir paukščius diktesnis ir smarkesnis.

466. ŠUO PRIE VANAGO PRISTOJO

Kitą kartą šuo, kaip pasenęs, prie gaspadoriaus slūžydamas, nebgalįs nei naktimis beloti, nei kokį gyvolį bepaginti — ar tai iš kiemo, ar iš iškado. Nebduodą anam nei lakti nė biškio ir rokuoją diena po dienos karti. Anas nenorįs nė kokiu spasabu dãbar smerčio. Ėmęs ir išbėgęs į medę. Ten vaikščiodamas, antėjęs vanagą beplėšant vištelę. Pradėjęs prašyti:

— Meldžiamasis, duokim ir man kokį šmotelį meisos, bo jau ketvirta diena, kaipo besu lakęs.

Anas pradėjęs klausti:

— Dėl ko?

Sako:

— Teip ir teip: pasenau, sylos nebturiu. Norėjo mane pakarti — išėjau, noriu pats pasibengti.

— Nu, aš tau duosiu meisos, ale jei prie manęs stovi slūžyti.— Sako:— Turėsi prie manę[s] stalą gerą.

— Kodėl — meilei mane apsiimi karšinti.

Davęs anam zaras aną vištą — jau anas užkandęs. Potam vanagas palėkęs atnešęs kitų paukščių, prišėręs gerai aną, potam vedąs aną į sodą — žinojęs viename kieme veselę. Sako:

— Kaip vedu nueisiva ten į tą kiemą, aš užniksiu vištas karkinti, o tu tujaus kaip išvysi veselninkus išbėgus manęs mušti, tu tuo tarpu, į kuknę įsisukęs, šaudyk sau ką tinkamas.

Tai teip anas lekiąs pažemiais, o šis paskui aną bėgąs. Kaip tiktai nusisukusiu į veselę — tujaus šis vištas pradėjęs karkinti.

Kaip pajutę veselninkai — visi prie vištų. O anas tuo tarpu kuknėj meisas šaudąs sau nė boties. Potam kaip prisikirtęs, bėgąs laukan, į laukus. Nu, vanagas kaip pamatęs, kad jau šis bėga per lauką, lekiąs prie šunies mylai.

Žmogus dirvoj aręs. Pamislijęs, kad anas patrakęs yra, ėmęs savo žambį, ieną išlaužęs — užmušęs [šunį]. Vanagas prilėkęs kumelei į kaktą su snapu kaukš kaukš kaukš — šis su ta pačia iena kaip duosiąs tam vanagui — tas tujaus palėkęs, kumelei į kaktą taukš — kumelė ant šonui bip — ir nudaužęs kumelę ant vietai.

— Palauk,— sakąs vanagas,— ne tiek aš tau dãbar padarysiu už tą, ką mano šunį užmušei.

Nulėkęs anas į kiemą. Pati to žmogaus beskalbianti, ir vaikas šalip padėtas. Ėmęs prilėkęs kalti tam vaikui į kaktą — ta pribėgusys kaip daužusi vaikui su kultuve į kaktą — nudaužusi vaiką ant vietai. Norėjo ana vanagą užmušti — vanagas palėkė, o ana paliko beraudojanti.

Pareitąs vyras vėl raudodamas, veizįs — pati vaiko beraudojanti jau nebgyvo. Sakąs:

— Kas čia rados?

Sakanti pati:

— Vanagas atlėkęs, įsikabinęs į akių tarpą, pradėjo su snapu kalti vaikui į kaktą, teip aš norėjau nudaužti su kultuve. Kaip tiktai daužiau, anas palėkė — vaikui i[r] kliuvo į kaktą.

[Vyras] sako:

— Nabagale, man vėl tas pats stojos. Atbėgąs šuo, nuleidęs uodegą. Aš mislijau, kad anas patrakęs yra, ėmęs išlaužiau žambį, iena daviau šuniui į makaulę — ir padvėsė. Paskui atlėkė vanagas, mušti pradėjo arkliui į makaulę. Aš, paėmęs tą pačią ieną, daužiau anam vanagui. Anas palėkė, o kumelę nudaužiau. O palėkdamas pasakė: „Dãbar tau ne tiek padarysiu už užmušimą šunies."

Pati pradėjo sakyti:

— Nabagali, tikrai velnias buvo.

467. [SKRUZDĖ IR BALANDIS]

Skruzdė begerdama įkrito į upelį. Balandis, matydamas, kad jau anai yra bėda, nulaužęs šaką ir įmetė į upelį. Ta skruzdė ir išlipo.

Potam strielčius atėjo ir norėjo aną nušauti. Anam becieliuojant, skruzdė pradėjo kąsti į koją. Strielčius kaip lenkės, teip balandis tuo tarpu ir palėkė. Ir išgelbėjo [skruzdė] nuog smerčio balandį.

468. [SUSIRGĘS LEVAS]

Levas susirgęs buvo, tad visi žvėrys ėjo lankyti savo karaliaus. Kurs tiktai nuėjęs, tą liuoba suplėšyti. Tad ir lapė ėjo lankyti. Stojusys krūmaly, pradėjo vinšiavoti savo karalių. O levas pradėjo anai sakyti:

— Dėl ko neiti artyn?

Ana atsakė:

— Bet matau daug pėdų įeitančių, o nė vieno išeinančio.

469. [LAPĖS IŠGĄSTIS]

Lapė, iš neščėsties pamačiusi levą, dideliai nusigando. Antrą kartą kad pamatė, jau ne teip buvo pergandinta. O kaip jau trečią kartą pamatė, jau pradėjo rokuotis su anuo.

470. [LAPĖ IR UOGOS]

Lapė, pamačiusi uogas ant medžiu, norėjo prigauti anas. O kad ana niekaip neprigavo, pradėjo sakyti:

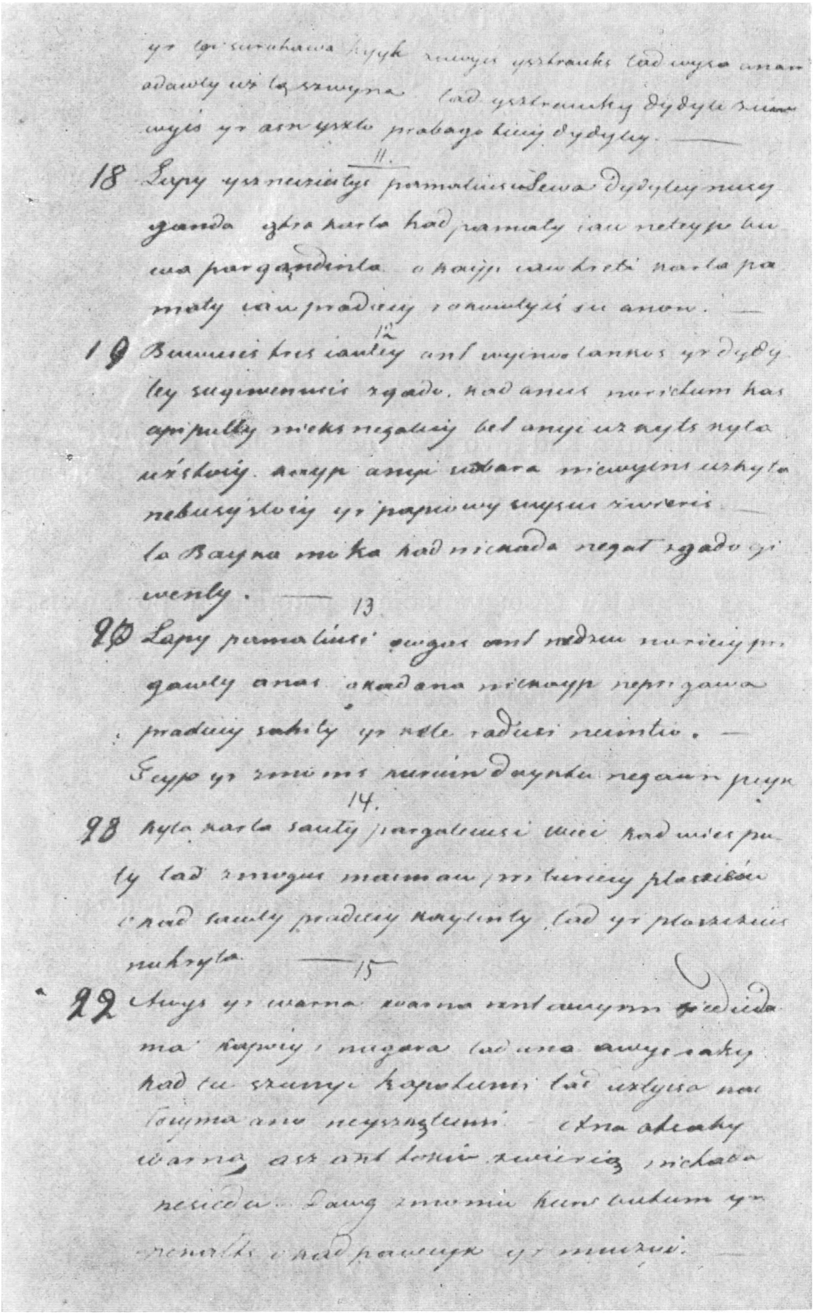
— Ir kely radusi, neimčiau.

Teip ir žmonys: kurių daiktų negauna — peikia.

471. [TRYS JAUČIAI]

Buvusys trys jaučiai ant vienos lankos ir dideliai sugyvenusys zgadoj. Kad anuos norėtų kas apipulti, niekas negalėjo, bet anie už kits kitą užstojo. Kaip anie susibaro, nė vienas už kitą nebužsistojo, ir papjovė visus žvėrys.

Ta baika moko, kad niekada negali zgadoj gyventi.

Gyvulinių pasakų (469, 471, 470, 550, 474) faksimilė

472. [ASILO NAŠTA]

Asilas ėjęs apsunkintas su druska. Eidamas per upį, gulės. Kaip atsikėlė, nė kokio smagumo neapturėjo. Tad anas mislijo: „Patropysiu aš ir kitą kartą."

Paskui ėjo vėl su kempinėmis apsunkintas. Vėl ing upį nuėjęs ir atgulė. Kaip tos išmirko, nebgalėjo nė atsikelti. Ir padvėsė upy.

473. [SKRUZDĖ IR ŽIOGAS]

Skruzdė iš urvo kad savo pažyvnastį nešiojo džiovinti žiemai. Anai benešiojant, atėjo žiogas ir pradėjo prašyti, kad anam duotų biškį pažyvnasties. Skruzdė pradėjo klausti:

— Ką dirbai vasarą?

Žiogas atsakė:

— Aš neturėjau čėso: valkiojaus patoriais ir po lankas šokinėjau.

Skruzdė juokdamos atsakė:

— Kad vasarą šokinėjai, šokinėk ir žiemą.

474. [AVIS IR VARNA]

Varna, ant avimi sėdėdama, kapojo į nugarą. Tad anai avis sakė:

— Kad tu šuniui kapotumei, tad už tiesą — kad lojimo ano neiškenti.

Anai atsakė varna:

— Aš ant tokio žvėrio niekada nesėdu.

Daug žmonių, kurs būtų ir nekaltas, o kad paveikia, ir mūčija.

475. APLEI ŽVIRBLĮ

Kitą kartą žvirblis arklio pėdoj daręs alų savo veselei. Paprašęs anas svečius. Ir atėjusi pelėda neprašyta. Ir išvedęs žvirb-

lis tanciavoti. Ir pamynęs koją pelėdai. Ta pelėda nubėgusi į dvarą prie pono — nieko sprovos negavo. Tas žvirblis, pamatęs pelėdą pareitant, palėkęs ant stogo, sakąs jai:

— Divže, divže, nieko sprovos negavo!

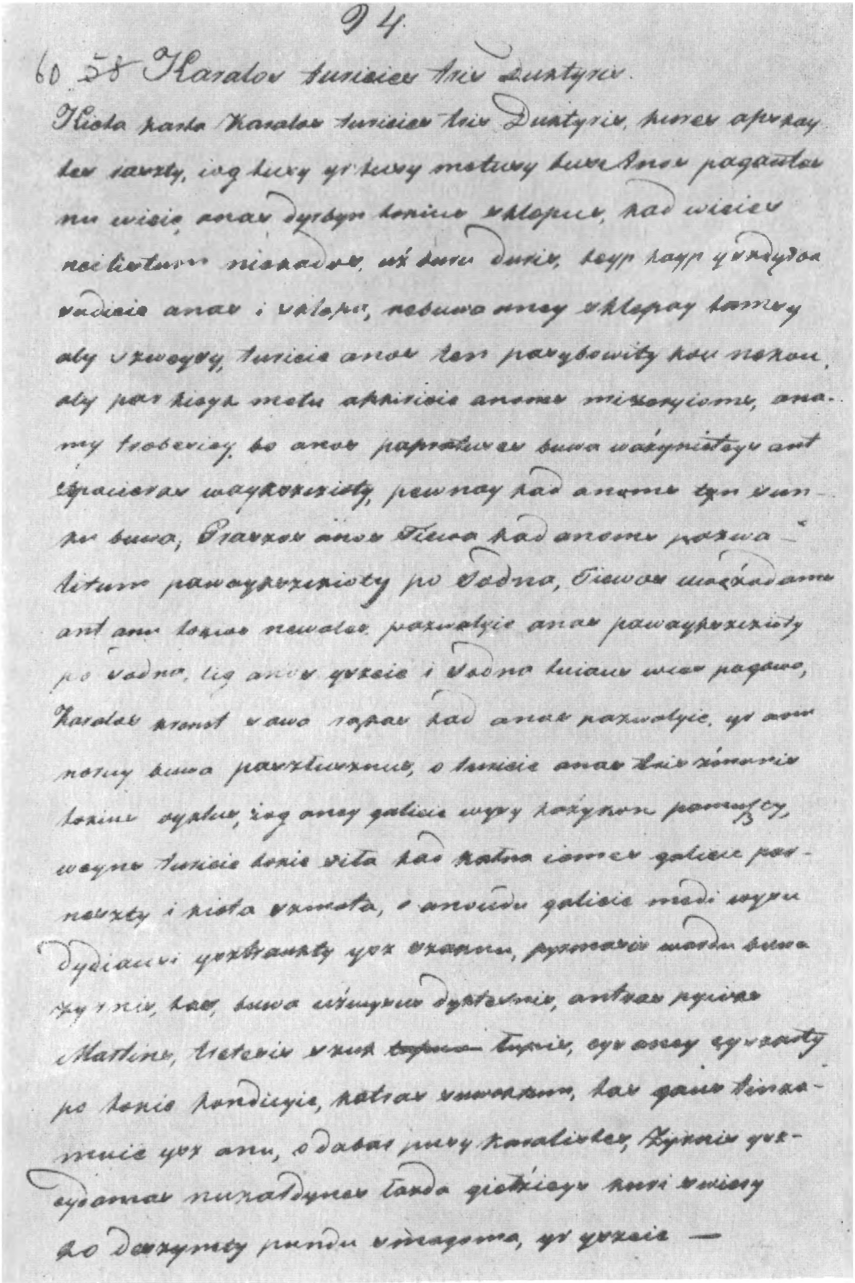
Pelėda į vidų — žvirblis nuo stogo. Paskui pelėda vėl išėjo tanciavoti — pamynęs žvirblis ir antrą koją. Ta pelėda išvirtusi ant žemę, kiti svečiai sutrypę ir kaulus išmetę laukan.

476. KARALIUS TURĖJĘS TRIS DUKTERIS

Kitą kartą karalius turėjęs tris dukteris, kurias apskaitęs rašte, jog tuose ir tuose metuose bus anos pagautos nuo vėjo. Anas dirbina tokius sklepus, kad vėjas neįlįstų niekados, už durų duris. Teip kaip išdirbo, sudėjo anas į sklepą. Nebuvo anie sklepai tamsūs, ale šviesūs, turėjo anos ten pasibovyti kuo ne kuo. Ale per kiek metų apkyrėjo anoms mizerijoms aname trobesyj, bo anos papratusios buvo važinėtis, ant spacieros vaikščioti,— pevnai, kad anoms ten sunku buvo. Prašos anos tėvo, kad anoms pazvalytų pavaikščioti po sodną. Tėvas, uvožodamas ant anų tokios nevalės, pazvalijo anas pavaikščioti po sodną. Lig anos išėjo į sodną, tujaus vėjas pagavo. Karalius kremta savo rankas, kad anas pazvalijo ir anų norui buvo paslušnus.

O turėjo anas tris žmonis tokius diktus, jog anie galėjo visi kaži ką pamušti. Vienas turėjo tokią sylą, kad kalną ėmęs galėjo pernešti į kitą šmotą, o anuodu galėjo medį visų didžiausį ištraukti iš šaknų. Pirmasis vardu buvo Žirnis, tas buvo už visus diktesnis. Antras — pijokas Martynas, trečiasis — Šuklūpis. Eis anie ieškoti po tokia kondicija: katras suvoktų, tas gaus tinkamąją iš anų, o dābar pusę karalystės.

Žirnis išeidamas nukaldinęs lazdą gelžies, kuri svėrė dvi dešimti * pūdų smagumo, ir išėjo. Įėjo į tokią medę. Atrado, kaip tarsi būtų koks folvarkalis. Atrado kaniūkšlėse 12 jaučių, o žmogaus — nei dvare, nei kaniūkšlėse. Žirnis su savo lazda daužęs jaučiui — tujaus išvirto. Ėmę nulupo skūrą ir liepė anam vienam Šuklūpiui palikusias išgatavoti, o šiuodu eitančiu ieškoti. Šis nuprovijęs tą jautį, gatavojąs, atradęs ir stotkų tame folvarkaly. Išgatavojęs, vakaras atėjęs — nematyti šiuodums. Šis pakirtęs meisos, atgulęs. Ryto metą kėlęs laiku, ėmęs sukūręs ugnį — reikia anam atkaitinti patrovą. Potam, bekaitinant anam, ateita nešinas ant viena ranka šieno bragą, o ant antra — vandens lovį senis, ir barzda lig žemei. Nebranda vieno jaučio. Ateita prie šio, prašąs vieno šaukšto to jaučio sriubos. Šis neduodąs. Grobęs tam kukoriui už čiupryno, laužęs prie žemei, mušęs, kiek norėjęs, ir sriubą, ir meisą suėdęs ir išėjęs savo keliais.

Pasakos „Karalius turėjęs tris dukteris" (476) faksimilė

Šiuodu pareitančiu, prašo ano valgyti — šis ledva gyvas žiobčioja. Sako:

— Dabarčiui senis toks mane primušė atėjęs, o meisą ir sriubą suėdė.

Tas Žirnis nuėjęs užmušęs kitą jautį, ir gatavos anas pats, o šiuodu išsiuntęs ieškoti. Gatavojęs anas nė boties, išgatavojęs, pavalgęs pats, laukia šiuodums. Šiuodums tą dieną nematyti. Šis sau vakarą po večerei atgulęs, permiegojęs bespečniai. Ryto metą kėlęs, gatavojęs vėl tą pačią patrovą. Veizįs, kad ateita senis toks, kurio barzda iki žemės. Neranda vėl vieno jaučio. Ateitąs į kuknę, prašąs šio tos sriubos. Šis paėmęs lazdą, rėžęs anam į kaktą — tas kojas pastatęs. Ėmęs barzdą įkišęsis į sienotarpį ir, kyliu užkalęs, mušęs, kiek tiktai norėjęs. Potam šiuodu parėjusiu — [sakąs]:

— Veizėkita, ką aš sugavau!

Potam pašėręs anuodu, ir išėję visi vėl ieškoti, o šį palikę slastuose. Mylai išsitraukęs, tai nutraukęs barzdą su skūra, o pats išbėgęs. Šie kaip pagrįžo — ano vieta viena, ale kur tiktai ėjęs, visur kraują varvinęs. Šie gintis tais takais. Nusiginę pas tokį kryžkelį, kuriame kryžkelyj skylė ir tuoj skylėj nukruvinėti pašaliai. Reikia aniems leistis į tą skylę. Šiuodu nė katras neatsivožija. Reikia Žirniui leistis. Virvėmis įsileidęs, atradęs stancijas. Įėjęs į vieną, atradęs — viena pana, mažoji, galvas tris turinčiam žmogui beutinėjanti, o tas nejunta nieko. Liepęs šiai atsitraukti, o potam su savo lazda rėžęs į tas galvas — už vieno karto visas nukirtęs. Ta pana aną pažinusi tujaus. Davusi silniojo alaus butelką atsigerti ir įpasakojusi anam:

— Kai tu,— sakanti,— įeisi pro šias duris, atrasi antrą paną, už mane didesniąją. Ana utinėja galvas šešias. O įėjęs rasi ant pirmuoju langu butelką alaus. Išgerk ėmęs, o sylos tau rasis antra tiek. O jei negalėtumei išgerti, sukulk ėmęs suvisu.

Šis ėmęs nuvedė prie urvo, įsvadino aną į virvių lopišį *, o dãbar nuo anos atėmė žiedą, sujudino virvę. Šiuodu ėmusiuos ištraukė, o anas eita į antrą pakajų. O ten kaip įėjo, alaus išgėręs butelką. Liepė panai nuo ano atsitraukti, o ėmęs nukirto ir tam galvas šešias. Ta pana dėkavojanti anam už tokią geradėjystę. Šis liepė atduoti žiedą — sako:

— Ir mažesnioji atdavė.

Ši atidavusi tujaus, o nuvedęs ir šią įsvadinęs į lopišį, sujudino — šiuodu ištraukė.

Eita šis prie trečiosios. Atrado aną beutinėjant devynias galvas. Išgėręs butelką alaus, nuo lango paėmęs, potam aną pavaręs, nukapojęs galvas. Išvedęs aną, o įsvadinęs į tą virvių lo-

pišį, sujudino — anie ėmę ištraukė. Potam anie vėl įleido dėl šio paties. Šis misliją: „Bene padirbsit man jūs ką norint negero." Prabavodamas anuos, atradęs kūlį pogražį ir įdėjęs į lopišį. Anuodu po šio sujudinimo traukiančiu, o attraukusiu aną šmotą į aukštį, paleido, kad šis užsimuštų,— sako:

— Vedum paliks panos ir pusė karalystės.

Šis džiaugtis pradėjęs ir dievui dėkavoti už tokią pamislę: „O kiteip jau būčiau užmuštas, kad būčiau pats sėdęs į lopišį."

Teip anas grįžęs apent į pakajus tuos, kuriuose atrado tas panas. Po tokių procių susimardavojo anas, Žirnis, o radęs lovą, atgulė pailsėtis.

O šiuodu parvedę karaliui dukteris ir atdavę. Tas karalius iš to džiaugsmo nebišmaną, ką daryti. Apdovenoję anuodu dovenomis. Potam pradėjo rėdytis ant veselei — žanydins anas savo dukteris su anuodum, kad anuodu suvokė. Šios sakančios karaliui, kad ne anuodu suvokė, ale Žirnis. Šiuodu vėl sakančiu:

— Vedu Žirnio nė matyti nematėva, nei anas su vedum buvo, ale atsiskyrė nuo vedums, lig išėjova ieškoti, tujaus.

Šios tlumočijančios, kad teip buvo, teip buvo,— karalius nevierijąs niekaip.

Potam šis, [Žirnis], pailsėjęs, išėjęs per tuos visus pakajus į tokias lankas. O ten radęs paukščio vaikus tokius didelius, tad strošnu. Teip šis matąs, kad bus nepagada,— ėmęs anuos apkrovęs šiokiais tokiais lapais, medžiais, šakomis ir pats ten po tomis šakomis atgulęs. Kaip užėjo tokia kriuša, tad strošnu strošnu! Potam po tuom šturmu nustojo pagada. Parlėkė ir seniai — atrado anuos teip aptaisytus gerai. Klausia anų:

— Kas jumis teip aptaisė?

Anie sako:

— Šitai rasi čia po tomis šakomis žmogų — tas mumis aprėdė. O kad nebūtų mumis anas aprėdęs, būtų mumis kriuša išmušusi.

Anas paukštis pradėjęs klausti žmogaus:

— Ko tu nori už tokią geradėjystę?

Sako:

— Aš noriu, kad mane išneštum į tokią ir tokią žemę.

— Nu, gerai, aš tave išnešiu, ale dabarčiui eik ten į aną šmotą, o tave apipuls paukščiai — mušk,— sako,— kaip įmanydamas, tai bus ant kelio strova.

Anas nuėjęs ėmęs mušti tuos paukščius. Juo šis mušąs, juo tie puola ant ano. Primušęs nei šiek, nei tiek. Potam liepęs tas paukštis ant savimi torą užtverti kiečių ir tuos paukščius visus sukrauti į daržą aptvertą. Anas ėmęs užtvėręs torą, su-

krovęs paukščius visus ir pats antsėdęs. Ir išlėkęs tas paukštis. Dãbar anam pasakęs išlėkdamas:

— Kaip tiktai aš atsisuksiu ir išsižiosiu, mesk man į gerklę po paukštį.

Teip anas ir darąs. Šis lėksiąs ir atsisuks — šis mes anam į gerklę. Lekiančiu jau per paskutinįjį šmotą marės — jau šis pabengęs paukščius visus. Vieną kartą [paukštis] atsisukęs — nebduodąs, antrą kartą — nebduodąs... Jau pradėjo mažėti sylos ano. Matąs, kad jau bus giltinė,— ėmęs savo minkštimas pjaustyti iš rankų, kojų ir anam duoti. Kaip perlėkus per marę, jau atsižinęs, kad savo pusėj esąs, ėmęs sakyti anam paukščiui:

— Kad jau savo pusėj esu.

Anas paukštis paleidęs aną ir pradėjęs ano klausti:

— Ką tu man davei ant galo kokį skanų?

Anas pradėjęs rodyti rankas ir kojas:

— Šitai,— sako,— pjoviau iš rankų ir kojų savo ir tau daviau pasilką.

Anas ėmęs užspjovęs ano ronas, ir užgijo tujaus ano ronos. Paukštis pagrįžo į savo pusę, o šis parėjo prie karaliaus.

Atrado ten anuos besitaisant į šliūbą važiuoti. Tos panos, lig šį pamatė, tujaus pradėjo karaliui sakyti, kad jau parėjo tikrasis. Karalius klausia ano:

— Pasakyk man tiesą: kas iš jūsų atrado mano dukteris? Šis ėmęs pasakoti, kad aš tiek ir tiek bėdų kentėjau, kaip su seniu grūmiaus, kaip galvas nukapojęs, ant galo žiedus visų trijų parodęs. Tad karalius šiam atdavęs pusę karalystės ir dukterį tinkamąją, o šiuodu pakorę už malagystę.

477. FRIDRIKAS KARALIUS

Kitą kartą Fridrikas karalius turėjo sūnų vieną. Kaip išleido iškalas, klausės ano:

— Kokį stoną aprinksies: ar kunigu, ar į vaiską, ar mane patį karšinsi?

Tada ansai atsakė:

— Eisiu svieto pamatyti.

Prizvalijo ir ant to karalius. Paėmęs palošių, padėkavojęs tėvui už visas loskas, išėjęs į svietą.

Vendravodamas po svietą, atranda levą, zuikį, balandį, špoką ir skruzdį, kurie besivaržą sterva. Tada zaras tie žvėrys prašo to žmogaus, tai yra karalaičio, kad aniems pagal galvos pa-

dalytų. Tada anas ėmęs ištraukęs palošių, pakapojo po šmotą pagal galvos: teip levui daug, zuikiui mažiau, balandžiui mažesniai, špokui dãbar mažesniai, skruzdei dãbar mažesniai už visus. Po padalijimo eita toliau džiaugdamos, jog nuo smerčio valnas paliko, bo cielą mislį turėjo, jog nuo levo paliks suplėšytas.

Potam tie žvėrys pradėję terp savęs kalbėti:

— Tas žmogus teip didžią loską padarė, o mes anam už tą nepadėkavojom.

Surokavo anie gintis ir anam už tą padėkavoti. Pradės anie aną gintis — iš tų žvėrių ir paukščių visi gali bėgti arba lėkti, ale ta biedna skruzdis prašos zuikio, kad aną ant uodegos galo nuneštų. Padarys anie tą loską — jei zuikis ir nenukeravotų, prižada ir kiti pripamačyti.. Tada balandis, špokas lekia, levas su zuikiu bėga ir skruzdis uodegoj zuikio — lalakt lalakt lalakt. . .

Persigando didžiai karalaitis, išvydęs tuos žvėris atbėgant. Nuo stroko negalėdamas toliaus anė žingsnį pažengti, mislydamas pats sau: „Dabar nesčėslyvas esu, musint dėl to anie atsigena — dėl nespravedlyvo padalijimo tos meisos." Levas visų pirma pradėjo anam prisiartinęs dėkavoti už ano loską teip sakydamas:

— Aš,— sako,— esu žvėris, diktas už visus žvėris, ale tu reikalingame čėse būsi dvyleka kartų diktesnis.

Zuikis vėl:

— Aš esu žvėris spraunus, ale tu reikalingame čėse būsi dvyleka kartų spraunesnis.

Balandis teip kalbėjo:

— Aš esu paukštis greitai lakiojąs, ale tu reikalingame čėse būsi dvyleka kartų spraunesnis lakiojime.

Špokas teip dėkavojo:

— Aš esu paukštis puikus ir puikiai giedąs, ale tu savo reikalingame čėse būsi dvyleka kartų puikesnis ir dvyleka kartų puikiau giedosi.

Skruzdis teip dėkavojo:

— Aš esu vabalas mažas, ale tu reikalingame čėse būsi dvyleka kartų už mane mažesnis.

Ir teip po to trumpame čėse persiskyrę. Tada pamislijo karalaitis: „Kad stočiaus zuikiu",— ir tujaus stojos ir tokį spraunumą turėjo, jog už kelias adynas perbėgo karalystę cielą. Netoli stalyčios, karaliaus sodne, pradės ansai, pasivertęs į špoką, giedoti — teip puikiai, jog cielas dvaras skambėjo nuo giedojimo.

O tasai karalius turėjo tris dukteris, o anos buvo visos vienokios — tokios ant asabos, tokios augumo, tokiuose drabužiuose, teip, jog negalėjo dvariškiai patys išskirti anų. Tada tos panos, išgirdusios paukštį teip puikiai giedantį, bėgs anos veizėti į sodną, kas do paukštis, bo dãbar balso tokio puikaus niekas nebuvo girdėjęs. Tada, išvydusios tokį paukštį, kurio niekadais nebuvo mačiusios, pradėjo gaudyti aną, teip kalbėdamos tarp savęs. Pirmoji sako:

— Aš esu didžioji, man reikia sugauti.

Antroji:

— Aš esu vidutinioji, man reikia sugauti.

O ta paskutinioji sako:

— Aš esu mažoji, tėvo mylimoji, man reikia sugauti.

Tas paukštis, visa tai girdėdamas, mislija pats sau: „Palauk, kad tu tėvo mylimoji esi, aš tau pasiduosiu." Ir pasidavė tai mažajai. Ta su dideliu džiaugsmu parsinešė į savo stanciją, parėdė į klėtką, lesina aną visų brangiausiais daiktais: sukru, razinkais... Tas sau, pasprangintas saldžiais daiktais, gieda sau nė boties. Nakties čėse, kaip jau visur nusispakajijo, anas, pasivertęs į skruzdį, lenda laukan iš klėtkos, o potam, pasivertęs į špoką, nutupia į aslą, o ten pasiverčia į žmogų. Tada pana, perkėlusi akis, išvydo žmogų, dėl kurio didžiai persigando, ir didžiu balsu sušuko. Tada karalius, antrame palociuj būdamas, didžiai persigando. O tas paukštis vėl pasirėdė savo abičaju į klėtką. O karalius teip už tą gnievojos, jog aną prižadėjo smerčio karone karoti, jei tiktai antrą kartą teip bepadarysi. O tas savo klėtkoj visa girdi, ką anai pasakė tėvas. Tada anas ir antrą kartą teip padaręs: išlindo iš klėtkos savo abičaju, nutūpė ant žemės, pasivertė į žmogų. Nu, pana, norint ir mato tą žmogų, jau nieko nesako, bo bijo smerčio, nes tėvas teip prižadėjęs buvo. Pradėjo ansai pats anai sakyti:

— Nebijokis,— sako,— aš esu tasai paukštis, kurį šiandieną sugavai sodne.— Pradėjo anai pasakoti savo familiją — jog ir ansai karalaitis, apsakė savo mandrastį — jog ansai gali pasiversti į levą, į zuikį, į balandį, į špoką, į skruzdį, apsakė anai, kaip tokiais gali stotis (tai yra, kaip skaitei aukščiau), kad levas ir kiti dėkavones darė,— ir dėl to,— sako,— tau pasidaviau, jog pasisakei tėvo mylimoji.

Ta pana, ciekava tų visų teip ciekaunių daiktų, nori aną už vyrą paimti.

— Ale karaliaus tokia pròva yra,— sako,— išduota: kas mumis išskirs, tai yra kas pasakys, kuri mažoji, kuri didžioji, kuri vidutinioji, tada tuo čėsu mumis tegaus ir pusę karalystės. Ta-

da,— sako,— tu pats teip išskirsi. Kad mumis išves ant skyrimo, veizėk ant rankų. Aš rankose turėsiu baltą kuskelę, didžioji — mėlyną, vidutinioji — geltoną. Tada pasakyk karaliui: „Šitai didžioji, šitai mažesnioji, šitai visų mažoji."

Ir padaręs ansai teip. Išlėkė ansai iš dvaro, pasivertęs į balandį, o potam, kaip į dieną, eis ansai prie karaliaus. Karalaitis puikus, prisiazdabijęs atėjo prie karaliaus. Aplei šį, aplei tą besirokuojant, priminęs anam patsai karalius, jog „mano prova tokia yra išduota, jog kad kas antštiktų iš mano trijų dukterų, kuri mažoji, kuri didžioji [ir kuri vidutinioji], atduočiau pusę karalystės mano ir iš tų vieną paną, kuri pasidabotų." Karalaitis tujau prižada tą padaryti. Išvedė anas. Karalaitis tujaus karaliui pasakė, jog „ta yra didžioji, [ta] — vidutinioji, o ta — mažoji, manoji."

Tujaus anuodu apsižanijo. O po tos bankietos karalaitė išvydo ant savo vyro pirštu žiedą vardo Marijos su literomis aukso. Prašo ano, kad anai tą žiedą atduotų, bo anai pasidabojo. Ale anas anai atsakė:

— Nabagale, žinok tai, kad aš to žiedo niekam negaliu duoti. Kaip tiktai tą žiedą tropytumeis pamesti, žinok, jog mane sirena praris, bo aprašyta apei mane yra pleinatoj.

Tada vieną kartą prausdamos numovė ansai tą žiedą, ant lango padėjo ir užmiršo. Išėjo potam ant špacieros — tujau pajūry sirena aną pagavo. Pati ano atranda ant langu žiedą, o vyro nesulaukia pareitant. Suprato, kas do pričyna stojos. Tada, gailėdamos ano, užžyvos rožnių spasabų ant suvokimo ano. Išprovijo obūlą tokį žvaizdės šviesumu. Nuėjusi ryto metą prie marės, saulėtekiu iškėlusi aną obūlą prieš saulę, iš kurio didis atšvietis davės į marę. Tujaus sirena atėjusi netol pašalio, pradėjo sakyti:

— Atduok vedum su Fridriku džiaugtis.

Tada Fridrikienė atsakė:

— Parodyk, ar gyvą Fridriką tebturi.

Parodė anai.

— Ano,— prašė, — kad ir kojų apačias pamatyčiau.

Kaip iškėlė ant viršaus, Fridrikas į balandį pasivertęs ir palėkė. Tada sirena teip pasakė:

— Už mandrumą Fridrikienės, už guvumą Fridriko Fridrikienė kibirkštimis spjaudys. O kiteip aną neparatavos, tiktai teip: jei kas išsirastų teip diktas už levą dvyleka kartų, už zuikį spraunesnis dvyleka kartų, už balandį lakiojime spraunesnis dvyleka kartų, už špoką — dvyleka kartų, o nueitų į žemę Kiaušinėnų, o tenai atras levą, kalne gulintį, kuriam iš karalystės

turi statyti avių po dvi dešimti *. O kad aną perplėš, išbėgs zuikis, o kad zuikį perplėš, išlėks balandis, o iš balandžio — špokas, iš špoko iškris kulka sidabro, ir kada su ta kulka į aną šautų, tuo kartu atsitaisytų.

Fridrikas karalius kaipo tiktai dasižinojo apei tokius daiktus, kuo greičiausiai pasivertęs į balandį. Nelaukė kelių adynų, kaip stojos Kiaušėnų žemėj prie karaliaus. Klausiąs karaliaus apei tą levą. Tada anam karalius pradėjo kalbėti:

— Kada man aną kas užmuštų, tūkstantį aukso duočiau.

Tada ansai pradėjo anam sakyti:

— Aš užmušiu.

Tada karalius atsakė:

— Ne kiek sakiau, ale daugiau duosiu aukso, ale nevieriju tavo kalbai.

Ėjęs tada Fridrikas karalius ant tos vietos, kur buvo tasai levas. Atrado — tenai piemenys beganą avis, kurios buvo suvarytos dėl smako, ir dienoje po tris kartus turėjo duoti anam avių. Tada kaipo ansai nuėjo, nebepazvalijo anam nieko duoti. Tada vieną dieną sujudino kalną. Antrą dieną vėl sujudino kalną, jog kalnas musijo plyšti. Trečią dieną kad sujudino — kalnas nurietėjo į pakalnę, išėjo levas. Fridrikas pasivertė į levą ir perplėšė levą, o iš to levo išbėgo zuikis. O ansai pasivertė į zuikį, priginęs, pasivertęs į levą, perplėšė aną — iš ano išlėkė balandis. Priginęs ir tą perplėšė — iš to išlėkė špokas. Priginęs ir tą, pasivertęs į levą, perplėšė, iš kurio iškrito aukso kulka. Tada, tą kulką atėmęs, parėjo prie karaliaus, atėmė prižadėtą zaplotą, o potam grįžo į karalystę savo. Pareita prie pačios — pati kibirkštimi spjaudo, teip kaipo iš pečiaus. O potam, uždaręs strielbą, arba givėrą, šavo į pačią — ir tujaus paliko sveika kaip lapė, gera kaip katė, didi kaip skruzdė, pavožni kaip ožka, čiuini kaip kiaulė, bagota kaip plikacija, gera kaip Orelienė, viliokė kaip Maušelienė. O po tų visų bėdų pakėlė bankietą. Ir aš toj bankietoj buvau. Kas tas ten buvo šaudymas! Ir aš pats iš bato aulo kad drožiau — ir balsas vuv vuv, prisikišus led girdėti, apsirišus — nė to tiek.

478. APLEI VIENĄ ŽVEJĮ, KURSAI TIEK VIEN TEGAVO ŽUVIES

Kitą kartą žmogelius bovijos gaudymu žuvų. Ale kaip tiktai sugaudo savo dalį, nieko daugiau negali begauti. Ir visada kantenas iš to, ką jam dievas duoda.

Vienu čėsu, sugrįždamas į namus, patiko ansai viėną žmogų, kursai tarė:

— Kur tu buvai, prieteliau?

Ansai sako:

— Buvau gaudyti žuvų.

Tarė anas:

— Grįžk, prieteliau, dãbar ir aš tau padėsiu.

Atsakė:

— Ką man mačys: aš niekuomet negaunu nei daugesniai, nei mažesniai, ale vien tiek.

Ansai tarė:

— Ben dėl prabos eikiva,— sako.

Potam ir nuėjo, pradėjo gaudyti. Ir ištraukė žuvį cūdaunos puikybės — kaipo būtų vieno aukso. Tarė žvejys:

— Prieteliau, atimk tą žuvį, bo tu mane kusojai nenorintį — tau išpuola ta žuvis.

Ale anas tarė:

— Ne, prieteliau, tu aną atimk. Ir kad parneši, išvirk ir padalink aną į keturis šmotus: vieną — sau, antrą — pačiai savo, trečią — kumelei, o ketvirtą — kalelei.

Ansai teipo ir padarė. Potam anam davė dievas du sūnus cūdaunos puikybės, aukso plaukais ir neišpasakytai puikiais. O kumelė atvedė du kumeleliu neišpasakytos puikybės, potam kalelė du šuneliu teipo puikius. Tada augino anuos lig dvylekos metų. Kad paugo sūnaičiai, neišpasakytai buvo stiprūs, atvožnūs ir drąsūs. Potam ėmusiu katras po arklį ir po šunelį, išjojo į svietą vendravoti. Tada, prijojusys kryžkelį, pradėjo terp savęs kalbėti:

— Reikia, idant čionai vedu persiskirtuva, o ant tos vietos tokį znoką padarykiva: įkaskiva į žemę katras po butelką vyno, o kad vedu sugrįšiva, atrasiva: jei katras būsiva numirusiu, tada to butelkoj bus kraujas.

Teipo padariusiu, ir persiskiedę anuodu broliu: vienas vienu, antras antru pajojo keliu.

Nujojo tada vienas į vieną miestą ir gavo sau gaspadą. O tenai, savo arklį ir šunelį pakavojęs, nuėjo ansai į dvarą karaliaus, prašydamas, ar negalėtų ansai kokią slūžbą gauti. Ir tujau pristojo prie kukoriaus rendelių čystyti, kursai viernai slūžijo.

Potam užtrėmė į vainą aną karalius. Anas kukčiukas ėmė prašytis kukoriaus, idant ir jį pazvalytų. Ale jis nenorėjo jo leisti. Bet ansai, gavęs tarpą pasabnų, išbėgo. Potam nuėjęs į savo gaspadą, paėmęs savo arklį, nujojęs į vainą pamačyti savo ponui, prie kurio buvo pristojęs. Kaip tikt atjojo į vainą, puolęs

į vaiską su palošium. Netruko pusė adynos, kaip visi ant šonu gulėjo, nes ne tiek iškirto pats, kiek arklys ištrypė įpuolęs, kiek šunelis sudraskė. Potam, pabengęs vainą, grįžo į namus. Jenerolai ir kiti norėjo žinoti, kas tai būtų do ricielius, prašė, idant apsistotų, ale jis bėgo teip didžiai, jogei ano negalėjo regėti. Tujau parjojęs savo arklį atidavė gaspadoriui prašydamas, idant niekam nepasakotų, o pats kitoniškais drabužiais persidarė, jog negalėjo jo pažinti, o ant galva savo turėjo peruką, kurio niekados nemovė nuo galvos savo. Parėjęs į kuknę prie savo darbo. Ale kukorius jį apšvietė kalbėdamas:

— Tu savo darbo nežinai — visur landžioji!

Potam karalius, negalėdamas žinoti, kas galėjo tokiu geradėju būti, padarė didį bankietą, linksmindamys iš pergalėto neprieteliaus. Ir kad karalius čestavojo, visus po vieną klausia:

— Ar nežinot, kas būtų tas, kurs mums padėjo ant vainos?

Potam kukorius, matydamas, jog ansai buvo išėjęs, danešė karaliui, jog ir mano kukčiukas buvo prapuolęs čėsu vainos. Potam karalius pavadinęs ir klausia:

— Ar nežinai, kame yra ricielius mūsų?

Sako:

— Nežinau.

Potam, kai, čestavodamas jį, norėjo jam čiupryną nurauti ir kaip tik nutvėrė už peruko — ir nutraukė jam nuo galvos. Tujau visus pakajus nušvietė plaukai jo. Karalius iš didžio džiaugsmo verkti pradėjo, išvydęs jį, kurs ai buvo ricieliu jo, ir tujau jam atidavė iš dviejų dukterų skirtis ir pusę karalystės užrašė jam. O anas parsivedė savo arklį ir šunelį ir tujau apsižanijo su didesniąja dukteria.

Potam atsitropijo aniems važiuoti ant špacieriaus. Karalienė važiuoja karietoj, o ansai joja raitas ant savo arkliu ir šunelis jo lygiai bėga. Tada pamatė ansai paukštį puikų didžiai ir pradėjo artintis, norėdamas jį nušauti. O ansai toliau lėkė. Ir nusivarė aną į tokią daubą. Ir pamatė ugnį kūrinantys. Priėjęs prie tos ugnies ir atradęs tenai — ugnelę boba bekūrinanti. Ir pradėjo anam kalbėti:

— Mylas ponaiti, užkirsk su šia rykšte sau ir savo gyvoleliams, o šimtą kartų būsi puikesnis.

Ansai, paėmęs tą rykštę, užkirto sau ir savo gyvoleliams — tujau stojo uola, arba akmeniu.

Potam antrasis brolis atėjęs į tą vietą, kur buvo anuodums butelkos įkastos į žemę. Atėjęs veizįs — per pusę vyno, o per

pusę kraujo. Numanydamas, ką daryti, toje valandoj jojo tuo pačiu keliu veizėdamas, ar nėra kame brolis ano sergąs, jogei pusė butelkos kraujo buvo. Teiraujas visur:

— Be nematėt tokį ir tokį?

Visi sako:

— Ko tu teiraujies — tu pats esi,— nes vienokie abudu buvo.

Nujojęs į tą miestą, sako:

— Ar neregėjot tokį žmogų?

Anie [miesto gyventojai] išvydę pradėjo sakyti:

— Tu pats esi žentu karaliaus.

Ansai, uvožodamas — musit turėjo būti,— teip įėjo prie karaliaus. Tujau išvydę ir tarė:

— Kame buvai, šviesiausis karaliau, prapuolęs?

Ansai žinodamas, jog turėjo būti jo brolis čion. Potam kad išvydo karalaitė, sušukusi didžiu balsu:

— Myliausis prieteliau, kame buvai lig šio čėso?

Sako:

— Paklydęs buvau.

Potam jis, norėdamas jį suvokti, pradėjo jai sakyti:

— Eikim dabar ant tos vietos.

Ana sako:

— Eikim, ale neprapulk vėl.

Potam jodamas ant arkliu ir pamatė vėl tą paukštį. Pradėjo varytis kas kartą tolesniai ir nusivarė į tą vietą. Matydamas tokias rozvalinas, kūlius — kiti į žmogų padabni, kiti į gyvolį. Potam priėjęs prie tos ugnelės, radęs — boba besišildanti. Ta boba sako:

— Ponaiti, esi puikus, ir gyvoleliai tavo puikūs — ar negali tu su šia rykšte užkirsti sau ir gyvoleliams — šimtą kartų rasies puikesnis.

Tada ansai sako:

— Palau[k], parodysiu aš tau, bestija, dėl ko čionai tie akmenimis guli! Atgydyk veikiai, jei nenori, kad aš tave nušausiu!

Tujau ana ėmusi kitą rykštę, užrėžė — zaras atgijo [brolis], taipogi ir gyvoleliai jo. Anuodu ėmusiu tą bobą mūčyti:

— Tujau tu, bestija, mums atgydyk visus žmonis, kuriuos sužavėjai!

Ana, matydama, jog smerčiui žada atduoti, ėmusi rykštę, visiems po kartą užrėžė — ir zaras visi gyvi buvo. Nesuskaityta ličba buvo vaisko jau prapuolusio. Vienok visus gyvus į namus parvedė.

Išvydę karalius ir dukterys pažinti negalėjo, katras jos buvo. Ale kaip išpasakojo savo bėdas, didelį dyvą aniems padarė, ir tokį šmotą žmonių numirusių jau atgiję. Tujau antras brolis su mažesne dukteria apsižanijo ir gyveno savo amžių didžioj meilėj ir zgadoj.

479. KITĄ KARTĄ TURĖJO TĖVAS VIENĄ SŪNŲ

Kitą kartą numirdamas tėvas sakė sūnui savo:

— Sūnau, aš,— sako,— žegnojuos su tuo svietu, o tu paliekti vienas po mano smerčio. Ale sakau, klausyk mano rodos, ką aš pasakysiu,— būsi ščėslyvas. Veizėk, kas,— sako,— bliaus manęs ant mano pagrabo, tą aprinkis sau už tėvą ir be ano pazvalenės nieko nevožykis daryti.

Tada kaipo tėvas numirė, [sūnus] ant pagrabo stebįs, ar bliauną kas ano. Veizi — įeita toks senelis, kuris tujaus pradėjo verkti. Tas sūnus pradėjo sakyti anam — sako:

— Ateik, meldžiamasis, po pagrabo, aš,— sako,— tave aprenku sau už tėvą.

Po pagrabo atėjo tasai senelis. Liepė anam išpardavoti visa, o po išpardavojimo išvažiavo, į laivą susisėdusiu, į svečią šalį. O kada nuvažiavo į kitą žemę, tujaus apsistojo prie pašalio, o sūnų tėvas pasiuntė į miestą pasiteirauti navynų. Ale dãbar teip pasakė:

— Jei kas nuo tavęs norėtų ko, manęs nepasiklausęs, nepasiimk.

Ir teip stojos: lig tiktai nuėjo į miestą, kaipo pamatė aną abivateliai ano miesto, o matydami dãbar svečios pusės žmogų, pradėjo aną samdyti ant vienos nakties bažnyčioj pergulėti. Ansai aniems atsakė:

— Eisiu o pasiklausiu tėvo mano. O jei ansai pazvalys, aš tą padarysiu.

O nuėjęs prie tėvo, pasiklausė anas apei savo interesą, jog nori aną samdyti ant pergulėjimo bažnyčioj. Atsakė tėvas:

— Eik,— sako.— Kaip tave tiktai įpravodys į bažnyčią, tujaus kelkis ir išbėgiok visus patorius, kiek tiktai gali, o potam atsigulk kaulinyčioj, o kaip gaidys užgiedos, eik, bobnyčioj lovą atrasi ir atsigulk tenai.

Teip ansai ir padaręs. Nuėjęs prie anų, sulygo už tūkstantį raudonųjų, kurie nė žodžio neatsakė, kaip tuos piningus uždėjo už rakto, o raktą anam pačiam atdavė, bo žinojo, jog gyvas

nepaliks. O ėmę aną kaip apei šeštą adyną įpravodiję į bažnyčią. O anas tujaus atsikėlęs iš grabo, imsiąs bėgioti. Bėgiojęs bėgiojęs, o potam atsigulė kaulinyčioj. Kaip tiktai po poterų, aplei adyną dešimtą, tujaus rados bildėjimas. Bažnyčioj, po šventorių bėgioti pradėjo lerva, kuri, negalėdama atrasti, teip kalbėjo:

— Yra meisa žadėta, ale negali užeiti.

Buvo jau ano pėdas bebengianti, kaip gaidys užgiedojo. Tujaus prapuolė. Nuėjęs anas sau atgulė į lovą.

O kada išaušo, eitą [miesto gyventojai] veizėti. Atrandą aną spakainiai bemiegantį. Vadina aną ir ant antros nakties. Ale anas atsako:

— Be rodos tėvo nieko negaliu sakyti. Jei tėvas pazvalys, ateisiu.

Ėmęs algą savo, pagrįžo prie tėvo savo, apipasakojo, ką regėjo tą naktį, antra, jog užprašą ant antros nakties:

— Ale kaip tu pasakysi?

— Eik,— sako.— Ale kad nueisi, teip pat apseik, o potam palipk į viežą ir tenai lig gaidžio sėdėk, o potam į lovą atėjęs atsigulk.

Teip anas ir padarė. Kada pargrįžo prie miesto abivatelių, anie jam duoda kuo brangiausiai, duoda anam, kad tiktai ansai dãbar eitų ant antros nakties. Pasiėmė ir ant antros nakties. O· kada įpravodijo į bažnyčią, anas sau atsikėlęs išvaikščiojo visus kampus, o potam atsisėdo viežoj varpnyčios. O teipo tame pačiame čėse išbėga ta pati lerva, kuri ano pėdomis bėgiojo ieškodama ano. Puolė vieną kartą į viežą, antrą ir trečią kartą, o potam gaidys užgiedojo, o anas nuėjęs į lovą atsigulė, o lerva po gaidžiu prapuolė.

O kada ryto metą ateitą veizėti, atrandą teip pat aną gyvą, iš kurio visi dyvijos, nes anie per kiek metų vis statė po žmogų ant nakties, o nė vieno niekados nerado gyvo, tiktai tas vienas teišsirado toksai. Tada prašo aną dãbar ant trečios nakties. Aniems vėl atsakė, jog be tėvo negaliu nieko daryti. O ano tėvas nekėlės iš laivo, ale ten vis bovijos. Tada parėjo vėl pas tėvą, prašąs, kad aną vėl pazvalytų ant trečios nakties. Pazvalijo aną dabar pelnytis, nes didelį gavo skarbą už vieną naktį, o kada nuėjo dãbar ant trečios nakties, davė daugiaus anam aukso, kad tiktai eitų. O tėvas anam teip pasakęs:

— Kaip išbėgiosi, atrasi sklepe grabą. Po tuo grabu gulkis. O kada išbėgs lerva, atsigulk į grabą ir užsidaryk. O kada užgiedos gaidys, kad atbėgs [lerva] prie grabo, patol neleisk, pa-

kol blužnys. Ale kad pradės puikiais žodžiais kalbėti, tuo kartu įleisk.

Teip ir padarė. Kada jau savo čėse buvo išbėgiojęs visas vietas, atsigulė po grabu. O kada išbėgo lerva, tujaus atsigulė į grabą. O kad užgiedojo gaidys, atbėgo prie grabo — negali ano daryti. Tada pradėjo keikti, o potam dailiai kalbėti. Tada ir atidarė grabą. Atranda — puiki panaitė besėdinti prie grabo, kuri anam dėkavoti pradėjo, jog aną nuo to išvalnino. O potam su anuo pačiu apsižanijo ir dabar tebgyvena Terbavo mieste, Molijos gubernijoj.

480. [LAUME LAUME, TAVO MUTĖ JUODA]

Kitą kartą buvusios laumės ir važiavusios bočeliaus parvežti. Bočelius turėjęs širtvą savo ant kalno. Visų pirma važiavusi mažoji laumė su katilu vežina. Atvažiavusi prie bočeliaus, pradėjusi sakyti bočeliui:

— Lįsk į tą maišą!

Pradėjęs sakyti bočelius:

— Laume laume, tavo mutė juoda!

Ši ir nuėjusi prie klano ir atsipraususi savo mutę. Ir atėjusi prie bočeliaus. Atradusi pilną maišą ir pradėjusi vežti namie. Ir, parvežusi namie, pradėjusi kratyti iš to maišo į katilą. Pradėjo birti šūdai, kūliai šiokie tokie.

Važiavusi didesnioji laumė. Atvažiavusi prie bočeliaus, pradėjusi sakyti bočeliui:

— Lįsk į tą maišą!

Šis pradėjęs laumei [sakyti]:

— Laume laume, tavo mutė juoda!

Ši ir nuėjusi praustis prie klano. Šis tuo tarpu prikrovęs anai maišą šūdų, kūlių ir ko ten sugreibęs. Ši atėjusi ir pradėjusi vežti. Ši parvežusi namie ir pradėjusi kratyti į katilą. Pradėję birti šūdai, kūliai.

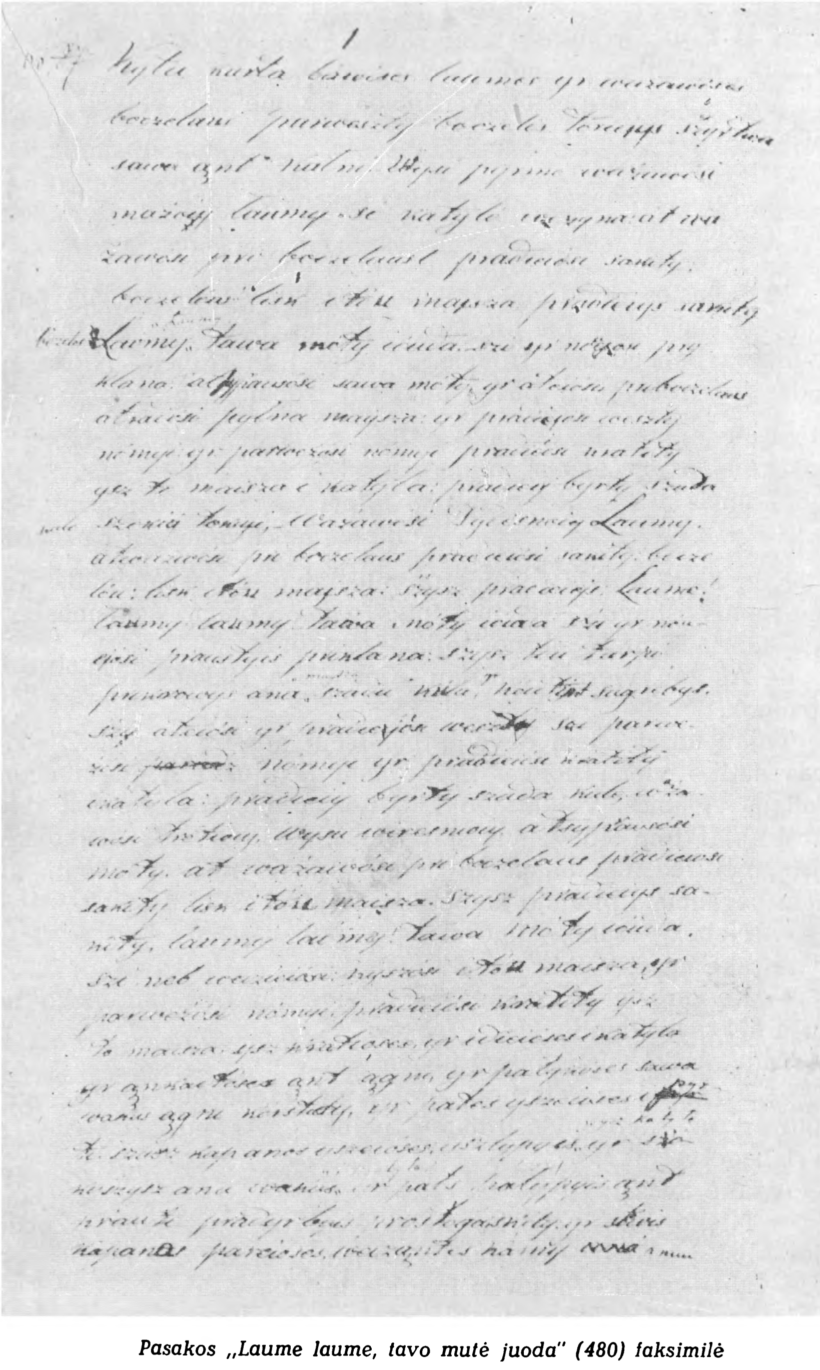
Važiavusi trečioji, visų vyresnioji. Atsipraususi mutę, atvažiavusi prie bočeliaus, pradėjusi sakyti:

— Lįsk į tą maišą!

Šis pradėjęs sakyti:

— Laume laume, tavo mutė juoda!

Ši nebveizėjusi, kišusi į tą maišą ir parvežusi namie. Pradėjusi kratyti iš to maišo. Iškračiusios [laumės] ir įdėjusios į katilą ir antkaitusios ant ugnį. Ir palikusios savo vaikus ugnį

Pasakos „Laume laume, tavo mutė juoda" (480) faksimilė

kurstyti ir pačios išėjusios į pirtį. Šis, kaip anos išėjusios, išlipęs iš katilo ir sukišęs anų vaikus į katilą ir pats palipęs ant kriautę, pradirbęs pro stogą skylę ir stovįs.

Kaip anos parėjusios, veizinčios — kame anų vaikai? Pradėjusios sakyti:

— Et, susivoks...

Pradėjusios veizėti tos meisos, dažančios taukus. Tada bočelius pradėjęs sakyti:

— Laumės laumės, ar skanūs vaikų taukai?

Pradėjusios duoti ant kriautę bočeliui su degančiais pagaliais, su šūduoliais. Šis pro stogą išlindęs, bėgęs, bėgęs, bėgęs ir antbėgęs bebėgdamas trobelę. Ir įėjęs į tą trobelę. Nieko neradęs toj trobelėj, ir buvęs anas toj trobelėj lig smerčio savo.

481. TERBA

Kitą kartą vaikis slūžijęs už muštinį prie gaspadoriaus. Trejus metus išbuvo — tris muštinius gavo. Potam, išeidamas nuo gaspadoriaus, prašė šikšnos terbos — sako:

— Aš tau viernai slūžijau — man ben šikšnos terbą už tą dovenok.

Tujau ansai anam davė terbą. Išėjo ansai į svietą. O eidamas sutiko vieną ubagą. Ėmė anam ir atdavė vieną muštinį. Toliaus eidamas, vėl atrado kitą ubagą, kuriam teip pat davė muštinį. Ir teip išdavė visus tris muštinius. O kada sutiko ketvirtą, neturėdamas anam ką duoti, pradėjo nuo ano bėgti, kuriam bėgančiam pradėjo kalbėti anasai ubagas:

— Nebėk,— sako,— nuo manęs.

Atsakė ansai vaikis:

— Ką dirbsiu aš, nuo tavęs nebėgęs, nes aš tau nieko neturiu dėl tavęs duoti.

Tada atsakė anam anasai ubagas:

— Ko tiktai tu pats nori, prašyk per mane nuo dievo — visa apturėsi už savo mylaširdingus učinkus. Ar nori dangaus, ar nori bagotysčių?..

Atsakė anasai:

— Nieko kito nenoriu, tiktai kam aš pasakysiu: „Žodžiu dievo lįsk į terbą!"— kad man visi lįstų į terbą.

— Nu,— sako,— apturėsi ir tokią loską.

Ir persilančijo anuodu. Šis paėjo savo keliu, vaikis — savo keliu.

Prieš vakarą atėjo į dvarą tokį, kuriame ponai besirėdą važiuoti į nakvynę į kitą dvarą. Prašąs ansai į nakvynę, kuriam anie atsakė:

— Koks tu,— sako,— durnius: mes patys važiuojam pas Gušauskio kalną į dvarą nakoti. Kur esam asabų to dvaro šimtas, o negalime nakoti, o tu vienas keti čia ir atsivožiji tokiame nebespečname dvare nakoti!

Neuvožodamas ant jomylestos persergėjimo, [vaikis] prašąs:

— Pazvalyk,— kaip įmanydamas,— bo toliaus nebnoriu beeiti.

Tas ponas, uvožodamas ant savo persergėjimo —„jug anam visas akaličnastis išrožijau, jug dėl tokių ir tokių pričinių mes patys negalime naktimis nakoti",— pazvalijo anam ant valės:

— Jei nori, ryžkis, nakok.

Ponai išvažiavo, o ansai paliko vienas tame dvare. Pasidėjo savo visus daiktus pakajuj visų puikiausiame, terbą pakabino prie durų, pats sėdęs už stalui, pasidėjo kningas ir skaito. Įėjo šetonas su ragais. Kuriam pasakė:

— Žodžiu dievo lįsk į terbą! — tujau įlindo.

Ir teip kiek tenai įėjo, tiek landino žodžiu dievo į terbą. Potam ėmęs anuos tenai pradėjo mūčyti visokiais spasabais klausdamas anų:

— Ko jūs čia valkiojatės, ko norit, dėl ko tą dvarą užponiavojote?

Anie, visi būdami sulandinti, šaukia:

— Dėl to, jog čionai, tame dvare, yra kūnas prakeiktas ir tebėra komunikantas ano burnoj, o dėl to mes ano negalime atimti į savo apieką. Kada mums išimtų tą komunikantą, mes to dvaro niekadais neužeitumėm.

Tada anas klausęs:

— Kame tasai yra — parodykite man.

Anie nuvedė ir parodė jam. O anas išėmė iš burnos to prakeiktojo [komunikantą] ir atidavė aniems kūną į apieką anų. O biesai ėmė išeidami ant stalo marmuro parašė su pirštais, jog „kol svietas svietu, dvaras dvaru, niekadais mes čia nebvaikščiosma", o pats Licipierius pasirašė, tai vis pastiprindamas macniai. Šetonai išėjo į peklą, o ansai paliko sau po visų bėdų bemiegtąs nosį pastatęs.

Ryto metą ponai parvažiuodamys aplei aną rokavo, jog „ano,— sako,— nė plunksnų nebėra". Parvažiuoja į dvarą — atranda aną bespečniai bemiegtantį. Ponas persigando, išvydęs ant marmuro charatoriu aiškiomis litaromis parašyta. Veizėdamas

ansai ant pasirašymą Licipieriaus, kuris buvo teip pasirašęs: „Pekloj to nekenčiu niekadais, ką šią naktį čia, tame dvare, kentėjau." Tada ponas, matydamas tokius daiktus, jog anie to dvaro prižadėjo niekados neužeiti, ponas pradėjo ano klausti:

— Ką tu, meldžiamas, regėjai, pasakyk ir mums, dėl ko teip ir kaip galėjai anuos prie pakaros privaryti.

Atsakė ansai, jog — visus šetonus buvau į šikšnos terbą sukišęs ir kriokinau kaip vilkas ožius, kol priverčiau anuos, kad pasakytų, dėl ko tą dvarą užponiavojote. Ir teip pasakė, jog čionai yra kūnas prakeiktas, kuriame yra komunikantas, ir dėl tos pričynos negalima aną atimti į savo apieką. Aš nuėjęs išėmiau, ir teip visi po kits kito išėjo,— o kaip žydas kad sako: „Nu, ar girdi, kas tas ėjimas buvo: vis po porą, vis po porą, ant galo po du, po du."

Tada tas ponas klausė ano:

— Ko tu norėtumei už tą, jog man tokią spakainastį padarei?

Anas atsakė:

— Kito nieko nenoriu, tiktai stalą kad lig smerčio turėčiau ir po mano smerčio kad terba ta būtų man įdėta į grabą.

Ponas anas tujau anam tas visas loskas prižadėjo, bo maža ansai teprašė už tokius daiktus.

Po kiek metų numirė anasai. Pakavojo aną su terba šikšnos. Tada nuėjo anasai prie dangaus — nenori aną Petras šventas įleisti, nes, sako, kad buvo tau siūlota: ko nori, prašyk,— dėl ko dangaus neprašei?

Tuo čėsu nuėjo anasai į peklą. Šetonai kaip pašėlę laksto, iš proto eita, bijos iš tolo, nes jau anie žino, jog ano terboj maža vietos tėra, o tenai visiems reiks įlįsti. Tada ano niekaip neįleidžia.

Sugrįžo anasai apent prie Petro švento:

— Ar leidi,— sako,— geruoju, ar neleidi?

Sako:

— Neleidžiu.

— Nes kad tu neleidi — dievo žodžiu lįsk į terbą!

Ir įlindęs. Nuėjęs [anasai žmogus] į dangų prie pono dievo. Paklausė ano:

— Kas tave įleido: jug aš sakiau Petrui šventam, kad tavęs neįleistų, bo tu nenorėjai, kada tau buvo siūlota.

Sako:

— Tavo žodžiu į terbą įlandinau.

Ėmęs iškratė Petrą iš terbos ir patsai paliko danguj.

482. ŽMOGUS NEŽINĄS, KUOMI BŪSIĄS

Kitą kartą studentas, pabengęs iškalas, norėjo įstoti į kunigus. Teip kaip anas pasirėdė važiuoti į semonariją, suvadino gentis, susiedus, pakėlė tėvas visiems bankietą. Padėjo aniems pietus — laukia visi, kad tas studentas prakalbėtų ką norint, bo aną pasvadino ant aukštosios vietos. Anas nieko nesakąs. Potam tėvas priėjęs:

— Sūnali, kas [yra, kad] neprabilsti ką norint?

Šis nieko nesakąs. Tas tėvas vieną, antrą ir trečią kartą sakąs anam. Šis pradėjęs sakyti:

— Tėvali, kur tu mane poterus pats išmokei, ir tuos aš užmiršau.

Tam tėvui tokia gėda papuolė. Nebiškentėdamas davęs sūnui per ausį. Tas sūnus — kitam, kitas — kitam, kitas — kitam,— ką žino žmonys, mislija, kad čia toks zvičajus. Pastarasis tėvui ir diktai įšavo. Tas tėvas kaip supykęs — ėmęs ir išmušęs sūnų savo:

— Šelmį, laidoką leidau mokytis, dabar nė kokio pažytko nei patiekos iš tavęs turiu.

Šis išgintas eitąs verkdamas. Ir sutikęs bevažiuojantį poną brikoj geroj. Ir klausiąs šio:

— Ko tu verki?

Sako:

— Teip ir teip, leido mane tėvas į iškalas, ir mokiaus gerai, norėjau stoti į kunigus, dabar visa užmiršau, navet poterus, kuriuos tėvas pats išmokė, ir tų nebatmenu.

Sakąs tas ponas:

— Tatai tau daraktorius padirbo. Jei nori, stok prie manęs ant trejų metų — apent visa mokėsi, ką mokėjęs pirma buvai, dãbar būsi mandresnis.

Šis stos prie ano. Parvežęs į tokį dvarą. Nė kokio žmogaus tame dvare nesą. Ponas anam sakąs:

— Aš tau kito darbo neduosiu, tiktai ugnį man po katilu pakurstysi, o kito nieko. Ale per trejus metus nei galvos šukuosi, nei burnos prausi ir nagų nešluostysi. Valgyk, gerk, ką tiktai nori, ir visados tame ir tame šmote atrasi gatava.

Ponas išvažiavęs iš to dvaro. Šis vienas palikęs. Nieko procios neturįs, tiktai vienam — ilgu. Valgyti, gerti yra, ko širdis nori.

Potam, paskutinius metus bengdamas, pamislijęs paveizėti į katilą: „Per trejus metus virinau tą katilą, o nežinau, kas do patrova yra gatavojama." Paveizįs atdaręs — ano paties darak-

torius beverdąs smaloj. Šis uždaręs katilą ir pakūręs ugnį didesniai: „Kad tu man teip padarei."

Metai ano pasibengę — parvažiuoja ano ponas, aną paleis. Išnešę knygas anam, veizi, ar moka ką. Tas nieko nemokąs. Sako:

— Turėjai veizėti tu į katilą.

— Veizėjau,— prisidavęs.

— Nu,— sako,— kur tu dabar pasidėsi toks bjaurus: per metus trejus nei galva šukuota, nei burna prausta ir nagai nepjaustyti. Paleisčiau tave,— sako,— išvežęs ant kelio, ale tavęs visi žmonys bijosis ir turės tave už velnią. Kito nieko, kaip tau reikia trejus metus vėl būti tokiuo pat abičaju, kaip buvai per tuos trejus metus.

Šis biednis ką dirbs — reikia būti anam, kur dings. Išbuvęs vėl vienus, antrus ir trečius metus — nebveizįs į katilą, teryžtas — kas verda, tas tegul verda. Parvažiavo ano ponas paleisti, išnešė anam knygas vėl — ko tiktai paklausia, anas visa atsakąs.

— Gerai,— sakąs,— kad neveizėjai į katilą.

Teip anuodum besirodijant, atvažiuos toks ponas. Šiam studentui liepęs įeitis į kitą kambarį, o anas pats tą poną priėmęs, gerti, valgyti anam davęs. Potam anuodu sės prie kartų. Svetimasis ponas nusigrajijo čystai — visa pragriežė: arklius, vežimą, dvarą su žmonimis vlosnais,— teip čystai, kad anam reikėjo po gimto kūno išeiti iš dvaro. Teip šis pradėjo sakyti:

— Aš tau duosiu spasabą, kad tu cielybėj paliksi. Jei nori, imk mano sūnų į žentus — turi dukteris tris. Aš tau dãbar dešimtį pūrų duosiu raudonųjų.

Sako:

— Parodyk man savo sūnų.

— Paties,— sako,— negaliu parodyti, negu ano portratą.

Teip anam parodęs portratą. Veizįs — kad anas toks bjaurus yra. Neišmanąs pats, ką daryti. Prižadėtų anas imti ano sūnų į žentus, ale' kažin dukterys ano ką pasakys, kad anas toks bjaurus. Sako:

— Pazvalyk mane dãbar vežtis tą portratą prie dukterų — aš be anų nieko negaliu daryti.

Pazvalijo:

— Vežkis, jei nori.

Ponas parvažiavęs į dvarą savo, nuėjęs visų pirma prie didžiajai nešinas portratu:

— Dukterale meldžiamoji, ratavokim mane — prapuoliau: nusigrajijau kartoms čystai, teip, jog mums visiems reiks išeiti iš dvaro po gimto kūno. Kur pasidėsim? Dabar buvom jomylestoms,

kad reiks mums ant tokios nendznasties ateiti — tokia bus mums gėda nuo vlosnų savo padonųjų! Ale vieną spasabą turim: kad tu žanytumeis su to pono sūnum, dãbar gautumėm dešimtį pūrų raudonųjų ir cielybėj kaip buvę, teip ir paliktumėm.

Sakanti:

— Kad aną gavus pamatyti.

Sako:

— Šitai turiu ano portratą.

Ta paveizėjusi sakyti pradėjusi:

— Ryžkis, tėvali, ką nori, tą daryk, aš su velniu negaliu žanytis. Tas yra portratas Licipieriaus peklos. Velyčiaus save nudūrusi su peiliu nekaip su tuo besižanijanti.

„Tatai,— mislijąs,— ką bedarysiu? Kad didžioji teip pasakė, nu, vidutinioji nė to tiek nenorės žanytis." Eitąs verkdamas prie vidutiniosios. Nuėjęs prie vidutiniosios, pradės verkdamas anai savo bėdas pasakoti — teip ir teip. Ši sakanti:

— Kad aš gaučiau aną pamatyti.

Šis tujaus anai portratą padėjo. Pradėjusi ana sakyti:

— Niekados velnias pekloj nebėra bjauresnis,— kas gali su tuo žanytis! Bevelyčiau sodžiaukoj nusiskandinusi.

Tėvas didžiau pradėjęs altaravotis, mislijąs: „Dabar, rods, jau prapuoliau. Kad šiedvi teip pasakė, nu, mažoji geriau pasakys. Iškada ir beiti. Kaip bus, teip bus — eisiu ir prie mažosios." Eitąs verkdamas prie mažosios. Ta, kaip pamačiusi tėvą verkiantį, negalinti pati atsidyvoti: „Dėl ko teip anas karčiai verkia,— kad ano niekados nemačiau verkiančio." Klausianti ano, išėjusys prieš aną:

— Kas do pričyna, dėl ko teip karčiai verki?

Sakąs anai:

— Kur aš neverksiu, kad man nadiejos nebėra, ko aš noriu.— Pradėjęs anai savo bėdas pasakoti: kaip anas nusigrajiįęs, kaip dabar vieną nadieją turėjęs prie dukterų savo, ale anos viena teip pasakė, antra — teip.— Nu, prie tavęs nė nadiejos nebturiu.

Parodęs anai tą portratą — ši pradėjusi sakyti:

— Ne tai, tiesa, tikras velnalis.— Ir kožnas gali pamislyti, kas galėjo anas būti, kad per šešerius metus burnos neprausė, nagų nepjaustė, galvos nešukavo — jug jau nereikia velnio piktesnio ir baisesnio. Uvožodama ana duktė rosandna ant smūtkų ir ašarų tėvo savo, o žinodama iš prisakymo, kad reikia mylėti tėvus savo, sakanti:— Tėve, būk linksmas, tėve mano,— aš žanysiuos su tuo. Norint šiandieną tegul atvažiuoja į šliūbą.

Tėvas, patiešytas nuo mažosios savo dukteries, grįžtąs į savo stanciją. Ėmęs grometą parašęs, kad į šliūbą tujaus pribūtų.

Šiedvi kaip pajuto, kad ana su tokiu bjauriu žanijas, čydijas ir juokias iš šios.

Tas kaip tiktai grometą apturėjo, kad tą pačią dieną pribūtų į šliūbą, ėmęs savo sūnų šveisti, nagus nupjaustęs, plaukus nukirpęs, patį pirtyj nupėręs, apdaręs suknioms brangioms — jau nebreikia kokį kavalierių pataisęs! Kalbas visokias mokąs — kokiu liežuviu kas norėtų su anuo kalbėti, tokiu anas patropys. Susisėdusiu anuodu į karietą, išvažiavo prie to jomylestos, įsidėjusiu dešimt pūrų piningų.

Atvažiavo anuodu į dvarą. Tos veizi, kada tas velnias išlips. Šiuodu išlipo — abudu puikiu, abudu padoriu. Nu, tas jaunasis — strošnu strošnu, koks vaikas. Tie visi — tėvas, dukterys — pradėjo klausti:

— Kame jaunasis?

— Šitai,— sako,— tas, kurs dabar prisivitavoja.

Šiedvi iš to gailesio viena su peiliu nusidūrė, kad nėjo, antra nubėgusys nusiskandino, o šiuodu apsižanijo ir paliko ščėslyvais, o šiedvi prapuolė ant kūno ir ant dūšios. Ir išsikeravojo šis ant jomylestos, o ketino kunigu būti. Kaip žmogus negali žinoti, ant ko užsislūžys.

483. NEŠČĖSLYVA PANA IR GENEROLAS

Vieną kartą buvęs generolas mūsų pačių ciesoriaus, vardu Jeronymas. Ale neseniai tai buvo, prancūzų metais. Teip tas generolas bebūdamas įsimylėjo su viena panele labai. Ale teip anuodu įsimylėjo ir tokį tarp savęs padarė šliūbą, kad, sako, nebreikia mums nė kunigo. Ir anuodu gyvenusiu teip kaip ir vinčiavotu. O ta pana buvusi vardu Zofija.

Teip tam generolui išpuola iš to miesto išeiti dideliai toli. Nu, anas tos panos negalįs vežtis, bo strošniai toli, ir potam ant vainos išeita, o po vainos spadzievojos apent sugrįžti. Nu, kaip jau reikia išeiti, teip anuodu dãbar didesnę meilę tarp savęs padarė ir vienas antro prašo, kad neatmainytų žodžių. Teip tas generolas išėjo. Potam rašo prie tos savo panos, sako: „Myla Zofija, esu ant smertelno patalo padėtas — peršautą turiu šoną. Nežinau, ar bekelsiu. Iš to vienc, mano myla Zofija, pazvaliju, jei nori, ir su kitu gali mylėtis."

Ši, kaip dasižinojo, strošniai pradėjo lementavoti, pati save keikti: „Ak, aš neščėslyva, ką bedarysiu dabarčiui!" Teip ana lementavoja, kad strošnu.

Teip vieną kartą vakarą sėdinti ir verkianti teip sau mislydama: „Ak dieve, kad galėčiau ben vieną kartelį pamatyti, dūšios savo negailėčiau teip."

Veizi — atvažiuoja kočas su šešiais arkliais ir važiuoja stačiai prie to langelio, kur ta pana sėdinti. Pamislijusi: „Ne, bene tas pats tikt bus atvažiuojąs?!" Pas langelį iškiša galvą iš kočo ir sako:

— Labą vakarą, myla Zofija. Ką beveiki?

Ta strošniai linksma palikusi. Iš tos liustės stačiai pro langą išpuolusi — nė pro duris nebsuskubo išeiti. Įpuolusi į kočą, pradėjusi verkdama sakyti:

— Mylas Jeronyme, kur teip ilgą čėsą buvai? Strošniai tavęs pasilgau!

Nu, tas sakąs:

— Myla Zofija, važiuosiva dabar drauge. Vienc eik į vidų, jei turi ką, paimkis — važiuosma į mano dvarus. Dabar turiu astavką, kaip sirgau,— ten vedu padarysiva šliūbą.

Ta neišpasakytai kantena bėgo kuo veikiausiai į savo pakajelių, paėmė savo drabužius, įsėdo ir išvažiavo. Nė nuo tėvų blagaslavenstvos beėmė,— ir išvažiavusiu. Važiuojančiu — teip čia kaži kas jau nebeprijemnu radęs: teip kaip prie kokio stulpo sėdinti — nebešnekančiuos nieko, teip tikt važiuojančiu. Atvažiavusiu prie kapų — teip tas pradėjęs sakyti:

— Myla Zofija, pasilūkėk, aš eisiu biškį pasimelsti.

Ta laukianti laukianti. Kaip anai pailgo, eisianti paveizėti, koks ten tavo meldimos. Įeitanti į kapus — nematanti. Įeitanti į koplyčią — sklepo durys praviros biškį. Veizinti — tas anos Jeronymas strošniose liepsnose ir, grabus atdaręs, kūnus žmonių beėdąs. Teip ši nusigandusi, bėgusi, į kočą apent įsėdusi ir sėdinti, laukianti. Teip ir [Jeronymas] išėjęs, įsėdęs, ir važiuojančiu. Pradėjęs sakyti:

— Mėnuo šviečia, kūnas lekia — kas per atvoga: pana su mani[m] važiuoja!

Teip ši mirte numirusi, ale vienokiai sakanti:

— Oi mylas Jeronyme, ką tatai pleški — teip man netinka!

Tas nebe nežinodamas:

— Oi myla Zofija, o ką aš sakau?

— Ei mylas Jeronyme, teip neprijemnius žodžius sakai: „Kūnas lekia, mėnuo šviečia — kas per atvoga: pana su mani[m] važiuoja!"

Tas:

— Ei myla Zofija, neimk sau už piktą, bet buvau kaip bemingąs, o, žinoma, per vainas visokios baikos rodos.

Važiuojančiu — tas vėl pradėjęs sakyti:

— Ak, mėnuo šviečia, kūnas lekia — kas per atvoga: pana su mani[m] važiuoja!

Ta vėl:

— Oi mylas Jeronyme, ką tatai pleški niekus: „Mėnuo šviečia, kūnas lekia — kas per atvoga: pana su mani[m] važiuoja!" Teip man tie žodžiai didelai netinka.

Tas:

— Ei pana Zofija, neuvožok ant to, bet, kaip po vainų, visokios baikos rodos! Neuvožok to teip nė kiek.

Pavažiavęs vėl pradeda sakyti:

— Ak, mėnuo šviečia, kūnas lekia — kas per atvoga: pana su mani[m] važiuoja!

— Oi pone Jeronyme, per daug niekus šneki: aš gyva negaliu būti — teip man širdį perima!

— Ale, myla Zofija, sakiau: neuvožok to, bo žmogus per vainas visokių baikų datirsti ir dãbar vis baikauji.

Teip važiuojančiu. Nuvažiavusiu į ano dvarą. Kad išbėgo priimti liokajai, kad ten kelte iškėlė iš kočo, ant rankų įnešė ir į vidų. Teip dabar anai nebėra patiekos — kaip su kokiu klančiu kad yra gulinti. Teip ant rytojaus saką̃s:

— Pana Zofija, aš važiuosiu į savo folverką — ten apveizėsiu. Kad ten atbūsiu interesą, tad žanysivos.

Tas išvažiavęs. Teip šiai yra smūtnu — negalinti nė gyva tvertis. Teip ir pamačiusi savo tėvą — atvažiavęs. Teip ši linksma atsiradusi. Išsiuntusi tuos liokajus priimti. Įeitąs tas tėvas — ta prisivitavojusi valug zvičajaus. Tas tėvas ir pykti pradėjęs — saką̃s:

— Myla mano duktė, teip išvažiavai vagišnai — nė man nieko nesakei. Nu, kaip — nugi bent [kaip gyveni], pasisakyk.

— Et, mylas tėvai, daug žinoti, maž kalbėti.

— Veizėk, kokia tatai didi, kad nė tėvo nenori klausyti!

— Et, tėvai, nenorėk nė žinoti, kas po svietą dedas.

— Ale vienok, duktė mano, prieš mane gali prisipažinti.

— Et, tėvai, daug žinoti, o maž kalbėti.

Tas tėvas:

— Nu, duktė mano, dãbar važiuosiu aš toliaus, atbūsiu savo interesus, o potam važiuosma namie.

Ir išvažiavęs. O tas pats buvęs anas Jeronymas.

Teip ant vakaro parvažiuoja ir mylas prietelius. Klausia:

— Ar neturėjai iš namų?

— Ne,— ši atsakiusi,— neturėjau.

Ryto metą važiuoja vėl tas anos Jeronymas. Sako:

— Dar nepabengiau.

Išvažiavęs. Teip šiai smūtnu esą, kad niekur širdies negalinti padėti. Ir pamačiusi — atvažiuoja motyna. Ana priėmusi tą motyną, čestavojanti. Ta motyna klausianti:

— Nu, mano duktė, kaip dabar pasiveda: nuo manęs išvažiavai, nė sudievu nesakiusi. Vienc bent nugi pasisakyk, kaip pasiveda naują gyvenimą vesti: ar gerai, ar šlektai?

— Et, motyn, prapuoliau ant amžių!

— Nu, dėl ko, mano duktė, teip prapuolei ant amžių?

— Et, motyn, daug žinoti, mąž kalbėti.

— Ale vienokiai, duktė, prieš mane turi prisipažinti, kaip dedas, ką girdėjai arba ką matei.

— Kely daug mačiau.

— Nu, ale ką, duktė mano? Pasakyk.

— Eik, matulale, kad važiavova su tuo keliu, tas mano prietelius pradėjo sakyti: „Mėnuo šviečia, kūnas lekia — kas per atvoga: pana su mani[m] važiuoja!"

— Ui,— ta motyna sudrebėjus,— duktė mano, ką galėjai ir iškentėti! Aš nebūčiau iškentėjusi.

— Ale, motyn mano, ar tiek: dar atvažiavova pas tokių kapų — teip tas mano prietelius sako: „Pana Zofija, pasilūkėk, aš eisiu pasimelsti." Teip paėjo melstis. Laukiu laukiu, nesulaukdama eisiu veizėti, kame meldžias. Įeinu į kapus — nėra. Einu į koplyčią — teip toj koplyčioj sklepo durys praviros. Veiziu — tas mano prietelius, grabus atdaręs, kūnus žmonių beėdąs.

Teip ta motyna tujaus stojos strošni lerva, puolė ant šios, kad ten nagus išplėtusys ir suplėšė. Ir nuėjo į peklą abudu.

Bet dėlto dievas pakorojo už strošnią meilę, kad vėl išvažiuodama nuo tėvų blagaslavenstvos neprašė.

484. APEI ŽMOGŲ, KAD Į BANKIETĄ ĖJĘS

Kitą kartą žmogus ėjęs į bankietą naktį. Teip anas eitąs pro kuršininkų kapus. Sušukęs:

— Numirėliai, eikim į bankietą!

Teip ir išbėgęs iš kapų vienas numirėlis, genąs tą žmogų. Tas žmogus bėga. Jau nebgalįs išbėgti — metęs kepurę šalin. Tas numirėlis draskąs. Tas žmogus bėgąs bėgąs. Atsisukęs paveizės — bėgąs tas numirėlis, genąs. Tas žmogus nebišmanąs, ką bedaryti — teip užilsęs. Pagrobęs kūlį nuo žemei, metęs tam

numirėliui. Tas numirėlis draskąs, plėšąs tą kūlį. Tas žmogus bėgąs bėgąs, nubėgęs į sodą. Prie buto pribėgęs, šaukiąs:

— Atdarykit duris! — Sakąs: — Man bėda yra!

Teip išbėgusi toki baba sena sena ir įleidusi į trobą, uždariusi duris apent. Tas numirėlis atbėgęs prie durų, sakąs:

— Įleisk, baba, mane į trobą!

Tas žmogus sakąs:

— Neįleisk — anas mane užmuš!

Ta baba sakanti tam numirėliui:

— Pasiklausyk, aš papasakosiu vieną pasaką. Kad papasakosiu, nu, tad įleisiu.

Ta baba pasakojanti, kaip liną pešą, nupešę draską ano galvą, į vandenį merkią, iš vandens kad išmerkia, ant žemę pūdo, nuo žemei džiauną į pirtį — kenčia karštį, potam drasko, plėšo... Ir pragydęs gaidys bepasakojant. Tas pabėgdamas pasakęs:

— Ščėslyvi palikot!

485. TRYS BROLIAI

Kitą kartą tėvas turėjęs tris sūnus. O patsai kaip atėjo į senatvę, nori aniems paduoti gyvenimą. Ale anie visi nori. Tad tėvas, neįmanydamas, ką daryti, liepė aniems visiems eiti ant metų slūžyti i[r] už tuos metus gauti žiedą kožnam.

— Kurio bus puikesnis, tam paduosiu gyvenimą.

Ir išėjo anie visi slūžyti. Eitant per girę, mažasis brolis pasisuko į girią mažu keliu. O tenai eidamas per girią, antėjo balandį, kursai anam pradėjo sakyti:

— Kur tu eiti?

Atsakė:

— Eitu slūžmos tokios ieškoti, jog už metus galėčiau gauti žiedą tokį, kaip ant svieto puikesnis negali būti.

Sako:

— Eik paskui manęs, o aš tave nuvesiu į tokią vietą, kurioj tu gausi tokį žiedą.

Balandis aną įvedė į tokią tamsią skylę, kurioj nė jokios šviesybės nematė. O kada buvo įvestas į palocių tokį, kuriame buvo nei dideliai šviesu, nei dideliai tamsu, o tenai nieko kito nerado, kiek žaltį, klėtkoje pas langą pakabintą, kuriam pradėjo ansai žaltys kalbėti:

— Kas tave čia įvedė?

Sako:

— Atradau balandį, kuris manęs klausės: „Ko tu ieškai?" Atsakiau: „Slūžbos." O teip ansai liepė eiti man čia į tuos namus.

Tada anasai žaltys atsakė:

— Jei išbūsi čia metus — ko norėsi, to gausi. O darbas tavo toksai bus: vieną kartą ant dienos pakursi pečių, vieną kartą iššluosi stanciją ir vieną kartą šiltu vandeniu mane numazgosi. O valgyti: įeisi į aną kamarą — atrasi ant stalu visados gatavą, kuomet tiktai norėsi.

Anas teip ir darąs, kaipo anas įsakė: po vieną kartą kuriąs pečių, po vieną kartą stanciją šluonąs, po vieną kartą šiltu vandeniu mazgojąs žaltį. O po metų galo prašo ano žalčio, kad anam tokį žiedą duotų, kaip ant svieto puikesnio negali būti. Tada liepė anam anasai žaltys eiti į skrynę, o tenai imti, koksai anam padaboja. O teip ėmęs raktus, atdarė skrynę, kurioj kokių tiktai būtų norėjęs, tokių būtų gavęs. Ale anas ėmęs vieną ir, atdavęs raktus, taisės namie eiti. Ale anasai žaltys prašė, kad ant antrų metų pagrįžtų. Anasai atsakė:

— Jei iš namų galėsiu išlikti, pagrįšiu.

Ir išėjo anasai namie. O kad ėjo per girią, atrado anasai nuo tekinio nukritusį rinkį smaliną. Pamovęs ant rankos, eitąs nešinas. O kada ansai atėjo ant to vieškelio, kuriame nuo brolių buvo atsilančijęs, sutiko anuodu broliu pareinančiu, katruodu ano pradėjo klausti:

— Broli, kame tavo žiedas?

Sako:

— Šitai — ar neregitava, kad ant ranka pamovęs nešuos?

Šiuodu broliu juokiančiuos ir šydydamos sakančiu:

— Ka[d] tu galėjai už vienus metus gauti tokį puikų!

O kada parėjo namie, kada padėjo šiuodu savo žiedus, anasai savo žiedą paskui padėjęs — ano žiedas abudums pereita prie puikumo, prie brangumo. Tada tėvas pradėjo sakyti:

— Sūnali mano mažasis, tau atiduodu gyvenimą — vark, mano pėdoms sekdamos.

Šiuodu nenori priduoti nė kokiu būdu anam gyvenimą sakydamu:

— Negali tas būti, kad anam būtų gyvenimas. Vedu tave daugiau slaugėva, daugiau dirbova, o vedum neatiduodi, ale anam.

Tada tėvas siunčia ant antrų metų visus slūžyti ir liepia po kuską parnešti — kurio bus puikesnė, tasai bus gaspadorium.

Ir išėjo anie visi ant slūžbos. Anuodu broliu paėjo į savo pusę, o anasai vėl, kur slūžijo, prie žalčio, nuėjo. O kada prie žalčio nuėjo, klausės anasai slūžmelninkas:

— Ar galėsiu aš nuo tavęs gauti už metus tokią kuską?

— Gausi,— sako.— Darbą,— sako,— žinai, ale tai turėsi po du kartu ant dienos dirbti, kaipo tai du kartu mazgosi mane, du kartu pečių kursi, du kartu stanciją iššluosi. Valgyti, ko tiktai norėsi, to gausi — kamaroj toje pačioj ant stalu visados atrasi.

Teip anas ir darąs. Savo darbą nudirbsiąs — ir sau bespečnas, valgyti yra, ko tiktai širdis norėtų, to. O kada pasibengė ir tie metai, prašo ansai slūžmos. Davė anam žaltys raktuš:

— Eik,— sako,— atrasi čionai skrynę, o imk sau kuską, kokią tinkamas.

Nuėjęs atradęs ansai skrynę, o ėmęs ansai tokią, kokia jam padabojo. O kada ėjo rėdytis ant kelio eiti namie, tada jam žaltys kalbėjo:

— Meldžiamasis,— sako,— jei galėsi, pargrįžk dãbar prie manęs ant trečių metų. O kuskelę tą, kada eisi tenai anuo keliu, kur su savo broliais persilančijot, įdėk į tarpą pirštų rankų, bo kitaip anie nuo tavęs atims ir tave užmuš.

O anas ėmęs, kaipo buvo įsakytas, teipo ir padarė. O kada atėjo anasai ant tos pačios vietos, sutiko brolius savo pareinančius. Tujaus broliai ano klausia:

— Kame tavo kuska?

— Šitai,— sako,— ar neregitava: pasirišęs eitu po kaklo.

— Je, je,— anuodu nevierijančiu,— bo vedu apgavai ir pirmąjį kartą.

O teip ėmusiu aną kratyti. O kada nieko neatrado, džiaugės anuodu ir mislijo, jog anuodums bus dabar buta.

O kada parėjo namie, padėjo anuodu savo kuskas. O kada šis padėjo, tujaus tėvas pradėjo sakyti:

— Mažajam butą atduodu, bo ano puikesnė.

O teip pradėjo anuodu sprečytis su tėvu ir ant to nepriduodančiu nė jokiu spasabu. Potam tėvas liepia eiti ant trečių metų slūžyti o parvesti paną kožnam: kurio bus padoresnė, tam bus buta.

O teip anie išėjo ant trečių metų ir tame pačiame šmote anie persiskyrė, kuriame vieną ir antrą kartą persiskyrė. Anasai į savo vietą nuėjo, tai yra prie žalčio, o anuodu vėl į savo vietą, kame pirmąjį kartą buvo. O kada šis nuėjo prie žalčio, tujaus žaltys pradėjo sakyti:

— Gerai, kad pargrįžai,— ko norėsi, to gausi.

O anasai atsakė:

— Norėsiu panos tokios, kokios niekame negalėtų būti.

— Gerai,— sako,— apei tai nerūpinkis. Ale,— sako,— tuose metuose už visus metus būsi sunkesniai, nes turėsi po tris kartus pečių kurti ir mane ant dienos po tris kartus plauti su šiltu vandeniu [ir tris kartus stanciją iššluoti]. O paskutinioj dienoj iškūrenk didžiai pečių, o kada mane numazgosi, mesk po pečium ir patsai bėk, kaip tiktai gali, šalin, nes aš didžiai šauksiu. Ale jei tu to neatsivožysi padaryti, patsai prapulsi lygiai su mani[m], o jei tai išpildysi, ščėslyvas paliksi ir mane ščėslyvu padarysi.

O teip anasai, būdamas per metą, storodamos per metą išpildyti savo pavynastis, kurios anam prisakytos buvo. O kada anasai pabengė metus, paskutinį kartą iškūrenęs diktai pečių, o numazgojęs savo žaltį, metė aną po pečium, o patsai, bėgdamas nuo pečiaus, ne per toli tenai pavirto, nes neišpasakytu balsu sukliko, o potam veizįs — kaipo iš miego bebudinanti tokia pana aną. Tenai ponų daugybės, svieto pilnas dvaras. Tada ta pana pradėjo anam sakyti:

— Veizėk, ką tatai mūsų prapuolusių išgelbėjai! Šitai aš esu anas žaltys, kurį plauti liuobi. Dabarčiui,— sako,— jei nori, žanykis su mani[m].

Ir tujau anuodu apsižanijo, nes ta pana viena tebuvo, nebturėjo nei tėvo, nei motynos, nei brolių: kurie tenai buvo ponai, tie visi buvo samdyti. O po veselės:

— Važiuokiva,— sako vyras,— į mano pamiliją apsisukti.

O kada išvažiavo anuodu prie tėvo, atvažiavo į tą vietą, kur liuoba anie susitikti, ir išvydo brolius savo parvažiuojant, kurie anam kepureles šmukš šmukš nutraukė, nes anasai važiavo arkliais aštuoniais karietoj puikioj, su liokajais, pakalikais...

O kada parvažiavo namie, šiuodu, paskui važiuodamu, veizi, kad prie anuodums tėvo tokie jomylestos įvažiavo. Potam anuodu paskui įvažiavo. Bėga su ciekavastėms veizėti ir klausytis tokių ciekavasčių. O kada anasai jomylesta įėjo prie tėvo, persigando tėvas, pamatęs tokius cūdus. Potam šis pradėjęs aną kalbinti — sako:

— Ar tamysta manęs nepažįsti?

— Jomylestale, nepažįstu, dabar pirmą kartą savo amžiuj tematau.

Potam anasai jomylesta liepė įvadinti visus, kas tiktai buvo,— ar jau nė vienas neatsiras pažįstąs aną. Įėjo ir anuodu broliu — nė vienas nepažįstą. Patsai prisipažindamas pradėjo sakyti:

— Aš esu sūnus tavo tikras. Prisistebėk mano panai — rasi netiksit. Ar atduosi man gyvenimą dabar?

— Atiduodu, sūnau mano, būk jau gaspadorium.

— O judu ar priduodata man?

Atsakę ir tuodu:

— Tegul bus tavo valia.

Tada ėmęs tėvui sakyti:

— Tėve mano, eikiva važiuokiva su mani[m], o gyvenimą atiduok sūnams savo didiesiems, o aš tave nukaršinsiu.

O teip ėmęs su savi[m] tėvą, išvažiavo į dvarą savo. O tėvui savo pripažino, kaip ant tokio dvaro užsislūžijo. O teip parsivežęs nukaršino tėvą savo, kurį ano žonka didžiai mylėjo, visuose reikaluose ano pilnai anam slūžijo ir po smerčio ano didžiai gailesiuos [buvo].

486. BROLIS SU SESERIA

Kitą kartą tėvas numirdamas palikęs sūnų ir dukterį čystai siratomis. Nė kokios nebturėjo familijos, kuri būtų buvusi genty. Teip kas bus darbo? Po pagrabo tėvo savo anuodu ėmusiu rokuoti:

— Kas bus iš vedums: gyventi nenoriva — eikiva,— sako,— į svietą.

Abudu buvusiu mokytu ir didžiai azdabniu. Teip anuodu išeidamu portratus išrisavodinos ir sukeitė: brolis ėmė seseries, o sesuo — brolio. O teip ir išėjo anuodu į svietą.

Teip viename mieste anuodu nakojančiu vieną naktį. O tenai benakojant anuodum, pradėjo anuodums klausinėti:

— Iš kur judu, kur eitata?

Teip sako anuodu:

— Eitava į svietą, bene gausiva,— sako,— kame vietą slūžyti.

Teip anuodum pradėjo sakyti vienas ponas — sako:

— Kunigaikštis to miesto reikalauja pakajavosios. Jei,— sako,— mokėtų ana kalbos vokiškos.

Sako:

— Aš moku kalbos visokios, siūti, austi, aftavoti...

Teip anas ponas susiedas buvęs ano kunigaikščio. Nuėjęs anam pakalbėjęs — sako:

— Čia yra slūžmos ieškantys žmonys. Kaip reikalingas esi, žyčyčiau. Moka kalbos visokios, siūti, austi, aftavoti...

Tada anas kunigaikštis nusiuntė ir pavadino anuos, o davęs slūžmą gerą abudum:

— Būkita,— sako,— prie manęs.

Teip kas bus darbo? Reikia kunigaikščiui išvažiuoti į seimą: žinomas, didiems ponams kas dedas — reikia važiuoti ant seimo į rodą šiokią tokią, o tai va turi išleisti į svečią šalį. Teip anas neseniai nusamdytasis nori važiuoti į svečią šalį pažiūrėti ciekavasčių šiokių tokių. Prašąs to kunigaikščio:

— Pazvalykim ir mane, o važiuosiu į svečią šalį.

Pazvalijo aną kunigaikštis:

— Dãbar,— sako,— man geresniai, kad tu važiuoji: žinau, kad viernai man slūžiji.— Sako:— Priveizėk anuos laivininkus, kad kokius zbitkus nedarytų.

— Gerai,— sako,— kunigaikšti šviesiausis, visa bus gerai.

Ir išvažiavo pats į seimą, o šį visų gaspadorium perdėjo ant laivo — norint bukmistras ponas buvo laive visų didžiuoju ant pardavimo šiokių tokių daiktų, ale šį padėjo tiktai ant spravedlyvasties, kad anas žinotų, ar spravedlyvai anie apseita. Tei anas, išvažiuodamas į svečią šalį, seseriai pasakė:

— Veizėk,— sako,— į portratą mano. Jei anas neatsimainys, būk sau linksma, o jei atsimainys — žėlavok manęs.

Kaip anie išvažiavo į svečią šalį, tujaus išsipardavojo šį tą. Šis veizįs gerai — anie ir viernai apsėjo. Ėjęs į miestą pavendravoti — susitikęs su pačiu karalium anos žemės. Antpuolęs aną [karalius] vadinti slūžyti prie savęs, nes anam didžiai padabojęs. Žinomas, kitose šalyse žmonys juodi, nosimis plačioms, o toje pusėj delikatni. Sakąs karalius:

— Tu prié manęs visų geriausiai būsi.

Nu, šis mislijąs: kad prie kunigaikščio aš esu nieko, gerai — prie karaliaus bus geriaus. Teip ir apsistojo anas prie karaliaus. Padėjęs aną [karalius] pirmuoju po savęs. Tada tam karaliui teip įtinkąs — strošnu.

Tas pirmasis, kurs pirma prie ano buvo, neįmanydamas, kaip aną suėsti, išvydo aną turintį portratą su parašu — vardu ir pavarde. Kuris anam tų visų loskų karaliaus užvydėjo, tujaus karaliui davė žinoti, jog ansai turi seseries savo portratą. Karalius prašo, kad anam parodytų. Teip anas ėmęs ir parodė. O tas karalius buvęs našlys. Teip anam strošniai padabojo. Sakas anam:

— Ar tavo seseries tai yra?

Šis atsakęs:

— Mano.

Tei anam karalius duoda laivą ir liepia parvežti.

Teip anas nuvažiavęs į tą miestą su kiek ten asabų, tarp kurių buvo ano užvydelninkas. Tei anas, nuvažiavęs į aną miestą, nenori pats eiti į anuos namus jenerolo, bo,— sako,— kas norint mane pažins, o teip pradės klausinėti: „Kame tu esi ir kame palikai?"— o kad aš prisipažinsiu pristojęs prie karaliaus iš dobrovalnos valios, didžiai bus ant manęs neloskavas ir supyks, o teip ir seseries neišduos išvesti.

O kada tuo kartu anie laivininkai parvažiavo, pasakė ano ponui, jog prapuolė svečioj šalyj: pirmą kartą išvažiavo — každina kame prapuolė, kurio didžiai anas jenerolas kunigaikštis žėlavojo.

Teip anas nuėjęs į miestą ir parašęs grometelę, kad pribūtų ana prie pajūrio: brolis dovanas parleido — tą ir tą, ale kad visų geraisiais drabužiais apsirėdžiusi ateitumei, bo dėl to anas teip rašė, bo kada būtų stačiai parašęs: „Aš tave vešiu į svečią šalį",— būtų rasi pasitekęs skaitant grometą kitas, dėl to nebespečnu būtų buvę išvažiuoti. Ale ano užvydelninkas tuo tarpu pastorojęs mieste tokią pliundrą minkštprotę ir parsivedęs į laivą ir uždaręs po langu laive tokioj kamaroj, niekam neregint.

Tei paskui atėjo ano sesuo ir atrado aną pajūryj. Sako:

— Seserale, važiuosi su mani[m] į svečią šalį, o būsi sau poni, kitiems nebslūžysi.

Teip tujaus ir išvažiavo. Važiuojant ana, žinomas, pirmą kartą, vaikščioja ana ir šen, ir ten, o užvis liūbijo ana ant laivo viršu stebėtis į paukščius ir žvėris marių. Tei anas užvydelninkas prie vakaro nusiveizėjęs nustūmė aną į marę. Prapuolė ana — nebsuvokia anos niekame. Pradėjo ieškoti, atrado — tokioj kamaroj bjauri pliundra.

— O, suvokėm, garbė dievui!

Anas brolis klausia anų:

— Iš kur ta yra?

Ana pati pradėjo sakyti — sako:

— Aš tavo sesuo esu,— ale tai su primokymu ano pavydelninko, ir pavardę žinanti,— teip, tarsi kad tiesa.

Kaip parvažiavo anie, tujaus anas pavydelninkas nubėgo prie karaliaus.

— Iškada ano,— sako,— kolijimos. Bjaurybė,— sako,— tokia, neturinti nė pilno proto.

Teip aną liepia karalius:

— Atveskit man ben parodyti.

Atvedė — ta šokinėja, iš proto eita. Tas karalius užsignievijęs liepė aną įdėti į kalinį ir kožną rytą anam šviežias vinis po panagės kalti, jei teip atsivožijo anas mane apgauti.

Teip ką darys nabagas? „Prapuoliau,— sako,— pats ir seserį prapuldžiau." Pamušė anam po panagės vinis ir įdėjo aną į kalinį. Tujaus balandis įlėkė prie ano — vienoj dienoj po kelis kartus. Danešė karaliui, kad balandis prie ano kas dieną po kelis kartus atlekia. Eis karalius veizėti. Ir pamatė, kad įlėkė. Šis, rankas uždėjęs už skylę, laukiąs, kad anas išlėks. Ir išlekiant sugrobė aną. Ir pavirto anas į žmogų. Klausia ano karalius:

— Ko tu čionai buvai?

— Buvau,— sako,— nieko nekalto žmogaus pripeldyto patiešyti.

Sako karalius anam — sako:

— Kas tu esi?

— Aš esu aniolas. Ateinančius tavo darbus žinau, ką tu misliji.

— O ką aš misliju?

Sako:

— Tu misliji klausti manęs, ar bėra ana sesuo.

— Tiesa,— atsakė karalius.

— Eik,— sako,— aš tau aną parodysiu.

Nuvedęs aną lig marės krašto. Eita anas į marę vandeniu — šis apsistojęs.

— Eik,— sako,— nebijokis.

Šis žengęs vieną, antrą, trečią žingsnį — sausu tarės keliu beitąs. O kada nuėję anuodu į aną vispą, atrado ano seserį, kurią liepė vestis mare namie. O teip anuodu parėję sausai, o anas išnyko nuo ano akių. Anudu potam, parėjusiu į kraštą, mislijančiu, ar begalėtų nueiti mare į tą šmotą. Prabavoja anuodu — tujaus pradėjo grimzti į vandenį.

Potam karalius klausiąs anos:

— Kaip tu ten nutekai?

Sako:

— Vienas iš laivininkų įstūmė mane į marę. Kur su tavi[m] atėjo, tas mane čia išnešė.

Šis supratęs tujaus, kas tave stūmė ir ką mislydamas. Sako:

— Aš pareisiu pirma į dvarą, o tu pabūkis čionai, aš ateisiu prie tavęs.

Parėjęs liepęs, kad paleistų aną kalinį, ir įsakęs daktarui, kad storotųsi kaip įmanydamas aną išgydyti, o pats ėmęs ploščių, aną apsiautęs, parvedęs į savo pakajų. Potam pavadindinęs aną pavydelninką, sakąs anam:

— Bene mes nekaltą rasi aną žudome,— sako,— rasi ant štukos tai padarė, rasi anas turėjo seserį laive?

— Nebuvo kitos. Jei tenai buvo kita, mane patį, prizvaliju, sutraukyk.

— Gerai,— sako,— pats save ant to apsūdijai.— Ėmęs išvedęs aną, parodęs anam portratą:— Veizėk,— sako,— ar tokią stūmei į marę?

Prisidavęs:

— Tokią,— sako.

O tai prisistebėkit čionai, visi sūdžios, kaip reikia uvožoti sprovose ant pačiu daiktu, bo svietas visados yra neteisingas.

487. KARALIAUS DUKTĖ SU ŽALČIU APSIŽANIJO

Kitą kartą karalius Dibinskis turėjęs vieną dukterį. Teip vieną šventą rytą važiuos į bažnyčią. Pakinkė karietas. Teip ta pana, niekam nesakiusys, pabėgusi į darželį paskabytis žolių. Teip ana skabanti skabanti, vis metanti šalin: tos netinkančios, kurias suskabanti, ale kurių neturėjo, tos anai dabojos. Anie, nesulaukdamys anos, išvažiavo — nežino, kame ana yra.

— Musint,— sako,— turėjo apsirgti.

Teip ana tame darželyj žūnanti su toms žolėmis. Čėsu sumos apsivyniojęs žaltys anai ant kaklo. Parvažiuoja tėvas — atranda savo dukterį teip kaipo visų didžiausią lervą. Nieko negalį padaryti: nei nuimti nė kokiu spasabu, nei ano užmušti. Anas pradėjo sakyti:

— Jei su mani[m] žanysies, aš tave paleisiu, o jei nežanysies su mani[m], aš tave nusmaugsiu.

— Žanysiuos,— sakanti.

Ir tėvas prizvalijęs ant to, ir motyna. Anas nuslinkęs ant žemės. Surokavę, kurią dieną bus veselė ir kokią dieną anuodu eis į šliūbą. Ir išėjęs anas ant girios tokios.

Teip anas karalius prigatavojęs vaisko kiek šimtų, apei karalystės dvarą apstatęs ir įsakęs:

— Jei išvysit ateinant žaltį — imkit sukapokit aną į smulkius šmotelius.

Anie pagatavi tą padaryti.

Ta diena kaip atėjo, paną pakavojo sklepuose už kiek durų. Ateita tas žaltys žalčių pulką vedinas. Vaiskas ėmė kapoti tuos žalčius — negali aniems nieko padaryti: nei nukirsti, nei užmušti. Eita anie sau nė boties, o tas jaunasis pirma eita į tuos

sklepus, teip kaip būtų žinąs. Ir durys pačios aniems atsidarinėja. Veizinti panelė, kad įeita tas neprietelius. Pradėjęs anai sakyti:

— Ar žanijies su mani[m]? O jei ne — tujaus būsi pasmaugta!

Ana ką beturi daryti:

— Žanysiuos.

— Eikiva tujaus į šliūbą!

— Gatava tujaus esu stoti su tavi[m].

Nuėjusiu į bažnyčią, kunigas suvinčiavojęs. Ši padėjo ranką, o anas kramę. Potam vakarą nuėjusiu anuodu vienudu gulti. Šis ėmęs šmukš ir nutraukęs nuo savę[s] skūrą, o palikęs puikus jaunikaitis. Pradėjęs anai tlumočyti:

— Dėl ko tave teip žudžiau? Kad kiti teip nebdarytų.— Sako:— Aš esu aniolas, o tu vėl kaip buvai pana, teip ir tebesi.

Potam ir išnykęs. Tada ana tėvams įėjusys pradėjo pasakoti, jog tai aniolas buvo, iš ko visi pasitiešijo.

488. ŽALIAS GOJUS, STIKLO MŪRAS

Vienas gaspadorius gyvenęs labai bagotai, o neturėjęs sūnų nė dukterų. Teip prašąs pono dievo, kad ben vieną sūnelį turėtų. Teip ponas dievas ir davęs sūnelį. Tei tas augąs mylus, prijemnus. Potam kaip praaugo, leido iškalas. Kaip išėjo iškalas, teip užsigeidęs eiti į vaiską. Tėvas neleidžiąs. Tas:

— Ne, tėvai, eisiu.

Teip ir išėjęs. Pristojęs prie vaisko. Slūžijęs viernai, patikęs vyresniesiems. Potam pastojęs ir pats vyresniuoju.

Teip vieną kartą ėjęs su abazu. Per girią beeidamas, užsgeidęs ant savo reikalo. Teip ir paėjęs į krūmalį. Kaip atprovijęs interesą, grįžta pas vaiską — nebranda. Eitąs eitąs, sutemusi. Priėjęs karčemą. Ir įėjęs į tą karčemą į nakvynę. Būnąs toj karčemoj. Teip atėjęs žmogus, prašąs to karčemininko, kad pasilūkėtų — turėjęs skolos. Tas karčemininkas pradėjęs lojoti tą žmogų:

— Tu pijokas, tu šioks, tu toks!

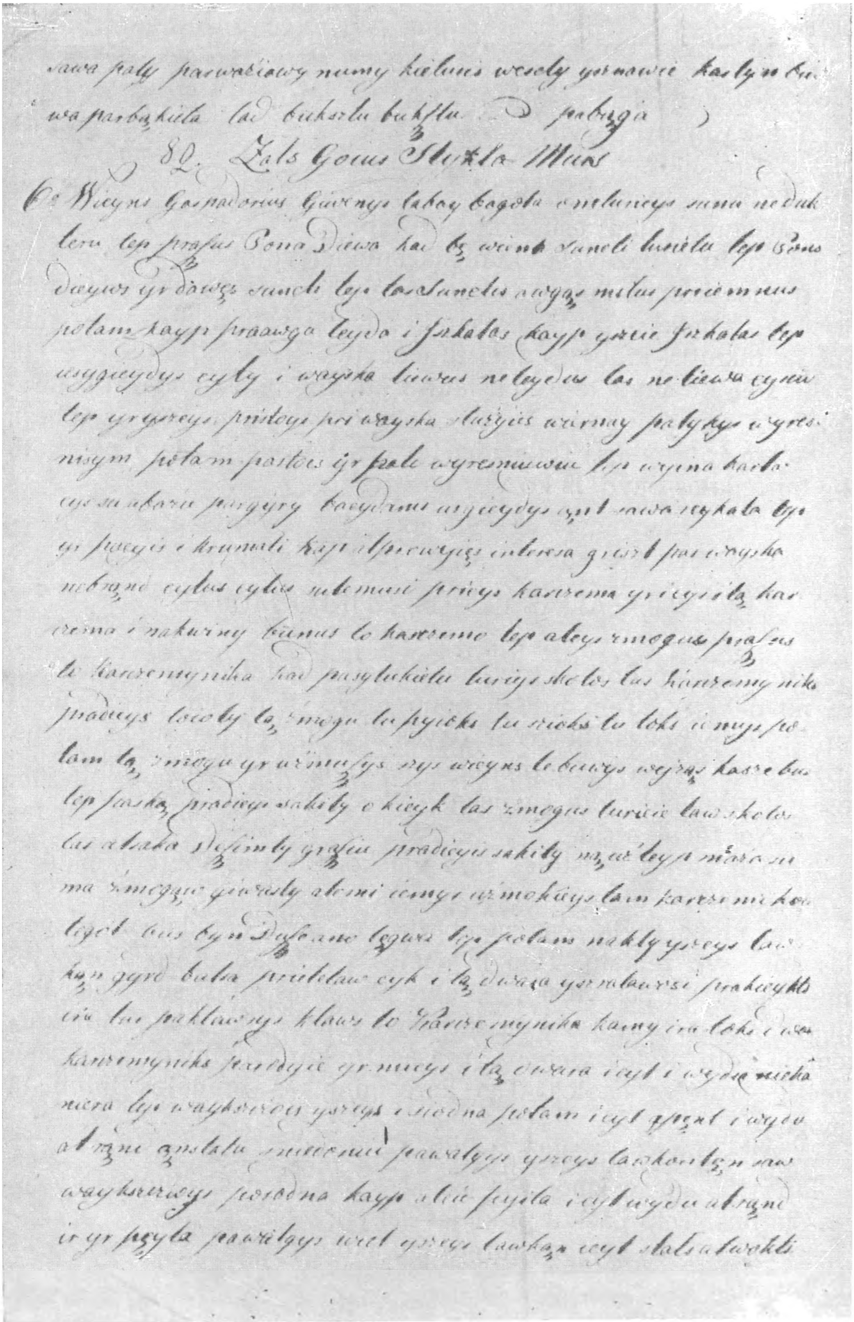
Ėmęs potam tą žmogų ir užmušęs. Šis vienas tebuvęs, veizįs, kas čia bus. Teip paskui pradėjęs sakyti:

— O kiek tas žmogus turėjo tau skolos?

Tas atsako:

— Dešimtį grašių.

Pradėjęs sakyti:

82. Żals Gojus Stykla Murs

Pasakos „Žalias gojus, stiklo mūras" (488) faksimilė

— Nu, už teip mažą sumą žmogui gyvastį atėmei.

Ėmęs užmokėjęs tam karčemininkui — tegul bus ben dūšiai ano lengva.

Teip potam naktį, išėjęs laukan, girdi balsą:

— Prieteliau, eik į tą dvarą — išratavosi, prakeiktas yra.

Tas paklausęs. Klausia to karčemininko, kame yra toks dvaras. Karčemininkas parodijo. Ir nuėjęs į tą dvarą. Įeita į vidų — nieko nėra. Teip vaikščiojęs, išėjęs į sodną, potam įeita apent į vidų — atranda ant stalu sniedonių. Pavalgęs išėjęs laukan. Ten sau vaikščiojęs po sodną. Kaip atėjo pietai, įeita į vidų, atranda — yra ir pietai. Pavalgęs vėl išėjęs laukan. Įeita — stalas atvoktas. Potam atėjo ir vakaras — yra ir večerė. Pavalgęs. Po večerės išėjęs laukan — stalas ir atsivokė. Įeita į vidų — stalas atvoktas, lova gražiai pataisyta. Atgulęs į tą lovą, gulįs. Tiktai brinkt ir atsidaręs pakajus. Išeita juoda juoda, teip žemės juodžiu:

— Oi sūnau mano, atėjai manęs išgelbėti, ale nežinau, be išgelbėsi. Šią naktį ateis tavo tėvo gentys, ciela familija, ale neatsakyk nė vieno žodžio, neklausyk anų — anie nebus tėvai, ale biesai, į tėvus pasivertę. Kad nė kokio žodžio neištarsi, nieko anie tau nepadarys, o jei ištarsi, prapulsi ir tu, ir aš.

Teip ta pana pasakiusi įgrįžo apent į savo pakajų ir užsidarė.

Teip apie devintą adyną įėjo visų pirma tėvas, potam motyna, gentys, pradėjo aną vinšavoti, viseip šnekinti. Šis nieko nesakąs. Tėvas tas ir supykęs, pradėjęs lojoti:

— Paauginau, iškalas leidau, pestavojau, o daba[r] man nė žodelio neatsako!

Teip aniems besišnekant, gaidys „kakaryko!" užgiedojęs — tie visi su tumulu išbėgę. Šis užmigęs, permiegojęs. Ryto metą atsikėlęs — yra vandens, atsiprausęs, yra kavos — atsigėręs. Išėjęs į sodną, pasivaikščiojęs, potam atėjo pietai, pasivalgė večerę, potam atgulė. Vėl ta pana išėjusi — biškį blaisva. Pradėjusi sakyti:

— Dėkui, sūnau mano, kad ištūrėjai aną naktį, ale šią naktį kaži be beištūrėsi. Ateis tavo žalnieriai, kuriuos tu vaĺdei, prašys tave, vadins, vinšavos, ale neklausyk, neatsakyk nė vieno žodžio, tarkis negirdįs.

Ta pana ir įėjusi į savo pakajų. Tujau pradėjusys eiti žalnieriai. Pradeda ten aną visokiais spasabais kalbinti:

— E tyn, vašu blaharodija, hdieš vy tak dolho byli?

Šis nieko nesakąs. Potam pradeda keikti aną, iščydyti — tas tylįs, nieko nesakąs. Ir išėję. Tas sau permiegojo. Tą dieną per-

buvo, atėjo vakaras. Pavalgė večerę, atgulė — vėl ta pana išėjo, jau balta biškį.

— Dėkui,— sako,— dideliai, kad ištūrėjai šią naktį. Ale tą naktį nežinau, be iškentėsi. Kentėk, susimildamasis, paskują naktį! Jei neiškentėsi, prapulsiva abudu viečnai. Šią naktį ateis gẽnerolai, pulkauninkai, oficieriai, prašys tave, vadins, kad grįžtumei prie pulko. Paskui, kaip nieko nesakysi, pats generolas durs su miečiumi. Kentėk, mano mylas prieteliau, jei iškentėsi — būsiva ščėslyvu. Še, duosiu liekarstų plėčkelę: kad perdurs, išgerk — nebjusi skausmo.

Teip ta pana įėjo ir užsidarė. Tujaus pradėjo eiti pulkauninkai, generolai. Pradeda aną vinšavoti, šnekinti:

— Oi, kame teip ilgai buvai? Kaip tavęs žalnieriai pasilgo, laukia! Kodėl nepagrįžti?

Tas nieko nesakęs. Tie potam pradėjo pykti, keikti, sako:

— I, tu mužikas! Kas tatai iš mužiko — nepažįsta nė jokios palitikos! Kaip kiaulė sau miegta, nė šnekėti nešneka.

Tas generolas kaip supykęs dideliai — išeidamas dūręs, į širdį norėjęs tropyti, ale netropijęs, į šoną įdūręs. Teip šis ir apalpęs, o tie sau išėję. Tas, kaip biškį atsitekėjęs, pripuolė, kad paliko liekarstvų, užgėręs — ir nebjutęs skausmo. Permiegojęs, ryto metą atsibundąs — graži pana bestovinti prie lovai. Puolusi šiam po kojų, pradėjusi dėkavoti:

— Ščėslyvas palikai ir tu, ir aš, ale aš tik ne suvisu dãbar esu išvalninta. Dãbar prašysiu — kad čia ištūrėjai, žinau, ir ten ištūrėsi. Nueik į Pliozių miestelį, tame miestely yra kalnas, tad ant tuo kalnu lauk — ir aš būsiu. O jei nesuvoktumei, nueik — ten yra mano tetutė tame miestely.

Tas nuėjo prie tai tetutei, klausia, kame yra tas ir tas kalnas. Teip ta tetutė davusi savo vaikelį, kad nuvestų, ir įdavusi tam vaikeliui obūlą, pasakiusi:

— Kad norės gerti, įduok anam tą obūlą.

Teip ir nuėjusiu ant to kalno. Teip šis norįs gerti! Tas vaikelis pradėjęs sakyti:

— Man matušė įdavė obūlą, pasakiusi: „Kad norės gerti, įduok obūlą, tegul suvalgo."

Tas ir suvalgė. Kaip suvalgė, teip pradėjęs norėti miego! Ėmęs ir atgulęs, užmigęs, miegtąs. Atvažiavusi ta pana, žadinanti žadinanti — niekaip negalinti atžadinti. Teip ta pana pasakiusi:

— Rytą tuo laiku apent būsiu — tegul laukia manęs! — ir pavažiavusi.

Kaip ta pana pavažiavusi, tujaus šis ir atsibudęs. Klausiąs to vaikelio:

— Ar nebuvo pana?

Sako:

— Buvo. Žadinom žadinom — niekaip neatžadinom. Pavažiuodama pasakė: „Rytą apent būsiu — tegul laukia manęs."

Teip parėjusiu prie tos tetutės. Pernakoję̨s, ant rytą apent išėjusiu su tuo vaikeliu. Ta tetutė apent įdavusi obūlą tam savo sūnui. Nuėjusiu — tas teip pradėjęs apent norėti gerti. Teip noris, teip noris, kad alpstąs. Tas vaikelis sakąs:

— Man matušė apent įdavė obūlą —„Kad norės gerti, tevalgo tą obūlą."

Tas ėmęs ir suvalgęs tą obūlą. Apent pradėjęs norėti miego: teip noris — negalis niekaip ištūrėti. Ir atgulęs, pasakęs:

— Kad atvažiuos, pažadink.

Lig šis užmigęs, tujaus ta pana ir atvažiavo. Žadinančiu žadinančiu — niekaip negalinčiu atžadinti. Ta pana pasakiusi:

— Rytą tegul laukia — dãbar būsiu. Jei rytą užmigs — daugiau nebmatysivos,— ir pavažiavusi.

Lig ta pana pavažiavusi, tas ir atsibudęs. Klausia:

— Ar nebuvo dabar pana?

Sako:

— Buvo. Žadinom, ale neatžadinom. Pasakė: „Rytą dar būsiu paskujį kartą. Jei rytą užmigs, daugiaus nebmatysivos."

Tas kuone bliauna:

— Kas čia man yra, kad aš teip miego noriu!

Parėjusiu, pernakojusiu, ryto metą apent išėjusiu. Nuėjusiu ant to kalno — tas vėl pradėjęs gerti norėti — teip norįs, kad alpstąs. Tas vaikelis vėl duodąs obūlą. Tas strošniai norėjęs ir suvalgęs tą obūlą. Kaip suvalgęs, pradėjęs norėti miego. Jau ir nenorėtų begulti, ale teip norįs, kad krentąs ant žemės. Ėmęs ir atgulęs, užmigęs. Tujaus ta pana ir atvažiavo. Žadinanti verkdama, visaip, visokiais spasabais — niekaip neatžadinanti. Teip ėmusi prapjovusi savo pirštą, ištraukusi ano palošių ir parašiusi, kad: „Ten mane beregėsi, kur žalias gojus, stiklo mūras,— ten mane beregėsi. Mylas prieteliau, kas tau rados?"

Ta kaip pavažiavo, šis ir atsibudo. Klausia:

— Ar nebuvo pana?

Sako:

— Buvo. Žadino, ale neatžadino.

Tas sakąs:

— Tu, šelmi, maluoji!

— Aš nemaluoju, ale veizėk — kaži ką rašė ant palošiaus.

Tas veizi — parašyta: „Beregėsi mane, kur žalias gojus, stiklo mūras. Mylas prieteliau, ten mane beregėsi." Tas pradėjęs verkti. Sakąs tam vaikeliui:

— Dėl ko aš teip miego norėjau?

Tas vaikelis sakąs:

— Mano motyna yra čerauninkė, tave sučeravojo — musėk dėl to.

Tas parėjęs tujau tą ano motyną nukirtęs, išėjęs. Eitąs eitąs, kur eis. Teip beeidamas pamatė — trys vokytinai besimušantys. Šis nuėjęs klausia:

— Ko jūs mušatės?

Anie atsako:

— Mums tėvas numirdamas paliko balną, ploščių ir votagą.

— Nu, o ką tie znočija?

— Balnas znočija: kad antsėsi, kur norėsi, čia nulėksi. Ploščius: kad antsidengsi, niekas nematys. Votagas: kad sutauškysi — kaip to votago balsas toli nueita, teip gali ten stotis.

Šiam tie daiktai labai yra geri prie keleivystės. Nu, šis sakąs:

— Tad ko jūs bemušatės? Juk jūs este trys — ir trys daiktai.

Atsako anie:

— Ne, bet mes visi norim vienas atimti visus.

— Nu, ar norit, aš jums atsūdysiu provą?

Teip šie sakantys:

— Gerai.

Tas atžengęs penkiàs dešimtis žingsnių ir sakąs:

— Bėkitės: kuris greitesniai pribėgsit, tam bus tie daiktai! Tie bėgantys — šis greitai antsėdęs ant balno, antsidėjęs ploščių paėmęs, votagą ir palėkęs. Tie nubėgo, atgrįžta — nė kokio nebranda.

Tas, sau palėkęs, lakstąs lakstąs, kur nulėks, nežinodamas. Teip išlėkęs aukštai aukštai. Pamatęs krūme mažą butelį ir nulėkęs į tą butelį. Įėjęs į vidų, klausiąs:

— Ar nežinai, kame yra žalias gojus, stiklo mūras?

Tas sakąs:

— Nežinau. Rasi mano žvėrys žino. Esu žmogus, bet žvėrių karalius.

Sušaukęs visus žvėris, klausiąs:

— Ar nežinot, kame yra žalias gojus, stiklo mūras?

Visi atsako:

— Nežinom.

Tas pradėjęs sakyti:

— Rasi mano brolis žino — čia netoli gyvena.

Tas vėl išlėkęs aukštai ir pamatęs [butelį]. Įėjęs į vidų, klausia:

— Ar nežinai, kame yra žalias gojus, stiklo mūras?

— Nežinau. Rasi mano žuvys žino — esu žuvų karalius.

Teip sušaukęs visas žuvis, klausiąs:

— Ar nežinot, kame yra žalias gojus, stiklo mūras?

Atsakė:

— Nežinom.

Tas pradėjęs sakyti:

— Rasi mano brolis žino — čia netoli gyvena.

Tas vėl išlėkęs aukštai ir pamatęs tą butelį. Įėjęs į vidų, klausia:

— Ar nežinai, kame yra žalias gojus, stiklo mūras?

— Nežinau. Rasi mano paukšteliai žino — esu paukščių karalius.

Sušaukęs visus paukščius, klausia:

— Ar nežinot, kame yra žalias gojus, stiklo mūras?

— Nežinom.

Veizi — nėra juodvarnio. Šaukiąs šaukiąs — neatšaukiąs. Potam pamato, kad parlekia — vos jau bepalekiąs. Klausia:

— Kur tu, šelmi, tei[p] ilgai buvai, kad negali atšaukti?

— Je, aš dideliai toli buvau: kur žalias gojus, stiklo mūras. Ten veselė besanti — aš kaulus krimtau.

— Nu, nuvesk tą žmogų ten.

Tas sako:

— Ar anas peis?

Tas žmogus sako:

— Tikt lėk, aš peisiu.

Tas juodvarnis lekiąs lekiąs, ir nulėkusiu. Tas žmogus įlėkęs į žalią gojų, už stiklo mūro ir gulįs.

Ta karalaitė po pietų ėjusi į sodną ant špaciero ir matanti, kad žmogus guli. Teip priėjusi veizinti — kaip būtų matytas. Veizinti — turįs ir palošių. Ištraukia tą palošių, skaito — parašyta: „Ten beregėsivos, kur žalias gojus, stiklo mūras." Ši pripuolė — tas pats yra, kurs aną išratavojo. Teip žadinanti. Šis atsibudęs veizįs — pažinęs. Teip anuodu ten prisivitavojusiu. Ta pana sakanti:

— Ką vedu dabar darysiva, kad jau apsižanijau su kitu?

Teip ta pana įėjusi į vidų, pradėjusi sakyti:

— Norėčiau vieną žodį sakyti — ar pazvalysite?

Ciela kompanija atsakė:

— Dazvalijam.

Pradėjusi sakyti:

— Kaip aš nūgi galiu daryti — katras raktas yra geresnis: ar kur su jutryna yra pirktas, ar naujai kaltas?

Visi atsakė, kad tas yra prijemnesnis, kuris su jutryna yra pirktas. Teip ta pana sako:

— Nu, dabar atsirado mano pirmasis kavalierius, kuris mane išgelbėjo nuo prapulties. Katrą aš nūgi turiu imti?

Visi sako:

— Pirmąjį, pirmąjį!

Nu, teip anie iš naujo kėlė veselę. Kas ten buvo bankieta, kas ten per balė!

Ale kas tam per gailesį, kurį atmetė! Potam tas karalaitis mislijąs: „Ką aš tau galiu padaryti?" Teip išradęs pričyną vainą kelti. Teip atrašo pas šį, kad tuomet ir tuomet ant pleciaus stotų. Ta karalienė kaip dasižinojusi, pradėjusi bliauti:

— Ką padarysiva: dãbar maža vaisko teturiva — išpūstys mumis!

Šis sakąs:

— Nereikia man vaisko: aš tokį poną ir vienas pavajavosiu.

Teip tą dieną pasiėmęs atramentą, popieriaus, plunksną, ant savo balno antsidengęs ploščių ir išlėkęs. Nulekiąs — jau tie neprieteliai belaukiantys ant pleciaus. Teip šis nusiveizėjęs, kame yra tas karalaitis. Teip kaip pamatęs, tiktai kapt už plaukus tam karalaičiui! Išnešęs aukštai aukštai ir sakąs:

— Nu, ar vajavosies su mani[m] dabar?

Tas sakąs:

— Nevajavosiuos, nevajavosiuos!

— Ar prižadi nevajavotis?

— Prižadu.

— Nu, še atramentą, popieriaus, plunksną ir pasirašyk su prysieka, kad niekuomet, kol svietas svietu, [nevajavosies]... O jei ne, aš tave dabar paleisiu ant žemės, ir užsimuši.

Tas tujaus pasirašęs, kad: „Kol svietas svietu, nebatsivožysiu pakelti rankos prieš tave." Kaip pasirašė, šis palengva ir nuleido, pats palėkė namie. Parlekia namie, parodo žonkai raštą, kad po vainos ir, kol svietas svietu, nepakels [tas karalaitis] rankos. Iš to džiaugsmo pakėlė bankietus. Suprašė gentis, gimines. Paskui ir gyveno sau bespečnai, be jokios periškados.

489. ŽMONA NETURĖJUSI PATOMKŲ, ALE PRAŠĖ, NORINT KAIP EŽELĮ KAD ANAI DIEVAS DUOTŲ

Kitą kartą neturėdama žmona patomkų prašė dievo, kad anai duotų norint kaip eželį. Teip ana ir išprašė, ir davė anai eželį. Tas eželis augąs. Jau turįs metus 10, vien dėlto toks. Prašąs tėvo, kad anam duotų kiaules ganyti. Tėvas:

— Ganyk, meldžiamas, meilei tu nori.

Šis išginęs į girią ir ganąs. Negenąs nė namie. Per kiek metų priviso tų kiaulių — strošnu, teip daug. Tėvai nežino apei aną nė biškio, mislija, kad jau prapuolė. O šis vėl — medės paukštis, medėj aniem mylu būti.

Teip vienu čėsu atvažiuoja ponai. Pamatę kiaulių daugybes, dyvytis ėmę, kad teip daug kiaulių, o be piemenies. Šis tujaus iš po kadagio išbėgęs, sakąs:

— Šegatis piemuo.

Šie ano pradėjo klausti:

— Meldžiamas, ar negali tu mums kelią parodyti ten ir ten? Sako:

— Kodėl, ale ką jūs man duosit?

Tas ponas pasijuokęs:

— Aš tau savo šią dukterį atiduosiu.

— Nu,— sakąs šis,— gerai, parašyk man ant kartelei.

Ponas ėmęs parašęs ir įdavęs anam. Šis ėmęs parodęs anam kelią, pats pagrįžęs prie kiaulių.

Kitą dieną atvažiavo kiti, vėl pametę tikrąjį kelią — nebgalį nė kokiu spasabu išvažiuoti laukan iš giriai. Pradėjo anie dyvytis iš tų kiaulių, kad anos be piemenies. Šis tujaus iš po kadagalio išbėgęs, sakąs:

— Šitai ir piemenelis!

Tie pradėjo ano klausti:

— Meldžiamasis, ar negalėtumei mums kelią parodyti ten ir ten?

— Aš,— sako,— galėčiau parodyti, ale jei tu man savo dukterį leidi už manę[s].

Tas ponas, bėdoj būdamas,— kuri diena, kaip anie girioj klaidžioja negėrę nei valgę,— ėmęs ir prižadėjęs dukterį savo. Šis prašąs:

— Parašyk man ant kartelei.

Ponas ėmęs ir parašęs, jog tokiu ir tokiu spasabu prižadu anam dukterį savo. Šis ėmęs parodęs aniems kelią, ir išvažiavę dailiai, niekame nebeklaidžioję nei kitų neščėsčių beturėję.

Teip šis ką darys — gins namie kiaules. Parginęs negalįs niekame savo kiaulių sutalpinti. Tėvas su motyna džiaugiančiuos, iš proto eitančiu iš tokio daugumo kiaulių. Tėvo prašąs:

— Meldžiamas tėvali, man rytą pabalnok gaidį — aš turiu joti į zalietas.

Tas tėvas ištaisęs anam balną, pabalnojęs anam gaidį — išjos anas į zalietas prie to pirmojo pono. Nujojęs dābar atradęs bankietą prie to pono. Teip ponai aną pradėjo spardyti:

— Iš kur tas ežys? Iš kur tas ežys?

Šis pradėjęs sakyti:

— Dėl ko jūs mane tuo kartu nespardėt, kai kelio klausėtės?

Potam padėjęs tam ponui raštą, ką anas tuo čėsu anam prižadėjo. Tas ponas atidavęs anam savo dukterį, nelaužydamas savo žodžio, davęs anuodum arklių ketvertą, briką, piningų ir išleidęs:

— Važiuokita sau nuo mano galvos.

Šiuodu važiuodamu šį tą rokuojančiuos. Potam ežys pradėjęs anos klausti:

— Ar tu mylėsi mane?

Ši nieko anam nesakanti.

— Pabučiuok mane.

Ši nebučiuojanti. Ėmęs išstūmęs iš karietelei, pats pavažiavęs. Parvažiavęs namie — tujaus tėvui liepęs išvesti ir pririšti savo rėžyj geroj žolėj,— lig aš vėl pagrįšiu antrą kartą.

Ryto metą šis išjojo prie antrosios. Nujojęs ten, prie antro pono, padėjęs ponui raštą. Ponas vėl, ką prižadėjęs, neatmaino nė biškio vieno. Davęs anam arklių, puskarietę, važiuojamą trimis arkliais, ir išleidęs anuodu. Šis važiuodamas pradėjęs klausti:

— Ar tu mane mylėsi?

— Mylėsiu,— sakanti.

— Nu, pabučiuok mane.

Ėmusi pabučiavusi. Parvažiavusiu namie, potam trumpame čėse apsižanijusiu.

Šis atguldamas vis numaunąs skūrą ežio ir paliektąs žmogus dailus. Potam ano motyna klausianti marčios:

— Meldžiamoji, kaip tu gali pagulėti su anuo?

Sako:

— Anas vakarą padedas savo skūrą ir paliekta žmogus padorus.

Ši ims sergėti — kad anas padės, ši atims. Teip vienu čėsu kaip anas numovęs padėjo, ši ėmusys sudegino ugnyj.

Ryto metą ieškąs — nebatrandąs niekame tos skūros. Antpuolęs visų pirma ant pačios. Pati ginas, iš proto eita, kad: „Aš nežinau, klausk motynos — negut ana jei žinotų." Motyna antpulta prisidavė, kad sudegino ugnyj. Šis:

— Gerai, motušele, kad tu nenorėjai, kad aš nešiočiau, tad dabar tu nešioti turėsi tris mėnesius ežio skūrą po kaklu, o jei nenešiosi, prapulsi ant amžių.

Motyna ką dirbs — reikia anai nešioti. Išnešiojusi per tris mėnesius, o paskui nė žinoti nežinojo, kaip dienos pasibengė, kur ta skūra paliko.

490. [EŽELIS]

Kitą kartą gyvenęs gyventojas. Teip anam atsėjo išeiti į girę kerų svarstyti. Teip anam besvarstant, ir atėjo eželis. Teip anas pasidėjo pusdienį valgyti. Teip tas eželis, anam valgant, kurs truputis duonos nukris, teip anas ir atima. Teip tam gaspadoriui patikęs. Teip anas paėmęs ir nešąs namie. Teip kaip parsinešęs namie, teip anam pataisęs pieryną ir paguldęs aną ant pierynos. Teip anuodu pačiudu išėję gulti į svirną, mazginiai palikę neplauti. Teip tas eželis atsikėlęs, ugnį sukūręs, mazginius išplovęs, trikojį nuplovęs, suolus, stalą, iššlavęs trobą, vandens atnešęs, įpylęs į trikojį ir pats atgulęs. Potam atsikelia gaspadoriai — ir vanduo antkaistas, ir troba iššluota, ir suolai nuplauti. Teip ta gaspadinė džiaugiantys, kad tokį eželį gavo paslušnų. Teip ana kavojanti tą eželį,— o neturėjusi nė kokio vaiko: nė duktės, nė sūnaus,— kaip už tikrąjį savo vaiką.

Teip tas eželis panoręs žanytis. O šalip buvusi karalystė, teip buvusi karalaitė didžiai azdabni. Prašąs, kad tėvas eitų prie karaliaus prašyti, kad leistų karalius už manę[s] savo dukterį. Teip tėvas, nuėjęs prie karaliaus, sakąs:

— Šviesiausis karaliau, ar nebūtumei loskavas leisti savo dukterį?

Teip karalius ant juoko pasakęs:

— Ai, parodyk.

Teip tas tėvas parėjęs namie ir pasakęs tam eželiui. Tas eželis sakąs potam:

— Nešk.

Teip tas tėvas surišęs į šilkų kuską ir nešąs. Nunešęs prie šviesiausiojo karaliaus ir parodo šviesiausiajam karaliui. Tas karalius nusijuokęs:

— Kas per tą tavo sūnų — ežys! — Teip tas karalius juokdamos sako: — Nu, aš leidžiu savo dukterį, nu, ale ką aš pasakysiu, jei [ežys] tą išpildys.

Tėvas ant to atsakė potam [eželiui]:

— Sakė, ką jei mano iš stalnių visus mėšlus trejų metų išvežęs vienoj nakty iškapsto ir suaria, ir suekėja, ir pasėja, ir paaria, ir paaugina, ir nupjauna, ir suveža, ir iškulia, ir sumala, ir iškepa tų pūrų pyrago ir atneša man šilto pyrago, tad aš už ano leisiu savo dukterį.

Teip tas eželis sakąs:

— Nunešk mane pas tas stalnes, rasi kaip norint išvešiu.

Teip tas tėvas ir nunešęs pas stalnes. Teip tas eželis paėmęs šakę, metęs pakabinęs — teip visi mėšlai išėję iš stalnės. Teip anas nuėjęs į dirvą, į kurią tie mėšlai išėję, ir anas ten nuėjo. Paėmęs kapstyklę, metęs vieną kapstyklę ir sakąs:

— Kapstykitės, visi mėšlai! — Teip visi tie mėšlai išsikapstė. Teip anas sako: — Susiarkit, visos dirvos! — Ir susiarė. — Susiekėkit, visos dirvos! — Ir susiekėjo. — Pasisėkit, pūrai! — Ir pasisėjo pūrai. — Išaukit, pūrai! — Išaugo pūrai. — Nusipjaukit, pūrai! — Ir nusipjovė. — Sueikit į stoginę! — Ir suėjo. — Išsikulkit, pūrai! — Išsikūlė pūrai. — Susimalkit, pūrai! — Ir susimalo pūrai. — Išsikepkit, pūrai! — Ir išsikepė. Vienoj nakty ir mėšlus išvežė, ir suarė, ir pasėjo, ir paugo, ir nupjovė, ir suvežė, ir iškūlė, ir sumalė, ir iškepė, ir nunešė tėvas karaliui šilto pyrago. Teip karalius nenori laužyti savo žodį — nu potam sako:

— Atnešk.

Teip tas tėvas ir atnešęs tą savo eželį. Karalius liepia eiti didžiąją dukterį. Teip ana bliauna, nenori eiti: kad anas yra ežys. Karalius liepia kanečniai eiti — ką darysi, reikia eiti. Teip nuvažiavo į bažnyčią, ir suvinčiavojo.

Kaip parvažiavo namie, ką ta karalaitė nė prisiglausti negali — bliauna:

— Ką bedarysiu, koks tatai vyras mano!

Kaip nuėjo gulti, kaip ta karalaitė užmigo, teip anas tą savo skūrą numovęs ir padėjęs po lova. Toks puikus, nuo vieno aukso, nuo vieno sidabro — ir pakajus nušvitęs. Teip ir ta karalaitė atsibudo — tai prasidžiugo, kad anos toks vyras puikus. Kaip tiktai aušta, teip anas apent savo kailį antdeda. Antrą naktį apent — kaip sutemo, apent nuvilko tą savo kailį. Teip trečią naktį anas užmigo smarkiai, teip atėjęs slūga smilkyti, o anas nejuto. Teip ano skūrą ėmęs ir sudegino tą skūrą.

Teip anas atsibunda — kad ano skūros nebėra. Teip anas sako:

— Ką padirbai, neprieteliau,— prapuldei mane! Aš už motynos griekus buvau bebengiąs pakūtavoti, pastarą nedėlę buvau bepakūtavojąs. Dabar reikia man išeiti į marę pakūtavoti ant septynerių metų. Ką aš tau dovenosiu — dovenosiu gelžius!

Kur tik ranką dėjęs, čia vien gelžis paliko. Nudėjęs nuo vieno gelžio ir pats išėjęs į marę pakūtavoti. Ta karalaitė negalinti nė pasijudinti: tie gelžiai ėda, apsigraužę į meisą. Bliaunanti:

— Ką bedarysiu?!

Teip ana nuėjo prie to tėvo eželio, prašo, kad nueitų pas tą marę. Teip tas tėvas paklausęs eiti. Eitąs eitąs, pasenęs, apžėlęs. Teip ir nuėjęs pas tą marę, kur anas buvo. Vakarą ir atėjęs ant pašalio marės. Klausiąs [eželis]:

— Ko atėjai?

— Atėjau — tamstos prietelka nebištūri didelėse sunkybėse.

Tad anas atsakė:

— Nu, laigul ateita.

Apent tas tėvas grįžtąs namie. Kaip pagrįžęs namie, pasakęs:

— Liepė ateiti, ale bet trudnastyj ir ateiti ten, pas tą marę.

— Nu, laigul ryžtas — eisiu.

Teip eitanti ir nuėjusi pas tą marę. Vakarą ir išėjo tas anos vyras, sakąs:

— Ar atėjai?

— Atėjau šitai, bet teip pasenau, apžėliau.

— Nu, lauk vakaro antro. Kaip ateis antras vakaras, išvysi viename pašaly marės viename šmote raudonas putas, antrame — baltas putas. Teip tas baltąsias putas semk ir surišk į raištelį.

Kaip pasakęs, ir pats paėjęs į marę.

Teip laukianti vakaro. Kad sulaukusi vakaro, ir išvydusi viename šmote raudonas putas, antras — baltas putas. Teip ėmusi tas baltąsias putas susėmusi ir surišusi į raištelį, paskui pasinešusi ir paleidusi. Ir stojęsys anos vyras.

— Nu,— sako,— dabar reikia plaukti per tą marę — tu ar plauksi?

Sakanti:

— Plauksiu.

— Nu, įsikibk į mano juostą.

Teip ši ir įsikibusi. Plaukiančiu ir išplaukusiu.

— Nu, dabar,— sakąs,— reikia per tą ugnį eiti — ar eisi?

Sakanti:

— Eisiu.

— Nu,— sakąs,— įsikibk į juostą.

Eitančiu — ir išėjusiu.

— Nu,— sakąs,— dabar mes mane į gandrus. Tu veizėk, kurs bus sparnus nuleidęs, sakyk: „Mano vyras."

Teip aną metė į gandrus ir klausia:

[— Kurs tavo vyras?

Atsakė:

— Šis] mano vyras.

— Nu, dabar mes mane į arklius. Tu veizėk, kurs bus nususęs, tai sakyk: „Mano vyras."

Teip metė aną į arklius.

— Kurs tavo vyras?

Atsakė:

— Šis nususęsis.

Tad atsakė:

— Tai jau atimkis, kad jau tavo vyras.

Teip anuodu perėjusiu namie džiaugdamos. Kaip parėjusiu namie, pakėlusiu bankietą. Suvadinusiu visus susiedus, visus gentis. Gėrę uliavoję. Ir aš toj veselioj buvau ten slūga. Turėjau stiklo kepurę, stiklo batus, popieriaus surdutą. Teip aš vakarą nešiau patrovas į stalą. Teip mane pastūmė. Teip man iškrito bliūdai ant batų ir sukūlė batus. Teip aš, gėdoms netverdamos, kaip aš bėgsiu į svirną — teip mane ir apniko šunys ir sudraskė kepurę ir surdutą. Teip aš, gėdoms netverdamos, nuėjau į svirną ir atguliau į pakulas. Teip atbėgo slūgos į svirną, teip paėmė mane su pakuloms, suvyturo ir įkišo į pūšką. Kaip šaus mane — ir atšavo mane į Vilniaus guberniją...

491. BROLIAI PENKI

Kitą kartą tėvas turėjęs penkis sūnus, o šeštoji buvo duktė, kurie didžiai surokavę tarp savęs. Motyna didžiai nekentusi, kad anie teip surokavo, ėmusi anuos keikti. Ir prakeikusi anuos visus penkis brolius, kurie pavirto į vilktrasas ir išbėgo į medes. O tenai dienomis buvo žmonimis, o naktimis persimainą į vilktrasas.

O teip ana sesuo anų neišpasakytai gailėjos. Ir išėjo anų ieškoti. Eitanti per medes, o tenai eidama sutikusi gaidį, kursai anai pradėjo sakyti:

— Kur tu eiti?

O ana jam atsakė:

— Eitu brolių prakeiktų ieškoti.

— Neik,— sako,— neatrasi anų.

Tei ana, eidama toliaus, atrado daug žvėrių ir balandelį baltą. Anie visi anai sako, kad tu neik, neatrasi. O balandelis sakąs:

— Eik, atrasi. Netoli ėjusi, atrasi urvą tamsų. Lįsk tuo urvu, o kaip įlįsi, pasikavok anų trobesyj kame norint.

O teip ana ir padarius. Ėmusi lįsti tais urvais ir atradusi tenai kaip kokį sklepą, kuriame ana ėmusys ir pasikavojo. Kaip tiktai aušti pradėjo, tujaus anie parbėgo. O kaip tiktai anie parbėgo, pradėjo tarp savęs anie rietis ir krimstis. O potam parvirto į žmonis. Anie tujaus užuodė, jog čia turi būti koksai norint žmogus. Ir atradę savo seserį, su kuria didžiai surokavo anie. Ėmusi ana verkti, veizėdama ant anų neišpasakyto vargo. Sako anie:

— Jei norėtumei, mumis galėtumei dãbar išgelbėti, ale daug reiktų iškentėti.

Sako ana:

— Ką tiktai liepiat, tą aš gatava esu padaryti dėl jūsų.

Anie sako:

— Jei metus penkis nebyle išbūsi, mes paliksima valnais nuo to pikto už motynos bjaurų liežuvį. O jei kentėjusi neiškentėsi, didesniai prapuldysi mumis.

Ana pasiėmė tai visa išpildyti.

Ir išsiuntė aną tujaus iš anos girios, nes vakarą,— sako,— mes apent į tuos pačius mes pavirstam, o kada kokį žmogų patinkame girioj, tujaus draskome. O teip skubinkis kaip galėdama išeiti iš girios.

Ir išėjo ana didžiai sprauniai. Kaip tiktai išėjo iš girios, tujaus aną ponai ir antvažiavo. Teip tenai vienam jenerolui pasidabojo ana — strošnu. Klausia anos:

— Kame tu buvai ir kur eiti?

Ana nieko nesakanti. Supratę, kad ana yra nebylė. Ėmęs tas jenerolas aną — mislijąs: „Kad ir nebylė — aš su ana žanysiuos." Kaip parsivežęs namie, tujaus anuodu apsižanijęs. Teip kas bus darbo? Gyvenusiu anuodu didžioj zgadoj. Ir ana savo vyrui didžiai paslušni visados, storojantys anam įtikti visados.

Išpuolę jenerolui važiuoti į vainą. O ano žonka paliekta sunki. Teip kaip tiktai išvažiavo anas į vainą, ponas dievas davė anai sūnų. Teip ano jenerolo slūžaunoji ėmusys padėjo anai šunytį mažą, o aną sūnų nunešusi įmetusi į jūrą. Teip kas bus darbo? Nurašius prie jenerolo tujaus ana grometą: „Teip ir teip, jog dievas davė šuniuką tavo pačiai." Anas parrašė tokią grometą: „Ką davė, tą davė — auginkit." Teip kas bus darbo? Ana

ėmusys nuskandino ir tą šunytį. O kada parvažiavo jenerolas, klausia:

— Kame yra šunytis?

Slūžaunoji tujaus atsakė:

— Suėdė ana pati ėmusys.

Teip visi ten sviečija, jog šunytis buvo. Anasai nieko nebesakąs,— teryžtas.

Antrą kartą vėl antsipuolė anam išvažiuoti didžiai toli į svečią šalį, o pati paliko vėl sunki. Teip po ano išvažiavimo vėl anai dievas davė sūnų, kurį ėmusys ana slūžaunoji vėl nuskandino, nunešusys prie pajūrio. Teip anas jenerolas parvažiavo ketvirtuosiuos metuos — vėl anam pasako slūžaunoji, kad ponas dievas buvo davęs sūnų, kurį ana pati suėdė. Teip anas jenerolas užsignievojo — strošnus daiktas! Liepė aną į kalinį įdėti ir užmūravoti duris.

O tas kalinys buvo kaipo būtų koksai trobeselis ant kiemo viduriu, viršum siauru kaipo kryžius kad yra — apačia plati, o viršus siauras. O teip ana nabagė įdėta niekuo nekalta kentėjo, norėdama išvalninti brolius savo. Ana, būdama tokiose bėdose, nieko kito nemislijo, kaip tiktai šaukės prie pono dievo. Aną visados du balandžiu aplankė. Jei ne vienas stovės ant kalinio viršum bliaudamas arba brukuodamas, tad antras.

Teip paskui atgriaudino aną kalinį veizėti anos, ar gyva bėra. O kada atrado aną gyvą, liepė kotui nukirsti. Suvadinęs jenerolas daug sūdžių, kurie aną visi sūdijo ant smerčio. Teip kaip tiktai kotas norėjo nukirsti aną, tujaus balandis pralėkdamas pasakė tais žodžiais:

— Palauk, nekirsk!

Teip visi užsitrivožijo didžiai, kada paukštis pradėjo teip kalbėti. Potam iš anų atsirado kitas girtas, kitas šioks, kitas toks,— jug ne be to. Tada anie pradėjo kits kitam sakyti:

— Ko mes veizime į visas baikas: kas nusūdytas — nusūdytas.— Liepia kotui:— Kirsk!

Teip kotui nevalia: noris anas nenorėtų, reikia anam klausyti. Tada atkėlė miečių, kuriam tujaus balandis pralėkdamas pasakė, ale ne anam, bet visiems:

— Vyrai,— sako,— kurie čionai esate susirinkę, žinokite už tiesą: jei jūs nutrotysit tą nekaltą motriškę, kurios nekaltybė bus parodyta po dviejų adynų,— atsivers žemė ir visus jumis praris.

Teip anie visi nusigando neišpasakytai ir laukia tokių daiktų galo.

Potam, bengiantis antrai adynai, veizi — iš vienos pusės at-

eita vaikelis mažas, antrą nešdamas ant rankų savo, o antroj pusėj ateita penki vyrai kalbėdami tarp savęs:

— Kame suvoksma dabar savo seserį, kuri mumis išgelbėjo?— O šios nepažįsta anįe, nes buvo puikiuose drabužiuose.

Tada ana pradėjo pati kalbėti, nes jau anos metai pasibengė. Sako:

— Ponai šviesiausi, regėkite dabarčiui cūdus, kuriuos dievas daro. Šitai sūnūs mano, kurie ateita, kuriuos slūžaunoji naminioji atėmusi skandino marioj. Ale nežinau to, kokiu spasabu anie paliko gyvi.

Tada tas Domininkas, didysis, priėjęs prie motynos savo, puolė po kojų anai kalbėdamas:

— O motyn mano, ko tu dėl manęs nekentėjai!

Potam pradėjo priėjęs tėvą savo sveikinti, kuriam tėvas kalbėjo:

— O ką tu gali žinoti, jog aš tavo tėvas?

Sako:

— Balandelis, kursai mane marioj per penkis metus penėjo vispoj šitai,— brolis mano, kurį turiuos ant rankomis, kurį man tas patsai balandis atnešė,— nėra tai seniai, o dabarčiui liepė vedum eiti ant išratavojimo.

Tada anas jenerolas klausiąs pačios:

— O kaipo tu nūjau kalbi, o pirma nekalbėjai?

Sako:

— Kad jūs mane antvažiavot, tą dieną pirmoji diena tiktai buvo, kurioje nebyle pasiėmiau per penkis metus už brolius prakeiktus išbūti. Šitai,— sako,— mano broliai, tie patys ateina — klauskitės anų, o anie visa pasakys.

Atvedę slūžaunąją už tokius daiktus nutrotijo, o potam klausė brolių:

— Ar jūsų sesuo yra ta?

Anie sako:

— Mūsų.

O potam anam jenerolui visa išpasakojo, kaipo ana anuos išratavojo.

492. KARALIUS TURĖJĘS TRIS SŪNUS

Kitą kartą karalius turėjęs tris sūnus. Pats atėjęs į senatvę, paduoda didžiajam broliui karalystę. Tas, paduotas karalystę, ką dirbs — reikia anam žanytis. Nė kokios negalįs kitos sau panos

apskirti, tiktai kuri buvo prie ano paties tėvo už augintinę. O ta augintinė buvo iš prastų žmonių. Karalius nenori pazvalyti nė kokiu spasabu, liepia imti iš giminės karališkos. Šis kitos nenori. Paduos anas antrajam — ir tas nori augintinės, kitos nenori. Paduoda trečiajam — ir tas nori augintinės. Supykęs ant anų visų, nebduodąs nei tam, nei tam. Potam matąs — galios nebturįs. Siunčia didįjį sūnų parnešti tokį daiktą, katro nebūtų ano karalystėj. Tam išvažiavus, po kelių dienų išleido antrą vėl tokiu spasabu, po to — trečiąjį teip pat, kad tokį daiktą parneštų, katro nebūtų ano karalystėj. Ir anie nė vienas kitam to nesakė ir kuris išvažiavo tų daiktų ieškoti, mislijos nuog tėvo vienas tiktai tesąs išsiųstas.

Pirmasis, nuvažiavęs į svečią žemę, pamatęs žmogų benešantį trūbą didžiai puikų. Mislijąs: „Be mano tėvo karalystėj yra toks trūbas?" Potam klausiąs ano žmogaus:

— Kam anas gali būti sugadnus?

— Anas sugadnus yra tiems daiktams: kai norėtumei,— sako,— matyti kokią vietą arba kokį miestą ir ką dirba — visa pamatysi.

Anas ėmęs ir atpirkęs tą trūbą — mislijąs: „Tėvas mano niekados tokio trūbo neturi." Ėmęs veizėti per tą trūbą, ką anie namuose dirba — matąs visa kaip išdėtą.

Antrasis vėl svečioj šalyj pamatęs nešant tokį kilimelį puikų didžiai. Klausiąs ano žmogaus:

— Kam tas gali būti sugadnus?

Sako:

— Kad tu norėtumei nubėgti per kiek šimtų mylių, antstojai ant kilimo — tujaus stosies.

Šis ėmęs atpirkęs, mislijąs: „Mano tėvo karalystėj niekados tokių daiktų nėra."

Trečiasis atradęs žmogų svečioj šalyj beturintį tokį vabolą, teip didžiai didelį ir didžiai puikaus kvapo. Sakąs tam žmogui:

— Parduokim tą vabolą man. Aš suvalgysiu.

— Eik tu, žmogau,— sakąs,— tu valgysi tokį sugadnų daiktą?!

— Nu,— sakąs,— meldžiamasis, kam anas teip sugadnus yra?

Sako:

— Kad šitai būtų žmogus marinamas, o nebūtų smerčio liga, tujaus būtų sveikas. Norint ir smerčio liga, bus sveikas — lig paskutinei adynai bus sveikas po uždėjimo to vabalo. Ale kad ateis jau smerčio adyna — kaip migte užmigs.

Anas ėmęs ir nupirkęs tą vabolą.

Važiuodamys namie, susivažiuos anie visi į vieną vietą. Klausia anie vienas kito:

— Kame tu buvai? Kame tu buvai?

— Teip ir teip...

Anuodu klausias didžiojo:

— Ką znočija tavo trūbas?

Anas atsakė:

— Kad norėtumei dabarčiui matyti kokią vietą ir ką ten dirba, tujaus pamatysi. O judums ką znočija tie daiktai?

— Mano kilimas znočija arba susigadija tokiame čėse: kad norėtumei nubėgti kur, tujaus toj vietoj stotumeis.

— Mano vabolas znočija tam arba susigadija: kad būtų kas bemirštąs, antdėjus tą vabolą ant ligonies, pasveiktų tujaus, jei būtų liga ne smerčio, o jei norint būtų ir smerčio, ale po uždėjimo vabolo bus sveikas lig paskutinės adynos. Ale kad ateis smerčio adyna — kaip migte užmigs.

Tei anie, dasižinoję tų daiktų znočijimus:

— Imkim mes anuos prabavoti.

Ėmę ano trūbą, veizės anie, ar gali namus regėti. Matą visa, kas ten navet dedas. Matą, jog anų ta pana miršta. Šie visi sustoję ant to keciaus, arba kilimo,— tujaus toj minutoj stojos anie visi aname palociuj. Antdėjo ant anos vabolą, kuri tujaus stojos sveika.

Dabarčiui kas ančtiktų, kurs yra vertas tos karalystės, tas būtų mandras. Ir aš pats negalėjau nė kokiu spasabu apsūdyti, bo visų tų daiktų nebuvo anoj karalystėj ir visi tie slūžijo ant pagelbėjimo anos augintinės karaliaus.

Ta baika moko sūdžias, katrie daiktus tokius sūdija, o kad negali anų daeiti nė kokiu spasabu, reikia ant visų padėti, kurie visi prigulį yra prie tokių daiktų.

493. ILGNOSA, STORLŪPA IR PLATSUBINĖ

Ėjusi jauna mergelė patoriais labai graži. Teip ana eidama patoriais ir vis perdžianti, ir, kiek susipers, vis skaitanti. Teip išgirdęs jaunas jomylestaitis. Klausiąs:

— O ką tatai, mergele, skaitai?

Ta susigėdusi nebišmananti nieko sakyti. Pradėjusi sakyti:

— Skaitau, kiek ant nakties talkų galiu suverpti.

— Nu, o kiek gali suverpti?

Ta atsakė:

— Galiu suverpti šimtą talkų ant nakties.

— Nu, jei suverpsi, tad aš su tavim žanysiuos, o jei nesuverpsi, tad aš tave karosiu.

Teip tas jomylestaitis davęs anai linų, gražiai iššukuotų, ir uždaręs aną vieną asabniai. Teip ta bliaunanti bliaunanti.

Ir įėjusi ilga nosia žmona. Sakanti:

— Mergele, ko verki?

— Eik, kur neverksiu: apsiėmiau suverpti šimtą talkų, o nemoku nė verpti.

— Nu, neverk, aš tau suverpsiu. Ale į veselę neužmiršk. Gulk sau.

Ta mergelė atgulusi, gulinti gulinti. Ta ėmusi suverpusi, padėjusi ant stalo ir išėjusi.

Tas ponaitis ryto metą veizįs — yra suverptos. Davęs ir antrą naktį šimtą talkų įdavęs. Ta verkianti, prašanti dievo, kad ir šią naktį ateitų ta. Teip ir atėjusi vėl storomis lūpomis. Klausianti:

— Ko verki, mergele?

— Eik, kur neverksiu: apsiėmiau šimtą talkų suverpti, o nemoku nė verpti.

— Nu, nebijokis, aš tau suverpsiu, ale į veselę neužmiršk. Eik sau gulti.

Ta atgulusi, gulinti sau bespečna — ta suverpusi, padėjusi ant stalo ir išėjusi.

Ponaitis ryto metą veizįs — yra. Duosiąs dãbar ir trečią naktį: jei jau suverps, tad žanysis. Ir įdavęs. Ta verkianti, prašanti dievo, kad beateitų. Teip ir atėjusi žmona plačia plačia subine. Klausianti:

— Ko verki, mergele?

Ši sakanti:

— Kur neverksiu: apsiėmiau šimtą talkų suverpti, o nemoku nė verpti.

— Nu, nebijokis, eik sau gulti, aš suverpsiu. Ale į veselę neužmiršk.

Ta atgulusi, gulinti, ta suverpusi ir išėjusi.

Ryto metą ponaitis veizįs — yra gatavos. Nu, jau reikia žanytis. Teip sakąs:

— Suprašyk savo gentis visus.

Ši sakanti:

— Neturiu nė genčių, tiek teturiu tris tetutes.

— Nu, paprašyk ir tas.

Ta paprašiusi — šios ir atėjusios. Atsisėdusios prie stalo vienos — kitiems ir nebėra vietos, kur sėstis. Teip tam nepatikusios — klausiąs:

— Dėl ko tavo teip yra nosis ilga?

Ta sakanti:

— Eik, nedyvykis, ponaiti! Mes esma didžios darbininkės: mes ant nakties šimtą talkų suverpiam.

Klausiąs storlūpos:

— Dėl ko tavo teip lūpos storos?

Ta vėl teip atsakiusi. Klausiąs platsubinės:

— Dėl ko tavo subinė teip yra plati?

Sakanti:

— Eik, ponaiti, nedyvykis: mes esma didžios darbininkės: ant nakties po šimtą talkų suverpiam.

Teip sugėręs tą veselę — niekuomet nebdavęs savo poniai verpti: bijojęs, kad nepaliktų platsubinė, didnosa, storlūpa.

494. SLŪGA JURGIS VIERNAI IKI SMERČIO SLŪŽIJO

Kai kitą kartą slūžijęs prie karalaičio slūga, vardu Jurgis, teip viernai. Anas visuose interesuose anam apsėjo. Kas bus darbo? Anas karalaitis nori žanytis, o niekame negalįs sau panos apskirti. Slūga viernas ano Jurgis pradėjo anam sakyti — sako:

— Žinau, viename mieste yra trys panos. Viena, visų mažoji, būtų,— sako,— pasabni, ale,— sako,— ką vedu padarysiva? Imkiva,— sako,— iš cielos karalystės laivą visų visų mandrąjį, kad galėtų ant vieta apsisukti, o prilioduodykiva visokių gerybių laivą, o potam važiuosiva į svečią šalį.

Teip anas karalaitis ir padaręs. Ėmęs pritaisydinęs laivą visokių gerybių, ir išvažiavo į svečią šalį. Kas bus darbo? Kaip anuodu tenai nuvažiavo, nuėjęs ano slūga viernas į miestą, apsakė miesčionims:

— Eikite,— sako,— į laivą, nes didis kupčius yra atvažiavęs ir turi visokių gerybių, ale dėl didžių ir gadnių asabų, o dėl prasčioko nieko nėra gero.

Tada ponai ir didi kupčiai eita prie ano pirkti šio to. Atėjo ir anų dukterų, kurios buvo trys, tėvai. Norėjo pirkti stalelį, ale nesutiko — sako:

— Kad duktė didžioji ateitų, paleisčiau toli pigiau.

O kada ana atėjo, vėl sakė:

— Kad ateitų vidutinioji, dãbar pigiau paleisčiau.

O kada atėjo vidutinioji, [sakė:

— Kad ateitų paskutinioji,] dãbar pigiau paleisčiau.

O kada nuėjo paskutinioji — anuodu buvo susimokiusiu pirma,— tujaus ano slūga viernas Jurgis įbėgo į mastą ir važiuoja, nes laivas mandras buvo, ant vieta apsukamas. O teip anuodu lygsta stalelį ir sulygo. Laivininkas važiuoja, nieko neveizi. Anas karalaitis čestavojąs macniais trunkais. Tujaus ana ir ištižo — žinomas, motriškos pleksnė: ar daug reikia...

O teip važiuojant, naktį paukštis lėkdamas sakąs:

— Apskyrė karalaitis paną, ale ne dėl savęs. Kaip tiktai parvažiuos į dvarą, iš laivo vesis aną į savo stalyčią — tujaus aną britvonai sudraskys. Jei kas tą kalbą kalbės — iki kelių pavirs į kūlį.

Slūga viernas Jurgis girdįs visa tai ir sau žinąs, nes kalbėti negali. Antrą naktį tas pats paukštis sakąs:

— Apskyręs, ale ne sau. Kaip tiktai suguls anuodu pirmąją naktį, karalaičio motyna senė paleis tokią lervą, iš kurios regėjimo ana gaus smertį. Ale kas tą kalbą kalbės, iki pusei žmogaus paliks į kūlį.

Slūga girdįs visa tai. Mislijąs: „Ar išgriešiu kaip norint?"

Trečią naktį vėl tas pats paukštis sakąs:

— Apskyręs, ale ne dėl savęs. Ale kaip tiktai pirmuosius pietus sės su ponybe valgyti, skleinyčios pirmosios bus užtručytos. O jei kas tai prakalbės, visas pavirs į kūlį.

Slūga viernas mislijąs: „Ką aš čia turiu daryti, kaip aš čia turiu padaryti?"

Kaip tiktai parvažiavo anuodu, tujaus anas, nieko nesakęs karalaičiui, miečių paėmęs, eitąs prie šalies panos. Atpuola britvonai, kurie būtų tujau suplėšę, ale Jurgis anuos visus iškapojo. Čia karalaitis, regėdamas ano neišpasakytą viernastį ir zrenčnastį, apdovanojo aną urandais, statydamas aną po savęs pirmuoju. Anas keliąs rankas aukštyn dėkavodamas dievui, jog anam čia gerai išėjo, mislydamas: „Kaip aną nuo tos lervos apginsiu?" Kaip tiktai anuodu sugulė, anas prisakė varčiai:

— Kaip tiktai pamatysite lervą, tujaus kaip įmanydami užmuškite šoblėmis, nes tai po didžia karone jums prisakau.

Teip kas bus darbo? Nakties čėse ir išeita ta lerva, kurią vaiskas, ant vartos pastatytas, tujaus sukapojo. O kada užšliko vienas šlakas ant skruosto ponios karalienės, anas slūga viernas norėjo su liežuviu nuliežti, nes, sako, kiteip gali pajusti, o tą anas norėjo nuliežti. Antsilenkiant karalius pajuto, anam teip pasakė:

— Rytą būsi smerčiu karotas.

Kitas niekas negirdėjo, norint tenai ir daugiaus asabų buvo.

Ryto metą slūga viernas sutikęs karalių. Nieko jam karalius

nesako. O karalius buvęs užmiegojęs ir nė vieno biškio nebžinąs. Slūga viernas mislijąs: „Ant kurios adynos būsiu aš dekretavotas? Ka[d] ben nuo paskutiniosios neščėsties išgelbėčiau." Kas bus darbo? Atėjo jau dvylekta adyna — nieko anam nebsako karalius. O ką ansai sakys, kad ansai užmiegojo. Pradėjo rėdytis aniems pietus duoti — šis džiaugiąsys, mislijąs: „Turėsiu šiandieną paskutinę neščėstį attolinti." Lig tiktai padėjo aniems ant stalo patrovas, o po pirmosios skleinyčios tujaus anas, atėmęs nuo karalienės jaunosios, davė į žemę. Mislijąs karalaitis buvusysis, o karalium jau esantysis: „Nabagali, norint tave buvau tokiu urandžiu apdovenojęs, vienokiai už tokį didį zbitką būsi dabar smerčiu karotas, nes tai strošnus daiktas yra pamislyti." Svečiai visi veizi, dyvijas, nes čia per tą kožnas mislijo, jog kaipo ansai būtų esąs karaliumi, nes dãbar ir karalius, nuėjęs prie mažesniojo už save, niekados to nepadarys.

Teip aną tujaus kaipo tiktai po pietų veda ant sušaudymo. Klausia ano karalius:

— Ką tu tai mislydamas darei? — Sako: — Kaipo aš tave ketinau mylėti!

— Mylasčyvas karaliau, — sako, — tu mane ketinai mylėti, ale aš tave seniai myliu ir numylėjau, jog dėl tavęs ant smerčio eitu, ale nūgi nežinai, kaip aš tave mylėjau ir kaipo tau viernai slūžijau. Ale po smerčio mano tai visa žinosi. Ne iš, — sako, — reikalo teip dariau, ale kad tave ščėslyvu padaryčiau, kurią teisybę tujaus pasakysiu. — Sako: — Kad atėjo ta pana į laivą, kad vedu iš ten bėgova, naktį paukštis pradėjo sakyti: „Apskyrė karalaitis paną, ale ne dėl savęs, nes kaip ana, — sako, — iš laivo išeis, tujaus šunys, arba britvonai, nuo neprietelio paleisti tyčiomis, aną suplėšys." Ir teip pasakė tas patsai paukštis: „Kas tą kalbą prakalbės, iki kelių pavirs į kūlį." Veizėkite kojų mano, iki kelių kurios jau į kūlį pavirto.

Karalius sakąs:

— Gana, Jurgi, slūga mano viernas, visa dabar vieriju.

— Palauk, — sako, — dãbar pasakysiu daugesniai. Antrą naktį pasakė paukštis tas, tas pats: „Apskyrės karalaitis paną, ale pirmąją naktį kaip tiktai pamatys strošnią lervą — nuo baimės numirs." Išgelbėjau nuo to viso jumis. Kada akis tuo čėsu perkėlei, atradai mane atsilenkusį ant karalienės, pasakei: „Ant ryto būsi smerčiu karotas." Ale tai, — sako, — dėl ko aš ten lenkiaus, nes kraujo lašas antkrito ant anos veido, o aš norėjau nuliežti su liežuviu. „O kas tą kalbą prakalbės, — tas patsai paukštis pasakė, — pavirs į kūlį iki pusės žmogaus." Veizėkit, ar palikau kūly iki pusės žmogaus.

Veizį, kaip yra — iki širdies kūly visas. Karalaitis norįs nustabdyti.

— Ne,— sakąs,— aš to negaliu padaryti: ką pradėjau, jau tą turiu užbengti. Trečią naktį teip pasakė: „Apskyrės ne dėl savęs, ale ant pirmųjų pietų po akimis visų svečių kaip tiktai išgers pirmosios skleinyčios, pasižegnos tujau su tuo svietu." Dėlto,— sako,— lig trijų nebespečenstvų buvo leista, o kad aš aną nuo visų tų išgelbėjau, ale patsai neščėslyvu palikau. Dabar prisistebėk mano viernasčiai — iki adynos smerčio mano tau slūžijau. Kada būčiau nenorėjęs jumis ščėslyvais padaryti, būčiau valnas nuo to palikęs, nes paukštis už kožną apznaimijimą gražojo, jog kas tą pasakytų, į kūlį pavirs.

Karalius, matydamas aną jau pavirtusį į kūlį, nualpo ir neišpasakytai gailėjos, visa ponybė tokio vierno slūgos didžiai gailėjos. (Imkit jūs, slūgos ponų, iš to priklodą vierno slūgos Jurgio — ar slūžijate jūs savo šviesiausiems ponams? Ko norėti! Negu aš jei teip slūžysiu, kuomet jei ponas dievas duos man poną dvasišką, kursai čia rašau.)

O teip anuodu, gailėdamos savo vierniausio slūgos, liepė aną nešti į savo pakajų, o tenai aną pastatyti anuodum. Per sapną pasirodė anuodum:

— Negailėkitės teip dideliai, nes,— sako,— kad judum ponas dievas duos sūnų, tą,— sako,— papjaukita, o ano krauju mane aptepkita, ir stosiuos gyvas.

Šiuodu — meilei teip: lig tiktai davė ponas dievas sūnų, lig tujau ir papjovė ir aną aptepė. O tujaus stojos sveikas ir linksmas, kurį, kolei ant svieto buvo, patolei mylėjo, ir mylastyj gyvenimą visi pabengė. Ale tuo čėsu ne Jurgis vienas stojos gyvas, ale ir anas kūdikelis, nutrotytas dėl Jurgio.

495. TRYS BROLIAI, IŠ KURIŲ VIENAS BEPROTIS

Kitą kartą buvę trys broliai. Teip tėvas numirdamas aniems dalį teip paliko:

— Atdarykite,— sako,— tris tvartus, o varykite visus gyvolius vienkart! Į kurio tvartą kiek gyvolių įeis, tie visi tam.

O tvartus aniems paznočijo. Teip anie ir padarys. O po smerčio savo kožnam ant kapu liepė ateiti po vieną naktį.

Teip po pagrabo anie dalysis gyvoliais. Kožnas savo tvartą atdarė, varo visus gyvolius. Į šiuodums išmintingums vis

eita, o į šio mažai kas. Nu, kad tėvas teip pasakė, reikia būti kantentam.

Vakarą pradėjo anuodu razumnuoju rokuoti:

— Kas bus — reikia šį vakarą eiti ant kapu.

Sakąs anam vienas iš anuodums:

— Siųskiva beprotį, rasi be neis.

Siunčiančiu aną beprotį. Anas tujaus, nė žodžio nesakęs:

— Eisiu,— sako,— kodėl.

Nuėjęs ant kapu ir meldžias. Naktį tėvas pradėjęs šaukti:

— Sūnau, gerai, kad atėjai, o atėjęs patropijai, ką padaryti. Atrasi žmogaus kaukolę ant kapais — ėmęs veizėk, ką tu pamatysi.

Anas ėmęs veizis — pamatęs gyvolių pulkus. Sakąs tėvas:

— Ar matai ką?

— Matau,— sako,— gyvolių pulkus.

— Nu,— sako,— kad tau kuomet reiks, atėjęs paveizėk — tau tujaus bus visi tie. O dabar iš antros pusės atveizėk — anie kiteip neišnyks.

Atveizėjęs — ir išnykę. Potam, kaip išaušo, eitąs namie. Išrėžęs iš eglės žievę, mušąs sau į kailinius ir šaukiąs:

— Gvaltas, gvaltas!

Šiuodu girdinčiu, kas su anuo dedas. Parėjęs namie, sakąs:

— Nu, aš savo atbuvau — judum reiks eiti, tėvas liepė ateiti.

Pats gulįs visą dieną, nuduodamas primuštą.

Atėjo vakaras — reikia šiuodum eiti. Niekaip nenori nė katras eiti. Prašančiu:

— Eik, broli, už vedu. Vedu tave pagadysiva.

Šis ėmęs ir nuėjęs. O ten ant tos pačios vietos meldžias. Tėvas naktį šaukiąs:

— Sūnau, ar esi?

— Esu,— atsakęs.

— Nu, veizėk čionai, atrasi kaukolę žmogaus, o per tą veizėk — pamatysi ką norint.

Anas ėmęs veizėti.

— Nu,— klausiąs [tėvas],— ar matai ką?

— Matau daug gyvolių.

— Nu,— sakąs,— kad tau reiks, atėjęs paveizėk pro tą kaukolę. O kad jau nereiks, [iš antros pusės atveizėk] — tie gyvoliai prapuls. Ant nakties trečiosios trečiasis sūnus tegul ateita.— Anas nežino, mislijąs, kad anie po naktį kožnas eita, kaip aniems buvo įsakyta.

Teip auštant eitąs namie, mušdamas į kailinius su žieve, pats gvaltas šaukiąs. Šiuodu klausančiuos:

— Ar girdi, kas anam dedas?!
— Kur negirdėsi,— sakąs.
Parėjęs namie, [trečiasis sūnus sakąs]:
— Ryžkitės — daugiaus nebeisiu!
O anas tyčiomis, kad anuodu bijotųsi. Gulįs per cielą dieną kaip vilkas. Vakaras atėjo — reikia šiam paskutiniajam eiti naktį. Šis nė kokiu spasabu neita. Šis [trečiasis brolis] vėl branginas — žino, kad anuodu neis nė katras. Potam išėjęs per didį prašymą. Nuėjęs atbuvęs — ką gavo kitas naktis, tą gavo ir paskutinėj nakty. Pareidamas mušąs pats į savo kailinius ir šaukiąs, kiek vien kaklo turėdamas. O kad parėjęs, skaržijęs anuodum, kad sveikatos nustojęs dėl kitų.
Potam po kelių dienų rėdančiuos važiuoti anuodu į zalietas. Šis sergąs. O buvęs ten netoli stiklo kalnas. Išjojusiu anuodu į tą stiklo kalną. O buvęs dvaras ant stiklo kalnu, ir tame dvare buvusi pana didžiai puiki. Anuodu norėjusiu įjoti į tą stiklo kalną prie tai panai. Žudžiusiuos žudžiusiuos — nieko nepadariusiu. Grįžusiu namie, rokuojančiu parjojusiu, kad vienas į pusę buvęs įjojęs, antras toliaus — dėl prigirdėjimo brolio. Potam, čydydamos iš ano, sakančiu:
— Ar nejosim, brolau, rytą visi?
— Tei,— sakąs,— reiks joti, ale aš pats nežinau, kur josiu.
Ryto metą šiuodu taisančiuos joti — ir šis taisąsis. Šiuodu arklius su balnais pabalnojusiu, o šis kailinius antdėjęs ant arklio, su šniūru pririšęs, apžargu apžergęs ir išjojęs. Šiuodu žvengiančiu juokiančiuos, kad zalietninkas tai zalietninkas. Potam ir šiuodu išjojusiu. Nujojusiu prie to kalno — vargusiu vargusiu, potam davusiu pakajų, atsisėdusiu, ilsinčiu. O šis nujojęs prie kapu, paleidęs kumelę savo į lankas, paveizėjęs į kaukolę — tujaus arklys su visu uburdu stojos ir pačiam drabužiai kuo puikiausi. Apsirėdęs ir jojęs ant to kalno. Prieš atjodamas ant kalno stiklo, matąs, kad ir anuodu jos. Jojusiu į kalną — ir nuvažiuosiančiu subine. O šis suspaudęs savo arklį į kalną stiklo — tas arklys aną kaip meste įmetė į kalną. Šiuodu, nuo kalno subine nuvažiavusiuos, veizinčiuos, kas tas toks gali būti, kad anas teip spėriai įšavo į kalną.
— Laukiva ano parjojant — bene pažinsiva, kas tas būtų per tokį apicierių.
O šis kaip tiktai nujojęs į tą dvarą — tujaus anuodu suderėjusiu su ta jaunąja, kuri dābar išleisdama parišusi šilkų kuskelę. Potam tas jaunasis išjojęs po sudėto rokundo, kuomet anas turi atjoti, kuomet būti turi veselė. Atjojęs pas tą kalną, matąs, kad ano broliai tebsiveizį į kalną. Šis, nieko nebodamas,

nušavęs. Parjojęs anas į aną vietą, iš kur arklį paėmė, paleido, ėmęs kaukolę, paveizėjo — ir išnyko arklys. Paėmęs savo kumelelę, jojęs namie. Parjojęs namie, sutikęs ir savo brolius parjojant. Šiuodu čydyjančiuos, sakančiuos:

— Be ščėsties tau šiandieną...

Šis sakąs:

— Gerai man visa. O judum,— sakąs,— kaip rodo, ar padarysim visi vienkart parėtką?

Ir šiuodu kartu iš proto eitančiu, kolijančiuos, kaip gavusiu bagotas, strainias ir geras. Šis vėl kolijąs savąją.

— Kas tas,— sako,— bagotis: gaunu dvi ožki melžiami ir jojamą ožį. Kelnes parsinešiau keliais biškelį kiaurais. O vėl gerumo to anos — tris kartus,— sako,— tiktai su šakaliu mušė.

— Meldžiamasis,— šiuodu sakančiu,— už ką?

— Prišikau trobą ir primyžau po kelis kartus.

Šiuodu žvengiančiu, iš proto eitančiu:

— Tatai jaunasis kur štarkus kiek tiek: nujojęs į zalietas, tokius zbitkus dirba!

Nu, šis pradėjęs sakyti:

— O judu ką gerą padarėta?

Šiuodu sakančiu:

— Vedums nei gera, nei pikta: paėdėva, pagėrėva ir išjojova.

Šiuodu ryto metą josiančiu vėl paveizėti prie to kalno — bene įsiropšiva į tą kalną kokiu tokiu spasabu. Nujojusiuos pasiveizėjusiu ir pargrįžusiu — vėl nieko negali padaryti: nei jote įjoti, nei eite įeiti. Parjosiančiu namie — šį atrandančiu ant pečiu bemiegtantį. Šis čydijąsis iš anuodums:

— Kodėl kitą dieną negalita pailsėtis, kad vakar rokundą pabengėt?

Šiuodu skiria — bene atras kame bagotesnę, strainesnę.

— Ai, by kokią, vienakę imkita. Dėl ko man — už karto krito, kad aš nebrokuoju.— Sako:— Pamatysita tą ir tą dieną mane žanotą.

Laukiančiu tos dienos. Davusiu pakajų — mislijančiu: „Kokią tu parvesi — ben dėl juoko."

Kaip ta diena atėjusi, pradėjęs šis sakyti:

— Jokita dabarčiui pas kalną stiklo, ir aš atjosiu.

Šiuodu ėmusiuos arklius, nujojusiu ir laukiančiu. Šis vėl nuėjęs paveizėjęs pro kaukolę, norėdamas, kad anam visi gyvoliai stotųsi, kuriuos anam tėvas ant kapais už meldimos davė. Stojos strošnybė gyvolių — tai už vieną naktį. Potam vėl paveizėjo — vėl stojos už antrą naktį. Potam — už trečią naktį. Gaujos nesuskaitytos. Antsėdęs ant vieno arklio, kurs stojos su visu ubur-

du, kaip tiktai gali joti, leidos žeme birbiančia. O tie visi gyvoliai paskui aną į kalną. Kad šavo anas su visais gyvoliais — išmušė duobes. Tad ir šiuodu pėsčiu įslinko į kalną. Sakančiu:

— Ben paveizėsiva, kas ten dedas.

Šis sau sukas su ponaliais, šoka, iš proto eita, o šiuodu veizinčiuos kame ten užlindusiuos. Ir teip anuodum besiveizint, šis sau apsižanijęs, paliko begyvenąs.

Ta baika gali tuos pamokyti, kurie save pirma išaukština, o paskui, kad tas daiktas išnyksta arba ant vėjo išeita, patys gėdis iš iškalbėtos kalbos.

496. TRAKIMAS

Kitą kartą buvęs žmogus kietas dideliai. Potam davė ponas dievas sūnų. Niekame negalįs gauti kūmų — prie susiedų, prie tolimesnių,— visi išjuokia, iščydija. Pagrįždamas sutinka senelį. Senelis klausia:

— Dėl ko teip smūtnas vaikščioji?

Sako:

— Niekame kūmų negaliu gauti.

— Eikiva,— sako,— aš eisiu, jei nori.

Tas žmogus su džiaugsmu parsivedė. Kaipo prie kūdo, nieko nėra. Tas kūmas siunčia aną veizėti grūdų ben sienotarpiuose. Atrado ansai bįškelaitį rugių, miežių. Potam aną liepė sumalti. O kada sumalo, pasidarė daug miltų, iš kurių kepė duoną, pyragus ir kitas patrovas. O kada suvadino susiedus, dyvijos, jog viso gausiai buvo.

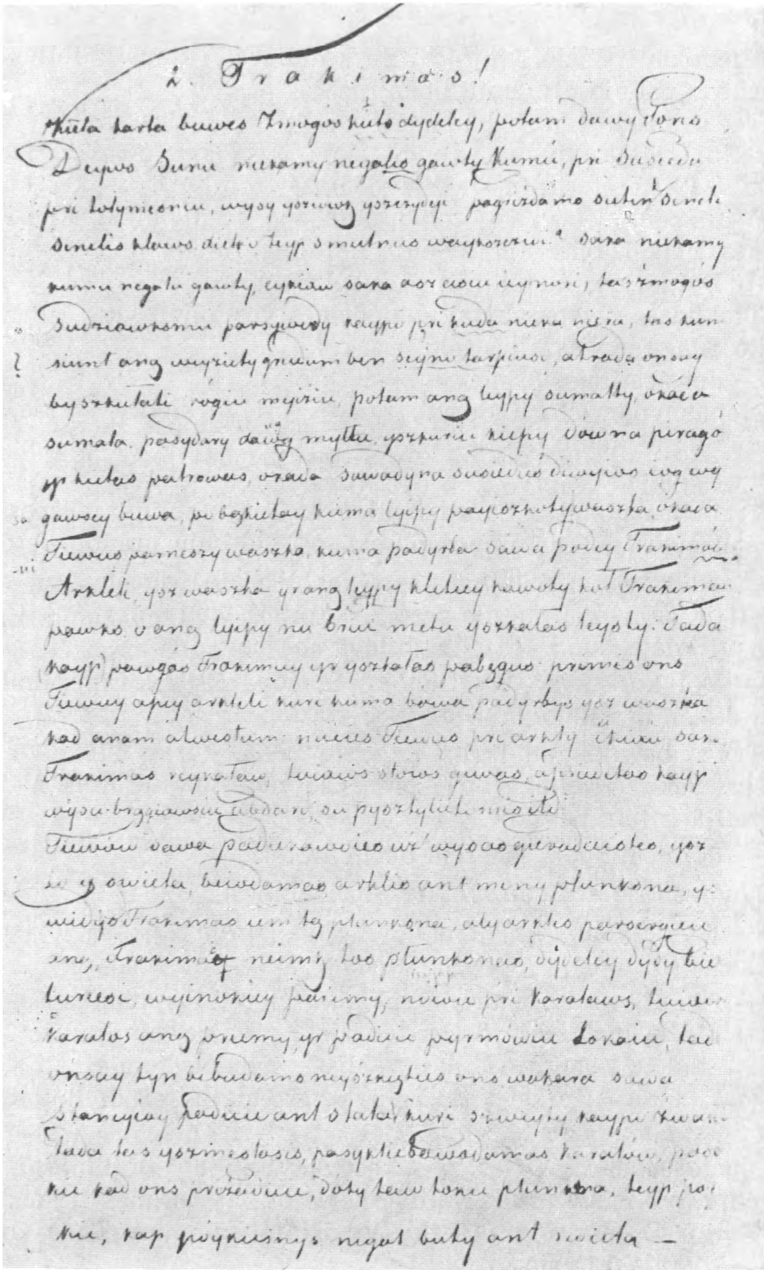
Po bankietai kūma liepė paieškoti vaško. O kada tėvas parnešė vaško, kūma padirbo savo podei Trakimui arklelį iš vaško ir aną liepė klėtyj kavoti, kol Trakimas paugs. O aną liepė nuo šešerių metų iškalas leisti.

Tada, kaip paugus Trakimui ir iškalas pabengus, primins anas tėvui apei arklelį, kurį kūma buvo padirbęs iš vaško, kad anam atvestų. Nuėjęs tėvas prie arklio:

— Eikiva,— sako,— Trakimas reikalauja.

Tujaus stojos gyvas. O Trakimas stojos aprėdytas kaip visų brangiausiu apdaru, su pištelietomis... Tėvui savo padėkavojęs už visas geradėjystes, išjojo į svietą.

Bejodamas arklys antmynė plunksną. Išvydęs Trakimas ima tą plunksną, ale arklys persergėjo aną:

2. Trakimas!

Pasakos „Trakimas" (496) faksimilė

— Trakimai, neimk tos plunksnos: dideliai didžią bėdą turėsi!

Vienokiai paėmė. Nujojo prie karaliaus. Tujaus karalius aną priėmė ir padėjo pirmuoju liokajum.

Tada ansai, ten bebūdamas, neiškentęs anas vakarą savo stancijoj padėjo [plunksną] ant stalą, kuri švietė kaipo žvakė. Tada tas išmestasis, pasiklebavodamas karaliui, pasakė, kad — anas prižadėjo duoti tau tokią plunksną, teip puikią, kaip puikesnės negali būti ant svieto. Karalius tujaus aną pavadino:

— Dėl ko neatduodi man prižadėtą plunksną?

Trakimas, neišpasakytai gailėdamos tos plunksnos, ginas, iš kailio eita. Tada karalius teip pasakė:

— Jei neatiduosi, smerčiu būsi karotas.

Neįmanydamas, ką daryti, nuėjęs prie arklelio, verkia, apsikabinęs ant kaklo. Arklelis pasakė:

— Atiduok.

Trakimas nunešęs karaliui atidavė. Tas karalius, neišpasakytai patiešytas puikumu anos plunksnos, didesniu urandu perdėjo.

Čia didesnis užvydėjimas tam pachlebcai. Neįmanydamas, ką daryti ir kaip aną suėsti, pasakė karaliui, kad — ir paukštį tau tokį prižadėjo duoti. Karalius tujaus aną pavadino:

— Dėl ko,— sako,— prižadėjęs man paukštį, kurio plunksną man davei, neatiduodi?

Tas nabagalis jau įkrito į didelę bėdą, kurios niekados neturėjo. Sako karaliui, jog — paukščio neturiu. Karalius niekaip nevierija ir teip pasakė:

— Jei neatiduosi, smerčiu būsi karotas.

Nuėjęs prie arklelio, verkiąs apsikabinęs:

— Ką darysiu, ką darysiu, nes jau karalius pažadėjo [smerčiu karoti]?!

— Ar aš,— sako,— tau nesakiau: neimk tos plunksnos, nes turėsi didžią bėdą. Ale dabar tau žiedai tebėra, ale kad tau bus obūlai, tad tu pamatysi. Eik,— sako,— prižadėk karaliui, jog „atduosiu", ale pasiprašyk, kad tave pazvalytų ant kelių adynų pajodyti.

Nuėjęs prie karaliaus, pasakęs tai visa, jog — atiduosiu, tiktai pazvalyk mane ant kelių adynų pajodyti. Karalius tujaus aną pazvalijo. O nuėjęs prie arklelio, išjojo su anuo. Tada jojant anam arklelis pradėjo sakyti:

— Kad nujosi ant anos vietos, kur radai plunksną, stokis ir veizėk pilnai, o aš aną atvarysiu.

Teip ir padarė. Stovėdamas tame šmote, išvydo kaipo žvaizdę atlekiant. O buvo anam pasakęs arklys:

— Grob[k] atvožniai, kaip nutūps.

Teip anas be kokios baimės sugrobė, o parjojęs namon, atidavė karaliui, dėl kurio didesnę loską apturėjo.

Pachlebca, neįmanydamas, ką daryti, sako karaliui, jog — anas tokią paną prižadėjo nupiršti tau, tokio puikumo, kaip tas paukštis. Karalius tujaus pavadino Trakimą, kuris, kad išgirdo tą istoriją, persigando neišpasakytai, nes nepadabnas daiktas, kad žmogus rastųsi kame tokio grakštumo. Ką darys biednis? Nuėjęs prie arklelio, verkiąs apsikabinęs:

— Ką bedarysiu? Dabar prapuoliau...

Atsako anam arklelis:

— Ar aš tau nesakiau: neimk tos plunksnos — turėsi didžią bėdą. Ale dabar tau vis tebėra žiedai, ale kada tau bus obūlai, tad tu pamatysi! Eik,— sako,— prie karaliaus, paprašyk trijų ziegorelių puikių ir skripyčių gerų.

Nuėjęs prie karaliaus, paprašė. Tujaus karalius anam tą loską padarė. Išjojo ansai, o nujojęs ant pajūrio krašto, apsistojo. O anam arklelis teip pasakė — sako:

— Griežk, o kada išeis viena, duok vieną ziegorelių, o paleisk apent. Išeis ir antra — ir tai duok ziegorelių. Ale kada išeis trečioji, duok ziegorelių, ale kuo veikiausiai grobk į klėbį.

Teip anas ir padaręs. Griežiąs griežiąs, ir išėjo panelė kaip spanguolelė. Tada tai davęs ziegorelių, paleido aną. Potam išėjo antra panelė kaip cibulelė. Ir tai davęs ziegorelių, paleido. O kada išėjo trečioji, davė ir tai, ale kuo veikiausiai aną sugrobė. Ta sugrobta nuraku numetė karolius į vandenį. Tada arklys atbėgo, o priraišiojęs ant arklio, parvedė į namus karaliaus, su kuria karalius nori žanytis. Ale ana pasakė:

— Patolei nežanysiuos, pakolei karolius mano Trakimas neparneš.

Tujaus karalius liepia anam parnešti. Neišpasakyta čia trudnastis, imant ant uvogo, jūroj atrasti karolius. Nuėjęs vėl prie arklelio, verkia:

— Ką aš turiu daryti?

Tada anam arklelis pasakė:

— Eik paprašyk karaliaus pirštinių gelžies.

Kurias tujaus gavęs, išjojo. O kada nujojo prie marės, pasakė anam arklelis:

— Aš,— sako,— leisiuos į vandenį, o kada išvysi žuvį išsižiojusią ateinančią, grobk anai už pažiaunės — ir išleis karolius.

Teip ir padarė. Kaip tiktai išvydo ateinančią tokią žuvį, tujaus už pažiaunės nutvėrė, kuri tujaus pradėjo šikti, kaip myžte myžti ir išleido karolius.

O kada parnešė, dãbar to negana. Pana pasakė:

— Pakolei septynis mano žirgus parves Trakimas, tuo kartu žanysiuos.

Karalius liepia anam tujaus parvesti. Kursai, neįmanydamas, ką daryti, nuėjęs prie arklelio, verkiąs:

— Ką bedarysiu?

Kuriam arklys atsakė — sako:

— Tau žiedai tebėra, ale kai tau bus obūlai, tad tu paregėsi. Eik prie karaliaus, paprašyk dvylekos jaučių skūrų ir dvylekos vaško pundų.

Nuėjo prie karaliaus, tujaus viso to dastojo. O kada atgrįžo prie arklio, liepė aną, kad vieną jaučio skūrą ant ano klotų ir pundu vaško sušpylavotų ir teip, kol visą dvyleka skūrų sudės. O kada sudėjo, išjojo ant krašto marių, pasakė arklys anam:

— Kad aš atgysiu iš vandens, grobk tą, kurs bus su kamanoms pamautas, o antsėdęs jok namie, o kiti bėgs paskui.

Kaip tiktai išvydo atgenant, tujaus kurį pamatė su kamanomis, sugrobęs parjojo namie, o ano arklelis sukrimstas paliko ir paskui parbėgo. Tada pana pasakė karaliui:

— Pakol mano arkliai septyni nesukapos Trakimo, patol nežanysiuos.

Tujaus liepia Trakimui ant smerčio eiti, kuris išgirdęs neišpasakytai nusigando, o nuėjęs prie arklelio, verkiąs:

— Šitai,— sako,— jau esu ant smerčio dekretavotas.

Kuriam anas atsakė:

— Ot tatai obūlai.— Sako:— Leiskis, ale po sukapojimo įprašyk, kad mane išleistų ant apžvengimo kaulų tavo.

Tujaus anas teip padaręs — prašąs karaliaus:

— Tujaus, karaliau, eitu eitu, ale,— sako,— mano arklelį po sukapojimo mano kad paleistumėt.

Kada aną pastatė ant smerčio, tujaus paleido tuos septynis žirgus, kurie aną į čintus išvarė. O potam paleido ano arklelį, kuris žvengdamas sunešiojo kaulus į kupetą, o po sunešimo į kupetą tujaus Trakimas atgijo.

Regėdamas tai, karalius pradėjo sakyti:

— Išleiskit tuos pačius žirgus, tegul ir mane sukapoja, o potam paleiskite mano paties septynis žirgus ant sunešiojimo kaulų.

Kaipo tiktai išleido tuos žirgus, tujaus į iženas išvarė, tiktai paliko pilvas kaip terba. O kada paleido paties žirgus, tie apspardė, apspardę pabėgo.

Potam Trakimas su ta pana pats apsižanijo ir dabar tebgyvena. Kaip žydas kad sako: „Ui, mano vaikai gyvena prie Joselio ant tvartelio."

497. PONAS TURĖJO SEPTYNIS SŪNUS

Kitą kartą ponas turėjęs septynis sūnus. Teip anas susirgo slabniai, ale dvaro nenori niekam pripažinti, mislijąs: „Galiu išgyti — kiti bus ant manęs drūktos širdies arba iš kitų gerybių [turėsiu prašyti]." Žinomas, kas yra su tėvais, motynoms: ant katro geresnę gyvendami širdį turėjo, tam daugiau numirdami užrašo. Ale aną nadieja apgavo: menkoj valandoj suspaudė aną liga — numirė nespadzievodamos. Šie po pagrabo tėvo niekaip neišmano, tą dvarą kur padėti, nė kaip persidalyti: ir tas nori, ir tas nori. Ėmę anie ir pragėrę tą dvarą — tad jau visiems po lygumo. Patys surokavę šlūžyti eiti. Ir išėjo anie gaspadoriaus tokio ieškoti, kad anuos visus samdytų. Teip ir antėjo tokį gaspadorių. Sulygę šlūžmas kaip prigulint ant metų ir būną.

Atėjo šienpjūtė — eis anie pjauti šieno. Vieną dieną pjovę, nuvarę šmotą. Ryto metą ateitą — visos dienos pjovimą yra atėmęs kaži kas. Vieną dieną teip padarę, antrą ir trečią. Surokavę anie sergėti, kas ateis prie to šieno. Teip tas didžiasis paliks sergėti per naktį, o kiti namie paėjo. Naktį atėjo kumelė su septyniais kumeliais ir renkanti šieną pradalgėms eidama. Šis gaudęs gaudęs — nieko nepadaręs ir šieną visą sušėręs. Atėjo ryto metą broliai, klausia:

— Nu, ar nusergėjai?

Sako:

— Atėjo kumelė vedina septyniais kumeliais ir suėdė pradalgėmis eidama.

— Durniau, dėl ko potam nesugavai?

Sako:

— Gaudžiau per visą naktį, ale negalėjau nieko padaryti.

Kitą naktį kitas, kitą — kitas,— nė vienas nesugavęs. Sekmąją naktį paliks visų mažasis. Aną kiti nezvalija, nepaliekti:

— Kad jau mes nesugavom, nu, tu nė to tiek.

Anas per gvaltą didį pasilikęs kaži kaip. Teip naktį apsikrovęs į kūgį didelį šieno ir gulįs. Ir atėjo kumelė su savo kumeliais prie kūgio ėsti. Šis tujaus nutvėręs pačią kumelę. Ta kumelė pradėjusi sakyti:

— Kad tu parjosi namie, broliai ėmę išsigrobstys geruosius, tau paliks tas mažėlis. Tu nebijokis, ale imk aną ir ano klausyk — visados gerai išeisi.

Teip ir bus. Lig šis parjojo, lig broliai ėmę ir pasidalįję geraisiais, šiam ir paliko išbroka. Patys anie buvo septyni, žirgai vėl septyni — nei trūko, nei liko.

Rokuoją:

— Kur mes dabar josma? Jokim viešėti prie Kaulo bobai — ana turi septynias dukteris.— O ta Kaulo boba gyvenusi saloj. Rokuoją:— Kaip mes įjosma?

Mažasis brolis buvęs vardu Jonas. Sako:

— Jokim, aš įvesiu.

Ir išjoję. Nujoję prie marės. Arklelis Jonui sakąs:

— Su kuskele į vieną ir į antrą pusę pablaškyk — persiskleis vanduo.

Teip šis ėmęs pablaškęs, ir persiskleidė vanduo. Šie visi nujoję prie tai Kaulo bobai viešėti. Ta anuos priėmusi, vaišinanti, čestavojanti. O vakarą visus suleidusi į svirną gulti. Teip šis, lig neatgulęs, nuėjęs apveizėti savo arklelio. Arklelis pradėjęs anam sakyti:

— Kad jūs atgulsit, kiti užmigs, ale tu nemik. Panos apsiklostys su kaldromis, o jums neduos. Ale kaip visi sumigs, tu nemik, keravokis. Jūs būsit apsiklostę savo ploščiais. Ėmęs permainyk: pats save ir brolius apklok su kaldroms, o anas su ploščiais ir veizėk, kas iš to bus.

Teip šis ir padaręs. Kai kiti sumigę, o šis nemiegtąs. Ėmęs ir permainęs: šias apklostęs ploščiais, o brolius ir save nuo anų atėmęs kaldras apklostęs. Nieko nebuvus šoblė iš gembės pasileido ir visoms panoms sprandus nukapojo. Teip šis bėgąs prie arklelio — kad teip ir teip, šoblė iškapojo panas visas ir apent sugrįžo į gembę. Sako [arklelis]:

— Bėk veikiai, žadink brolius ir jokit laukan kuo greitesniai, kad Kaulo boba nepajustų!

Šis parbėgęs savo brolius sukėlęs:

— Veizėkit, kad nebėra gerai — jokim namie.

Visi greitai antsėdę ant arklių ir išjoję. Nujoję prie marės, šis ėmęs su kuskele pablaškė į šalis vandenį — ir tujaus vanduo persiskleidė, šie joja per marę. Kaulo boba atbėgan-

ti — vanduo tujaus užsiskleidė, tai niekur begintis. Pradėjusi šaukti:

— Ai Jonai Jonai, kad tu mandras — mano dukteris iškapodinai!

Šie, kai išjoję iš marės, rokuoją:

— Kur mes dabar josma? Jokim mes prie karaliaus, stosma šlūžyti į vaiską.

Bejodamys ant kelio atrado plunksną. Teip Jonas užsigeidęs tos plunksnos! Nusėdęs paėmęs. O arklelis nezvalijąs — sakąs:

— Turėsi didžią bėdą!

Ne, šis nebklausąs — ir paėmęs. Nujojo prie karaliaus, pristojo į slūžbą vaiskavą. Tas Jonas džiaugdamos tą plunksną kišąs už kepurę, šen ten. Įsistebėjęs karalius ano plunksną ir atėmęs karalius, o už tą plunksną padėjo aną vyresniu. Tiems broliams pašoko zlastės, kad anas, būdamas mažuoju, paliko už anų didesnis. Pradės aną karaliui skaržyti:

— Mylasčyvas karaliau, Jonas mūsų juokais iš proto eita, kad karalius niekais džiaugies. Anas turįs ir patį paukštį, sakąs.

Tas tujaus pavadinęs ir antpuolęs:

— Atduok man patį paukštį!

Šis nusigandęs: žinąs — to paukščio neturįs. Ką darys? Eitąs prie arklelio:

— Ką darysi, o teip ir teip: manęs prašo paukščio šviesiausis karalius.

Sako:

— Ko neklausei manęs: ar aš tau nesakiau, kad neimtum tos plunksnos — gausi bėdą,— neklausei. Dabar Kaulo boba turi — ale kaip atimsi? Jokiva — kaip bus, teip bus.

Nujojusiu prie tos Kaulo bobos. Arklys liepęs šiam pasiversti į katiną ir rėkti po sodną vaikščiojant. Teip šis nuėjęs pasivertęs į katiną, rėkiąs vaikščiodamas po sodną. Ta Kaulo boba katnojanti — šis didžiau rėkiąs. Potam sakanti katnodama:

— Katineli, be nesi tu Jonalis?

Šis rėkdamas:

— Nei, nei...

Įsivedusi į stanciją ir lakinanti. Šis veizįs, kad tas paukštis klėtkoje yra. Ta Kaulo boba atgulusi pokaičio. Šis su visa klėtka pagrobęs, išbėgęs ir jojąs. Atjojęs pas marę — vandenį moka kaip perskiesti. Išjojęs į antrą pusę — marė užsiskleidė. Atbėganti Kaulo boba:

— Ai Jonai, kad tu mandras, ale aš tave sugausiu! Mano dukteris iškapodinai, paukštį tokį brangų pavogei.

Šis parjojęs namie, parnešęs, karaliui atidavęs. Palikęs už tą didžiu strošniai. Šiems didesnė zlastis — nebišmaną šie, kaip aną suėsti.

Atrašė karalius kitas prie šio, kad tame ir tame mėnesyj, toj dienoj eisim ant vainos. Tas karalius bėdavojąs: mažą žemę teturėjęs, o tas, kurs atrašė,— didelę. Teip šie kiti broliai sako karaliui, kad Jonas turįs šoblę, kad ana pati vaiską kertanti. Tas tujaus aną pavadino, liepia parodyti. Sako [Jonas]:

— Šviesiausis karaliau, tos šoblės neturiu.

Karalius ar vierys: kad broliai sako, turi turėti. Šis eitąs prie arklelio:

— Ką bedarysiu aš dabar, kame gausiu tokią šoblę, kad pati vaiską kirstų?

Sako:

— Kaulo boba turi, ale kaip tu gausi... Jokiva ant ščėsties. Nujosiančiu pas marę. Kuskele vandenį pablaškys — vanduo persiskleis. Sakąs anam arklelis:

— Pasiversi į anos paukštį puikųjį ir lakiok po kiemą.

Šis, kaip nujojusiu, tujaus pasivertęs į paukštį, lakstąs giedodamas. Kaulo boba tujaus pradėjo gaudyti:

— Paukštelis mano parlėkęs!..— ir nešusi į stanciją, lesinanti sukrum. Sakanti:— Paukšteli, be nesi tu Jonalis?

Šis giedąs:

— Ne, ne Jonalis.

Kaulo boba atgulė pokaičio — šis pagrobęs šoblę išbėgo nešinas. Kad į marę įjojo, jau nuo to pašalio vanduo užsiskleidė. Kaulo boba atbėgo — ką bepadarys! Šaukianti:

— Kad mandras, Jonai, esi, tad mandras! Ale atmink, kad tu manęs daugesniai nebapgausi!

Parnešęs [Jonas šoblę] karaliui parodęs.

— Ale,— sakąs,— šviesiausis karaliau, neužsignievok, aš tau tiktai parodau, ale ant vainos aš pats nešiuos, o po vainos aš tau atduosiu.

— Gerai,— karalius sakąs,— aš neturiu už ką gnievotis. Jug aš pats nevajavosiuos, man anos nereikia, by tiktai turėsim dėl pagelbėjimo vaisko.

Atėjo diena to mėnesio — sustos anie ant vainos. Šis kaip paleido tą šoblę — iškirto visą vaiską. Karalius gavo tujaus antrą karalystę. Teip šis karalius padėjo Joną po savęs pirmuoju. Broliams dideli pavydai, nebeįmano, kaip aną suėsti, ieško visokių spasabų.

Po vainos buvo trys dienos užtemusios ir trys naktys, saulės ir mėnulio regėti nebuvo. Teip šie broliai karaliui danešė

tujaus, kad Jonas saką̃s žiną̃s, dėl ko tos trys dienos ir naktys buvo užtemusios: būk pana marės kėlusi ant vandenio bankietą, tad nuo rožnių šaudymų, nuo rožnių dūmų saulės dieną, o mėnesio naktį regėti nebuvo. Karalius tujaus Joną siunčia, kad tą vandens paną parneštų sugavęs. Šis, nebesakęs karaliui nė žodžio, bėgęs prie arklelio:

— Ką bedarysiu, ar galėsiu kame gauti vandens paną?

Sako:

— Gausiva, ale stalelį paimkis mažą ir paimkis dvyleka plėčkelių trunkų macnių ir skanių.

Šis nubėgęs, visa pasistorojęs, ir išjojusiu. Nuėjusiu į pamarę, pastačiusiu stalelį prie krašto marės, sukrovusiu visas plėčkeles ant to stalelio, o pačiudu atsitraukusiu į šalį. Ta vandens pana iškilo marėj netoli pašalio, panėrė apent. Antrą kartą iškilusi prie marės pašalio ir išėjusi ant skardžio. Priėjusys prie stalelio, vieną paėmusys, išgėrė, antrą, trečią ir sukrito ten pat po stalelio. Arklelis sakąs:

— Dabar dėk ant manęs, pats sėsk ir jok namie.

Ta neišblandė nė blandyti, kaip ir parbėgo namie šiuodu.

O karalius buvęs našlys. Anas tujau su ana nori žanytis.

— Ne,— ši sakanti,— aš patol nežanysiuos, pakol tu toks puikus paliksi kaip aš.

Karalius sakąs:

— Kaip aš galiu toks palikti?

Sakanti:

— Atvirindink pieno saldaus katilą, šok į karštą verdantį — ir paliksi toks puikus.

Tujau liepė atvirinti katilą pieno. Ėmę slūgos kukoriai atvirino toj minutoj. Niekaip karalius neatsivožijąs šokti, nė kokiu būdu. Liepia Jonui šokti. Jonas sakąs:

— Karalius šviesiausis tegul šoka pirma.

Šis bėgs pasiklausti rodos arklelio:

— Ar galėčiau šokti, jei didžiai antsipultų?

Sakąs:

— Žodį kad tau primes — ir šok. Ale apent storokis veikiai iššokti.

Šis parbėgęs — karalius tebvaikščiojąs apei katilą.

— Nu, Jonai, ar šoki pirma?

Šis tujaus paplik ir įšokęs. Ir iššokęs toks puikus kaip pana. Šoks ir karalius. Kaip įšokęs — tujaus ištirpęs tame piene. Šis su ta pana ėmęs ir apsižanijęs. Palikęs karalium didžiai vajaunu.

Čia visus užvydelninkus užgėdina: juo užvydelninkai žmogui pavydi, juo geriau anam išeita.

498. DVYLEKA BROLIŲ

Senuose čėstuose gyvenęs vienas obivatelis pevname mieste, turėjęs dvyleka sūnų. Vienuoleka buvusys išmintingi, o dvylektasis pusbeprotis. Teip anuos tėvas paaugino, išleido į iškalas, jau pilni kavalieriai. Teip tėvas sako aniems:

— Mano sūnai, aš jumis paauginau, išleidau iškalas — vienc dabar eikit kožnas sau, aprinkit sau amatą. Pasimislykit, kurs kuo norit būti.

Teip tie sūnai išėjusys, kožnas apsirinko sau slūžbą: kitas ten už liokajų, prie pono, kitas už furmoną, kitas už farysių, kitas prie šiaučiaus, kitas prie kriaučiaus, kitas prie stalioriaus, kitas prie malioriaus, kitas prie melninko, kitas prie bendoriaus, kitas prie skūrpešio, kitas prie stiklioriaus, o tas pusbeprotis pristojęs prie pono už arkliaganį — arklių ganyti. Sulygsta slūžbą — penkis šimtus raudonųjų.

O tie arkliai krūminiai buvę. Teip anas išgena tuos arklius, gano. Ateita vienas arklys, keršas, raišas,— pradeda sakyti:

— Ar girdi — neišganysi tų arklių.

Šis klausia to arklio:

— O dėl ko neišganysiu?

— Neišganysi: anie yra medės arkliai.

— O ką darysiu dabar, kad neišganysiu?

Teip tas arklys sakąs:

— Jei manęs neužmirši, tai išganysi, o jei užmirši — neišganysi.

— Nu, kaip aš tave turiu atminti?

— Teip mane turi atminti: kad ką turėsi, ką valgysi — vis ir man duok, ale neužmiršk.

— Nu, gerai, kad teip, tad aš neužmiršiu.

— Ir tu sau nerūpinkis, miegok sau. Kad reiks — pašvilpk, ir atbėgsma.

Tas sau miegtąs. Kad atneša valgyti, vis ir tam savo arkleliui duodąs.

Teip vieną kartą eisiąs tas ponas veizėti, ar bėra ben pats gyvas. Nueita — šis po medžiu bemiegtąs, kad musų pilna burna prilipusi.

— Jonai, kame tavo arkliai?

Tas atsibudęs, sušvilpęs — ir atbėgusys. Skaito, ar visi yra. Visi. Sakąs ponas:

— Jonai, kam tą keršąjį ganai? Ano neganyk.

Šis atsakęs:

— Et, ponas, man visi lygūs: toks tas, toks tas — visi tokie.

Nu, tas ponas peidamas pasakęs:

— Kad pabengsi metus, pargink.

— Gerai.

Teip anas, kaip pabengė metus, sušvilpęs — atbėgę tie arkliai, ir parginęs namie. Tam ponui reikia užmokėti slūžbą lygtąją. Teip ir užmokėjęs penkis šimtus raudonųjų. Prašąs:

— Ar negalėtumei ir kitą metą ganyti tai? Jug reikia ganyti.

Išginęs ganąs. Tas ponas mislijąs: „Palauk, aš nebeisiu tavę[s] lankyti — rasi praganysi." Šis sau ganąs bespečnai.

Teip vieną rytą, jau metams bengiantis, eisiąs tas ponas lankyti. Ateita — šis bemiegtąs.

— Jonai, kame tavo arkliai?

Tas veizi į vieną, veizi į antrą pusę — nebe nebžinąs. Tam ponui liustės: „Rasi pragané",— mislijąs sau. Tas sušvilpęs vieną kartą, klausąs — neatbėga. Sušvilpęs antrą kartą — nėra. Sušvilpęs trečią kartą — girdi, kad atbėga, ir žemė trinka. Atbėgo, skaito ponas — visi.

— Jonai, ar aš nesakiau, kad to keršojo neganyk — kam aną ganai?

— Et, ponas, toks tas, toks tas — visi man lygūs.

— Nu, ganyk, kad išganysi metus, pargink namie.

Teip šis kaip išganęs, parginęs namie. O tas arklelis, pargenant namie, sakąs:

— Ar girdi — tu ant trečių metų nebapsiimk ganyti, negu kad didžiai prašytų.

Teip kaip parginęs, [ponas] klausia:

— Nu, Jonai, ar beganysi trečius metus?

— Ne, ponas: jau ir antruosius ledva beišganiau.

Tas ponas prašąs:

— Turi, Jonai, ganyti: kame aš begausiu tokį piemenį...

Teip tas Jonas ir apsiėmęs ant trečio meto. Teip išginęs. Išgenant pasako [ponas]:

— Kad pabengsi metus, pargink!

Mislijąs: „Bene neišganys — rasi kame pražūsi,— tokių pinigų [reiks]..."

Tas ganąs. Jau bengias metai — atėjo tas arklelis, sako:

— Jonai, ar žinai, kad tave ponas nori užmušindinti. Kad parginsi, tau duos visų gražųjį arklį ir visų gražųjį balną. Ale tu neimk, mane imkai. Ir pastogėj atrasi nutrūkusį balną — tą imk, kito neimk. Kad imsi — prapulsi!

Teip tas Jonas, kaip išganė, ir parvaro namie. Ponas skaito — visi arkliai. Teip pradėjęs sakyti:

— Nu, dabar, Jonai, aš tau duosiu visų gražiausį arklį ir visų gražiausį balną, kad gerai išganei.

Tas Jonas sakąs:

— Ponali, kur aš dėsiu visų gražųjį... Negu, jei jau pono tokia loska, ben šį keršąjį ir aną balną, kur pastogėj yra pamestas...

Ponas nusijuokęs sakąs:

— Durnius... Aš anam duodu visų gražųjį — anas visų prastąjį ima. Imk, Jonai, visų gražųjį — kur tą dėsi keršąjį?

— Ne,— tas Jonas sakąs,— jei pono loska, duok tą keršąjį, o jei neduodi ponas to keršojo, aš nenoriu nė kokio.

Teip tas ponas:

— Tei jug imk ir savo keršąjį su savo balnu...

Tas paėmęs iš pastogei tą balną ir pasibalnojęs savo keršuką ir išjojęs. Jojęs jojęs ir susitikęs su savo broliais. Tie kad ten šankina su savo arkliais, patys su frakais, kad ten bugštu. O šis su savo keršuku klekleiš, klekleiš, pats su kuzejoku milo. Broliai juokiantys:

— Nu,— sakantys,— kad mūsų brolis užsislūžijęs — raišą arklį ir milo kuzejoką!

Teip jojantys jojantys — tas vis pasiliektąs su savo arkleliu, o šie šankina, pabėga greitai. Teip kaip anie pajojo, [arklelis] pradėjo sakyti:

— Nu, Jonai, pasitaisyk: bėgsiva ir vedu.

Kaip paleidusiu bėgti — ir brolius prabėgusiu. Teip kaip anuodu atbėgo į tą vietą, kur buvo susišnekėję išjodami, apsistojusiu, laukiančiu. Atjojantys broliai, pradėję juoktis:

— Ne ve, ir mūsų kleišys atbėgęs!

Nu, anie parjoję namie. Teip tas tėvas didžiai linksmas atsiradęs, kad visi pagrįžo sveiki, linksmi. Potam pakėlė tėvas didį bankietą, suprašė visus susiedus, gentis, gimines ir visus pažįstamus. Iš to džiaugsmo teip kad mažne nuo gyvenimo atstojęs dėl didžio bankieto.

Teip potam anie išjodami pradėjo sakyti:

— Sumeskim tėvui ant pragyvenimo bent po kelias dešimtis.

Teip anie dėjo ten — kitas po šešias dešimtis, kitas šimtą, kitas devyniasdešimt, kitas septyniasdešimt — kaip kurs uždirbo. O tas Jonas dėjo tris šimtus. Tas tėvas pradėjo dyvytis sakydamas:

— Ar regit, ką tas uždirbo! Kad ir prastais drabužiais, ale kišenė gera!

Teip tie broliai užsignievojo — kad įmanytų sudraskyti ant tos pačios vietos!

Nu, kaip anie pabengė bankietą, išjos anie į slūžbą. Dabar tas Jonas išjodamas dėjo tėvui antrus tris šimtus. Tiems broliams bejuo didesnė zlastis. Nu, kaip anie išjojo, susikalbėjo — sako:

— Užmuškim aną! Ale tokią pričyną išraskim: jei anas mūsų nenuves prie tokios motynos, kuri turėtų dvyleka dukterų, o jei nenuves, tad aną užmušti turim.

Teip kaip anie išjojo, pradeda anam sakyti:

— Jei mumis nenuvesi prie tokios motynos, kuri turi dvyleka dukterų, tad mes tave užmušma.

Tas potam savo arkleliui pradėjęs sakyti:

— Ką bedarysiu, kad mane broliai nori užmušti?

— Dėl ko?

— Sako anie: jei aš nenuvesiu anuos prie tokios motynos, kuri turi dvyleka dukterų, tad anie mane užmuš.

Nu, tas arklys pradėjo sakyti:

— Neverk, nuvesiu aš. Ale kad nujosit, tad ta motyna jūsų arklius pastatys stainioj po kairios, o savo jaučius po dešinės ir jums patiems svirne pataisys lovas po kairios, o savo dukterims po dešinės. Teip tu naktį imk ir perskaityk: arklius pernešk po dešinės, o jaučius padėk po kairios, vėl tas panas visas pernešk po kairios, o tą vieną visų didžiąją palik po dešinės ir savo brolius pernešk po dešinės. O pats naktį nemik, veizėkis, kas bus. Nu, sakyk aniems, kad nueisi pas anuos: „Jokim, aš nuvesiu!"

Teip kaip tas Jonas pasakęs, anie ir jojantys. Kaip nujoję, teip anuos ten priėmė labai prijemniai, anuos nakvina, neišleidžia. Parodė stainę arkliam po kairios, o anos jaučiai — po dešinės. Tas Jonas sau misliјąs: „Kas čia bus?" Potam pataisė aniems lovas svirne — taip pat po kairios, o savo dukteris paguldė po dešinės. Teip kaip anie sugulę užmigo, teip šis palengva nubėgęs į stainę ir perkeitęs: arklius padėjęs po dešinės, o jaučius — po kairios. Potam parėjęs į svirną, ėmęs ir anuos perkaitaliojęs: panas pernešęs po kairios, o brolius — po dešinės. Ale tą vieną visų didžiąją palikęs po dešinės. Ir pats nemiegtįs, veizįs, kas čia bus. Teip tujaus įeitanti ta motyna su dideliu peiliu. Nuėjusi prie savo dukterų po kairios, ėmusi ir papjovusi. Ana mislijo, kad tuos kavalierius papjovė, — o savo dukteris. Potam nuėjusi į stainę, ėmusi ir papjovusi savo jaučius. Teip šis pradėjęs žadinti savo brolius:

— Veizėkit, kas stojos! Bėkim!

Teip anie ir išbėgę. Tas Jonas pradėjęs sakyti:

— Nų, kodėl nežanijotės? Jug aš nuvedžiau. Ar begalit ant manęs pykti: dãbar ir pačius nuo smerčio išgelbėjau. Būtų mumis teip išpjovusi.

Tie padėkavoję anam, kad nuo smerčio išgelbėjo.

Nu, potam anie skirsis — kožnas sau slūžbos ieškos. Teip visi gavę slūžbą, o tas visų didysis niekur negaunąs slūžbos. Prašąs to mažojo brolio, kad priimtų pas save. Tas ano arklelis sakąs:

— Nepriimk: prapulsi pats.

Tas brolis prašąs, kad ben sau už liokajų — prižadėjęs, kur tik anas siųs, vis šis klausys. O tas Jonas buvęs pristojęs prie karaliaus už purmoną. Teip tą savo brolį ir priėmęs.

Teip tam savo ponui pasiveda labai arkliai, kad ir pats karalius dyvijas, kad: „Dabar pirmą purmoną tokį teturiu." Labai tam karaliui įtikęs, loskoj didžioj esąs karaliaus. Tas ano brolis įsimislijęs: „Ar aš negaliu kaip įsitaisyti į karaliaus loską?" O tam karaliui nė kokia pana netikusi, negavęs niekur sau panos. Teip tas ano brolis pradėjęs sakyti:

— Šviesiausis karaliau, purmonas Jonas — anas žino tokią paną, kad ir karaliui labai tiktų.

Tas karalius pavadinęs Joną:

— Ar žinai tokią paną? Turi man pristatyti!

Tas Jonas ginąs, kad — aš nežinau, kaip aš pristatysiu. Tas karalius sakąs:

— Jei nepristatysi, aš tave nutrotysiu!

Jonas nuėjęs prie savo arklelio, verkiąs apsikabinęs kaklą:

— Ką bedarysiu, kame gausiu tokią paną, kuri karaliui tiktų?

Tas arklelis sakąs:

— Ar aš nesakiau: neimk brolio — prapulsi? Ale dabar žiedai — kada bus obūlai... Nu, neverk, jug rasi gausiva. Tiktai večerę laiku tegul paduoda. Pavalgęs ateik — josiva.

Teip tas Jonas pavalgęs laiku večerę, ir išjojusiu. Teip jodamas tas arklelis sakąs:

— Josiva prie tos, kur buvo dvyleka, o viena bepaliko. O kad nujosiva, tad kaip įeisi į svirną, tame pačiame svirne ana guli, kur jūs gulėjot. Kaip įeisi, prisišnekėsi — ana labai tave priims. Teip besišnekėdamas tiktai pagavęs iš lovos, bėk nešinas, ir ana eis. O jei gintųsi anos motyna, ale ana nepagins. Kaip apils, sakys: „Nu, nu, ateisi tu ir antrą kartą." Tu atsakyk: „Be to ateisiu!"

Nu, kaip anuodu nujojusiu, šis eita į svirną — uždarytos durys. Pabrazdino — tujau ir atdarė. Nu, tas Jonas ar nemokės kaip prisišnekėti — ir šį teip loskavai priėmė. Šnekas ten anuo-

du. Teip tiktai Jonas paėmęs į klėbį, bėgąs per kiemą. Tikt antsėdęs ant arklį, ir išbėgusi motyna. Genantys genantys. Kaip apilsusi, sakanti:

— Nu, nu, ateisi tu ir antrą kartą!

Šis atsakęs:

— Be to ateisiu!

Nu, kaip parjojusiu, teip tam karaliui [pana] patikusi, kad negalįs nė atsidžiaugti — teip anam tinkanti. Ale ta pana teip smūtna, kad nieko nekalbanti. Tas brolis sumislijęs — sakąs:

— Šviesiausis karaliau, ana musit gailis savo paukščio — labai gražų turėjo.

Tas karalius vadindina Joną:

— Tu turi man parnešti anos paukštį! Jei neparneši, aš tave nutrotysiu!

Tas Jonas vėl nuėjęs prie savo arklelio, verkiąs:

— Ką bedarysiu: vėl karalius liepia parnešti paukštį anos.

Tas arklys sakąs:

— Ar aš nesakiau, kad neimk savo brolio! Ale visa dãbar žiedai, ale bus ir obūlai... Nu, tegul išduoda laiku vakarienę — josiva.

Tas pavalgęs vakarienę, ir išjojusiu. Jojant [arklys] sakąs:

— Kad nujosi, įeisi į vidų — ana miegos, o tas paukštis bus pakabintas klėtkoj ant siena pas anos lovos. Ana veizėsis, akys bus atdaros, ale lipk ant anos galvos — nebijokis, ana miegos.

Teip kaip nujojęs, ir įeinąs į vidų. Ana bemiegtanti ant lovos išsižergusi, akys kad ten spangso atdaros. Šis antlipo ant galvos, atdarė klėtką, išėmęs tą paukštį iš klėtkos, bėgąs. Tiktai antsėdęs ant arklį — tujaus ta ir išsiginusi. Genantys genantys. Apilsusi begindama, pradėjusi sakyti:

— Nu, nu, ateisi tu ir trečią kartą!

— Be to ateisiu...

Parnešęs tą paukštį, atdavęs karaliui. Ta pana nieko nekalbanti. Tas brolis vėl sakąs karaliui:

— Rasi ana dėl to nekalba — gailis to paukščio klėtkos...

Karalius pavierijo. Liepė pavadinti Joną:

— Turi ir klėtką, Jonai, parnešti.

Tas nuėjęs prie savo arklelio, sakąs:

— Karalius nori ir klėtkos...

— Ale vis tatai žiedai, bus ir obūlai... Nu, pavalgyk vakarienę — josiva.

Teip Jonas pavalgė, ir išjojusiu. Arklys vėl pasakė teip pat,— kad ana miegos, ale nebijokis, imk.

Kaip nujojusiu, įėjęs, antlipęs ant tos galvą, nukabinęs klėtką, išbėgęs. Antsėdęs ant arklio — tujaus ir išsiginusi. Genantys genantys. Kaip apilsusi, sakanti:

— Nu, nu, ateisi tu ketvirtą kartą!

— Be to ateisiu...

Parnešęs tą klėtką, atdavęs — nieko ta pana nekalbanti. O tam karaliui teip tinkanti, kad negalįs nė atsidžiaugti. Tas brolis mislijąs: „Ką aš galiu bepamaluoti..." Sumislijęs, sakąs:

— Rasi ana savo lovos gailis — graži buvo.

Teip karalius sakąs:

— Jonai, turi ir lovą parnešti.

Nuėjęs prie savo arklelio, verkiąs:

— Ką bedarysiu: liepia lovą parnešti!

— Nu, kad manęs neklausei, ryžkis, vark dabar...

Jonas prašąs arklelio:

— Ar nebgali kaip parnešti?

— Nu, pavalgyk večerę, josiva.

Pavalgė, ir išjojusiu. Jojant arklelis sakąs:

— Kad įeisi į vidų, atrasi lovą svirne. Paėmęs bėk greitai, bet ana sergės.

Teip kaip nujojęs, įėjęs į svirną, paėmęs tą lovą, bėgąs. Tikt sėdąs ant arklio — ta ir išpuolė. Genantys genantys. Kaip apilsusi, sakanti:

— Nu, nu, ateisi tu ir penktą kartą!..

— Be to ateisiu...

Parnešęs lovą, atdavęs karaliui — nieko ta pana nešnekanti. Tam karaliui didis dyvas — dėl ko ana nešneka. Tas brolis sakąs karaliui:

— Bene ana savo katilo žėlavoja — didelis, labai brangus paliko. Kad ana tą turės, rasi kalbės.

Tas karalius pavadino Joną, sako:

— Turi anos katilą parnešti didelįjį.

Jonas nuėjo prie savo arklelio, verkiąs: liepia karalius katilą parnešti.

— Nu, ką padarysi: liepia — liepia. Pavalgyk večerę — josiva.

Tas pavalgė... Jojant arklys pradėjo sakyti:

— Kad įeisi į priemenę, atrasi ten katilą ant pėdėmis. Ale bėk kaip begalėdamas — ana sergės dideliai.

Tas potam kaip nujojo, įeita į priemenę, paėmęs tą katilą, bėgąs bėgąs... Jau per torą lipant, išsiginusi. Genantys genantys. Apilsusi sakanti:

— Nu, nu, ateisi tu ir šeštą sykį!..

— Be to ateisiu...

Parnešęs tą katilą — nieko ta pana nesakanti, teip ana yra smūtna. Teip tas ano brolis sakąs karaliui:

— Rasi pėdes kada parneš, kalbės.

Tujaus karalius pavadino Joną:

— Turi parnešti ir pėdes.

Tas Jonas nuėjo prie savo arklelio, verkiąs:

— Liepia ir pėdes to katilo parnešti.

— Ar aš nesakiau, kad neimk brolio, neimk,— neklausei! Ale vis dãbar vis žiedai — bus ir obūlai... Pavalgyk večerę — josiva.

Pavalgęs, ir jojusiu. Vėl jojant arklelis pradėjęs sakyti:

— Kad nujosi, įeisi į priemenę, paėmęs tas pėdes, teip bėk, kaip vien gali — nebmiegos ana, prie durių stovės.

Tas potam kaip nujojo, įėjo palengva. Paėmęs pėdes, bėgąs. Ledva tikt pro duris išbėgęs — tujaus ir išsiginusi. Genantys genantys. O tas arklelis bėgdamas sakąs:

— Kad besakys: „Nu, nu, ateisi ir septintą kartą!"— pasakyk: „Čerauninke, sena boba, patrūbyk į subinę!"

Teip ta kaip apilsusi, ir sakanti:

— Nu, nu, ateisi tu ir septintą kartą! Jau visą butą mano išnešiosi!

Šis atsakęs:

— Čerauninke, sena boba, patrūbyk man į subinę!

Ta kaip išgirdo tuos žodžius, ir persprogusi iš tos gėdos ir nezvogos.

Teip kaip parnešė pėdes — nieko ta pana nekalbanti. Tas [brolis] mislijąs: „Ką aš bepamaluosiu?!" Sumislijęs — sakąs:

— Šviesiausis karaliau, ana rasi nori savo pasoginių kumelių, kurias paliko.

Karalius pavierijo. Liepia tam Jonui parvesti tas kumeles. Jonas nuėjo prie savo arklelio, verkiąs:

— Ką bedarysiu, kame nūgi berasiva tas kumeles?

Tas arklelis sakąs:

— Ryžkis, kad manęs neklausei.

Prašąs to arklelio, ar nebgali kur kaip nor parvesti.

— Jei kada aš sakiau: neimk brolio, neimk, jau nūgi bus ir obūlai... Nu, pavalgyk večerę, pasakyk, tegul padirba gelžies ratus, pasiimk duonos du kepimu, arielkos du bosu, pelenų dvyleka bačkų, skūrų jautenų dvyleka, lopetą, ir važiuosiva.

Teip tas parėjo, pasakė karaliui — tujaus anam yra visa ko, ko tikt anam reikia. Nu, anas pasiėmė, pavalgė večerę, užkinkė šešis arklius — ir tada ledva patraukia. Kaip išvažiavo anuodu per miestą, ėmusiu tuos arklius paleidusiu, o tas keršukas

įsikinkė — kaip nieko patraukia. Važiuojančiu važiuojančiu — antpuolę šunburnos. Pradėjęs sakyti arklelis:

— Mesk duonos kepimą ir arielkos bosą!

Teip šis ir išmetęs — tuo tarpu šiuodu ir išbėgusiu bedakanojant tiems.

Važiuojančiu — vėl antpuolę totoriai.

— Mesk duonos kepimą, arielkos bosą!

Tas išmetęs, tie totoriai supuolę prie tos duonos veizėti — šiuodu ir pabėgo, anie nebepaginė.

Nuvažiavusiu į pajūrius. Teip tas arklys sakąs:

— Kask čia duobę gilią.

Iškasęs duobę — tas arklelis ir įlipęs į tą duobę, sakąs:

— Klok ant manęs vieną jauteną ir pelenų bačką [pilk], potam antrą skūrą antdėk, vėl pelenų bačką pilk, pakol visas skūras suklosi ir pelenus visus supilsi. Kaip supilsi, įlipkis į tą pušį ir švilpk vieną kartą. O kad atbėgs tie arkliai, tad aš spirsiu vieną kartą. Jei neiššoks ugnis, spirsiu antrą kartą. Jei dãbar neiššoks, trečią kartą spirsiu. O jei iš trečio neiššoks ugnis, tad prapulsiu aš ir tu, o jei iššoks ugnis, tai lipk iš medžio laukan ir pamauk tuos arklius — nieko anie nebdarys.

Teip šis ir padarė. Kaip supylė tuos pelenus, ir, įlipęs į pušį, sušvilpė sykį. Klausia arklys:

— Ar matai ką?

— Nieko nematau.

— Švilpk dãbar!

Sušvilpęs.

— Ar matai?

— Nematau.

— Švilpkis trečią kartą!

Sušvilpęs.

— Ar matai?

— Jau atplaukia per jūrą.

— Nu, nebsakyk nieko.

Atplaukusys — kad ten žvengia, drasko žemes. Pradėjusys kasti tą duobę. Spyręs tas arklys vieną kartą — klausia:

— Ar buvo ugnis?

Atsako:

— Nebuvo.

Spyręs antrą kartą:

— Ar buvo ugnis?

— Nebuvo.

Spyręs trečią kartą — blykš kibirkštys iššokusios. Teip šis išlipęs iš pušies, ėmęs ir pamovęs tuos arklius. Teip potam išlipo tas arklelis. Antsėdo Jonas ant arklio, o tuos prie šalies pririšo.

Parjojo, atdavė arklius karaliui — nieko ta pana nesako. Tam broliui didi dyvai: kame tu gali [galą] rasti? Mislijąs: „Kaip aš dabar bepamaluosiu karaliui — argi anas jau negaus kame galo?!" Sumislijęs — sakąs karaliui, kad anas turi išmilžti tų kumelių pieną, atvirinti ir nusiplauti tame piene, tad ana rasi kalbės. Teip tas karalius ir pavierijo. Pavadino Joną, sako anam:

— Jonai, tu turi išmilžti ir nusiplauti...

Tas Jonas nuėjęs prie savo arklelio, verkiąs:

— Ką bedarysiu dabar — jau pats galas!

— Nu, išbočyk, kad manęs neklausei...

Bliaunąs:

— Ką bedarysiu, ką bedarysiu?..

— Nu, ką bedarysi... Paimk. Kaip atvirysi, kaip jau reiks mazgotis, teip aš sužvengsiu vieną kartą — tu stokis prie to katilo ir visus savo drabužius turėk atdarus. Potam sužvengsiu antrą kartą — visus drabužius nuo savęs nuvilk,— jei ir neleistų, ale neuvožok, nusivilk. Potam sužvengsiu trečią kartą — šok į katilą ir nusiplauk.

Teip potam anas tas kumeles pamilžo, atvirino tą pieną. O tas karalius suvadino visus senatorius, senatorienes ant to didžio dyvo — kad žmogus gali gyvas verdančiame piene plautis.

Nu, kaip jau gatavas pienas, atvirė, [arklys] sužvengė — anas visus savo drabužius atliuosavo. Sužvengė antrą kartą — šis visus savo drabužius nusivilko. Tie senatoriai, senatorienės šaukia:

— Nevilkis drabužių, su drabužiais eik į katilą!

Nebenė šis neklauso — stovi sau plikas nusidaręs pas katilą. Sužvengė trečią kartą — šis šoko į katilą ir nusiplovė. Išlipo baltas, teip gražus! Tam karaliui strošniai patikęs.

Eisiąs ir karalius plautis. Kaip tiktai įlipo į katilą karalius — nė žodžio nebišsakė, ir susmuko. Tei tujaus ta pana pradėjo kalbėti sakydama:

— Seniai aš to ir norėjau!

Teip visi senatoriai prizvalijo ir aprinko aną karalium, tą Joną. Potam, kaip Jonas tapo karalium, apsižanijo su ta savo pačia pana. O tą brolį į tą patį katilą įkišo ir suvirino.

Potam tas ano arklelis stojos žmogum, pradėjo sakyti:

— Dėkui, kad mane išgelbėjai: aš dabar eitu į dangų — buvau dūšelė, kentėjau čyščių.

Ir išnykęs tas ano arklelis.

499. ASPIŠ

Kitą kartą slūžijęs prie karaliaus žalnierius. Teip kaip atslūžijo savo metus — viernai slūžijo,— gavo astavką. Parėjo sau namie, apsižanijo. Ir turėjo tris sūnus: du išmintingu, o trečiasis pusbeprotis. Auga anie, jau tie sūnai praauga. Tuodu išmintinguoju važiuoja į turgus, o tas beprotis vis, už pečiaus užlindęs, miegta. Potam pasimislijęs — eisiąs ir anas į miestą. Prašo tėvo pinigų:

— Tėvai, duok ir man pinigų: jug ir aš tavo sūnus!

Tas tėvas, nenorėdamas užrūstinti sūnaus,— o bagotas buvęs,— paėmęs ir davęs šimtą dorelių.

Tas nuėjęs į miestą, vaikščiojąs. Pamatę broliai pradėję sakyti:

— Ve ir mūsų beprotis atėjęs į miestą!

Tas beprotis bevaikščiodamas sutinka — žalnierius benešąs šunelį. Klausia:

— Ar parduodi tą šunelį?

— Parduodu.

— Nu, o kiek nori? Duosiu šimtą dorelių — ar atduosi?

— Atduosiu, at...

Tas beprotis, atėmęs tą šunelį, eitąs sau namie. Parėjęs užlindęs į užpečkį ir miegtąs. Parvažiuoja tie broliai — sako tėvui:

— Ir beprotį matėm mieste.

Potam broliu išvažiavo į kitą ketvergą. Teip ir šis išlindęs, sakąs:

— Tėvai, duok ir man ben šimtą dorelių — jug ir aš tavo sūnus.

Tas tėvas paėmęs ir davęs. Tas vėl išėjęs į miestą. Vaikščiojęs vaikščiojęs, sutinka — žalnierius besinešąs katelę skandinti. Tas klausia:

— Kur neši?

— Skandinti.

— Parduok man.

— O kiek duosi?

— Turiu šimtą dorelių — ir atduosiu. Ar atduosi man katelę?

— Atimkis, jug jau ką bepadarysi, kad ir pigiai.

Tas ta katele nešinas eitąs sau namie. Parėjęs užlindo į užpečkį ir miegtąs. Anas jau turįs sau šunelį, katelę.

Trečią kartą išvažiavo broliai ten su gelžiais, bo kalvis buvęs tėvas. Teip ir tas beprotis išlindo iš užpečkio, prašo:

— Tėvai, duok ir man pinigų ben šimtą raudonųjų — jug ir aš tavo sūnus!

Tas tėvas paėmęs šimtą raudonųjų ir davęs. Tas nuėjęs į miestą, vaikščiojąs. Pamato ir broliai:

— Ve ir mūsų beprotis!

Tas sau vaikščioja, sutinka — žalnierius besinešąs kirminą didelį didelį. Klausia:

— Kur neši tą kirminą?

— Parduoti.

— Parduok man.

— Kiek duosi?

— Turiu šimtą dorelių, duosiu — ar atduosi?

— Tei atduosiu.

Tas paėmęs kirminą, einąs namie. O reikėję eiti pro upį. Tas kirminas pradėjęs trauktis.

— Ne,— šis sakąs,— aš nepaleisiu tavęs! Aš už tave daviau šimtą dorelių, o aš tave dermai paleisiu!

Tas kirminas sakąs:

— Paleisk — aš tau duosiu tokį kūlelį, kad ano ko paprašysi, to anas tau duos.

— Ne,— šis sakąs,— tu mane apgausi!

— Nu, kad nevieriji, pats, įbridęs į upį, paimk vieną kūlelį, sakyk: „Aspiš?" Jei atsakys: „A!"— tad imk.

Tas įbridęs paima vieną kūlelį, klausia:

— Aspiš?

Nieko nesakąs. Paima antrą — nieko nesako. Paima trečią:

— Aspiš?

— A!

Nu, išbridęs dābar nepaleidžiąs to kirmino. Pradėjęs sakyti:

— Aspiš, kad čia man būtų karališkas stalas!

Tujaus ir atsirado. Pasivalgęs paleidęs tą kirminą.

Eitąs namie. Atranda — lydeka didelė besivoliojanti. Prašanti:

— Įmesk mane į vandenį.

Tas sakąs:

— Et, aš čia su tavim terliosiuos...

Prašanti:

— Ben su koja įspirk — ir aš tau rasi kokį gerą kuomet padarysiu.

Tas ėmęs ir įspyręs su koja. Parėjęs namie, užlindęs į užpečkį ir gulįs.

Teip potam vieną rytą sakąs:

— Tėvai, ar žinai ką: jok tu prie karaliaus — ar neleistų karalius savo dukterį už manęs?

Tas tėvas prasijuokęs, sau vienas mislijąs: „Turi jaù tris šimtus dorelių ir mislija, kad gaus karalaitę." Pradeda [sūnus] vėl sakyti:

— Tėvai, jok — bene leis.

Tas tėvas pradėjęs sakyti:

— Tei, sūnau, kame gausiu ir arklį tokį, su kuriuo galėčiau joti, ir vėl drabužius — prasti mano drabužiai.

— Na, tėvai, ar josi, o visà bus gatava?

Atsako:

— Tei jug josiu.

Tas, išėjęs laukan:

— Aspiš, kad mano tėvui būtų arklys visų gražiausis, drabužiai vėl gražūs!

Tujaus ir yra arklys, kad ten žvengiąs, nenustovįs. Drabužiai vėl gražūs, tikt žalnieriški. Įeis į vidų, įneš drabužius:

— Tėvai, kelk, apsidaryk, jok — yra šitai ir drabužiai, ir yra arklys.

Tas tėvas atsikėlęs, apsidaręs, išeita laukan, veizi — arklys toks gražus, kad dãbar nebuvo matęs tokio gražaus. Antsėdęs ir jojąs. Kaip nujojęs, įeita prie karaliaus. Kaip pažįstamam — senas žalnierius — atneša vyno butelką. Išgeria vieną kieliškąą, išgeria antrą ir trečią — jau linksmesnis rados, drąsus. Pradeda sakyti karaliui:

— Šviesiausis karaliau, prašom neužsignievoti, sakysiu vieną žodį: ar negalėtumei savo dukterį už mano sūnaus leisti?

Tas karalius mislijąs, paskui pradėjęs sakyti:

— Tegul tavo sūnus rytą prie manęs ant pietų bus su visu savo vaisku. — Karalius ant juoko sako — mislija, kad neturi.

Teip tas tėvas parjojęs sako sūnui:

— Sūnau, tave prašo karalius rytą ant pietų su visu vaisku.

Tas sūnus sako:

— Gerai, tėvai, eik dabar gulti, o rytą josim ant pietų.

Teip ant rytojaus išeita lauka[n]:

— Aspiš, kad man būtų kiek milijonų vaisko ir man arklys, ir drabužiai kad būtų ir už karaliaus gražesni, tėvui — arklys, drabužiai kad būtų gražūs!

Tujau atsirado vaisko, kad saulė neapšviečia. Arklys, drabužiai po tais kad spindi, šviečia. Tėvui — taip pat.

— Nu, tėvai, jokiva.

Teip nujojo pas karalių. Tas karalius pečius trauko — mislija: „Kas tas gali būti, kad kalvio sūnus gali tą padaryti?!" Tas karalius išpylė špikierius, avižas, arielkas, vynus visus —

ir tad nė po stiklelį neaptekęs kožnam. Potam išjodamas [tas sūnus] prašo karaliaus ant pietų. Karalius sako:

— Aš to negaliu padaryti teip greitai, vaiską sutraukti,— bent už pora nedėlių.

Nu, tas dazvalijo. Ir teip pargrįžta namie.

— Aspiš, kad man nebebūtų vaisko, o kad būtų palociai, už karaliaus daug gražesni!

Tujaus ir yra.

Tas karalius kaip sutraukė visą savo vaiską, atjojo prie šio — šis išėjo laukan, pasakė:

— Aspiš, kad man būtų visa ko, ko tikt vien reiks!

Tujau yra. Tie žalnieriai geria, uliavoja. Tas karalius, langą atsidaręs, klausąs, kad tie žalnieriai šnekas. Vienas sako:

— Jau trisdešimtus metus bengiu slūžyti, ale tokio bankieto nebuvau matęs.

Kitas sako:

— Dvidešimtus bengiu — nė aš nebuvau matęs.

Tas karalius dyvijas: kas tas gali būti?

Potam, kaip karalius kaipo išvažiavo, tas sūnus kitą rytą vėl siunčia tėvą:

— Jok apent — ar leis, a[r] ne?

Tas jau drąsesniai nujoja pas karalių. Pradeda šnekėti apei tą. Karalius nenorėtų leisti — mislija sau: „Aš užduosiu tokį daiktą, kad negali anas to padaryti." Sako:

— Jei tavo sūnus atsiųs šimtą cūgų kaip balandžio gurklis, tad rasi leisiu.

Tas tėvas parjojo, pasakė sūnui teip. Ir potam sūnus:

— Gerai.

Išėjęs laukan:

— Aspiš, kad man būtų šimtas cūgų arklių, tokių kaip balandžio gurklių!

Tujaus ir yra.

— Nu, tėvai, nuvesk dabar ir atsiklausk, ar leis, ar ne.

Tas nuveda tuos arklius. Karalius didžiu dyvu dyvijas — iš kur anas gali gauti. Potam [tėvas] sako karaliui:

— Nu, kaip, šviesiausis karaliau, ar leisi?

Tas ir nenorėtų leisti, ale kad ir nenorėtų, nebgali atmainyti savo žodžio. Vienok sako:

— Jei padirbs sidabro tiltą nuo savo dvaro lig mano dvaro...

Tėvas parėjęs pasakė, kad teip ir teip. Tas ryto metą ankstų tei išėjęs laukan:

— Aspiš, kad man būtų sidabro tiltas nuo mano dvaro lig karaliaus dvaro!

Tujaus ir yra. Karalius ryto metą išeita, veizi — yra. Nu, jau reikia leisti. Teip atvažiavo pats karalius prie to žento ir ta karalaitė tuo sidabro tiltu. Suderėjo, potam apsižanijo. Gyveno labai bagotai, kaip pats karalius.

O tas žentas kožną rytą liuobąs eiti ant paliavonės. Teip vieną rytą išeidamas užmiršo savo Aspišą. Ta poni atsibudusi norinti jau kelti, o turėjusi savo liokajų, vardu Aspiš. Šaukianti:

— Aspiš, paduok spadnyčią!

Tas po paduška atsiliepia:

— A!

Ana vėl šaukia:

— Aspiš!

— A!

Neišmano, kas čia yra.

— Aspiš!

— A!

Veizi po paduška — atranda kūlelį. Klausia:

— Aspiš?!

— A!

— Ar tu mano vyrą ponu padarei?

— Je.

— Nu, tujau kad man nebūtų to dvaro!

Nebėra.

— Kad man būtų šėpis tujau!

Ir yra. Teip ana įsėdo į šėpį ir išvažiavo į svečią šalį.

Tas pareita — nebranda savo palocių. Pradėjo verkti. Verkiantys visi: ir šunelis, ir katelė, — bliaunantys visi. Teip šunelis su katele pradėjusiu sakyti:

— Vedu plauksiva, rasi aptiksma kame norint.

Plaukiančiu plaukiančiu, teip ir nuplaukusiu į tą patį dvarą, kur ta poni buvo. O jau besigatavojantys ant veselę. Teip anuodu susirokavo: šunelis po kuknę ten sukas, o katelė antbėgo ant aukšto pelioti. Teip bepeliodama sugavo žiurkių karalių. Pradėjusi cypinti tą karalių. Subėgusios žiurkės, prašančios:

— Susimildama, paleisk mūsų karalių, nepjauk — ko norėsi, to mes tau duosim.

Teip ta katelė sakanti:

— Jei suvokste man tokį kūlelį Aspišą, tad aš paleisiu, o jei ne, aš papjausiu.

Tas karalius tujaus pasiuntęs visas žiurkes per visas skrynias, kad atrastų tą kūlelį. Tos žiurkės pabėgo per skrynias —

tujaus ir atnešė tą kūlelį. Kaip atnešė, katelė ir paleido karalių, o kūlelį atėmė. Nubėgo žemyn, pakumščiojo tam šuneliui, kad „turiu tą kūlelį", ir išbėgusiu.

Plaukiančiu plaukiančiu, jau į pusę jūros įplaukusiu — pradėjo šunelis sakyti:

— Katele, duok man: tu būsi gera, o aš ne...

Katelė neduodanti. Šunelis pradėjo veržti. Beveržiant tas kūlelis plumt į vandenį ir įkrito.

Pareita — katelė pradėjo sakyti:

— Buvova atradusiu — šunelis pradėjo veržti, ir iškrito į vandenį.

Rėkiantys, bliaunantys. Teip potam ta lydeka, kurią buvo įspyręs su koja, kad ant krašto voliojos, atnešanti tą kūlelį. Iškišo ir pradėjo sakyti:

— Še, atimkis savo kūlelį. Ar beatmeni, kad mane įstūmei į jūrą? Tad aš tau už tą gerą dabar atnagradiju.

Tas strošniai atsiradęs linksmas, visi linksmi: šunelis, katelė. Tujau:

— Aspiš, kad čia būtų karališkas stalas!

Tujau ir yra. Pavalgę, pasigėrę.

— Aspiš, kad stalo nebebūtų, o kad tujaus būtų laivas!

Teip anie susėdo į laivą ir važiuoja. Nuvažiavo ten, prašos į nakvynę kukoriaus. Tas sako:

— Et, nėra čia jums vietos, nėr nė čėsto.

— Tei ką dirbat?— pradėjo sakyti tas keleivis.

Kukorius sako:

— Turim didžius svečius.

— O kas tie svečiai?

— Nežinau, iš kur atėjo kokia karalaitė, žanijas su mano karalaičiu.

Tas sako:

— Kaip anas gali su mano pačia žanytis?

Tas kukorius tujaus nubėga ir pasako karalaičiui, kad toks prastas žmogus atėjo ir sako: „Kaip karalaitis gali su mano pačia žanytis?" Tas karalaitis tujaus sušaukė savo vaiską ir paėmė tą po nevalės. Apsūdijo aną ant smerčio.

Teip kaip veda ant kartuvių, tas sako:

— Aspiš, kad man būtų kiek milijonų vaisko, kad man būtų suimtas pats karalius!

Tujaus vaisko yra — ir suėmė karalių. Norėjo ten pat ant tų pačių kartuvių pakarti, ale vienok dovanojo. Teip paėmęs savo pačią, parvažiavę namie. Kėlusys veselę iš naujo. Kas ten buvo per bankietą, tad bugštu bugštu.

500. KITĄ KARTĄ VAIKIS SLŪŽIJO UŽ MIEŽIO GRŪDĄ

Kitą kartą vaikis slūžijo už vieną grūdą miežio metus cielus. Po metų kaip atslūžijo, prašo gaspadoriaus savo algos. Atnešė anam gaspadorius grūdų šmotą didį. Anas sau paėmęs vieną grūdą ir išėjo į svietą.

Vienas karalius išdavęs tokią provą:

— Kas mano dukterį prajuokins, tas gaus pusę karalystės ir tą pačią paną.

Tada tas vaikis, eidamas per cielą dieną, jau vakarop buvo, užėjo dvarą, kuriame gavo nakvynę. Įduoda ansai savo ryšelį pačiai poniai pakavoti. Ta poni, matydama, jog ryšyj nieko nėra, o įdavė pakavoti, veizės, kas ten yra. Atrišo ryšiuką — ir iškrito tas grūdas. O buvo gaidys puikus dideliai. Tas gaidys tujaus paknap ir pagrobė. Pagrobė — pagrobė, nieko — mislija, jog atiduosiu, ansai neveizės.

Ryto metą atneša anam ryšį — veizi ansai, jog nebėra ano ryšys cielybėj.

— Poni meldžiamoji, kam mane pakrividijai?

Atsako poni, tokios nešlovės nenorėdama:

— Vakar,— sako,— neiškentėjau neveizėjusi. Kaži kas iškrito — gaidys pagrobė.

O parodė anam tą gaidį. Anas pasakė:

— Mano didžiai brangus buvo daiktas, su cielu dvaru jūs nevožyste — reikia man tą patį gaidį neštis.

Ir išėjo su gaidžiu nešinas.

Prie vakaro įėjo į kitą dvarą. Vėl gavo nakvynę. Įdavė anas savo gaidį pakavoti. O nunešinęs ponas ano gaidį į avis, liepė padėti ant gardo. O ten buvo avinas didelis. Nudūrė anas tujau tą gaidį. O ryto metą prašo anas savo gaidžio. Sako:

— Avinas nudūrė.

— Nu, kad jau nudūrė, aną patį man reikia vestis.

Visi ant juoko tą turėjo — kas duos už gaidį aviną! O teip ant juoko ir išsivedė.

O kad atėjo vėl vakaras, įėjo į kitą dvarą. Vėl gavo nakvynę. Įduoda vėl [ponui] anas aviną pakavoti. Ėmė anas aviną ir nuvedė į jaučius. O turėjo vieną jautį didelį. Tujaus tas jautis nudūrė aviną. O kada ryto metą pasirėdė ant kelio, prašo, kad anam aviną atiduotų. Pasakė, jog jautis nudūrė aviną tavo. Tada ansai pradėjo aniems sakyti:

— Atiduokite man tą patį jautį, bo mano avinas toli brangesnis buvo, didžiai buvo mokytas ant kumedijų, ant štukų!

Tada anie, pažinę praudą, jog išdirbta skūra brangesnė yra ne kaipo neišdirbta, atidavė anam jautį už aviną.

Tada eidamas su jaučiu vedinas, kaip ant vakaro vėl į dvarą atėjo. Gavo teip pat nakvynę. O kada įdavė jautį ant pakavojimo, o anie nuvedė prie arklių į stalnes. O buvo drigantas didžiai didis. Tas tujaus aną nuspyrė. O ryto metą išeidamas prašo jaučio. Sako:

— Drigantas nuspyrė.

— Jau,— sako,— dabar aną patį reikia vestis.

Ir išsivedė aną. O kada aplei vakarą jojo pro pirtį, o ten mergės pėrės. O tas drigantas, prajojant pro pirtį, apaugo plunksnomis didžiai puikiomis. Tada išvydusi viena, kuri iš pirties buvo dabar išėjusi, tokį paukštį puikų, neiškentėjo nebėgusi ir nekibusi už plunksną — spadzievojos, jog ištrauks. Ale neščėstį sutiko: lig nutvėrė, tujaus ranka prikibo prie plunksnos. Jau čia bėda! Šaukia kitų ant pamačiaus. Atbėgo viena, kibo anai už valnąją ranką — ir ta prikibo. Subėgo daugiau — ir visos prikibo.

Sutinka žmogų — jodamas. Sako tam žmogui:

— Žmogau,— sako,— mano mergės šikti nori.

O tas žmogus turėjo šiūpelį. Ant tą žodį ir pakišo pastarajai po subine šiūpelį — tujaus su savo šiūpeliu ir pats prikibo. Tada atjojo po langus karaliaus. O karalaitė pasiteko prie langu, kuri, tuos žmonis išvydusi, tujaus susikrito besijuokdama. [Susikrito] ir kitos ponybės. Tada anam tujaus karalius pripažino savo prižadėjimą, bo buvo nematęs niekados juokiantis savo dukteries. Kas ten [buvo] per bankietą! Ir aš ten pasitekau. Kaip apsigėriau, atguliau į lapus. Kaip ėmė šaudyti, nebeveizi, kemša dėl trapo šį, tą. Potam ir mane su tais lapais kaip įstūmė į pūčką, kaip šaus — ir atlėkiau ant kalno Gužauskio ir tebgyvenu ant to kalno po dzis dzien.

501. AUKSO KALVIS IR STALIORIUS

Vieną kartą mieste karaliaus susimušė aukso kalvis ir staliorius dešimtoj adynoj naktį. O didžiuose miestuose nevalnu vėlai vaikščioti po miestą, o tuodu pradėjo muštis. Teip besimušant atranda anuos sargai, arba panaktiniai. Ima ir nuveda prie pat karaliaus anuos. Teip klausia karalius:

— Ko judu mušatos ir kas judu esta?

Teip atsako:

— Vedu esava vienas aukso kalvis, o antras staliorius.

— O ko judu mušėtos?

— Dėl to vedu mušėvos, kad aukso kalvis keta padirbti aukso pyles, ir kad įleisią į upį, tos pylės nardys, šaukos teip kaip gyvos.

— O tas staliorius sako, kad aš padirbsiu tokį erelį, kad bus kaip gyvas, ir kad ant ano antsėsi, galėsi lėkti, kur norėsi.

Tam karaliui labai patiko. Klausia:

— Nu, ar galėtuta padirbti?

Atsako:

— Galiva.

Teip sulygsta, ant kokio čėso. Klausia to kalvio:

— Kaip ilgai gali pabengti savo darbą?

Sako:

— Per šešias nedėles.

— O kaip tu ilgai dirbsi?

Sako [staliorius]:

— Aš galiu šiandieną pat.

Nu, tas karalius sakąs:

— Abu vienkart atnešita savo darbą.

Teip tas kalvis dirbąs kožną dieną, o tas [staliorius] sau uliavojęs. Teip jau kaip rytą reikia nunešti. Potam tas staliorius nuėjęs į miestą, nusipirkęs drotų, parėjęs namie ir sutašęs lentas ir padėjęs.

Ant rytojaus nueita anuodu prie karaliaus anksti, dãbar saulė netekėjusi tebebuvusi, o karalius tebgulėjęs. Teip įėjęs karaliaus sūnus prašo, kad parodytų. Tas kalvis tujaus savo pyles paleido į upį — kad ten nardo, kvarkčioja. Tam patiko didžiai. Prašo, kad parodytų [staliorius] savo erelį. Šis sakąs:

— Et, nenoriu nė rodyti: mano nėra gražus, ale mandras.

Tas juoba didesniai prašo, kad parodytų. Šis išsinešė savo lentales ir pakratė. Tie pradėjo juoktis. Tas sakąs:

— Palaukit, nejuokitės — veizėkit, koks galas bus. Jei negerai bus, tad juokitės.

Ėmęs sudėjęs — ja, yra kaip erelis. Antsėdęs lakstąs po pakajų.

Tam karalaičiui didesniai patiko. Sėdęs ir karalaitis. Tas išrodęs visus šrūbus, kuriuo kaip pasukti, kad nori ar smarkiai lėkti, ar į aukštį, ar pažeme. Nu, ten šokinėjęs po stanciją. Pasukęs iš netyčių tuos šrūbus smarkiuosius — kaip lėkęs pro langą! Anas norėjęs pasukti, kad žemyn leistųsi, o pasuko į aukštį. Išlėkęs lekiąs lekiąs. Potam anas belakiodamas pripratęs. Kaip pradėjo sukinėti šrūbus, anttropijo tą šrūbą, kur žemyn leidžia.

Teip anas palengva ir nusileidęs į girę. Kaip nusileido, ėmęs sugriovė savo erelį ir pakavojo. Potam nuėjo į miestą. Išalkęs valgyti. Įėjęs prie tokios vokytės, paprašęs valgyti. Pavalgęs, dãbar turėjęs keletą grašių — užmokėjęs. Potam išeita laukan — mato, kad aukštas butas mūro. Klausia tos vokytės:

— O kas ten yra, tame bute?

Ta sako, kad karalius savo dukterį įdėjo. Teip tas tujaus nuėjęs į girę, sutaisęs savo erelį ir nulėkęs prie tos panos. Teip ta pana nusigandusi. Šis pradėjęs sakyti:

— Nebijokis, būsiva tavarčystvoj. Ir aš teip pat esu karalaitis.

Teip anuodu gyvenančiu. Ir apsimylėjusiu. Tai panai jau nebgerai beeitą. Teip potam ateita tėvas, atranda abudu ir dukterį sunkybėj — teip strošniai supykęs:

— Tujaus abudu ant smerčio!

Kaip jau veda ant smerčio, tad pradėjęs [karalaitis] sakyti:

— Šviesiausis karaliau, ką aš tau dovenosiu.

Tas karalius sakąs:

— Tei ką tu man gali dovenoti — bene nori pabėgti, nebagai... Eik, potam atnešk.

Tas paėjo, atneša lentgalius. Karalius pradėjo juoktis:

— Nu, kas iš tavo tų lentgalių...

— Palauk, šviesiausis karaliau, nejuokis. Kad pamatysi, tad juokis.

Tas ėmęs surėdęs tą erelį, antsėdo ten, rodo karaliui. Prisiartino prie tos panos, susuko tuos šrūbus, pagavęs paną ir palėkęs. Palėkdamas sakąs:

— Karaliau, dabar juokis!

Lekiąs — kelią jau anas žino.

Teip vieną rytą tėvas, langą atdaręs, veizįs — mato, kad juoduoja padangės — eita ir vis leidžias žemyn. Teip jau čystai arti atėję — pamatė, kad ano sūnus su pana. Teip ir parlėkęs. Išsipasakojo, kaip anam buvo. Teip potam apsižanię gyveno gražiai. Paėmė karalystę, nurašė ir prie to karaliaus perprašydamas, kad nepyktų. Potam atvažiavo linksmi. Kas ten buvo per bankietą! I[r] aš buvau ant tos bankietos.

502. DU BROLIU: VIENAS TEISINGAS, ANTRAS MALAGIS

Kitą kartą tėvas turėjęs sūnu du. Numirdamas anuodum visa palikęs. Vienas iš anų, katras buvo teisingas, atdavė visa į apieką malagio. Tas tada gyvenąs sau gerai, nė boties. Pradėjo

rėdytis anas teisingasis gyventi — nu, šiam reikia atiduoti pusę, ką tėvas paliko. Pradėjo šis anam sukti — pagal tėvo palikimą nebduodąs nė per pusę.

— Nu,— sakąs,— broli, kad tu tokis esi, ar tu toli eisi?

— Aš,— sako,— toliaus eisiu su malagyste ne kaipo tu su teisybe.

Šis atsakęs:

— Jei tu toliaus eisi su malagyste, tad tu man abidvi akis išdurk ėmęs.

Eitančiu anuodu per svietą ir ką tiktai sutiksiančiu, klausiančiu, ar su teisybe gali nueiti toliaus, ar su malagyste. Visi sako:

— Kaip šią gadynę, su malagyste toliaus gali nueiti.

Sutikusiu kunigą — klausiančiu:

— Kaip tau rodo: šioj gadynioj ar su teisybe toliau gali nueiti, ar su malagyste?

— Tei jau,— sako,— šioj gadynioj su malagyste toliau gali nueiti.

Tei anas kunigas pavažiavo — šis ėmęs išdūręs šiam abi aki ir eitąs šalin. Šis pradėjęs prašyti:

— Broli mano, paveskim mane ben po kryžium.

Šis ėmęs aną pavedęs po kartuves, teip pats sau paėjęs maluoti į miestą. Šis po kartuvėms meldžias, mislijąs, kad anas po kryžium yra pavestas.

Teip nakties čėsu atlėkė trys juodvarniai, kurie rokuotis pradėjo tarp savęs. Teip vienas pradėjo sakyti — sako:

— Šią naktį tokia kris rasa, kad kas saulėtekiu apsimazgotų, tujaus sveikos akys paliktų, norint akys būtų aklos.

Antras pradėjęs sakyti — sako:

— Kas tas svieto tame mieste durnumas: važiuoja sau vandens per kiek mylių, o kad kas aną kūlį, kur yra už miesto, perkaltų — tujaus vandens atsirastų visur po visą miestą, nes tenai,— sako,— toks prižadas pridėtas yra.

Trečiasis sakąs:

— O anas karalius ar ne durnius yra: sargina savo pačią teip ilgai ir tokius skarbus pila dėl daktarų, o kada tiktai atplėštų prie sienos, kur yra lovos koja, o po ta koja yra marmuras, kada tiktai atplėštų tą marmurą, o tenai atras rupūžę, kuriai po kaklo papjautų, ir išlašėtų kraujo trys lašai, o kada tuos anai duotų išgerti, arielkoj sumaišęs, tujaus anoj adynoj stotųsi sveika.

Šis visa girdįs sėdėdamas po kartuvėmis. Lig tiktai pradėjo aušti, anas, pažinęs aušrą, tujaus pradėjo — po rasas vaikščio-

damas, plaunąs akis savo. Teip kaip tiktai saulė pradėjo tekėti, anam akys atsivėrė, ir pradėjo gerai veizėti — kaipo pirma regėjo.

Teip anas regėdamas, pirma nuėjęs į aną miestą, apveizėjęs ano kūlio didumą, visus daiktus matydamas,— kaip anie [juodvarniai] rokavos, visa atsipildo. Nuėjęs į miestą, veizįs — vandenį bešimkuoją. Sakąs:

— Ką jūs man duosit — aš jums vandenį atidarysiu?

Teip tujaus davę žinią vyresniesiems ano miesto, jog toksai atsiranda mieste daktaras, kursai mums keta mieste vandenį atidaryti. Teip suėję miesto visi burgeliai, prižada anam milijonais piningų iš skarbo paties imperatoriaus užmokėti. Nu, anas sakąs:

— Duosit man darbininkų, kiek tiktai man reiks, teip pat ir kūjų gelžinių.

Anie gatavi nežinau ką anam duoti, by tiktai atidarytų vandenį. Anas nusivedęs vyrų kiek šimtų, liepęs kalti aną kūlį. Kaip tiktai perkalo aną kūlį — tujaus atsirado vandens visame mieste. Anas tenai gavo kiek milijonų rublių.

Potam važiuojąs prie karaliaus. Nuvažiavęs tenai atradęs — beserganti karaliaus pati. Sakąs karaliui:

— Kiek tu man duosi — aš tavo pačią pagelbėsiu?

Karalius žadąs anam už pagelbėjimą duoti kiek valsčių, tiktai pagelbėk. Anas ėmęs išvaręs iš palociaus visus, aną lovą atkėlęs, su nočynomis atkėlęs marmurą, radęs tenai rupūžę, papjovęs, davęs anai to kraujo gerti. Lig tiktai užgėrusi ana tų liekarstų, tujaus radusys sveika. Tada karalius davęs anam kiek valsčių, paliko jomylestu, bagotas. Ir dabar ano pakalenės tebėra. Ir bus, kol pasibengs. O ano brolis su savo malagysta pasikardino.

503. KAS NUO DIEVO KO PRAŠO, TAS TĄ GAUNA

Kitą kartą žmona patamkų neturėjusi per kiek metų. Prašanti:

— Pone dieve, duok man kad ir kaip nykštį.

Davęs anai ponas dievas kaip nykštį — nei augąs, nei mažyn beitąs iš to miero. O metų turįs apei dešimtį, ir proto pilno, ale mažas.

Teip anas vienu čėsu prašąs:

— Tėvali, pazvalyk mane ekėti.

Tėvas:

— Gerai, sūnali, ekėk, meilei achatą bedarai.

Anam tėvas pakinkė arklius, šis sau sėdęs ant virbalų ekėčių — ekėjąs. Šaukiąs, iš proto eitąs.

Atvažiuoją ponai. Matą, kad arkliai, pakinkyti ekėčiose, vaikščioją po dirvą teip puikiai, tartumei kad anais kas ekėtų. Siunčiąs ponas savo slūgą:

— Paveizėk, meldžiamas, kas per komedijos ten yra.

Slūga nubėgęs veizįs, kad tas žmogus besėdįs ant ekėčių virbalų. Atėjęs ponui išpasakojęs, kad teip ir teip. Siunčiąs ponas apent slūgą, kad ir anam atnešęs parodytų, kas tas per žmogų. Šis nuėjęs paėmęs dum pirštum ir nešąs. Atnešęs tam ponui, tas ponas dėjęs į briką ir pavežęs. Tėvas ateitąs — sūnaus nė kokio, vieta viena. Peržėlavojo ėmęs — ką bepadarys, nežinąs, ar velėna apvirto kame, ar arklys įmynė į žemę.

Anas važiuojąs su tuo ponu. Kaip vakaras atėjo, prašąs pono laukan — myžti norįs.

— Myžk čia pat,— ponas sakąs.

Potam sakąs:

— Šikti noriu.

— Šik čia pat!

Mislijąs ponas: „Ką tu čia pamyši, kaip kielė." Šis neduodąs pakajaus ponui — myžti, šikti norįs. Ėmęs ponas apsistojęs ir padėjęs aną ant stabulės. Šis šokęs nuo stabulės ir palindęs po lapu. Tas ponas su slūgoms, su kitais tavarčiais iešką, iš proto eitą ir nesuvokią nė kokiu spasabu. O šis nykštukas po lapu kenčia. Šie niekaip nesuvokė. Ėmę pavažiavo.

Potam vagys, eidamys pro šalį, rokuoją:

— Kur mes eisma vogti?

Šis, po lapu stojęs, sakąs:

— Veskitės mane, aš jumis nuvesiu prie bagoto žmogaus.

Šie veizį — kas čia kame rokuojąs? Potam saką:

— Eikim,— ale nieko nematą.

Teip šis atėjęs prie anų ir sakąs:

— Aš mažas tesu, jūs mane įkiškit į kišenę, bet kiteip aš nenueisiu su jumis. O kad nueisma, aš pro mažą skylelę įlįsiu, o jums visokių gėrybių išduosiu.

Tie vagys rokuojantys: bus teip gerai,— ėmę aną į kišenę įkišę ir nešantys. O aniems sodoj pasakęs, kuo pavarde. Kaip anie nuėję į tą sodą, aną paleido, o anas ėmęs ir nuvedęs prie visų kūdojo žmogaus. Nuėjęs prie klėčiai, radęs mažą langelį, įlindęs į vidų. Radęs tris dešras ir šaukiąs:

— Kas čia dešrų!

Tie aną draudžią:

— Ko tu šauki — ar iš proto išėjai?!

Šis ėmęs vieną dešrą išdavęs, potam atgrįžęs prie antros, vėl sušukęs:

— E kas čia dešrų!

Pats mažas tebuvęs, ale balsą turėjęs didį. Gaspadorius pajutęs, antroj klėtyj gulėdamas, pradėjęs baldytis. Vagys, kaip pajutę, pabėgę, o šis, radęs vieną dešrą pelės išėstą, ėmęs į dešrą įlindęs. Šeimyna visa sukilo, pats gaspadorius, veizi atėję — nieko nebranda, nė kokio žmogaus, ir vienos dešros nebesą.

Ryto metą atėjęs ubagas — gaspadinė ėmusys ubagui vieną dešrą atdavusi, sakanti:

— Pasimelsk — šią naktį norėjo mumis vagys apkrividyti, ale pajutom ir anuos praginėm.

Tas ubagas, eidamas iš to kiemo, meldžiąs:

— Pone, neapleisk neprieteliais nė vieną žmogų...

Šis pamėtliojąs iš ubago, terboj būdamas. Tas ubagas supykęs ir išmetęs paėmęs tą dešrą. Žiemos čėsas buvo — įkrito į sniegus. Per dieną niekas neįsistebėjo, ale naktį vilkas ėmęs prarijo. Anas nykštukas, būdamas grobuose vilko, lendąs prie subinei ir prilindęs su pirštu kriušąs į grobus, o pats šaukiąs:

— Tui tui tui!

Tas vilkas bėgąs ir nusprogęs bebėgdamas. Šis išlindęs laukan, parėjęs prie tėvo. Tėvui sakąs:

— Eikiva, aš vilką užmušiau.

Tas tėvas klausinėjąs:

— Sūnali, meldžiamasis, kur tu buvai prapuolęs per tokį čėsą?

Šis tėvui visa išpasakojęs — čia ir čia, čia ir čia. Su tėvu nulupusiu skūrą, potam pardavusiu.

504. [Į PEKLĄ SU PYRAGAIS]

Kitą kartą buvusiu du broliu: vienas bagotas, antras kūdas. Tam bagotajam ponas dievas davęs sūnų. Ir pavadinęs tas bagotasis į krikštynas tą kūdąjį savo brolį. Kūdasis brolis išsikepęs miežainio pyrago ir nuėjęs į krikštynas pyragu nešinas prie savo brolio. Brolis pradėjęs sakyti:

— Eik sau su tokiais pyragais į peklą!

Šis ir išėjęs su savo pyragais nešinas į peklą. Eitąs, eitąs, eitąs ir užėjęs lankas dideles. Eitąs ir užėjęs — žmogus betveriąs torą. Pradėjęs to žmogaus klausti:

— Ar toli bėra pekla?

Šis pasakęs — saką̨s:

— Eik, eik ir atrasi.

Du žmogu bevirinančiu du katilu. Šis atėjęs pradėjęs klausti:

— Ar priimsita judu mane į peklą?

Vienas iš anuodums — šetonas — pradėjo sakyti [kitam]:

— Eik tu klaustis prie dievo, ar priimti jį.

Antras — aniolas — pradėjęs sakyti į nelabąjį:

— Eik tu!

Aniolas ir palikęs prie tuodums katilums beviriną̨s. Aniolas pradėjęs sakyti tam žmogui:

— Tūrėk antį!

Tas su kaušu pilti pradėjęs, tas putas nugrėbdamas nuo tuodums katilums. Pripylęs anam antį, visur, kur tik tilpo. Atėjęs tas [šetonas] nuo pono dievo:

— Nepriėmė ano į peklą — pasakė: eik sau namie!

Šis ir išėjęs namie. Eitąs eitąs ir apsnūdęs miego. Teip šis ant keraliaus galvą padėjęs ir užmigęs. Atsibundąs, veizį̨s — teip daug avių atsiradusių aplink aną. Teip šis atsikėlęs ir eitąs. Veizįs atsisukęs — visos tos avys paskui aną beeitančios. Šis ir eitąs eitąs ir sutikęs tokią motriškelę. O ta buvusi motyna švenčiausi. Sakanti ta motriškelė:

— Žmogeliau, ar negali man tas avis parduoti?

Šis pradėjo sakyti:

— Negaliu.

Pradėjusi sakyti:

— Nebijok, parduok.

Šis pradėjęs sakyti:

— Atimkis.

Teip ir atėmusi ir įdavusi anam du grašiu. Pasakiusi:

— Kaip pareisi namie, ir įdėk tuodu du grašiu vieną į vieną miegą, o antrą į antrą miegą tuščią ir nueik ryto metą veizėti.

Teip ryto metas kaip išaušo, nueitąs veizėti — pilni abidvi miegi [piningų]. Teip šis, kūdas būdamas, ir nusiuntęs prie brolio saiko pažyčioti. Tas bagotasis pradėjęs klausti:

— Ką anas seikės?

Tas sakąs:

— Piningus.

Ir nedavęs. Parėjęs sakąs:

— Nedavė.

Eis pats prašyti. Prašąs:

— Broli, pažyčiok saiką...

Teip ir pažyčiojęs. Šis kaip išseikėjo, ir įdavęs nunešti saiką. Ir užkišęs už lanko auksiną.

Teip bagotasis brolis atėjęs klausti:

— Kame tu teip gavai piningų?

Brolis sakąs:

— Tu mane išsiuntei į peklą su miežainiu pyragu. O kad tu su geru pyragu nueitumei, tu daugiaus gautumei.

Šis, parėjęs namie, sakąs:

— Meldžiamoji dūšia, iškepk pyrago gero — važiuosiva į peklą! Brolis su savo prastais pyragais gavo piningų, o kad vedu su gerais pyragais nuvažiuosiva, vedu daugesniai gausiva.

Teip ir išvažiavusiu. Važiuojančiu važiuojančiu ir nuvažiavusiu. Kaip anudu važiavusiu į pat galą peklos, ir lig šio laiko tebėra pekloj ir bus, kol svietas svietu, pekloj.

505. BIESAS, ŽMOGŲ APGAVĘS NESPRAVEDLYVAI, NIEKO NEGAVO

Kitą kartą karalius davęs ponams didžią valią: ką norėjo, tą darė anie žmonims. Teip vienu čėstu ponas dievas, karodamas ponus už nemylaširdingą lupimą mizerijų ir prastų žmonių, davė strošniai kūdus metus. Nebturi žmonys nei duonos, nei piningų. Ale kad anie [ponai] visokią macę turėjo, neatbo-

damys nė ant dievo, nei ant kūdumo metų, lupa kaip lupę žmonis. Kožną dieną liuobą pliekti.

Teip vienas žmogus, pareidamas iš dvaro nužudytas, nuplakintas, bliaunąs, teip bliaunąs, kad nuo ašarų kelio nematąs, ir dejuojąs:

— Ai, bėda, bėda!

O šetonas buvęs Bėda vardu. Tujaus su anuo ir atsiradęs ir klausiąs ano žmogaus:

— Kam tu manęs šaukei? Aš esu Bėda.

— Kas tu,— sako,— čia didi bėda esi — bepigu su tokia bėda. Ale,— sako,— man tai bėda: šiandieną mane dvare pliekė, rytą vėl plieks, kad donį užmokėčiau, o nežino anie, kad prie dūšiai grašelio vieno neturiu.

Sakąs anas:

— Ką tu man duosi, aš tau donį duosiu?

— Ką aš,— sako,— tau duosiu, kad aš nieko neturiu.

— Nu,— sako,— ko namie neturėjai, tą man atiduok — aš tau ne tiktai donį [užmokėsiu], ale pripilsiu tau namie raudonųjų.

Nu, šis sakąs:

— Gerai, aš tau tą atiduodu, ko namie nepalikau.— Mislijąs: „Ko aš nepalikau namie — aš visa palikau. Ale kad anas manęs prašytų ir cielo gyvenimo, aš anam atduočiau už tokią daugybę piningų."

— Nu,— sako,— užsirašyk man su krauju savo.

Šis mažojo pirštelio biškį prapjovęs ir užsirašęs.

— Nu,— sakąs [šetonas],— tu pūro piningų nepasineši, ale aš tau į klėtį pats nunešiu — rasi klėtyj pūrą pripiltą. O dabar ant kelio duodu tau rieškutes piningų.

Šis pareidamas pasisylijęs. Dabar potam pareitąs namie, randąs — sūnų ponas dievas davęs. „Nu,— mislijąs,— to, rodos, išeidamas nepalikau." Kur bešoksi... Pasakęs ir pačiai tą naujyną.

— Ką bedarysiva,— sako,— kaip ponas dievas padės, teip bus. Nieko rūpintis — vis valia dievo.

Teip anas randa pūrą pripiltą piningų. Rados bagotas, pradėjo bagotai gyventi. Apsimokėjo dvarui. Sūnus kaip paugo, pradėjo leisti mokytis. Anas iškalas kaip pabengė, stos į kunigus. Tuo kartu į kunigus valnu buvo. Vienus metus išbuvęs, kitus — vis anam gerai. Ale kaip parvažiuosiąs namie, tėvai ano teip verkią, tad strošnu. Teip šis mislijąs: „Kas aniems yra, ko jūs čia galėtumėt gailėtis?" Klausiąs anų:

— Dėl ko jūs ašaras liejat: ar nenorit, kad aš į kunigus stočiau? Jei nenorit, aš galiu tujaus išsivilkti, jei jūs man užvydėtumėt to stono.

Teip anuos privertė, kad turėjo pasakyti, dėl ko. Teip anam [tėvas] pradės pasakoti senų metų bėdas:

— Teip ir teip, kad tuose metuose pliekė žmonis didžiai dėl padotkų, aš nupliektas ėjau namie verkdamas ir dejavau: „Ai, didžios bėdos!" Tujaus pas mane atsirado žmogus. Pradėjo man sakyti: „Ko nori nuo Bėdos? Aš esu Bėda." Aš pradėjau sakyti: „Bepigu su tokia bėda. Mums tad bėda: kožną dieną skūrą lupa žemyn, kad donies ponams neužsimokam." Anas pradėjo sakyti: „Aš tau duosiu donį, ale man tą atiduok, ko namie nepalikai." Aš ant tavęs nė mislyti nepamislijau, užrašiau anam krauju savo tą daiktą. Gavau piningų. O kad parėjau namie, atradau tave gimusį.

— Nu,— sakąs,— gerai, kad tu man pasakei — už tą didžiai dėkavoju.

Anas ėmęs ir išėjęs prie tėvo šventojo. Nueidamas užėjęs į tokius namus. Atradęs — vienos motriškosios. Anos pradėjusios sakyti:

— Kunigali meldžiamas, eik kur norint kitur — tave mūsų vyrai parėję užmuš.

Sako:

— Esu didžiai pavargęs — rasi galėtumėt kame norint mane pakavoti?

— Galim,— sakančios,— ale anie tave uoste užuos parėję.

Ėmusios anos ir atguldžiusios, kame anos geresniai žinojo. Parėjo tie vyrai — sako:

— Kame čia smirda svetimas žmogus?

Šios gyniojančios, kad nebuvo niekas. Anie ėmę ieškoti ir atradę pakavotą. Jau mislijąs: „Dabar regima smertis." Pradėjo klausinėti ano:

— Kur tu eiti? Kas tu esi?

Šis pradėjęs pasakoti, kad dabar eitu į Rymą, iš Rymo eisiu į peklą.

— Nu, gerai, kad tu į peklą eisi, paveizėk, koks mums yra patalas pataisytas ir kame mūsų bočiai probočiai,— ir anie tokiu spasabu gyveno ant svieto,— kaip anie ten gyvena.

— Gerai,— sakąs,— aš, kad grįšiu, apznaimysiu.

Anie pavaišinę, pačestavoję ir išleido aną. Šis kad nuėjo visų pirma prie tėvo šventojo į Rymą, pasiklausė rodos:

— Ką aš turiu daryti?

Davė rodą šventasis tėvas:

— Paimkis iš Rymo vandens švęsto, nuėjęs krapyk peklą. Kad anie šauks: „Ko tu nori?"— tu sakyk, kad aš noriu viduryj peklos bažnyčią statyti. Kad sakys: „Iš kokios pričynos?"— sakyk: „Iš tokios: kam mano tėvą su štukoms apgavo! Ka[d] mane sau [šetonas] užrašęs, man su jumis reikia ir būti. Pasibudavosiu pačiame peklos viduryj [bažnyčią] ir jumis kožną dieną krapysiu su tokiu vandeniu."

Šis paėmęs vandens švęsto, nuėjęs į peklą, ėmęs krapyti. Kiti dābar gali ir šen, ir ten pasiblokšti, ale Licipierius, pririštas ant lenciūgo, šokinėja, iš proto eita. Šaukiąs:

— Pasakyk, ko tu nuo mūsų nori?

Sako:

— Noriu, kad jūs iš peklos išsitrauktumėt: statysiu viduryj peklos bažnyčią.

— O iš kokios pričynos pekloj statysi?

Sakąs:

— Kam mano tėvą su štukoms apgavot? Kad jūs mane sau užrašėt, dabar aš, išstatęs bažnyčią, su jumis būsiu ir kožną dieną su tokiu vandeniu jumis krapysiu, kol atiduosit man raštą.

Šaukiąs Licipierius:

— Aš tau atduodysiu tujaus raštą, tiktai man nieko nebdaryk.

— Nu,— sakąs,— kad man atduosi raštą — gyvenkit sau kaip gyvenę, aš jums nieko nedarysiu.

Licipierius sušaukęs visus ir klausiąs:

— Kurs žmogų teip ir teip apgavot? Atduokit man zaras raštą!

Nė vienas neturįs. Šis sakąs:

— Ar aš jums kloniosiuos! — ėmęs krapyti anuos apent. Šaukiąs tas Licipierius:

— Atduokit, kurs turit!

Neturį nė vienas. Veizįs Licipierius dabar, šaukiąs, kad visi tujaus pribūtų. Pareitąs ir kaltasis raišas. Šie ano klausią:

— Bene tu žmogų teip ir teip apgavai?

— Aš,— sakąs.

— Atduok anam raštą!

— Je je, gausit gausit...

Licipierius liepęs kitiems aną ant britvomis važioti ir lenciūgais pliekti — neduodąs ir teip. Tad kunigui davę, kad anam pačiam galvą su tuo vandeniu tvilkytų. Tad jau nebištūrėjęs — metęs tam kunigui po kojas, sakąs:

— Kad tu man ir akis išsproginsi!..

Tas kunigas:

— Aš dabar jums nieko nebdarysiu, kad man atdavėt raštą,— gyvenkit sau sveiki.

Pareidamas užėjęs prie tėvo šventojo, už parodą anam padėkavojęs. Teip aną tėvas šventasis pats įšventęs į kunigus ir išleidęs mišiauną namie. Šis pareitąs pro tuos razbaininkus — tie jau ano ant kelio belaukią.

— Nu,— sako,— ar klausei mūsų bočių probočių?

O buvęs anas klausęs, neužmiršęs.

— Klausiau,— sako.— Didžiai sunkų turi gyvenimą. Ir jums sugatavota vieta tokia ir tokia.

Teip aną pavaišinę, pačestavoję ir išleidę.

— Gerai,— sako,— kad paklausei.

Teip aną vienas razbaininkas ir lydįs. Atleidęs šmotą — šis pradėjęs sakyti tam razbaininkui:

— Dėl ko tu nebgrįžti namie — nebsuvoksi nė savo namų?

Sakąs:

— Aš nebnoriu namie begrįžti, ale duok man pakūtą kokią norint, kad aš galėčiau išpakūtavoti.

Šis turėjęs lazdelę obelies. Ėmęs įdūręs į žemę ir liepęs keliais aplinkui eiti. Šis klaupęs, eitąs aplinkui tos lazdelės, o šis sau eita savo keliu. Parėjo namie, paliko didžiu kanauninku.

Išpuolė anam vienu čėsu važiuoti tais keliais, kuriais anas parėjo iš Rymo, ale neveikiai — po dviejų dešimtų ar po trijų [dešimtų metų]. Anas užmiršo ir miršte savo razbaininką. Teip važiuojant pro šalį, anam ir pakvipo tie obūlai. Zaras pasiuntė anas liokajų į vieną pusę, klapčių — į kitą, ir antėjo tą obelį. Obūlų pilna obelis, ir po obelia senelis beitąs keliais apei tą obelį. Teip įsivaikščiojęs keliais giliai — lig pat pečių, tik ką bematyti. Teip šiuodu nė tų obūlų nebveizinčiu, ale bėgančiu paveizėti, ką ant to kunigas pasakys. Nubėgusiu pasakojančiu, kad teip ir teip, obelis pilna obūlų ir po obelia žmogelius beitąs keliais apei tą obelį. Teip šiam dingt į širdį, kad aš tuo šmotu parėjau iš Rymo ir kad razbaininkui čia pakūtą uždaviau. Nueitąs — atrandąs tą patį. Sėdęs ant perkaselio ir spaviedojąs aną. Kiek griekų pasakysiąs, tiek obūlas nukrintąs ir nykstąs. Dãbar likusiu du obūlu galūnėj pačioj — niekaip nebatmenąs. Ledva neledva atminęs: iš pat pradžios užmušęs tėvą ir motyną. Potam vienas ir antras nukrito. Davęs kunigas anam abseliuciją. Po abseliucijai [senelis] tujaus išnykęs į pelenus ir palikęs ščėslyvu ant amžių.

506. VAIKIS PETRAS DIDŽIAI MANDRUS

Kitą kartą buvęs vienas gaspadorius didis šalbierius. Niekuomet ansai slūžmos darbininkams nemokėjo, bet kožnam sušalbieravojo. Potam jau nebgali ansai begauti samdininkų. Tada atėjo prie ano vienas vaikis, vardu Petras, ir sako jam:

— Ar tu nenori samdyti mane ant metų?

Ansai sako:

— Susimilk, stok prie manęs, aš jau šeimynos ir didžiai ieškau.— Potam gaspadorius klausia jo:— Kiek tu norėsi slūžmos?

Sako:

— Aš nieko nenoriu, tiktai po metų galo išeidamas spriegsiu tau į nosį ir būsiu kantenas.

Ansai mislija sau, jog nebus skaudu — pats sau spriginėja į nosį,— ir suderėjo.

Potam aną vaikį prastą dieną prie darbo siunčia, o šventą teip ginti bandą. Jisai išginęs bandą. O kad jaučiai nestovėjo prie bandos, jam klapatą dirbo, ansai pribėgęs vienam kai spriegė į kaktą — ant tos vietos nebgyvas paliko. Matydamas jo gaspadorius tokį dyvną daiktą:

— Ak, jug ir man teip bus!

Neįmanydamas, ką bedaryti, nubėgo prie savo pono skaržydamos:

— Ponali, ką bedarysiu: nusisamdžiau tokį vaikį — kito nieko slūžmos nenorįs, tiktai su sprigiu į nosį vieną kartą, sako, gausi. O šitai jau vieną jautį nuspriegė — nu, mane juoba nuspriegs.

Ponas anam davė tokią rodą:

— Kaip tu pareisi namie, vakarą siųsk, tegul eina į mano avižas. Tenai yra įgudusios meškos. Kaip aną pamatys, turės i[r] sudraskyti.

O ansai, su džiaugsmu parėjęs namie, vakarą sako:

— Meldžiamasis Petrali, eik sergėk — kaži kieno kumelės avižas mano ėda. Sugavęs parvesk namie.

Ansai tujau, paėmęs apnasrius, nuėjo. Mislija gaspadorius: „Garbė dievui, tą jau sudraskys meškos." Ansai nuėjęs radęs dvi meški avižose, pamovęs apnasriais ir parvedė. Įvedęs į pryšininkę ir pririšo prie girnų. Pats įėjęs į stanciją, prie pečiaus atgulęs, knarkia. Išgirdęs gaspadorius sako:

— A Petrai, jug aš tave siunčiau avižų sergėti, o tu guli dãbar! . .

Atsakė:

— Jug aš jau parvedžiau dvi kumeli kaži kieno.

— Kur dėjai?

Sako:

— Prie girnų pririšau.

Tas gaspadorius, uždegęs žvakę, ėjo veizėti. Bet, radęs dvi meškiki prie girnų bepoteriaujančias, persigando dideliai. Nuėjo potam prie to paties pono, sako:

— Ponali, susimildamas, gelbėk, jei kaip begali, nes jau dvi meški parvedė [ir] * pririšo prie girnų.

Ponas pradėjo anam sakyti:

— Aš žinau vieną ąžuolą apsėstą, jog nieks ano negali pakirsti. Siųsk aną, tegul eita jo kirsti.

Ansai, parėjęs namie, sako:

— Petrai, eik tu pakirsk tą ąžuolą, nes dvaras liepė ašį rytą anksti atkrauti. Eik tu šį vakarą.

Ansai paėmęs kirvį ir išėjo prie to ąžuolo. Pakirto tada tą ąžuolą ir sukapojo. O kipšelis buvęs ąžuole. Tą ėmęs ir parsivedė, prie girnų vėl pririšo, o pats atgulė. Klausia gaspadorius:

— Ar tu nebuvai, kur aš tave siunčiau?

Sako:

— Buvau. Pakirtau ir surančiau.

— Ogi medlijo ar neradai?

Sako:

— Radau tokį šmėklaitį — parvedžiau į namus, pririšau prie girnų.

Matydamas gaspadorius tame momente ėjo veizėti ir, radęs pririštą prie girnų, teip išsigando — mažne numirė. Tujau nubėgęs pas poną, prašo:

— Ponali, meldžiamasis, ką aš bedarysiu? Jau ir biesą parvedė, pririšo prie girnų.

Tas ponas sako:

— Aš tau duosiu kartą — tegul eina į vieną miestą, į kurį kad kas įeita, niekados daugiaus nebišeita, bo yra žmogžudžiai.

Tas gaspadorius parsinešęs kartą parodo:

— Petrali, kas bus — į kresą pavarė: ar pėsčias eisi, ar raitas josi į tą miestą? Šitai ponas įdavė raštą — ano esą trys šimtai raudonųjų [tame mieste].

Atsakė Petras:

— Važiuotas važiuosiu. Tiktai eik atneši man kanapių kokį pundą, smalos kokią bačkelę.

Ansai atnešęs įdavė. Tas padavė savo kipšeliui pririštajam, ir nuvijo jam votegą, bet suvijo visus kanapius ir smalos cielą bačką išmirkė. Potam uždėjo porą meškikių į šlėdes, tas kipšelis už purmoną, o pats už poną ir išvažiavo.

Potam, kad arti buvo miesto, liepė purmonui sutaukščioti. Kaip jis pradės taukščioti — visi langai miesto pradėjo laukan birti. Tujau visi puola veizėti, kas do balsas, jog langai visi virpa. Ir pamatė tokį poną — su meškikėms atvažiavęs. Pradėjo teirautis:

— Ko nori, ponali?

Parodo raštą:

— Šitai turiu raštą nuog savo pono — čionai jo yra trys šimtai raudonųjų.

Anie pradėjo sakyti:

— Netiesa!

Ansai sakė purmonui:

— Sutaukščiok!

Tas kaip pradėjo taukščioti — tujau pradėjo visas miestas gvaltas šaukti:

— Nebtaukščiok, ponali, atiduosim!

Ir susidėjęs cielas miestas atidavė prašydami, idant važiuotų namie.

Tada ansai, atėmęs anuos piningus, parvažiavo. Atidavė gaspadoriui kalbėdamas:

— Nunešk tuos piningus savo ponui. Ale spaviednės prieik, nes jau atėjo metų galas.— Sako:— Atimsi nagradą, sugatavotą dėl tavęs, bo jau spriegsiu — nebliksi nė biškį gyvas.

Girdėdamas nuo Petro baimingus žodžius, puolė jam po kojų, nes matąs, jogei ir dievas karoja. Sako:

— Petrali, meldžiamasis, noris cielą mano gyvenimą atimkis, ale sveikatą mano užlaikyk.

Matydamas ano didžią pakarą, atėmęs jo visą gyvenimą atidavinėjo visiems, kuriems buvo nusukęs užmokesnį. O pats iš akių jo išnyko. Ansai [gaspadorius] dasimislijo, jog musit turėjo būti aniolas, jogei biesas ir meškos paslušnios buvo.

507. ŽMOGUS DIEVĄ MYLĮS

Kitą kartą žmogelius buvęs senas, kursai pabažnų gyvenimą vedė, niekados nei keikė, nei kitų neprigulimų daiktų nepapildė, ale visados storojos baimingai dievui slūžyti.

Vienu kartu, kad ansai buvo venterį uždėjęs į upį, ėjo tenai veizėti, paėmęs duonos į terbelę, be nėra kas ne kas iš žuvies. O kada tenai nuėjo, padėjęs terbelę ant skardžio, o patsai veizėjo, be nėra kas norint ventery. O teip anam tenai bebruzdant,

šetonas, kursai su savo reistrais vaikščiojo po žmogaus savo žabangas uždėliodamas, kaip tiktai gali, teip veikia, idant žmogų praryti galėtų. Teip tada anam seneliui ėmęs duoną įmetė į upį, kurį balsą ir pats girdėjo, kad plumterėjo, ale tai žmogus negalėjo suprasti, kas įkrito į upį, bo kada būtų žinojęs, jog tai ano duona nuo šetono įmesta yra, padabniai būtų aną nuėjęs išėmęs, kurią paskui vanduo panešė. Kada anasai susimardavojo, norėjo anasai pasisylyti, ale nebrado tenai duonos savo, kur buvo padėta, tiktai vieną terbą, nes šetonas mislijo, jog anasai sukeiks — žuvies neras čia atėjęs, nė duonos nebras, per tą bene užsidegs zlasty, bene pradės keikti. O anasai senelis, neradęs duonos, tai ištarė:

— Dieve, tegul bus tau ant garbės.

O su tais žodžiais visa, kas dãbar ir buvo užrašytas, išsikasavojo.

O tas šetonas, regėdamas, jog anasai nei kiek nezlastijas, ėjo šalin, į peklą. O kada anasai parėjo į peklą, Licipierius klausia — sako:

— Ar daug ką pelnei — parodyk reistrus!

O kada ansai anam parodė, nieko tenai nebrado parašyta, ale visa, kas buvo, atrado iškasavota. Tada pasakė anam:

— Tu,— sako,— toksai neviernas esi — eik ir tu pats ant žemės žmonims slūžyti, nes su anais vieną rodą turi.

O teip aną išvarė iš peklos. O anas, išėjęs iš peklos, nuėjo į miestą Džiuginėnų, kuriame tą dieną buvo jomarkas. O nuėjęs tenai, vieno kito klausiąs, ar nereikalauja kas berno.

— Ne,— sako [vienas žmogus],— nežinau, kas dabar bereikalautų,— nes tasai čėsas buvo patsai pavasaris, o dėl to kožnas buvo pasirėdęs.

Tada, vieno kito tenai beklausinėjant, vienas pradėjo sakyti — sako:

— Jug ir neatmenu, kas anądienoj prašė, kad prirėdyčiau berną. Tikėk,— sako,— altarista mūsų didžiai manęs prašė, kad anam kokį prirėdyčiau nusimanantį apei gaspadorstvą.

Anas anam atsakė:

— Ką norės, tą aš pasiimu padirbti.

— Nu, tai, meldžiamasis, ateik,— sako,— prie manęs į sodą Gedgaudžių, o aš tave nuvesiu prie altaristai.— Sako:— Ar žinai Gedgaudžių sodą?

Sako:

— Žinau.

— Nu,— sako,— mano pirmasis kiemas, įeitant į sodą, kuriame kieme rasi raudoną kryžių.

— Nu,— sako,— aš rytą ateisiu.

Teip ansai ryto metą ir nuėjęs prie to žmogaus. Dãbar tą žmogų radęs nekėlusį. O potam tas žmogus pradėjęs ano šį tą klausinėti — teip ansai dailiai su anuo ir išmintingai rokuojąs, nes tas žmogus norėjo aną išprabavoti, be nėra koksai minkštprotis arba laidokas, kad lig to čėso nestojęs. Klausinėjąs:

— Dėl ko tu lig šio čėso nestojęs tebesi?

Sako:

— Biednali, sirgau per visą žiemą.

Sako:

— Be pažįsti,— sako,— altaristą mūsų?

— Ne, meldžiamas,— sako,— kur nepažinsi. Nežinau,— sako,— anas mane ar pažįsta, ar ne, o aš aną gerai pažįstu.

Potam nuėjusiu prie to altaristos:

— Kunigali,— sako,— aną dieną prašei, kad prirėdyčiau berną — otož ir sustorojau.

— Gerai, vaikuteli mano, kad dėl manęs teip gerai parėdei. Eikime,— sako,— dabar atsiraukima šnapšės po rumką, potam liepsiu savo Morynelei, kad ko norint mums pataisytų sliedonei.— O teip ėmę surokavę slūžbą.

Jau kaip po sliedonei, žmogus išėjo namie, o kunigas savo gaspadoriui liepė žambius sutaisyti — sako:

— Reiks atarti rytą eiti.

O anas:

— Gerai,— sako,— aš surėdysiu visa ant ryto.

O ryto metą ir išėjęs su kokiais nekokiais arti. Kunigas, kaip po mišių, neveikiai, prieš pat dvyleka, eisiąs veizėti prie savo gaspadoriaus. Veizįs — teip atsileidę palengvai bearią ir maža tepaarę — atvaro pirma ano Jonalis, tas gaspadorius, teip palengvai. Tas kunigas daužęs su lendre arkliui — arklys kaip šoko iš smarkumo — tūlyd sutrūko stangai, intvaros. Tas Jonalis ka ka ka ka — susikrykšdamas teip juokias. Kunigas supykęs: „Palauk, dabar,— mislijąs,— svečias tebesi — duosiu aš tau kuomet norint."

Paskui tolesniai bebūdamas teip įtiko anam, jog niekados nereikalavo geresniai. O kada metus pabengė:

— Nu,— sako,— Jonali, ar bebūsi ant kitų metų?

— Kodėl,— sako,— ar negerai?

— Negu jei prie slūžmos nesutiktuva,— sako,— rasi branginsies.

— Nebranginsiuos — ant tos pačios slūžmos būsiu, nu,— sako,— gerai, meilei teip — aš besu kantentas.

Jūzupalį turėjęs kunigas karšinamą — senis didžiai buvęs, dãbar kunigui gentis tas. Kunigui buvo davęs už nukaršinimą piningų daug. Tada pradėjęs tas Jūzupalis mirti. Atbėganti gaspadinė:

— Kunigali, mūsų Jūzupalis miršta!

Tas kunigas:

— Jonali, meldžiamasis, bėkiva marinti!

Tas Jonalis ar batus buvęs kunigui bešveičiąs — pametęs ir anas visa, bėgąs prie Jūzupalio, mariną tą Jūzupalį. Potam pradėjęs kas ten sakyti:

— Ščėslyvo smerčio varpelio nėra.

— Bėk,— sako [kunigas],— Jonali, atnešk, rasi pakajuj pakabintą.

Tas bėgąs greitai pro duris ir pavirtęs — juokias: ka ka ka ka!.. Tas kunigas mislijąs: „Ar jau tu iš proto ir išėjai — duosiu aš tau po pagrabo!" Potam dienos nẽmetu atnešęs tą varpelį, potam numarinę, pakavoję aną dailiai. Potam per pagrabą užmiršo ir anam nebesakė nieko.

Ir išbuvo antrus metus.

— Nu,— sako,— Jonali, ar bebūsi prie manęs ant trečių metų?

— Kodėl,— sako,— ar negerai — būsiu ant tos pačios slūžmos.

O anas nieko neatmena, už ką turi aną pabausti, nes šetonas ištraukia žmogui mislį iš galvos.

Potam atsitiko anam kunigui važiuoti į atpuskus į kitą bažnyčią. Sako:

— Jonali, meldžiamasis, šį vakarą sutaisykis briką, arklių suveizėkis, kad galėtuva laiku rytą išvažiuoti į atpuskus.

— Gerai,— sako.

Ryto metą kunigas atsikėlęs laiku, poterius atkalbėjo, laukiąs savo Jonalio — niekaip nesulaukiąs. Ėmęs ir nusidaręs, mislijąs: „Vėlu bėra, nebvažiuosiu." Tiktai lig šis nusidarė, lig Jonalis birrr po langu ir pavažiavo. Įeitąs anas prie kunigo. Kunigas nusidaręs, sako:

— Nebketu bevažiuoti, vėlu,— sako,— bėra.

— Eik, kunige, ką tu niekus kalbi,— sako,— rasiva dãbar pirmjutrynas.

— O,— sako,— kame tu teip užtrukai?

Sako:

— Negalėjau arklių sugrobti veikiai.

Ėmęs ir perkalbėjęs kunigą, ėmusiu ir išvažiavusiu. Važiuojąs dabar per tokius krūmus, kur niekados nebuvęs tuo keliu

važiavęs. O kada nuvažiavusiu — kudi vedioš,— dābar pirmjutrynai, kunigas ano įsėdo spaviedoti, potam, spaviedojęs valandą, ir eitąs mišių laikyti. Ano Jonalis zokrastijoj bestovįs vienas pats, kito nieko nesą. Kunigas anam pradėjęs sakyti — sako:

— Meldžiamas Jonali, rasi moki mišioms paslūžyti?

— Moku,— sako.

Sako:

— Nu, namie neliuobi eiti slūžyti.

Sako:

— Kaip — aš liuobu norėti, ale,— sako,— tu neliuobi prašyti.

Ir išėjusiu ant mišių. Mistrantūrą teip virazniai kalba. Potam čėsu pusiau mišių nutraukęs savo batą, davęs į abrozą — batas atlėkęs į pusę bažnyčios. Potam nubėgęs, paėmęs, metęs į langą — batas su visu langu išlėkęs. Atsinešęs nuėjęs ir apsiavęs.

Potam, kaip po mišių, zaras kunigas liepęs aną atvažiuoti prie šventoriaus — sako:

— Važiuosiva namie.

Tujaus anas ėmęs ir atvažiavęs. Potam ir išvažiavusiu sumos nelaukdamu. Važiuojant namie pro kryžių, kunigas kepurę pakėlęs, poteriaująs. Šis iššokęs pradėjęs kryžių kapoti su votegu, potam taukščiodamas į ganyklas kaži kur nubėgęs. Kunigas teip supykęs, nebkalbąs nei kalbėti iš tos zlasties. Potam atėjęs ano gaspadorius, įsėdęs, ir važiuojančiu namie. Kunigas nei juodo, nei balto anam sakąs, mislijąs: „Palauk, kad parvažiuosiva namie, suduosiu aš tada už visus darbus šios dienos." Parvažiavo namie — vyskupas atvažiavęs. Kunigas čia nusigandęs, mislijąs: „Kaip čia aną be manęs priėmę, rasi ant manęs užsignievojo." O teip ansai užmiršo ir nieko anam nebsakė.

Po metų galo klausia:

— Nu,— sako,— Jonali, ar bebūsi daugesniai?

— Ne, jau,— sako,— gana, kad prie kito tiek metų išbūčiau.

— Nu,— sako,— eikiva, užsimokėsiu.

Nuėjusiu į pakajų. Kunigas tuo čėsu visa priminęs, nes tai patsai anam ant pomėties atvedė, nes žinoma, kuomet šetonas nori, tuomet atveda ant pomėties, o kuomet nenori, užtraukia, ir žmogus nebgali atminti. O teip priminęs tuos visus daiktus, kuriuos anas padarė. Klausęs ano:

— Meldžiamas,— sako,— ką tu tuo čėsu mislydamas teip juokeis, kad aš·tau ariant uždaviau,— ko tuo čėsu juokeis?

Sako:

— Kad tu tuo čėsu būtumei nedaužęs, aš tau būčiau tuokart piningų didį šmotą iškėlęs ant viršaus, o kad tu uždaužei,— sako,— aš dėl to juokiaus, jog tu per tai nutrotijai daug piningų.—

Sako:— Jei dabar nori, nuėjęs tame pačiame šmote veizėk, o atrasi.

— O kai tu man mišioms asistavojai, ko tu zbitkus dirbai?

— Tuo čėsu mačiau — šetonas ant abrozo viršaus besijuokiąs ir subinę pliką berodąs. Aš,— sako,— aną tuo čėsu pamušiau su batu iš to šmoto. Ale,— sako,— iš to šmoto pabėgo ant lango, o ten kaip mečiau — pro langą iššoko.

— O kryžių,— sako,— dėl ko plakei?

Sako:

— Kur neplaksi,— sako.— Tu kepurę nuo galvos nuėmei, o tau šetonas subinę pliką pastatė, čydydamos iš tavęs.

Sako:

— Kokia tai mace galėjo anas daryti?

Sako:

— Kryžius nėra pašvęstas: kunigas, ką šventė, visų ceremonijų neatprovijo.

— O,— sako,— kad Jūzupalį marinom, ko tu tuo čėsu juokeis?

— Kur nejuoksies. Kai mes nubėgom,— sako,— marinti,— sako,— aniolų prie ano nei šiek, nei tiek, o šetonų priemenė pilna. Tad,— sako,— kai tu mane siuntei atnešti varpelį, aš kaip tiktai duris atdariau, o smarkiai bėgo anas, norėjo įpulti per mano viršų, o jūs pradėjot tuo tarpu krapyti su šventu vandeniu, tai visi sukas per kits kitą pro duris, pro kaminą, nesutelpa, nesutelpa, ir aš per tų viršų pervirtau — juokais nebgaliu betvertis.

— O,— sako,— kas tu esi?

Sako:

— Aš neprastas esu,— sako,— nenoriu aš nei slūžmos, tiktai noriu, kad tu mane peržegnotumei — regėsi, kur aš paliksiu.

Tas pats pirma persižegnojęs, potam aną peržegnojęs — tujaus su stogu išėjo, ir tame šmote bagna atsivėrė smirdanti, kuri ir dabar tebsmirda.

508. KŪDOKAS PALIKO BAGOTU, O BAGOČIUS KŪDU

Kitą kartą kūdokas gyvenęs susieduose su bagočium. Teip tas kūdokelis nei nuo ano galįs susišelpti ko: kad nueisiąs ko norint, išlojos, išjuoks, iščydys kojų apačias. Teip šis eis melstis po kryžium, kad anam ponas dievas duotų tokią dalelę, kad

aš galėčiau su savo apseiti. [Meldėsi] vieną naktį, antrą ir trečią. Teip anam dievas pasakė žodžiu:

— Tu pasitiek, aš šiandieną būsiu pas tave.

Šis parėjęs namie, pašalius visus nušluodinęs, patrovelių išgatavojęs iš paskutiniojo, laukiąs, suvisu pasirėdęs. Ir atėjo ubagelis, prašąs:

— Matušele, tetušeli, ką norint rasi valgyti duotumei.

Sako:

— Laukiam svečio. Dėl svečio čia turim biškelį — negu tos pačios biškelį, potam rasi ponas dievas paskalsys.

Teip šis, kaip pavalgęs, prašąs pūro. Sako:

— Neturim, negu jei nuo bagočiaus gautumėm.

— Eikit,— sako,— parneškit ir nuo bagočiaus. Jei klaustų, kur dėsit, pasakykit,— sako:—„Piningus seikėsma."

Teip ir buvo: lig tik tiktai paprašė pūro, lig bagočius pradėjo teirautis:

— Kur tu dėsi?

Sako:

— Gavau piningelių, seikėsiu, kiek ten bus.

Šis bagočius juokės juokės ir davęs tą pūrą, kurio anas norėjo. Ale anas mislijąs: „Negu tu gali pelus seikėti, ale ne piningus arba grūdus."

Parnešęs namie, tas ubagelis kratęs iš vienos terbos — pripylęs pūrą, iš antros terbos — antrą ir trečią pūrą. Pats išeidamas pasakęs:

— Kad pūrą bagočiui nuneši, už lankus užkaišyk piningų neskųsdamas.

Teip šis ir padaręs: nunešdamas užkaišęs už lankus, už graižtvas, kaip gali pažinti, kad yra piningai seikėti. Tas bagočius matąs, kad anas seikėjo piningus. Nusivedęs į svirną, sakąs:

— Susiedai, eik šen, susiedai, sveiks!

O pirma, kad liuoba nueiti, nenorėjo nė žodžio su anuo kalbėti, o dabar sako: „Susiedai, sveiks!", čestavojąs aną gerais geresniais trunkais:

— Meldžiamasis, pasakyk man, iš kur ir kokiu spasabu gavai teip piningų?

O anam buvo pasakęs tas ubagelis:

— Jei tavęs klaustų, kame gavai, anam cielą istoriją pasakyk.

Teip šis ėmęs pasakoti:

— Kaip buvau biednas, po kryžium per tris naktis meldžiaus, kad pondievas man duotų dėl mano reikalų. Teip ir prižadėjo man atnešti. Šiandieną atnešė ir pats išėjo.

Teip reikia ir šiam eiti. Vieną naktį meldės, antrą naktį ir trečią naktį — išgirdęs balsą:

— Pasitaisyk, aš ateisiu.

Parėjęs namie, išklostęs visą savo kelią kibieciais ir laukiąs. Veizįs, kad ubagelis eita tais kibieciais. Ims aną mušti:

— Ar aš dėl tavęs tuos išklosčiau kibiecius, ar tu gadnus esi tokiais vaikščioti?!

Mušęs, kol norėjęs, ir paleidęs. Tas ubagelis ir sugrįžęs, nebėjęs nė į kiemą. Paskui [bagočius] laukęs laukęs — niekas nebatėjęs.

Eisiąs naktį vėl melstis, kad ponas dievas ateitų. Nuėjęs meldžiąs, prašąs, kad ir anam atneštų teip daug piningų kaip tam mizeriokui. Ale čia bėda — teip yra: mizeriokas, neturėdamas kuo savo interesus atprovyti, kuomi pasižyvyti, prašė ir teip su pamierku: „Kad galėčiau savo reikalus atbūti, kuomi pasižyvyti",— ir teip prašė, kiek loska, o bagočius lokomčius, aptekęs visokių gerybių, dievo duotų, nekantentavodamos iš anų, prašo tų pačių mierkų, arba saikų, kuriuos mizeriokas gavo, pavydėdamas anam, kad anas nebūtų už aną bagotesnis. Išgirdęs balsą šaukiantį:

— Daryk pakūtą, lokomčiau! Mušei mane rankomis savo, o dabar tas pačias zdrodlyvas rankas keli prie manęs! Ne tiktai nieko negausi, ale kol pareisi į savo namus puikybės, berasi plėnis!

Atsisukęs ant savo namų, veizįs, kaip yra — cielas gyvenimas bedegąs.

Dievas persergi visus lokomčius ir užvydelninkus, kurie, turėdami savo dalelę, nekantentavojas, ale daugiau storojas su užvydėjimu kitiems, ne tiktai to, ko nori, neapturi, ale, ką turėdamys, dãbar nutrotija.

509. APEI SENĄ ŽMOGŲ

Kitą kartą buvęs senas senas žmogus. Anas niekados neliuobąs eiti į bažnyčią. Anas liuobąs girdėti, kad bažnyčioj yra dievas gyvas. Teip anas eitąs į bažnyčią. Eidamas ir sutikęs dar už save senesnį. Tas žmogus prašosi, kad aną paneštų biškį. Teip anas ir panešęs tą žmogų. Tas žmogus sakąs:

— Gana, nebnešk.— Sakąs tas žmogus:— Ko tu nori už tą gerą, kad tu mane panešei?

Tas žmogus sakąs:

— Rasi žinai, kame yra dievas gyvas?

Pasakęs tas žmogus:

— Kad tu nueisi į bažnyčią, stokis prie durų. Per krapylą, kad kunigas krapys, nu, tad biesas bėgs laukan pro duris, nu, tad tu duok anam į kuprą, klausk ano, kame yra dievas gyvas — anas tau pasakys, kame yra dievas gyvas.

Tas biesas sakąs:

— Jug tu pats nešei, ateidamas į bažnyčią, dievą gyvą.

510. PIEMUO PALIKO ŽENTU JOMYLESTOS

Kitą kartą kiaules ganęs vaikelis ne visai didis. Teip už gerą anam užsislūžijimą gaspadorius dovenojęs grašių dvi dešimti. Teip mislijąs: „Kur aš tokį skarbą turėdamas padėsiu? Dãbar gali kas mane užmušti! — Liuobąs girdėti, kad piningus senieji žmonys vadinę smerčiu.— Reikia man pirkti ką norint." Ale ir pats nežino ką. Prašąs gaspadoriaus, kad anam pazvalytų eiti į miestą.

— O ką tu,— gaspadorius sako,— pirksi?

Sako:

— Ką tiktai visų pirma, į miestą įėjęs, sutiksiu, tą pirksiu.

— Pazvaliju, ale neužtruk.

Teip šis išbėgęs į miestą. Ir sutikęs priemiestyj, kad žmogus benešąs parduoti puikų trūbelį. Šis:

— Dėl ko man nesiūlai trūbelį? Aš noriu pirkti.

Sako:

— Pirk, meldžiamas.

Kiek šis paprašė, tiek ir davė. Nupirkęs ir iššavęs namie. Gaspadorius pakolijo, kad neužtruko ilgai.

Kitą dieną vėl prašąs:

— Dėdele, ir šiandieną noriu eiti į miestą pirkti ką norint.— Anas nė pats nežino ką, ale vis rokuojąs:— Ką pirma mieste atrasiu.

Gaspadorius sakąs:

— Eik, vaikali, ale neužtruk.

Nubėgęs į miestą — žmogus besinešąs du šuneliu.

— Dėdele, parduok man tuodu du šuneliu.

Šis:

— Vaikali, by tu nori — pirk.

Šis, kiek anas paprašė, tiek davė. Anas tujaus vėl parbėgęs namie. Kiaules beganydamas, išsimokė trūbyti, paskui išmokė šunis tanciavoti: šis grieš, o šiuodu šunyčiu tanciavos.

Jomylestienė su dukterimis ant spocieros vaikščiojusi. Pamatė tokį dyvą — kad piemenelis griežia, o šuneliai maži tanciavoja. Pasakiusi jomylestai parėjusi, kad — mačiau piemenelį mažą kiaules beganantį, su trūbeliu begrajijantį ir šuneliu du betanciavojančiu.

Jomylesta toj minutoj pasakė slūgoms, kad launinkai pristatytų. Tujaus launinkai aną pristatė. Liepia aną grajyti. Šis kaip pradėsiąs grajyti — tie šunys šokti. Tam jomylestai teip patikę. Liepęs aną apsiūti kriaučiams. Kokie dyvai ponybei! Suvažiuos svečių — nenusidžiaugią tas šunimis, tas tuo muzikantu.

Teip ta panelė viena vakarais ana liuobanti klapatyti, kad anai tancytų. Šis sakąs:

— Tu man atkelk sukneles, parodyk kojas lig kelių plikas — aš tave pašankinsiu.

Parodžiusi. Šis įsistebėjęs, kad yra litaros. Koją ėmęs surentęs į medelį, anai šunis savo pašankinęs.

Kitą vakarą — kita. Vis šis prašąs, kad kojas lig kelių parodytų. Tos neradęs nieko, o šunis anas savo patancina, kuri ateisianti. Vis teip darąs, ale kitų panelių neradęs, tik tos vienos.

Teip po kelių metų jomylesta išdavė tokį dekretą ant dukterų: jei kas antštiktų, kuri ano duktė iš tų trijų yra su litaromis, kokiame članke yra kokios litaros, tas gaus tą paną ir kelis dvarus. Po to išdavimo dekreto tujaus išdavė priešingą tam: jei kurs neantštiktų, turės visus drabužius savo palikti lig pat baltojo, tai yra lig marškinių ir kelnių pastarųjų. Pradėjo važiuoti ponai štikinėti, o turėjo štikinėti čėso per tris dienas. Štikinėję ponai, jomylestos, ubagai, mužikai — nė vienas negali antštikti — visiems nuvelka suknias, sermėgas ir kailinius.

Teip šis pradės jomylestos prašytis, kad anam pazvalytų štikinėti. Jomylesta aną tujaus pazvalijo. Teip šis vieną dieną štikenęs, antrą dieną, trečiądie bengdamas pasakęs, kad ta pana turi tame ir tame članke tokias ir tokias litaras. Jomylesta ir rankas nuleidęs besidyvydamas, kad nė vienas iš jomylestaičių ponų ir bajorų to nepadarė, ką ano tas mandrasis trūbočius.

O vienas jomylestaitis didžiai norėjo tos panelės. Matydamas jomylesta, kad anas jomylestaitis smūtnijas neišpasakytai, ir pats ne visai yra kantentas, kad mužikas turi paimti ano dukterį, atmainė savo žodį — pasakė anuodum:

— Suguldysiu aš judu su pana. Ant katro ryto metą atrasiu paną atsisukusią, tas paimsita.

Vakarą po večerės nuleis anuos visus kartu į vieną lovą gulti. Jomylesta aniems pasakė, jog nė vienam nevalnu laukan vaikščioti, o jei kas eitų laukan, bus nušautas. Ir atgulė anie visi nakties čėse. Jomylestaitis pradėjo anam savo tavarčiui [sakyti]:

— Kas bus — aš noriu laukan!

Šis sakąs:

— Ir aš noriu, ale laukan negaliva eiti, bo vartas yra užstatytas — vedu nušaus.

Jomylestaitis nebištūri — žinomas, anas su ponais sugodęs, večerę diktai priėdęs, o šis nedrįsdamas maža tevalgė, dėl to šis nenori. Sakąs jomylestaičiui:

— Eikim vedu čia pat į kertę.

Jomylestaitis tujaus ano paklausė. Nusivedęs aną į kertę, pats paėjęs į antrą, ir šikančiu. Jomylestaitis pavaręs kupetą gerą, o šis turėjęs tris razinkus kišenėj — padėjęs, potam sugrįžusiu į lovą atgulė. Pana miegta sau nė boties — nieko nejunta. Pradėjo šis jomylestaičiui sakyti:

— Vedu dideliai nepadoriai padarėva. Kad ryto metą ateis jomylesta veizėti mūsų, atras pribjaurotą stanciją — ką mums anas pasakys?!

— Kur vedu galiva padėti?

Trūbočius sakąs:

— Aš nuėjęs savo suėsiu, o tu ryžkis.

Sako:

— Reikia ir man savo suėsti.

Nuėjusiu ir ėdančiu katras savo: šis razinkus valgo, apgaudinėdamas jomylestaitį, o jomylestaitis, gėdoj nenorėdamas palikti, savo mėšlą varąs iš tiesų. Potam nuėjusiu gulti. Pana atsibudusi — besmirdąs anos ponaitis,— ėmusys nusisukusi ant trūbočiaus.

Ryto metą ateita jomylesta — atranda anuos visus bemiegtančius. Matydamas savo dukterį, kad ana atsisukusi yra ant trūbočiaus, ėmęs su anuo apžanydinęs — matąs, kad anam žadėta.

Piemuo paliko jomylestos žentu.

511. ŠIAUČIUS PÁLIKO JOMYLESTA IR ŽENTU KARALIAUS

Kitą kartą šiaučius eitąs darbo ieškodamas. Pijokas buvęs — niekas ano nebvadinąs siūti. Beidamas sutikęs poną, bevažiuojantį karietoj. Ponas ano pradėjęs klausti:

— Kur tu eiti?

Sako:

— Eitu darbo ieškodamas, ale niekame negaliu gauti.

— Nu, sėsk prie manęs į karietą.

Šis įsėdęs, ir važiuojančiu. Potam bevažiuojant išnyko anuodum karieta, palikusiu pėsčiu.

— Eikiva,— sako,— kur norint darbo prašyti.

Įėjusiu prie vieno žmogaus ir prašančiu darbo. Tas gaspadorius:

— Negut,— sako,— galėsta važiuoti į medę.

Davęs anudum valgyti ir išleidęs į medę. Nuvažiavusiu į medę — sakąs šis tam savo šiaučiui:

— Pabūkis tu šičion, o aš eisiu paieškoti, kame kirsiva medžius.

Kaip šis paėjo, tujaus pakilo vėtra, išrovė egles iš šaknų. Paskui šis ateitąs — atrandąs šį nusigandusį. Pradėjęs lojoti:

— Ko čia tu bijais, durniau! Eik atvažiuok su arkliais — krausiva į vežimą.

Šis atvažiavęs. O ano tavarčius kraunąs į vežimą galūnes, o šaknys žeme turi vilktis. Prikrovusiu vežimą — strošnu: nei arkliai patraukia. Ko ir norėti: eglės cielos, o šaknys žeme velkas. Ėmęs šis pats traukti kartą — šiam eita cypdamas vežimas. Parvažiavęs po pat langus. Tas gaspadorius nusigandęs išvydęs tokį dyvą: kad eglės cielos sukrautos, o šaknys žeme dãbar velkas, kad dãbar be galūnės, o dãbar galūnės vežime. Tas gaspadorius iškraudinęs, kur norėjęs, čia ir sakąs anuodum:

— Eikita sau — daugiau nebturiu dėl judums darbo.

Šiuodu:

— Gerai, kad daugiaus nebturi — užmokėk vedum už tą.

— Tei,— sakąs gaspadorius,— už ką čia judum reikia mokėti: vieną kartą medėj suvažiojota.

Ėmęs atnešęs po dvi berlinki. Ponas tas pradėjęs sakyti:

— Ar tu misliji, kad tiek vedum temokėsi?! A[r] matai, kas šitai?— Parodęs anam nagą vieną velnišką gražodamas. Anam sakąs:— Mano rankose ištirpsi zaras!

Šis nusigandęs neišpasakytai, atnešęs piningų daug — buvęs žmogus bagotas. Šis sakąs:

— Ar aš tau nesakiau, kad visus piningus turi man atnešti?! — parodęs du velnišku nagu.

Šis kaip nusigandęs — vedąs patį:

— Atimkis visus piningus, kame tiktai žinai.

Šis ėmęs raktus, atėmė visus piningus, kame tiktai žinojo. Šiuodu prabagotėjo, turi piningų diktai. Nupirkęs tas ponas arklius: sau arklį gerą už tris dešimtis raudonųjų, o šiam savo šiaučiui — kumelelę kūdą ar už keturis rublius, ir jojančiu keliu. Potam tas ponas sakąs tam savo šiaučiui:

— Tu jok atsileidęs, kaip tik gali, o kad tavęs kas ko klaus lenkiškai, sakyk tiktai: „Dobže."

Pats palėkęs. Arklys geras, suknias vėl buvęs išprovijęs sau

puikias, o tam šiaučiui nieko neprovijęs: kumelelę kūdą davęs, kapotelis alkūnėms kiauroms.

Nujos ponas ano į tą karčemą, kuri buvo netoli ant kelio to, kuriuo anuodu jojo. Įbėgęs skatinąs, kad smilkytų karčemą, kad iššluotų — zaras kunigaikštis atjos, užims ant kelių dienų stanciją,— ale kad turėtumei visokių trunkų.

— Turiu, turiu, kokių tiktai norėsi.

Sako:

— Tu tik neveizėk norėjimo, tu tiktai nešk. O su anuo nelyk, bet anas yra iš didžios giminės. Ir daug anas nekalba.

Skatijąs, kad pasirėdytų tie, ir pats bėgąs ant kelio veizėti, ar neatjoja tas ano jomylesta. Eis ir karčemininkas veizėti, iš kur toks didis atbėgs jomylesta: kad ano liokajus puikus, koks anas pats yra? Atjojęs mužiko palaikas kumelele kūda. Šis kepurę nutraukęs, priėmė aną, už ranką nutvėręs, vedąs į karčemą. Nukėlęs ir nuo tos kumelelės kelte ir vedęs į karčemą. Pasvadinęs, duodąs valgyti, slūžijąs į stalą anam — strošnu strošnu! Trunkų visokių, gerti, valgyti! Ale tas karčemininkas negalįs iš dyko išeiti, kad kunigaikštis toks prastas apdare, o ano liokajus toks puikus. Potam mislijąs: rasi teip yra nešiojąs arba iš kokio pripodko.

Po pietų ano liokajus jos kitur užimti stanciją ant meto kokio, bo čia tiktai užėmė ant trijų dienų. Ir išjodamas pasakė savo ponui:

— Tu gerk, ėsk ir čia pat šik ir myžk.

Teip anas ir darąs. Vieną dieną pridirbęs, antrą dieną. Karčemininkas kad įeisiąs į vidų,— nosį plėšia pusiau. Nieko neatsivožijąs sakyti: ką žinai, kad toks didis yra iš didžios giminės, nei nieko rokuojąs, kad ko paklausia, pasako: „Dobže",— nieko kito. Karčemininkas klausia:

— Ponali, ar nereikia tą išgatavoti, tą, tą?..

Anas atsako:

— Dobže,— kito nieko.

O anam liokajus įsakęs išjodamas, kad nuo stalo netrūktų nei patrovų, nei trunkų. Trečiąją dieną parjoja liokajus, užėmęs karčemą ant metų, pasistorojęs meistru kriaučių, kad ten į tą karčemą pribūtų tą ir tą dieną. Parjojo prie jomylestos kunigaikščio — atrado aną nusišikusį, nusimyžusį anoj karčemoj. Ėmęs aną patį apčystijo, jos anuodu kitur, o karčemininkas savo karčemoj teryžties. Šiuodu rėdos joti — karčemininkas laukia, kada čia anam mokės. Antpuls aną liokajus:

— Užmokėk mano kunigaikščiui, kad anas prie tavęs buvo ir tokią smarvę gėrė — dėl ko negalėjai apčystyti?

Šis parodęs anam velnišką nagą — karčemininkas atvirtęs aukštynelkas. Zaras turi atduoti piningus visus, kiek tiktai turi. Karčemininkas ėmęs ir atdavė savo visus piningus. Šiuodu piningų ledva galinčiu ant arkliais pasinešti. Nujojusiu į tą karčemą. Atėję meistrai: dirbins anuodu puskarietę, penkiais arkliais važiuojamą. Suknių nusipirkęs devynių gatunkų, arba devynių kolorių,· siūdinos sau liokajus suknias iš visų devynių kolių, o savo kunigaikščiui nieko — kaip turėjo kapotelį kiauroms alkūnėms, teip ir tebturi.

Padirbo meistrai puskarietę, penkiais arkliais važiuojamą. Šventa diena ateis — važiuos anuodu į bažnyčią. Nusamdęs purmoną. Privažiuosią prie angos bažnyčios — šis ėmęs tą šiaučių iškelsiąs iš puskarietės, įvesiąs į bažnyčią už rankos, į pirmąją klaupką įsvadinsiąs už ponų kitų akis ir pats stosiąs prie ano šalies. Vieną šventą dieną, kitą — tie ponai mislija: kas tie tokie yra komediantai, kur regėti, kad yra ponu — daros slūgomis to pono, kurs pats gal ir yra ano slūga. Paklausia to liokajaus, iš kur tas yra toks ponas. Tas pradėjęs aną kolyti: kad jis yra didžios giminės kunigaikštis iš tokios žemės, iš tokio miesto.

— Prašo mano kunigaikštis — jei kurs turėtumėt achatą ant pagrajijimo kartų, prašom ateiti ir su anuo įsigrajyti, kuomet tiktai kas norėtų. Anas kartas didžiai liūbija. Ale maža tekalba.

Potam tie ponai bent ant juoko vieno važiuos prie anuodums. Šis liokajus priimąs visus gerai. Traktinsiąs, vaišinsiąs, potam svadinsiąs grajyti kartoms. Šis liokajus negrajijąs, ale kartas aniems sumaišąs, padalijąs. Visus nugrajijančiu. Tas liokajus lig tiktai padalysiąs aniems kartas, tujaus savo švarkus ir permainąs, o tas ano ponas kaip su tuo surduteliu, teip su tuo. Išbuvusiu metus cielus toje karčemoje. Ponai kaip ant dyvų kokių liuobą iš pirmo važiuoti, paskui suprato, kad anie yra apgaudinėtojai svieto kokie norint: visus nugrajiją, o šiuodu pačiudu niekados nepragrajija. Nebvažiuoją niekas prie anuodums. Reikia anuodum keltis kur norint kitur. O žinojęs, kad karalius buvęs tokį dekretą išdavęs, kad tiktai kas man užtvenktų upę tokią per tris mylias platumo, o vandens kito šmoto nepraleisdamas, dukterį anam ir cielą karalystę atduočiau.

Važiuojąs šis liokajus prie karaliaus. Nuvažiavęs prie karaliaus, sakąs:

— Jei tu mano kunigaikštį imsi sau į žentus, anas tau tujaus, trijų dienų nelauks, kaip tau užtvenks upį.

— Gerai,— sako,— imsiu, by tiktai užtvenktų.

— Ale,— sako,— reiks tau statyti vedum į paupį valgyti visų geriausiai.

Karalius prižada:

— Statysiu,— sako.

Surokavusiu:

— Tą ir tą dieną aš pribūsiu į paupį tvenkti — kad strovos būtų pristatytos!

Teip kaip ta diena atėjo, šiuodu nuvažiavusiu į paupį. Atradusiu jau patrovas pristatytas. Geriančiu, valgančiu, o nieko nedirbančiu.

Teip antrąją dieną dasižinojo karalius, kad anas nieko nepradėjo dirbti, tiktai geria ir valgo. Važiuos anas pats paveizėti, kas ten dedas. Nuvažiuojąs — nieko dãbar nesą. Sako:

— Meldžiamasis, dėl ko dãbar nieko nepradėjota?

— Nu,— šis sakąs,— jei rytą lig saulei tekant nebus gatavai upis užtvenkta, iš ko galiva vedu susilažinti?

Karalius pradėjo sakyti:

— Pirma sakei — per tris dienas, o dabar — lig ryto! Tas nė ant svieto negali būti!

— Nu,— sako,— jei lig ryto bus upis gatava, tad bus tavo kamerdinieriaus posta.

Karalius:

— Lai bus ir teip,— ir išvažiavęs namie.

Naktį tą pakilo vėtra — tujaus už kelias adynas stojos pyla visų brangiausia per upį. Ryto metą važiuoja karalius su kamerdinierium per tą pylą. Važiuojant vėjas pagavo tą — kame bematysi! Atvažiavęs karalius prie šio pasirokuoti, dãbar norėjęs pamatyti savo žentą. Tas liokajus pradėjęs sakyti:

— Anas yra didžios giminės, maža tekalba, o dabarčiui miegta. Vedu šiandieną apei dešimtą adyną būsiva.

Karalius išvažiavęs namie. Teip šis ėmęs tą savo šiaučių šviesti, papuošęs — strošnu. Važiuos anuodu prie karaliaus. Nuvažiavo prie to karaliaus — tinka tas jaunasis karaliui ir tai pačiai jaunajai. Pasirėdę anie į šliūbą važiuoti. Dyvijas visi ponai iš to, kad anas maža tekalba: jei anam kas ką sakys, anas atsakys „dobže"— daugiau nieko. Teip kas bus darbo? Paprašys ano, kad ant pietų duoną pariektų svečiams. Šis:

— Dobže.

Ale tą supratęs, kad liepiąs aną duoną paraikyti. Dėl ko anas tiek tekalbėjo — kad tiek temokėjo. Ale tas ano liokajus šalaputriuojąs su tais ponais. Ale anas liokajus buvo tuo tarpu atsitolinęs. Ėmęs tas jaunasis raikyti duoną po abraką visiems kaip ubagams — storoms blankoms. Tie visi ir rankas buvę nuleidę: kad mužikas, tad mužikas,— rokuojantys ponai.

Ateita anas liokajus, veizįs, kad visi nusiminę besėdį apei stalą.

— Kas čia jums yra, ko jūs nusiminę sėdit?

Sako:

— Prašėm pono jaunojo, kad duoną į stalą paraikytų — anas paraikė kaip ubagams.

Tas liokajus pradės anuos lojoti:

— Ar jūs teip norit į šliūbą stoti?! Ar mislijat, kad anas dėl jūsų paraikė tą duoną? Anas paraikė ir padėliojo tą duoną kožnam, kad kožnas iš jūsų, nuo savęs pabagaslovijęs, duotų tą duoną ubagams. Pas mumis toks zvičajus yra: dėl to, kad anie per gyvenimą savo ščėslyvai gyventų.

Ėmęs duoną surinkęs, piningų diržą nujuosęs, į kožną abraką po porą raudonųjų šmakš įspaudęs ir liepęs nunešti ubagams išdalyti. Gerai visi apent surokavę. Važiuos anie į šliūbą. Suvinčiavoję anuos, gerai po šliūbo parvažiavo. Anie namie — visa čia gerai.

Po večerei eis anuodu gulti. Atguldę anuodu. Veizi — to jaunojo puikūs drabužiai apatiniejai, marškiniai, kelnės.

Potam ryto metą jau atėjo laikas kelti. Visi sukilo, o jaunųjų nėra. Eis kapelija su ponais nekuriais jaunųjų kelti. Grajija grajija — tuodu nekelias. Atdaro duris — jaunoji kėlusi, o jaunasis tebgulįs marškiniais nutrūkusiais, kapotelis kiauroms alkūnėms, ant galų galo kurpalių maišelis prie lovos galo padėtas. Atsikėlė ir anas — ką bedirbs.

Karaliui davė žinoti, kad su ano žentu teip dedas. Karalius atsūdijęs aną trotyti — kur kitur dės. Karalaitė nezvalijanti:

— Aš prižadėjau aną iki smerčio mylėti — turiu tą išpildyti.

Tas karalius sakąs:

— Aš duosiu judum pasvogos bagotai — važiuokita nuo mano galvos, kad aš judums nė akimis savo nematyčiau!

Pakinkydino į puskarietę arklių ketvertą, davė purmoną. Važiuojančiu anuodu nuo tėvo. Kaip anuodu išvažiavo, karalius turėjęs mešką. Ir siunčiąs tą mešką, įsakydamas anai, kad priginusys užmuštų ir pačiudu, ir arklius, kad nė pundamento anų neliktų. Ta meška genas. Karalaitė supratusi tujaus, ko ana atbėga. Mergelė bearianti ant kelio. Karalaitė buvusioji ėmusys duodanti penkis raudonuosius tai mergelei, kad ana nuo savę[s] mestų drabužius ir po karietai ropu eitų plika. Toji mergaitė buvusi nepatižusi, numetusi nuo savę[s] drabužius ir einanti po karietai ropu plika. O ši anai įsakė:

— Kaip tiktai meška arti atbėgs, tu tujaus stokis ir rankas išplėsk.

Meška atbėga arti — ši tujaus ir stojos. Ta meška veizinti veizinti — atsisukusi namie prie karaliaus. Karalius klausiąs:

— Ar užmušei?

— Tei,— rokuojanti,— tokiam mužiko šmotui karalaitę atdavėt — jau skūrą gyvai nulupęs! Buvau pribėgusi prie vežimo, ketinau ėmusys anuos sutrupinti — tas man skūrą karalaitės išplėtė, teip ir pati susigėdau.

„Nu,— karalius mislijąs,— teryžtie, by tiktai anais nusikoriau." Mergelė paėjo sau arti, piningų uždirbo. O šie sau pavažiavo. Nuvažiavusiu didžiai toli į kokį miestą ir nurendavojusiu namelius mažus dailius.

Karalaitė buvusioji, mokyta, žinomas, ant visokių mandrybių, moka ana ir šį, ir tą poniškai dirbti. Teip ana ėmusys ir aftavojanti kuskas. Vieną išaftavojusi ir įdavusi savo vyrui:

— Nešk į miestą, parduok.

Šis ėmęs nunešęs po kromus ir paskleidęs. Tas kromininkas veizįs į tą kuską ir barzdą krutinąs. Potam jomylesta pirkęs po kromais šį, tą. To kromininko pažįstamas. Ir pritrauks krominiinkas jomylestą — ar gali anas turėti tokią kuską? Jomylesta sakąs:

— Aš statau savo visą valsčių su dvaru.

Kromininkas:

— Aš statau savo cielą kromą.

Pasiteko ten gerų prietelių, ir sudėjo ant to: jei ano [jomylestos] bus esanti ta kuska, kromininkas savo kromą atduoda, o [jei ne] — ponas jomylesta savo dvarą su cielu svietu. Šis sakąs:

— Eikim, aš jums parodysiu, kad ta mano kuska yra.

Parsivedęs namie — ano pati beaftavojanti ir kitą tokią. Ir gavo šiuodu dvarą ir kromą.

512. [MANDRI DUKTĖ]

Vienas ponas turėjęs tris sūnus. Tie sūnai, vaikščiodamys ant paliavonės, užėję prie savo padonojo. O tas padonasis turėjo vieną dukterį. Ta duktė bėdavodamos:

— Kuo aš ponaičius vaišinsiu?— Ir sakė:— Ar iš subinės išsmukusiu, ar rietų tarpe šutusiu, ar kuo žiemos pakartu?

Tie ponaičiai ant to nieko neatsakė. Ir pagrįžo prie tėvo. Pradėjo tėvui pasakoti, ką aniems padonojo duktė sakė. Tas ponas liepė tujaus tam žmogui ateiti. Žmogus nuėjo pas poną. Klausdamas ponas:

— Dėl ko tavo duktė teip yra mandri?

— Aš nežinau,— atsakė tas žmogus.

Nu, tas ponas pradėjo sakyti:

— Kad tavo duktė yra mandri, tad ir tu esi mandrus.

Liepė anam nulupti skūrą kūlio, kurs buvo ano kieme. Anas ant to nieko neatsakė ir paėjo namie. Pradėjo duktė klausti:

— Ką girdėjai pas poną?

Tėvas pradėjo sakyti:

— Man ponas liepė nulupti skūrą nuo kūlio, ale aš negaliu išmanyti, ką reikia daryti.

Duktė anam sakė:

— Nuėjęs klausk pono, kame yra kūlio bamba, bet nuog bambos reikia prasidėti lupti.

Tas žmogus, nuėjęs prie pono, klausti pradėjo:

— Kame yra kūlio bamba?

Ponas sako:

— Kam tau reikia tos bambos?

Anas atsakė:

— Bet nuog bambos reikia prasidėti lupti.

Ant to ponas nieko neatsakė ir pradėjo klausti:

— Kas tave teip pamokė sakyti?

Tas žmogus atsakė:

— Duktė.

Ponas ėmęs plieką linų ir, duodamas tam žmogui, pradėjo sakyti:

— Kad tavo duktė teip yra mandri, lai išaudžia man iš tos pliekos marškinius ir kelnes.

Tas žmogus parnešė dukteriai plieką linų ir sakė įduodamas:

— Tau ponas liepė išausti marškinius ir kelnes iš tos pliekos.

Ana nieko ant to neatsakė ir įdavė savo tėvui virbelį, iš šluotos ištraukusys, sakydama:

— Nunešk ponui tą virbelį ir pasakyk, kad ponas padirbintų iš to virbelio stakles, šautuvą, šeivas ir kas priguli prie audimo.

Tas žmogus nunešė tą virbelį ponui ir pradėjo teip kalbėti, kaip ana sakė. Ponas, ant to nieko nebišmanydamas, sakė tėvui:

— Tegul ana ateita prie manęs nei plika, nei apsidariusi, nei pėsčia, nei raita ir atėjusi tegul stojas nei viduj, nei lauke, o aš aną imsiu už pačią.

Teip tas tėvas pargrįžo apent prie dukterie[s] ir pradėjo teip pat sakyti, kaip ponas kad sakė apie atėjimą. Ana ėmusys įlindo į regztį, antsėdo ant ožio ir nujojo prie pono ir stojos ant slenksčiu, tatai znočija, kad nei lauke, nei viduj. Tas [ponas] pamatė tą bestovint ir paėmė aną už pačią.

513. KUPČIUS TURĖJO VIENĄ SŪNŲ

Kitą kartą kupčius turėjo vieną sūnų. Gyveno mieste, didžiai bagotas buvo. Turėjo vlosną laivą, su kuriuo tankiai važiavo į svetimą šalį kupčiaudamos. Ir sūnus lygiai važiavo su tėvu dėl prisistebėjimo, idant ir anas potam patropytų vienas važiuoti. Potam, kad atėjo į metus, tėvas liepė:

— Sūnau,— sako,— aš jau nebgaliu, senatvė nebslūžija — važiuok vienas dabar.

Sūnus atsako:

— Gerai, mylas tėve, galiu,— sako,— aš važiuoti.

Tėvas, jį išleisdamas, įsakė, idant jis anam kokių norint navynų parneštų. Atsako:

— Galėsiu, mylas tėve, jei ką išvysiu.

Išvažiavo potam, pasirėdęs į valią dievo. Nuvažiavo gerai, atsirokavo ščėslyvai. Potam grįžta namie. Važiuodamas ansai toliau, pamatė ant marės laivą be masto. Ciekavas būdamas, prisiartino prie to laivo. Potam įėjo į vidų. Tenai pamatęs tėvą ir motyną su trimis dukterimis — nuogu ir be jokios pažyvnasties. O nusigandęs padavė aniems drabužius prisidengti, potam įėjęs klausia:

— Kas do pričyna jūsų nuogumo?

Atsako, jogei esma iš karalių pakalenės už didžias kaltybes ant tokio smerčio dekretavoti.

Ansai, pasigailėjęs anų vargo, paliko pažyvnasties ant trijų mėnesių. Potam pradėjo prašyti tėvų, ar negalėtų anam mažąją dukterį atiduoti. Tėvas atsakė:

— Imk, mylas geradėji mūsų, vežkis namon.

Ansai atėmė į savo laivą ir parsivežė.

Tėvas pamatė parvažiavusį — teiraujas:

— Ar gerai atsirokavai, sūnau mano?

Ansai atsako, jog gerai. Potam teiraujas, ką naujynų. Anas sako:

— Mylas tėve, kad ir pasakyčiau, bijaus, kad tave neužgnievočiau.

Atsako:

— Nebijok, sūnau mano mylas. Sakyk, kas tropijos dėl tavęs.

Atsako:

— Regėjau ant marės laivą be masto, kur tik vėjas daužo, ten anas laksto. Norėdamas žinoti, kas tai būtų, prisiartinęs įėjau į vidų. Pamačiau tėvą, motyną ir tris dukteris — visi nuogi, nei valgyti nieko turi — badu bemirštą.

Atsakė tėvas:

— Meldžiamasis, be davei aniems ką?

Atsakė:

— Daviau prisidengti drabužių, potam pažyvnasties ant dviejų mėnesių palikau.

Girdėdamas tėvas atsako:

— Gerai dideliai, mano sūnau, kad nuogą pridengei, kad alkanam davei valgyti.— Klausia:— Ką daugesniai?

Atsakė:

— Jogei bijaus gnievos tavo.

Sako:

— Nebijokis, sūnau mano, nieko, sakyk, ką regėjai.

Atsako:

— Jogei aš su pazvalene tėvo, motynos mažąją dukterį parvežiau į namus savo.

Atsako tėvas:

— Jug aš tau neužginu, kad tu parvežei.

Potam ta duktė slūžijo mieste už kromininkę, ansai kupčiavo ilgą čėsą ščėslyvai. Potam tėvas sakyti pradėjo:

— Sūnau, ar tu negali žanytis? Man jau gana keravoti majontkus.

Ansai atsako:

— Mylas tėve, kad aš ir žanyčiaus, aš su kita nežanysiuos.

Tėvas užsignievojęs pradėjo sakyti:

— Kam tą imsi nežinomą?! Rasi [jos tėvai] gali būti karuonys kokie buvo, kad anuos ant tokio smerčio atsūdijo. Ar tu negali ieškoti sau lygios, su kiek tūkstančių pasogos? Arba kad ir nebagota, bile būtų aukštos giminės.

Atsakė:

— Mylas tėve, iš loskos dievo esma bagoti — kam mums didesnių reikia? Jei bus blagaslavenstva dievo, duos ir daugiaus; norint ir bagotą imsiu, jei neblagaslovys dievas — visa už nieką bus.

Potam tėvas, nieko nepadarydamas sūnui, įpuolė į desperaciją, potam numirė. Paskui motyna jam teipog sakė, idant žanytųs, bet ansai teipo atsakė ir motynai:

— Man,— sako,— pačios nepaskirsi, kokią noriu, tokią turiu imti.

Girdėdama teipogi motyna ano iš didžio rūpesnio numirė. Ansai potam apsižanijo su ta kromininkele, kurią pats parvežė.

Trumpame čėse atstropijo anam važiuoti su tavoru ant marių. Atėjo ir antras susiedas jo išleisti. Potam išleisdamas pradėjo sakyti:

— Susiedeli,— sako,— ar tu nebijais savo žonkelę vieną namie palikti? Be tari, kad aš atėjęs išpiktinsiu?

Atsako kupčius:

— Jei tu išpiktinsi, cielą majontką gausi, o jei ne, man pridėsi savo majontką.

Teip anuodu ir sudaužę rankas. Tas kupčius išvažiavo savo keliu, į dievo valią atsidavęs, o tas susiedas, vakarą nuėjęs prie tos ponios, sako:

— Susiedele, ar tu neilgies, savo vyrą išleidusi? Ką beveiki? Ar sveika?— pradėjo aną tiešyti.

Ana, kaipo susiedą savo, čestavoja, vaišina, myli... Anas prigėręs rados drąsesnis, pradėjo platesniai elgtis. Ale ana, už tą ėmusi šakalį, pradėjo mušti:

— Laukan,— sako,— pijoke! — ir išpėrė šonus.

Tas, matydamas, jog negali nieko padaryti, rados neišpasakytai smūtnas, mislijo, jog „aš nieko nepadarysiu". Nuėjo antrą vakarą, pradėjo anai sakyti:

— Susiedele, prašau, dovenok man: aš vakar girtas nežinojau, ką darąs.

Ana ant to atsakymo, visa užmiršusi, čestavoja, kaipo ir pirma, ale paregėjusi vėl nekuriuos znokus, vėl išmušė kaipo ir pirma. Ansai, jau nebturėdamas daugiau nadiejos, drasko sau plaukus po miestą vaikščiodamas. Ale potam susitinka vieną bobą, kuri, jį išvydusi teipo smūtną, pradėjo ano klausti:

— Kas do pričyna, pone, tavo smūtko?

Atsakė, jogei nutrotijau savo majontką — dėl to, jog negaliu perkalbėti ponios vienos ant pikto.

Atsakė boba:

— Ką tu man duosi — aš tau padėsiu aną perkalbėti?

Atsakė:

— Aš tave nukaršinsiu, lig pat smerčio turėsi vigadą visokią prie manęs.

Ana pradėjo sakyti:

— Aš turiu savo skrynelę. Tu mane nuvežk prie anos, pasakyk anai, jogei yra ubagė, sirata vežama per kiemus — turės ana priimti.

Ansai nuvežė ir paliko. Ana priėmė į savo stanciją kaipo biedną ubagę, neuvožodama ant to, jog ana yra jos nepriete-lium.

Ana kupčienė kožną vakarą atguldama liuoba padėti visus savo drabužius ir signatus, perlus ir kitus brangius daiktus, ale

kitus dėl nakties turėjo. Anoj boba visus drabužius į savo skrynią sudėjo ir uždarė naktį. Potam ryto metą kupčienė neradusi mislijo, jog vagys pavogė, ale nemislijo ant tos mizerijos. Aną potam kitur išvežė.

Ryto metą ansai susiedas atėjęs klausia:

— Ar turi kokį znoką?

Sako boba:

— Šitai anos visi drabužiai ir perlai, signatai. Kaip tik anos vyras parvažiuos, tujau parodyk, jogei: „Šitai yra visi znokai, vedu su ana kožną naktį griešijova, ir už tą turiu nuo anos znokus."

Ansai [vyras] išvydęs nusigando ir tarė:

— Atimkis visa nuo manęs, tiktai [lieku], kaipo esu apsidaręs,— visa tau palikti galiu, bo teipo prižadėta yra.

Potam parėjęs smūtnas ir sako savo pačiai:

— Nabagele, eisiva kur noris ant špocieros, bo esu markatnas.

Ir, įėjęs į alkierių, paėmė špadą ant pačios galvos, o nieko jai nesakydamas, apsidarė ir eita suvisu iš namo savo. O pati nežino nieko, kad majontkas jau paliekta susiedui. Eitą abu per miestą, išėjusiu iš miesto, ėjo toliau į mišką. Ir kaip tenai nusivedė, pradėjo anai sakyti:

— Ak, neščėslyvė, dėl ko aš šiandieną turiu nutrotyti majontką dėl tavęs?!

Ana atsako:

— Kaip tai?

Ansai pradėjo anai sakyti:

— Jogei tokius zbitkus dirbai su tuo susiedu. Vedu,— sako,— buvova susilažinusiu, jog [jei] ansai perkalbės tave — aš majontką pridėsiu, o jei ne — anas man. O dabarčiui ne tik su anuo griešijai, dãbar ir visus strajus atidavei.

Ana atsako:

— Gatava esu ant smerčio, kurį man gataviji,— bo jau parodė špadą kalbėdamas:

— Toj adynoj smertį apturėsi!

Ana pradėjo bažytis kalbėdama:

— Tegul mane dievas karoja!

Bet už nieką jos gynimos — tujaus ištiesė miečių ant užmušimo. Ana, būdama gatava ant smerčio, klausia jo:

— Kur tu dabar bedingsi?

Atsakė:

— Eisiu į žalnierius stosiu.

Ir ant tų žodžių širdies įkaitime, neuvožodamas ant pakarnaus prašymo, ale atkala ranka dūrė į širdį su špadu ir pats nebatsisuko nė paveizėti — ėjo savo keliu. Potam stojo į vaiską.

Ana paliko beklykianti, bešaukianti ant to neišpasakyto balso. Vienas daktaras, važiuodamas per giria, išgirdo neišpasakytą klykesį. Nusiuntė savo slūgą veizėti, kas do balsas. Pamatęs slūga pasakė ponui:

— Yra viena poni brangiais drabužiais, ale miečius širdyj jos tebėra įdurtas.

Anas, mylaširdyste pakrutintas, priėjęs užtepė jai nosis teip, jog nebjuto. Tujaus aną miečių ištraukęs, užgydyti storojos. Ale per storonę daktaro dievas sugrąžino sveikatą. Ana, pasakiusi neščėstį savo, didžiai padėkavojo. Ansai davė jai parodą:

— Kad mokyta esi, eik veizėti į vaiską savo vyro.

Ana nusipirkusi drabužius vaiskavus, nuėjusi ir pristojo į vaiską klausdama vyriausio jenerolo:

— Ar negalėtumei mane į vaiską priimti?

Jenerolas, išvydęs neišpasakytai azdabnią, pasakė:

— Į kokį nori pulką, stok. Zaras bus visų didžioji smatra — koks pulkas tau patiks, į tokį stok.

Ana stebis, kame jos vyras būtų. O ansai dābar tebesąs prastu. Aną išvydusi, sakė:

— Į tą stosiu.

Kaip pristojo, greitai jai pasivedė, jogei rangą kapitono nešiojo. Potam ant vienos vainos didžiai pasivedė — užvajavojo daug vaisko, kuri tokią loską apturėjo nuo karaliaus, jogei tinkamą miestą dovenojo ir pulką cielą žalnierių. Ana, jau sėdėdama karietoj ir turėdama prie savęs tuos drabužius kruvinuosius, neatleidžia ir to vyro dulbio, ale svadina lygiai į karietą. Norint ansai nežinojo, jog ano pati, ale vienok vožojo:

— Kas do destis, jog mane, prastą žalnierių, teipo šėnavoja?

Potam, kad prisiartino prie to paties miesto, kuriame savo namus turėjo, ana išvydusi džiaugias. Tas vyras jos tujau pamatęs pradėjo verkti. Ana tujau klausinėja:

— Dėl ko verki?

Ansai atsako:

— Ką aš neverksiu: ansai mano buvęs visų brangusis laivas, anie mano buvę visų azdabnieji palociai.

Ana klausinėja:

— O kaip nutrotijai?

Atsako:

— Tai per pačią mano nevierną — jogei davės perkalbėti susiedui vienam, ir už tą majontką mano nutrotijau.

Ana sako:

— O pačią kur padėjai?

Atsakė:

— Iš didžio atšalimo širdies su miečium į širdį įdūriau, ir paliko beklykianti.

Ana sako:

— Argi neprašės dovenojimo?

Atsakė:

— Kad ir prašės, aš jau nieko nebvožojau, ale atkala ranka dūriau į širdį.

— Ei, kad ir negailingas nė biškio!

Atsakė:

— Ką begailėsies už tokį darbą!

— Ale juk tu nežinai davadniai — rasi ana to ir nebuvo padariusi.

Ansai sako:

— Kad susiedas man visa išrodė. Pagaliaus ir paskutinius marškinius atidavusi už tą.

Ana sako:

— Tu, regi, geriaus vieriji susiedu nekaip savo pačia — rasi susiedas pavogęs buvo nuo tavo pačios.

Atsakė:

— Rasi,— potam,— ir teip... Aš iš to stroko nieko nebuvožojau.

Potam, kaip parvažiavo į tą patį miestą, tujau liepė atčystyti tuos pačius namus, į kuriuos kad įėjo. Ana, įėjusi į vieną stanciją, persidarė kruvinaisiais drabužiais ir išėjo potam į stanciją. Radusi savo vyrą, pasakė:

— Zdrastu, pon razbaininki!

Ansai išvydęs pažino ir puolė po kojų savo pačios, prašydamas padovenojimo. Sušuko:

— Tegul bus dievas blagaslovytas, kad aš tave dābar neužmušiau.— Potam klausė:— Ak, kaip gyva palikai?

Ana išsipasakojo, kaipo ją daktaras išgydė atradęs ir kokį parodą davė. Tujau pasakiusi visą savo neščėstį. Tą susiedą liepė strošniu smerčiu išnaikinti, vienkart ir bobą, o daktarą apdovenojo didelėmis dovenomis ir vyresnybę davė, vyrą liepė apsidaryti savotiškais drabužiais, o pati vėl buvo už ponią, ir gyveno linksmai ir ščėslyvai.

514. ŽMOGUS KARALIUI TRIS ŠČĖSTIS PARDAVĖ

Kitą kartą vienas žmogus, atėjęs pas karalių, pradėjo anam kalbėti:

— Šviesiausis karaliau, aš tau atnešiau tris ščėstis parduoti — ar nepirksi nuo manęs?

Atsakė karalius:

— Meldžiamasis, kokias?

Ansai pradėjo sakyti:

— Pirmoji ščėstis: daryk mandriai, ale veizėk galo.

Klausia tujau karalius:

— Kiek tu nori už tą ščėstį?

Atsakė:

— Šimto raudonųjų.

Tujau davė jam. Klausia:

— O antra?

Sako:

— Neaplenk vieškelio dėl kelelio mažo.

Klausia karalius:

— O už tą kiek nori?

— Tiek pat,— atsakė.

— Imk.— Toliaus klausia:— O trečioji kokia?

Atsako:

— Nenakok, kur yra gaspadinė jauna, o gaspadorius senas.

— O už tą,— sako,— kiek nori?

Sako:

— Tiek pat — šimto raudonųjų.

Ansai surinkęs savo piningus ir išėjo. O karalius liepė į kožną daiktą tokius parašus įsiūti arba išrašyti, kur buvo: „Daryk mandriai, veizėk galo."

Vienu čėsu iš zlasties kas norėjo smerčio karaliaus. Tada papirko anie cirulninką prašydamys, idant karalių su britva papjautų, kursai buvo prižadėjęs teip padaryti. Tada, skusdamas karalių, išvydo prie galo abrūso: „Daryk mandriai, veizėk, koksai bus galas." Tujau ano cirulninko britva iškrito iš nagų, kursai buvo bededąs britvą už kaklo karaliaus. Karalius, matydamas jį išbalusį, pradėjo ano klausti:

— Ką tu pamatei?

Atsako cirulninkas, jogei:

— Šviesiausis karaliau, tave ketinau papjauti, nes aš buvau papirktu nuo tų ir tų, ale jogei išvydau parašą tavo, pradėjau uvožoti, koksai mano bus galas, kad aš teip mandriai padarysiu. Tujau mano britva išpuolė iš nagų mano.

Matydamas karalius tokį dyvną cūdą, zaras jį apdovenojo savo loskoms, o tuos, kurie jį žadėjo užmušti ir jį buvo papirkę — visus smerčiu pakarojo ir savo pirktą ščėstį už didelę sau loską turėjo.

Toliau kad anam tropijos važiuoti į seimą. Matydamas, jog ano slūgos, ieškodami tiesumo kelio, paleido vieškelį, o važiuoja mažu keleliu, sako karalius, idant anie važiuotų vieškeliu. Ale slūgos anam sako:

— Mylasčyvas karaliau, jug mes visuomet čionai važiuojam.

Atsakė karalius:

— Turit manęs klausyti.

— Gerai, tegul bus, kaipo tu nori.

Potam, kad nuvažiavo, dasižinojo, jogei ano ieškojo razbaininkai ant mažuoju keliu užmušti, nes tenai visados karalius liuoba važiuoti, ale jogei antru keliu pavažiavo, negalėjo jo užmušti.

Toliau nuvažiavo ansai į miestą. Tropijos anam nakoti. Išvydęs, jogei ponas senas, o poni jauna, įsakė slūgoms, idant kitą gautų stanciją. Anie jam pradėjo sakyti:

— Cielame mieste nėra geresnės.

Ansai atsako:

— Ale norint ir prastesnė būtų, ale idant būtų kita.

Tujau nuvedė aną į kitą gaspadą, o kiti ponai ten pat nakojo. Kas stojos su anais? Šitai naktį visi anie, kurie paliko, buvo išpjautais nuo razbaininkų, kurie, ieškodami užmušti karaliaus, lig pat paskutinio visus išpjovė.

Karalius, matydamas tokią loską dievo, jogei aną sveikatoj užlaikė, aniolu vadino tą, o ne žmogumi, kursai tokias ščėstis pardavė, jogei tris kartus nuog smerčio išėjo.

515. DĖL KO ŽMONYS NE VISI SUPRANTA INTERESĄ

Kitą kartą gaspadinės susirokavusios apei šeimyną. Viena sakanti, kad mano šeimyna didžiai įvalgo, o antra sakanti:

— Kaip mano šeimyna nieko neįvalgo, aš negaliu atsidyvyti.

— Meldžiamoji, rasi tu žinai kokią štuką?

Sako:

— Žinau. Ryto metą, potam prieš pietus pirmą visados pakamšau pamatus, tad duodu aniems valgyti, ir teip anie nieko neįvalgo.

Ši darys, kaip aną pamokė. Kamšanti visas skyles, potam

duodanti valgyti. Veizinti, ar daug jūs dabar valgysit. Anie kiek pirma valgė, tiek ir dabar. Ši mislijanti: „Kaip pirmą kartą dabar teip pataisiau, ale toliaus rasi ir pamačys." Kamšė ana per nedėlę ar daugesniai — vis tiek temačija. Eis ana klausti vėl:

— Kuomi tu kamšai ir kuomet, kad mano šeimynai nieko nemačija, ar kamšau, ar nekamšau pamatus?

Pradėjo ana pasakoti — sako:

— Aš teip kamšau. Prieš valgį, pakol galiu pagatavoti pusrytį arba pietus, paduodu ką norint užsikąsti, o potam duodu tikrą pusrytį arba pietus. O teip maža teįvalgo šeimyna.

O teip gali čionai kožnas suprasti, kad ne visi tepermano interesą: viena šeimynai pavargusiai paduoda užsikąsti, o antra kaišo pamatus dėl nevalgymo.

516. STUDENTAS NIEKO NEMATO

Kitą kartą tėvas turėjęs vieną sūnų, kurį leido į iškalas. Tas studentas kaip tiktai pabengė mokslą, tą patį metą namie bebūnant, ir išmirė ano tėvai. Paliko ansai gaspadorium. O ano tėvai didžiai su ponybe liuoba suktis, ir anų gyvenimas buvo ant didžiu keliu, tada tenai visokia ponybė prie ano užvažiuoti liuoba, didesniai dėl to, jog ano tėvas buvo didis juokdarys. Kaipo didiems ponams kas bėra mylimesnio ir prijemnesnio už juoką arba žertus. Tada [kaip tėvai numirė] atvažiuoja prie ano. Anas, kaipo koksai durnius, nieko nei sumano, nė kokių juokų nei nieko ką turi pasakoti. Dėl kito anas negėdis priimti gadnią asabą, bo didžiai bagotas buvo ir viso turėjo, ale dėl to gėdijos, jog anam ponybė prikalbinėjo, jog ano tėvas nabaštikas buvo didis juokdarys ir daug žinojo, bo per ilgą čėsą žmogus būdamas ir gyvendamas su asabomis mandriomis ir pats per ilgą čėsą išsimoko visokių štukų, žertų, ciekavasčių ir ten tolesniai. Tada tie ponai pasako apei šį, apei tą anam gaspadoriui, o anas aniems nieko neturi pasakoti, tiktai ką matė iškalose būdamas. Iš svečių ano atsirado šiokių tokių: kitas vaiske buvęs, kitas po svečias šalis viso regėjęs, šiokių tokių ciekavasčių. Anam kad pradeda anie pasakoti — ausys tirpsta, o ansai aniems — kuomet žydų baronkas grobstęs, kuomet plunksną pagrobęs kito, kuomet į skūrą gavęs ir tą tolesniai,— tiek teturėjo pasakoti, kiek ansai matė iškalose.

Tada ansai išgirdo, kad viename mieste gali matyti daug ciekavasčių, bo ten žmonys buvę didžiai mandri. Nusisamdė ansai vaikių aplei kiek dešimtų, aprėdė anuos visus vienokiais drabužiais kazokiškais, nupirko visiems arklius. O teip pasirėdę spasabniai, važiuos anie į aną miestą. O kada tenai nuvažiavo, tujaus tokioj karčemoj gavo gaspadą. Kurioj anam pietus bevalgant, įėjo dvi motriški. Ir pradėjo į aną pirštu rodyti antrai iš anidviems viena, o potam, priėjusi prie ano, pradėjo sveikinti aną kalbėdama:

— O nabagali, kame buvai lig šio laiko? Teip šitai tavęs pasilgaus!

Pradėjo ansai sakyti:

— Meldžiamoji, duok man pakajų — aš pirmą kartą tave tematau ir pirmą kartą į miestą atvažiavau.

Antra pradėjo sakyti:

— Ko tu ginies: jug aš buvau ir veselioje, kai judu žanijotos.

Ir tenai daug tokių sviedkų atsirado. O ansai būdamas ir namie girdėjo, jog tenai visi žmonys filiotai, ale sūdas teisingas. Tada pradėjo ansai anuos vadinti:

— Eikim,— sako,— į sūdą. Kaip tenai apsūdys sūdas, teip,— sako,— ir aš būsiu kantentas.

Nuėjo į sūdą. Sviedkai skaržyti pradėjo aną:

— Jug,— sako,— ansai žmogus išsižada savo pačios, kurios ansai sakąs nepažįstąs, ale mes,— sako,— buvoma ir veselioj, kad anuodu žanijos.

O šis pradėjo sakyti:

— Jei aš,— sako,— esu anos vyras, pasakykit man, kaipo mano pavardė.

Tada anie visi pradėjo vienas į kitą veizėti ir bijotis: „Aš pasakysiu teip, o kitas — kiteip..." Tame tarpe niekas tujaus neatsakė, o sūdžios suprato, jog netiesa yra, ir liepė jį pagadyti trimis tūkstantėmis. Tada ansai, padėkavojęs sūdžioms už teisingą sūdą, išėjo patsai prie savo vaisko ir skubino anuos kaip tiktai galėdamas, kada rėdytųsi kaip galėdamys ir kuo greitesniai išvažiuotų iš to miesto, bo gavo didį pelną, tai yra geras ugadas.

Išvažiuojant čystai iš miesto, įėjo dãbar anie imtis ant kelio šiokių tokių daiktų į karčemą, kurioje nakojo. O tenai aniems bemarudijant, įėjo toksai ponaitis, kursai pradėjo palošių ano savintis sakydamas:

— Kadai tas mano palošius prapuolė. Tu, būdamas vagis, valkiojies po miestus, ieškodamas spasabų ant apgaudinėjimo svie-

to. Tu ir pačios išsižadėjai dėl to, jog tame mieste po apsižanijimo apsivogęs išbėgai.

O teip aną paėmę su visu vaisku surišo ir į sūdą pristatė. O tenai aną pradėjo sūdžioms skaržyti, jog — tas žmogus, su kuriuo turėjome sprovą vakar, tikrai yra vagis, bo atrandame prie ano nekuriuos savo daiktus, kuriuos ansai pavogė ir patsai išbėgo po apsižanijimo, o dėl to ir pavardės ano vakar negalėjome pasakyti, jog po šliūbo maža tebuvo mieste. O šitai dabarčiui palošius mano, kurį ansai pavogė.

Sviedkai sviečija, jog tikrai tai yra tiesa. Tada ansai pradėjo sakyti:

— Ar tikrai tasai tavo yra?

Atsako:

— Tikrai.

Tada ansai klausės visų sviedkų:

— Ar visi sviečijat?

O potam sūdžioms kalbėjo:

— Aš,— sako,— dėl to ir važiuojąs po miestus, bene atsišauks kas norint prie to palošiaus, nes mano,— sako,— miestą ir paties vlosnus namus išlaužė ir išvogė daug gerybių: vlosno skarbo mano raudonųjų šimtą tūkstančių, o kitų šiokių tokių gerybių daugiaus ne kaip už tūkstantę rublių.

Tada anie sūdžios tujaus anuo pavierijo, bo didžiai stasovniai ansai išguldė. Anam sūdžios atsūdijo visa, kas anam prapuolė, o ugadų antra tiek, kiek vakar.

Tada ansai atėmė ugadas ir norėjo išvažiuoti, ale vėl besirėdant atėjo senis toksai viena akia ir pradėjo anam sakyti, jog ansai vieną akį anam pavogė. Bo dėl to išrado tokią pričyną, jog ano akys viena buvo vienokia, antra antrokia, tada prie vienos akies ano senio akis pritiko. Tada tujaus aną suėmė ir vėl padavė į sūdą, bo didžiai anie storojos, kad galėtų kaip norint nuo ano atsprovoti ugadas, kurias anie anam pridėjo, bo pas anuos teip buvo: jei išgrajijai, visas miestas turi dalytis, o jei pragrajijai, visi turi dėti. Tada skaržijos tas senis, jog anam ansai akį pavogė:

— Veizėkit norint visi, ar neatitinka: dešiniosios mano akies nėra, ir ano dešinioji sutinka su mano akia.

Sūdžios buvo ir pavieriję, ale ansai pradėjo sakyti — sako:

— Kad tos pusės ir sutinka, ale antros nesutiks rasi pusės. Reikia,— sako,— lupti vedum tas akis laukan, kurios sutinka, nes antros pusės gali nesutikti.— O dėl to šaukė:— Duokite man palmiską, o zaras padėsiu akį savo ant palmisko.

O tujau musijo gvaltu savo senį, bo mislijo: „Jei vieną išlupsiu, antra paliks." Ale senis mislijo: „Jei tą išlupsiu, paskutinę akį, aklas paliektu." O tujaus suprato sūdžios, jog ansai nespravedlyvai šaukias, dėl to anam liepė už turbavojimus ant nespravedlyvo šaukimos ugadų antra tiek, kiek vakar.

Tujaus ansai, atėmęs savo ugadas, išvažiavo į savo pusę. O kada parvažiavo namie, turėjo ko pasakoti kitiems — ir gadnioms asaboms jau ne kaipo pirma, kuomet kieno, būdamas iškalose, pavogė plunksną. Dėlto studentas, kol iškaloj, durnius, norint būtų kaži kaip mokytas, nes nieko nemato.

517. ZEVIZDROLAS

Vieną kartą važiavęs kunigas į Rymą. Teip naktį bevažiuodamas, paklydo girioj. Važiuoja važiuoja, jau ir išaušo — teip ir pamatęs mažą butelį. Eisiąs anas į tą butelį. Įeina anas į vidų. Įeidamas pagal zvičajaus katalikiško sako kunigas:

— Tegul bus pagarbintas Jėzus Kristus.

Atsako anam:

— Ant amžių amžinųjų, amen.

Veizi tas kunigas šen, veizi ten — niekame nieko nemato. Potam veizi — lopišy mažas kūdikelis. Klausia kunigas:

— Ar tu, sūnau, man teip atsakei?

— Be tad aš.

— O ar neturi tėvo, motynos, brolio, seseries?

Atsako kūdikis:

— Be tad turiu.

— O kame yra tėvas?

— Tėvas išėjo su mažumu daugio ieškoti.

— O kame motyna?

— Motyna suvalgytąją duoną kepa.

— O kame sesuo?

— Sesuo kaip gyvatė po laužo šnypščia.

— O kame brolis?

— Brolis šviesiai raudą tinklą mezga.

Tas kunigas mislijąs šiaip, mislijąs teip — nesuprantąs niekaip. Klausiąs:

— O ką tai, sūnau, znočija, kad tėvas išėjo su mažumu daugio ieškoti?

— Nu, tada ir nebišmanai?! Tei išėjo sėti.

— O motyna suvalgytąją duoną kepa?

— Nu, kaip kad pažyčioji daug duonos, o potam iškepus reikia atduoti skolas — patiems ir nebliekta.

— O ką znočija — sesuo kaip gyvatė po laužo šnypščia?

— Tatai znočija — audžia staklėse.

— O ką tas znočija — šviesiai raudą tinklą mezga?

— Tas znočija — dirba krosnį pirty.

— O, sūnau, ar negalėtumei kelią man parodyti?

— Kodėl ne, kunigali. Jei nori šiandieną į kelią išvažiuoti, tad važiuok aplinkui, o jei nori rytą nuvažiuoti, tad važiuok tiesiai.

Tas kunigas nė čia neišmano. Klausia:

— Sūnau, o ką tas beznočija?

— Nejau nieko ir nežinai?! Tatai znočija: kad važiuosi tiesiai per krūmą, per vandenis, per laužus, kaip sulūši, ilgiau užtruksi, o kad važiuosi keliu, nors ir ne teip tiesiau, veikiaus nuvažiuosi.

Teip tas kunigas peržegnojęs tą kūdikį ir išvažiavęs. O tas kūdikis sau augąs. Potam jau tapęs botirenis. Gavęs anas nuo tėvo piningų auksiną. Teip anas nuėjęs į miestą ir nusipirkęs žirnių baltųjų pūrą. Parėjęs namie, pradėjęs sakyti:

— Tėvai, ar žinai ką: aš tavo duonos nebvalgysiu — aš jau turiu sau duoną.

Atsakė tėvas:

— Gerai, sūnali, ir uždirbkis sau duonelę.

Teip anas tuos žirnius išviręs valgo ir vis į vieną kupetą šikęs. O buvusi žiema, vis anas antkraus — ir sušals į vieną kupetą. Ir vis anas teip darąs, pakol visą pūrą perleido. Potam, kaip jau suėdė tą pūrą žirnių, teip nusinešė kirvį ir aptašė tą šūdą, potam — oblių ir nuobliavo. Kaip nuobliavo, pasiėmė raguteles, įsidėjo ir nusivežė į miestą ant turgaus. Kaip nusivežė į miestą, apstojo vokyčiai. Pradėjo ano klausti, kas tas per vieną. Anas sako:

— Tas yra figos medis.

Klausia:

— Ar negalėtumei parduoti?

— Kodėl. . .

— Nu, o kiek norėtumei?

— Tris auksinus prūsiškus.

Teip tie vokyčiai tujaus anam užmokėjo už tą figos medį. O parduodamas anas pasakė, kad aną, parvežę namie, laikytumėt šiltai. Tei anie parvežę įdėjo į šėpą, kur visų brangiausios suknios buvo. Teip kaip tas šūdas ištirpo, pradėjo smirdėti dideliai. Tie vokyčiai neišmano šio ir eita prie figos me-

džio. Atdaro šėpą — tas anų medis pliopt ir iškrito, iškrito iš šėpos. Vokytis pradėjo šaukti:

— Achare muter, tas rakaris mums apgavo! Už figos medį mėšlą pardavė!

Teip anas, kaip gavo tris auksinus, potam anas už tuos tris auksinus nusipirko tris žąsis ir eita sau namie. Beeidamas namie, susitiko poną bevažiuojantį. Teip tas ponas pamatė, kad nešas žąsis,— pradėjo sakyti:

— Parduok man tas žąsis — kaip tu valgysi, prastas žmogus.

Anas atsakė:

— Kodėl aš negaliu valgyti už savo procią? Ne iš tavo loskos aš turiu, iš savo.

Ponas vėl sako:

— Parduok man su geru, o jei neparduosi su geru, aš tau atimsiu po nevalia!

Zevizdrolas pasakė ponui:

— Atimk, kad nori, ale atmink, ponali, kad už tas mano tris žąsis tris kartus su smerčiu dalysies.

Tas ponas supykęs:

— Tu šūdgali, aš dėl tavęs su smerčiu dalysiuos?! — Ir atėmęs. Teip anas ir paėjęs namie.

Potam nuleidęs kokią pusę metų, nusipirkęs aprisus kočų, roznių palocių, pasidaręs meistru. Nueisiąs prie to pono, pradeda kalbėti:

— Ar nereikia ponui dirbinti kočą arba palocius?

Parodęs anas savo aprisus. Ak, tam ponui labai patiko — gražūs. Prašo, kad dirbtų. Ponas nori lygti — anas sako:

— Ne, aš dabar nenoriu lygti, nematęs medžiagos. Ponas, pirma turim eiti medžiagos apveizėti.

— Gerai,— ponas sako.

Tad ant rytojaus išvažiavo anuodu į giria. Liokajus paliko prie brikos, o ponas su meistru paėjo į giria. Teip eita, eita vis tolyn, pakol nebgalėtų girdėti balso. Potam atėję prie besto[vinčio] ąžuolo.

— O, tas ąžuolas bus geras mums. Kib[k], ponas, aplei tą ąžuolą — aš pamatysiu, ar drūktas yra.

Kaip tikt ponas apkibo ąžuolą, anas šast ir užmetė virvę. Pririšo tą poną prie ąžuolo, ištraukęs bizūną — nužę katat.

— Palauk, ponas, aš ne meistras, ale atėjau tau už vieną žąsį užmokėti. Ar beatmeni, kad ponas nuo manęs atėmei?

Plakęs plakęs, kiek tik sau norėjęs, ir pasakęs, kad dābar du kartus teip gausi. Tas ponas mislijąs: „Je, tu mane beap-

gaųsi." Potam atrišęs tą poną pats sau ir paėjęs. Ponas tas biednelis ledva ir namie beparėjęs.

Teip potam tas zevizdrolas nuleidęs kokį porą metų, nusipirkęs gražų arklį, kad nebgali būti gražesnis — nujos anas vėl pas tą poną. Teip nujojęs jodąs ten pro pakajus pono. Teip bejodant pamatė ponas, kad teip gražus arklys. Liepė savo slūgą pavadinti tą žmogų. Teip slūga pavadino, anas atjojo. Ponas klausia:

— Ar neparduotumei tą arklį?

— Kodėl...

Nu, tujaus ten anuodu lygstančiu. Pradėjęs sakyti zevizdrolas:

— Tegul pono liokajus pajodo, potam kad ponas ar negailėtumeis.

Ponas tujaus pašaukė savo liokajų, liepė sėsti gerai ir toli [joti], kad gerai suprastų jau, kokios anas eisenos, ar veikiai uždyksta. Teip mospanie tas liokajus antsėdo ant arklio, pajojo sau toli. Ponas pradėjęs sakyti:

— Eikim į vidų.

Teip kaip įėję į vidų, matąs, kad niekas čia negirdės,— laužęs tą poną prie žemei, ištraukęs bizūną iš bato aulo — nuže katat:

— Palauk, ponali, aš ne arklį atvedžiau parduoti, ale atėjau tau už antrą žąsį užmokėti!

Mušęs mušęs. Kaip jau išgirdęs, kad parjoja liokajus, bėgąs laukan ir pasakęs ponui, kad begausi vieną sykį, bet gerai. Teip išbėgęs laukan. Tas liokajus nusėdęs nuo arklio, šis antsėdęs ir pabėgęs.

Potam nulydėjęs kelias nedėles, nusipirkęs liekarstų, apsidaręs vigriškai — eisiąs anas vėl pas tą poną. Teip nuėjęs pradėjęs pasakotis:

— Ar nereikia daktaro?

Tas ponas sirgęs dideliai. Pradėjęs sakyti:

— Prašyčiau mylai tamstą, ale bijaus: čia mane vienas bloznas mušė.

Nu, šis pradėjęs pono klausinėti:

— Dėl ko? Už ką? Argi ponas jau negali to blozno sugauti? Kaipgi gali būti, kad tokį .poną anas gali mūčyti?!

Tas ponas mislijąs šiaip, mislijąs teip — et, pamislijęs sau, tik ne tas turi būti. Prašąs aną, kad gelbėtų. Nu, anas pradeda pasakoti, kokių liekarstų reiks.

— Eisma į pirtį, pirty vaną turėsim.

— Ne,— tas ponas sakąs,— bijaus aš eiti į pirtį.

Tas pradėjęs sakyti:

— Ko čia ponas bijais?! Kad ponas teip bijais, tad liepk launinkams suvaryti nors visą valsčių — tegul nustoja visus kelius.

Nu, teip tas ponas liepęs suvaryti kiek ten launysčių. Tas misliją̧s: „Kaip aš tave beprigausiu mušti?" Vienok supratę. Kaip suvarė svietą, liepia ponas pakurti pirtį. Ir pats daktaras nuėjęs kurti pirties. Kaip pakūrę pirtį, šis, gavęs kokį tarpą, paėmęs žvakę, nuėjęs prie bravaro kur ten ir įkišęs tą žvakę degančią į pastogę, potam vis veizįs, kuo metu ta žvakė bengsis. Kaip jau bengia, tujau patąisęs vaną pirty, nuėjęs prie pono, saką̧s:

— Čėsas yra eiti į pirtį.

Teip nuėjusiu. Kaip tikt nusidarė tas ponas, tujaus pradėjo gvaltas šaukti:

— Bravaras užsidegė!

Tie žmonys visi pabėgo bravaro gesyti, nė vienas prie to pono nebstovi. Šis, ištraukęs bizūną, ėmęs talžyti tą poną pliką:

— Ponas, palauk, aš ne daktaras, ale atėjau tau už trečią žąsį užmokėti!

Tol mušęs mušęs. Potam, kad jau ledva gyvas bėra, anas:

— Ponas, sudievu, nebebijokis — nebmušiu tavęs.— Pats sau ir išėjęs.

Teip tie žmonys, kaip užgesė, kožnas prie savo darbo nuėjo. Potam laukia — nebišeita ponas su daktaru. Eita veizėti — ponas ledva gyvas begulįs pirty — ką bedarys!

O tas zevizdrolas apent pasidaręs prūdkasiu. Nuėjęs anas prie kito pono už prūdkasį. Nuėjęs klausia:

— Ar nereikia prūdkasio?

Tas ponas ir ieškojęs navet prūdkasio. Nu, teip anuodu kaip sulygo, tas išėjęs ir kasąs sau.

Teip vieną dieną atėjusi to pono duktė prie to prūdo, kur tas kasąs. Teip tas misliją̧s: „Kaip aš tave galiu apgauti?" Teip sumislijęs: nusipirkęs gražius čeverykus ir kasdamas pasidėjęs ant prūdo krašto. Potam ant rytojaus vėl ta pana, bevaikščiodama po sodną, įstebėjo, kad tas prūdkasis turi tokius gražius čeverykus. Teip nuėjusi prie to prūdkasio, pradėjusi sakyti:

— Nu, meldžiamas, ar negalėtumei man tuos čeverykus parduoti?

— Ne, negaliu, savo dukteriai turiu parnešti.

Ši prašanti:

— Parduok. . .

Ne, šis neparduodąs.

— Ne bene,— ši prašanti,— kad tu man turi parduoti. Ko tu norėsi, to aš tau duosiu.

Teip šis pradėjęs sakyti:

— Jei priimsi ant nakvynės, aš tau padovenosiu tas kurpes.

Nu, ši apsižvelgusi į visas puses:

— Tei priimsiu...

Bet strošniai patikusios [kurpės], ir tas pats prūdkasis nebuvęs teip špetnus, paponiškas jau buvęs. Teip anuodu sušnekėjo, ant kokios nakties. Nu, ant surokuotosios nuėjęs, ten anuodu persiboviję, ir padovenojęs tas kurpes.

Potam, kaip atbuvo savo darbą, tas ponas anam užmoka zaplotą, kur buvo lygusiu. Teip tas ponas pradėjo sakyti:

— Teip mano galva skauda!

Tas pradėjęs sakyti:

— Kad pono galva skauda, aš žinau liekarstas. Prūdą kasdamas, mačiau — labai pamačlyvos.

Teip ponas pradėjo sakyti:

— Kad loska, ar negalėtumei man įnešti?

— Ne, ponas, reikia išsinešti kepurę, ten pat prikrauti, kad kvapas tas neišeitų.

Teip tas ponas įdavęs savo kepurę:

— Kad loska, tad įnešk.

Tas išėjęs, prikrovęs tą kepurę savo mėšlo, apdėliojęs kokiomis žolelėms ir įnešęs. Kaip įnešęs, sakąs:

— Ponas, nulenk galvą — aš palengva antdėsiu, kad neišbirtų tos žolelės, bet smulkios yra.

Tas ponas nulenkęs — šis ir antdėjęs. Kaip antdėjęs, pasakęs:

— Po kokios adynos, įėjęs į panos pakajų, vaikščiodamas sakyk: „Žinau, žinau, kas čia buvo",— o pats jau išėjo.

Teip tas ponas ir padarė — įėjęs į pakajų panos ir sako:

— Žinau, kas čia buvo.

Ta pana supratusi, kad anas žino, kad ana gulėjo su prūdkasiu. Puolusi po kojas ponui, pradėjusi prašyti:

— Dovenok, tėvai, gulėjau su prūdkasiu.

Tas ponas supykęs pradėjęs sakyti:

— Kad mano galvą geriaus būtų apšikęs nekaip su tavim būtų gulėjęs!

Iš tos zlasties savo kepurę, nuo galvos nuėmęs panos pakajuj, davęs ant stalo — tiktai vapt šūdas iš kepurės iškritęs. Tas ponas kuo bo didesniai supykęs. Kito nieko nebišmanydamas, pagrobęs arklį ir palošių, išsiginė:

— Rasi,— sako,— paginsiu — bent nukirsiu iš tos zlasties!

Genąs genąs. Tas kaip išgirdo, kad atbėga,— supratęs, kad

tas pats atbėga. Teip pamatęs — boba girta bemiegtanti. Nubėgęs greitai suvertęs spadnyčią ant galvos, ėmęs apkrovęs su kerpėms, įkišęs pirštą į uodegą, pasilenkęs ir stovįs. Tas ponas atbėgęs klausia:

— Ar neregėjai čia tokį ir tokį žmogų?

Tas sako:

— Ką tik dabar anas čia pasisuko į krūmą.

Tas ponas prašo aną:

— Ar negalėtumei aną panokti?

Tas sakąs:

— Kodėl... Ale bėda — negaliu paleisti savo bitelių, kad neišlėktų.

Tas ponas sakąs:

— Aš patūrėsiu tavo biteles.

— Gerai, kad ponas patūrėsi biteles — aš aną tujaus atvesiu.— Tas zevizdrolas sakąs:— Nu, tad eikš, ponas, patūrėsi.

Tas ponas priėjęs sakąs:

— O kame ta skylelė, kur anos išlenda?

Tas sakąs:

— Pirštą, ponas, kišk šišion, kur aš turiu įkišęs.

Tas ponas ir įkišęs į bobos uodegą savo pirštą, o tas pajojęs raitas. Tas ponas tūrįs tūrįs — veizės, kokios čia tos bitelės yra. Atkelia palengva kerpes — pamato, kad pirštą į bobos subinę įkišęs stovi. Kad būtų pats save įmanęs sudraskyti! O ką bepadarys. O tas sau pajojęs su arkliu.

518. IŠRIŠIMAS, ARBA PERMANYMAS, KALBOS

Kitą kartą žmogus išėjęs sėti javų. Tas, sėdamas pas kelią, arba vieškelį, teip kalbėjo:

— Jei pareis, man neteks, jei nepareis, man teks.

Atvažiuoja karalius ir išgirdo aną teip kalbant. Negalėdamas suprasti, kaip tai galėtų būti ir ką tai znočytų, klausės anasai karalius ano žmogaus. Atsakė — sako:

— Dabarčiui pasėjau, o patsai eitu namie. O jei paukščiai atlėkę tuo tarpu sulestų, pevnai man netektų, o jei neatlėks, pevnai nesulesti paliks ir man teks.

— Gerai,— karalius atsakė,— priduodu ir aš, nes supratau gerai.

O parvažiuodamas tiems visiems, kurie su anuo buvo, [prisakė], kad to niekam nepasakotų. O kada parvažiavo į savo

stalyčią, klausės ansai senatų visų, ką turėtų znočyti tie žodžiai: „Jei pareis, man neteks, jei nepareis, man teks",— o tai žmogus, pasėjęs sėklą, eidamas namie, kalbėjo. Neatsirado nė vieno, kursai būtų tai ištlumočijęs. Tada karalius sako:

— Kad aš pavadinsiu by kokį žmogų — man tujaus tai pasakys ir jums gėdą padarys.

Ir liepė anam slūgai eiti ir pavadinti tą patį žmogų, kursai teip kalbėjo, ir kad anam įsakytų, jog anas, kada bus klaustas apei parėjimą ir tekimą netekimą, kad neišsitartų, jog anasai pats apei tą karaliui tlumočijo, ale kaipo būtų suvisu tai nežinąs, tiktai znočijimą kad ištlumočytų.

Ir teip tasai kada buvo atvestas prie karaliaus, klausė ano karalius:

— Ar negalėtumei tai ištlumočyti, ką tai gali znočyti, kada žmogus, pasėjęs sėklą, eidamas namie, teip pasakė: „Jei ateis, man neteks, jei neateis, man teks"?

Atsakė anasai:

— Gali,— sako,— teip būti. Jei,— sako,— sėkla neaparta, būtų atlėkę [paukščiai] o sulesę, tai znočija, atėję, o man neteks. O jei neatlėks, man teks — gali tai būti: jei paukščiai neatlėks ir sėklos nesules, anam pevnai teks.

Tada karalius, prie ano priėjęs, ranka savo aną pradėjo glostyti. Sako:

— Aš tau kunigaikštystę dovenoju.

Tas žmogus, karaliaus glostomas, koją aukštyn pakėlęs — pirst pirst tatatata. Tada visi senatos, karalius nuo smarvės išbėgo. Ale ansai žmogus klausė anų visų:

— Ką tatai turi znočyti?

Nė vienas tai negalėjo ištlumočyti. Ale anasai pats pasakė. O tai pats atsakė — sako:

— Tai savo mužikystę pro subinę išperdžiau, o į galvą ponystę nuo karaliaus prėmiau.

519. KLIOŠTORIUS VIENAS, BE RŪPESNIO GYVENĘS

Kitą kartą viename klioštoriuj geras buvo pundušas, kad anie viso turėję. Netrūko niekados nieko, ko aniems reikėjo, apei turtus ir bagotystes netroščijos, mislijos — be rūpesnio esą. Teip anie surokavo: „Mums reikiant bromoj parašyti, kad mes be rūpesnio gyvenam." Teip ėmę parašė ir prisegė tą tablyčią prie bromai.

Teip vienu čėsu karalius važiuojąs po karalystę apveizėti savo žmonių — be nėra nulupamys nuo ponų, ar užlaiko provą, nuo ano ir nuo senatų paduotą. Įsistebės anas tuos raštus ir eitąs skaityti. Paskaitęs — teip ir teip, kad anie be kokio rūpesnio gyveną. „Palauk, aš jums duosiu rūpesnį." Ir pavadindins anas vyresnį prie savęs. Tas, kaip atėjęs prie ano, ir klausiąs:

— Ar tu be rūpesnio gyveni?

Šis sakąs:

— Mes nepažįstam nė žinti, kas tas yra per rūpesnis.

— Nu,— sako,— veizėkit: aš pargrįšiu trečiąją dieną — kad man suskaitytumėt, kiek yra ant oro žvaizdžių, ko aš pats esu vertas ir ką aš su tavim tuokart rokuodamos mislysiu. O jei tu man to nepasakysi, aš tave išmesiu ir iš vyresniųjų.

Karalius pavažiavo, o šis sugrįžo į kliošturių bėdavodamos: „Kaip ir ką aš su anais turiu padaryti?"

O bočium buvęs vadinamas vienas senas ubagas. Anas liuobąs pečius kurti. Sakąs gvardijonui:

— Aš su anuo išsirokuosiu, jei man duosi lig smerčio duoną ir drabužį. Aš nebnoriu pečių bekūrinti, man jau per tokį čėsą apkyrėjo.

Tas gvardijonas rokuojąs:

— Tiktai tu išsirokuok su karalium — aš tave popieriuj suvyniotą kavosiu!

Sako:

— Man duosi savo drabužius.

Šis davęs anam savo drabužius. Apsirėdęs ir išėjęs laukti paskutinioj dienoj ant kelio karaliaus.

Ir atvažiuoja karalius. Tuoj atvažiavo — klausia:

— Kiek yra ant oro žvaizdžių?

Šis sakąs:

— Dvyleka tūkstančių milijonų trys šimtai ir trys. Jei nevierijąs — norint skaityk.

— Gerai. O ko aš esu vertas?

Sakąs:

— Šviesiausis karaliau, neužsignievok tamysta: kitą kartą pardavė Judošius karalių dangaus ir žemės už tris dešimtis grašių, o tamysta esi mūsų tiktai karaliumi — tegu būsi tamysta per pusę pigesnis, tai bus grašių penkiolika.

Karaliui nei pūsti, nei aušinti: pykti negali — tiesą pasakė, save už dievą didesniu negali daryti. Kiti kurie ne kurie ano tavarčiai juokias:

— Kiek tatai karalius tesąs vertas...

— Ponas — už karalių mažiau — aš čia pats priduodu, kad už karalių grašių penkioleka, už mažesnę ceną ponas, nu, mužikų — už vieną taboko lapą mužikų cielą kapą.

Karalius pavažiavęs sakąs:

— O ką aš misliju?

— Tu,— sako,— mislijies — su gvardijonu rokuojies, o tamysta nežinai, kad su pečkuriu rokuojies.

Karalius pradėjo sakyti:

— Kad pečkurys toks mandras, nu, kiti didžiau. Gyvenkit sau be rūpesnio, kaip gyvenę.

Šis pareitąs į kliošторių — gvardijonas bevirpąs. Sakąs:

— Jau nebijokis — atsirokavau gerai. Tiek bepasakė pavažiuodamas: „Kad jau pečkurys toks mandras, nu, gvardijoną iškada ir kibinti. Gyvenkit sau be rūpesnio, kaip gyvenę."

520. MARKUS KARALIUS

Kitą kartą buvęs Markus karalius, kurs dideliai nekentė ubagų. Buvęs užsakęs po visą savo karalystę, kad nepriimtų niekur ubagų į nakvynę nei aniems duotų jalmužnos.

Teip vieną kartą nebuvę ano namie, ir atėjęs ubagas vakarą. Prašąs karalaitės: kad priimtų aną į nakvynę. Teip ta karalaitė pradėjusi sakyti:

— Eik, biednali, kur aš tave priimsiu! Ar žinai, kad mano tėvas jūsų nekenčia?

Tas prašąs:

— Susimilk, priimk,— kur aš beeisiu, vakaras jau tapo.

Teip ta karalaitė ir susimilusi, priėmusi. Liepusi gulti pas pečiaus savo pakajuj ir ana pati atgulusi į lovą.

Teip naktį pabudusi — girdinti, kad pas pečiaus šnekas. Sako:

— Ponas, kokį telentą tas turės, kurs užvakar gimė, kriaučiaus sūnus?

Atsako:

— Et, bus ultojus, vagis, pakars aną.

— O tas, kurs šiandieną užgimė?

— Tas bus kunigu.

— O tas ubago sūnus, kur šią naktį užgimė, kuo tas bus?

— Tas paims Markaus karaliaus sostą.

Teip potam, kaip išaušo, veizi — nebėra to ubago. Teip ana nubėgo prie tėvo, pasakė, kad šią naktį buvau priėmusi ubagą

į nakvynę — teip naktį girdėjau, kad šnekėjos teip ir teip. Tas karalius nusigandęs tujaus liepęs užkinkyti kočą. Kaip užkinkė, važiavo anas veizėti, ar tiesa. Teip bevažiuodamas sutiko beeitančias kūmas. Klausia:

— Kieno tas sūnus?

Teip anie pasakė, kad iš miesto ubagelio. Prašo kanečniai, kad anam parduotų tą kūdikį. Nu, karaliui kaip neparduos — davęs kelis rublius ir atėmęs tą kūdikį. Važiuodamas per giria, ėmė tą kūdikį iš dubenio ir įmetė, pats pavažiavo namie.

Potam tą pačią dieną tropijos — važiavęs kunigas tuo pačiu keliu. Išgirdo, kad mažas kūdikis verkia. Liepęs savo slūgą tas liokajus eiti. Veizi — atranda kūdikį mažą. Neša anas pas kunigą, sako, kad teip ir teip — radau. Tam kunigui strošniai patikęs tas kūdikis — ima su savim drauge. Ir augina. Apkrikštijo, teip anas gražiai auga.

Vieną dieną atvažiavo karalius pas tą kunigą. Mato anas tą vaikelį. Pradeda klausti kunigo:

— Kame gavai tą vaikelį?

Tas kunigas papasakoja, kad teip ir teip. Tam karaliui per širdį: „Tas pats yra." Pradeda karalius prašyti to vaikelio, persviedavoti:

— Kur dėsi? Da[r] svietas išmanys, kad tavo paties.

Teip tas kunigas ir atdavęs. O tas vaikelis dãbar tikt buvęs antrų metų. Potam tas karalius ėmęs tą vaikelį į bačkelę įdėjęs, užšpuntavojęs gerai ir paleidęs į jūrą.

Teip vieną kartą kaip nuvažiavę kunigai plaukytis į jūrą, teip provincijolas mato, kad plūdura ant vandens bačkelė. Pradeda sakyti savo liokajui, kad išimtų tą bačkelę. Teip tas išima, atmuša dugną — atranda mažą kūdikelį. Teip gražus didžiai. Patiko tam provincijolui — atima prie savęs tą kūdikį auginti. Leidžią į iškalas. Teip anas pajemnas yra, paslušnas.

Vieną sykį tropijos teip, kad atvažiavo tas pats karalius į tą kliošturių, kur tas vaikelis buvo. Teip tas vaikelis paslūgavoja į stalą. Teip karalius įstebėjo, kad toks gražus — pradeda sau imti ant uvogo: ar ne tas pats? Klausia kunigų:

— Kuo tas vaikelis yra pavarde?

Teip atsako:

— Bačkauskis.

— O kame aną gavote?

Pasako — teip ir teip, ant jūra radom.

Teip tujaus karalius sėdos ir parašė grometą — prašo vyresniojo, kad pazvalytų nunešti grometą prie karalienės, o toj gro-

metoj parašęs: kaip tiktai pareis, kad kuo veikiausiai aną nutrotytų.

Teip tas vaikelis ir išnešė tą grometą. Benešdamas sutinka kely ubagą. Teip tas ubagas klausia:

— Sūnau, kur eiti?

— Nešu grometą prie karalienei.

Prašo:

— Parodyk tą gromėtą.

Tas tą grometą parodė. Ubagas pačiupnojo ir atdavė. Nunešа tas jaunikaitis grometą prie karalienei. Skaito — atranda: kad toj minutoj būtų suvinčiavoję. Potam ėmę aną ir suvinčiavoję.

Geria ten bankietą — parvažiuoja karalius. Regi, kad anas sėdi prie stalo su dukteria. Teip klausia:

— O kas tatai yra? Jug aš liepiau nutrotyti!

— Ne,— sako karalienė.— Kad grometoj parašyta yra, kad tame momente būtų apžaniję.

Tas karalius pečius sutraukęs — nieko nesakęs nė karalienei — vienas sau mislijąs, kas tas gali būti.

O tas ano žentas kožną rytą liuobąs eiti į bažnyčią melstis. Teip karalius liepęs iškasti duobę prie vartų šventoriaus ir prisakęs ubagam, kad, kas rytą pirmiaus ateis, tujau į duobę įmesti ir užkasti, nors ir šauktų, kad karalius,— neklausyti. Teip karalius savo žentui prisakęs, kad rytą atbūtų anksti į bažnyčią, o potam kur ten eiti. Teip tas pamigęs neatsikėlė anksti, kaip kitais rytais.

Tas karalius atsikėlęs bėgąs veizėti, ar jau užkasė. Kaip tikt atbėga karalius — tie ubagai sugrobė, įmetė į duobę ir užkasė.

Šis atsikėlęs bėga kuo greičiausiai į bažnyčią. Atbėga — tie ubagai pradėjo sakyti:

— Jau visa gatava.

Teip yra: ką dievas žada, niekas neatims.

521. JOMYLESTA SŪNŲ Į VAISKAVĄ SLŪŽBĄ IMPERATORIUI ATDAVĖ

Kitą kartą tėvas turėjęs sūnų vieną, o tasai buvęs jomylesta. Ir išleidęs sūnų į slūžmą vaiskavą ant užsislūžijimo urandų, loskų karališkų: cegelių, sponkų, orderų, krestikų. . . Teip anas rašąs ar po metų, ar daugiaus tėvui: „Esu junkariu cimbaliu, reikia man piningų tūkstančio rublių dėl šio, dėl to." Teip tėvas ano kantentas, kad jau mano sūnus cimbaliu paliko už vienus metus, tai jau už antrus ir greičiau. Siųs anam piningų tūks-

tantį rublių. Žinomas, jomylestai tokiam tas yra baika; kad prasčiokui reikę būtų — kame ras, kuriam tankiai nė grašio kišenėj neatsiranda.

Tas kaip pasigavo piningų, pradėjo gerti arielkelę saldžią — nutrotijo ir cimbalystes junkarystes, paliko čystai prastu. Gėrė, kol teko piningų, paskui rašo prie tėvo, kad anam vėl parsiųstų piningų — girias: teip anam daug reikią, palikęs didžiai didžiu. Sakąs tėvui grometoj: „Aš tavęs nebūčiau prašęs daugesniai, ale ugnis užpuolė ir sudegino visus turtus mano, dėl to dabarčiui reikiam didžiai daug piningų — aplei kokių dešimt šimtų tūkstančių." Tėvas, uvožodamas ant to, kad didžiu paliko — jug anam nepadoru būti kokiam apskurdusiam,— siųs anam iš pastarojo dešimt šimtų tūkstančių.

Pats, gavęs vėl piningų, vėl geria sau nė boties. Per čestavojimus vyresniųjų paliko anas didžiuoju šaržantu. Rašo prie tėvo, kad palikęs ant jenerolų jenerolu. Tas jomylesta sakąs:

— Norint piningus iškračiau iš savo kišenės, reikalingame čėse galėsiu šauktis prie sūnaus.

Teip tėvas rašąs prie savo sūnaus: „Meldžiamasis,— sako,— didžiai prašau — parvažiuok namie paviešėtis, nes ir aš pasilgaus."

Teip anas ką darys? Gavęs nuo kapitono drabužėlius tokius apsususius su šlypelėms,— žinai, kas duos gerus,— ir eitąs pėsčias prie tėvui. Teip anas, eidamas namie, užėjęs į tokį dvarą jau vakarop. Mislijąs: „Vakarop bėra, nakoti tame dvare bus gerai." Įeitąs į vidų — nė kokio žmogaus nesą. Stalas padengtas, patrovų visokių ant stalu padėtų, tiktai vienas peilis, viena videlcė, šaukštas, torielius...— ir vis po vieną. Anas laukiąs, mislijąs: kas norint turės ateiti čia. Nei žmogaus nė vieno vaikščiojant, baugėja visi pašaliai. Anas sėdęs už stalo, pavalgęs ir atgulęs — matąs, jog nieko nebus,— lova viena puiki, gulįs sau nė boties įėjęs.

Nakties čėse pakilo lauke dūmas, šturmas, lytus, bėgioja po pakajus, duris muša — strošnu. Šis vaiskavas žmogus — žinai, ne teip bijąs, norint ir skraubu. Mislijąs: „Būsiu — teryžties! Lauke lyna, o jug kas bus reikalingas, suvoks jug ir lauke." Gulįs apsidrąsinęs, žinomas, nuvargęs nužuvęs per dieną. Užmigęs, ryto metą atsibundąs — jau išaušusi, nieko neregėti nei girdėti, nei lauke ko pažinti — ar buvo lytaus, ar nebuvo. Atsikėlęs — vėl vandens padėta dėl atsiprausimo, renčnykas, veizįs ant stalo — ir kavos, ir visa, ko tik širdis nori. Pavalgęs rėdos eiti — tujaus anam pana pradėjo sakyti — sako:

— Meldžiamasis, neik,— sako.— Kad tiktai išgulėtumei dābar

dvi nakti — paliksi ir pats ščėslyvu, ir mumis ščėslyvais padarysi. Nebijokis, norint tave ugny degintų, ale tai visa turėk už baiką.

— Nu, gerai, — sako, — aš išbūsiu. — Anas klausiąs anos: — Kaip tai ir kokiu spasabu jums tai dedas, kad jūsų nė kokio nematyti?

Anos galvą pamatęs. Sako:

— Norint dabarčiui nieko nematai, ale po dviejų dienų pamatysi daug svieto tame dvare. O daugiau aš nieko su tavimi nekalbėsiu.

Teip anas antrą naktį nakoja tame dvare. Nakties čėse pradėjo lietis vanduo pro langus. Anas sau gulįs nė boties. Ėmę po tam mėtlioti aną iš lovai — nori aną išbaidyti. Anas, nieko nebodamas, gulįs. Potam žudę kol žudę — davę pakajų. Ryto metą kėlęs anas — valgyti, gerti anam yra, by tik širdis valiotų.

Trečiąją naktį anam nakojant, užsidegė dvaras. Ėmė kibirkštys kristi į dvarą. Šio lova užsidegusi — šis sau gulįs nusipersdamas. Nieko nepadarydami, davę anam pakajų. Potam šis, nužudytas nuo tų neprietelių, paskui kaip užmigęs — pabudęs: kad aną bežadinanti ana pana, kuri su anuo pirmesniai kalbėjo.

— Dėkavoju tau, — sako, — kad mumis išratavojai. Veizėk, — ana sako, — ar atsižinsi, kame dabar esąs?

Šis pradėjęs žvalgytis, kur, veizįs — vieni trobesiai, miestas tokįs, kad bugštu! Namai ant kiek pentrų, kaminai ant kaminais, langas prie lango. Ta pana pradėjo sakyti:

— Dabar žanysivos. Nei brolių, nei seserų, nei tėvų neturiu.

Teip anuodu ėmusiu apsižanijusiu.

Potam anas po veselei važiuosiąs prie tėvų. Karietoj su liokajais — bugštu! Vienas, be pačios. Pati anam įkalusi kalte:

— Kad išvažiuosi iš miesto, pro paskutinę karčemą važiuo[k] visų greičiausiai, nes tenai yra šalbieriai, kurie vadina ant grajijimo kartoms, kurių niekados negali niekas apgrajyti. O jei tu neklausysi mano tos rodos ir eisi vadinamas į tą karčemą — būk pevnas, viską pragrajysi.

Teip anas sakąs:

— Gerai, klausysiu.

Ir įsakęs pats tam purmonui:

— Meldžiamasis, supliek pro tą karčemą arklius, kad ten neįtrauktų mumis.

Teip anas purmonas supliekęs pravažiuodamas arklius. Tujaus patrūko lingartai, šniūrai šiokie tokie po ta karčema sutrūko. Tujaus, aniems besirėdant, išėjo ponas pats ant prieangio, vadina aną į stanciją pagriežti kartoms. Anas niekaip ne-

galėjo atsikratyti — ėjo grajyti kartoms. Pragriežė piningų, potam arklius, karietą, važnyčias, paskui ant galo statęs visus drabužius nuo savęs — pragriežęs visa, palikęs plikų plikas. Neišmanąs paskui, kur beiti: ar prie pačios, [ar] prie tėvų. Mislijąs: „Eisiu prie tėvų, kaip bus, teip bus."

Eidamas plikas, atradęs anas ant tora pasvertą sermėgą — nutrūkusi, bjauri, niekados žmogus ubagas būtų neėmęs. Anas, būdamas plikas, ima, norint ir sudraskyta, palaikė. Ir parėjęs į dvarą stačiai prie motynai. Ta motyna, pamačiusi tokį bjaurų savo sūnų, bogenanti aną į tokį sklepą, kad niekas nepamatytų, o potam su anuo kalbėjosi sakydama:

— Ar tatai tokiuo užsislūžijai?

— Jau,— sako,— matušale, pyksti nepyksti ant to, parėjau.

Potam aną pašėrusi, ką sumanydama, ir pasakiusi:

— Būk tame sklepe niekam nerodydamos. Kažina,— sako,— ką tau tėvas pasakys. Aš ano klausiuos apei tave rodos.

Teip ana, kaip vakarą atgulusiu, pradės anam kalbėti aplinkui, aplinkui — primins anam apei sūnų kalbėdama:

— Jug tai dyvai,— sako,— kad vedums sūnus nepareita nė pavięšėtis.— Sako:— Turėjo ar numirti, ar rasi vainoj užmušti turėjo. Katraip,— sako,— tau būtų geresniai: ar kad būtų užmuštas vainoj, ar,— sako,— kad anas pareitų prastu žalnieriu nutrūkusiais drabužiais kokiais mužikiškais?

— Kas buvo,— sako,— ką vainoj užmuštų! Jei dievas tokį smertį znočijo,— sako,— teip turės išsipildyti. Potam,— sako,— antra puse vertus, jug dėl to į slūžmą tokią leidom, kad už tėviškę mūsų ir tėvą mūsų, tai yra karalių, numirtų. O kad anas man tokis pareitų, kaip kad sakei — prastu nutrūkusiu,— aš aną pats nušaučiau.

Ta motyna aną ėmusi perkalbinėti — sako:

— Meldžiamas, mano širdį kaip būtumei su miečium perdūręs! Ką misliji geriaus?!

— Aš,— sako,— dūšia, tą padaryčiau, ar pyksti, ar nepyksti — ryžkis.

— Eik,— sako,— dūšia, ką tu niekus kalbi!

Sako:

— Ne niekus. Aš dėl ano tokius skarbus išpyliau!

— Tei,— sako,— kas čia yra majontkus nutrotyti, ponai patys ant mizerystės ateitį turi, o vedu,— sako,— nė žinti nepasižinova to kašto. Bijokis,— sako,— dievo, ką tu ant vaiko savo teip kalbi! Mano širdis pusiau sprogsta.

— Nu, nu, meldžiamoji, nebdaryčiau nieko, nebšaukim ant manęs teip dideliai.

Sako:

— Ką dirbsi nešaukęs, kad iš žodžių pasakytų širdies nebgaliu nutūrėti. O ką bedaryčiau, kad matyčiau tave teip padarius!— Sako:— Ar gali prisiekti, jog nieko nedarytumei?

— Galiu, meldžiamoji.

Teip ana davusi pakajų, nieko nebsakiusi anam daugesniai. Ryto metą nusiprausęs ponas — padavusi anam kavos, sumaišiusys su macniais trunkais, kad anas būtų minkštesnis, potam įvedusi aną karaliaus sūnų, kuriam tėvas neiškentėdamas daužęs per ausį ir pasakęs:

— Jei tu nori, būk prie manęs — ganysi man kiaules. Kito darbo tau neduosiu. Ale po tokia kondicija: neprisipažinsi, kad sūnus mano esi. Ale jei prisipažintumei, tad būsi smerčiu karotas.

Anas pasakė:

— Ką bedirbsiu, neprisipažinsiu.

Teip aną apdarę mužikiškai, apsiūdino aną toje pačioj dienoj, ir išginė anas kiaules. Per mėnesį ir per daugesniai ganąs kiaules, mislijąs: „Kaip aš čia apsiversiu?"

Pati, ano nesulaukdama parvažiuojant, važiuos ano ieškoti, pasiėmusi drabužių vyrui savo — mislijanti: „Kadai tatai anas išvažiavo — galėjo nuplėšti tuos. O rasi kad ir aš pati nuvažiuosiu, dabar pabūsiu keletą mėnesių."

Teip ana važiuodama veizi — dvaro tokio piemuo beganąs kiaules. Siunčia slūgą:

— Eik,— sako,— paklausk, ar tokia pavarde yra kame čia jomylesta ir kokio yra tas dvaras jomylestos.

Anas slūga nueita, klausia to piemenies:

— Ar yra kame tokia pavarde jomylesta?

Sako:

— Tame pačiame dvare yra tokia pavarde.

Teip tas slūga eitąs prie karietai. Anas piemuo vėl eitąs veizėti — kas jūs tokie esate? Ta ano pati, lig tiktai aną pamatė, pažino savo vyrą. Kuriam davė ana drabužių ir liepė aną apsidaryti. O po to ano pradėjo klausinėti:

— Kur tu padėjai karietą, slūgas, savo drabužius?

Anas pradėjo sakyti:

— Nabagale,— sako,— tavo rodos nepaklausiau — karčemoj anoj visa pragrajijau, o palikau čystai nuogas. Ledva prie tėvų eidamas gavau sermėgą nutrūkusią prisidengti, o nuo tėvo mažne palikau smerčiu nutrotytas. Ale vienok anam nieko nepasakiau, kad su jomylestaite apsižanijau.

— Nu,— sako,— važiuokiva nūjau su mani[m] prie tavo tėvų.
Susisėdusiu — įbėga [arkliai] į aną dvarą kaip iš pypkai. Įėjo anuodu į pakajus prie tėvų — šis stojęs prie durų stovįs, o ano žonka tuos tėvus sveikinanti:
— Tėvali, matušale, ką beįmacavojata?
Anuodu pradėjusiu veizėti vienas į antrą, juokdamos pradėjo anai sakyti — sako:
— Kokiu spasabu teip poni vadini vedu tėvais?
Sako:
— Aš jūsų marti esu.
Anuodu sako:
— Vedu tave pirmą kartą tematova.
— O,— sako,— ar pažįstata tą, kurs prie durų stovi?
— Nepažįstava nė to.
— Veizėk,— sako,— kad judu mandriu — norita užsiginti žudžiusiu kol žudžiusiu prie kiaulių!
Anuodu pradėjo klausti:
— Kaip tatai prie kiaulių?— anuodu nieko nesuprantančiu.
Potam ana pradėjo aniems pasakoti — sako:
— Kad anas iš vaisko ėjo prie judums veizėti, tad anas užėjo į mūsų dvarą, o anas mumis iš neščėsties tokios išgelbėjo. Po to vedu apsižanijova. O po veselės važiavo anas prie judums veizėti, ale užvažiavo į tokią karčemą, kurioj visa pragrajijęs.
Tad anie tėvai pradėjo tiešytis, pradėjo bankietą kelti.
Kaip apsiviešėjo ten anuodu, prašo, kad tėvai važiuotų prie anuodums viešėti. Ir išvažiavę visi. Atvažiavo anie pas tą karčemą, kur anas nusigrajijęs buvo,— išėjo vėl toks ponas iš anos karčemos, vadina anuos grajyti kartoms. Anas pradėjęs tėvui sakyti:
— Tėvai, neikim: aš čionai visa pragrajijau.
Tėvas pradėjęs sakyti:
— Dabar rasi atgrajysim — eikim.
Pradėję anie grajyti — pragrajiję visa — ir drabužius, paliko čystai nuogi. Statę potam patys save — pragriežę. Teip vienas pasigailėjęs anų vargo, sakyti pradėjęs:
— Nuėję duokit per ausį anam ponui, kurs sėdi stalo gale.
Teip anas, katras vaiske buvo buvęs, atvožniai nuėjęs, rėžęs per ausį. Smalos bačka parietėjo tujaus, ir visi kiti prapuolė. Anų visi daiktai atsirado, kuriuos buvo dabar ir pirmesniai patrotijęs. Ir ant ta vieta — nei karčemos, tiktai pelkė.
Kad anie nuvažiavę į sūnaus savo dvarą, bankietą kėlę tokią, tad bugštu! Per barzdą tekėjo, dantys neregėjo.

522. [PANA APGAVO KAVALIERIUS]

Kitą kartą trys kavalieriai čestavojusys vieną paną. Ana vakarą kožną užprašė, kad ateitų pas aną. O ta buvusi mandri. Vienas kaip atėjo, pradėjo sakyti:

— Jei išgulėsi nabaštiku troboje, tad aš tave priimsiu gulti kitą naktį.

Aną apdarė ir paguldė troboj ir uždegė žvakę. Antras vėl atėjo. Pradėjo anam sakyti:

— Jei išbudėsi per naktį, tad priimsiu.

Anas nuėjęs prie nabaštiko ir sėdįs. Ir atėjo trečiasis. Tada ana pradėjo sakyti:

— Jei išbaidysi abudu — ir nabaštiką, ir giedotoją, tad aš tave priimsiu.

Anas apsipaišęs dideliai su piešomis i[r], atdaręs duris, paveizdėjo. Tas nabaštikas, mislydamas, kad biesas ateina prie dūšiai, atsikėlęs — bėgti. Tas giedotojas — paskui. Tas, kurs baidė, pirma visų išbėgo. O pana paliko viena ir apgavo visus.

523. APEI TRIS GRAFO SŪNUS NUKALTUSIUS

Turėjęs vienas grafas tris sūnus, kurie puolė nukaltusys po sūdo. Kiek metų sūdas atsūdijo aniems eiti ant svieto ir vaikščioti po svietą,— kame bevaikščiodamys pamatys biedną žmogų, turi aną pagelbėti.

Šiaip anie išėję iš savo vietos nešinys skarbu ir bumaškomis. Ir atėjo prie vieno miesto ir išvydo tokius meistrus, kurie verpė ir dirbo virves. O tas virves trys vyrai dirbo. Tarp tų trijų vienas buvo nuplyšęs. Tad anie atėję ir sakė:

— Dieve padėk! — Ir klausė:— Dėl ko tu esi teip dideliai nuplyšęs? Ar neesi tu koks laidokas arba pijokas, kad tu esi teip dideliai nuplyšęs?

Bet tas virvininkas atsakė tiems ponaičiams, jog — aš neesu nei pijokas, nei laidokas, bet tiktai turiu mažą verkę, turiu pačią ir vaikus, kuriuos turiu žyvyti, per tai esu biednas.

Teip ponaičiai atvėrė savo skarbą ir davė anam šimtą muštinių. Ir anas padėkavojęs tiems ponaičiams ir bėgo į savo namus mislydamas: „Kad aš savo pačiai pasakysiu, manęs pati klaus: „Kaip tu gavai tuos piningus?" Aš ilgai užtruksiu, pakol išpasakosiu savo pačiai, bet man reikia grįžti prie savo verkei. Ale geresniai bus, kad aš vakarą pareisiu." Anas parbėgo į savo

namus ir ten turėjo kamarelę prie trobos galo. Tuos piningus surišo į stambų lakatą, ir ten buvo kubilaity atrubės nusijotos nuo duonai,— ir įkišo tuos piningus į tas atrubes ir pats išėjo prie savo darbo. Bet pati to nežinojo, kad anas ten padėjo tuos piningus.

Tuo čėsu atėjo komediantai į tą miestą su asilais, paskui reikėjo šerti tuos asilus su atrubėms, ir ieškojo po visą miestą atrubių. Ir atėjo prie to žmogaus klausdami, ar neturi parduoti atrubių. Teip ši ėmusys tą kubilelį, kuriame buvo tos atrubės, anas maišą išplėtė, ir supylė tas atrubes į tą maišą. Bet ana nežinojo, kad čia yra įdėtas šimtas muštinių.

Vakarą vyras parėjo — pati padėjo anam valgyti. Duona šviežia ir graži. Ir vyras klausia:

— Kur ėmei tą duoną?

Bet pati pasakė:

— Nuo bekėrio pirkau.

— Kame ėmei piningus?— pats klausė. Išgirdęs pradėjo verkti ir alpti sakydamas savo pačiai:— Ten buvo šimtas muštinių.

Bet pati sakė anam:

— Maluoji! Kame tu gavai šimtą muštinių? Negut pavogei kame! Jau neturi spasabo kuomi mane krimsti kaip šuo, tad pasakai, kad tavo buvo šimtas muštinių tose atrubėse, kurias aš pardaviau.

Bet pats dideliai verkė gailėdamos tų piningų, kuriuos buvo gavęs nuo tų trijų ponaičių. Nebvalgė iš to didžio gailesio ir nuėjo gulti mislydamas: „Kad aš ir eisiu ieškoti į tą miestą teip didelį — kame aš anuos atrasiu, tuos komediantus, ir atradus ar atduos man tuos piningus. . ."

Atsikėlęs ryto metą ėjo apent prie savo darbo ir dirbo apent cielus metus. Metus buvęs, išvydo tuos ponaičius vėl ateitant. Anas, susigėdęs dideliai, apsisiautė su kanapiais, kuriuos turėjo ant savo peties dėl vęrpimo, mislydamas, kad ano nepažins. Bet tie ponaičiai, atėję artyn ir tarę: „Dieve padėk",— anam sakė:

— Ar neesi tu pats, kur mes davėm šimtą muštinių? Ale, kaip regim, didesniai tu esi nuplyšęs nekaip pirma, kad mes tau davėm tuos piningus.

Bet anas puolęs į kojas tų ponaičių, sakydamas savo neščėstį: kaip anam prapuolė tie piningai. Tie ponaičiai vierijo ir nevierijo, bet šis dideliai verkė kalbėdamas:

— Iš tiesų kalbu jums, ir teip man nutiko.

Tie ponaičiai atvėrė savo skarbą ir davė anam du šimtu

muštinių. Bet tas žmogus puolęs į kojas tų trijų ponaičių, padėkavojo, bet ponaičiai tarė anam:

— Nemokėjai piningų pakavoti, bet dabarčiui mokėk pakavoti, bo niekuomet nebuvai turėjęs piningų, kad tu pirmesniai nė savo pačiai nesakei, kad nuo mūsų tuos piningus gavai. Bet nūjau pasakyk savo pačiai, kad mes davėm du šimtu muštinių.

Tada anas, parbėgęs namie, parodė tuos piningus savo pačiai. Tujau pati pavierijo aplei tą, kur pirma buvo davusys. Tujaus pati savo vyrui tarė:

— Imkim tuos piningus sidabrinius apmainykiva ant aukso piningų — ir eikiva prie kupčiaus, ir apmainytus piningus ant raudonųjų kad galėtum mažoj vietelėj pakavoti, bo dėl sidabro piningų didžios vietos reikia, o raudoniesiems mažos vietos bus gana.

O tas virvininkas buvo mieste gimęs ir užaugęs, viso miesto abičajus žinojo. Ten būdamas mieste, išvydo jūrų pagal ateinant šėpį su kanapiais. Anas žinojo, kad tie kanapiai ateis į miestą ir kupčiai atpirks. Bet anas nuo plagos, arba karūnos, pažino, kad tas šėpis turi kanapius. Anas, turėdamas šimtą raudonųjų, bėgo prieš į jūrą, į laivelį įsėdęs, užlygti tų kanapių. Neturėjo kešenės tose savo skarose — tuos piningus įdėjęs į kapeliušio galvočių ir antmovė ant savo galvos ir nubėgo prie šėpio. Nebuvo didžio vėjo, ale kad nubėgo prie šėpio, rados vėtra ir numetė kapeliušį nuo galvai, ir tas kapeliušis nukrito kniūstas, ir piningai išpuolė į jūrą ir nugrimzdo. Ir pats pradėjo alpti, merdėti iš to gailesio. Tas šėpis nuėjo į miestą. Nekuomet šis parėjo su tuo savo laiveliu į savo namus ir savo pačiai pasakojo, kas anam dėjos jūroj, kaip tie piningai prapuolė, pati nieko ant to neatsakė ir apsiverkė. Pats ėmęs nukaldydino geležies šakę trimis nagais ir išėjo į antrą pusę miesto kratyti kerpių iš smelčių mislydamas: „Bene jų pelnysiu", — ir bijąs, kad tie ponaičiai neateitų vėl, bo jau gėda buvo anam.

Ten bekratant, veizi — ir ateita ponaičiai. Anas norėjo pabėgti, bet laukuose neturėjo kur bėgti. Bet susilenkęs krato tas kerpes, praeitant pro šalį. Bet tie ponaičiai atėję ant ano viršaus stati ir sakė anam:

— Dieve padėk! A[r] ne tu esi tas, kuriam mes davėm tris šimtus muštinių? O tu, kaip mes matom, kaip plikas, teip plikas. Jau, — sako, — kad tu esi tokio talento, jau tavęs niekas nepagelbės.

Ir anas gana eksplikavojos ir sakė, kaip anam tie piningai prapuolė. Ir paėjo šalin tie ponaičiai nuog ano. Eidamys į mies-

tą, ir atrado pajūry tokį švino blukį. Teip tie ponaičiai surokavo:

— Atduokim mes anam tą šviną,— kalbėdami tarp savęs.— Kad anas negalėjo pragyventi iš sidabro, rasit anas iš švino pragyvens.

Ir tujaus aną pašaukė ir pavadino. Kad anas atbėgo, tardami:

— Kad tu negalėjai iš sidabro pragyventi, šitai mes tau duodam švino — mažu iš to pragyvensi.

Anas padėkavojo tiems ponaičiams. Ir ponaičiai [nuėjo] į miestą, ir šis sugrįžęs. Tą savo šakę ir kerpes, kurias buvo iškratęs, ir tą šviną neša namie. Ale teip buvo smagus, kad negalėjo panešti, neš[te] nešęs turėjo mesti šalin.

Teip paskui sutiko žvejį. Tas žvejys nori pirkti tą šviną, ale neturėjo anas piningų. Mylai tas parduotų, bet piningų nori — ir neduoda be piningų. Nu, tad anie tavorčiai aštuoni, kurie derino, ir sulygo ant to. Ta diena buvo pėtnyčia. Tas, kurs nori pirkti, buvo žvejys. Anas padirbo tinklą, bet neturėjo pasvarų. Tad anas tą šviną kapojo ir į pasvarus dėjo. Utarnyke turi susieiti ir tą tinklą traukti užmetę. Ir teip surokavo: kiek žuvies ištrauks, tad visą anam atduoti už tą šviną. Tad ištraukė dideliai žuvies, ir anas iš to prabagotėjo dideliai.

PASAKOS APIE KVAILĄ VELNIĄ

524. BIESAS GYVENO BUTOJ SU SAVO BROLIU CEPRONU

Kitą kartą buvusiu du broliu. Vienas buvęs minkštprotis. Išmintingasis ir pristojo prie to bieso slūžyti po tokia kondicija: jei katras pirma katrą supykintų, tad iš nugaros išrėžti skūros stoną.

Tada aną biesas liepė eiti arti. Pasakė:

— Kur tik mano Cepronas eis, ten ir tu ark.

Ariąs per visą dieną neėdęs, potam parėjęs pradėjo sakyti:

— Dėl ko man ėsti neduodi? Per visą dieną dirbu neėdęs.

Atsakė jam biesas:

— Rasi tu pyksti?

Sako:

— Ką dirbsi nepykęs — cielą dieną neėdęs stoviu.

Tad jam biesas išrėžė stoną skūros iš nugaros ir išginė verkiantį.

Antras brolis pamatęs nuėjo prie to paties bieso, pristojo po tokios vėl kondicijos. Tada aną liepė biesas ginti bandą.

— Ale patol negink į namus, kol Cepronas lygiai bus.

O tas Cepronas buvo jo brolis.

Tada ansai išginęs bandą, ir Cepronas lygiai. O anas beprotis išpjovęs brūklį, lengvai pritykinęs, chobit tam Cepronui už uodegą, kaip pradėjęs pilti su brūkliu į nugarą, tas vandenį pradėjo mesti nuo pasturgalio. Potam išsprūdęs namie by sudegęs parbėgo. Ir anas — banda brūzdynuos, greitai nebgalįs nė kurio įginti. Tad pamatęs Ceproną įlindus pro ištvoką, kur vanduo iš laidaro išbėga. Tad avis visas sukimšęs pro tą skylę, o karves, po šmotą atkirsdamos, sukamšęs pro tą skylę. Parėjęs sakąs:

— Jau Cepronas parėjo, ir aš parginiau.

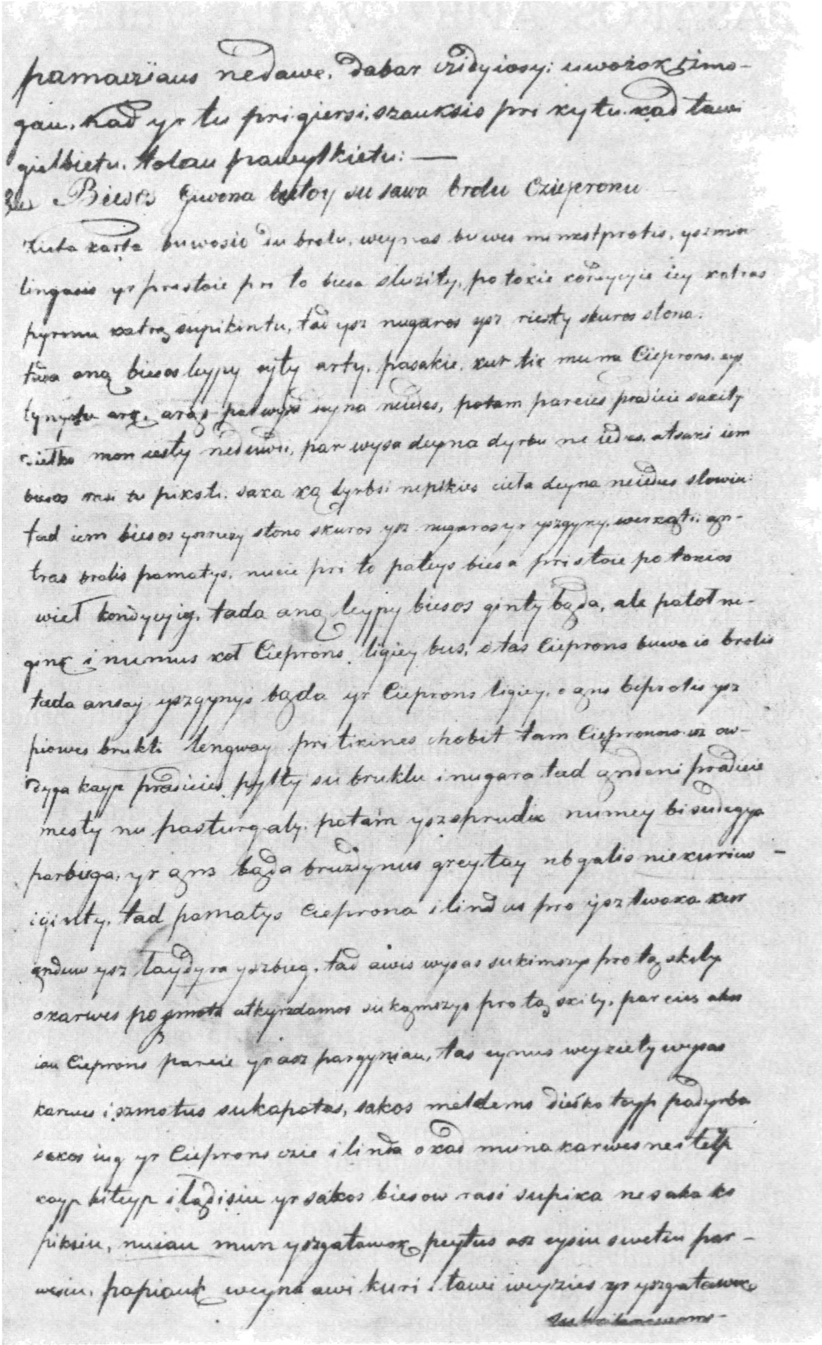
Tas einąs veizėti — visos karvės į šmotus sukapotos. Sakąs:

— Meldžiamas, dėl ko teip padirbai?

Sakąs:

— Jug ir Cepronas čia įlindo, o kad mano karvės neįtelpa, kaip kiteip įlandysiu. . .— Ir sakąs biesui:— Rasi supykai?

— Ne,— sako,— ko pyksiu. . . Nu, jau man išgatavok pietus, aš eisiu svečių parvesiu. Papjauk vieną avį, kuri į tave veizės, ir išgatavok su priprovoms.

Pasakos „Biesas gyveno butoj su savo broliu Cepronu" (524) faksimilė

Nueina anas * veizėti į tvartą — visos avys veizi. Tad išpjovęs visas avis. Ir antkaitęs broginį katilą, primurdęs sumyniodamos, užkūręs ugnį, o kaip jau atvirė su visais plaukais avys, sušuto, tada anas mislijąs: „Jug man įsakė uždėti priprovų." Tad sugrobęs Ceproną, įmurdęs į katilą — tik uodega nebįtilpusi.

Potam parėjo ano gaspadorius — klausia:

— Nu, ar jau yra gatava?

— Yra,— atsakė.

— O čepronų bedėjai?

Sakąs:

— Įdėjau ir Ceproną, ale uodega nebįtilpo.

Tas biesas supratęs, kad jau ano tavorčių įmetė. Veizįs — pilnas katilas avių prikimštas ir ano Cepronas. Tad pradėjęs sakyti:

— Zdraica, ką tu padirbai?!

Sakąs:

— Jug tu mane liepei papjauti tą avį, kuri į mane veizės, o kad visos veizi — išpjoviau visas.

— O,— sakąs,— kam tą šunį įmetei?

Sakąs:

— Jug tu pats liepei įdėti čeprono. O nūgi rasi ir pyksti?

— Ką dirbsi,— sakąs,— už tokį darbą nepykęs. Noris visą mano gyvenimą būtumei pražudęs, ale kam mano šunį išvirei?!

— Nu,— sakąs šis,— jug tu pats įsakei, o dabar pyksti. . .

Ėmęs stoną tam biesui išrėžęs ir patį jį išginęs. O pats ir dabar rasi tebgyvena.

525. [AŠ PATS]

Gaspadorius gyvenęs. Ano jaujoj buvę biesai įsimetę. Anie liuobantys kulti rugius. O žmonys negalį prieiti į tą jaują. Tas gaspadorius paėmęs švino ir puodelį, įėjęs į pirtį ir pakišęs tą puodelį po pečiaus su švinu, kad ištirptų. Teip vienas biesas įbėgęs į pirtį ir pradėjęs klausti:

— Ką čia, žmogau, dirbi?

Anas atsakė:

— Akims liekarstvas taisau.

Tas biesas pradėjo sakyti:

— Ar negalėtumei ir man pagelbėti?

Anas atsakė:

— Galiu, kodėl.

Tas žmogus liepė atnešti ekėčias ir atvarslus dvejus. Teipo tas biesas ir atnešė ir padėjo pirty. Tas žmogus liepė gultis anam ant ekėčių. Anas gulęs, žmogus pririšo prie ekėčių. Teip anas mislija: „Dėl ko mane teip dideliai pririšo?" Tas biesas klausė žmogaus:

— Kaip tavo pavardė?

Anas atsakė:

— Aš pats.

Anas paėmęs tą puodelį su švinu, pylė anam ant akių. Tas biesas iš to skausmo kėlės ir puolė pro duris ir bėgiojo po kluoną. O ano kiti klausė:

— Kas tau teip padarė?

Anas šaukęs:

— Aš pats, aš pats!

Teip tie biesai visi ir išbėgo ir niekada nebatgrįžo.

526. [AR JŪS MATĖT ŠIOKĮ]

Vokytis pamatęs žmogų garbanotais plaukais. Tas vokytis pradėjo klausti:

— Dėl ko tavo tokie plaukai garbanoti?— Pradėjo prašyti tas vokytis to žmogaus:— Ar negalėtumei ir man tokius padaryti plaukus garbanotus?

Tas žmogus apsiėmė anam padaryti tą gerą, bet klausė to vokyčio:

— Ką man duosi už tą gerą?

Anas anam davė piningų. Tas žmogus ėmęs ano galvą aptepė smala ir pūkais aptrynė. Paskui to žmogaus klausė:

— Kuo esi pavarde?

Anas atsakė:

— Šioks mano pavardė.

Tas žmogus ir išėjo nuo to vokyčio. Potam susiprato tas vokytis, kad aną apgavo. Bėgdamas per ūlyčią, klausė:

— Ar jūs matėt šiokį?

Visi atsakė:

— Negut velnias tokį gali matyti...

527. APEI PAČIĄ NELABĄ

Kitą kartą buvusi pati nelaba, nedavusi vyrui pakajaus. Tas vyras numiręs — neturėjęs kantrybės. Nuėjęs į peklą. Nu, tad pekloj saką̨s:

— Ata ta ta, ben atsiilsėti atėjau į peklą!

Surokavę tie nelabieji:

— Kas ta per pati gali būti, kad visi bliauną, atėję į peklą, o anas sako — atsiilsėti atėjau į peklą!

Nu, tad ir surokavę tie nelabieji leisti vieną nelabąjį, jauną išskyrę, ir surokavę: jei ištūrės trejus metus prie tai pačiai, tad besugrįš į peklą.

Ir nuėjęs tas biesas prie susiedo slūžyti. O anie nežinojo, kad biesas. Ir pradėjęs sakyti:

— Rėdykit mane tai našlei — ar ana mane imtų?

Ir pradėjusys [susiedai] sakyti, kad mūsų vaikis liepia sakyti tau, ar tu imtumei aną. Nu, tad ana sakanti:

— Jei anas nori, teitie prie manęs slūžyti metus.

Tas vaikis ir ėjęs slūžyti. Anas norėjęs dideliai įtikti anai. Teip dideliai dirbęs, kad įtiktų. Anas vienas pats viso buto darbus nudirbęs. Nu, tad ana neišmaniusi, kas anas yra, a[r] žmogus, a[r] nelabasis — nebuvusi mačiusi teip dirbant žmogaus. Tad ėjusi prie kunigų klausti, ar gali būti žmogus, kad teip dideliai dirba. Tie kunigai aną ėmė lojoti — sakantys:

— Tu beprote, tą žmogų lygini į nelabąjį!

— Nu, tai,— sakanti,— ar aš galėčiau su anuo žanytis?

Sakantys:

— Dėl ko negali žanytis — kad anas yra dievo geru leistas.

Nu, tad ir parėjusi namie. Nu, tad ir anai patikęs, kad teip dirbąs,— nu, tad ir pradėjusi sakyti susiedui:

— Piršk tu man aną.

Nu, tad ir pradėjęs tas susiedas sakyti tam vaikiui:

— Ar tu eitumei už aną?

Nu, tad teip anuodu ir apsižanijusiu, ir kunigai dailiai suvinčiavojo — jug ana nežinojo, kad nelabasis yra,— kad aną ir kunigai lojojo, kad neleido nė mislyti, kad nelabasis, ir ana vien mislijo, kad žmogus.

Ir kad slūžijo, nieko anam nedarė, o kaip apsižaniję, nu, tad ana ėmusi kaip pirmąjį vyrą žudyti. Ir prie darbo išėjus, pati nėmaž nedavė pakajaus — tą vyrą vien liepusi dirbti,— nė pirmajam to dyvo nedariusi, kaip šiam. Nebišmanydama, kaip žudyti, antsėdusys ant sprando, nė valgyti nebdavusi, o prie

darbo, ant sprando antsėdusys, vien mušusi. Pati nieko nedirbusi, tik, ant sprando antsėdusys, vyrą mušusi.

Nu, tad anuodu išėjusiu į laukus rugių pjauti. Ale ana pati nieko nedirbusi; pats ir pjovęs, ir rišęs, o pati, ant sprando sėdusys, tik mušusi. Ir atėjęs paklydęs žmogus kelio klaustis. Kaip pamatęs tokius dyvus, kad boba ant vyro sprando atsisėdusi bemušanti,— nu, tad kaip pamatęs dyvus, ir nusigandęs. O paklydęs buvęs ir priėjęs kelio klausti. Sakąs:

— Meldžiamasis prieteliau, padaryk tu gerą — parodyk ant Kepalų sodos kelią.

Tas žmogus sakąs:

— Eik, prieteliau, kaip aš galiu tau parodyti kelią — matai, kad man bėda ir kad pati ant sprando sėdi!

Nu, tad teip tam žmogui pagailo to žmogaus. Teip priėjęs kaip stūmęs tą pačią — teip tą vyrą viesulas panešęs.

Tas žmogus ant kelio nuėjęs ir laukiąs to žmogaus pasiklydusiojo. Ir atėjęs tas žmogus. Tas žmogus, kur viesulas panešė, sakąs:

— Ką aš tau duosiu už tą gerą, kad tu mane išgelbėjai iš tai bėdai — kad tu nuo manęs pačią nukratei?

Nu, tad šis sakąs:

— Ką tu kitą duosi — ir tu pats bernas esi. Tiktai tu man kelią parodyk.

Nu, tad šis sakąs:

— Tu nebeik nė į Kepalų sodą — aš tau kitą spasabą duosiu. Tu nueik į tą ir į tą miestą, į kokią ten karalystę,— pasakęs,— ir sutaisykis žolelių kokių nors į butelkeles. Nu, tad,— tas žmogus sakąs,— aš nueisiu į tą karalystę pirma ir įlįsiu į tos karalaitės ausį.

Tas žmogus mislijąs: „Kaip tu, toks didis, įlįsi į ausį. . ."

Sakąs tas žmogui:

— Ir tu ateik ten ubagais, o aš ten teip draskysiu tą ausį, o ten bus daug daktarų suvežtų, ale nė vienas nepagelbės. O kad tu ateisi ubagais su savo toms žolėms, tu nesakykis, kad tu atėjai gelbėti. O kaip įeisi į kuknę, tu ten teiraukis sveikatų — ar visi sveiki. Anie tau pasakys, kad karalaitė serga. Nu, tad tu klausk, kuo serga — o aš mažu galiu pagelbėti. Nu, tad tie slūgos pasakys karaliui. O kaip tave lieps įeiti, nu, tad tu, kaip ten įeisi į pakajų, nu, tad tie daktarai visi atsitrauks, kaip tu pradėsi gelbėti. Nu, tad tu ten gausi kiek norėsi piningų už tą gerą. O kaip įeisi į tą pakajų, ir eik prie tai karalaitei ir su toms žolelėms pradėk tepinėti aplink tą ausį, o aš ir išlįsiu — nu, tad ana ir išgis tujau. Nu, tad aš

nueisiu į kitą karalystę ir įlįsiu vėl į kitos karalaitės ausį — vėl daktarai nepagelbės, ale ir tu nebatsivožyk, bet ir pats prapulsi, ir nebepagelbėsi: užteks tau, ir čia gausi, kiek norėsi, tiek piningų, nu, tai bet ir nebatsivožyk.

Nu, tad teip ir buvo. Ir nuėjęs anas į tos panos ausį ir įlindo. Teip ir šis nuėjęs ubagais ir pradėjęs klausinėti, ar sveiki. Nu, anie papasakojo, kad pana karalaitė serga — ausį drasko dideliai, ir nė vienas daktaras nepagelbi. Nu, tad pradėjęs klausti kukorius:

— Rasi tamysta, per svietą eidamas, esi girdėjęs tokia liga sergant arba rasi esi girdėjęs, kuo gali pagelbėti?

Šis pradėjęs sakyti:

— Kad aš gaučiau pamatyti, mažu rasi galėčiau pagelbėti.

Nu, tad ir pasakęsys karaliui, kad toks ubagas atėjo ir apsiima pagelbėti. Aną tujau priėmė, o tie daktarai visi atsitraukė. Nu, tad šis kaip įėjęs su savo liekarstvoms ir, priėjęs prie to ligonio, pradėjęs tepinėti. Ir pradėjusi ta pana eiti geryn. Nu, tad tujau ir išgijusi. Nu, tad anas nuo karaliaus gavęs visas loskas ir piningų, kiek norėjęs. Gatavas karalius buvo atduoti pusę karalystės, ale šis pats nenorėjęs. Nu, tad anas davė visas valnastis: kur anas norėjo, čia anam valnu buvo eiti.

Nu, tad susirgo kitoj karalystėj vėl viena karalaitė. Nu, tad ir suvežę daktarus iš visur — vėl nepagelbėjo. Nu, tad sujuto, kad toks daktaras pagelbėjo. Ir pradėjo ieškoti to daktaro. Ir suvokė. Nu, tad šį prašę, kad važiuotų — šis niekaip nebvažiavęs. Kad su geru nevažiavęs, tad su piktu vežę. Ir nuvežtas niekaip neapsiėmė pagelbėti.

— Nu, tad,— pasakė,— vieną spasabą dãbar žinau, jei tuo pagelbėsiu — gerai, jei ne — niekas nebepagelbės.

Ir pasakęs tam karaliui, kad pribūtų iš visai karalystei su visokiais trenksmais ant tą adyną. Nu, tad tujau tas karalius pasakė, ir pribuvo tujau, ir suėjo. Ir pasakė tas daktaras apstoti aplink visą dvarą. Ir pasakė tas daktaras:

— Kad aš išeisiu vienuolektą adyną ir, bėgdamas į vidų, ir sušuksiu — nu, tad ant mano balso visi vienkart savo tranksmus paleiskit.

Teip ir padarę. Kad, bėgdamas į vidų, sušuko:

— Velne biese, bėk: boba atvažiuoja! — kad bėgo velnias — ir pakajuose sieną išnešė.

Nubėgo į peklą — pekloj nebepriima, pasakė:

— Neišbuvai trejų metų! Eik,— sako,— kaip reikia išbūti trejus metus!

— Nė metų neišbuvau — žmogelius pagelbėjo: nustūmė nuo sprando. Nuėjau į trečiąją karalystę — ir ten atvažiavo, ir ten tas pats žmogus pasakė, kad atvažiuoja ta pati. Iš to stroko bėgdamas ir pakajuose sieną išnešiau. Su tokiu tranksmu atvažiavo — vos beišbėgau! Kad nebūtų tas žmogelius pasakęs, kad atvažiuoja, būtų apent ant sprando atsisėdusi.

Teip ir pagelbėjęs tą karalaitę, ir palikusi sveika. Ir gavęs tas žmogelius tą pačią karalaitę, ir apsižanijusiu. Karalius davęs pusę karalystės. Ir aš buvau toj veselioj — to karaliaus žentas išprovijo stiklo batus, popieriaus surdutą, sviesto kepalušį. Nu, tad ir išėjau iš tai veselei su tais naujaisiais drabužiais. Beitant tame kely apsibridau kūlį, sukūliau tuos stiklo batus, palikau basas. Beitant vėl užėjo lytus ir nulijo mano tą surdutą popieriaus. Nu, tad beitant vėl įspindo saulė dideļiai šilta, ir ištirpo mano sviesto kepalušis. Ir palikau čystai biernas. Tatai ir čia atėjau, tas savo bėdas bepasakodamas. Kad jūsų ausys teip ištirptų, kaip tas mano sviesto kepalušis ant galva kad ištirpo!

BUITINĖS PASAKOS

528. VYRAS PAČIĄ TURĖJO MINKŠTO PROTO

Kitą kartą vyras turėjęs pačią minkšto proto, tai značija — ne suvisu beprotę. Teip aną siuntęs vieną dieną šieno grėbti, antrą dieną ir trečią dieną. Ana nueisianti ir mierkavosianti:

— Šitai rytui, šitai porytui, o šiai dienai nebliko.

Ir gulėsianti cielą dieną. Pareis vakarą namie — pats klausia:

— Nabagale, ar sugrėbei?

— Eik, nabagali, nuėjusi pamierkavojau ant ryto ir poryto, o šiai dienai nieko nebliko.

Vieną dieną, antrą dieną klausiąs:

— Ar sugrėbei?

Vis ana savo gieda. Teip anas nuėjęs prie anos, nusinešęs žirkles, britvą, atradęs aną begulinčią, ėmęs plaukus apkirpęs, apskutęs, sijoną nukirpęs ik mažne aprumbo, pats parėjęs atgulęs,— ana nieko nejunta. Potam atsibudusi veizinti — sijono nebesą. Grobianti už galvą — plaukų ant galvos nebesą. I[r] pati sakanti:

— Ar Grigė, ar ne Grigė?— vardu buvusi Grigienė.— Musint ne Grigė. Bėgsiu Senkaus klausti, ar yra ano Grigė namie.

Buvęs vyras pavarde Senkus. Parbėgusi namie, atradusi begulintį savo Senkų ir klausianti:

— Senkau, a Senkau, ar yra tavo Grigė namie?

Sako:

— Yra, su mani[m] guli.

Atsisukusi laukan ir išbėgusi:

— Ar aš nesakiau, kad ne Grigė!

Bėganti į laukus. Atradusi laukuose — kunigo ropes vagys berauną. Ana prie tų vagių nubėgusys sakanti:

— Priimkit ir mane rauti tų ropių.

Anie saką:

— Rauk čičion ropes, o mes eisim parnešim aviną.

Anie pavaikščioję, o ana raunanti ropes, iš proto eitanti. Pamatė kunigo šeimyna, kurie nubėgę kunigui pasakė:

— Kunigali meldžiamasis, mūsų ropėse velnias yra.

Tas kunigas apsivilkęs vilkais, paėmęs knygas — eitąs prie velnio. Ateitąs čystai arti — matąs, kad yra nematytas paukš-

tis. Eitąs per lieptą — pradėjo ant ano bėgti ta piktybė šaukdama:

— Bure bure bure — be riebus?— ši mislijanti, kad aviną atneša.

O kunigas kaip persigandęs, kritęs į vandenį nuo liepto.

Potam nekurie pažinę klausią:

— Kas tu esi?

Sako:

— Būčiau kaip Grigė, ale ana ne tokia buvo.

Tad nuvedę vyrui atidavę.

529. SENKA

Kitą kartą buvęs toks žmogus, kurs turėjo pačią dideliai durną, vardu Senką. Teip ana liuobanti eiti linų rauti. Teip ana, kaip nueisianti rauti, ir parokuosianti:

— Šitai tai dienai, šitai tai dienai — šiai dienai nebliko,— ir atgulsianti. Potam ateisianti antrą dieną — vėl teip pat padalysianti:— Šitai tai dienai, šitai tai dienai — šiai dienai nebliko.

Paskui nueitąs tas anos vyras prie tų linų — dãbar nekušinti. Ryto metą siunčiąs savo žonką:

— Eik linų rauti!

Ta nuėjusi ir padalijusi:

— Šitai tai dienai, šitai tai dienai — šiai dienai nebliko,— ir atgulusi.

Teip tas vyras eisiąs veizėti, ką tu dirbi, kad nerauni. Nueitąs — atradęs bemiegtančią. Supykęs ėmęs atsinešęs žirkles, apmyžęs vieną pusę galvos ir nuskutęs, antrą pusę nukirpęs ir paėjęs namie. Ta atsibudusi, eitanti namie — pradeda anai galva šalti. Greibianti — plika. Ir pati pradėjusi dyvytis:

— Ar Senka, ar ne Senka? Eisiu klausiu Jono: „Ar yra tavo Senka namie?"

Eidama pro šalį, klausianti:

— Jonai, a Jonai, ar yra tavo Senka namie?

Jonas atsakęs:

— Yra, yra mano namie Senka.

— Tad aš jau neb tavo.

Eitanti eitanti keliu — jau pradėjo ir temti. Tei beidama sutiko du žmogu, keliu eitančiu. Klausianti ši:

— Kur judu eitata?

— Eitava vogti.— Klausiančiu:— O kur tu eiti?

— Ir eitu vogti.

— Nu, eikim visi.

— Eikim,— ši sakanti.— Aš žinau, kame gerai gausim — aš nuvesiu.

·Ir nuvedusi prie susiedo. Praplėšę stogą, ši ir įlindusi. Atradusi lašinių paltį. Sušukusi:

— Atradau lašinių paltį — tei bemesiu!

— Cit, nešauk! Mesk!

Potam sušukusi:

— Atradau riešutų maišą — tei bemesiu!

— Cit, nešauk! Mesk!

Vėl sušukusi:

— Atradau sviesto paską, tei bemesiu!

— Cit, nešauk! Mesk!

Šnekančiu:

— Kur tą biesą benusikarsiva? Jug ana vedu įduodins! — Surokavusiu nuvesti į kaulinyčią ir palikti riešutus bekremtančią.— O vedu pasakysiva: eisiva paršo atnešti.

Teip aną nuvedusiu į kaulinyčią, pasvadinusiu, sakančiu:

— Tu čia pasilūkėk, krimsk tuos riešutus, o vedu eisiva paršo atnešti.

Teip ir paėjusiu. Ši sau kremtanti tuos riešutus, paškinanti.

Rytą išgirdę marčelgos, kad kaulinyčioj kaulai [paška] net. Surokavę — kiteip niekaip, kaip tik giltinė kaulus žmogaus kremta. Pasako klebonui, kad teip ir teip yra. Tas klebonas liepiąs eiti kunigus, kad išgintų. Tie kunigai bijantys, nė vienas neitąs. Tas klebonas liepęs marčelgoms aną patį nunešti — buvęs nupuolęs ant kojų. Paėmę marčelgos ir nešantys.

Kaip jau nebtoli bėra, ir ši išgirdo, kad ateita,— mislijusi, kad anuodu [vagys] ateita, atneša paršą. Išbėgusi iš tos kaulinyčios, sušukusi:

— Tei be riebus!

Tie marčelgos pametę tą kleboną, patys pabėgę. Tas klebonas pradėjęs prašytis:

— Giltinale, nepjauk ben manęs senojo! Visi riebiejai išbėgiojo, aš visų liesasis bepalikau...

Ta pradėjusi sakyti:

— Ne ve aš tariau, kad paršą atneša — išbočyk, kunigali!

Tam klebonui tokia gėda pašoko, kad bugštu.

530. KARALIAUS SLŪGA

·Kitą kartą slūžijęs prie karaliaus liokajus ilgus metus. Potam, kaip anas išsislūžijo, teip paskui parėjo namie, apsižanijo ir gyveno labai bagotai. Turėjęs tris dukteris. Potam begyvendamas pakūdėjo, pardavė ir butą ir pristojęs slūžyti prie prasto, buvo už vaikį.

Teip vieną dieną išėjęs gaspadorius arti į dirvą, o vaikis palikęs namie. Teip tą dieną namie stojusys linksma diena, arba krikštynos. Gaspadinė anam pradėjo sakyti:

— Eik pakeisk gaspadorių, tegul eita namie — pasakyk anam, kad namie yra linksma diena.

Teip anas nuėjo ir pasakė gaspadoriui, kad namie teip ir teip stojos. Teip gaspadorius, peidamas namie, pasakė anam, kaip bus padvečerkos čėsas, kad ir anas pareitų į linksmą dieną. Teip anas ardamas verkia sau mislydamas: „Pone dieve, ar neduosi man kokio tokio kito spasabo?!"

Potam ariant anam užkliuvę žambio noragai. Anas dabar ir supykęs:

— Juo negaliu paarti — dãbar kliūna.

Suplakęs kumelę — teip žybt ir išsivertęs katilas raudonųjų. Teip anas prasidžiugęs tujaus paleidęs ir savo kumelę. Turėjęs ten su savi[m] maišą. Supylęs tuos pinigus į maišą, pasiilsėjęs biškį kokį, potam antdėjęs ant kumelės tuos pinigus ir eitąs sau namie.

O reikėjo eiti per krūmą. Teip kaip anas išeita jau į vieškelį, ir susitiko karaliaus liokajų, su kuriuo drauge buvo slūžijęs. Teip kaip anuodu susiėjo, prisivitojo, kaipo zvičajus, pradėjo kalbėtis. Teip tas karaliaus liokajus pradėjo anam sakyti:

— Prieteliau, ant ko tatai atėjai: koks tu buvai bagotas ir dėl ko dabar esi toks biednas?

Anas atsakė:

— Ką padarysi, prieteliau: dievas duoda, dievas ir atima.

Potam pradėjo klausti liokajus:

— O ką čia neši tame maiše?

Anas atsakė:

— Et,— sako,— kūlelius mažus rinkau. Gaspadorius mūravoja trobai pamatus — siuntė rinkti.

Teip liokajus bejuokuodamas su lazdele uždaužė į tą maišą. Išgirdo, kad sužvangėjo pinigai. Pradėjo sakyti:

— Prieteliau, bene pinigus turi?

Anas nusigando dideliai. Teip tas liokajus sako anam:

— Jei atiduosi man tuos pinigus, tad paliksiu gyvą, o jei ne — užmušiu ir pinigus atimsiu.

Teip anas ir atdavė tuos pinigus. Eitąs pats namie verkdamas. Potam, parėjęs namie, teip anas smūtnas. Klausiančios tos ano dukterelės:

— Tetuli, ko teip smūtnas esi?

Anas pradėjęs sakyti:

— O dukterelės, kad žinotumėt, ir jūs verktumėt.

Teip anos didesniai pradėjusios klausti. Anas pradėjęs sakyti, kad — buvau gavęs spasabą, iš kur gyventi — atėjo neprietelius ir išplėšė mano pinigus.

Teip pradėjo [dukterelės] sakyti:

— Tėvai, mes ginsimos, rasi panoksim.

Teip anas parodė kelią, kuriuo tas liokajus pajojo. Pasakė, koks arklys buvo, kokie drabužiai, kokio augumo pats buvo. Teip ir pabėgo anos.

Bėgančios bėgančios, pradėjo jau ir temti. Teip pribėgo tokią karčemą. Įeita į stadalą, veizi — yra arklys toks. Potam įeita į vidų — yra ir tas pats. Teip anos — žinomas, ar motriška nemoka prisidailinti?— ir anos prisidailino prie to liokajaus. Nu, ir anas priima, meilei tikt anos beeita. Nu, tujau ten anie pradėjo gerti. Jau ir apsigėrė tas liokajus. Pradėjo sakyti, kad večerę išgatavotų ant keturių asabų, potam lovą kad pataisytų visiems į vieną kupetą. Potam pagėrę, pavalgę ir nuėjo į vieną lovą gulti.

Tas begulėdamas įsimislijo: ne, dėl ko tokios jaunos mergelės, o eita gulti? Mislija: kad galėtų ir kitą kartą pažinti, klausti reikia, kaip anų vardai yra. Teip klausia visų didžiosios:

— Kaip tavo vardas?

Ana atsakė:

— E, nenoriu nė sakyti — prastas mano vardas.

Anas neatbodamas vėl klausia. Ana atsakė:

— Mano vardas Šiksiu.

Potam nusisuko prie mažesniosios, klausia anos:

— Kaip tavo vardas?

Ana vėl teip atsako, kad prastas vardas. Anas klausia:

— Pasakyk, kad ir prastas.

Teip ir pasakė, kad — mano vardas — Susišikau.

Potam prie visų mažosios nusisuko, klausia anos.

— Kuo tu vardu?

Ana vėl sako, kad prastas vardas.

— Nu, pasakyk, kad ir prastas.

Sako:

— Mano vardas Šluostykmansubinę.

Teip anas, nei šio, nei to besitvyrėdamas, ir užmigo. O tuos pinigus buvo padėjęs po galva. Teip kaip anas užmigo, anos palengva tuos pinigus iš pagalvės išėmusios ir išbėgusios.

Teip anas kaip pramiegojęs, pradėjo šaukti tos didžiosios, kaip nebranda prie savęs — pirma sako palengva:

— Šiksiu, Šiksiu!

Potam didesniai:

— Šiksiu!

Teip atsibunda karčemininkas, išgirdo, kad anas sako „šiksiu",— supyko. Karčemininkas pradėjo sakyti:

— Tu [h]uns fat, ar tu čia šiksi?

Anas nusigando,— nutylėjo. Karčemininkas sau užmigo — teip anas vėl pradėjo šaukti antrosios:

— Susišikau, Susišikau!

Vėl karčemininkas išgirdo — didesniai supyko:

— Tu šelmis, huns fat, ar tu čia šikai?

Eita vėl karčemininkas sau — pamislijo, kad anas sapnuoja. Užmigo — anas vėl pradeda šaukti trečiosios:

— Šluostykmansubinę, Šluostykmansubinę!

Tas karčemininkas, paėmęs bizūną, išmušė tą liokajų:

— Tu pijonyčia, tu su mergomis geri, prišikai man stanciją — dabar aš tau subinę šluostysiu?! — Išmušęs, ištalžęs.

O tos kaip parėjo namie, kas ten buvo per džiaugsmą! Potam nusipirko sau butą, gyveno bagotai. Jei vakar nenumirė, ir šiandieną tebgyvenai.

531. ŽMOGUS TURĖJĘS TRIS SŪNUS

Kitą kartą žmogus numirdamas trims savo sūnams paliko dėdę apiekūnu — ano reikia klausyti kaip tėvo tikrojo. Teip vienas jomylesta dėl vagių svirne padėjęs škatulką piningų po tokia kondicija: jei kas tuos piningus pavogs, o anų niekas vagiant nenutvers, paskui karonės nebus už tą, norint ir pajustų, kas būtų pavogęs, ale jei bevagiant nutvers, ten pat pakars.

Teip didžiasis brolis saką̨s:

— Dėde, eikiva vedu vogti tų piningų.

Surokavusiu ir išėjusiu vogti. Atėjusiu pas kartuves — žmogus pakartas bekaruląs. Pradėjęs [sūnus] sakyti:

— Dėde, jug ir tas norėjo pavogti — nepavogė, paliko pakartu. Teip ir su vedum bus. Grįžkiva namie — kas nori, tas tegul vagia.

— Gerai kalbi, sūnau,— ir pargrįžusiu.

Vidutinysis pradėjęs sakyti:

— Dėde, eikiva vedu, vedu bene pavogsiva.

Tas dėdė eitąs ir su tuo. Nuėjusiu vėl — po kartuves pakartas žmogus bekaruląs. Pradėjęs dėdė sakyti:

— Sūnau, jug ir tas norėjo pavogti — dėl ko nepavogė, ale paliko pakartu. Teip bus ir su vedum. Grįžkiva namie — bus geresniai.

— Gerai sakai, dėde.— Ir pargrįžusiu.

Antpuls aną mažasis:

— Dėde, eikiva vedu, vedu pavogsiva.

Sakąs:

— Sūnali, buvau su didžiaisiais — nepavogėm, nu, su tavi[m] nė tiek.

Ir išvedęs dėdę apent. Nuėjusiu pas kartuves — žmogus pakartas. Dėdė pradėjęs sakyti sūnui:

— Sūnali, jug ir tas norėjo pavogti, kurs jau yra pakartas, o dėl ko nepavogė.

Šis, mietą paėmęs, pumt pumt per šonus, sakąs:

— Dėde, dėl to aną pakorė, kad anas ėjo vogti nemokėdamas. Ale vedu eikiva, dėde, nebijokis, vedu pavogsiva.

O šunys buvo didžiai pikti to jomylestos, jog niekas negalėjęs įeiti į dvarą. Teip šis sakąs:

— Dėde, eik paskui manęs.

Nusivedęs dėdę prie žardui, liepęs anam apsivyturti diktai su virkštims, pats apsivyniojęs, ir rietančiu prie svirno. Šunys tujaus vampt vampt — pradėjo pulti ant tų virkščių. O šiuodu pirma buvusiu pritaisiusiu su medum arielkos didelius puodus. Kaip apipuolė anuodu šunys, ėmusiuos iškišusiu puodus arielkos. Tie šunys — nėr čia ko pjauti virkštis — potam pradėję kaštavoti to saldumo. Ir anuodum patiko — ėmusiu ištvojusiu po puodą katras, paskui galvas apsuko, ir išvirtusiu — norint romyk. Teip šiuodu ėmusiuos uodegas surišusiu ir antsvertę į šulinį įleidusiu, piningų škatulką ėmusiuos ir parėjusiu namie.

Tas dėdė pradėjęs didžiuosius lojoti, kad anuodu to nepadarė, o mažasis padarė,— kur aš nadiejos neturėjau niekados.— Tuodu broliu pradėję sakyti:

— Dėde, mes aną užmuškim — mums paliks piningai.

Mylai šis [sūnus] išgirdęs, kad ant ano buntavojas broliai, dėdei sakąs:

— Rytą vedu eisiva į dvarą: kam ponas atsūdys, tam bus tie piningai.

Ryto metą anksti nusivedęs dėdę į dvarą, palikęs aną priesėdnyj, o pats įėjęs prie pono. Poną atradęs išbudusį. Pradėjęs [ponas] ano klausti:

— Ką pasakysi?

Sako:

— Norėčiau ponui papasakoti istoriją.

— Gerai,— sako.— Jei ana yra puiki, gali tamysta papasakoti.

Sako:

— Ponali, nieko, graži.

Pradėjęs anas balsu:

— Kitą kartą,— sako,— buvęs didžiai jomylesta bagotas. Ir anas škatulką piningų ant vagių valios padėjęs po tokia kondicija: jei aną kas pavogtų, o nebus nutvertas, norint paskui ir žinotų, kas aną pavogė, neštropavos, o jei nutvertų bevagiant, ten pat pakars. O tu, dėde, klausykis.— Ponas nežino, kad ano dėdė klausąs priesėdnyj, mislijąs: ano tokia patarlė. Sako:— Tėvas numirdamas paliko tris sūnus, kuriuos atdavė dėdei, kad anas valdytų kaip pats savo sūnus. Teip anas didysis sūnus pradėjęs dėdei sakyti: „Eikiva vedu pavogsiva tą škatulką." Ir išėję. Atėję pas tas kartuves, atrado žmogų pakartą. Pradės sakyti dėdei savo: „Dėde, jug ir tas norėjo pavogti, kaip ir vedu kad noriva, o dėlto nepavogė, paliko pakartu. Teip pat ir su vedum bus. Grįžkiva namie." Dėdė sakąs: „Gerai sakai",— ir pagrįžusiu. O tu, dėde, klausykis.— Ponas mislijąs, kad ano patarlė tokia.— Pradėjo vadinti vidutinysis: „Dėde, eikiva vedu." Tas dėdė išėjo ir su tuo. Nuėjo pas tas kartuves, pradėjo dėdė sakyti: „Sūnau, jug ir tas norėjo pavogti, ale nepavogė, paliko pakartu. Teip bus ir su vedum. Grįžkiva namie." Sūnus: „Gerai sakai",— ir sugrįžusiu. O tu, dėde, klausykis. Vadina aną mažasis: „Dėde, dėde, eikiva vedu." Tas dėdė pradėjęs anam sakyti: „Su didžiaisiais buvom — nieko negavom, nu, su tavi[m] nė tiek." Ir išėjusiu anuodu. Nuėjusiu pas tas kartuves — žmogus pakartas. Pradėjo dėdė sakyti: „Jug ir tas norėjo pavogti, o dėlto nepavogė, paliko pakartas. Teip bus ir su vedum." Anas paėmęs mietą, pumt pumt per šonus: „Dėde, dėl to aną pakorė, kad ėjo vogti nemokėdamas. Vedu, dėde, eikiva, vedu pavogsiva." Nusivedęs dėdę prie žardui, liepęs apsivyturti diktai virkštimis ir pats apsivyturęs, ir rietančiu per kiemą. Tie šunys apipuolę anuodu — vampt vampt! O anuodu turėjusiu puodus arielkos pritaisiusiuos. Tie šunys — nėr čia [ko]

aniems pjauti virkštis — pradės anuodu uostyti. Šiuodu pakišo tą arielką. Šunys, kaip patiko, ir ištalžė po puodą katras. Potam galva kaip apsisuko, ir išvirto ten pat. Šiuodu ėmusiuos surišusiu uodegas ir įleidusiu į šulinį. Potam škatulką paėmusiuos ir parėjusiu. Dėdė pradėjo lojoti tuos didžiuosius: „Kad judu nepavogėta, o mažasis pavogė." Teip anuodu pradėjo sakyti dėdei, kad aną mums reikia užmušti — mums paliks piningai. Ale tu, dėde, klausykis. O tamysta kam sūdiji tuos piningus: ar tam, kurs prociojo ir pavogė, ar tiem, katrie nepavogę nori nuo anų atimti?

Ponas pradėjęs sakyti:

— Tam, tam, kurs pavogė.

— Nu, tatai pabengiau istorijelę.— Ir išėjęs:— Nu, dėde, ar girdėjai, kam atsūdijo ponas?

— Tau,— sakąs.

— Nu, gerai sviečyk ir namie.

Parėjusiu namie — dėdė pradėjęs sakyti:

— Vaikaliai, ir ponas pats apsūdijo, kad anam tie piningai priguli.

Nu, anuodu broliu pradėjusiu rokuotis:

— Aną kito nieko — į maišą įkišusiuos, eketėj nuskandysiva.

Šis vėl išgirdęs nebgalėjęs nei beišbėgti. Šiuodu ėmusiuos į maišą įkišusiu naktį ir vežančiu į eketę. Teip kaip anuodu sušalo, pas karčemą apsistojusiu, pačiuodu įėjusiu į karčemą šnapšės šauti. Teip tuo tarpu kažkas aplei vežimą čiup čiup čiup čiupinėjąs — mislijąs: „Bene gausiu ką pavogti." Ir antėjo šio maišą. Ėmęs atrišęs ir greibiąs į maišą. O žiemą naktis buvusi tamsi. Šis pradėjęs sakyti:

— O ko tu graibai: ar neužriši tu manęs apent?

Tas pradėjęs teirautis:

— Kur tave veža?

Sakąs:

— Mane veža, kur auksai deimantai, į tą žemę brangiąją — man bus ten gerai, aš parvažiuosiu bagotas. Ale tuo man bėda yra, kad aš kalbos nemoku visokios — ne visai tenoriu važiuoti.

— Ai, ar girdi, leisk mane — aš moku visokios kalbos: ir prancūziškos, ir vokiškos...

— Ale,— sako,— kad tu iš ten parvažiuosi, manęs neužmiršk.

— Šegatis, aš tau dãbar cielą kromelį atduodu.

Kromininkas buvęs pabagotis, kromelį gerą turėjęs.

— Nu,— sakąs,— aš tave leidžiu — šok veikiai, aš tave užrišu.

Šis išlindęs, šis įlindęs, ir užrišęs. <...>

Anas pradėjęs sakyti:

— Kad mane leis į miestą, ką aš tuokart sakysiu?

Sako:

— Kad tave leis į miestą, sakyk: „Skimpt."

Šis sau kromelį ėmęs ir eitąs namie. Parėjęs išdžiaustęs namie po visus pašalius kuskeles, pats, per naktį nuvargintas, atgulęs pailsėtis.

O šiuodu, kaip atsigėrusiu smirdančios arielkos, vežančiu šį į ežerą. Pas eketę atvežusiuos, vertusiu aną į eketę. Šis sušukęs:

— Skimt!

Ir nuvažiavęs į galą. Šiuodu džiaugdamos važiuojančiu namie:

— Dabar būsiva bagotais: paliko visi piningai vedum.

Parvažiavusiu namie — atrandančiu visus pašalius kuskelių, zelkorių prikabinėtus, ir pats begulįs. Pažadinusiu aną ir sakančiu:

— Ne, broli, jug vedu tave į ežerą nuvežusiuos nuskandinova!

Sako:

— Aš judum iki smerčio dėkavosiu, kad judu man tokį gerą padarėta. Kas ten žemės bagotis, kad tiktai aš būčiau pasinešęs — žmonys duoda man už dėkui.

Šiuodu pradėjusiu ano prašyti:

— Broleli, jug vedu tau gerą darydamu tave ten vežėva,— vež[k] ir tu vedu.

— Tei galiu jug nuvežti.

Įkišęs vieną ir antrą į maišą ir užrišęs. Veždamas sakąs:

— Ar girdėjota, ką aš sakiau, kad mane įmetėta į eketę?

— Sakei: „Skimt."

— Ir judu sakykita: „Skimt."

Nuvežęs ir nuskandinęs.

Čia visus užvydelninkus persergi, kurie, artimui užvydėdami kokių daiktų, pikto žyčija, ale patys prapuola.

532. [KLEMELĖ]

Kitą kartą piemenelis, vardu Klemelė, buvęs pristojęs prie pono už piemenelį. Kito nieko ponas neliuobąs duoti vakartį, kaip tiktai duonos abraką. Teip anas tą duonos abraką neliuobąs valgyti, liuobąs mokytis vogti. Tą duonos abraką padėsiąs ir pats bėgsiąs už karkly[no], apent tykensiąs, pritykenęs pagrobsiąs tą duonos abraką, bėgsiąs už karklyno, apent kitur

padėsiąs tą duonos abraką, apent pabėgsiąs už karklyno, apent tykensiąs, pritykenęs pagrobsiąs tą duonos abraką.

Teip per ilgą laiką ir įsistebėjęs ponas. Klausiąs:

— Ką tu čia, Klemele, dirbi?

Sakąs:

— Vogti mokaus.

— Nu, ar išmokai?

Sakąs:

— Išmokau.

— Teip,— sakąs,— aš įduosiu vaikiams į turgų nuvesti ožį — ar pavogsi?

Atsakęs Klemelė:

— Pavogsiu.

Teip tas ponas ir įdavęs vaikiams vesti ožį. Teip tuodu vaikiu vedančiu tą ožį. Ir nuvedusiu tą ožį į turgų ir pririšusiu prie karčemos ir pačiudu įėjusiu į karčemą. Tas Klemelė atrišęs ir parbėgęs vedinas tuo ožiu. Nuvedęs į gasą ir pardavęs tą ožį. Tuodu vaikiu išeitančiu iš karčemos — ožio nebesą. Teip anuodu ir eitančiu namie. Kaip parėjusiu namie, ponas klausiąs:

— Ar pardavėta ožį?

— Klemelė musint pavogė. Įėjova į karčemą, išeitava — ožio nebesą.

Parėjo ryto metą Klemelė — klausia ponas:

— Ar pavogei ožį nuo vaikių?

— Pavogiau.

— Kur dėjai?

— Pardaviau mieste žydui.

— Na, ar pavogsi, aš įduosiu, aš duosiu vaikiams du jaučiu vesti į turgų?

— Pavogsiu.

Teip tas ponas įdavęs vaikiams du jaučiu vesti į turgų. Tuodu vaikiu vedančiu. Puskelį nuvedusiu. Teip tas Klemelė turėjęs batus puikius dideliai. Teip anas tuos batus primyžęs ir prišikęs ir pametęs anuodum ant kelio už akims. Teip tuodu vaikiu tą batą paima, paveizi — primyžtas ir prišiktas. Sakančiu:

— Et, lai giltinė atima — ka[d] bent būtų du,— ir neėmusiu.

Teip tas Klemelė tą batą paėmęs, išplovęs, apent už akis užnešęs ir pametęs. Teip tuodu vaikiu tokį pat batą [radusiu], teip anuodu rokuojančiu:

— Toks dailus batelis! Nu,— rokuojančiu,— bėkiva — katras pirma pribėgsiva, tatram bus tas batas.

Teip anuodu bėgančiu. Cielą mylią nubėgusiu nuo tų jaučių. Teip tuo tarpu tas Klemelė jaučiams uodegas nupjaustęs

ir į žemę sudūręs, o tuos jaučius pasivedęs. Ir nuvedęs į miestą ir pardavęs žydams. Tuodu vaikiu ateita — jaučių nebranda.

— Jau,— rokuojančiu,— tas yra pavogęs, Klemelė.

Grįžtančiu apent namie. Parėjusiu namie — klausia ponas:

— Ar pardavėta?

Anuodu sakančiu:

— Pavogė ar žemė prarijo.

Pareita Klemelė — klausia ponas:

— Ar pavogei?

— Pavogiau.

— Kur dėjai?

— Nuvedžiau į miestą ir pardaviau žydams.

— Gerai. Nu, ar pavogsi mano iš stalnei arklį?

— Pavogsiu,— atsakė Klemelė.

— Nu, gerai, kad pavogsi.

Teip tas ponas vakarą visus savo slūgas nuvedė į stalnes ir kitą pasvadinęs ant arklį, kitam įdavęs už uodegą tūrėtis, kitam už uzdinį tūrėtis, kitam — už koją, kitą prie durų pastatęs. Teip tas Klemelė mislijąs: „Ką aš čia bedarysiu?" Teip nuėjęs į miestą, nupirkęs visų macniojo trunko. Teip anas nunešęs, pro langelį ir įleidęs tą trunką. Teip anie rokuoją:

— Tei jug niekas nuo mūs nepagrobs — eikim veizėti, kas tame ankarėly yra.

Teip anie gėrė po vieną, gėrė po antrą, po trečią,— teip anie apsigėrę ir sumigę. Teip Klemelė ėmęs, kurs ant arklio sėdėjo, tą ant pravarinės pakėlęs, kurs už uzdinį turėjęs, tam įdavęs šniūrgalį, kurs už koją tūrėjęs, tam įdavė mietgalį, kurs prie durų stovėjęs, tą pastatęs prie pravarinės. Tą arklį paėmęs ir išsivedęs. Nuvedęs į miestą ir pardavęs žydui.

Ateita ryto metą ponas prie savo slūgų, veizi — visi bemiegtą: kurs ant pravarinę sėdėjęs, tas kriste nukritęs, kurs šniūrgalį turėjęs ir mietą, sakančiu:

— Šito tebsitūriu.

Kurs prie pravarinės sėdėjo, sakąs, jog — aš prie durų vien stovėjau.

Teip ir pareitąs Klemelė. Klausiąs ponas:

— Ar pavogei?

— Pavogiau.

— Gerai, kad pavogei. Nu, Klemele, ar pavogsi nuo mano ponios žiedą?

Sakąs Klemelė:

— Pavogsiu.

— Nu gerai, kad pavogsi.

Teip tas ponas visus slūgas savo sustatęs prie langų, prie durų ir įdavęs visiems ginklų ir pats ponas stovįs prie durų.

Teip Klemelė nuėjęs į kapus ir iškasęs nabaštiką. Parnešęs tą nabaštiką ir kišąs pro duris palengva. Teip tas ponas su šoble galvą ir nukirtęs. Teip sakąs:

— Neškim Klemelę pakavoti, kad niekas nejustų.

Teip kaip anie tą nabaštiką išnešę į kapus, šis tuo tarpu nuo ponios ir numovęs žiedą ir nunešęs į miestą ir pardavęs žydams.

Pagrįžta ponas iš kapų — poni nebturi žiedo.

— Nu, ar tas ne Klemelė buvęs?

Ir pareita Klemelė ant ryto meto. Klausia ponas:

— Ar pavogei žiedą?

— Pavogiau.

— Nu, ar pavogsi nuo manęs ponią?

— Pavogsiu.

— Nu, gerai.

Tas ponas sustatęs aplink visą trobą žmonių. Teip tie žmonys užmigę, teip tas Klemelė įbėgęs ir pagrobęs ponią. Nunešęs ir pardavęs velniams po tilto. Ponas pagrįžtąs — ponios nebranda.

Teip pareita ryto metą Klemelė — klausia ponas Klemelės:

— Ar [pavogei]?

— Pavogiau.

— Susimildamasis, ar negalėtumei kaip norint išpirkti?

Klemelė sakąs:

— Kodėl,— sakąs.— Kad duosi rublių — jokiva.

— Duosiu cielą pūrą, norint bile tiktai išpirktumei.

Teip Klemelė nuėjęs po tilto, įkasęs tris stulpus trimis kantėmis ir į visas tris kantes vijęs po lanko šniūrus. Anam bevejant, ir atėjęs biesas. Klausiąs:

— Ką čia, Klemele, dirbi?

— Šniūrus veju.

— Ką riši?

— Rišiu visus velnius iš peklos.

Klausiąs biesas:

— Už ką?

Atsakęs Klemelė:

— Už tą, kam jūs mano ponią neatduodat.

Tas biesas sakąs:

— Eikiva, atimkis, tiktai neraišiok.

Teip nuėjusiu į peklą. Biesas sakąs:

— Ne, dabar negausi savo ponios. Nu, katras pirma aplink peklą apibėgsiva, tatram bus poni.

Tas Klemelė, paėmęs kumelę, bėgąs. Apibėgęs pirma, sakąs:

— Aš ir kumelę į šaktarpį įspraudžiau ir apnešiau kumelę, o tu tuščias neapibėgai. Nu, atduok ponią!

Biesas sako:

— Dãbar neduosiu. Palau[k], aš atnešiu priekalą visų didį, na, tad katras aukštesniai išmesiva.

Teip duodąs Klemelei mesti.

— Ne,— Klemelė sakąs,— mesk tu.

Teip tas biesas metęs — trečią dieną benukritęs ir į žemę įkritęs per tris augumus. Teip tas biesas sakąs:

— Ištrauk, Klemele!

Klemelė atsakęs:

— Kas metė, tas ir teištraukia.

Tas biesas traukiąs — betraukiant mažne ir akys išsprogusios. Kaip ištraukęs tą priekalą, sakąs Klemelei:

— Nu, mesk.

Tas Klemelė negalįs nė pajudinti. Sakąs Klemelė:

— Palauk, kad anas debesis praeis, ten mano yra brolis didžiai didelis kalvis, tad aš anam užmesiu.

Tas biesas sakąs:

— Susimildamasis, nemesk. Atimkis savo ponią, tiktai nemesk to priekalo.

Teip ir atdavęs tą ponią. Teip anas tą ponią parvedęs ponui, teip anas gavęs cielą pūrą piningų. Teip ponas džiaugdamos piningus duoda. . .

533. SŪNUS TĖVĄ APGAVO

Kitą kartą tėvas turėjęs sūnų. Tas sūnus sakąs tėvui:

— Aš eisiu vogti mokysiuos.

Sako tėvas:

— Ryžkis.

Teip anas nuėjęs į laukus, įdūręs mietą, pamovęs savo kepurę, nuo galvos nuėmęs, pats atsitraukęs nuo to mieto per kokį šimtą žingsnių ir eitąs pavogti tos kepurės. Atėjęs ir numovęs nuo mieto kepurę — mietas, veizės, ar nesakys anam ką. Teip parėjęs prie tėvo, sakąs:

— Išmokau vogti.

— Kaip,— sako,— meldžiamasis?

Sako: tokiu ir tokiu spasabu.

— Eik tu, durniau,— tėvas anam atsakė.

— Nu, aš dabarčiui eisiu ką norint pavogęs parnešiu.

Ir ėjęs anas ant vieškelį, kurs per medę buvo. Eitąs, veizįs — žmogus atsivedąs ožį. Nori anas pavogti — negali nė kokiu spasabu. Ėmęs numovęs savo batą ir pribjaurojęs, potam, pabėgęs tolesniai, pametęs antrą čystą. Tas žmogus, atradęs pirmąjį, veizįs — pribjaurotas, metęs šalin. Ateitąs anas prie antrojo, veizįs — čystas. Mislijąs: „Kai jau abudu pamestu yra, bėgsiu atimsiuos aną." Teip ėmęs anas pririšęs ožį pakrūmalėj, bėgąs atsinešti antro. Anas tuo tarpu ėmęs nusivedęs [ožį] į šalį, nupjovęs galvą, patį apmetęs virbais, o galvą nunešęs pamovęs ant mieto, įnešęs į dideles bagnas ir įdūręs į pelkę, vieną galvą palikęs znočnią. Anas žmogus ateita — oželio nebėra. Pradėjęs ieškoti po krūmalius cibnodamas. Anas vagis vis atsiliepiąs:

— Meek, meek...

Tas žmogus veizįs — ano oželis čystai beskęstąs. Nusidaręs čystai, bredąs prie oželio — tas vagis tuo tarpu ano drabužius visus atėmęs, šalin pabėgęs. Anas nubrido prie ožio, traukia, tiktai ištraukė — viena galva. Pametęs bredąs laukan. Išbridęs veizįs — drabužių nė vietos. Mislijąs: „Kad tu prapultumei! Negana ožį pavogėm — dãbar ir drabužius." Parėjęs namie vakarą, kaip jau čystai sutemo. Veizinti pati, kad anas pareita be drabužių,— jau, mislijanti, neprietelius, pragėrė visa: kad jau drabužių ant pačio nebėra, nu, piningų ko benorėti. Ta išlaužusys iš toros pamietį, ėmusi tinti per šonus:

— Šelmi, unsvate, tu karčemoj cielą dieną geri, o aš neturiu ką šeimynai duoti, kuomi užmokėti, o [tu] latravoji po karčemas!

— Nabagale,— sakąs,— neščėstį apturėjau teip, tokiu ir tokiu spasabu.

O anas vagis parsinešęs namie ožį, nulupęs skūrą, meisą sutaisęs, kaip anam tenai reikėjo. Nori ir tėvas tos meisos. Sūnus anam pasakęs:

— Jei tu mane pabaidysi, aš tau tą meisą visą atiduosiu, o jei aš tave pabaidysiu — nė biškio neduosiu.

Nuėjusiu į tą vietą, kur anas pavogė, parodęs tėvui — sako:

— Čia pavogiau.— Teip pasiuntęs tėvą:— Eik,— sako,— mane pabaidyk.

Tas paėjęs į krūmalį, išvertęs kailinius, eitąs ant sūnaus ropu. Šis pradėjęs sakyti:

— Eik tu,— sako,— durniau, pamažu, kad tu teip nepabaidytumei. Nu, aš dabarčiui eisiu tavęs baidyti.

Nuėjęs į krūmalį, papjovęs lazdinį, mušąs į kailinius — plumt plumt plumt! O pats šaukiąs:

— Diedali, nemuškim! Ne aš vogiau ožį, ale tėvas vogė!

— Nu, kame tavo tėvas? Eikiva, parodyk!

Šis kaip tiktai išgirdęs, kad ateita prie ano, tujaus pabėgęs namie. Šis ateitąs — tėvo nė kokio. Ir paliko tėvas apgautas.

534. KRIAUČIUS

Kriaučius turėjęs kitą kartą savo butẽlį mažą. Pats liuobąs išeisiąs siūti, o pati ano liuobanti palikti viena. Bevaikiai buvusiu. Teip vienas vaikis įgudęs ten vaikščioti. Teip anas kriaučius kaip pajuto, ims anas sergėti. Teip šventą vakarą nusergėjęs, ant trobos palipęs. Kad tas atėjo, ta ano pati ėmė tiekti anam večerę, gatavoti kleckus, šį, tą, o anas juntąs ir žinąs visa, kas dedas. Teip ana kaip išgatavojusi večerę, padėjusi kleckų anam ant stalo:

— Pasilūkėk, nevalgyk — aš bėgsiu atnešiu iš svirno sviesto.

Ta į klėtį — šis nuo trobos nulipęs, įbėgęs, davęs į kaktą tam padrenčikui ir nudaužęs ant vietą. Potam ėmęs klecką įkišęs į nasrus, pats išbėgęs laukan. Pati su sviestu pareinanti iš klėčiai — šis klecką įkišęs į nasrus besiturįs, pats jau nebgyvas. Sušukusi:

— O bestijelė, išalkęs buvęs didžiai — ir užspringęs. Nepasilūkėjai manęs — būtum su sviestu neužspringęs.

Pats lauke, girtu apsileidęs, pradėjo šaukoti. Pati girdi, kad jau vyras pareita,— nebišmananti, kur bedėti tą nabaštiką. Ėmusi po lova pavariusi. Pats įeitąs į vidų — pati besirėdanti večerioti. Šis sakąs:

— Širdele, o man ar neduosi večerės?

— Duosiu, duosiu, myleli. Kad tau neduosiu, kam tad kitam duosiu.

Pavečeriojusiu, potam nuėjusiu gulti. Potam po valandos pats iš miego šokąs:

— Gvaltas, kas čia yra? Man žmogus rodos akyse nebgyvas!

Ana pradėjusi sakyti:

— Myleli, persižegnok — svaiti!

Pats anos paklausęs, persižegnojęs ir atgulęs vėl. Po valandos numiegojęs šokęs:

— O gvaltas — musint turi būti kame norint žmogus čia užmuštas!

Kėlęs, uždegęs žvakę, pradėjęs veizėti po visus pašalius — ir atradęs po lova. Šis pradėjęs sakyti:

— O neprieteliau, kam užmušei žmogų?!

Pati pradėjusi anam tą neščėstį pasakoti — kaip ten buvę, kaip ten užspringęs. Pats sakąs:

— Nu, dabar, nabagale, už tai turėsi eiti į Sibiriją!

— Meldžiamasis, ar negali mane nuo tos bėdos išratavoti? Aš tave prižadu teip mylėti, kaipo tu tiktai norėsi.

— Nu, gerai, jei teip darysi, iš tikro išgelbėsiu.

Ana su ciela širdžia:

— Meldžiamas tėvali, ratavok kaip galėdamas.

Anas ėmęs aną nabaštiką apdaręs, diktai suvaržęs ano drabužius, nunešęs anksti į miestą ir pastatęs prie karčemos. Įdavęs į rankas krežulį, įdėjęs kiaušiukus kelis, pats atsitraukęs veizįs, kas čia bus. Žydas išeitąs laukan, veizįs — žmogus bestovįs su krežuliu.

— Ar girdi, žmogau, ką turi parduoti?

Tas nieko nesakąs. Vieną, antrą ir trečią kartą — tas vis nieko nesakąs. Tiktai šlavęs per ausį — tas tujaus kojas pakratęs. Šis tujaus aną vedąs prie perdėtinio:

— Už ką tu žmogų užmušei?

— Ui, ar girdi, nebsakyk tu nieko, aš tave pagadysiu. Aš tau piningų duosiu du šimtu, tiktai tu man aną pakavok ėmęs.

— Nu, užmokėk tujaus man — aš pakavosiu.

Nu, žydas ėmęs meilei teip toj minutoj atdavė piningus. Šis ėmęs tą žmogų prie to paties žydo pakavojo,— sakąs:

— Dabar aš negaliu nė kokiu spasabu nešti, bo gali kas norint pamatyti, ale kaip sutems, aš išnešiu.

Teip vakarą, jau kaip sutemo, ėmęs nešąs nuo to žydo. Potam, nešdamas per miestą, pamatęs žydo atdarą sklepą — metęs nuo pečių į sklepą, pats įbėgęs į karčemą, sakąs:

— Neprieteliai, kam palikot sklepą atdarą? Žmogus dabarčiui eidamas įsprūdo, rasi ir apgirtis buvo, dabar tamsu, nieko negali matyti.

Tie žydai su žvakėms veizėti — šis paskui. Veizį — žmogus nebgyvas sklepe. Nu, šis bėgti taisos prie smatriteliaus:

— Tie žalčiai savo sklepų nedarinėja, žmonys smertį gauna per tą!

Tie žydai:

— Ui, meldžiamas, mes tave pagadysma — mūsų nesuėsk...

— Nu, jei man duodat piningų tiek ir tiek, aš nieko nesakysiu ir aną pats pakavosiu.

— Nu, še tau, tiktai nešk nuo mūsų galvos!

Nešąs paėmęs namie, o žinojęs vieną susiedą, kad anas naktį nieko neįsileidžia. Nunešęs, prie durų pastatęs ir šaukiąs:

— Žmogau, žmogau, įleiskim mane! — Potam dejuojąs: — Ai, ai, ai...

Šaukęs lig kelių kartų, potam stūmęs pagal durų — tas bra bra bra pavirtęs. Pats biškį nuėjęs į šiaudus atsigulęs, matąs, kad dãbar nakties yra, bo tuo kartu buvo žiemos čėstas. Ryto metą ateitąs anksti veizėti, jaug anie sukilo. Nieko netrukus pradėjo anie kilti. Potam pati išeita laukan, atdaro duris, išeidama laukan, apsibrido nabaštiku ir parvirto. Sušuko piktu balsu. Šis, per kiemą eidamas, pradėjęs šaukti:

— Susied, kas rados — ar manęs pabūgai? Nebijokis, aš susiedas tavo, ugnies ateitu.

— Ne, susiedalis, šitai po durimis kaži kas beguliįs.

Ateitąs šis arti — pradėjęs sakyti:

— Rasi ir nebgyvas yra, bo šią naktį aš girdėjau, kad žmogus šaukė: „Žmogai, žmogai, įleiskiam!" Ar jūs, — sakąs, — nejutot?

Ėmęs veizėti — ne, jug tikrai nebgyvas. Išėjo pats, vaikai, pati — šis pykstąs, iš kailio eitąs:

— Dėl ko jūs neįleidot, kad anas toj naktyj prašės?!

Tas pats pradėjęs aną lojoti:

— Koksai esi durnius — kas tau iki to?

— Ar tu mane dãbar lojosi?! Aš eitu tujaus prie smatriteliaus — paregėsi, kas tau bus!

Žmogus pradėjęs aną glaboti:

— Meldžiamasis, nesakyk nieko, duok pakajų, aš tave pagadysiu.

— Nu, — sako, — jei tu man duodi tiek piningų, aš aną pats pakavosiu.

Anas mislijąs: „Eik nuo mano galvos!" — ėmęs davęs anam, ko anas norėjo. Šis paėmęs aną nabaštiką, nešąs į paežerį. O ten vakarykštėj žvejai buvę žvejoję, o akių neužznočiję. Ėmęs ir įkišęs į akį. Ryto metą ateita žvejoti. Sudėję tinklus į tas pačias akis. Ištraukę veizi — žmogus tinkle nebgyvas. Šis tujaus aniems pradėjęs sakyti:

— O neprieteliai, vakar žvejojot, o akis negalėjot užznočyti?! Žmogus, iš turgaus eidamas, ėjo stačiai per ežerą, znoko nė kokio matyti nebuvo — ir įkrito. Nu, gerai, eisiu pasakysiu smatriteliui — jūs galit ir kitą kartą teip palikti!

— Meldžiamasis, mes tau žuvies kiek tu nori, tiek prižvejosma, tiktai niekam to nedanešk.

Ėmę ten pat į akį įkišę, o šiam [davę] žuvies, kiek tiktai norėjo.

Kad mandrus kriaučius, tai mandrus.

535. JOKŪBAS, DIDIS ŠULIERIUS IR MALAGIS

Kitą kartą Jokūbas buvęs mandrus — nuo vieno zbitko. Teip anas vienu kartu apgavo cigoną. Žinojo, kad prie ano atjos cigonas, o tas cigonas buvo didžiai bagotas. Teip anas prikišęs arklio subinę piningų — rublių, berlinkų. Atjojo cigonas prie ano mainyti. Anas, Jokūbas, vedas cigoną prie to arklio. O tas arklys buvo vienas pririštas prie sienai. Vienas pats parėdęs visa tame tvarte, nė vienam nesakęs. Nušlavęs visur ten čystai, kaip galėtų niekas neprapulti. Nuėjusiu su tuo cigonu veizėti to arklio. Šis, lig tiktai įėjo, grobsto arkliašūdžius ir iš ten renkąs piningus. Cigonas veizįs į aną ir sakąs:

— Jokūbai, ar pašėlai, ką tu dirbi?

Sako:

— Piningus renku.

— O kas tuos piningus čia padėjo?

Sako:

— Mano arklys piningais šika.

Tas cigonas:

— Meldžiamas,— sakąs,— parduok man tą arklį.

— Eik tu, beproti, kur aš tau galiu parduoti! Iš kur aš būsiu bagotas, kad aš tau aną parduosiu!

Anuodum besirokuojant, pradėjo arklys šikti. Veizinčiu abudu — yra piningų. Jau cigonas ano nebnori paleisti:

— Parduok man, aš tau gerai užmokėsiu.

Ėmusiu sulygusiu didžiai brangiai, ir atdavęs tas Jokūbas anam arklį. Cigonas išjojęs namie dainiuodamas, misliją̨s anas: „Man už kelis mėnesius sušiks, ką aš anam užmokėjau."

Namie arklys parjojus pradėjo šikti. Veizįs — atradęs kelis ten rublius. Ryto metą bėgąs — misliją̨s: jau ten yra kupeta sukrauta piningų. Nueitąs — radęs nu vieną rublį. „Nu,— misliją̨s,— plaukė namie per mylią, turėjo susiturbavoti." Tą dieną šeriąs visų geriausiai. Nu, veizėdamas visus šūdus — nieko nebrandąs. Eitąs apent prie to žmogaus ant rodos:

— Kas bus, Jokūbai, kad mano arklys piningų nešika?

Sako:

— O kuomi tu aną šeri?

— Duodu avižų, šieno.

Sako:

— Durnius esi: kad piningais šertumei, piningais ir šiktų.

Buvęs vakarykštėj pjovęs paršą. Pritaisęs buvęs kraujų pilną pūslę ir šiltame vandenyj mirkęs, kad kraujas nesumiklėtų, o kaip cigonas įėjo į stanciją su anuo bartis, šis prikabinęs savo pačiai tą pūslę prie krūtinės ir anai teip įsakęs:

— Kad vedu ten barsivos, antsiimk mane lojoti už ką norint, o aš tau — su peiliu į širdį. Kaip aš pradursiu pūslę, kraujas pradės bėgti, tu išvirsk, o kad atsinešiu bizūną, pradėsiu tave kapoti — kelkis sveika, nė boties nebok ant slabnasties.

Teip anuodu barančiuos. Pati ano atėjusys teip patį pradėjo lojoti. Šis ėmęs peilį, dūręs anai į širdį — tujaus kraujas išpuolė, ana nuslabnėjo ir pavirto. Šis atsinešęs bizūną, pradėjęs kapoti — ana toj minutoj kėlės sveika, gera.

Cigonas, matydamas tokius daiktus, pradėjęs ano prašyti:

— Meldžiamasis, ar negali man parduoti tą bizūną?

Anas pradėjęs sakyti:

— Tu beproti, kur aš tau parduosiu! Mano pati yra didžiai nelaba, aš be to negaliu būti, bo kaip ana mane antsiima, aš imu nuduriu, o potam su tuo bizūnu užkertu kelis kartus — tujaus sveika, gera kelias. Ir per tą didį pakajų turiu.

Tas cigonas mislijąs: „Kaip man būtų geras daiktas turėti tokį bizūną dėl savo pačios, kuri mane ne kartą gainioja su žarstekliu!" Pradėjęs ano prašyti:

— Meldžiamasis, kaip įmanydamas parduok. Kiek tu norėsi, tiek aš tau užmokėsiu.

— Nu, jau kad teip antsipuoli, aš tau parduodu.— Pardavęs didžiai brangiai.

Cigonas, namie parjojęs, ieškąs okazijų, kad anam pati ką norint pasakytų — jau anas raks aną. Tiktai pati pasakiusi kelis žodžius — anas dūręs su peiliu pačiai savo. Ta tujaus išsižiojo. Ėmęs paskui su bizūnu aną vokuoti — nieko, ta nė judėti nejuda.

— Jau mane tas šetonas antrą kartą apgavo!

Norėjęs dabar joti prie to savo bičiulio, ale vyresnybė aną tujau į nevalę atėmė. Jokūbas paliko bespečnus nuo cigono, bo aną būtų nepakajavęs.

Potam sugavęs vilką, ėmęs aną ir nuvežęs į miestą, vokyčiams pardavęs. Gavęs didžiai brangiai: keli vokyčiai susidėję atpirkę. Anas įkolijęs aniems:

— Kokį tiktai gyvolį anam įduosit, tokį anas perdirbs į du, tris.

Pirmasis ėmęs naktį prie arklių. Anas buvęs įstapinęs diktai. Ėmęs naktį visus arklius išpjovęs. Ryto metą bėgąs veizėti,— mislijąs: „Jau arklių privertė man devynias galybes." Veizįs — visi arkliai nebgyvi. Nu, ką anas darys: čia arkliūs nutrotijo, čia tokį piningą užmokėjo,— nesakąs niekam anas, atdavęs kitiems tavarčiams savo.

— Man jau,— rokuojąs,— ką užmokėjau, tas parėjo.

Anuodu vėl leidusiu po naktį, ale nė vienas kitam nedanešė, kad gyvolius gūbija, lig pat pastarojo leido aną meistrą, kurį potam užmušė, ale po čėso.

— Nu, še, tu velnio puse! Koks tu per žmogų buvai, kad tu teip apgavai! Nu, še, kad tave galėtų sugauti, susišiktumei mūsų nage! — Ale kur griebsi, kad čia buvo, čia nebėra, čia yra, čia nėra.— Je, ka[d] tu, velnio puse, gautumei akį su raudonais aplimais!

536. ŽMOGUS ATVOŽNAS

Kitą kartą žmogus susilažino su studentais iš penkių gorčių arielkos, jei anas išgrajys, o jei anas pragrajys — ant kožno gorčiaus po dešimtį į subinę. Tai yra anas pasiėmė prie numirusio perbūti vienas, o jei neperbūtų anas — pragriežtų. Kas bus darbo? Davė anam žinoti, jog vienas studentas serga, o tai galėjo būti per nedėlę pirmesniai, o potam anam apznaimijo, kad jau mirė, ir anam pribūti liepia kanečniai. Tei anas, atėjęs prie tų, su kuriais ansai susilažino, sako:

— Kame yra tas, kurs numirė?

O anie ėmę nuvedę prie numirusiojo. Anas pasidėjęs siūti batus, arielkos yra, kiek anam reikiant. Nakties čėse, atsigerdamas arielkos, ir būnąs. Tiktai veizįs — ranką vieną pimt ir nuleido. Anas ėmęs priėjęs ir antkėlęs, o teip pasakęs:

— Kas numirė, tegul guli, o bus giltinė.

Anas ėmęs antrą ranką nuleidęs — šis vėl pasakęs:

— Numiręs tegul guli, ale bus giltinė.

Ale anas studentas nebuvo numiręs, tiktai ant štukai buvo paguldytas. O buvo vyras paveizėti aiškus. Anas sargas supratęs, jog ansai nėra numiręs,— mislijąs: „Aš esu apšnabarinkas,

o anas jei stosis manęs žudyti, tujaus aš nedaturėsiu, o reiks man išbėgti, o teip aš pragriešiu provą. Palauk,— mislijąs,— ką aš tau padarysiu..." Kaip tiktai anas nuleido kojas, šis tujaus su kūjaičiu į galvą taukš. Tujaus krauju anas apsiliejo, o tujaus anoj adynoj paliko nebgyvu.

Tada anie ryto metą ateita veizėti mislydami — jau ano seniai nebėra. Veizi — kraujo kaip veršį pjovus.

Dasižinojo vyresnybė — tujaus anuos visus traukia į sūdą. Ponas šiaučius sako:

— Aš nieko nežinojau, ar anas yra gyvas, ar ne. Tiktai,— sako,— kaip anas norėjo keltis, aš su kūjaičiu daužiau. Aš mislijau, kad ansai su piktu kėlės, o aš kanečniai turėjau ten išbūti per naktį, bo su anais buvau susilažinęs.

O teip anas išsikalbėjo, o anie visi studentai paliko kaltais. O tai žmogus atvožnas, jog vienas atsivožijo užmušti studentą.

537. DEVETKA Į DANGŲ GYVA ĮEITI

Kitą kartą devetka, norėdama gyva į dangų įeiti, didžiai meldės bažnyčioj naktimis pasilikdama. Teip vieną naktį atėję vagys vogti į tą bažnyčią. Anie ant stogu pralupo skylę, ir ten vienas įsėdo į lopišį ir leidos į vidų. Girdi anas, leisdamos į vidų, kad ten meldžias, kad imtų, o imtų aną gyvą į dangų. Teip anas, kaip nusileidęs į bažnyčią, ir saką:

— Nu, eik šen, būsi dabar imta į dangų.

Teip aną įsvadinęs į lopišį ir sujudinęs. Anie vėl žino — kaip tiktai sujudina, teip reikia traukti. Traukią atsispirdamys. Pritraukė čystai prie skylės, ana pamatė žvaizdes, potam iš to džiaugsmo sušuko didžiu balsu:

— Per tavo šventą į dangų ėmimą!..

Tie vagys persigandę ir paleidę aną su lopišiu į bažnyčią, kurios kaulai iširo.

Ryto metą atranda tokius cūdus bažnyčioj. Potam ir aną vagį sugavo, bo iš vidaus negalėjo nė kokiu spasabu išeiti, negalėjo anas gauti tokio prieteliaus, katras būtų aną išvalninęs. Potam kaip pradėjo aną čyžti — visus spasabus išdavadijo, kaipo tai anie vogti ėjo, su kuo, dėl ko užmušė, kokiu spasabu.

538. KAS NEMOKA MALUOTI, TEGUL NEMALUOJA, PASKUI PATS PRISIDUOS

Kitą kartą kupčius vienas nupirkęs šimtą svarų gelžies, padėjęs gelžį prie susiedo, o pats išvažiavęs prie kokio kupčiaus viešėti. Kaip pagrįžo namie, prašo nuo savo susiedo gelžies. Susiedas anam sako:

— Kad būčiau savom akim nematęs, kitam sakant, nevieryčiau. Viename čėse, kad buvau svirne, pasergėjau, kad maža besą gelžies. Potam kitą kartą — mažesniai. Paskui sergėjau, ale nutropijau gerą čėsą: nusergėjau, kad pelė išbėgo iš urvo. Man beveizint, cielą kartį gelžies sugraužė. Paskui kad nugrįžau, nieko jau nebradau.

Susiedas, pažindamas, kad tu teip per akis maluoji,— aš tau kiteip padarysiu! Turėjo anas vieną sūnų. Šis ėmęs kaip nusergėjo, kad pasabniai yra paimti ano sūnų, ėmęs aną uždarė kaliny niekam nematant. Teip vieną dieną, antrą dieną laiko — niekas ano neteiraujas, anas nieko nesakąs. Atėjo ano susiedas prie ano dejuodamas, jog ano sūnus prapuolė. Šis pradėjo sakyti:

— Aš mačiau anąvakar, kad žvirblis, suėmęs tavo sūnų, benešąs kaži kur.

Šis pradėjęs dyvytis:

— Kaip tai gali būti, kad žvirblis galėtų mano sūnų panešti?!

— O,— sako,— ar gali teip būti, kad pelė galėtų šimtą svarų gelžies sukrimsti?

Sako:

— Susiedali, eikiva, tau gelžį atduosiu, tu man, jei žinai, sūnų atiduok.

— Nu, gerai, kad man gelžį atneši, tad sūnų atimsies.

Atidavęs gelžį savo susiedui, o šis atidavė anam sūnų.

539. [PER DAUG RĖŽI]

Kitą kartą žmogus buvęs bagotas. Anas niekaip negalėjo gauti kriaučiaus apsisiūdinti.

Vieną kartą pati nuvažiavusi ir pamačiusi du vaikiu kaip ir kriaučiu. Pradėjusi pati klausti:

— Be kriaučiu esata?

O anuodu atsakė:

— Kriaučiai esam. O kam tau reikia?

O ana pradėjo sakyti:

— Ar negalėtumėta ateiti siūti pas mane?

Anuodu atsakė:

— Kodėl, galiva.

Ta pati prasidžiugusi, kad ana gavo kriaučius, nuvedė į karčemą ir pačestavojo, o paskui anie susėdę į vežimą ir išvažiavo siūti. Bevažiuojant pati pradėjo sakyti:

— Kriaučeliai, ar nemokata padainiuoti?

Anuodu atsakę:

— Mokava.— Ir ėmę dainiuoti:

— Brolau brolau, po daug rėži!
— Rėžk rėžk — susigadys!

O ta pati buvusi apsivilkusi su kuntušais, o tas vienas kriaučius iš užpakalio pjovė tuos kuntušus dainiuojant, o ana nejuto.

Parvažiavo namie. Pati įėjo į vidų pasikolyti, kad ana gavo kriaučius, o tie nuvažiavo arklių nukinkyti. Anie tuo tarpu su visais arkliais pavažiavo, kur sau norėjo. Pati laukia, kad anie pareitų į vidų. Kaip nebsulaukė, ėjo veizėti. Kaip nuėjo į daržinę, nebrado nė pačių, nė arklių. Pargrįžusi į vidų, pasakė, kad anie išbėgo su visais arkliais.

540. [DARBĖNŲ ZAKRISTIJONAS]

Darbėnų zakristijonas — labai didis ponas. Eidams per šventorių, pamatė liktorių, ant liktorių gaidį — labai pasibaidė. Kaip šoko per torą — sumyniojo Barborą. Nu Barbora rėkti, zakristijons — bėgti. Į duobę įsmuko ir koją išsuko. Ir atlėkė šarka nešina karka. Karką prie kojai pridėjo — pati palėkti negalėjo. Zakristijonas, namie paršlumbavęs, šarkos nesugavęs, ėmė žąsytį tąsyti ir gyslas tampyti.

541. [PUPA Į DANGŲ]

Kitą kartą ėjau ubagais. Įėjau ing vieną butą — davė man pupą. Aš tą pupą įdiegiau — ir išaugo lig su dangum. Aš ta pupa ir įlipau į dangų. Ir atradau šventą Petrą bestovintį prie bromo. Aš pradėjau ano prašyti, kad atdarytų man duris. Anas kaip atdarė — teip aš ir įsprukau į dangų. Ponas dievas pradėjo:

— Ko tu čia stovi? Kas tave įleido?

Aš sakau:

— Kur aš dabar dingsiu arba kur pasidėsiu?

Dievas sako:

— Aš tau duosiu kanapių stuką, ir tu, nuvijęs šniūrą, leiskis iš dangaus.

Aš, leisdamos tuo šniūru, nebepritekau. Tai ką darysiu? Ir išmislijau, kad nuog aukštai pjoviau ir į žemai rišau. Paskui nebepasisergėjau pririštis, ir nutrūko tas mano šniūras. Kaip kritau — ir nukritau į Kretingą.

FORMULINĖS PASAKOS

542. PONAS VIENAS DIDŽIAI PASAKAS LIŪBIJO

Kitą kartą ponas didžiai liūbijęs pasakas. Kad prie ano užeis kas į nakvynę, anas duos valgyti, gerti, ale lieps, kad anam pasakų pasakotų.

Teip ubagas užėjęs vieną kartą ten nakvynės prašytis. Anam ponas pats pasakė:

— Jei moki pasakų, nakók.

Anas saką̨s:

— Moku,— o nė kokios nemokėjęs.

Teip aną liepė priimti, kukoriams večerę liepė duoti. Potam, kaipo pavalgęs, ponas atgulė, padėjo prie lovai krasę ir liepė anam sėdusys pasakoti.

Teip anas mislijąs: „Ką aš tau galiu pasakoti, kad aš čystai nieko nemoku." Atminęs anas ubagas dienos čėse matęs pempę lakiojančią ant kęsais — ėmęs pasakoti:

— Ponali, atlėkė pempė, nuo to kęso lig kito kęso, nuo to kęso lig kito kęso, nuo to kęso lig kito kęso...

Tas ponas klausąs, kas tas per vieną, kad to negali pabengti. Klausąs klausąs — kaip atlėkė pempė, teip atlėkė pempė, kaip tiek, teip tiek.

— Nu, kitą, kitą papasakoki.

— Ale, ponali, atlėkė ir kita. Nuo to kęso iki kito kęso...

— Ale kitą papasakoki.

— Kitą. Ale, ponali, atlėkė ir kita. Nuo to kęso iki kito kęso...

— Tai eik su šetonu nuo mano galvos!

Šis sau ir pasinėšinęs gulti. Ale ryto metą anksti išsiskubinęs: ponas ketinęs duoti pusryčius „diktus" anam už tokią pasaką. Nuo to čėso [ponas] nė pasakų nebnorėjęs.

543. [SURDUTELIS SKRYNELĖJ]

Kitą kartą ant šėpiu rado skrynalę mažą ir niekaip neatdarantys tos skrynelės. Teip vienas ir atdaręs ir atradęs trumpą surdutelį — teip ir mano pasakelė trumpa.

SAKMĖS

544. DĖL KO BLEZDINGOS UODEGA PERSKELTA

Kitą kartą kad buvo sutvertas svietas, velniai, užvydėdamys žmogui visų vigadų, norėjo pakavoti ugnį. Du velniu čiukure rokuojančiu: kur reikia ugnį pakavoti — šen dėti, ten dėti reikią. Surokavusiu kitur niekur nedėti, kaip tiktai į kūlį ir gelžį. O blezdinga tuo kartu, čiukure būdama, girdinti, kur anuodu surokavusiu padėti, ir palėkdama sakanti:

— Žinau, kur judu ugnį ketata kavoti!

Tas velnias kaip rėžęs anai su lenciūgu! Pačiai nekliuvę, ale per uodegą. Ir išskėlęs kaip skiltį. O kad būtų pasitropiję anai per skersą uodegą, būtų čystai nukirtę.

545. DĖL KO VĖŽIO SUBINĖJ AKYS

Kitą kartą kad buvo sutverti visi paukščiai, ale akys paskui aniems buvo duotos visiems. Tas vėžys, būdamas nezgrabniu sutvėrimu, prašąs antpuldamos pono dievo:

— Duok man akis: aš nematau niekur eiti. Kur tiktai eitu, čia kliūnu.

Sako:

— Palūkėk, paskui gausi.

— Nu, paskutiniąsias kur aš dėsiu — ar į subinę?!

Ir atsiradusios anam akys subinėj. Ir dėl to anas dabar gėdijas iš urvo išlįsti šviesoj, ale kad niekas nemato, tuo čėsu, arba naktį.

546. [ŽMOGUS UŽRAŠĖ VELNIUI DŪŠIĄ]

Kitą kartą žmogus buvo pijokas. Ką uždirbo, visados pragėrė, o vaikai ir pati — tie nerūpėjo jam. Tada vienu čėsu nuo pačios buvo išgintas. O eidamas pradėjo šaukti:

— Šetone, šetone, duok piningų — atiduosiu tau dūšią mano!

Tujaus šetonas pribuvo. Tada pradėjo ansai prašyti piningų. Atsakė šetonas:

— Užrašyk man dūšią krauju savo — tujaus aš tau duosiu piningų, kiek tu norėsi.

Tada atsakė pijokas:

— Jei man pūrais piningų niekados netrūks lig metų trisdešimtų, aš užrašau tau dūšią savo.

Šetonas tujaus prižadėjo tą išpildyti, kaip surokavo. Pijokas tujaus užrašė anam dūšią savo · krauju, ten pat pripylė anam kišenes piningų.

Pagrįždamas namie, sutinka du vaikeliu, kurie tėvo sau ieškojo. Pradėjo anuodu ano prašyti:

— Ar negali vedu atimti sau už sūnus?

Tada ansai tujaus atsakė:

— Eikita su mani[m].

O kada parėjo namie, rodės kaipo gerdas, ale tuo kartu gerdas nebuvó, tiktai nė kokio spasabo nebturėjo. Tada pati klausia:

— Iš kur tie vaikai?

Sako:

— Atradau — beiešką sau tėvo, kuriuos aš pats sau atėmiaus už sūnus.

Ta motyna už šakalį:

— Ansvate, pijoke, vaikų savo nepažyviji, dãbar man ir kitus vadžioji klapatytis!

— Nu, momale, nepyk, še,— sako,— veizėk kišeniuj piningų!

Ta tujaus — į kišenę, o ten atrado piningų šmotą — apei porą gorčių. Ta prasidžiugo, priėmė ir vaikus, storojos aniems visiems ana valgyti. Potam [vyras] parodė cielą pūrą piningų. Atsirado bagoti be galo.

Ką tada anas darys — ėmė tujaus savo tuodu du sūnu leisti į iškalas. Pradėjo budavoti klioštorių. Mokėjo visų brangiausiai už vieną plytą. O kaip išbudavojo klioštorių, išėjo sūnūs ano iškalas, įstojo į kunigus. Gyvena anie zgadoje ir meilėj visų didžiausioj.

Potam sūnūs ano pasergi tėvą savo verkiantį, antrą kartą ir daugiau — pradeda anuodu klausti:

— Kas tau yra, ko tu smūtnijies?

Sakė [tėvas] anuodum — sako:

— Kada judu atradau ant medės vaikščiojančiu, tuo čėsu buvau jau užsirašęs velniui.

Sūnūs ano, gailėdamies dūšios tėvo savo, kursai teip didžią ant anuodums dėjo storonę, sėdo į laivą ir išvažiavo į Rymą

prie tėvo šventojo pasiklausti rodos ano. O kada nuvažiavo į Rymą, tada tėvas šventasis davė tokią rodą:

— Kada,— sako,— sulėks šetonai ant paėmimo ano, tegul,— sako,— tėvas paklaus anų, ar galėtų anie padirbti tokią dievo mūką, kaip ponas dievas kad mirė ant kryžiaus. Teip,— sako,— anie tujau tą padarys. O kad pašvęsit, padėkit ant stalo, o tėvas jūsų tegul sau stovi už stalui. Tegul skaito knygas, teturi švento vandens. O kada jau artinsis adyna, didesniai aną skubins į peklą — kiš anam raštus į akis, tada iš kryžiaus to, kurį anie padirbs, išsilies iš šono kraujas ant nagų šetono. Tas raštas nukris su visais nagais, kurį sudeginkit ant ugnies liepsnų.

Tada, kaip anuodu pagrįžo, pasakė apie tai visa, ką tėvas šventasis įsakė. Tada patiešytas tėvas atsidavė į valią dievo ir nieko nebijojo.

Tada, kaip pasibengė metus, tujaus sulėkė varnų nė šiek, nė tiek, o tas, su kuriuo buvo surokavusiu, paskui kitų įeitąs raišas. Klausia ano tujaus:

— Ar visuomet turėjai piningų?

Atsakė:

— Visuomet, už tą gerai. Ale,— sako,— dãbar vienos loskos norėčiau.— Sako:— Jug yra iš jūsų kitas meistras, kitas maliorius?

Atsakė:

— Yra.

— Ar negalėtumėt,— sako,— padirbti tokią dievo mūką, kaip kad ponas dievas buvo ant kryžium prikaltas?

— Ajė,— sako,— galim mes tą padaryti.

Tujaus ėmė anie ir padirbo. Tujaus kunigas pašventė ir padėjo ant stalo. O tas, kursai raštą turėjo, tujaus pradėjo anam kišti į akis. Tujaus kraujas iš šono išpuolė ant nagų, kurie tujaus nukrito su raštu. Tada kunigai tą raštą sudegino, o šetonai kad puolė į peklą — ir kliošt oriaus stogo kertę nuplėšė.

547. MŪRININKAS ŠETONUI UŽ SIERĄ

Kitą kartą mūrininkas didžiai gėrė arielką. Kad nueis kur dirbti, vien gertąs ir nė kokio pažytko nepadarys, tik lažininkus trukena, daugiaus nieko. Teip kas bus darbo?— nebvadina ano niekas mūravoti. O anasai be arielkos negali būti anė valandos. Nebturi iš kur spasabo arielkai pirkti. „Eisiu,— misli-

jąs,— bene sutiksiu šetoną. Anam užsirašysiu — rasi man duos piningų."

O teip tokia misle išėjęs ir tujaus sutikęs šetoną. Sako:

— Žmogau, kur tu eiti?

— Eitu,— sako,— ieškoti, bene sutiksiu kame norint šetoną. O jei anas man duos piningų, anam užsirašysiu.

Sako:

— Aš tas pats ir esu.

— Nu,— sako, ar duosi man piningų?

— Kodėl, aš duosiu, jei teip padarysi, jei man tujaus užsirašai krauju iš mažojo piršto.

Tas ėmęs ir užsirašęs. Ale tokią rokundą uždėjo, lig neužsirašęs:

— Jei,— sako,— man ant galva kepališius visados bus pilnas ir niekadais netrūksiu, tuo kartu turi provą po septynerių metų mańe paimti.

— Gerai,— šetonas sakąs,— gerk sau dieną ir naktį — visados bus tau piningų. Ale,— sako,— mano prisakymus turi užlaikyti, ką aš tau pasakysiu. Per metus tuos niekados,— sako,— į kryžių nepaveizėk, į bažnyčią nevaikščiok, neprauskis nei nagų pjaustyk.

— Nu, gerai, aš tai visa išpildysiu.

Ir persiskyrusiu. Pijokas ištypęs į karčemą gerti. Nuėjo, geriąs sau, piningų turi, nė boties neboja. Nei į bažnyčią vaikščiojąs, nei į kryžių veizįs lig septynerių metų. O kada pasibengė metai anam, šetonas apznaimijo:

— Ateik tu,— sako,— į karčemą pūstąją už miestui, o mes tenai paimsima tave su iškilme.

Kas bus darbo? Anas pijokas po pusiaudienos eidamas šaukiąs pas miestą:

— Eikit prisistebėkit, koksai pijoko smertis bus.

O tai buvo diena šventa, tai žmonys:

— Pijokas prigėręs blūdija.

Mažas vaikelis atsiradęs ir bėgąs paskui aną — sako:

— Aš eisiu veizėti, koksai tavo smertis bus.

— Gerai, vaikali, eik,— sako,— pamatysi.

Nuėjusiu anuodu. Pijokas sėdęs už stalo, o tam vaikeliui liepė eiti į užpečių. Ir teip anuodu laukiančiu. O kaip tiktai adyna antra po dvylekai — tujau varnų nutūpę apei karčemą nei šiek, nei tiek. Pradėjo eiti į karčemą vokyčiai su trumpais švarkais, su ilgomis bikšiomis, su štarkiais kankolais. Ano tas tikrasis įeitąs raišas, sakąs:

— Aš, tau piningus benešdamas, sveikatą nutrotijau.

— Nu, o aš ar nepaslušnas buvau, ar aš tavo prisakymus neišpildžiau?

— Gerai, už tą žodį sakyti negaliu — ką buvau įsakęs, visa išpildei.

— Meldžiamasis,— sako,— per tiek metų nemačiau dievo mūkos — ėmęs ben su angliu atrisavok man dievo mūką.

Anas ėmęs anglį ir atrisavojęs mūką dievo ant lentelei. Puolęs kryžiumi ir apsikabinęs tą dievo mūką. Tujaus anam iš didžio gailesio širdis persprogo, o šetonai, tai regėdami, kaipo dūmas po vienas kito išrūko. Ir ant ano rado kortelę, parašytą aukso literomis, kad ansai būtų ant šventa vieta pakavotas. O kada tas vaikelis parbėgęs į miestą, pradėjo pasakoti apei smertį pijoko. O kada nuėję tenai, atrado visa, kaip aniems įsakė.

548. APEI SŪNŲ

Kitą kartą tėvas leidęs sūnų mokytis. Teip nemokslus buvęs, neliuobąs niekaip išmokti. Teip liuobąs gauti plakti. Eidamas namie, bliaunąs. Sutikęs seną žmogelių. Tas žmogelius sakąs:

— Ko teip bliauni?

Atsakęs:

— Kur nebliausi, kad niekaip negaliu išmokti.

Tas žmogelius sakąs:

— Ką tu man duosi — išmoksi!

Sakąs:

— Ką duosiu — nieko neturiu. . .

— Nu,— sakąs,— įpjauki į mažąjį pirštą, užsirašyk savo krauju.

Nu, tad anas ir užsirašęs. Parėjęs namie, pergulėjęs, ryto metą atsikėlęs nuėjęs — teip anas mokąs visose knygose. Dyvojantys kiti studentai, kad teip paskaito.

O tas žmogelius įdavęs plytą — pasakęs:

— Kad gulėsi, po galva padėkis plytą.

Anas išmokęs, išėjęs į kunigus, palikęs didžiu. Anas paskui pradėjęs sakyti kitiems kunigams — sakąs:

— Ką man reikia daryti? Jau man metai bengias — atims mane biesas.

Sakantys kiti kunigai:

— Dėl ko?

Sakąs:

— Kad mane leido mokytis, aš teip nebuvau mokslus. Eidamas namie, bliaunu ir sutikau žmogelių. Sako: „Ko bliauni?" Aš pasakiau, kad niekaip negaliu išmokti. Anas mane liepė užsirašyti savo krauju. Ir įdavė man plytą, liepė po galva padėtis gulint.

Kiti kunigai aną pamokė:

— Kad laikysi mišias, padėkis tą plytą ant altorių. Kaip pragysi „Gloria", atkrenkštęs spjauki ant tą plytą.

Teip anas, kaip išėjęs laikyti mišių, pasidėjęs plytą ant altorių. Pragydęs „Gloria", atkrenkštęs spjovė ant plytą — ta plyta nuo altoriaus i[r] kaip pasileis su stogu bažnyčios! Kiti kunigai veizintys, kas čia bus. Tas kunigas nėmaž nebmokąs skaityti, nė šlibždavoti nebmokąs. Kitas kunigas gavęs ir tas mišias atlaikyti.

549. [ČIUČIUO ČIUČIUO, UŽMIRŠTUVELI]

Kitą kartą buvęs gaspadorius ir gaspadinė. Vasaros čėstu anuodu ir išvažiavusiu į pievą vaiku vežinu. Kaip nuvažiavusiu į pievą, teip anuodu iškinkiusiu arklius ir paleidusiu. Ir tam savo vaikui padirbusiu lopišį ir, beržalį prilenkusiuos, įkabino šio lopišį ir įdėjusiu vaiką į tą lopišį ir paėjusiu šieno grėbti. Grėbiančiu grėbiančiu, jau lig pietų išgrėbusiu. Pavalgiusiu pietus ir paėjusiu apent grėbti šieno. Grėbiančiu grėbiančiu, jau nebtoli vakaras, ir paėjusiu anuodu vežimo krauti. Kraunančiu teip, skubančiuos prikrauti vežimą, kad vakaras neateitų. Ten toks pašalys buvęs: kaip tik vakaras ateita, teip tujau negali bepavažiuoti, nes laumės tuos žardojusys, kurie naktimis važiavę. Šiuodu prikrovusiu vežimą, besiskubindamu ir užmiršusiu savo vaiką. Parvažiavusiu namie, veizinčiu — kame anuodums vaikas? Mislija: „Ką bedarysma?" Eiti nebgali: laumės sugaus ir nebepaleis. Pavadinęs susiedą, klausantys susistoję. Išgirdę laumių balsą, čiučiuojančių teip:

— Čiučiuo čiučiuo, užmirštuveli...

Teip per visą naktį vien:

— Čiučiuo čiučiuo, užmirštuveli...

Ryto metas kaip išaušo, ir nuėję anie veizėti. Kaip nuėję, veizį — gyvas tebesąs, tebesąs apdarytas silkais vienais, dābar ir piningų padėjusios tam vaikui. Šiuodu džiaugdamos namie parsinešusiu.

Ano susiedas sakąs savo pačiai:

— Važiuosva ir vedu.

Teip ir išvažiavusiu anuodu. Nuvažiavusiu vaiku vežinu. Teip pat ir anuodu pataisiusiu: į beržalį įsijusiu lopišį ir paėjusiu anuodu. Ir teip pat per cielą dieną dariusiu, kaip pirmasis susiedas, o vakarą palikusiu tyčiomis vaiką lopišy. Ir, parėjusiu namie, klausiusiuos, ar čiučiuoja laumė jų kūdikį. Ir čiučiavusi tarydama:

— Čiučiuo leliuo, tyčioms paliktasis. . .

Ryto metą eitančiu veizėti, ar aprėdytas kūdikis silkais. Bet atradusiu kūdikį beržo galūnėj pakartą.

Teip visados daugnoriams išeita ant pikto.

550. [SAULĖ IR VĖJAS]

Kitą kartą saulė pergalėjusi vėją. Kad vėjas pūtė, tad žmogus macniau pritūrėjo ploščių. O kad saulė pradėjo kaitinti, tad ir ploščius nukrito.

ORACIJOS

551. PAVINASTĖ MARŠELKOS ĮSIPRAŠYMO Į SVOTBĄ

Laudetur J[esus] Ch[ristus], arba — tegul bus pagarbintas J[ėzus] K[ristus]. Šitai ir aš atskintais keliais pono jednočiaus, arba piršlio, atkeliavau iš anos padvarės į tą padvarę, iš kur buvau išleistas ir kur paznočytas musėjau dastoti prie jūsų mylestos ir nuo dievo medžio šakelės (N. N. jaunikaičio vardą ištark). Ir dastojau prie tos žalios rūtelės šakelės (N. N. panos vardą reikia pasakyti). O šitai kaipo jau nedidžiu pulku ateitu, su 888-nimis asaboms, ar būtų rodni laukti tokių svečių, keliu einančių, svotba aktos veselės? Ar turit tos svotbos perdėtoją? Pon staršasis, geradėjau mano vdzenčnasis, tos svotbos perdėtojau, prašom užsitūrėti kalboj ir palūkėti trumpą Marijos adynelę, turėsiu išsikalbėti, tai yra visų pirmiaus kad būt aslos iššluotos, slenksčiai numazgoti, suolai abliavoti, stalai maliavoti, baltoms skotertėms pridengti. Potam kad būtų didesnis stalas dėl ponios svočios ir dėl staršojo mano, o antras mažesnis — dėl kavalierių, arba jaunikaičių. Mums kad būtų alaus gorčiai, arielkos žibančios, kad būtų duonos kepalai klėbininkai, pyragai sieksnininkai. O kaipo regiu ant to stalo dievo dovenas, žalioms rūtomis aprėdytą stalą, kad būt zvalyta uživoti kavalieriams, arba jaunikaičiams, mano. O kaipo regiu už to stalo žibančias paneles, kad būt pazvalyta ant pauliavojimo jaunikaičiams mano visiems po vieną, o man pačiam dvi paneli. Kad būt žirgams stainės, karietoms vazaunės, kukoriams kuknyčios, šunims šunyčios. Kad būt žirgams šieno lig papilvės, avižų lig kelių. Ale ne vedlug mano iškalbėjimo, ale vedlug tų namų išgalėjimo ir fundatoriaus. Ir ant galo su nužeminta širdžia prašau, idant klišiems būtų ertimos, o plikiems šilimos. Amen.

552. PRANAŠYSTA

Pax [v]obis intrantibus, salus [h]abitantibus — pakajus įeinantiems, o linksmybė čionai gyven[an]tie[m]s. Šitai esmu siųstas iš veselės aktos ir iš cielos svotbos veselės pasiklonioti lig tų fundatorių ir aktorių, vardu ir honoru vadintų N. N., lig pono svoto ir ponios svočios ir lig cielos žalios svotbos ir veselnos aktos, o labiausiai ir pakarniausiai lig tamstos, pon staršasis. Nors regiu neregiu, ale negaliu žodžių įspėti. Prašau tamstos mylestos, idant būtumei loskavas pasirodyti akyse mano, ką norėjai sakyti. Noris ne daktaras esmu, ale noriu dasiklausti, ar sveikas

tamstos mylesta ir visa žalia kompanija. Tiešijuos sveikata tamstų mylestų ir patsai savąja. Kada lenkų karalius leido paslą savo į svetimą šalį, taipo ir aš esmu leistas ir ordinavotas, ale nebespečnus, kad ne karaliaus leistas, kaipo tiktai pono tetušio ir ponios matušės, kurie žadėjo perlamonelių čyžio žalių. Taipo ir aš žadėjau per poną piršlį jednočių su nešiotoja žodžių, kursai kelius praskynė, tiltus padirbo, žemgrindus per pelkes išgrindo, sausus medžius išmetė, žalius surinko, sausas šakas atlaužė, žalias atlankstė. Tuomi keliu eina didi daugybė žmonių, ale prašau tamstoms nenusigąsti, neateina kokie žalnieriai, nebe zacečninkai kokie, ale linksmūs ir veselnūs, kaipo ir čionai regiu tą žalią kompaniją. Dabar noriu dasiklausti tų namų aktorių ir fundatorių, pono tetušio ir ponios matušės, pono svoto ir ponios svočios ir cielos svotbos, o labiausiai tamstos, pon staršasis, ar būste rodlyvi ir vdzenčlyvi ant priėmimo mūsų kompanijos?— Linksminos ir džiaugės širdis mano, kada išgirdo tuos linksmus žodžius.— O dabar turiu apznaiminti, kiek asabų atkeliaujam: devyni tūkstančiai devyni šimtai devyniasdešimt, ale padabniai tiktai devynios asabos. Ale turiu ir tą apznaiminti, jog atėjom ėmėjai, ne devėjai. O dabar turiu užsiprašyti visokios profimifolastės pono tetučio ir ponios matušės. Kad būtų arklių staunės išbudavotos nors laukumi, o dengtos dangumi. Kad būtų arkliams šieno ligi kelių, abrako lig pusė šonų. Kad būtų patiems seklyčios ir alaus skleinyčios, suolai obliavoti, stalai maliavoti, nei pokastu, nei maliava, tiktai dovenų pono dievo: alaus uzbonai putoti, duonos kepalai kuproti. Kad būtų tuščios čėrkelės papildytos, pilnos patuštintos ir kad būtų išzvalyta seniesiems gerti uliavoti, o jauniesiems tanciavoti. Ir kad būtų kapalmaistrai ant palinksminimo mūsų. Ale ir mes savo turim, vienokiai lančijamos į vienybę.

553. VAINIKAS

Laudetur Jesus Christus, arba — tegul bus pagarbintas Jėzus Kristus. Pax vobis intrantibus, salus habitantibus — pakajus įeinantiems, o linksmybė čionai gyvenantiems. Kaipo pribuvęs, pirmiausis ir paskučiausis esmi paslas, siųstas nuog to vdzenčno jaunikaičio, vardu ir honoru vadinto N. N., o kuo mažiausis ir pakarniausis, lig tamstos mylestos, mūsų vdzenčna panele, vardu ir honoru vadinta N. N., šitai su tomis vdzenčnomis dovenomis. Sed nec aure nec erginte nec thesaurum — ne su auk-

sais, ne su perlais, nebe su kitais kokiais brangiais kleinotais, kaipo tiktai su ta karūnele arba žalių rūtų vainikeliu. Per nocturnes noctes, sed tristis, sed inveniunt siranas dies — per tamsias naktis ir smūtnas dienas, ale atsiranda pagadlyvos dienos, linksma saulė. Taipo ir aš atsirandu šį vakarą, ieškodamas džiaugsmo ir linksmybės. Alegi kaipo tasai vdzenčnas jaunikaitis, vienas būdamas ir atradęs tą vdzenčną panelę, veridoriaus darželyj smūtnai besėdinčią, ir negalėjęs dasimislyti, kokias dovenas jai dasiuntinėti. O kad įėjęs ing aną linksmai žydintį lelijų darželį ir įsidabojęs į žalių rūtų lauro šakelę, ir išbudavojęs rožną vainikelį ant apkarūnavojimo galvos tamstos mylestos, mosci vdzenčna panele. Alegi kaipo tasai paukštelis, arba povelis, lakiodamas po svietą, apsakinėjo: bus verksmas ir apkarūnavojimas galvos tamstos mylestos. Actus benedictus [v]obis — džiaugias ponas tomis vdzenčnomis panelėmis, kurios išnešiojo savo fortūnelę be apibrozijimo pono dievo ir be apjuokos svieto. Vinšavoju tamstos mylestą šį vakarą, tarydamas žodžiais šventos Kotrynos: Cicut sol erectus in coeli praestat omnibus decoribus et pulchrioribus sue luce — kaipo saulė, būdama ant dangaus, pergal visų šviesiausius spindulius dangiška šviesybe savo, taipo ir tamstos mylesta, mosci vdzenčna panele, pergalėjai, būdama jaunystės stone, visas rožnias cnatas ir linksmybes svietiškas, žydėdama po tuo žaliu rūtų vainikeliu. Vinšavoju tą karūnelę, arba žalių rūtų vainikelį, tarydamas žodžiais švento Dovydo: Sicut mensis in coelum est antecedet stellas lucidissimas lumine sue — kaipo mėnuo, būdamas ant dangaus, pergal visų šviesiausias žvaizdeles sviesybe savo, taipo ir tasai žalių rūtų vainikelis pergalėjo visas žaliausias žoleles, darželyj žydinčias. Reprezentavoj kožnas lapelis tame žalių rūtų vainikelyj, jogei užlaikei cnatlyvai tu jaunystės [stoną], laukdama apkarūnavojimo galvos tamstos mylestos šį vakarą. Amerentis auro miria cum cerdotis yra žodžiai, padėti nuog trijų karalių, kada ėjo ing Betliejų pasisklonioti išganytojui ponui ir nešė dovenas — auksą, mirą ir kodylą. O aš šitai neatnešu nei aukso, nei miro, nei kodylo, nebe kitus kokius brangius kleinotus, kaipo tiktai tą karūnelę, arba žalių rūtų vainikelį. Est et ac stella in mare — yra ir ta žvaizdelė ant marės, kuri labai šviesi buvo, o kad ana nusileido į dideles platybes vandenų, o kaipo anos kitos žvaizdelės verkė ir lementavojo. Prilygintas yra daiktas ir jums čion, vdzenčnoms panelėms, ar negalėtumėt apverkti ir aplementavoti, kuri jau šį vakarelį jau padabniai paskutinį kartelį sėdi tavorčystėj už to balto stalelio tarpe tų vdzenčnų panelių. Atsiklonioj savo jaunystės dienelėms, atsiklonioj ir

jums čion, vdzenčnoms panelėms ir savo seserelėms, atsiklonioj ir tam linksmai žydinčiam veridoriaus darželiui, atsiklonioj ir tam žalių rūtų vainikeliui, kursai buvo puikus paveizėti, lengvas nešioti, o neapkyrus niekados dėvėti. O dabarčiui, kurie spadzievojamos tuo keliu keliauti ir tą loską dasistoti, turi su nužeminta širdžia, mosci vdzenčna panele, visų pirmiausiai prieš išganytoją poną, idant dievas pablagaslovytų nueiti nukeliauti ing bažnyčią, ing avinyčią Kristuso pono, ir tenai klaupti prieš altorių, imti sekmą sakramentą dievo, stoną moterystės. O dabar prašau priimti nuog mano rankų lengviausių ing tamstos širdį giliausią. Ad M. D. G. et B. V. M. honorem.

554. ORACIJA PADUODANT VAINIKĄ NAMUOS JAUNOS

Tegul bus pagarbintas vardas pono mūsų Jėzuso Kristuso, jūsų mylistai ir tai čielai padvarijai. Prašom jūsų mylistą, idant apstabdytumėt linksmybes, o per loską savo pasiklausytumėt mano žodžių.

Pirmučiausiai ašei skloniojuos ponui dievui, potam tamstom, motinai ir tėvui, tų namų galvom ir geradėjam, nuog katrų loskas mes apturėjom, ir tom galvom baltom nuometuotom, draugėj ir panelėm vainikuotom, labiausiai — krėsle katroj sėdėjo, o terp panelių gailiai liūdėjo, kuriai vainikas ant galvos skrudėjo.

Skrido linksmas paukštelis sakalėlis iš vietos, kur yr žalias gojelis. Sėdėdamas čia, lygnoj liepelėj, kaip giedojo apie tai panelei:— Nėr kitos puikesnės kaip toj Ona, nėr puikesnio jaunio prieš tą Joną.

Tuočės jaunis, arklyj sėdint, girdėjo, tuoj ant panelei insidavinėjo.. Neturėdamas brangesnių prezentų, nei aukso, sidabro, diamentų, tiktai iš žalių rūtų vainiką pintą, subatos dienoj dabintą, alegi nevytintą, aukso putos' mirkytą, kodyloms rūkytą.

— Prašom jauną, pakelk akis savo, paveizėk jam, gyvenimui tavo. Noris žiūrint anas ne našystas, vienok atmink, jog viekavystas.

— Prašau jauną (paduoda),— jog nedrąsi toj balta galva! — priimk nuog manęs, prieteliaus jūsų ir išpažintingo Jono, šitą prezentą kaipo ženklą jaunystės, o leliją čystatos — ant ščėslyvo pagyvenimo su nuliūdinga, o išmintinga Ona. Pridėk ant širdį, o tos troškimai nuslinks, prisegiok ant galvą, o kurios nenulinks.

Pirmučiausia blagasloviju: per rymskos bažnyčios altoriuj sustojimą ir ant plonų drobių tenai suklaupimą, aukso žiedų sumainymą, baltų rankų sugniaužimą, dukaunų asabų stula surišimą — ant mielo, ščėslyvo ir ilgo pagyvenimo.

555. KVIETKA

Ecce est vera scriptura aut responsio ab hac virgine — šitai yra tikras atrašas, arba responsas, siųstas nuog tos vdzenčnos panelės N. N., o kuo mažiausis ir pakarniausis, lig tamstos mylestos, vdzenčnas jaunikaitis, šitai su tomis vdzenčnomis dovenomis, ne su auksais, ne su perlais, kaipo tiktai su ta karūnele, arba žalių rūtų kvietkele. Alegi kaipo ta vdzenčna panelė, viena būdama ir atradusi tą vdzenčną jaunikaitį, veridoriaus darželyj smūtnai besėdinti ir negalėjusi dasimislyti, kokias dovenas jam dasiuntinti. O kada įėjo į žalių rūtų linksmai žydintį lelijų daržėlį, ir įsidabojusi į žalių rūtų lauro barvelę, ir susiskynusi žalių rūtų kvietkelę, prieš kurią nėra nieko kito taip mylesnio, taip azdabnesnio ir taip ščėslyvesnio daikto, kaipo tos žalios dabenos, kurias prezentavoju ant rankomis savo. Ecce est ploscuIus nostrae juventutis — šitai kvietkelė yra mūsų jaunystės stone esantiems visų brangiausia, nei iš aukso aptavota, nei malioriaus maliavota, nei snicoriaus risavota, kaipo tiktai tas veridoričnas žemčiūgas, arba žalių rūtų kvietkelė, kuri nė kokiu skarbu neužmokama ir nė kokio brangumo aprašyti negal, ir liežuvis žmogaus apsakyti nepatropys. Petto enipere ame amitissimo et verissimo servo in manus suas — prašau tamstos mylestos priimti tą karūnelę, arba kvietkelę, nuog manęs, slūgos vierniausio, su pavoga ir su nusižeminimu širdies savo, idant dievas pablagaslovytų nukeliauti ing bažnyčią, ing avinyčią Kristuso pono, ir tenai imti sekmą sakramentą stono moterystės, idant atrastume linksmą ir patiešną abrozdą traicės švenčiausios ir blagaslavenstvą ant cielo gyvenimo savo, o po to trumpo gyvenimo dasistoti ing karalystę dangaus ir tenai karaliauti per nepabengtus amžius. Prašau priimti nuog mano rankų lengviausių ing tamstos širdį giliausią. Ad M. D. G. et B. V. M. honorem.

556. PADĖKAVONĖ UŽ VAINIKĄ

In vicem servus sum — vzajemnas slūga esmu. Padėkavoju tamstos mylestai, pon staršasis, arba maršalka, už apznaiminimą šią tamsią naktį tos vdzenčnos panelės. Dėkavoj ir ta panelė už tas dovenas, kurias siuntina tasai vdzenčnas jaunikaitis N. N. Dėkavoju ir aš už tas dovenas, kurias reprezentavojai ant rankomis savo ir blagaslovijai rožniais žodžiais tą karūnelę, arba žalių rūtų vainikelį. Kurios dovenos ne iš aukso, ne iš perlo, kaipo tiktai iš ano linksmai žydinčio lelijų darželio, gadnios panelės rankomis skintos. Blagaslovytas tasai rūtelis, blagaslovyta ta vieta, kurioj ansai užaugo. Dėkavoj ta vdzenčna panelė už tas dovenas, kurios nė kokiu skarbu nėra išmokamos ir nė kokia brangybe, nė apšacavojimo kurio brangumo aprašyti negal ir liežuvis žmogaus apsakyti nepatropys. Dėkavoju ir aš su ciela svotba ir žalia kompanija, nulenkdamas galvą, nužemindamas širdį. Tegul bus pagarbintas Jėzus Kristus. Amen.

557. PADĖKAVONĖ UŽ VAINIKĄ

Laudetur J[esus] Ch[ristus], arba — tegul [bus] pagar[bintas] J[ėzus] K[ristus]. Išgirdęs anuos žodžius meilingus, tarė anais žodžiais: Gaudete et exultate — džiaukitės ir linksminkitės, nes šiandieną pasirodė mums linksmybė. Gratias tibi, domine, non tempore pro auro — dėkavoju tau, pon maršelga, ne už auksus deimantus, ne brangius kleinotus, kaipo tiktai už tą žalių rūtų vainikelį, kurio apdovenojimu su pana jaunąja tą neiššacavotą skarbą duotą, znočijas prietelystę niekados neatskirtą ir neperstojančią. Vieni sancti spiritus corda fidelium — ateik, dvasia švenčiausia, į anų širdis teisybės jūsų.

558. IŠKELIANT IŠ SUOLO

Tegul bus pagar[bintas] J[ėzus] K[ristus]. Šitai ir aš atėjau į tą cnatos darželį ir išvydau tą vdzenčną panelę, tarp stiprių zomkų sėdinčią ir esančią tarp ponių motinų, tarp brolių ir seserų, tarp genčių, giminės ir visos pamilijos. O aš šiandieną, neturėdamas kuo atidaryti tą stipriausį zomką, turiu sidabro kul-

kelę, auksu aptavotą, musėsiu atdaryti ir dasistavoti ponams tėvams ir ponioms motinoms, broliams ir seserims, gentims ir visai pamilijai. Mandrus kitą kartą buvo karalius,— išvesdamas sūnų savo ant vainos, tais žodžiais kalbėjo: etum perpetum sigloriorum — nieks rytą, kas šiandieną. Taip ir tamsta, tetušeli ir matušele, blagaslovykit karaliaus tais žodžiais: etum perpetum sigloriorum — nieks rytą, kas šiandieną. Taipo tamsta, tetušeli ir matušele, blagaslovykit sūnelį (arba dukterelę), išleisdami ant pauliavojimo ir pavendravojimo.

559. IŠVAŽIUOJANT Į ŠLIŪBĄ

Prašau tamstas mylestas patrūnėti, o ką turėjau trumpeteliai pakalbėti, kas galėtų stotis su mumis. Kada Peronas karalius augino sūnų ir dukterį, augindamas pažadėjo už vandenų didžias karalystes arba majontkus. Kada paaugo, atėjo ing savo čėso razumą, sutaisė visus disnipulus, arba akrūtus, sėdo ir važiuoja per vandenis. O kad pakilo ant vandens didelės vėtros ir nespakainastys, pradėjo kulti akrūtus, pradėjo šaukti: myliausieji prieteliai, kas stojos su mumis, dėl ko tokios nespakainastys? Pradėjo sakyti: myliausieji broliai ir seserys, grįžkim atgaliaus prie gimdytojų savo, mažu išėjom be blagaslavenstvos? O kada pagrįžo prie gimdytojų, puolė verkdami po kojų gimdytojams savo. O anie gimdytojai pradėjo linksmais žodžiais vinšavoti ir blagaslovyti. Sėdo atgaliausiai ir važiavo per vandenis, o kad privažiavo prie krašto marės, pradėjo tais žodžiais senelis kalbėti: myliausi sūnūs ir dukterys mano, turėsite linksmą gyvenimą per blagaslavenstvą gimdytojų savo. O dabar mosci vdzenčna panelė ir jaunikaitis turite nužeminti širdis, visų pirmiausiai prieš išganytoją poną. Ant tų žodžių turi eiti verkdama, pulti po kojų gimdytojams savo, prašyti, idant pablagaslovytų ant ščėslyvo gyvenimo ant to svieto, ir visiem broliams, ir seserim, ir visai pamilijai savo, idant nukeliautumėt ing bažnyčią, ing avinyčią Kristuso pono, ir atrasti linksmą ir pątiešną abrozdą traicės švenčiausios, ir imti blagaslavenstvą ant cielo gyvenimo savo ant to svieto, o po to trumpo gyvenimo dasistoti į gyvenimą amžiną, tai yra į karalystę dangaus, ir tenai karaliauti per nepabengtus amžius. Amen.

560. DEKRETAS, SKAITOMAS PO VESELĖS, KADA PIRŠLĮ KARTI VEDA

Dienoje šioje toje anoje, metuose šiuose tuose anuose, kada katės šunis pjovė, tuo čėsu senos bobos veršius kirpo, o lapė, liuosa sėdėdama, juokės iš anų bobų veizėdama, kad kurėliai žydėj ir mergos ištižusios kaip grybai sėdėj, kada gelžinsnapiai lėkė per añą žemę ir pišteliai dvylomis akimis pro skylę žiūrėj, kaipo anie gelžinsnapiai praleido anoms mergėms riebų kraują. Tuo čėsu zuikis būgną mušo, kiaulė ožragį pūtė, meška dūdomis dūdijo, balandis brukavo, kaip iš bato aulo šavo, gaidys lojo, šunys giedojo, stirna su pelėda tanciavojo, maži veršeliai kurentus vadžiojo, ožka bulbes krušo, avins vilką pjovė, šarka košalynę virė, o pons bebras kaštavojo, pelės katiną laidojo, žiurkės pagrabą gėrė ir driežas atsivertęs ing gegužę veizėjo. Vilkas nabagas, persigandęs nuog driežo, taręs, kad ožys, paleidęs bėgti ant kalną, potam atsistojęs nusilengvinti ir, kaip zvičajus vilko, spardytis pradėjo. Kursai ir išspyrė iš kalno vaikelį. Tasai vaikelis labai spraunus buvo, kaip girnų apatinysis kūlis, slaunus kaip briedžio laitas, išmintingas kaip durnis, teisingas kaip vagis, čiuinus kaip Leiba, mandrus kaip durnis. Tas vaikelis nutvėręs vilkui už uodegos, vilkas nabagas persigandęs, taręs, kad ožys, paleidęs bėgti per Kepalų sodą, ir anam bebėgant nutrūko uodega su tuo vaikeliu. Ir buvo vadintas tas vaikelis iš Kepalų sodos Duonėdatis, spraunus kaip girnų kūlis apatinysis. O išaugo didis nemažas melagis ant melagių ir dykasis vagis, kursai pavogė gyvą žmogų. O išsivesdamas teip melavo, kalbėdams, jog tuose namuose yra sūrių liptai, dešrų žiogriai, vėdarų tvoros tvertos, lašinių paltimis stogai kloti, grūdų daržinės pripiltos, alaus pilni baldai pripilti, pieno sodžiaukos priplūdusios, sviesto žardai prižardyti. O dabarčiui tuščius namus randam, iš tos pakol kas nė stabulės neprikrautumėm. Išveždams teip kalbėjo pons jednočius, o mes dabar nerandam tų daiktų, kuriuos mums kalbėjo.

O dãbar atrasim tavo teisybę, kaip iš pečiaus šviesybę, kad mūčins Šiaulių Plikleibė, Mosėdžių Beniošius arba Skuodo Vorelis ir Šerimeri. O jei anie neapsūdys, apstaliavosim Kretingos Braškį, rasig ansai parodys teisybę, ar į žardą palaipinę šunimis papjudyti, arba už laužo pastatę grybų kotais užmušim, arba vienu kartu smertį padarysma, ant plausto pasvadinę paskandinsma. O ištraukę iš vandens, iš galvos ano padirbsma likterną, iš akių sponkas, iš nosių ščipkas žvakei nušnypšti, iš ausų rakandas, iš ūstų šepetį batams čystyti, iš palūpio kaišeną,

iš gerklės trūbą, iš stemplės šniūrą, iš dantų kaltus, iš liežuvio kylį medžiams skaldyti, iš pilvo dūdas, iš grobų strūnas, iš šonkaulių karietą, iš stibukaulių kočėlą, iš stibynų patrūbočius, iš rankų grėblius, iš letenų kultuves, iš grobgalių mažoms mergelėms vamzdelius. Prie to pasirašo pečėntoriai Pištelinskis Martyns iš Apžargų sodos, Kvarklys Kotris, Raseinių Magdė ir Telšių Pliumpis. Negana to, ir iš piršlio šalies pasirašo pečėntoriai Skuodo Vorelis, Judelis ir Šerimeri, Mosėdžių Beniošius, Luokės Mižleibis, Kretingos Braškis, Pakastasų Pelendrusa, Salantų Leizeris. Prie to tada bengias tas dekretas. Imkit ir pakarkit, šitai teisingas melagis.

561. DEKRETAS VAGIES GYVO ŽMOGAUS

Dekretas slaunus ir strošnus to melagio žmogaus arba pabangos gyvenimo ano.

Prašau paklausyti, ponai svečiai ir ponios viešnios, slaunio ir strošnio dekreto, išduoto metuose šiuose tuose anuose, kad ožys su vilku svotbą turėjo, tuo kartu lapė stale sėdėjo, zuikis būgną mušo, kiaulė trūbas trūbijo, meška dūdomis grajijo, ožys vilką pjovė, barsiukas kukorium buvo, ežys pyragus kepė, arklys dantimis zvanijo, šarka alų darė, genys medžius rantė, lakštingala diškantu buvo. Metuose šiuose tuose anuose, kad gelžinsnapiai paršai žeme lėkė, tuo kartu pienu lijo, pyragais snigo, toj žemėj aname mete, kad vilkas vienas nabagas bėgdams, persigandęs šokdams per kelmą ir išspyrė mažą vaikelį. Tasai vaikelis dideliai greitas buvo, kaip girnų apatinysis kūlis, sukdamos aplinkui nutvėrė tvirtai už uodegos, nepaleido. Tarė vilkas, kad ožys iš užpakalio nutvėrė, tada persigandęs bėgo per Kepalų sodą, ir nutrūko tenai su uodega vilko. Tasai vaikelis ale dideliai neišpasakytas išaugo melagis ant melagių, dykasis vagis ir ne po ilgo čėso turėjo pačią vesti iš Pažogmalės, iš parapijos Briedplaukių, iš pavietos Lazdyno, iš namų Karklyno. O tas geriausis vaikelis, kur pavogė gyvą žmogų ir sumelavo. O kas taip, pons jednočiau, taip kalbėjo, jog tuose namuose yra sūrių lipynės, dešrų koptos, lašinių paltims stogai dengti, vaško pečius, medaus šulinys ir prūdai, grūdų daržinės, pilni alaus pagrabai, arielkos kamaros, sviesto devyni žardai? O taip mus apgavo ir išvobijo taip kalbėdamas pons jednočius.

Ak, tos provos sūdytojai, Kretingos Orelis arba Plungės Sorelis, o kada nepabengs, tada apleistų Darbėnų Judeliui, Tulai-

kių Kušeliui arba Laukuvos Oreliui ir Palangos rabinui ar Viekšnių Dotkei. Tai yra teisingi rendoriai, ne makliotoriai, apsūdys už tokią neteisybę, apsūdys, ak, apsūdys už taip didelę iškadą, kurs pavogė gyvą žmogų. O mes turim grometą, duotą iš slaunios vietos veselės dėl teisybės, idant būtų valnu ieškoti visuose pašaliuose, o atradę imti ir vesti, kur nei ausis girdėtų, nei akis regėtų.

O dabarčiui kalbame tais žodžiais: ieškom ir atradę sveikinam, ir ranką duoti pradedam, kalbėdami tais žodžiais: sveikas, pon jednočiau, dėl tavo gero pramanymo turim išduotą žmogų, tai yra poną jednočių, vedlug sūdo ir dekreto teisingo į aukštą medį pakarti trumpai, kad kojoms žemę atsiektų. Arba kuo greičiaus smertį padaryti, už karklyno pastačius, grybkočiais užmušti. Ar, ant žardo pastačius, nustumti per karčių tarpus ant žemės. Arba, ant paskutinio galo, aną pabengti, abrūsu galvą pridengti.

562. PADĖKAVOJIMAS IŠEINANT IŠ VESELĖS

Laud[etur] J[esus] Ch[ristus]. Šitai ir aš lakiojau kaipo paukštelis: lekiu į vieną vėją, lekiu į antrą vėją, į trečią ir ketvirtą vėją — niekur neatrandu takelio, kuriuo atkeliavau ir kuriuo reik iškeliauti. Ir ėmiau sau ant uvogos iš ano nerazumno, mizerno čiglo paukštelio, kursai augino tris mažus paukštelius — du bagaslovijo, o trečiojo nebagaslovijo išleisdams. Lėkė į vieną vėją, lėkė į antrą vėją, į trečią ir į ketvirtą vėją — niekur neatrado lizdelio savo. Dasimislijo grįžti prie tėvo savo, prašyti bagaslavenstvos. Kaipo pabagaslovijo tėvas, lėkė tujau ir atrado gyvenimą savo. Lygiu spasabu ir aš šiandieną imu formą iš ano nerazumno paukštelio: dasimislijau grįžti prie tėvo savo, idant būčiau bagaslovytas. O prie tos bagaslavenstvos norėčiau šiandieną padėkavoti už visokias dovenas ir loskas, nuog jūsų mylestos regėtas. Padėkavoju visų pirmiau ponui dievui, sutvertojui dangaus ir žemės, teipogi padėkavoju ir jūsų mylestai, cielai svotbai, tai yra aktai veselei. Teipogi padėkavoju poniai svočiai NN už azdabnias sniedones, už bagotus pietus, už paršelius, už žąseles, už arielkas mieštas, už cukrus ir razinkus, teipogi panelėms už pauliavojimą. Padėkavoju teipogi ponui staršajam, valdytojui ir rėdytojui cielos svotbos, padėkavoju teipogi ponui maršelgai, broliui mano, už maloningus žodžius, už

širdį maloningą ir už zgadlyvą gyvenimą. Padėkavoju ponioms kukarkoms už prisvilusias strovas, už sudegusias pećenkas. Padėkavoju ponams linksmintojams, tai yra kapelmeistrams, arba muzikantams. O asablyviausiai padėkavoju tų namų fundatoriams ir aktoriams už duoną ir druską, ponui tetušeliui ir poniai matušelei, ir tiems balandeliams jauniesiems už visokias geradėjystes ir loskas. O asablyvai padėkavoju tų namų pundatorėms ir aktorėms už aslas iššluotas, už slenksčius numazgotus, už suolus abliavotus, už stalus maliavotus, už duonos kepalus klėbininkus, už pyragus sieksnininkus, už alų gerą, už arielką žibančią, už čėrkeles kuprotas, už skleinyčias putotas, už žvakes žibančias, už liktorius tviskančius. Teipogi padėkavoju už šieną supuvusį, už virkščias supelėjusias, padėkavoju už šilimą, už ertimą ir už visas vigadas. Teipogi padėkavoju už staines, už vazaunes, už kuknyčias, už šunyčias, padėkavoju už aukštus svirnus, už margas lovas, už pūkų paduškas, už cvilikų patalus. O teipogi padėkavoju, vienu kartu galvą nulenkęs, cielai svotbai, jūsų mylestai, ir sakau jums: tegul bus pagarbintas J[ėzus] K[ristus], ad M. D. G. V. Maria[e]. Amen.

563. PRAKALBA FUNEBRALNA

Egredere, egredere frater noster et veni in domum aeternitatis — išeik išeik, brolau mūsų mieliausis, iš namų savo, o eik ing namus amžinos viečnasties. O dabar išeidamas per mane, prietelių savo, atsako: Išeinu, ale jau daugiaus nesugrįšiu ing tas svietiškas marnastis ir raškažius. Ak, kaipo dyvnas, o ir cūdaunas yra spasabas gyvenimo žmogaus ant to svieto, jog teipo trumpai ir teipo greitai tur persikelti ing aną amžiną viečnastį, palikti visokias svietiškas patiekas ir linksmybes, palikti visokius skarbus, turtus ir raškažius, ak, palikti ir visokius daiktus gyvenimo dočesno. Atsižegnoj nuog tėvo ir motinos savo, atsižegnoj nuog brolių ir seserų savo, atsižegnoj nuog genčių ir giminių savo, atsižegnoj ant galo ir nuog visos pakalenijos savo, su kuriais ant to svieto gyveno ir pažintį turėjo. Norėtų patsai perprašyti kožną vieną, kurį tiktai buvo užrūstinęs arba kokiu norint spasabu nukrividijęs. Ale regite patys, jog negal kalbėti nei jūsų perprašyti — tur burną uždarytą, liežuvį stulpu pavirtusį, sprandą sustirpusį ir visą kūną sušalusį. Per mane tiktai, prietelių savo, persiprašo kožną vieną tais žodžiais: atleiskite krividas ir kaltybes mano, ak, dovanokite, dovanokite

ir užmirškite anas, kaipo dovanojo išganytojas mūsų cielam svietui griekus ir kaltybes anų, kada galime verkti dėl svieto marnasčių ir raškažių. Argi ne slušnesnis yra daiktas šiandieną verkti ir ašaras lieti, veizdint ant to nendzno keliauninko, kursai ing teip didžiai tolimą kelionę, tai yra ing amžiną tėviškę, iškeliauja. Ale iškeliauja su kokiais turtais ir su kokiais skarbų surinkimais, su šešiomis tiktai lentelėmis grabo ir su keliais masteliais drobės, tai yra su vienais smertelnais marškiniais, su kuriais reikalas bus stotis ant strošniausio sūdo pono dievo dėl atidavimo rokundos iš viso gyvenimo darbų, žodžių ir mislių, kur bus perkratytos ir perveizdėtos kožnos dienos ir adynos sprovos ir zabovos, už kurias teisingiausis dievas atáduos gausią nagradą.

Trumpos yra dienos žmogaus, ant to svieto gyvenančio, nes norint būtų ant svieto pergyvenęs metų kiek dešimtų ir būtų jau sulaukęs trečios, ketvirtos arba ir penktos pakalenios, o kada skiriasi su tuom svietu, rodosi, jog per vienus vartus įėjo, o per antrus išėjo, ir rodosi, jog iš žyvato perneštas ing grabą. Ir teipo gyvenimas žmogaus lyg šešėlis prabėga arba dulkė išnyksta. Šitai dabar išeina brolis mūsų mieliausis iš tos pakalnės ašarų, iš tų vargų, bėdų, mizerijų, klapatų ir prispaudimų. Jau šitai išeina ir iš tų namelių, kuriuose iki šio čėso gyveno ir ing kuriuos ant amžių nesugrįš.

O dabar trumpai išeidamas per mane, prietelių savo, atsišaukė anais graudingais žodeliais Jobo švento tardamas: Miserere mini mei, miserere mini mei, saltem vos amici mei — susimylėkite ant manęs, susimylėkite ant manęs jūs, tečiaus prieteliai mano, nes patys galite matyti, jog aš čionai ilgiaus būti negaliu, ale ko greičiaus turiu skubintis ing aną amžiną gyvenimą. Ir dėl to dabar dėkavoju saulei, mėnesiui ir žvaizdėms, jog man šviesybę davė ir tamsybę attolino. Dėkavoju ir tai žemei, kuri mane nešiojo ir iš kurios turėjau pasilką ir apdarą dėl kūno mano griešno. O asablyvai galvą nulenkdams, dėkavoju švenčiausiam sakramentui, kuriuomi pasylijau nesmertelną dūšią mano, ing gyvenimą amžiną išeinančią.

Klauskimos šiandieną to keliauninko: Ak, brolau mūsų, kada gi ateisi pas mus ir kada gi atlankysi mus kaipo kokius vargdienius ir siratas? O šitai atsako: Nesugrįšiu, ak, nesugrįšiu ant amžių. O norint išeitų metų tiek tūkstančių, kiek dangaus žvaizdelių, kiek ant medžių lapelių arba kiek mariose vandenio lašelių, jau niekados nepagrįšiu ing tą dočesną gyvenimą. Bet kad užtems saulė, mėnuo ir žvaizdės ir kada užgrius kalnai ir vandenys išdžius, ir galybės dangaus pasijudins, tada viename

momente visi stosimės po akių strošno majestoto dievo. Ir dėl to dabar tas prietelius mūsų ilgiaus čionai nebus, ale turi ko greičiaus pasiskubinti pas Jerozolimos miestą, prie kalno Alyvų, ant pakalnės Jozefato, kurios vietos yra brangiausiu krauju pono Jėzaus Kristuso aplaistytos, kurio galva erškėčių vainiko suspausta, rankos ir kojos vinimis pervertos, šonas perdurtas ragotine ir visas kūnas jo švenčiausis strošniai suronytas dėl mūsų ir dėl čielos giminės svieto ir trokšta ko greičiaus išreikšti anuos saldžiausius žodžius, kuriais yra pavadintas: Fili mi veni ad me — Sūnau mano, eik pas mane, o atimsi amžiną nagradą, tai yra gyvenimą amžiną danguje, kur su šventaisiais ir išrinktaisiais tiešijai per amžius nepabaigtus. Amen.

564. PRIKLODAS, ARBA ATSIŽEGNOJIMAS PRIE NUMIRUSIO, PASKUČIAUSĮ KARTĄ IŠSISKIRIANČIO IŠ TO SVIETO

Ego sum resurectio, vita vestra in me — aš esu prisikėlimas ir gyvenimas, kas tiki ing mane, — yra žodžiai, išimti iš rašto švento, padėjime vienuolektame. Kalbėjo patsai išganytojas ponas, prikeldamas brolį šventos Mortos: Kas norint, tikėdamas ing mane, numirs ant to svieto amžinai, ale vienokiai po majestotu mano gyvas bus. Prisiveizėkit, myliausieji prieteliai, ant to nabaštiko, grabe gulinčio, kuriam jau patsai išganytojas ponas pasakė tais žodžiais: Egredere, egredere, frater mae, ex domo sua, veni in domum aeternitatis tuae — išeik išeik, myliausis broli, iš namų savo, eik ing namus viečnasties amžinos tavo. Ale šitai padabniai atsako tais žodžiais: venio, sed non reverteram — įeinu, ale nebsugrįšiu ant to svieto marnasčių. Ak, dyvnas daiktas, arba cūdaunas spasabas, gyvenimas žmogaus ant to svieto. Uvožokim kožnas vienas čionai, kaipo žmogus greitai ateina ant to svieto, taipo kuo greičiausiai grįžta ing viečnastį amžiną. O dabarčiui, išeidamas paskutinį kartą, atsižegnoj nuog myliausių savo gimdytojų, atsižegnoj nuog brolių ir seserų, atsižegnoj nuog cielos pamilijos savo. Dėl to dabar, po atsižegnojimo savo, norėtų kožnam vienam persiprašyti, kurį tiktai būtų užrūstinęs arba kalboj savo žodžiu kokiu užgavęs, ale šitai regim, jog negal kalbėti nei persiprašyti, tur burną uždarytą, liežuvis į stulpą pavirtęs, sprandas sustingęs ir visas kūnas užšalęs. Negali kalbėti nei persiprašyti, tiktai persiprašo ir prašo mane, jeneralną slūgą savo, kurį tiktai būtų užrūstinęs arba kalboj

savo žodžiu kokiu užgavęs: dovenokit, atleiskit, nebminavokit daugiaus kaltybės ano, taip kaipo dovenojo sutvertojas ponas griekus cielo svieto, numirdamas ant medžio kryžiaus. O kada verkėm taip daugel kartų dėl to svieto marnasčių ir dalicijų. O dabarčiui kas verks ir kas išleis bent vieną ašarelę dėl to nendzno keleivio, kursai išeina ing taip tolimą kelią ant regėjimo veido sutvertojo savo. O šitai regim, jog išeina ne su kokiais turtais arba skarbais, kaipo tiktai su šešiomis lentomis grabo ir su vienais smertelnais marškiniais, su kuriais reik stotis ant strošnio sūdo pono dievo dėl atdavimo rokundo iš cielo gyvenimo savo, ant kurio reik kožnam vienam spadzievotis. O dabarčiui, prieš ėjimą savo, norėtų padėkavoti už visokias geradėjystes, kurias turėjo, ant to svieto gyvendamas. Padėkavoj visų pirmiausiai saulei ir mėnesiui, kurie aną apšvietė ir klystantį ant kelio privedė. Padėkavoj žvaizdelėms, ant kurių žibėjimo troško visados veizėti tomis smertelnomis akimis. Padėkavoj žemei, kuri aną nešiojo ir iš kurios turėjo pasilką dėl kūno savo. Padėkavoj tiems takeliams, kuriais ansai vaikščiojo, padėkavoj toms žolelėms, kurias ansai pamynė, tais takeliais vaikščiodamas, po kojelių savo. Padėkavoj šventam aniolui sargui, kursai buvo sargu ir protektorium nuog užgimimo lig šios dienos ir lig šios paskutinios adynos. O kuo asablyviausiu spasabu padėkavoj švenčiausiui sakramentui, kuriuomi dūšią savo nesmertelną pažyvijo, o dabar išeinančią ing taip tolimą kelią. Klauskim mes ano: myliausis brolau, kada pareisi, kada aplankysi mumis, kaipo pavargelius paliektančius? Ale padabniai, kad galėtų kalbėti, atsakytų tais žodžiais: užtems saulė ir mėnuo, nebžibės žvaizdės ant dangaus, užgrius kalnai ing pakalnes, išdžius vandenys, išdegs žemė per septynis stuomenis ir daugel ženklų stosis, ir išeis tiek metų, kiek yra marioj vandens lašelių, ant krašto marės smiltelių, ant žemės dygst žolelių ir ant medžių sprogst lapelių. Ak, jau nebepagrįšiu ant to svieto marnasčių, nebekalbėsiu su jumis, myliausieji prieteliai mano. O dabarčiui šauk smūtnu balsu prie jūsų, myliausieji prieteliai mano, žodžiais švento Dovydo: Miserere mini mei, miserere mini mei, saltem vos animi mei — susimilkit ant manęs, susimilkit ant manęs bent jūs, prieteliai mano, sūnūs dukterys, gentys giminės, ratavokit mane bent mėnesyj kartą, kad ir čvertyj metų, kad ir metuose kartą vieną darykit atminimą. O šitai regim, jog nenor ilgiaus čionai bovytis, nor pasiskubinti ant kalno Jeruzolimo, Kristuso pono krauju aplaistyto. Išleiskit, palydėkit ant šventoriaus, užberkit smiltėmis akis ano, idant nebregėtų daugesniai šio svieto marnasčių, o gadnas būtų išvysti loskavą

veidą sutvertojo savo, kad kaip greičiaus galėtų pasiskubinti prie trono karaliaus dangiškojo, tenai jam pasiklonioti ir padėkavoti už visokias dovenas ir geradėjystes, kurias dastojo ant to svieto gyvendamas. O dabar nor ir trokšt išgirsti anuos linksmus žodžius nuog sutvertojo savo: Fili mei, venite ad me — sūnau mano, ateik pas mane, atimk nagradą, sugatavotą per amžius dėl tavęs amžinųjų. Amen.

SMULKIOJI TAUTOSAKA

PATARLĖS, PRIEŽODŽIAI, POSAKIAI

A

565. A b r a k a s kelyj nesunkus.

Abrakas kieliey ne sunkus LMD I 226(6), *red.:* „kieliey" išbraukta, įrašyta „arkluy"; ... arkluj... DAA p. 39. Sp. SchLG p. 73.

566. A b u labu.

abó łabó *v.* abó łabó SDF 27 p. 156.

567. Iš a d a t o s vežimą priskaldo.

Īsz adatos weźimą priskałda SDF 27 p. 162 (iš Milkaus)≈DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325; ... cieła... znoczy iog ysz maza daykta, yszmana dydi SDF 6 (76ᵇ)=DPM p. 86; Pikts zmogós isz adatas... DDŽ p. 167. Sp. L p. 17, SchLG p. 104, ³DŽP p. 103.

568. Kas a d y n a, tas naujyna.

Kas adina tas naujna LMD I 226(84).

569. Laksto kaip a i t v a r s.

Łaksta kajp ajtwars LMD I 226(347)=DDŽ p. 165. Sp. DRR p. 269, SchLG p. 107.

570. Gavo gerą a k i b r ė k š m ą.

Gawo gérą akibriekszmą LMD I 226(392)=DDŽ p. 166.

571. Ko a k i m i s nedaveizėsi, tą kišene damokėsi.

Ko akimis ne daweyziesi, tą kiszeny damokiesi LMD I 226 (72); ... nepriwejziesi, tou... óźmokiesī DAA p. 41. Sp. DRR p. 375.

572. A k y s dar norėtų, b[et] širdis nevalioj.

Akys dar norietu, b szirdęs newalo SDF 21 p. 2; Sotinas esmu, akis benor LMD 226(223)=SDF 161 p. 5.

573. A k y s ištįso beveizint.

Akys īsztyso bewejząnt LMD I 226(398)=DDŽ p. 166. Sp L p. 129, SchLG p. 107.

574. A k i s praveizėjau belaukdams.

Akys prawejziejau bełaukdams DAbc p. 55 (veikimo)=TŽ I p. 326; ...praweizieię [praveizėjo]... LMD I 226(399)=DDŽ p. 166; ... praweizieię belaukdamis [praveizėjo belaukdamys] SDF 27 p. 164 (iš Milkaus).

575. Geros a k y s dūmų nebijo.

Géras akys dumû nebîię LMD I 226(412)=DDŽ p. 167. Sp. L p. 24, DRR p. 269—270, SchLG p. 73.

576. Norint a k y s užmerktos, bet nemiegta.

Norint akis użmerktas bet ne miegta LMD I 226(159).

Sotinas esmu, a k y s benor.

Žr. Nr 572.

577. Staigu šokęs, a k i s išdursi.

Stajgó szokęjs akys iszdórsi LMD I 226(493)≈DDŽ p. 168; ... szokęs... īszdursīs DAA p. 47. Sp. PP p. 231, DRR p. 270, SchLG p. 73.

578. Veiz a k i s išplėtęs kaip driežas į gegužę.

Wejz akys iszplietījs kajp drījzós i gègużę LMD I 226(414)≈≈DDŽ p. 167.

579. A k i ų pasiklausk.

saka akiû pasikłausk, tad padirbsi SDF 1=SDF 27 p. 158 (iš Lepnerio); Akiû pasīkłausk DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

580. Aklas a k i ų nepaslėpsi.

Aklus akiun nepaslepsi SDF 161 p. 2.

581. Ant a k i ų žiūrėjęs, sveikatos pasiklausi.

ont akiû ziurieies sweikatos passikłausi SDF 27 p. 158 (iš Lepnerio)≈DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 324.

582. Kalbėk ir a k m e n į rankoj turėk.

Kalbiek īr akmīni rąnko turiek LMD I 226(308)=DDŽ p. 165. Sp. DRR p. 269, DRR p. 73, SchLG p. 73.

Atduos, kad a k m e n y s žaliuos.

Žr. Nr 969.

Ir a k m u o, ant vietos gulėdams, apauga.

Žr. Nr 970.

583. Sutink kai a k m u o su kirviu.

Sutink, kai akmou só kīrwiu SDF 27 p. 160 (iš Milkaus); ... kajp ... DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 323.

Šiandien ir a k m u o krut.

Žr. Nr 690.

584. Darbus, kad ir mažą gaun a l g ą, teip pat privalgo.

Darbós kad īr maźą gaun ałgą, tejpat priwałgo DAA p. 46. Sp. SchLG p. 76.

585. Nelopęs a l k ū n ė s, neparduosi milo.

Nełopęs ałkunęs nepardûsi mīłą DAA p. 45. Sp. SchLG p. 74.

586. A l u s manęs nepaveiks, midaus dãbar manie reiks.

Ałus manys ne pawijks — mydaus dabar munie rejks SDF 161 p. 1; ... mąni [muni]... man dar mīdaus... DAA p. 47. Sp. SchLG p. 74.

587. A l u s — ne vanduo, kunigai — ne piemenys.

alus ne undou kunegaí ne pīiminys trzeba patrzyc z kim do rzeczy masz [*lenk.* reikia žiūrėti, su kuo turi reikalą] SDF 27 p. 162 (iš Milkaus)≈[be lenkiško teksto] DAbc p. 51 (Prityros)==TŽ I p. 324.

588. A l u t i s — šnekutis.

alutis sznekutis SDF 27 p. 160 (iš Milkaus)≈DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 324.

589. Pakolei kitą a p g a u s i, pats piktą paragausi.

Pakôlej kitą apgausi, pats pĩktą paragausi DAA p. 45. Sp. SchLG p. 94.

590. Perėmė a p y n i a i misą.

Turejau supikty — parjeme apinej myssa SDF 161 p. 2.

591. Dar ne vienam užlįs už a p k a k l i o.

Dar ne wĩinam ożlis ożapkakly SDF 27 p. 158; ... ont nugara będzie ieszcze czasu [*lenk.* dar bus laiko] SDF 27 p. 159 (iš Milkaus); Tas dar newĩjnam óżlys óz apkaklę DAbc p. 53—54 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

592. A p l a m i s per visą pilvą.

Apłamis par wysa pyłwa SDF 161 p. 2≈DAA p. 47. Sp. DRR p. 376.

593. A r i e l k o s — norint galvą trink.

Ariełkas, norint gałwa trink LMD I 226(1); ... noris... DAA p. 39. Sp. KrvP I p. 110.

594. A r k l į nepašėręs, nevažiuosi.

Arkli ne pasierys neważiosi LMD I 226(7); Arklio... newaziûsi DAA p. 39. Sp. SchLG p. 74.

595. Kad a r k l į seg, ir varlė koją kel.

segti — kad arkli seg ir warlę koię keł SDF 15 p. 13≈SDF 20 p. 86≈DAA p. 48. Sp. PP p. 363, LTt V p. 274.

596. Nešerti a r k l i a i ir be Liepojos kieme suklups.

Ne szerti arklej ir be Liepojes kijmi suklups LMD I 226(505)≈≈DAA p. 46. Sp. SchLG p. 74.

597. A r k l y s ir ant keturių kojų suklump.

Arklis yr ant kiaturiu koju sukłąmp LMD I 226(2); ... ĩr kéturiomis kojomis... DAA p. 39; kumele ir keturiomis kojomis apsibrind SDF 27 p. 156≈DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323; ... ir keturiomis sóklump SDF 27 p. 160 (iš Milkaus). Sp. L p. 110, LTt V p. 256, DRR p. 340, SchLG p. 74.

598. Bezvaniją kaip a r k l y s su dantim.

Bezwaniis, kajp arklys sù dąntím SDF 21 p. 2.

Liečytu a r k l i u netoli josi.

Žr. Nr 975.

599. Dovanotam a r k l i u i į dantis neveiz.

dowinotam arklou i dątys neweiz SDF 27 p. 160 (iš Milkaus); ... neveìz i dontys SDF 27 p. 165 (iš Milkaus); ... arklui neweiz i dąntys DAbc p. 54 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

600. Kurs a r s, nepavargs.

Kurs ars nepawargs SDF 27 p. 162 (iš Milkaus); Kas..., tas... DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I p. 341. Sp. LTt V p. 351.

601. Blogas tai a r t o j a s, kurio dirvas vyturiai mėšlauna.

Błogas taj artojas, kório dĩrwàs witurej mieszłauno DAA p. 49. Sp. SchLG p. 74.

602. A s t a n k a ėsti neprašo.

Astąnka jestĩ neprasza LMD I 226(459)≈DDŽ p. 168. Sp. L p. 34, DRR p. 270, SchLG p. 74.

603. Tam žadėtoji a t ė j o.

tam żadietoie ateję SDF 1≈DAA p. 47. Sp. DRR p. 376.

604. A t m i n i m o ne vežimo.

Atminima ne weżima LMD I 226(13)≈DAA p. 39.

605. Kiek a t r i e k s i, tiek ir valgysi.

Kiek atryiksi tiek yr walgisi LMD I 226(77)≈DAA p. 41. Sp. PP p. 260, LTt V p. 347, DRR p. 375, SchLG p. 75.

606. A t s a r g a gėdos nedaro.

Atsarga giedos nedaro LMD I 226(420)≈DDŽ p. 167. Sp. PP p. 167, DRR p. 270.

607. Pats a u d ė, pats metė.

Pats audę, pats metę DAbc p. 54 (Veikimo)=TŽ I p. 326; Pats met, pats aud LMD I 226(307)=DDŽ p. 165. Sp. L p. 85, SchLG p. 89.

608. A u g a n t y s i s paug.

Augąntesis paug LMD I 226(432)=DDŽ p. 167. Sp. SchLG p. 75.

609. Iškada a u g u m o, kad nebrend[o?].

Jszkada auguma, kad nebrend [...] SDF 21 p. 2.

610. Tarp dviejų a u k l i ų vaiks be galvos.

Tarp dwiju auklu wajks begałwos SDF 161 p. 5≈DAA p. 44; Tarp dwieju mamku waykas begałwos arba be ra[...] LMD I 226(243). Sp. SchLG p. 75.

611. Girklus girias galįs a u k s ą kalti, o nemok nė putrai pramalti.

Gĩrkłós gĩras, galis auksą kaltĩ, o nemok nie putraj pramaltĩ DAA p. 46. Sp. SchLG p. 82.

612. Be a u k s o ir šviesybė temst.

Be aukso ir szwiesybe temst SDF 20 p. 86; ... temstaj DAA p. 48≈SDF 15 p. 12; Be Auksa... SDF 161 p. 3. Sp. PP p. 291, DRR p. 426, SchLG p. 75.

613. A u l y motina gorlyva.

Ouli motina gorliwa (mat o wychowanie dzieci [*lenk.* motina apie vaikų auginimą]) LMD I 226(293).

Kad aš tau skilsiu į a u s į, tad tau devynios bažnyčios pasirodys.

Žr. Nr 636.

614. Pro vieną a u s į įėjo, pro antrą išėjo.

Pro wĩjną ausi ieię, pro ąntrą ĩszeię LMD I 226(334)=DDŽ p. 165. Sp. L p. 21, SchLG p. 107.

615. A u s y s ragų neprilygsta.

Ausis ragun ne priligsta SDF 161 p. 2; ... nepriligstaj DAA p. 47. Sp. PP p. 314.

616. Kaip a u t a i byloj.

Kajp autaj biło LMD I 226(478)=DDŽ p. 168.

617. Nebūk bugštus kaip a v i n s, ale būk drąsus kaip kiaulė.

Nebuk buksztos kayp awens aly buk drosos kayp kiauły, znoczey boksztiby awyna, kad żmogos mażusy dayktusy kur niera biedos o biedawoies, drąsiby kiaules, perserg kad żmogos, reykalingoy weytoy butum drąsos, o nereykalingoy but nekaypo nedresos SDF 6(76[e])=DPM p. 86.

618. Ganyk a v i s ir vilko nematydams.

Ganyk awys ĩr wiłką nematidam's DAA p. 45. Sp. SchLG p. 75.

619. Kalb, kaip a v i ž o m s sėj.

Kałb kajp awiżoms sie LMD I 226(287).

620. Išbalęs kaip a v i ž o s grūdas.

Jszbales kajp awiżos grudas SDF 21 p. 1; ... grud's LMD I 226(331)=DDŽ p. 165. Sp. PP p. 355, LTt V p. 143, DRR p. 269.

B

621. Iš b a d o ir bobą bebado.

badytĩ — isz bado ĩr bobą bebado SDF 15 p. 11≈SDF 161 p. 4.

622. B a d u galo negausi, jei pilvs kaklo nenutrauks.

Badu gała negawsi ie piłws kakła nenutrauks SDF 161 p. 3.

623. B a g o č i u s raguočius irgi puikuočius.

Bagoczius ragouczius irgi puikouczius SDF 27 p. 161 (iš Milkaus); ... ragocziós [ragočius] ĩr... DAbc p. 54 (Veikimo)=TŽ I p. 326. Sp. DRR p. 341.

624. Kas nuo b a i m ė s bėg, tas į duobę įpuol.

Kas nu bajmęs bieg tas i doubę ipół LMD I 226(464)=DDŽ p. 168. Sp. LTt V p. 126, SchLG p. 75.

625. Nuo b a i m ė s mirusiam bezdalai skambin.

Nu bajmęs mĩrósem besdałaj skąmbén DAbc p. 55 (Veikimo)= =TŽ I p. 326. Sp. LTt V p. 126.

626. Ir mes nuplikom, o b a j o r a i s nepalikom.

Ir mes nuplĩkom o bajorajs nepalĩkom DAbc p. 56 (Veikimo)= =TŽ I p. 327.

627. Be ne b a j o r a s čia valgė, kad taip stals nulaistyts?
Be ne Bajores cze walgę, kad tajp stał's nułajstyt's SDF 21 p. 1.

628. B a j o r s — šunų tavors.
baiors szunû tawors SDF 27 p. 163 (iš Milkaus)≈DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I p. 324. Sp. PP p. 70, LTt V p. 167, DRR p. 341.

629. Iš didžios [b a l d o s?] nieko naudos.
Jż dídzios [...] nieka naudos SDF 21 p. 2; plg. Ne tiek naudos, kiek baldos LKŽ I p. 589.

630. B a l v a i ir vandenį atgrąžin.
bałwaj ir wondení atgróużen SDF 27 p. 162 (iš Milkaus); ... undîni ... DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I 324; Bałwaj (paprakaj) ... LMD I 226(462)=DDŽ p. 168. Sp. SchLG p. 75.

631. Kūda b a n k i e t a be duonos.
Kuda bunkieta be duońas LMD I 226(105).

632. Durnesnis, kursai su girtu b a r a s.
Durnesnis kursaj sù girtù baras SDF 21 p. 1.

633. Šventa B a r b o r a naktį pavaro.
Szventa Barbora Naktį pavaro MDB p. 58. Sp. LTt V p. 382.

634. Per b a r z d ą varvėjo, dantys neregėjo.
Par barsdą warwìejo, dąntys neregiejo SDF 1; Par bardą... SDF 20 p. 86; Par barsdą... LMD I 226(376)=DDŽ p. 166; Teyp moni wayszyna toie weytoy par barzda... znoczey, iog anas nieka czystay negawa SDF 6(76[n])=DPM p. 87. Sp. LTt V p. 255, DRR p. 426, SchLG p. 75.

635. Prie b a r z d o s reik ir lazdos.
pri barsdos rek ir łazdos SDF 27 p. 162 (iš Milkaus)≈DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323. Sp. DRR p. 340.

636. Devýnias b a ž n y č i a s pamatysi.
Dewìnès bażniczès pamatisi LMD I 226(303)=DDŽ p. 165; Kad asz tau skilsiu i ausi, tad tau 9 bażniczes pasirodis SDF 21 p. 1. Sp. DRR p. 269, SchLG p. 107.

637. Yra snaudžiančių ir b a ž n y č i o j.
Ira snaudąciu yr Baznicioy LMD I 226(49); ...snaudąntiû ȋr bażnicziojʼ DAA p. 40. Sp. SchLG p. 75.

638. Kaltą ir iš b a ž n y č i o s veda.
Kałta yr isz Baznicies wedzia LMD I 226(113); ... bażniczęs wed DAA p. 42. Sp. SchLG p. 75.

639. B ė d a kojas taiso.
Bieda koies taisa SDF 27 p. 162 (iš Milkaus); ... kojès tajso DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I p. 324. Sp. DRR p. 341.

640. Kentėk kentėk, b ė d a buvusi praeis.
Kiętiek, kiętiek bieda buwusi praeys LMD I 226(66)≈DAA p. 41. Sp. SchLG p. 76.

641. Ne b ė d a, kad duonelė yra.

Ne bieda kad duonali ira LMD I 226(155); ... dûnos yra DAA p. 42. Sp. L p. 59, SchLG p. 76.

642. Iš b ė d o s tankiai gražiai r[ė]dos.

Jsz biedos, tąnkiej grażej r[...]dos SDF 21 p. 2.

643. Nuo svetimos b ė d o s galva neskausta.

Nu swetimos biedos gałwa neskausta LMD I 226(158); ... swetimos nełajmos ... neskaust DAA p. 42. Sp. L p. 19, DRR p. 375—376, SchLG p. 91.

644. B ė g ą s i s ančbėg.

Biegąsis antżbieg LMD I 226(16), *red.* „Biegąsis" išbraukta, įrašyta „Biegątesis"; Biegąntesis ąnt bieg DAA p. 39.

645. B e z d a l a i s šūdo neatbūsi.

Bezdełays szuda neatbusi LMD I 226(18).

646. Ko b i e s a s netropys, tą boba darodys.

Ko Biesus ne tropis, tą Boba darodis LMD I 226(110); ... wels ne walos, tąn bobą wolos [walos?] DAA p. 41. Sp. L p. 11, SchLG p. 102.

Vienas b i e s a s išėjo, o kitas atėjo.

Žr. Nr 1528.

647. Su b i e s u neeik obūlauti: paliksi ar be obūlų, ar be mai[šo].

Su Biesu ne eyk obułauty, paliksi ar be obulu ar be maj[...] LMD I 226(241). Plg. Nr 1248.

648. B i e s u i tvoros neužtversi nė durų uždarysi.

Biesuj tworos neóżtwersi, ne durû óżdarysi SDF 20 p. 86. Sp. DRR p. 426.

649. Ūžk, b i t e, dobile.

Użk bite dobili SDF 161 p. 5; ... dobely LMD I 226(253); ... bĩtele, ... DAA, p. 44.

650. Kur b i t i n e l i s, čionai ir bitelės.

Kur Bitinelis cionay yr biteles LMD I 226(109), *red.:* „cionay" suskliausta, šalia prirašyta „tenaj"; ... cze... DAA p. 41. Sp. L p. 128, PP p. 267, DRR p. 375, SchLG p. 76.

651. Kad prie b l i ū d o — petys į petį, kad prie darbo — tikt pilvas ir akys.

Taj wiraj! kad pri bluda ṗetis i peti, kad pri darba tikt pilvas ir akis LMD I 226(290).

652. B o b a iš ratų — ratams lengvesniai.

Boba ĩsz ratû ratams lengwesnej LMD I 226(407)=DDŽ p. 167. Sp. PP p. 319, LTt V p. 318, DRR p. 269.

653. Kas šauk, tešauk, mudu, b o b a l e, važiuokiv.

Kas szauk teszauk, módó bobaleważioukiau LMD I 226(477)= =DDŽ p. 168. Sp. DRR p. 270, SchLG p. 75.

654. Senų b o b ų pasaka.

Senu bobu pasaka LMD I 226(234) = SDF 161 p. 5.

655. B o b u t ė — skrabutė.

Bobute skrabute SDF 27 p. 165 (iš Milkaus).

656. Dar toli b r a š k a.

Dar tolij braszka SDF 27 p. 158 (iš Lepnerio); ... braszko DAbc p. 54 (Veikimo) = TŽ I p. 325.

657. B r i e d i, kas tave aptriedė?

Bryidi kas tawi Aptryide SDF 161 p. 3.

658. Gerkiv, b r o l i, šį metą, metų nebus, kaip mudums gerklė[s] supus.

Gerkiau broli szi meta, metû nebus, kajp módóms gérklie sópós DAA p. 48.

659. Jaunu b ū d a m s ar bagotu, kur nujosi, ten pristosi.

Jaunó budams ar bagotó kór nujosi, ten pristosi DAA p. 48. Sp. SchLG p. 82.

660. B u l i s marškinius grobsto.

Bulys marszkĩnius grobsta LMD I 226(323).

661. Kieno b u r n a karti, tam ir medus nesaldus.

Kieno burna karti, tam yr medus ne saldus LMD I 226(67) ≈ ≈ DAA p. 41. Sp. L p. 24, PP p. 261, LTt V p. 115, DRR p. 375, SchLG p. 76.

662. Ne kožna b u r n a putrai srėbti.

Ne kôżna bórna putraj sriebtĩ LMD I 226(389) = DDŽ p. 166. Sp. L p. 25, DRR p. 269, SchLG p. 76.

663. Kas tavo b u r n o j, tas ir širdyj.

Kas tawa burnoy tas yr sirdiey LMD I 226(90); ... burno ... szirdie DAA p. 41. Sp. L p. 25, DRR p. 375, SchLG p. 76.

664. Iš tos pačios b u r n o s ir šilts, ir šalts.

Isz tos pacios burnos yr sziłts yr szałts LMD I 226(50); ... patios... ĩr szĩlt ĩr szałt' DAA p. 40. Sp. L p. 25, PP p. 93, LTt V p. 241, DRR p. 375, SchLG p. 76.

665. Blogas b ū s i, kad kalbėsi, o netikęs, kad tylėsi.

Błogas busi kad kalbiesi, o netĩkés kad tyliesi LMD I 226(467) = = DDŽ p. 168. Sp. DRR p. 270, SchLG p. 83.

C

666. Nemesk c i g o n ą per tworą *arba* sugauk cigoną lauke.

twora — nemesk cygoną par tworą *arba* sugauk cygona łaukę SDF 15 p. 13.

Č

667. Man č e b u t i s, tau dyglutis.

man czebuttis, tau dygluttis SDF 27 p. 162 (iš Milkaus)≈DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

668. Kas č e s n a k ų nevalgė, tas ir nesmirdės.

Kas ciasnaku newalgie, tas yr nesmyrdies LMD I 226(79); ... nedwók DAA p. 41. Sp. SchLG p. 76.

669. Gera č e s n i s — ledva gyvyba beliko.

Giera czesnis ledwa giwiba belika LMD I 226(38), *red.*: „ledwa" išbraukta, viršuj įrašyta „wos"; Gier's wajszīnīms wôs gywiba beliko DAA p. 40. Sp. KrvP II p. 188.

670. Č i u p i n ė k nečiupinėk, nieko negausi *arba* be piningų negausi.

Czupiniek ne czupiniek, nieka negausi — *albo* be piningun negausi SDF 161 p. 1.

671. Č i u p r y n o m i s [sumainius?], be priedų neapsieisi.

Cziuprinomis [...]nius, be priedû neapsiejsi SDF 21 p. 2.

D

672. Atsikirto kaip d a l g i s į kūlį *vel* akmenį.

Atsykirta kayp dalgis i kuli *vel* akmini LMD I 226(4); ... dalgis i akmini DAA p. 39. Sp. L p. 65, SchLG p. 107.

673. Su d a l g i u nelauksi giedros.

Su dalgiù nełauksi giedros SDF 27 p. 162 (iš Milkaus); ... gījdrôss nełauksi DAbc 50 (Prityros)=TŽ I p. 324. Sp. LTt V p. 382.

674. Į d a n g ų neįsipirksi.

i dąngu neisìpìrksi SDF 27 p. 156≈DAbc p. 47 (Dorybės)=TŽ I p. 322. Sp. DRR p. 340.

675. D a n g u s aukštai, o pons toli.

Dangus auksztay o Pons toliey LMD I 226(32)≈DAA p. 40. Sp. KrvP I p. 358, L p. 10, 87, SchLG p. 76.

676. D a n g ù s aukštas, o žemė kieta.

Dąngós auksztas, o zámę kījta SDF 27 p. 156; ... żamę ... giws neilisi ai Dījwali kòr dìngsi, rek ąnt swieto wargtī SDF 27 p. 156; ... neilisi, rék ąnt swietą wargtī DAbc p. 47 (Dorybės)=TŽ I p. 322. Sp. KrvP I p. 358, DRR p. 340.

Ankstybasis d a n t i s rakinėjas, vėlybasis žiovauj.

Žr. Nr 1501.

677. Bekrimsdams d a n t i s atsikando.

Bekrimsdams dąntys atsīkąndo LMD I 226(396)=DDŽ p. 166.

678. D a n t i s praėdęs, proto negiję̇s.

dątys praiedęs, prota negiies SDF 27 p. 163 (iš Milkaus); ... protą neigījęs DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325; ... proto neigawęs SDF 27 p. 165 (iš Milkaus). Sp. DRR p. 341.

679. Visų balti d a n t y s, o nežinai, kas už dantų yra.

wissû baltî dontys, o nežinai kas òż dontu yra; gal regiete akys neszirdi zmogaus SDF 27 p. 159 (iš Milkaus); ...óż dąntu DAbc p. 45 (Prityros)=TŽ I p. 323. Sp. DRR p. 341.

680. Blaškos it d a n t ų geliams.

Błaszkos it dąntû géłams LMD I 226(466)=DDŽ p. 168; it dontû gelams SDF 27 p. 166 (iš Milkaus). Sp. DRR p. 270.

681. Į ne savo d a r b ą nekiškis.

I ne sawa darba nekiszkies SDF 161 p. 1≈DAA p. 47. Sp. SchLG p. 76.

682. Šioks toks d a r b a s, bet pabanga gera.

Szioks toks darbas, bet pabąnga giera SDF 161 p. 5≈ LMD I 226(229).

683. Tavo d a r b a s kaip girto malda.

Tawa darbas, kajp girta małda SDF 161 p. 5≈LMD I 226(246); Tawo darb's kajp girto... DAA p. 44. Sp. SchLG p. 107.

Iš to d a r b o nebus nė grūdo, nė šūdo.

Žr. Nr 841.

Kas man d a r b o: ne mano kiaulės, ne mano avižos.

Žr. Nr 934.

684. Kas tau d a r b o lig svetimo skarbo.

Kas tau darba lig swetyma skarba LMD I 226(63)≈DAA p. 40. Sp. LTt V p. 267.

685. Pirmiaus pasibengsi nekaip d a r b u s pabengsi.

Pirmiaus pasibengsi, ne kajp darbus pabęngsi SDF 20 p. 86; ... nubęngsi DAA p. 47; ...: kajp... SDF 161 p. 2. Sp. DRR p. 376, 426, SchLG p. 77.

686. D a r b y m e t y ir akmuo krut, o tu beplušąs kaip girnų apatiniasis akmuo.

Darbymetie ir akmů krut, o tu bepłusząs kajp girnû apatinesis akmů SDF 21 p. 1; Szenden īr akmou krót LMD I 226(367)= =DDŽ p. 166.

687. Šaukti cielą d a r ž i n ę prišaukuoj, bet išlankuoti negaliu.

Szaúkti ciełą darzynę przyszaukúo, bet iszłankûtì negalu LMD I 226(291).

688. Nezgrabnus kaip d a r ž ų grėblys.

Tas żmogos nezgrabnos kayp daržu grieblis, tay znoczey, ano nełagadnoma wysokiusy apsyeiemusy ano SDF 6(76[1])=DPM p. 86.

689. Pikts d a v ę s, pikts nedavęs.

Pykts dawys pykts nedawys LMD I 226(184)≈DAA p. 43. Sp. L p. 47, SchLG p. 77.

690. D a v u t i s gerutis.

Dawutis gérutis SDF 20 p. 86≈SDF 27 p. 164 (iš Milkaus)≈DAbc p. 52 (Prityros)=TŽ I p. 324.

691. Balti d e b e s y s žemės neatvilgys.

debesis — balti debesys żámęs neatwilgis SDF 15 p. 11; ... Debesey ... SDF 161 p. 4; ... neatdrīekins DAA p. 48. Sp. LTt V p. 230, DRR p. 377, SchLG p. 77.

692. Tankiai ir mūsų d ė d ė gražiai apsirėdė.

Tąkiej ir musu diedi grażej apsiriedi LMD I 226(503).

693. Juo d e g, juo kursto.

jou deg, jou kùrsta SDF 27 p. 165 (iš Milkaus)≈DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326. Sp. LTt V p. 261.

694. Ko d e j u o s i, kad tau niekas neskausta.

Ko dejuosi kad tau niekas neskausta LMD I 226(120); ... dejůji niekam neskaudent DAA p. 42. Sp. SchLG p. 77.

695. Ar d e š i n e, ar kaire — vis tai gerai yra.

ar deszìne ar kajri, wis taj geraj yra SDF 27 p. 156≈DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323; Ar kajri ar deszīna wīs géra LMD I 226(454)=DDŽ p. 168. Sp. SchLG p. 83.

696. D ė t i pradėjo, bet kas žino, kaip pabengs.

Diety pradieje, bet kas zina kayp pabęgs LMD I 226(34); Dietī pradiejo, bet kanakajp pabens [pabengs?] DAA p. 40. Sp. DRR p. 375.

697. Juo d i d y n, juo durnyn.

Jů didin, jů durnin SDF 21 p. 1.

698. D i d ž i o vis did.

Dydzia wys dyd LMD I 226(27)≈DAA p. 40.

699. Atminsi gimtąją d i e n ą.

atminsi gintouię [gimtouię] dīina SDF 27 p. 162 (iš Milkaus)≈ ≈LMD I 226(458)=DDŽ p. 168; atminsi sawo... DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325. Sp. SchLG p. 78.

700. D i e n a būtoji.

Dījna butoie DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326. Sp. DRR p. 341.

701. D i e n a mano, amžius mano.

dîina mùna, ómżius mùna SDF 27 p. 166 (iš Milkaus)≈DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326. Sp. KrvP I p. 438.

702. D i e n a vakarop, metai galop.

Dījna wakarop meta gaîop es ist allès vergänglich [*vok.* viskas praeina] SDF 27 p. 162 (iš Milkaus); ... metai... [be vokiško

teksto] SDF 27 p. 161 (iš Milkaus); ... metaj... DAbc p. 54 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

703. Žino ji šaltas d i e n a s.
Zína i szałtas díinas SDF 27 p. 159 (iš Milkaus); Žīno jì... DAbc p. 54 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

704. Garbink d i e v ą kaulus beišnešęs.
Garbink Diewą, kaulus beìszneszęs SDF 1=SDF 20 p. 86. Sp. DRR p. 426.

705. Nevaryk d i e v ą į mišką.
miszka — ne waryk Díjwą i mìszką SDF 15 p. 13≈SDF 20 p. 86= =DAA p. 48. Sp. L p. 73, DRR p. 426.

706. Prieš d i e v ą neišsimaluosi.
prisz Dijwo neìsśìmałousi SDF 27 p. 156; ... Dījwą... DAbc p. 47 (Dorybės)=TŽ I p. 322.

707. D i e v a i žino.
Dījwaj żīno DAbc p. 48 (Dorybės)=TŽ I p. 322. Sp. DRR p. 340.

708. D i e v a l i brangusis.
Dījwali brąngusis LMD I 226(465)=DDŽ p. 168.

709. D i e v a s davė dantis, dievs duos ir duonos.
Dīiwas dawę dątys, díiws dous ìr dounas SDF 27 p. 158 (iš Lepnerio); Dīiẇs... Dīiws SDF 27 p. 166 (iš Milkaus); ... Dounõs DAbc p. 48 (Dorybės)=TŽ I p. 322.

710. D i e v a s davė giedrą, dievs duos ir lytaus.
Díiwas dawę gījdra, Díiws dous īr Litaus SDF 27 p. 158 (iš Lepnerio); Dījw's... Dījw's... DAbc p. 48 (Dorybės)=TŽ I p. 322.

711. D i e v a s davė, velns parovė.
Dījwas dawę, wels parowę LMD I 226(492)=DDŽ p. 168. Sp. L p. 11, SchLG p. 78.

712. D i e v a s žino, kieno jaučiai, by mano veršiai.
Dījwas żīno kījno′ jautej, bi mąno werszej LMD I 226(363)≈DDŽ p. 166.

713. Keliu d i e v a s (ved).
Kialó Dījwas (wed) LMD I 226(441)=DDŽ p. 167.

714. D i e v e duok iš tavo burnos į dievo ausį.
Dīiwi douk, isz tawo burnos i Dīiwa ausi SDF 27 p. 162 (iš Milkaus); douk Dījwi... burnas... SDF 27 p. 160 (iš Milkaus); douk Dījwe... LMD I 226(480)≈DDŽ p. 168≈DAbc p. 48 (Dorybės)=TŽ I p. 322. Sp. L p. 11, DRR p. 340, SchLG p. 78.

715. D i e v e duok vienam gimti, ne vienam būti.
Diewy douk wienam gimty, ne wienam buty SDF 161 p. 2; Diewe... DAbc p. 47. Sp. LTt V p. 248.

716. Duok d i e v e pavydį, ne nuoskaudą.
Duok diewy pawidi ne nuskąuda SDF 161 p. 2.

717. Duok d i e v e ponaliams sotį, o žmonaliams sveikatą.
Douk Dĩjwe Ponalems sôti, ożmônaliems swekatą DAbc p. 48 (Dorybės) = TŽ I p. 323.

718. Duok d i e v e putroj kankolą, pievoj karklyną.
douk Dĩiwi putro kąkołą, pĩjwo karkliną SDF 27 p. 164 (iš Milkaus) ≈ DAbc p. 48 (Dorybės) = TŽ I p. 323. Sp. DRR p. 340.

719. Duok d i e v e rasti, bet ne pamesti.
Duok Diewy rasty bet ne pamesty SDF 161 p. 2 ≈ DAA p. 47. Sp. SchLG p. 78.

720. Duok d i e v e viską žinoti, o ne vis dirbti.
Důk Dìewe wis ką żínoti, o ne wis dirbti SDF 21 p. 1; Douk Dìjwi wis żínote newis dirbte SDF 27 p. 156 = TŽ I p. 322 ≈ SDF 27 p. 161 (iš Milkaus); Douk Dĩjwe wiś... DAbc p. 48 (Dorybės).

721. Be d i e v o žinios nieko nenuveiksi.
Be Dĩjwo żĩnios nieko nenuwejksi SDF 27 p. 156; ... nieko gero... DAbc p. 47 (Dorybės) = TŽ I p. 322.

722. Be d i e v o žinios plauks nuo galvos nekrimt.
be Dijwo żinios płauks nu gałwos nekrimt SDF 27 p. 157; ... nekris DAbc p. 48 (Dorybės) = TŽ I p. 322.

723. D i e v o žinioj vis yra.
Dĩjwo żĩnio wĩs yra DAbc p. 48 (Dorybės) = TŽ I p. 323.

724. Kas d i e v o žadėta, bus ir atteista.
Kas diewa żadieta, bus ir atĩista SDF 27 p. 160 (iš Milkaus); Kas nu Dĩjwo yra ... atĩjsta DAbc p. 48 (Dorybės) = TŽ I p. 323.

725. Nuo d i e v o žadėtosios neišvengsi.
nu Díjwo żadietosęs neiszwengsi SDF 27 p. 156; Żadietosęs nu Dĩjwo... DAbc p. 47 (Dorybės) = TŽ I p. 322.

726. Prie d i e v o vis galima yra.
pri Dijwa wis galema yra SDF 27 p. 160 (iš Milkaus); pas Díjwo wìs yra galemo SDF 27 p. 156 ≈ DAbc p. 47 = TŽ I p. 322.

727. Prie d i e v o visi lygūs.
pri Dĩjwo wissi ligĩ SDF 27 p. 157; Pas Dĩjwą... DAbc p. 48 (Dorybės) = TŽ I p. 322.

728. Prie kam d i e v o yr galybė, dėl to kožnam čėse linksmybė.
Prie kom Diewa ir galibie, diel to kożnam cziesi linksmibie SDF 95(3); Pri kô Diewo yr' galybe, dieł to kôżnami cziesĩ linksmybe LMD I 226(490) = DDŽ p. 168.

729. Su d i e v o padėjimu vis nuveiksi.
Só Dĩjwo padiejemó wis nuwejksi SDF 27 p. 157 ≈ DAbc p. 48 (Dorybės) = TŽ I p. 322.

730. Vis yra d i e v o rankoj.
wĩs yra Dĩjwo rąko SDF 27 p. 156 ≈ DAbc p. 47 (Dorybės) = TŽ

I p. 322; ... Dĩjwo walio SDF 27 p. 156≈DAbc p. 47 (Dorybės)=TŽ I p. 322; ... Dĩjwo żinio SDF 27 p. 161 (iš Milkaus).

731. D i e v s daug duod, bet daugesniai dar tur.
Dijws daug doud, bet daugesnej dar tur SDF 27 p. 156≈DAbc p. 47 (Dorybės)=TŽ I p. 322; ... daug dawę... pas Dìjwo lĩko SDF 27 p. 156; ... dar sau lĩko DAbc p. 47 (Dorybės)=TŽ I p. 322; Daugesnė dar yra pas Pona Dijwo SDF 27 p. 161 (iš Milkaus). Sp. KrvP I p. 442, DRR p. 340.

732. D i e v s davė, dievs ir atėmė.
Dìjws dawę dìjws ir atiemę SDF 27 p. 156≈SDF 27 p. 161 (iš Milkaus); Dĩjws doud Dĩjws ĩr atem DAbc p. 47 (Dorybės)= =TŽ I p. 340.

733. D i e v s yra neveikus, bet ir nemaršus.
Dîiws yra ne weikùs, bet îr nemarszus SDF 27 p. 64 (iš. Milkaus); ... bet nemarszós SDF 27 p. 160 (iš Milkaus); ...nuwejkós, bet ĩr nemarszós DAbc p. 48 (Dorybės)=TŽ I p. 323.

734. D i e v s yra večasis gaspadorius.
Dìjws yra wecósís gaspadoriòs SDF 27 p. 156; ... weczasis... DAbc p. 47 (Dorybės)=TŽ I p. 322.

735. D i e w s mitins.
Dĩjws mitys SDF 27 p. 156.

736. D i e v s visados rūpinas apei savo šeimyną.
Dijws wissados rupinas ape sawo szejminą SDF 27 p. 156; ... toitimpôs, rupĩnas sawo szejminó DAbc p. 48 (Dorybės)=TŽ I p. 322.

Nedavęs d i e v s kiaulei ragų — visą svietą išbadytų.
Žr. Nr 930.

737. Pavalgydinęs d i e v s guldo žmogų.
pawalgidinęs Diiws gùłda żmogu SDF 27 p. 166 (iš Milkaus)≈ ≈DAbc p. 48 (Dorybės)=TŽ I p. 323; Prìwalgidinìs Deiws zmogu gulda żaden chory nieumiera zgłodu [*lenk.* nė vienas ligonis nemiršta iš bado] SDF 27 p. 159 (iš Milkaus).

738. Sergėkis, ir d i e v s neprastos.
Sergiekies yr Diews neprastos LMD I 226(232)≈SDF 161 p. 5≈ ≈DAA p. 44. Sp. SchLG p. 77.

739. Sergėtąj[į] ir d i e v s sergi.
Sergietąj yr Diews serga LMD I 226(233).

740. Su teisiu ir d i e v s yra.
Só tejsió ĩr Dĩjws yra DAbc p. 48 (Dorybės)=TŽ I p. 323.

741. Teisiam ir d i e v s paded.
Tejsem ir Dĩjws paded SDF 27 p. 161 (iš Milkaus)≈DAbc p. 48 (Dorybės)=TŽ I p. 323.

742. Ir tu dar su d i e v u pirštu nesukišai.
Jr tu dar su Diewu pyrztu ne sukiszaj SDF 161 p. 2≈DAA p. 47. Sp. SchLG p. 78.

743. Kas su d i e v u, ir dievs su tuomi.
Kas só Dijwó ir Dĩjw's só toumi SDF 27 p. 156≈DAbc p. 48 (Dorybės)=TŽ I 322.

744. Su d i e v u nebarsies.
so Dĩjwó nebarsis SDF 27 p. 156≈DAbc p. 47 (Dorybės)=TŽ I p. 322; ... negał bartĩis SDF 27 p. 162 (iš Milkaus); só ponó Díjwo ... SDF 27 p. 160 (iš Milkaus).

745. Su d i e v u veiku.
só dĩjwò wejkó SDF 27 p. 161 (iš Milkaus); Só Dĩjwó yra ... DAbc p. 48 (Dorybės)=TŽ I p. 323.

746. D i e v u i daugiaus rūp kaip mums.
Díiwou daugíaus rup, kajp mums SDF 27 p. 158 (iš Lepnerio); ... rup neżmóniems DAbc p. 48 (Dorybės)=TŽ I p. 322. Sp. KrvP I p. 463.

747. Teksi d i e v u i a p s v i l ę s.
tíksi dîíwou apswîles SDF 27 p. 163 (iš Milkaus); Teksi Dĩjwui... DAbc p. 48 (Dorybės)=TŽ I p. 323.

748. Ne vakar d y g ę s.
newakar digęs SDF 27 p. 166 (iš Milkaus)≈DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

749. Kad d i r b i, dirbk nestovėk.
Kad dyrbi dyrbk nestowiek LMD I 226(99).

750. D i r b t i negalėdams, bili ką anuoju.
dirbte negaliedams bili kon anouiu SDF 27 p. 162 (iš Milkaus); ... nébguliedams byli kou beanou DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

751. Girto d o v e n a — paiko džiaugsmas.
girto dowina, paiko dziaugsmus SDF 27 p. 162 (iš Milkaus)≈ ≈DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 324.

752. Prie d r ą s o s reik ir galės.
Pri drąnsos rejk ir gales SDF 21 p. 2. Sp. LTt V p. 125.

753. Kad d ų g n ą dėsma, tad regėsma.
Kad dugną diesma, tad regiesma SDF 1≈SDF 161 p. 2≈SDF 20 p. 86=DAA p. 47. Sp. DRR p. 426, SchLG p. 79.

754. D u k r e l ė suskato, matušė suprato.
Dukrele sóskato, matusze sóprata LMD I 226(419); ... mutusze sóprato DAA p. 48; Kaip duktele suskato, ir matusze suprato SDF 27 p. 161 (iš Milkaus). Sp. SchLG p. 79.

Kaip d u k t e l ė suskato, ir matušė suprato.
Žr. Nr 754.

755. D u k t e r e l e, nesuklojusi kraitį, nemik pokaitį.
Dukterele ne sókłoiusi krajtĩ nemĩk pakajtĩ LMD I 226(452)= =DDŽ p. 168.

756. Gera d u k t e r e l ė, tokia kaip motinelė.
Gièra dukterele tokie kayp motinele LMD I 226(35)≈DAA p. 40. Sp. L p. 78, SchLG p. 78.

757. Norint d ū m a i akis ėd, bet šilta.
Norint dumay akis jed, bet szyłta LMD I 226(146), *red.:* prieš „bet" buvo įrašyta „byli" ir išbraukta.

758. Svetimi d ū m a i akis graužs.
Swetimi dumaj akis grauż SDF 161 p. 5≈DAA p. 43; ... akis jedzia LMD I 226(217). Sp. L p. 67, LTt V p. 307, SchLG p. 79.

759. Nekask d u o b ė s kitam — pats įkrisi.
Nekask doubies kitam, pats ikrīsi LMD I 226(338)≈DDŽ p. 165; ... kitam duobies... DAA p. 42; Nekask duobies po koju, patsay... LMD I 226(147). Sp. L p. 42, SchLG p. 79.

760. Kas d u o d, tas ir tur.
Kas důd, tas īr tór DAA p. 49. Sp. SchLG p. 79, LTt V p. 294.

761. Alkanam ir juoda d u o n a skani.
Ałkanam yr juoda duona skani LMD I 226(8)≈DAA p. 39. Sp. L p. 59, DRR p. 375, SchLG p. 79.

762. D u o n a avižainė, putra dirsainė.
Douna awīżajne, putra dīrsajne LMD I 226(481)=DDŽ p. 168.

763. Juoda d u o n a — ne badas.
Jouda douna ne badas LMD I 226(468)=DDŽ p. 168. Sp. DRR p. 270, SchLG p. 79.

764. Kad ir juoda d u o n a, bet tabokas baltas.
tabokas — kad ìr jouda douna bet tabokas baltas SDF 15 p. 14.

765. Neskani d u o n a, ne savo peiliu riekta.
Neskani duona ne sawa peyliu rieykta LMD I 226(161), *red.:* „ne sawa" išbraukta, įrašyta „swetymu"; Neůskani... swetīmó pejló... DAA p. 42. Sp. DRR p. 376, SchLG p. 79.

766. Norint juoda d u o n a, bet skani.
Norint juoda duona bet skani LMD I 226(156).

767. Pirkta d u o n a neskalsi.
Pyrkta duona neskalsi LMD I 226(192)≈DAA p. 43. Sp. SchLG p. 79.

768. Verk d u o n a, veltui valgoma.
Werk douna wełtuj wałgoma LMD I 226(397)=DDŽ p. 166. Sp. DRR p. 269, SchLG p. 79.

769. Żyčiota d u o n a skanesnė.
Zićiota duona skanesnė LMD I 226(280).

770. D u o n e l ė skani rūgšta, dėl to, kad pirkta.

Dounele skanį, rukszta, dieł tô kad pìrkta DAbc p. 56 (Veikimo)=TŽ I p. 327.

771. Jei nekaltas esi, d u r i s uždaryk, o jei kaltas, kojas taisyk.

Jej nekałtas esi durys óżdarik, o jei kałtas kojès tajsik DAA p. 46. Sp. SchLG p. 79.

Tarp d u r ų nekišk pirštą.

Žr. Nr 1211.

772. D u r n i u s duod, išmintings im.

Durnios doud īszmintings jem LMD I 226(341)=DDŽ p. 165. Sp. DRR p. 269, SchLG p. 79.

773. Baldos kaip nekrikštyta d ū š i a.

Bałdos kajp nekrīksztyta dusze DAA p. 499. Sp. L p. 132, SchLG p. 108.

774. D ū š i a — ne laukai, gal veikiai pastiprinti.

Dusze ne łaukaj, gał wejkiej pastyprinty SDF 161 p. 1.

775. Roda būtų d ū š i a į dangų, bet griekai neįleidž.

Roda butum dusia i dangu bet griekay neileydz LMD I 226(210).

776. Pakank mums tų d v a r o loskų.

Pakąk mums tu dwara łosku LMD I 226(197); ... tos dwaro łoskos DAA p. 43. Sp. LTt V p. 169, DRR p. 376.

777. Svetima d v a s i a visuomet dvok.

Swetima dwase wisumet dwok SDF 161 p. 5; ... wissados... DAA p. 43—44; ... wysumet smyrdzia LMD I 226(217/1). Sp. SchLG p. 79.

778. Kas girts nebagots, tas ir d v ė s, nieko neturės.

Kas girts nebagots, tas ir dwies nieko netùries SDF 27 p. 166 (iš Milkaus)≈DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326; Kas patiots ne bagots, tas yr dwies ne turies SDF 161 p. 1.

Kas pačiuots nebagots, tas ir d v ė s, neturės.

Žr. Nr 778.

779. Be d v y l e k i o nėr nė proto.

Be dwìlekie, nìer nie prota SDF 161 p. 6; ... dwilekio... proto DAA p. 45. Sp. SchLG p. 79.

780. D v i l i n k l i e ž u v i u i netikėk.

Dwilinklījżuwiuj netīkiek LMD I 226(375)=DDŽ p. 166. Sp. SchLG p. 79.

781. Jis d ž i a u g i a s kaip išklydęs.

jis dziaugas kajp iszklydes SDF 1; Dziaugas kajp... SDF 20 p. 85.

E

782. Traškančioji e g l ė ilgiaus stov.
Traszkąntoie egle ĩlgiaus stow LMD I 226(360)≈DDŽ p. 166. Sp. L p. 98, LTt V p. 93, DRR p. 269, SchLG p. 80. Plg. Nr 1026.

783. Tas ė j u s, tas nėjus.
Tas ejus tas nejus SDF 161 p. 5≈DAA p. 44; Tas pats ejus tas pats ne ejus LMD I 226(245). Sp. L p. 38, SchLG p. 80.

784. Išėjo kaip e ž y s mielių.
Iszeię kajp eźis mîjlû LMD I 226(336)=DDŽ p. 165. Sp. DRR p. 269.

785. Pučias kaip e ž y s.
Pótas kajp eżis LMD I 226(401)=DDŽ p. 167.

G

786. G a i d y s ką iškas, tą ir sules.
Gajdys kou ĩszkas tou ĩr sóles LMD I 226(329)=DDŽ p. 165. Sp. SchLG p. 80.

787. G a i d y s manęs nepabaidys.
Gajdys mąnęs nepabajdis LMD I 226(352)=DDŽ p. 166.

788. Ir g a i d y s, per tvorą lėkęs, kas grūdą.
Ir Gajdys par tworą liekęs kas grudą LMD I 226(330)=DDŽ p. 165. Sp. SchLG p. 80.

789. G a i d ž i o duotas, avino graibo.
gaidzio doutas awiną graybo SDF 27 p. 162 (iš Milkaus); Gajdi ... awĩno... DAbc p. 54 (Veikimo)=TŽ I p. 326. Sp. DRR 341.

Kaip aklas aklą g a l vesti?
Žr. Nr 1537.

790. Kas tą g a l sakyti, kad to nematyti.
Kas tą gał sakity, kad to ne matity LMD I 226(91).

791. Ne brangu, kad g a l gauti.
Ne brangu, kad gal gauty LMD I 226(171), *red.:* prieš „Ne brangu" buvę irašyta „Nier tay" ir išbraukta≈DAA p. 43. Sp. SchLG p. 80.

792. Ir g a l ą gausi, neragausi.
Jr gałą gausi, neragausi SDF 20 p. 86≈SDF 161 p. 1. Sp. PP p. 351, LTt V p. 329, DRR p. 426.

793. Kam čia teks šūdinasis g a l s?
Testio, kam cze teks szudinasis gałs SDF 27 p. 166 (iš Milkaus)≈DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

794. Kieno g a l i a, to ir valia.

Kieno gale to yr wale LMD I 226(78)≈SDF 27 p. 166 (iš Milkaus)≈DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I p. 324; ... tejsybe DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I p. 324; Kièno wale, to ir teisíbe SDF 27 p. 160 (iš Milkaus). Sp. LTt V p. 179, DRR p. 341.

795. Durna g a l v a, kojoms klapats.

Durna gałwa, kojoms kłapats SDF 15 p. 12≈SDF 161 p. 3=DAA p. 48. Sp. SchLG p. 80.

796. Norėdams, kad tau g a l v ą iššukuotų, spjauk kitam į akį.

Noriedams kad tau gałwą iszszukuotum, spiauk kitam i akį LMD I 226(514); ... īszszukůtī... DAA p. 46. Sp. SchLG p. 80.

797. G a l v o s rėda galiu užmokėti.

Gałwos rieda galu użmokiety SDF 161 p. 2; ... riedą, gałwu óżmokiesi SDF 20 p. 86≈DAA p. 47.

798. Tyliam nepramuš g a l v o s.

Tiłam ne pramusz gałwos SDF 27 p. 160 (iš Milkaus); Tylem... DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 323. Sp. LTt V p. 110.

799. Stypinėj kaip g a n d r a s *arba* gervė.

Stypinie kaip gąndrós arba gerwe SDF 27 p. 156.

800. Šykščioji g a s p a d i n ė ir šunį iš krūžo lakin.

Szyksztoie gaspadine ir szuni isz krużo łakén SDF 21 p. 1.

801. Kad g a s p a d o r i u s linksmas, svečiai belinksmesni.

Kad gaspadorius linksmus, swetey belinksmesni LMD I 226(69); ..., swetis belinksmesnis DAA p. 41. Sp. SchLG p. 80.

802. Katras g a s p a d o r i u s neprižiūri, tas nieko neturi.

Katras Gaspadoriós neprižiuria, tas nieka neturia LMD I 226(488)=DDŽ p. 168≈MDB p. 30. Sp. LTt V p. 346, SchLG p. 80.

803. Koks toks, vienok g a s p a d o r i u s.

Kôks tôks wíenog gaspadorīós DAA p. 41.

804. Ko mes g ė d ž i a m ė s, to ir slepiamės.

Ko mes giedziamies to yr slepamies LMD I 226(88), *red.*: „giedziamies" pakeista į „giedziamos", „slepamies"— į „slepamos"; ... giedamos, ... slepamos DAA p. 41. Sp. SchLG p. 81.

805. Kad ne g e g u ž ė, nekukuok.

Kad ne Gieguzíe, ne kukouk SDF 161 p. 4.

806. Kaip g e g u ž ė užrištomis akimis išrinko sau vyrą.

Kaip gegužie, óżrisztomis akimis iszrinko sau wyrą SDF 27 p. 156; ... īszsiskyrę sau ... DAbc p. 54 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

807. Vypso kaip g e l ž e l ę radęs.

Wypso kaip gelzeli rades SDF 1≈DAA p. 47≈LMD I 226(362)= =DDŽ p. 166≈LMD I 226(487); Wypso ił [it?] ... DDŽ p. 168; Ko wipsaj kaip... SDF 161 p. 1. Sp. SchLG p. 81.

808. Kalk g e l ž į, iki karštą, kaip užšals, nebįkalsi.

Kalk gelżi iki karsztą, kajp óższałs nebikalsi SDF 20 p. 86; Pakoł karszta kałk gielżi LMD I 226(194)≈DAA p. 43. Sp. L p. 85, DRR p. 376, 426, SchLG p. 81.

Pakol karšta, kalk g e l ž į.

Žr. Nr 808.

809. Ir g e l ž i s nudilsta.

Ir gielzis nudyłsta LMD I 226(273); ... nudił SDF 161 p. 6; ... nudeł DAA p. 44. Sp. L p. 105, SchLG p. 81.

810. Piktu piktą g e n.

piktù piktą gen SDF 27 p. 158≈SDF 27 p. 163 (iš Milkaus); ... pîktą gnes [?] SDF 27 p. 164 (iš Milkaus); ... waro DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323. Sp. LTt V p. 239, DRR p. 340.

811. G e n y s margas, o sviets dar margesnis.

gennys margas o Swets dar margésnis SDF 27 p. 156; ... marg's swiet's ... DAbc p. 48 (Prityros)=TŽ I p. 323; ... margs ... *arba* ... margs zmogaus giwenimas dar margesnis SDF 27 p. 156; ... in der Welt geht es sehr toll zu [*vok.* gyvenimas yra tikra velniava] SDF 27 p. 162 (iš Milkaus); ... żmôgaus gywenîms dar margésnis DAbc p. 48 (Prityros)=TŽ I p. 323. Sp. PP p. 179, LTt V p. 218, DRR p. 340.

812. Tolimi g e n t y s — didi meilė, artimi gentys — vieni vaidai.

tolimî gíntys dide meile, artimî gentys wîinî waidai SDF 27 p. 161 (iš Milkaus); ... géntys... barnej DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 324. Sp. LTt V p. 164.

813. G e r k — ne siusi, ne pusi.

Gerk ne siusi, ne pusi SDF 1≈SDF 161 p. 2≈DAA p. 47. Sp. SchLG p. 81.

814. Ger g e r t i, bet sunku pagiriotis.

Gier gèrti bet sunku pagirioties LMD I 226(41), *red.:* „pagirioties" galūnė „es" nubraukta; Gieró ... pagîriotî DAA p. 40. Sp. SchLG p. 81.

815. Trokšt kaip g e r v ė giedros.

Trokszt kajp gérwe giedros DAA p. 49. Sp. SchLG p. 108.

816. G i l t i n ė neveiz į dantis.

Gîltìne ne wejz i dąntys SDF 20 p. 86≈SDF 27 p. 165 (iš Milkaus)≈DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326≈DAA p. 47 ... i dantys newejz SDF 21 p. 1; Ne wejz giltyne tantun *v.* i dantis SDF 161 p. 2. Sp. L p. 14, DRR p. 426, SchLG p. 84.

817. Raus tave g i l t i n ė.

Raus tawi gîlînî DAbc p. 56 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

818. G i l t i n i ų kalpa.

Gîltîniû kałpa DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

819. G i l t i n i ų prajovas.

prajowas — giltìniû prajowas nuntius mortis, prorok [*lot.* mirties pasiuntinys *lenk.* pranašas] SDF 15 p. 14; ... prajow's LMD I 226(431)=DDŽ p. 167.

820. Koks g i m ė, toks ir mirs.

Koks gimė toks yr myrs LMD I 226(116)≈DAA p. 42. Sp. L p. 39, SchLG p. 81.

821. G i n k — nepagink, mesk — neužgauk.

Gink nepagink, mesk neužgauk SDF 161 p. 6.

822. G i n k i s, numiręs nesiginsi.

ginkes, numires nesiginsi SDF 27 p. 162 (iš Milkaus); ... nebginsys DAbc p. 53 (Veikimo). Sp. PP p. 112=TŽ I p. 325, DRR p. 341.

823. Bepigu g i n t i s i, kad bėg.

Bepigu gintiesi, kad bieg LMD I 226(19); ... negintĩ ... DAA p. 39. Sp. SchLG p. 90.

824. Pačių g i r a nerūgšta.

Paćiu gira ne rukszta LMD I 226(202)≈DAA p. 43. Sp. SchLG p. 81.

825. Kaip aklas po g i r i ą klaidžioja.

Kayp akłus po giri kłaudzioja [kłaidzioja?] LMD I 226(80), *red.*: „kłaudzioja" galūnė „ja" nubraukta.

826. Svetimoj g i r i o j didesnis garsas.

Swetimoy girioyi didesnis garsus LMD I 226(212)≈SDF 161 p. 5≈DAA p. 43. Sp. DRR p. 376, SchLG p. 81.

827. Greits kaip apatiniasis g i r n ų akmuo.

Greits kajp apatĩnesis gĩrnû akmou LMD I 226(391)=DDŽ p. 166; Wos judynas kayp girnu kulis LMD I 226(261), *red.*: po žodžio „girnu" prirašyta „apatinesis akmů"; Wôs jud, kajp gĩrnû apatĩnesis akmů DAA p. 44; Wos jud kajp girnu apatinejsis kulis. SDF 161 p. 6. Sp. PP p. 343, DRR p. 269, SchLG p. 109.

828. G i r t u o k l i u i ir lašas brangus.

gìrtuklys — girtuklou ìr łaszós brąngós SDF 15 p. 14; Gĩrtukluj... SDF 20 p. 86; ... yra brąngós DAA p. 48. Sp. PP p. 91, LTt V p. 140, DRR p. 426, SchLG p. 82.

829. Mažas g y v a t ė s kandis, bet sopulys didis.

Mažus giwates kąndis bet sopulis didis SDF 161 p. 6, DAA p. 45. Sp. LTt V p. 234, DRR p. 376.

830. Viens g y v e n, antras mojuoj.

Wéns gywen, ąntrós mojou LMD I 226(302)=DDŽ p. 165. Sp. SchLG p. 82.

831. Jei g y v e n t i n a, pragyvens, jei vargtina, prasivargs.

ie giwentina pragiwens, ie wargtina prasiwargs SDF 27 p. 162 (iš Milkaus)≈DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

832. G y v o l i ų nepakleidęs, neik prie žynio.
Giwolû nepaklejdęs nejk pri żnĩ LMD I 226(453)=DDŽ p. 168. Sp. DRR p. 270.

833. G r a ž y b e pačios neapsidarysi.
Grażybi paczios neapsydarisi SDF 161 p. 3.

834. Ištižęs kaip g r y b s.
Jsztíżęs kajp gryb's SDF 21 p. 1.

835. Kieno g r i e k a s, to ir pakūta.
Kieno griekas to yr pakuta LMD I 226(126)≈DAA p. 42.

836. Už g r i e k u s gailėti galim paspėti.
spietĩ — kad óż griekus gajlietĩ galem paspietĩ SDF 15 p. 8.

837. Karšta kaip g r i k i ų košė.
Karszta kajp grìkû kosze SDF 21 p. 1.

838. G r i o v į neperšokęs, nesakyk „up".
Griowĩ neparszokęs nesakyk óp SDF 27 p. 164 (iš Milkaus)≈ ≈DAbc p. 51—52 (Prityros)=TŽ I p. 324.

839. Paliko it g r o b ą pūtęs.
Palîko ít grôbą putes SDF 27 p. 166 (iš Milkaus)≈DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I 325.

840. G r o b s į grobą lend.
grobs i grobą lend SDF 1≈DAA p. 47≈LMD I 226(304)=DDŽ p. 165. Sp. DRR p. 269, SchLG p. 109.

841. Nė g r ū d o, nė šūdo.
Jsz to darbo nebus nè grudą, ne szudą SDF 20 p. 86.

842. Devyni g u d a i vieną aviną pjauna.
dewìnì gudai wĩina awina piauna. daug zmoniu maż darbo SDF 27 p. 162 (iš Milkaus); ... ôżi piaun DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326. Sp. KrvP I p. 423.

843. Spaudyk kaip g u d a s dūdą.
Spaudyk kajp Gudas dudą SDF 21 p. 1.

844. Kaip g u d s dievui, taip dievs gudui.
Kajp Guds Diewyì [Diewui?], tejp Diews Guduj SDF 1; ... Gudas... Diewas... SDF 20 p. 85—86.

845. Bugštus dvijau g u l.
Buksztus dwijau guł LMD I 226(299)≈DAA p. 40. Sp. KrvP I p. 300.

846. G u m b ą gausi, ne kiaušynę.
Už tawą darba gumbą gausi, ne kiauszynę SDF 21 p. 1.

847. Kas g u v e s n i s, tas gyvesnis.
Kas guwesnis tas giwesnis SDF 161 p. 1.

848. G v a l t u (varu) bučiuojant, dvasia dvok.
Gwałtó (waró) bucziouint dwase dwôk LMD I 226(340)=DDŽ p. 165.

I

849. Ką piktas į d ė s, ir geras neišims.
Ką pyktas idies yr gieras ne iszims LMD I 226(64); Ků pȋkts..., to ȋr gér's... DAA p. 40. Sp. DRR p. 375, SchLG p. 93.

850. Ilgą i e š m ą bedrožiant, šuo kepenę pagaus.
ȋlgą ȋjszma bedrożont szou kepenę pagaus SDF 27 p. 162 (iš Milkaus); ... drożąnt ... pagaun DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I p. 324; Jiszmą ȋłgaj... pagaun DAA p. 40.

851. Y l o s maiše nepaslėpsi.
Iłas mayszi ne paslepsi LMD I 226(54)≈DAA p. 40≈DAA p. 45. Sp. LTt V p. 325, SchLG p. 82.

852. Kuri čia tave i n d ė v ė pjaun?
Kóri cze tawi Indìevȋ piaun? DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326; Kórios... Indìewes... DAbc p. 56 (Veikimo)=TŽ I p. 326. Sp. DRR p. 341.

853. Ar ne i n d ė v i ų pjaunams?
ar ne Indiewiû piaunam's DAbc p. 56 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

854. Sustingst i n g i s ir lovoje.
Sóstingst ȋngis ȋr łowoje DAA p. 46.

855. Y r a ko klausyti, o nėra ką pasakyti.
Ira ko kłausity o niera ką pasakity LMD I 226(48); ... ko kam pasakytȋ DAA p. 40. Sp. SchLG p. 84.

856. Lengviau y r a liepti nekaip dirbti.
Lengvìaus yra lȋjptȋ, nekajp dirptȋ DAA p. 46. Sp. SchLG p. 87.

857. I r k l u marės neperplauksi.
Jrkłu mares neparpłauksi SDF 161 p. 6≈DAA p. 44—45. Sp. SchLG p. 82.

858. Augęs ir ūgterėjęs, ir i š m i n t į praaugęs.
auges ir ugterieies, ir iszminti praauges Herzlügner [*vok.* didžiausias melagis] SDF 27 p. 162 (iš Milkaus)≈LMD I 226(461)= =DDŽ p. 168; ... parauges SDF 27 p. 156≈DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325. Sp. SchLG p. 109. Plg. Nr 1241.

859. Nieks i š m i n t į nepareina.
nieks iszminti neparrejna SDF 1≈SDF 20 p. 85.

860. Ką jaunas i š m o k s i, tą senas tebrasi.
Ką jaunas iszmoksi, tą senas tebrasi LMD I 226(134/1), *red.*: žodis „iszmoksi" išbraukta, įrašyta „paprasi"; Ků... paprasi, tů... DAA p. 42. Sp. L p. 71, DRR p. 375, SchLG p. 92.

861. Išsižiojęs nestovėk.

Isižiojes nestowiek LMD I 226(381)=DDŽ p. 166. Sp. SchLG p. 91.

J

862. Kur jaučia, ten ir siaučia.

Kór jauczia, ten ir siauczia SDF 1≈SDF 20 p. 85. Sp. DRR p. 426.

863. Jaunybė — paikybė.

jaunibe pajkibe SDF 27 p. 162 (iš Milkaus)≈DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 324.

864. Jautį ir be vadžios pavarysi, o drigantą nė gaute nesugausi.

Jautī īr be wadzios pawarisi, o drigąntą niegautî nesógausi DAA p. 45; Sp. SchLG p. 82.

865. Visą jautį suėdęs, uodega užspringo.

Wissa jauti sujedęs, ůdegù ùžsprìnga SDF 21 p. 2. Sp. LTt V p. 314.

866. Javai kojomis nunešti.

Jawaj koiomis nunesztį LMD I 226(379)=DDŽ p. 166.

867. Palengva jodams, toliaus stosis.

Palengwa jodams toliaus stosis LMD I 226(180); Palengwaj... nujosi DAA p. 43. Sp. SchLG p. 82.

868. Šventas Jonas nebūt ponas: su žolynu ir su uoga ir su blauzda nuoga.

Szventas Jonas / Nebut ponas / Su žolynu ir su uoga / Ir su blauzda nuoga MDB p. 58. Sp. LTt V p. 380.

K

869. Kailiniai pečiaus (kakalio) nešildo.

Kajlinej pecziaus (:kakalę:) nesziłdo LMD I 226(416); ... (kakalo) ... DDŽ p. 167. Sp. SchLG p. 83.

870. Svetimi kailiniai nešildo.

Swetimī kajlinej neszīłdo LMD I 226(344/2)≈DDŽ p. 165. Sp. L p. 57, LTt V p. 304, DRR p. 269, SchLG p. 83.

871. Kailiniais išverstais baido.

Kajlinejs īszwērstejs bajdo LMD I 226(339/1)=DDŽ p. 165.

872. Už vieną k a i l į dirbtą dešimtį duod nedirbtų.

úź wĩiną kaili dîrbtą deszimti doud nedîrbtû SDF 27 p. 164 (iš Milkaus)≈DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I p. 324. Sp. LTt V p. 162.

Bepigu iš svetimo k a i l i o nerėžti plačias nagines.

Žr. Nr 1319.

873. K a i l i s iššukuotas minkštesnis, o pati tykesnė.

Kaylis iszokoutas minksztesnis o Pati tikiesny LMD I 226(118), (227); ... ĩszkajsztas... tilesnĩ DAA p. 42. Sp. SchLG p. 83.

874. Valgyk, kad k a i l i s kaulų nepamestų.

Walgyk kad kajlis kaułu nepamestu LMD I 226(313)=DDŽ p. 165. Sp. LTt V p. 269, SchLG p. 109.

875. Vieną kerpant, antram k a i l i s dreb.

Wĩjną kérpąnt, ąntram kajlis dreb LMD I 226(415)=DDŽ 167. Sp. DRR p. 270, SchLG p. 83.

Ar k a i r e, ar dešine — vis gerai.

Žr. Nr 695.

876. Kaip k a k a r y k o, teip kakaryko.

Kajp kakaryko tejp kakaryko LMD I 226(413)≈DDŽ p. 167. Sp. L p. 122, SchLG p. 83.

877. Norint girtas (norint be proto), vienok k a k t a sienos nedaužo.

Norint girtas (norint beprota) wienok kaktu sienas nedauża LMD I 226(168).

878. K a k t a mūro nepradauši.

Kaktu mura ne pradauszi LMD I 226(104); Kaktó sĩenos... DAA p. 41. Sp. L p. 22, SchLG p. 83.

879. Viens k a l, antras zalatij.

wiens kał, ąntrus żałatij SDF 161 p. 6≈DAA p. 44.

880. K a l b, kaip [skalb]te skalb.

Kalb kajp [...]ti skalb SDF 21 p. 2. Sp. LTt V p. 111.

881. K a l b a saldi, bet jo širdyj tručyzna.

Kałba saldi bet jo sirdiey trucizna LMD I 226(60), *red.:* „jo" išbraukta; ... saldi bet neswejka DAA p. 40. Sp. SchLG p. 83.

882. Su girtu dvi k a l b i, su durnu du turgu.

sù gîrtù dwe kalbe su durnù dù turgù SDF 27 p. 165 (iš Milkaus)≈DAbc p. 52 (Prityros)=TŽ I p. 324. Sp. LTt V p. 104.

883. Jo k a l b o s ir į vežimą nesukrausi.

Jo kałbos yr i weżima ne sukrausi LMD I 226(56)≈DAA p. 40. Sp. DRR p. 375, SchLG p. 109.

884. K a l b o s vežimais, o naudos už grašį.

Kałbos weżímaís o naudo uź graszi SDF 21 p. 2. Sp. PP p. 369.

885. Nuo **kalbos** numanyti, kas esąs.
nu kalbos numanyti, kas esąs SDF 1≈SDF 20 p. 85. Sp. DRR p. 426.

886. Tokios pikto **kalbos**, kokios vilko maldos.
Tôkės pĩkto kalbas, kôkes wĩlko małdas DAA p. 46. Sp. LTt V p. 114, SchLG p. 83.

887. **Kalės** mazgu sumezgė.
kalęs mazgó sómezgę DAA p. 40.

888. Aš jam **kalną** pyliau, jis man duobę kasė.
asz jam kalna pilau, íjs man doubę kasę SDF 27 p. 162 (iš Milkaus)≈DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325; ... o is [jis] ... SDF 161 p. 1.

889. Geriaus lipti į **kalną** nekaip kristi.
Gieriaus lipti i kałna, ne kajp kristi LMD I 226(512)≈DAA p. 48. Sp. SchLG p. 83.

890. Už **kalnui** ir būbnas garsus.
Óz kałnuj ir bubnas yra garsós SDF 1; ... ir bubnós garsesnis SDF 20 p. 86. Sp. DRR p. 426.

891. Dėl ko **kalvis** reples laiko?
Diełko kalwis reples łajka? LMD I 226(29); Kam kalwis... LMD I 226(122).

892. Savo vlosnas **kampelis** daug vertas.
sawa włosnus kompelis daug wertas SDF 27 p. 159 (iš Milkaus).

893. Kas **kantresnis**, tas vyresnis.
kas kąntresnis tas wiresnis DAbc 56 (Veikimo)=TŽ I p. 327.

894. Tankiai muš **karčemoj** ir negirtus.
Tąnkiej musz karčzemo ir negirtus LMD I 226(508)≈DAA p. 46. Sp. LTt V 231, SchLG p. 83.

895. **Karei** kilus, pametęs ir valgį, galąsk dalgį.
Karej kĩłos, pametęs ir walgi, gałousk dalgi LMD I 226(486)≈ ≈DDŽ p. 168. Sp. DRR p. 270.

896. Ant palinkusio **karklo** visos ožkos šok.
Ant palinkusia karkła wysas wozkas szok LMD I 226(9); ... ĩr óžkas ... DAA p. 39. Sp. DRR p. 375, SchLG p. 83.

897. Ko žiopčioji kaip **karosas**?
Ko żiobtioi kajp karosós LMD I 226(446/1)=DDŽ p. 167. Sp. DRR p. 270, SchLG p. 83.

898. Viens **karts** nemaluos.
wens karts nemałous SDF 1=SDF 27 p. 166 (iš Milkaus)≈SDF 161 p. 2≈SDF 161 p. 6≈DAA p. 44; ... kartas... LMD I 226(266).

899. Ne tuo **kartu** šunis lakink, kad vilks po bandą.
Ne tuo kartu szunis łakink, kad wyłks po banda LMD I 226(164),

red.: „tuo kartu" išbraukta, įrašyta „ciesas"; „łakink" pakeista į „łakinty"; Nełajks szunys łakintī, kad wilks bąndoīe DAA p. 43. Sp. L p. 116, SchLG p. 86.

900. K e l i a m o s k a r v ė s bloga varškė.
Kėłamos karwęs błoga warszkie SDF 20 p. 86=DAA p. 47; Kiełumos... SDF 161 p. 1. Sp. DRR p. 426, SchLG p. 84.

901. Ne mūsų tai k ą s n i s.
Ne musa tay kąsnis LMD I 226(142); Ne musû... DAA p. 42.

902. Pirmasis k ą s n i s virėjai.
Pyrmasis kąsnis wyriejey LMD I 226(189); ... kůsnis wīriejej DAA p. 43. Sp. L p. 84, LTt V p. 98, SchLG p. 86.

903. Juo k a t ę glosto, juo uodegą kel.
Jou kattę głosto jou oudegą kėł SDF 15 p. 14≈DAA p. 48; ... katìną głosta, ... katens ůdegą rījż SDF 20 p. 86; Katėns głostoms oudegą... LMD I 226(326)≈DDŽ p. 165. Sp. L p. 108, SchLG p. 84.

904. K a t e i pasiutus, ir pelenai dulk.
Katej pasiutùs ir pelìnaj dułk SDF 21 p. 2.

905. K a t e i žertas, pelei smertis.
Katė žertas, pele smertys SDF 27 p. 166 (iš Milkaus)≈DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326; Katey ... a peley werksmus LMD I 226(93); Katej ..., pelej werksmas DAA p. 41. Sp. L p. 69, SchLG p. 84.

906. Viso buvo, k a t ė s pieno nebuvo.
Wīsso buwo katęs pījno nebuvo LMD I 226(309)=DDŽ p. 165. Sp. DRR p. 269.

K a t i l s katilą vainoj, abu juodu.
Žr. Nr 1244.

Juo k a t i n ą glosto, jųo katins uodegą rėž.
Žr. Nr 903.

K a t i n s glostoms uodegą rėž.
Žr. Nr 903.

907. Ko nairais kaip k a t i n s, peleną prišikęs.
Ko najras kajp katīns peleną priszīkęs LMD I 226(473).

908. Smurgso kaip k a t i n s, užpelenyj sėdėdams.
smórgsoti — smórgso kajp katìns óżpelìnie siediedams SDF 15 p. 7.

909. Tvainykis kaip k a t i n s, smetoną nulaižęs.
Twaynikies kayp katyns smetona nułayzis LMD I 226(250)≈DAA p. 44; ... kajp katęn... SDF 161 p. 5.

910. Du k a t i n u viename maiše nesutilps.
Du katinu wienamy mayszi ne sutyłps LMD I 226(28); ... nesótełp DAA p. 40. Sp. L p. 108, DRR p. 375, SchLG p. **84.**

911. K e i k nekeik, nepamačys.

Kieyk nekieyk nepamaczis LMD I 226(124).

912. K e k š ę alba seną vedęs, vaikų netikėkis.

Kiekszy alba sena wedys wajkun ne tykiekies SDF 161 p. 1.

913. Baudžias kaip k ė k š t a i į užmarį lėkti.

Baudas kajp kieksztaj i óżmari liektī DAA p. 49.

914. Pametęs k e l i ą, keiksi takelį.

Pametes kieli, kiejksi takieli LMD I 226(504)≈DAA p. 46. Sp. LTt V p. 313, SchLG p. 85.

915. Tiesus k e l i a s pro pupas.

Tiesus kialias pro pupas LMD I 226(249)≈SDF 161 p. 5; pro pupas tìjsós keɫs SDF 27 p. 164 (iš Milkaus); ... kélas DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323.

916. K e l i u dievas (ved).

Kialó Dījwas (wed) LMD I 226(441)=DDŽ p. 167.

917. Užkliuvusis k e l m ą kerta.

ożklówóses keɫmą kerta SDF 27 p. 158 (iš Lepnerio); óżklówósesis īr ... kértaj DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323.

918. Ir mažas k e l m a s vežimą verčia.

ir mażas keɫmas weżimą werczia SDF 27 p. 160 (iš Milkaus); Ir mażós ... wertaj DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 323; Mażas kieɫms iszwercz weżimą SDF 161 p. 6; Mażus kielmelis yr dydziausi pawert weżima LMD I 226(137).

Mažas k e l m e l i s ir didžiausią paverč vežimą.

Žr. Nr 918.

919. Kaip iš k e l m o išspirtas.

Kajp īsz keɫmo īsspírtas DAbc p. 52 (Prityros)=TŽ I p. 325.

920. Ar į k e l n e s kiši?

Ar ì kelnès kiszi SDF 27 p. 163 (iš Milkaus)≈LMD I 226(455)≈≈DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

921. Velkas kaip k e l n i ų palaks.

Weɫkas kajp kelniû paɫaks LMD I 226(373)=DDŽ p. 166.

922. K e n č i a n č i a s i s pakenč.

kientątesis pakent SDF 27 p. 163 (iš Milkaus)≈SDF 27 p. 165 (iš Milkaus)≈DAbc p. 41 (Prityros)=TŽ I p. 324.

923. K e r č i a eglei ne brolis.

kerte *v [vel]* kerczia — kérczia eglej nebrolis SDF 15 p. 13≈≈SDF 20 p. 86≈DAA p. 48. Sp. SchLG p. 85.

924. Bepigu liuosam ir po k e r e negyventi.

Bepîgù lousam îr po kere negiwente SDF 27 p. 164 (iš Milkaus)≈DAbc p. 54 (Veikimo); Lousas īr po kerę begywen DAbc p. 54 (Veikimo). Sp. PP p. 141, LTt V p. 218=TŽ I 326. Sp. DRR p. 341.

925. Lėčioji k i a u l ė gilesnę šaknį knis.

Lietioie kiaule gīlesnę szakni knīs LMD I 226(318); ... kiaule... DDŽ p. 165. Sp. L p. 112, SchLG p. 85.

926. Pajunko kaip k i a u l ė į žirnius.

Pajunka kayp giaule [kiaule] i žirnius LMD I 226(207); Prijunko kpjp [kajp?] kiaule... DAA p. 43. Sp. PP p. 408, DRR p. 376, SchLG p. 85.

927. Šnek kaip k i a u l ė su žąsia.

Sznek kajp kiaulī só żousī LMD I 226(425)=DDŽ p. 167. Sp. L p. 112, DRR p. 270, SchLG p. 85.

928. Žila k i a u l ė, žili ir paršeliai.

Žīła kiaulé, žīlī īr parszelej LMD I 226(353)≈DDŽ p. 166. Sp. LTt V 157, SchLG p. 85.

929. Bepigu k i a u l e i — nė barzdos skusti, nė poterų kalbėti.

Bepīgó kiaulej ne barsdos skustī ne poterũ kalbietī LMD I 226(456).

930. Nedavęs k i a u l e i dievs ragus — visą svietą išbadytų.

Ne dawys kiauley Diews ragus wysa swieta iszbaditum LMD I 226(141); ... Diew's kīaulej ragû... īszbadytu DAA p. 42. Sp. SchLG p. 77.

931. Kas man darbo: ne mano k i a u l ė s, ne mano avižos.

Kas mąn darba, ne mąna kiaules, ne mąna awiżas LMD I 226(286). Plg. Nr 934.

932. Kieno k i a u l ė s sirgo, tas ir žynį ieškojo.

Kieno kiaules syrga, tas yr żiny ieszkoje SDF 161 p. 1; ... sèrg, wajstos... DAA p. 41. Sp. LTt V p. 308, SchLG p. 85.

933. Kur k i a u l ė s gyven, ten visi pašaliai viežlybi.

Kur kiaules gywen, ten wissi paszalej wieżlybi SDF 21 p. 1.

934. Ne mano k i a u l ė s, ne mano pupos.

ne mùna kiaules, ne mùna pupas SDF 27 p. 163 (iš Milkaus); Ne mąno... ne mąno... DAbc p. 54 (Veikimo)=TŽ I p. 326. Sp. LTt V p. 268. Plg. Nr 931.

935. K i a u l i ų neganęs, kunigu nebūsi.

Kiaulû neganęs kónegó nebusi LMD I 226(406).

936. Paslėpti k i a u š i a i kišenėj sutryška.

pasliepti kiauszej kiszenie sutriszka SDF 161 p. 6.

937. K i a u š i s vištą moko.

Kìauszis wisztą moka SDF 1≈SDF 20 p. 86≈SDF 27 p. 164 (iš Milkaus). Sp. PP p. 374, DRR p. 426.

938. Nesukrimtęs k i a u t o, kanduolo neragausi.

Ne sukrimtes kiauta, kąnduoła ne ragausi LMD I 226(511)≈≈DAA p. 46. Sp. SchLG p. 85.

939. Neužgesęs k i b i r k š t i e s, veikiai pirkšnių sulauksi.
Ne óżgesęs kibirkszties, wejkiej pirksznių sólauksi DAA p. 45. Sp. SchLG p. 85.

940. Ir k i e l ė numano savo laiką.
Ir kyile numana sawa łayka LMD 226(276); Jr zwirblej... SDF 161 p. 6.

941. K i e l ė spir ledą laukan.
Kîjle spîr ledą łaukan SDF 27 p. 164 (iš Milkaus).

942. Kaip k i p š a s saugos perkūnijos.
Kaip Kipszos saugos perkunijes SDF 27 p. 156; ... perkunijòs saugôs DAbc p. 52 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

943. Laksto kaip k i p š a s po jaują.
Łaksta kaip kìpszós po jauje SDF 27 p. 156; Łaksto... DAbc p. 52 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

944. Ne su vienu k i r č i u medį nukerti.
ne só wèinó kìrtio medi nukerti SDF 27 p. 158 (iš Lepnerio); Ne wijnó kirtió... nukértams DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323. Sp. DRR p. 340.

945. Bepigu iš svetimos k i š e n ė s nemokėti.
Bepigu isz swetymos kiszenis nemokiety LMD I 226(17); ... kolitos... DAA p. 39. Sp. SchLG p. 86.

946. Nei dvok, nei kvep, kaip k i š k i o spira.
Nej dwok, nej kwep, kajp kiszkio spira SDF 21 p. 1.

947. Dvilična k i t e i k a.
Dwiliczna kitejka LMD I 226(345)=DDŽ p. 165.

948. Į k l a n ą kritęs, sausas nekelsi.
J kłaną kritęs, sausós nekélsi SDF 20 p. 86≈SDF 27 p. 161 (iš Milkaus); ... puoles sausas... SDF 161 p. 1; Poules i kłaną ... SDF 27 p. 158 (iš Lepnerio)≈DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323. Sp. PP p. 253, DRR p. 426.

949. Ne savo jojęs, ir k l a n e nusėsi.
ne sawo ioies ir kłane nusiesē SDF 27 p. 161 (iš Milkaus).

Savo pažinęs, ir k l a n e nusvadin.
Žr. Nr 1249.

950. Daug k l a u s y k, mažkalbėk.
daug kłausik, maż kalbiek SDF 27 p. 162 (iš Milkaus); ... kłausikes... DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I p. 324; Daugiaus kłausik, o mažiaus biłok DAA p. 46. Sp. KrvP I p. 391, DRR p. 376.

951. Klyk it k l y k i s prieš lytų.
Klik it klikis prisz litu DAA p. 49.

952. Kam k l i u s, tam klius, o tau bus.
Kam klus tam klus o tau bus LMD I 226(125)=DAA p. 42. Sp. SchLG p. 84.

953. Ne kožnas k n a r k i ą s miegta.
Ne kożnós knarkûs mĩjkta DAA p. 42.

954. Valna k o j a.
wałna koie LMD I 226(403)≈DDŽ p. 167.

955. K o j o m i s nosies nenušnypši.
Kojomis nosęs nenusznipszì SDF 15 p. 12; Kojoms nosys nenusznimszi [nenusznipszi] SDF 161 p. 4. Sp. PP p. 375, LTt V p. 325.

956. K o j o m i s žemės neišgyvensi.
Kojomís żiames neìszgiwensi SDF 15 p. 12≈SDF 20 p. 86≈DAA p. 48; Kojoms... ne użgiwensi SDF 161 p. 3. Sp. LTt V p. 85, DRR p. 377, SchLG p. 85.

957. Nelaipiok aukštyn — kiti nutvers už k o j o s.
Nełajpiok auksztin, kĩti nutwers oż koies DAA p. 45. Sp. SchLG p. 85.

Bepigu iš svetimos k o l y t o s nemokėti.
Žr. Nr 945.

958. Nukrito k o p t ų nepastatęs, nuskendo liepto nepamatęs.
Nukrita koptu nepastates, nuskięda lipta nepamates LMD I 226(507)≈DAA p. 46. Sp. LTt V p. 117, SchLG p. 86.

959. Kad suvalgei k o š ę, imk ir puodą.
Kad sówalgêj kôszę imk ĩr poùdą LMD I 226(476)=DDŽ p. 168. Sp. LTt V p. 316, SchLG p. 86.

960. K o š ė nemaišoma svyl.
Kosze ne majszoma swił LMD I 226(506).

961. Abu tokiu — k o t s į kotą.
Abó tôkiú kôts i kôtą. LMD I 226(414/1)=DDŽ p. 167. Sp. SchLG p. 86.

962. Kame k o t s, čion tur būti ir kirvis.
Kamy kots cion tur buti yr kirwis LMD I 226(94), *red.*: „cion" išbraukta, „buti" išbraukta; ... ten... DAA p. 41. Sp. LTt V p. 223, SchLG p. 86.

963. Kas gimęs k o v u, tas kovas, kas povu, tas povas.
Kas gimęs kowó, tas kowas, kas powó, tas powas DAA p. 45. Sp. SchLG p. 86.

964. K o ž n a s pr[ie?] savęs, ne nuo savęs.
Koznus pr[...] sawęs ne nu sawęs LMD I (134/2); ... po sawęs... DAA p. 42.

K r i a n k l y s kriankliui nekirs akies.
Žr. Nr 1506.

965. K r ū m e visuomet kumpų medžių daugesniai kaip tiesių.
Krumi wisumet kumpu mediu daugiesne, kajp teisìu LMD I 226(497); ... daugiaus ... ne kajp... DAA p. 46. Sp. SchLG p. 85.

966. K r u o p s kruopą vajoj.
kroups kroupą waio SDF 27 p. 164 (iš Milkaus)≈DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

967. Iš k u i s i o įkandimo nenumirsi.
Isz kuyse ikandyma nenumyrsi SDF 161 p. 3.

968. Zyz kaip k u i s i s, į akis lįsdams.
Ziz kajp kujsis i akys lisdams LMD I 226(495)≈DDŽ p. 168; Kajp kujsis i akys lend DAA p. 41. Sp. DRR p. 270, 375.

969. Atduos, kad k ū l i a i žaliuos.
adous kad kulei żalous SDF 27 p. 157; ... kulys ... DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I 325; ... kulys żīdies DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325; ...akmīnys żalous DAbc p. 53 (Veikimo)= =TŽ I p. 325. Sp. DRR p. 341.

970. Ir k ū l i s, ant vietos stovėdamas, apauga.
Ir kulis ant wietas stowiedamas apauga LMD I 226(272), *red.:* „kulis" suskliausta, prirašyta „akmů", „apauga" suskliausta, prirašyta „apżel"; Jr akmů... guliedam's... DAA p. 44; Ir akmou... guliedams apaug SDF 161 p. 6; Wījto guliedams īr akmou apżeł LMD I 226(417)=DDŽ p. 167. Sp. L p. 104, DRR p. 270, 376, SchLG p. 73, 103.

971. Še tau, k ū m a, devintinės.
Sze tau kuma dewintines LMD I 226(239); ... kumaj ... SDF 161 p. 5≈DAA p. 44. Sp. SchLG p. 86.

972. Prie k ū m o s netolims kelias.
Pri kumas ne tolims kialias LMD I 226(191)≈DAA p. 43. Sp. LTt V p. 164.

973. Išgrauš k ū m a i, kad vaiks mirė.
Jszgrauż kumaj kad wajk's mirę SDF 21 p. 2.

Še, k ū m a i, devintinės.
Žr. Nr 971.

974. Ant k u m e l ę joj, kumelės klaus.
ąnt kómelę jo kómelęs kłaus SDF 27 p. 156 (iš Lepnerio)= =DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325; ... ieszko SDF 27 p. 156; Kumeli jo kumelęs jiszka SDF 1≈SDF 20 p. 86; ... jiszko SDF 27 p. 160 (iš Milkaus). Sp. DRR p. 426.

K u m e l ė ir keturiomis kojomis apsibrend.
Žr. Nr 597.

975. Raiša k u m e l e netoli tenujosi.
raiszu kumeli netolei tenujosi SDF 27 p. 162 (iš Milkaus); ... netolij tejosi SDF 27 p. 165 (iš Milkaus); só rajszó... SDF 27 p. 158 (iš Lepnerio)≈DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323; ... tenukelausi SDF 27 p. 163 (iš Milkaus); Lieczitu arklu ne toley josi LMD I 226(132), *red.:* prie šio teksto S.D. prirašytas variantas „Rajszà kumeli ne tolij tejosi" LMD I 226(135). Sp. LTt V p. 375.

Koks toks k u n i g a i k š t i s, kad ir iš pupų nevaroms.
Žr. Nr 1247.

976. K u n i g a s du kartu pamokslą nesako.
Kónegas dó kartó pamokslą nesako LMD I 226(390)=DDŽ p. 166. Sp. L p. 81, DRR p. 269, SchLG p. 86.

977. K u n i g o naudą velns išgaudo.
Kunega nauda wels iszgauda SDF 1≈SDF 20 p. 86. Sp. DRR p. 426.

978. Bijos kaip k u r m i s kelio.
Bĩjos kajp kurmis kialo DAA p. 49. Sp. L p. 133, SchLG p. 109.

979. K u š a n č i a s i s prakunt, slinkasis nuvargst.
kùszontesis prakunt slinkasis nuwargst SDF 27 p. 166 (iš Milkaus)≈DAbc p. 52 (Prityros)=TŽ I p. 325.

980. Iš k v a p o nebūsi sotings.
Isz Kwapa nebusi Sotings SDF 161 p. 3.

L

981. Be l a i k o strypus neišlaidyk.
Be łajko strypus neìszlajdyk LMD I 226(357)=DDŽ p. 166. Sp. LTt V p. 340.

Ne l a i k s šunis lakinti, kad vilks bandoje.
Žr. Nr 899.

Kas kam vedas, tam ir l a i m a.
Žr. Nr 1510.

982. L a i m o s ir replėmis nepritrauksi, o nelaima pati ateit.
Łaimos ĩr repliemis nepritrauksi, o nełajma pati atejt DAA p. 45. Sp. DRR p. 376, SchLG p. 86.

983. L a i ž y k kruviną, o taukuotas ir pats apsilaižys.
Łayżyk kruwyna o taukoutas yr pats apsyłayżys, tay znoczey, iog żmogu reyk wargusy tieszyty, o linksmiteys razkażiou budams yr pats patropis SDF 6 (76^1)=DPM p. 87.

984. Plėšk l a n k ą, kad plėšias, kad prikeps, nespėsi.
Plieszk łąka kad plieszas, kad prikeps nespiesi SDF 27 p. 161 (iš Milkaus); ... łunką..., kad prikępsaj nebspiesi DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I p. 324.

985. Kaip l a u k e šauk, taip girioj atsiliep.
Kajp łauki szauk, tajp girioj atsiliep SDF 21 p. 1; Kayp kas szaukia, teyp yr atsyliepa LMD I 226(92), *red.*: „szaukia" rankraštyje pakeista „szauk", „atsyliepa"—„atsyliep"≈DAA p. 41. Sp. L p. 51, SchLG p. 97.

986. Kaip l a u m ė naktimis kuliasi.
Kayp łaume naktimis kułasi LMD I 226(106); ... naktimis bałdos DAA p. 41. Sp. PP p. 286, LTt V p. 131, DRR p. 375.

987. Šmėkšo kaip l a u m ė [pu]pose.
Szmeksza kajp łaume [...]pose SDF 21 p. 2.

988. Nešiojas kaip l ė l i s kiaušį.
Nesziojes kajp lielis kiauszi LMD I 226(292); Kajp Lielis kìauszi neszioies LMD I 226(429)≈DDŽ p. 167; ... kiauszi (pautą)... SDF 27 p. 144 (iš Milkaus).

989. L e n k t y n i ų bėgant žiedą laimėti.
Lęnktĩniuj biegant zĩjdą łajmietĩ DDŽ p. 168.

990. Į l i e p t ą paverstas.
I lĩptą pawerstas LMD I 226(378)=DDŽ p. 166.

991. Kuomet norint prieisi l i e p t o galą.
Koumet norint prieisi lĩptą gałą SDF 27 p. 165 (iš Milkaus); ... noris... lĩpto... DAbc p. 54 (Veikimo)=TŽ I p. 326; Lepto gało prilipo SDF 27 p. 161 (iš Milkaus).

992. Mačys, jei to l i e t a bus.
Maczis iey to lieta bus LMD I 226(136), *red.:* „to" pakeista į „ta"; ... jei ta... DAA p. 42.

Kas bus, kas nebus, l i e t u v i s nepražus.
Žr. Nr 1589.

993. L i e t u v n i n k ą už vyžą laiko.
Lietuwninką už wìżą łaika SDF 27 p. 157; Lietuwìnìnka ... za nic maią [*lenk.:* per nieką laiko] SDF 27 p. 159 (iš Milkaus); Letuwĩnyką par wyżą łajko DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323. Sp. DRR p. 341.

994. Kas nudegė l i e ž u v į karštu, tas i[r] šaltą puč.
Kas nudegę lĩjźuwi karsztó, tas i szałtą pót LMD I 226(321)= =DDŽ p. 165. Sp. SchLG p. 87.

995. Dėl ilgo l i e ž u v i o ne vienam išbirst dantys.
Dieł iłgo lieżuwio, ne wienam ĩszbĩrst dąntis DAA p. 46. Sp. L p. 27, SchLG p. 87.

996. L i e ž u v i o sauso nieks neklauso.
lîiźuwĩ sauso nieks nekłauso SDF 27 p. 165 (iš Milkaus)≈DAbc p. 52 (Prityros)≈DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 324, 326; Sausa nieks nekłausa LMD I 226(236)=SDF 161 p. 1, 5.

997. Rasi ant l i e ž u v i o galo.
Rasi ąnt lĩjzuwio gału SDF 15 p. 12; ... gałą DAA p. 48; ... ant gału Leżuwia SDF 161 p. 3. Sp. L p. 27, LTt V p. 333, SchLG p. 87.

998. L i e ž u v i u gali plakti, bet rankoms neduok valios.
Lieżuwiu gali płakty, bet rąnkoms neduok wales LMD I 226(133)≈DAA p. 42. Sp. L p. 27, SchLG p. 87.

999. L i e ž u v i u nepasiklosi.

Lĩjzuwys — lĩjzuwió nepasìkłosi SDF 15 p. 14≈SDF 20 p. 86≈≈DAA p. 48. Sp. L p. 27, PP p. 45, LTt V p. 108, DRR p. 377, 426, SchLG p. 87.

1000. Maišo su l i e ž u v i u kaip karvė su uodega.

Majszo só lĩjzuwió, kajp karwe só oudegó LMD I 226(343/3).

1001. L i g a ateit nevadinama.

lîga ateit newadinama SDF 27 p. 165 (iš Milkaus)≈DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

1002. L i g a — ne sesuo.

Liga ne sesou SDF 27 p. 161 (iš Milkaus)≈DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 324.

1003. L i g a raita atjoj, pėsčia atstoj.

Liga raita atio pieszcze asto SDF 27 p. 161 (iš Milkaus); ... pieste atsto DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 324. Sp. LTt V p. 92.

1004. Svetima l i g a nesirgsi.

Swetimu ligu nesirgsi SDF 161 p. 5≈LMD I 226(225).

1005. L i g ų puodelis.

ligu poudelis SDF 27 p. 161 (iš Milkaus)≈DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

1006. L i k s i u — neliksiu.

Lĩksió ne lĩksió DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

1007. L i o l i ų raugals.

Lolû raugałs LMD I 226(405)=DDŽ p. 167.

1008. L į s k, kur šnypščiant.

Lisk kór sznipsztant LMD I 226(311/1).

1009. L o b i s budina, vargas migina.

Łobís budìna wargas migina. Gut macht muth, Armuth drückt nieder [*vok.* Turtas teikia drąsos, vargas prislegia] SDF 27 p. 162 (iš Milkaus); ... bódin... mĩgen DAbc p. 51 (Prityros)==TŽ I p. 324. Sp. LTt V p. 168.

1010. L o b i s kūlys.

łobys kólys SDF 27 p. 158; łobis... SDF 27 p. 165 (iš Milkaus) ≈DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323.

1011. Užmokės su l o p e t a.

óżmokies só łopetù SDF 27 p. 161 (iš Milkaus); Só łôpetó óżmôkies DAbc p. 52 (Prityros)=TŽ I p. 325.

Kur l o s i, ten ir laksi.

Žr. Nr 1393.

1012. L u n k ą vogęs, šikšna užmokėsi.

Łunko wogęs szĩksznó óżmokiesi LMD I 226(354)=DDŽ p. 166. Sp. L p. 87, SchLG p. 88.

Plėšk l u n k ą, kad plėšias, kad prikepsai, nebspėsi.
Žr. Nr 984.

1013. Kaip l u n k o mazgą išmezgė.
kaip łunko mazgą ìszmezgę SDF 27 p. 161 (iš Milkaus); ... łunkû... DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

1014. Teip darydams, L u o k ė s keliais išeisi.
Tejp daridams Łuokies kielejs isszejsi (z Telsz na Sybiryą) [*lenk.* (iš Telšių į Sibiriją)] SDF 161 p. 5; ... īszejsi Łůkęs kīalejs DAA p. 43. Sp. LTt V p. 179, DRR p. 376.

M

1015. M a i n a i varnams, priedai vaikams.
mainai warnams, priida wakams SDF 27 p. 161 (iš Milkaus)≈≈DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 324.

1016. M a i n i n i n k o vartuose varnai krankia.
maninìka wartuse warnai krankia SDF 27 p. 161 (iš Milkaus); Majnīnykû... krąnkaj DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 324.

1017. Kiauro m a i š o nepripilsi.
Kiaura maysza ne pripilsi LMD I 226(128)≈DAA p. 42. Sp. L p. 63, SchLG p. 88.

1018. Nieks be m a k a r o ingio nepavaro.
Nīeks be makaro īngio˜ nepawaro DAA p. 46. Sp. LTt V p. 357, SchLG p. 88.

1019. M a l a g į, ir tiesą kalbant, nieks nebklauso.
małagî îr tijsą kałbant nìeks nebkłauso SDF 27 p. 166 (iš Milkaus). Sp. LTt V p. 282.

1020. M a l o n ė bėdą daro.
Małone bieda daro DAA p. 42. Sp. SchLG p. 88.

Tarp dviejų m a m k ų vaikas be galvos.
Žr. Nr 610.

1021. M a n d a g u m u puodą nepradarysi.
Mąndagumó půdą nepradarisi SDF 1=SDF 20 p. 86≈DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 324; ... nedarisi pouda SDF 27 p. 161 (iš Milkaus); ... neuždarisi... Artikeit hilft nichts zur Wirtschaft [*vok.:* Mandagumas šeimininkauti nepadeda] SDF 27 p. 161 (iš Milkaus). Sp. DRR p. 341.

1022. Negirk m a r č i ą nemitulę, ale kad išmis, tuo kartu.
Negierk marty nemituly aly kad ysz mys toukarto, znoczey iog żmogaus nereyk pyrmo koloty pakoł ana neparmanisi buda, o parmanes buda kad pradiesi peiykty, bus żmonems iouko,

pyrmu kolyie potam peyk SDF 6(76^{m})=DPM p. 87; ... martios ne mītólęs, kad iszmīsi tad pagirsi LMD I 226(424)=DDŽ p. 167. Sp. SchLG p. 88.

1023. Artimesni m a r š k i n i a i nekaip sermėga.
Ártimesni marszkiney, nekayp sermiega LMD I 226(11)≈DAA p. 39. Sp. L p. 56, SchLG p. 88.

1024. Ne visi tie m e d ė j a i, kurie kumpus trūbus tur.
ne wissī tīi medieie, kurii kumpus trubus tur SDF 27 p. 161 (iš Milkaus)≈DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 324.

1025. Koks m e d i s, tokie ir vaisiai.
Koks medis tokie ir wajsej SDF 161 p. 6.

1026. Padžiūvusiasis m e d i s ilgiaus stovi.
Padziuwusesis medis ilgiaus stowia LMD I 226(178); Girgždąntesis... stou DAA p. 43. Sp. L p. 98, PP p. 90, DRR p. 376, SchLG p. 88. Plg. Nr 782.

1027. Kiti m e d ž i a i, kiti kirtėjai.
Kiti medey kiti kìrtiejey LMD I 226(121)≈SDF 1≈DAA p. 42. Sp. L p. 98, SchLG p. 88.

1028. Šnypščiam kaip šlapi m e d ž i a i kūrindamies.
Sznipsztam kaip szłapi medei kurindameis SDF 27 p. 160 (iš Milkaus); ... medej degdamis DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325≈DAA p. 49. Sp. LTt V p. 199.

1029. Sunku m e d ž i a m s, dar sunkesniai bus žmonims.
Sunkó medems dar sunkésnej bus żmonīms SDF 1; ... żmoniems SDF 20 p. 85. Sp. DRR p. 426.

1030. Kur m e d ž i u s kapoja, čionai skiedos lakioja.
Kur medzius kapoja cionay skiedas łekoja LMD I 226(134/3); Kór medius rąnto, ten īr skījdras łaksto LMD I 226(402)=DDŽ p. 167. Sp. L p. 98, DRR p. 269, SchLG p. 88.

1031. M e d ų sėjau, pipirai dygst.
medu, siejau, pîpirà digst SDF 27 p. 165 (iš Milkaus); ... pīpīraj dygstaj DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I 325; ... pasìeiej, pīpīraj sprogstaj SDF 27 p. 156. Sp. LTt V p. 207, DRR p. 341.

1032. Norint m e d u m i tepk, bet anas degutu smirdės.
Norint medumi tepk, bet anas degutu smyrdies LMD I 226(145), *red.:* „tepk" „k" išbraukta, vietoj jos įrašyta „tumi"; Noris ... teptumi, wis degutó dwoks DAA p. 42. Sp. DRR p. 375, SchLG p. 88.

1033. M e i l ė kaip seilė veikiai išnykst.
Meyle kayp seyle weykiey isznikst LMD I 226(139); ... pragajszt DAA p. 42. Sp. DRR p. 375, SchLG p. 88.

1034. M e l a g i s tiesiog, teisybė užkluoniais.
mełagis tīisog, teìsibe óżkłoneis SDF 27 p. 161 (iš Milkaus); ... óżkłaniemis DAbc p. 54 (Veikimo)=TŽ I p. 326. Sp. DRR p. 341.

1035. Teip gerai m e l u o j a, kaip zalatyti zalatija.
Teyp gieray mełuja kayp załatity załatija LMD I 226(244); Tejp małou kajp ... załatij SDF 161 p. 5≈DAA p. 44.

1036. M e n t u r i s dukterį turįs. O kuo vardu? — Košė.
Męnturis dukteri turis, o kuo wardu? kosze LMD I 226(515).

1037. Aukšts tęvs m e r g i n i n k s, trumps drūkts darbininks.
Aukszs tyws mergininks, trumps drukts darbyninks SDF 161 p. 1; īlgs tiws... SDF 27 p. 165 (iš Milkaus)≈DAbc p. 52 (Prityros)=TŽ I p. 324.

1038. Tasai nė m e r g o s proto neturįs.
protas — tasaj nie mergos prota neturis SDF 15 p. 13.

1039. Kokia m e i s a, tokia sriuba.
koke mesa, toke sriuba SDF 27 p. 161 (iš Milkaus); ...toke īr ... DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 324. Sp. LTt V p. 223.

1040. Pigios m e i s o s nė šuo nelak sriubos.
Pigios meso nie szů nełak sriubos SDF 21 p. 2.

1041. M e š k a girioj, o skūrą jau raižo.
meszka girrio o skura jau raižo SDF 27 p. 161 (iš Milkaus); ... o jau skórą ... DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 324.

1042. M e š k ą vedęs, meška ir džiaukis.
Meczką wedęs meszkó īr dziaukęs LMD I 226(446); ... dziauksis DDŽ p. 167. Sp. LTt V p. 148, SchLG p. 89.

1043. Murm m e š k a subausta.
Murm meszka sóbausta DAA p. 46. Sp. SchLG p. 89.

1044. Numirė m e š k a, prapuolė dūdos.
Numiria meszka prapuoła duodas LMD I 226(173), *red.:* „prapuoła" išbraukta, prirašyta „atlika"; Numirę..., atlīko dudas DAA p. 43. Sp. SchLG p. 89.

1045. Taisos it m e š k a riešutauti.
Tajsos īt meszka rieszutautī DAA p. 47—48. Sp. PP p. 425, DRR p. 377.

1046. M e š k o s eidams medžioti, pataisykis lovą, o šerno — grabą.
meszkos eidams mediote patajsikes łową o sziarno grabą SDF 27 p. 156; ... eidams muszte łową o szerna sau graba SDF 27 p. 160 (iš Milkaus); ..., o szerną kapus DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323.

1047. Sergėkis, kad m ė š l a i s nagų neparaktumei.
Sergiekies kad mieszłays nagu neparaktumey LMD I 226(213)≈ ≈SDF 161 p. 5; ... neparaktumi DAA p. 43.

Pats m e t, pats audž.
Žr. Nr 607.

1048. Į šį m e t ą atėjo, o kojų apauti nemok.

I szi (meta) ateje o koju apauty ne mok LMD I 226(59), *red.:* prie „I szi (meta)" prirašyta „i metus"; ... neĩszmoko DAA p. 40.

1049. Šimto m e t ų nebus, kaip mudums gerklė išpus.

gerklie — gerkiau, broli, szimtą metû nebus kajp mudums gerklìe iszpus SDF 15 p. 13.

1050. Ką į m i e g ą įpilsi, tas tik tavo.

Ką i miega ipilsj tas tik tawa LMD I 226(75), *red.:* „miega" išbraukta, įrašyta „arodą"; ... i orodą..., tas tikt tawo DAA p. 41. Sp. SchLG p. 74.

1051. Šalts m i e g s alų jaučiant.

szałts mĩiġs alu jautont SDF 27 p. 162 (iš Milkaus); Szałtas mĩjgas... DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I p. 324.

1052. M i e l ė s prie juodos duonos nevaikščioj, o melagiai per tankiai.

Mĩjles prĩ jůdos důnos newajkszczio, o melagiai partankej DAA p. 48.

1053. Pripylė tas savo m i e r k ą.

Pri pile tas sawa mierka LMD I 226(193).

1054. M i e s t o paršelis gudresnis kaip kiemo vaikelis.

miesto parszelys gudresnys kaip kĩjmo waikelys SDF 27 p. 166 (iš Milkaus); Gówesnis miesto..., nekaip kĩjmo... DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

1055. Nepasilenk it m i e t ą (baslį) prarijęs.

Nepasĩlenk it mĩjta (basli) prarĩjes LMD I 226(350)=DDŽ p. 166. Sp. DRR p. 269.

1056. Graibo kaip girts m i e t o *arba* baslio.

Grajba kajp girt's mijto *arba* baslo SDF 21 p. 1.

1057. Plep it girts, m i e t u s graibydams.

Plep ĩt gĩrts mĩjtus grajbidams DAA p. 47.

1058. Vypso kaip M i n e i k i o kumelys.

Wypso kajp Mĩnejkio kómelys DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

1059. Nei gyvs, nei m i r ę s.

Žmogós ne giw's ne miręs SDF 1≈DAA p. 46—47. Sp. SchLG p. 113.

1060. Niekuomet m i r ę s beveizės.

Nekoumet mĩręs bewejzĩs LMD I 226(359)=DDŽ p. 166.

1061. Eisma m i š k a n toliau, rasma medžių daugiau.

Ejsma miszkan tolau, rasma medziû daugiau LMD I 226(489)= =DDŽ p. 168; ... daugiou abo gierióu SD XVII(2[a]); Juo tolaus i myszka, juo daugiaus medziu LMD I 226(45); ... daugiaus małkos DAA p. 40. Sp. L p. 100, DRR p. 270, 375, SchLG p. 89.

1062. Iš m i š k o gautas, į mišką žiūri.
žiurieti — isz miszko gautas i miszką žiuria SDF 15 p. 13≈SDF 20 p. 86≈DAA p. 48; ... gaut's... wejz LMD I 226(365)=DDŽ p. 166. Sp. L p. 99, DRR p. 426, SchLG p. 89.

1063. Neeik iš m i š k o nenusireikalavęs, į viešes nevalgęs.
neek isz miszko nenusirekaławęs, i wijszes newalgęs LMD I 226(438).

1064. Kaltas m o k, ne bagotas.
Kałtas mok, ne bagotas SDF 21 p. 2.

1065. M o k rašyti, o nemok skaityti.
Mok raszity one mok skaytity LMD I 226(138/1); ..., bet... DAA p. 42. Sp. LTt V p. 329.

1066. M o k šokinėti, o nemok vaikščioti.
Mok szakiniety o ne mok wayksćioty LMD I 226(138).

1067. Kaip m o k u, taip šoku.
mokieti — kajp môkó tajp szókó SDF 15 p. 13; Kajp mok tejp szoku SDF 21 p. 2≈DAA p. 41. Kayp...; ką tųriu tą duodu LMD I 226(82). Sp. L p. 41, SchLG p. 89.

1068. M o k s l o galą nerasi.
Moksło gałą nerasi DAA p. 48. Sp. SchLG p. 89.

1069. M o l i o Motiejus.
molî motiejùs SDF 27 p. 164 (iš Milkaus); Molīmotiejós DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

1070. M o l i s mūsų visų brolis.
Molis musû wissû brolis LMD I 226(328)=DDŽ p. 165. Sp. LTt V p. 230, DRR p. 269, SchLG p. 89.

1071. Gera m o t ė vyrui kelią daro.
gera moté wirui keli daro SDF 27 p. 156; ..., pikta môte wirui keli óżkért DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323. Sp. KrvP II p. 161, DRR p. 340. Plg. Nr 1072.

1072. Pikta m o t ė vyrui kelią užkerta.
pikta moté wirui keli óżkertaj SDF 27 p. 156. Sp. KrvP II p. 161. Plg. Nr 1071.

1073. [M o] t y n a miršta, o duktė tanciavoja.
[...]tina myrszta, o duktie toncewoja LMD I 226(140).

1074. M o t y n o s dūžis — sviesto gniūžis.
Motinas dużis swiesta gniużis LMD I 226(298)≈SDF 161 p. 2; ... swieto... DAA p. 47.

1075. M o t y n o s rankos yra švelnios.
motinos rąkas yra swełnas SDF 27 p. 163 (iš Milkaus); ...szweł-nas DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I p. 324. Sp. LTt V p. 155.

1076. Vienos **motynos**, o nevienoki vaikai.
wienos motinos o newienoki wajkaj SDF 161 p. 6≈LMD I 226(263)≈DAA p. 44. Sp. LTt V 158; SchLG p. 90.

1077. **Motriškosios** plikį iš namų varo.
motrīszkoses plīki īsz numû wara SDF 27 p. 163 (iš Milkaus).

1078. **Motriškųjų** kiauros ausys.
Motriszkujû kiauras ausys LMD I 226(335)=DDŽ p. 165. Sp. DRR p. 269, SchLG p. 90.

1079. Taisos it į **mugę** važiuosiąs.
Tajsos it i mógęważiousis LMD I 226(485)=DDŽ p. 168≈DAA p. 48. Sp. DRR p. 270.

1080. **Mulkis** per visą pilvą.
Mólkìs par wīssą pīlvą LMD I 226(380)=DDŽ p. 166. Sp. DRR p. 269.

1081. Eik su **mulkiu** vėžiauti, jis tau varles gaudys.
Ejk só mólkio wiezaute jis tau warles gaudis SDF 27 p. 156; ... jis tau [...] DAbc p. 48 (Prityros)=TŽ I p. 323.

1082. Ir **musė** apgal jautį, kad vilks jį sugaun.
Jr musie apgał jauti, kad wīlks ji sógaun DAA p. 45—46. Sp. PP p. 352, DRR p. 376, SchLG p. 90.

1083. **Musį** prarijęs nebišspjausi.
Musi prarijęs nebīsspiausi LMD I 226(445)=DDŽ p. 167. Sp. LTt V p. 344, SchLG p. 90.

1084. Še **mušk**, še nelend.
Sze muszk, sze nelend LMD I 226(324)=DDŽ p. 165.

1085. **Mužiks** — aukso guziks.
mużiks aukso guziks SDF 27 p. 163 (iš Milkaus)≈DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I p. 324.

N

1086. Kūdas kaip **nabago** rugiai.
Kudas kayp nabaga rugiey LMD I 226(107).

1087. Kumpą **nagą** tur.
tas wirs kumpą nagą tùr SDF 27 p. 164 (iš Milkaus).

1088. **Nagais** neatmegsi, kur reikia dantų.
Nagays neatmegsi kur reykia dantu LMD I 226(150); ..., kór dąntû rejk DAA p. 42. Sp. L p. 25, PP p. 211, DRR p. 375, SchLG p. 90.

1089. **Naktį** darbai — dieną juokai.
Nakti darbaj dījna joukaj LMD I 226(409)≈DDŽ p. 167. Sp. SchLG p. 90.

1090. N a k t i e s gegužė perkukuos.

naktìes gegužie parkukous SDF 27 p. 162 (iš Milkaus).

1091. Kad reik žanytis, ir n a k t i s trumpa.

Kad reyk zanities yr naktis trumpa LMD I 226(98); ... patę westī ir... DAA p. 41. Sp. LTt V p. 146, SchLG p. 92.

1092. N a k t i s — ne brolis.

naktís nebrolis SDF 27 p. 162 (iš Milkaus)≈DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 324.

N a m a i namaičiai, norint po smilgiu.

Žr. Nr 1093.

1093. N a m a i č i a i, kad ir smilgaičiai.

numaczie kad ir smīlgaczie dulcis fumus patriae [*lot.* tėvynės dūmas malonus] SDF 15 p. 12≈[be lot. teksto] DAA p. 48; numai numaiczej, norint po smilgìû SDF 27 p. 161 (iš Milkaus); Sawo nómaczie... DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323. Sp. LTt V p. 215.

1094. N a m ų druska nesūri.

Namu druska ne sura LMD I 226(172); Numû... sura SDF 21 p. 2.

1095. Nėr n a m ų be dūmų.

Nier numû be dumû LMD I 226(327)=DDŽ p. 165. Sp. L p. 61, DRR p. 269, SchLG p. 91.

1096. Visur gerai, o n a m u o s e geriausiai.

Wisur gieraj o numusi gierausiej SDF 161 p. 5; ... numusi gieriaus LMD I 226(258); ... numuse dar géresnej DAA p. 44. Sp. DRR p. 376, SchLG p. 91.

1097. Bene svetimą n a š t ą neši?

naszta — bene swetìmą nasztą neszi SDF 15 p. 14≈SDF 20 p. 86. Sp. DRR p. 426.

1098. Svetima n a š t a visuomet sunki.

Swetima naszta wysumet sunki SDF 161 p. 5; ... wīssûmet... DAA p. 44; ... naszta nesunku LMD I 226(235). Sp. LTt V p. 307, SchLG p. 90.

1099. Vaipysies, n e b a g e l e, prikandusi akmenelį.

Wajpisis nebagiele, prikąndusi akminele SDF 161 p. 6; Wajpikes... DAA p. 45. Sp. DRR p. 376, SchLG p. 90.

1100. Teisus nieko n e b i j o.

tejsùs nieko nebiję SDF 27 p. 166 (iš Milkaus).

1101. N e b r i d ę s neančtiksi, ar giliai yra.

Nebrides ne ąntsztiksi ar gilij ira LMD I 226(516); ... nežinosi ar... DAA p. 46. Sp. L p. 42, SchLG p. 91.

1102. N e b ū k saldus nė kartus: saldų praris, kartų išspjaus.

Nebuk sałdós ne kartós, saldi prarys, karti isspiaus LMD I 226(394)=DDŽ p. 166; Tu nebuk ney sałdos ney kartos sałdi

nuris o karti yszspiaus, zno: kad żmogos saldos atsyrond tay ira anas dwosnos, yr aną żmonis numelż, czystay, o kartos skupelniks dydis, kurs yr reykalingamy cziesy kad anam yszpoł kas kam douty, anas nenor douty yr teyp paleykt yszczyditu nu kietu SDF 6(76^{h})=DPM p. 86. Sp. SchLG p. 90, [3]DŽP p. 116.

1103. Prastu n e b u v ę s, geru netapsi.
prastù nebuwes gerù netapsi SDF 27 p. 165 (iš Milkaus).

1104. Kaip šlaps n e d e g ą s.
kajp szłaps nedegous LMD I 226(411)=DDŽ p. 167≈DAA p. 49; Wargstaj kajp... LMD I 226(343)=DDŽ p. 165.

1105. Bepigu n e d e j u o t i, kad yra kam guosti.
Bepīgó nedejůtī, kad yra kam gůstī DAA p. 39—40. Sp. LTt V p. 117, DRR p. 375, SchLG p. 90.

1106. Bepigu n e d e j u o t i, kad nieks neskausta.
Bepigu nedejuoty, kad nieks neskausta LMD I 226(23). Sp. PP p. 107.

1107. Kas n e d i r b, tas tenevalgo.
Kas nedīrb, tas tenewałgo DAA p. 46. Sp. PP p. 42, DRR p. 376.

1108. N e d ž i a u k i s radęs, neverk pametęs.
Ne dziaukés radęs, ne werk pametęs LMD I 226(342)=DDŽ p. 165≈DAA p. 48; ... negajliekęs... LMD I 226(484)≈DDŽ p. 168; Ne tieszikìes radys, ne raudok pametys LMD I 226(149). Sp. DRR p. 269, SchLG p. 90.

1109. Akyls niekuomet n e g a i š t.
Akiłs niekumet negajszt LMD I 226(513); ... niekůmet... DAA p. 46. Sp. DRR p. 376, SchLG p. 73.

1110. Tas n e g i m s, kas duodams neims.
gimti — tas negims, kas doudams neims SDF 15 p. 1≈DAbc p. 56 (Veikimo)=TŽ I p. 326; Tas negime ne negims, kas ... SDF 161 p. 1. Sp. LTt V p. 295.

Bepigu n e g i n t i, kad bėg.
Žr. Nr 823.

Su stipresniu n e g r u m k i s, su turtingu nepeškis.
Žr. Nr 1122.

Sauso nieks n e k l a u s o.
Žr. Nr 996.

1111. N e l a i m a susirėmė ragais.
nełaima susiriemę ragais SDF 27 p. 162 (iš Milkaus)≈DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

Nuo svetimos n e l a i m o s galva neskaust.
Žr. Nr 643.

1112. Kartų nieks n e l a i ž o, o saldų visi.
Kartî nieks nełaiza, o saldi wîssî SDF 27 p. 165 (iš Milkaus); ... nełajżo... DAbc p. 52 (Prityros)=TŽ I p. 324.

1113. Kas n e m o k pelnyti, tas tenemok ir valgyti.
Kas ne mok pelnyti, tas tenemok ir walgyti SDF 21 p. 1. Sp. LTt V p. 356.

1114. Kas n e n o r blogo, tas neturės nė gero.
Kas ne nor błogo, tas neturies nĩegéro DAA p. 48. Sp. L p. 35, SchLG p. 75.

Svetimo n e n o r ė k, savo nepaduok.
Žr. Nr 1138.

1115. Ko sau n e n o r i, ir kitam nežyčyk.
Ko sau nenori yr kitam ne żićik LMD I 226(73); ... kitam nelĩnkiek DAA p. 41. Sp. L p. 43, SchLG p. 91.

1116. Ko n e n u m a n a i, to nekvolyk.
Ko nenumanay, to nekwolik LMD I 226(74); ... ir negĩrk DAA p. 41. Sp. L p. 42, DRR p. 375, SchLG p. 91.

1117. N e p a d ė j ę s nerasi.
Ne padiejes ne rasi SDF 161 p. 2≈DAA p. 47. Sp. L p. 44, SchLG p. 91.

1118. N e p a d ė j ę s neveizėk, *v[el]* neieškok.
nepadieies, ne weiziek, v ne ieszkok SDF 27 p. 163 (iš Milkaus); Nepadiejes neĩjszkok DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I p. 324.

Lig n e p a g ė r ę s, nespjauk — pats išgersi.
Žr. Nr 1490.

1119. N e p a m e t ę s neieškok.
Ne pametęs, nejeszkok SDF 21 p. 1≈DAA p. 47; Ko nepamete... SDF 161 p. 2, SchLG p. 91.

1120. Ne p a m i s l i j ę s nekalbėk.
Ne pamyslijes nekalbiek LMD I 226(153); Nepadumoĩęs... DAA p. 42. Sp. SchLG p. 90.

1121. Sotus alkano n e p a ž į s t.
sotus ałkáną nepażíst SDF 27 p. 162 (iš Milkaus); ... nepażistaj DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I p. 324; sôtesis... SDF p. 10. Sp. DRR p. 341.

1122. Su stipresniu n e p e š k i s, su turtingu neprovokis.
Su stipresniu nepeszkies, su turtingu neprowokies SDF 161 p. 5; Su silingesniu..., o su bagotu... LMD I 226(219); ... negrumkés, ... nepeszkés DAA p. 44. Sp. SchLG p. 96.

Bepigu su plaukuotu n e p e š t i s, o su išmintingu nekalbėti.
Žr. Nr 1197.

1123. Ankstybasis n e p y p č i o j a.
Ankstibasis ne pipčioja LMD I 226(3); ... ne pipczio DAA p. 39. Sp. SchLG p. 74.

1124. Žadėtoji n e p r a e i s.
Žadietoi nepraejs SDF 161 p. 6≈LMD I 226(277)≈DAA p. 45.

1125. Lig n e p r a p ū t ę s, netark šalts.
lig nepraputęs netark szałts SDF 27 p. 165 (iš Milkaus) DAbc p. 52 (Prityros) = TŽ I p. 324.

1126. Pikto n e p r i t y r ę s, doro nepažinsi.
Pĩkto neprityręs dôro nepažinsi DAbc p. 51 (Prityros) = TŽ I p. 324; ... dorą... LMD I 226(425/1) = DDŽ p. 167. Sp. SchLG p. 94.

1127. Ten gerai, kur mūsų n ė r.
Tin gieraj kur musu nier SDF 161 p. 5; Tinay... niera LMD I 226(242).

1128. Čionai gerai, kur mūsų n ė r a.
Cionay gieray kur musu niera LMD I 226(26). *S.D. prierašas lenk.:* atszywie [oczywiśće?] cionaj zamiest tinaj [matyt, čionai vietoj tenai]; Cze geraj... DAA p. 40. Sp. SchLG p. 91.

1129. Kad n ė r a kam, reik pačiam.
Kad niera kam reyk paćiam LMD I 226(62); ... dĩrptĩ patem DAA p. 40. Sp. SchLG p. 91.

1130. Ko pas mumis n ė r a, to ir svetur negausi.
Ko pasmumis niera to yr swetur negausi LMD I 226(83); ... pas mąnęs... DAA p. 41. Sp. SchLG p. 91.

1131. Kam nekartu, tas n e r a u k o s.
Kam nekartu tas neraukos SDF 161 p. 6≈DAA p. 45. Sp. PP p. 256, LTt V p. 307, DRR p. 376, SchLG p. 91.

1132. N e r e i k ė j o užsimerkti, neturėtumei ko verkti.
Nerejkiejo óssĩmergtĩ, neturĩetumi kô wergtĩ DAA p. 45. Sp. SchLG p. 101.

1133. N e s ė j ę s nepjausi.
Ne sieję̨s, ne pjausi SDF 20 p. 86≈SDF 27 p. 160 (iš Milkaus)≈LMD I 226(433) = DDŽ p. 167≈DAbc p. 51 (Prityros) = = TŽ I p. 324. Sp. L p. 44, PP p. 47, LTt V p. 347, DRR p. 270, 426, SchLG p. 91.

1134. Kam n e s k a u s t a, tas nedejuoj.
Kam neskaustaj, tas nedejou LMD I 226(344) = DDŽ p. 165. Sp. LTt V p. 307, SchLG p. 91.

1135. N e s k ū p s nebagotas, nedosnus neslaunus.
Ne skups ne bagotas, ne dosnus ne słaunus LMD I 226(169); Ne szikszt's ne tórting's, ..., ne garsĩng's DAA p. 43. Sp. PP p. 297, DRR p. 376, SchLG p. 98.

1136. Prieš save nė vieno n e s t a t o.
Prisz sawi nie wiena nestata LMD I 226(195).

N e š y k š t s neturtings, nedosnus negarsings.
Žr. Nr 1135.

1137. N e t a r k, kad mažas, bet daug išmano.
Netark kad mažus bet daug iszmana LMD I 226(160); ... daug ĩszmanós DAA p. 42.

N e t i e š y k i s radęs, neraudok pametęs.
Žr. Nr 1108.

1138. Svetimo n e t y k o k, savo nepamesk.
Swetyma ne tikok, sawa nepamesk SDF 161 p. 2; ..., sawo nepalejsk DAA p. 47; ... nenorìek, sawa nepadůk DAA p. 49. Sp. LTt V p. 305, SchLG p. 91, 97.

1139. Kas tau n e t i n k, to ir kitam nedaryk.
Kas tau netink to ìr kîtam nedarik SDF 27 p. 166 (iš Milkaus); ... ne miłu, nie kitam nenoriek LMD I 226(89).

1140. Teip gers pliks, kaip ir nieko n e t u r į s.
Tejp giers pliks kajp ir nieka neturis SDF 161 p. 5.

1141. Iš tų n i e k ų prisidarys griekų.
Isz tu nieku prisydaris grieku LMD I 226(53); ... prisīrīnksī ... DAA p. 40. Sp. SchLG p. 90.

1142. Kam n i e ž t, tas kasos.
Kam nījszt, tas kassos LMD I 226(410)=DDŽ p. 167. Sp. L p. 45, SchLG p. 91.

1143. Kas n o r bagotu pastoti, reik tam nemiegoti.
Kas nor bagotu pastoty, reyk tam ne miegoty LMD I 226(71); ... tólingó [tórtingó?]..., tam rejk... DAA p. 41. Sp. SchLG p. 100.

1144. N o r a s būt į dangų eiti, bet griekai neleidž.
noras but i dąngu eite, bet gríekaj neleid SDF 27 p. 156; ... ejtī ... DAbc p. 47 (Dorybės)=TŽ I p. 322. Sp. LTt V p. 241, DRR p. 340.

1145. Daug n o r ė d a m s, ant mažo atsisėd.
Daug noriedams ont maża atsisìed SDF 27 p. 161 (iš Milkaus); ... ąni[ąnt?] mażą... DAbc p. 54 (Veikimo)=TŽ I p. 326. Sp. KrvP I p. 395.

1146. Daug n o r ė t u m e i s, bet ne vis valnu.
Daug norietumes, bet ne wys wałnu LMD I 226(30); ... ne wīs lejdas DAA p. 40. Sp. KrvP I 395, SchLG p. 77.

1147. N o r k u s padegėlis.
Norkós padegielis LMD I 226(491).

1148. Kaip aš tau duosiu su n o s i a į kumštį, tad tu krauju apteksi.
Kayp asz tau dousiu su nosy i kumsti tad tu krauiu apteksi, znoczy tay asz tau niekados nedouczio, par nosi SDF 6(76^{d})= =DMP p. 86.

1149. Ne tavo n o s i a ponu ar karaliu būti.
Pons — ne tawo nosè ponó ar karaló butì SDF 15 p. 13; ... nosī... DAA p. 48. Sp. SchLG p. 91.

1150. Ir n o s i s ištį[so] bedirbant.

ir nosis isztij bedirbąnt SDF 27 p. 166 (iš Milkaus); ... īszty-so... DÀbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325. Sp. DRR p. 341.

1151. N o t r y n ė s aug ir nesėtos, kviečiai ir pasėti pragaišt.

Notrines aug ir nesietas kwieczej ir pasieti pragajszt LMD I 226(496); ... aug nesietas, o kwietej... neaug DAA p. 46; Błóga siekła īr nesieta aug, o géroie īr pasejós neaug DAA p. 49. Sp. L p. 48, 102, LTt V p. 239, SchLG p. 91, 95.

Dar ne vienam užlįs ant n u g a r a.

Žr. Nr 591.

1152. Kur n u j o s i, ten pristosi.

pristoti — kór nujòsi, ten pristosi /:do mi żon atego:/ [*lenk.* man žmonų kiek tik nori] SDF 15 p. 14; ..., tīnaj... SDF 20 p. 86. Sp. DRR p. 426.

1153. Neša kaip n u m i r ė l i s savo meilingą.

nesza kaip numìrielís sawą meilingą SDF 27 p. 156.

1154. Netiešykis iš svetimo n u o p u o l i o.

Ne tieszikies isz swetyma nupuole LMD I 226(152).

1155. Kas n u p l i k o, nuo to jau nieką nebnupeši.

Kas nupliko, nu to jeau nieką nebnupeszi SDF 21 p. 1. Sp. LTt V p. 325.

O

1156. Kokia o b e l i s, tokie obūlai.

Kokia obelis tokiey obułay LMD I 226(115); ...tôkīj īr... DAA p. 42.

1157. O b ū l s netoli krimt nuo obelies.

Wobuls ne tolyi krimt nu wobyles SDF 161 p. 2.

1158. Šventa O n a tai bent žmona: neša pieną, duoną ir smetoną.

Szventa Ona / Tai bent žmona, /Nesza pieną / Duoną ir sme-toną MDB p. 58. Sp. LTt V p. 381.

1159. I š o ž i o nei pieno, nei vilnos.

Isz wożia ney piena ney wyłnas LMD I 226(51)≈DAA p. 40. Sp. L p. 58, SchLG p. 92.

1160. Rėk kaip o ž y s, į turgų vedams.

Rìek kajp ôżys i tórgu wedams LMD I 226(386)≈DDŽ p. 166. Sp L p. 110, LTt V p. 128, DRR p. 269, SchLG p. 112.

1161. Veiz kaip o ž y s baltoms.

ożakis — weiz kaip ożys baltoms SDF 15 p. 1.

1162. Ir nenorinčią o ž k ą ved į turgų.

Ir nenorenti woszka wed i turgu LMD I 226 (274); ... nenoręnte wozką ... mugie SDF 161 p. 6; ... nenorintę ôžką ... i mugę DAA p. 44. Sp. SchLG p. 92.

1163. O ž k a — ne galvijas, merga — ne šeimyna.

oszka negalwiis, merga neszeimina SDF 27 p. 162 (iš Milkaus); ... mergo... DAbc p. 54 (Veikimo) = TŽ I p. 326.

1164. Upartoji o ž k a vilkui tenka.

Upartoi woszka wyłkuy tenka LMD I 226(256); Pĩktoie ôžka wĩlkuj klun DAA p. 43. Sp. L p. 110, SchLG p. 92.

1165. Pjauk paskutinę o ž k e l ę, bile sotina būtų dūšelė.

Piauk paskutine woszkiale, byli sotina butum dusiele LMD I 226(199); ... ożkélę, byli soti but... DAA p. 43. Sp. LTt V p. 319, DRR p. 376, SchLG p. 92.

P

Kad reik p a č i ą vesti, ir naktis trumpa.

Žr. Nr 1091.

1166. P a č i o s gražybe neapsidarysi.

Paczìas grażybì neapsìdarìsì SDF 15 p. 12≈DAA p. 48. Sp. DRR p. 377, SchLG p. 80.

1167. Ką p a d a r y s i, pabrisme.

Ką padarisi, pabrisma LMD I 226(123).

1168. Veiku p a g a d i n t i, bet neveiku pataisyti.

Wejku pagadinti bet newejku patajsiti SDF 161 p. 6≈DAA p. 44; Weykiey ... ne weykiey ... LMD I 226(260). Sp. PP p. 54, LTt V p. 366, DRR p. 376, SchLG p. 92.

1169. Girts nė vieno nestato prieš save, o p a g i r i o m i s nė penkių nepaskaito.

Girts nie wiena ne stata prisz sawi, o pagìeriomìs ni pękiu ne paskajta LMD I 226(43); ... nieką prisz sawi nestato... DAA p. 40. Sp. SchLG p. 82.

1170. Gal tas gerti, kas p a g i r i ų nepažįsta.

Gał tas gierty, kas pagiriu nepazinsta LMD I 226(42); Tas gał... nepaźist DAA p. 40. Sp. LTt V p. 137, SchLG p. 92.

1171. Nei p a k a r t a s, nei paleistas.

Ne pakartas, ne palejstas SDF 20 p. 86. Sp. PP p. 391, LTt V p. 208, DRR p. 426.

1172. P a l i k o šiapus kyšąs.

Paliko szipós Kyszos SDF 1; Palika... kĩszós SDF 20 p. 86.

1173. Be p a m a t ų griūn namai.
Be pamatu grun numaj SDF 161 p. 6.

1174. Ką tu žinai — iš p a n o s ė s į burną.
Kon tó žĩnaj? Ĩsz panosęs i bórną LMD I 226(474)≈DDŽ p. 168. Sp. DDŽ p. 270.

Ką jaunas p a p r a s i, tą senas tebrasi.
Žr. Nr 860.

1175. Ką p a r a š y s i, to neišdildysi.
Ką paraszisi to neiszdildisi LMD I 226(86); ... nebĩszdĩldisi DAA p. 41.

1176. Toks p a r i t u s, toks pastačius.
toks parîtus tôks pastatius SDF 27 p. 164 (iš Milkaus); Toks pawertus... SDF 161 p. 1.

1177. Kaip p a s a k ė, ir nebliko.
Kajp pasakie ir neblika LMD I 226(516/1).

1178. Kaip p a s i k l o s i, teip ir išsimiegosi.
Kayp pasykłosi teyp yr iszsimiegosi LMD I 226(68); ... îr iszmîigosi SDF 27 p. 166 (iš Milkaus); ... tajp iszmĩjgôsi DAbc p. 52 (Prityros)=TŽ I p. 325; ..., tejp ĩr Ĩszmiegosi DAA p. 41; ... tejp iszmiegosi SDF 161 p. 2. Sp. L p. 45, SchLG p. 92.

1179. P a s i ū l a — gera žmona.
Pasuła gera żmona SDF 27 p. 161 (iš Milkaus); Pasìuła yra gíera... DAbc p. 54 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

1180. P a u k š l a k y j gimęs.
Paukszłakie gimes SDF 161 p. 1.

1181. P a u k š t ė, ant vietos tupėjusi, ben plunksnas paliekt.
Paukszte ant wietas tupiejuse ben płunksnas palyikt SDF 161 p. 4.

1182. Gerą p a u k š t į dviem kulkoms šauna.
Giera paukszti dwym kołkoms szauna LMD I 226(39), *red.:* „kolkoms" pakeista „kolkiem"; ... dwem kólkiem szaun DAA p. 40. Sp. DRR p. 375, SchLG p. 92.

1183. P a u k š t į nuo nagų pažįstam.
Paukszti nu nagu pažistam SDF 161 p. 6≈DAA p. 45. Sp. SchLG p. 110.

1184. P a u k š t y č i a i senųjų giesmę gied.
Pauksztitej senujû gĩjsmę gĩjd DAA p. 47. Sp. L p. 125, DRR p. 377, SchLG p. 92.

1185. Reti kaip p a v a r g ė l i o rugiai.
Retĩ kajp pawargielo rugej DAA p. 43. Sp. LTt V p. 190, DRR p. 376, SchLG p. 110.

Toks p a v e r t u s, toks pastačius.
Žr. Nr 1176.

1186. Kur p ė d o s, ten ir bėdos.

pieda — kór píedas ten ir bîedas, taj yra pasaulis SDF 15 p. 10≈[be paaiškinimo] DAA p. 48. Sp. LTt V p. 192, SchLG p. 93.

1187. Ir p e l ė save urve ginasi.

Ir pelie sawy urwy ginasi LMD 226(269), *red.:* „ginasi" suskliausta, prirašyta „gynioies"; ... sawa... gienas SDF 161 p. 6; ... sawo... gīnas DAA p. 44. Sp. PP p. 142, DRR p. 376, SchLG p. 93.

1188. Vargstam kaip p e l ė po žlaugtus.

Wargstam kajp peliepo żłauktus DAA p. 47. Sp. SchLG p. 78.

1189. Bežiopsąs kaip p e l ė d a išsižiojęs.

Bežiopsòs kajp pelieda issižioięs SDF 21 p. 2.

1190. Pasipūtęs kaip p e l ė d a.

Pasìputęs kaip pelieda SDF 27 p. 156.

1191. P e l ė d o s sermėgu apsivilko.

Peliedos sermiegù apsiwiłko znikł wyszedł skrycie [*lenk.* išnyko, slaptai išėjo] SDF 27 p. 161 (iš Milkaus)≈[be lenkiško teksto] DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

1192. — Kas padarė gera?
— Aš.
— Kas prišiko p e l e n ą?
— Nežinau.

Kas padari gera? asz — Kas priszyka pelyna? nežynau SDF 161 p. 1.

1193. Iš p e l ų dulkės neišvarysi.

Isz pełû dulkęs neiszwarisi SDF 27 p. 161≈DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I p. 324. Sp. LTt V p. 327.

Iš tų p e l ų nebus grūdų.

Žr. Nr 1355.

1194. Astankingas p e r e i t turtingą.

Astąnkingas parejt turtingą LMD I 226(460)=DDŽ p. 168≈≈DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323; Zopostings pareit... SDF 27 p. 159 (iš Milkaus). Sp. DRR p. 270, 340, SchLG p. 74.

1195. Ne vakar p e r ė t s.

Ne wakar periets SDF 1; ... perietas SDF 20 p. 85. Sp. DRR p. 426.

1196. P e r l a u ž t ą nebsugydysi.

Parłauszta nebsugidisi LMD I 226(185).

1197. Bepigu su plaukuotu p e š t i s i ir su išmintingu kalbėti.

Bepigu só płaukutó pesztijsi, ĩr só ĩszmintingó kalbiete SDF 27 p. 158 (iš Lepnerio); ... só płaukoutó nepesztĩjs o só ... nekalbietĩ DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323; ... su gauroutu

nepeszteys aly su kudu bieda, tay znoczey bepygo su Bagotu nes prowoteys kad anas ira kaltas, żyna kad neprapols klapatay, osu biednu nieka negausi yr sprowoięs, kad yr yszgreysztomi sprowa SDF 6(76[k])=DPM p. 86. Sp. DRR p. 340.

1198. Savo piese gražu ir mietą smeigti.
Sawa pījsī grażó īr mījtą smejgtī LMD I 226(450)≈DDŽ p. 167—168.

1199. Po pietų šaukštas.
po pīitu szauksztas SDF 27 p. 166 (iš Milkaus)≈DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

1200. Neveizėk į pigumą, bet į gerumą.
Ne weyziek i pyguma, bet i gieruma LMD I 226(151)≈DAA p. 42. Sp. LTt V p. 314, SchLG p. 93.

1201. Pilies (miesto) žvirblis ir ant varpų sėdęs gied.
Pīlęs (miesto) żwīrblis ìr ąnt warpu siedījs gījd LMD I 226(364)≈≈DDŽ p. 166. Sp. DRR p. 269.

1202. Išlindo kaip Pilyps iš kanapių.
Iszlinda kayp Pilips isz kanapiu LMD I 226(55).

1203. Kalpoj už pilvą.
Kałpo oż pìlwą LMD I 226(377)≈DDŽ p. 166.

1204. Per pilvą nėr vieškelio.
Par pīłwą nier wīiszkelī, brzuch nie zwierciadło [*lenk.* pilvas ne veidrodis] SDF 27 p. 160 (iš Milkaus); ... niera wījszkelio DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 323.

1205. Per visą pilvą durnis.
pilwas — par wìssą pìłwą durnis SDF 15 p. 13.

1206. Pilvą moliu nepridrėbsi.
Pīłwą moló nepridriebsi DAA p. 45. Sp. LTt V p. 96, DRR p. 376.

1207. Be piningų ir iš peklos išspirs.
Ba piningu yr ysz pekłas ysz spyrs SDF 161 p. 3. Sp. LTt V p. 176.

1208. Dėl kito pirkęs netiksi.
Dieł kita pyrkis ne tiksi LMD 226(31); Kitam... neįtiksi DAA p. 40.

1209. Kas pirmesnis, tas geresnis.
Stat. Litew [*lenk.* Statut litewski — Lietuvos statutas]: kas pīrmesnys, tas geresnys SDF 27 p. 165 (iš Lepnerio)≈DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I 326.

1210. Noris į pirštą kąsk.
Noris i pīrsztą kousk LMD I 226(426)=DDŽ p. 167; ... kouks [kousk?] SDF 27 p. 158≈DAbc p. 52 (Veikimo)=TŽ I p. 325; noris sau į ... SDF 27 p. 166 (iš Milkaus).

1211. Nekišk **p i r š t o** tarp durų.

Nekiszk pyrszta tarp duru LMD I 226(144); ... pyrsztu ... SDF 161 p. 1; tarp durû nekīsz pīrsztą SDF 27 p. 164 (iš Milkaus)≈ ≈DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I p. 324.

1212. Ne vakar **p i r š t u** žabotas.

Ne wakar pirsztó żabotas SDF 1≈SDF 20 p. 86. Sp. DRR p. 426. Plg. Nr 1502.

1213. **P i r š t u** dešros neiškepsi.

Pyrsztu deszras ne iszkiepsi LMD I 226(205)≈DAA p. 43. Sp. LTt V p. 372, SchLG p. 94.

1214. **P i r š t u** duonos neatrieksi.

Pyrsztu duonas neatryiksi LMD I 226(201); ... nenurījksi DAA p. 43. Sp. DRR p. 376, SchLG p. 79.

1215. **P i r š t u** priduriams.

Pìrsztó pridurams LMD I 226 (311)=DDŽ p. 165.

1216. **P i r t į** perti.

pirti perte SDF 27 p. 156≈DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325; saka persì pìrti SDF 1.

1217. Ilgi **p l a u k a i**, trumpas protas.

Jłgī płaukaj trumpas protas SDF 15 p. 14; ... bet trumps razums LMD I 226(44), *red.:* „trumps razums" išbraukta, įrašyta „trumps protas"; ... płaukau [płaukai?], bet protas trumpas DAA p. 40; Trumps prots ilgí płaukaj — proverbium [*lot.* patarlė] SDF 15 p. 4. Sp. L p. 72, KrvP III p. 192, SchLG p. 92.

1218. **P l e z d i n g a** šilimą parneš.

Plesdinga szîlîmą parnesz SDF 27 p. 164 (iš Milkaus).

1219. Su **p l i k g a l v i u** neik peštis.

Só plikgalwió nejk peszties DAA p. 43. Sp. SchLG p. 93.

1220. **P l i k i s** gera širdžia vaišin svetį.

Plikis gieru szirdi wajszęn sweti LMD I 226(499)≈DAA p. 46. Sp. LTt V p. 191, DRR p. 376.

P l i k s, o traks.

Žr. Nr 1221.

1221. Juo **p l i n k**, juo trak.

jou plink, jou trak SDF 27 p. 164 (iš Milkaus)≈DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I p. 324; Jou plik... LMD I 226(57); ... znoczey iou kas ira pasybęgies iou dykiau mądrawo SDF 6(76[j])=DPM p. 86; Pliks o traks LMD I 226(200).

1222. Ar **p l i š**, ar truks.

Ar plisz ar truks LMD I 226(12); ... kîbsiù SDF 27 p. 165 (iš Milkaus)≈DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

1223. **P l y t l a i ž ė s** neperlosi.

plytłajźę — plytłajžės neparlosi SDF 15 p. 13.

1224. **Plunksna** rašo — grašio prašo.

Płunksna rasza graszy prasza SDF 161 p. 2≈LMD I 226(443)= =DDŽ p. 167. Sp. LTt V p. 181, DRR p. 270, SchLG p. 93.

1225. Negulėk **pokaičio** — nesuklosi kraičio.

Neguliek pokajte, nesukłosi krajtę LMD I 226(509); Jej guliesi pokajti, ... krajti DAA p. 46.

Daugesniai dar yra pas **poną** dievą.

Žr. Nr 731.

1226. Ką **ponai** valgo, kartais nė kiaulė to neėd.

Ką Ponaj wałgo, kartajs niekiaule to nejed SDF 21 p. 1.

1227. **Ponai** ir karaliai dievo rankoj.

Ponay yr Karaley Diewa rąkoj LMD I 226(183)≈DAA p. 43. Sp. SchLG p. 94.

1228. **Ponai** mūsų senuosius su savo kirke labai kirkino, o mus dabar klebonai.

Ponaj musû senusius sô sawo Kīrkī łabaj kīrkīno, o mus dabar klībonaj DAA p. 48.

1229. Visi **ponai**, o kas bus padonasis?

Wysy Ponay: o kas bus Padonases LMD I 226(265); ... o kas wergaus SDF 161 p. 6≈DAA p. 44. Sp. SchLG p. 94.

1230. Koks **pons**, toks ir slūga.

Koks pons, toks ir sługa SDF 27 p. 161 (iš Milkaus).

1231. Koks **pons**, toks kroms.

Koks pons, toks kroms LMD I 226(95).

1232. **Pons** bagots, šuo kudlots — kas man lig to.

Pons bagots szou kudłots kas man lìg to SDF 1≈DAA p. 47. Sp. LTt V 167, DRR p. 376.

1233. **Pons** ir juokuodams tankiai nudažo kailį.

Pons īr jûkûdams tąnkej nudażo kajli DAA p. 46. Sp. PP p. 82, LTt V p. 168, DRR p. 376, SchLG p. 94.

1234. **Pons** — ne brolis.

Pons ne brolis LMD I 226(371)=DDŽ p. 166. Sp. LTt V p. 167, SchLG p. 94.

1235. **Ponų** ubags.

Ponû ubags DAbc p. 56 (Veikimo)=TŽ I p. 327.

1236. Prociuoti nenorėtumės, o **ponu** būti nėr kaip.

Procioty ne norietumes, o Ponu buty nier kayp LMD I 226(190); Ponu butī nier kajp o dīrbtī nenorietumes DAA p. 43. Sp. SchLG p. 94.

Su **ponu** dievu nebarsies.

Žr. Nr 744.

1237. Puikus kaip **povo** plunksnelė.

Pujkós kajp powo płunksnelo DAA p. 48—49. Sp. SchLG p. 94.

1238. Dėti p r a d ė j o, bet kaip pabengs.

Diety pradieje, bet kayp pabęgs LMD I 226(34), *red.:* virš žodžio „kayp" įrašyta „kas zina"; ... bet kanakajp pabens [pabengs?] DAA p. 40.

1239. P r a k a i t o nepridėjęs, nieko gero nepadarysi.

Prakayta ne pridiejs nieka giera nepadarisi LMD I 226(196), *red.:* išbraukta „nieka"; ... nebraukęs gerą ... DAA p. 43. Sp. PP p. 49, LTt V p. 348, DRR p. 376, SchLG p. 93.

Gera p r e k ė pati save gir.

Žr. Nr 1417.

1240. P r o t a s išmintį vadžioj.

Protas iszminti wadzio SDF 20 p. 86≈DAbc p. 51 (Prityros)= =TŽ I p. 324≈SDF 1; ... wadzioie Verstand mus den Wiss regieren [*vok.* protas privalo išmintį valdyti] SDF 27 p. 161 (iš Milkaus). Sp. DRR p. 341, 426.

1241. Augęs ir peraugęs, o p r o t o neįgavęs.

auges ir parauges o protą neigawes SDF 27 p. 165 (iš Milkaus). Plg. Nr 858.

Trumps p r o t s, ilgi plaukai.

Žr. Nr 1217

1242. Svėtimu p r o t u netoli eisi.

Swetimu protu netolie ejsi SDF 161 p. 5; ... netolej tenuiosī DAA p. 44; ... razumu netoliey teysi LMD I 226(224), *red.:* „razumu" išbraukta, viršuj prirašyta „protu". Sp. LTt V p. 123, SchLG p. 93.

1243. Vampso kaip p r ū s a s skutams.

Wąmpsa kajp Prusós skutams SDF 1≈SDF 20 p. 86.

1244. P u o d a s katilą vainoja, abu labu tokiu.

Puodas katela waynoja, abu łabu tokiu LMD I 226(188)≈DAA p. 43; Pouds poudą waino... SDF 27 p. 165 (iš Milkaus); Katyls katylą waino abu joudu SDF 27 p. 166 (iš Milkaus)≈DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326. Sp. SchLG p. 94.

1245. Maža p u o t a be duonos.

Maža puota be dûnos DAA p. 42. Sp. PP p. 63, LTt V p. 196, DRR p. 375.

1246. Gul sau, p u p ą už ausį užmetęs.

Gúł sau pupą ožausi ùžmetīis SDF 27 p. 163 (iš Milkaus); ... pupó ausi... DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

Pro p u p a s tiesus kels.

Žr. Nr 915.

1247. Koks toks vyresnis, noris ir iš p u p ų nevaroms.

Koks toks wiresnis, norys ir isz pupû newaroms SDF 27 p. 158; ... noris isz... SDF 27 p. 163 (iš Milkaus)≈DAbc p. 54 (Veikimo); ... kónegaiksztis kad īr isz... DAbc p. 52 (Prityros)= =TŽ I p. 325; Norìs isz pupû newaroms tepat wiresnis SDF 27 p. 158. Sp. DRR p. 341.

1248. Su galinčiu nebendraukis: paliksi be p u p ų ir be maišelio.

Só galentió nebęndraukés paliksi be pupù ir be majszelio DAbc p. 52 (Prityros)=TŽ I p. 325. Plg. Nr 647.

1249. Savo pažinęs, ir p u r v y n e svadina.

Sawa pazinys yr purwiny swodjna LMD I 226(221), *red.*: „purwiny" išbraukta; įrašyta „kłany", „swodjna" pakeista „nuswodjna"; ... pažines ir kłany nuswadin SDF 161 p. 5; ... nusoden DAA p. 44.

1250. Ką p ū s i, kad nebirbia.

Ką pūsi kad ne byrba LMD I 226(61); Ků... nebirb DAA p. 40. Sp. SchLG p. 94.

1251. Šykštas gobšus visados p u s i a u s k i l i a i s mok.

Szìjksztas gôbszùs wisados pusiauskilejs mok SDF 21 p. 1.

1252. Nei p ū s k, nei aušyk.

Nė pusk nė auszyk LMD I 226(175)≈LMD I 226(320)=DDŽ p. 165.

1253. Nuėjo p ū s t a i s.

Nueję postais DAbc p. 56 (Veikimo)=TŽ I p. 326. Plg. Nr 1701.

R

1254. Ir r a d ę s su tavim nepasidalysi.

Ir rades su tawym nepasidalisi SDF 161 p. 1.

1255. Nei r a s k, nei pamesk.

Ney rask ney pamesk LMD I 226(148)≈SDF 161 p. 1; Só tó żmogó ne rask, ne... DAA p. 47≈LMD I 226(482)=DDŽ p. 168; rastì — só onou ne rask, ne... SDF 15 p. 13. Sp. SchLG p. 113.

1256. Viso yra, tiktai nėr r a g i n i m o.

wissa yra, tyktaj nier raginima SDF 27 p. 156; Wīsso... ragīnīmo niero DAbc p. 54 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

1257. Priims mane su balta r a n k a.

tīn, tīnaj tinaj priīms mąni só baltó rąnkó SDF 15 p. 8.

1258. R a n k a ranką mazgoja, kad abi būtų baltos.

Rąka rąka mazgoja, kad aby butum baltas LMD I 226(209); Rąnkó... płaun, kad abe balte but' DAA p. 43. Sp. L p. 29, SchLG p. 94.

1259. Viena r a n k a glosto, o antra peš.

Wienu rąnku głosta o ontru pesz SDF 161 p. 6; ... głôsta, antru... LMD I 226(148)=DDŽ p. 167; ... antru pesza LMD I 226(259); ... głosto, ąntró... DAA p. 44. Sp. L p. 31, LTt V p. 292, DRR p. 376, SchLG p. 94, 111.

1260. Paskui pustysi r a n k a s, bet neb laiku.

Paskou póstisi rąnkàs, bet neblajkó DAbc p. 56 (Veikimo) = TŽ I p. 326.

1261. Kas r a n k o j, tas kaktoj.

Kas rąnko tas kakto SDF 161 p. 1.

1262. Juodos r a n k o s — balta duona, baltos rankos — juoda duona.

joudas rąkas, bałta douna, bałtas rąkas jouda douna SDF 27 p. 164 (iš Milkaus) ≈ DAbc p. 51 (Prityros) = TŽ I p. 324.

1263. Nė viens savo r a n k o s nekandžia.

Nie wiens sawa rąkas ne kandzia LMD I 226(143); ... i sawą rąnką nekąnd DAA p. 42. Sp. L p. 30, LTt V p. 99, DRR p. 375, SchLG p. 94.

1264. R a n k o s neprikišęs, neturėsi.

Rąnkos neprikiszęs netóríesi SDF 20 p. 86. Sp. LTt V p. 347, DRR p. 426.

1265. Reikalingas būtų pamokymo, tepti r a n k ų nenoris.

Rekalingas butum pamokima, tepty rąku nenoras LMD I 226(211); Rejkalingas but' pamokimo, bet rąnkû teptĩ nenores DAA p. 43.

1266. R a š t o galo nerasi.

raszto gałą nerasi, nauk konca nie znajdziecz [*lenk.* mokslo galo nerasi] SDF 15 p. 1; Mokslo... [be lenkiško teksto] DAA p. 48.

1267. [Ko]kie r a t a i, tokie ir dviračiai.

[...]kie rataj, tokie ir dwiratej SDF 21 p. 2.

1268. Visur kliūna kaip kreivieji r a t a i.

Wysur kluna, kayp krewyiey ratay LMD I 226(262); ... uzklun kajp krewije... SDF 161 p. 6 ≈ DAA p. 44. Sp. SchLG p. 111.

1269. Neteptais r a t a i s netoli važiuosi.

Ne teptays ratays ne toliey waziosy LMD I 226(174); ... netolej tenuważiûsi DAA p. 43. Sp. SchLG p. 95. Plg. Nr 1270.

1270. Pateptais r a t a i s greičiaus važiuosi.

Pateptays ratays greyciaus waziusi LMD I 226(203); ... grejtiau nuważiûsi DAA p. 43. Sp. LTt V p. 181, SchLG p. 95. Plg. Nr 1269.

Svetimu r a z u m u netoli teisi.

Žr. Nr 1242.

1271. Su r ė č i u vandens neparneši.

Sù rieczíu undens neparneszi SDF 21 p. 2 Sp. LTt V p. 325.

1272. Ir šilto, ir šalto r e g ė j ę s.

tas wirs yra îr szilto îr szalto regieies SDF 27 p. 163 (iš Milkaus); ... prityręs DAbc p. 51 (Prityros) = TŽ I p. 324. Sp. DRR p. 341.

1273. Kaip r e j o s bočelius.
boczìás — kajp rejos boczelás SDF 15 p. 14; ... boczelós SDF 20 p. 86≈DAA p. 48.

1274. Bepigu su r e p l ė m i s karšta gelžis nenutūrėti.
Bepigu su replemis karszta gielzies nenuturiety LMD I 226(24); ... karsztą gelži DAA p. 39. Sp. SchLG p. 95.

1275. Kas plačiai r ė ž, tam mažai tetenka.
Kas płatiay riez tam mazay tetenką LMD I 226(102); ... siauraj tetenk DAA p. 41. Sp. PP p. 118, LTt V p. 300, DRR p. 375, SchLG p. 95.

1276. Su r y k š t e kūdikį į kapus nenuvarysi, su pyragu neparvadinsi.
Su rikszti kudiki i kapus nenuwarisi, su piragu neparwadinsi SDF 27 p. 161 (iš Milkaus)≈DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325; Ne lepink wajka, su rikszty ne nuwarisi i kapus, ne su piragu... SDF 161 p. 2. Sp. LTt V p. 162.

1277. R y t ą menkė, vakarą menkė, reik vaikai ginti.
Rita męki, wakara męki, rejk waka ginty SDF 161 p. 1.

1278. Ne kas r y t s labs ryts.
Ne kas ryts, łabs ryts SDF 20 p. 86≈SDF 161 p. 2≈DAA p. 47. Sp. PP p. 161, LTt V p. 209, DRR p. 426.

1279. Su r y t u gyven.
Sù ritù giwen SDF 27 p. 165 (iš Milkaus); tas wĩrs só rytó... DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

1280. Alsuoj kaip r o n ą pjaudams.
Ałsau kajp roną piaudams LMD I 226(374)=DDŽ p. 166.

1281. R u d e n į tesiųsk piršlį.
Rudenie te siunsk pirszli LMD I 226(501); Rudĩni tesiusk ... DAA p. 46. Sp. LTt V p. 146, SchLG p. 95.

1282. R u d e n į težadėk grūdus.
Rudeni te żadiek grudus LMD I 226(500); Rudĩni... DAA p. 46.

1283. Žembiant r u g i a m s, rink linus.
Ząmbąnt rugiems rink linus LMD I 226(294).

1284. R ū g š t i m a s širdis šveič.
ruksztimas szirdis szwyit LMD I 226(296); ... szĩrdi... DAA p. 43.

1285. Ne dėl tavęs r ū t ų darželis.
darżós — ne diel tawes rutû darżelis SDF 15 p. 13; Ne dieł ... DAA p. 48. Sp. SchLG p. 95.

1286. Imdams s a k a l o tur akis, atduodams — šunies.

imdams sakało tur akys, adoudams szunęis SDF 27 p. 161 (iš Milkaus); ... tór sakało... o adoudams... szónĩjs DAbc p. 50—51 (Prityros)=TŽ I p. 324.

1287. Et, s a k ė pasakė, ir nebliko.

Et sakę, pasakę ĩr nebliko DAA p. 49.

1288. Ar s a k i u s, ar nesakius, tiek tebus.

Ar sakius ar nesakius tiek tebus LMD I 226(15); ... ar nesakiós wis tijk DAA p. 39. Sp. SchLG p. 95.

1289. Gers s a p n a s neįvyksta, bet pikts įvyksta.

Giers sapnas neiwiksta, bet pykts iwiksta SDF 161 p. 1≈DAA p. 47. Sp. SchLG p. 95.

1290. Pikts s a p n a s beveik įvykstai.

pikts sapnós beweik iwykstaj SDF 27 p. 156; ... sapnas... iwiksta SDF 27 p. 159 (iš Milkaus)=SDF 27 p. 162 (iš Milkaus)≈DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

1291. Ilgai prausias kaip s a u l ė.

Iłgaj prausas kaip saule SDF 27 p. 156.

1292. Įspįs s a u l ė ir į mūsų langą.

Ispins saule yr i musu łanga LMD I 226(58); Rasi ispins saule yr musu łanga LMD I 226(208); ... ĩr i musû... DAA p. 43. Sp. SchLG p. 95.

1293. Lig s a u l ė patekės, mums nuo rasos ašarų ir akys ištekės.

lig saule patekies mums nu rasos aszaru ĩr akys isztekies SDF 27 p. 163 (iš Milkaus), *red.:* „rasos" išbraukta; ... mums rasa ĩr akys ĩszjes DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I 325. Sp. DRR p. 341. Plg. Nr 1295.

1294. Negyvensi su s a u l e.

Ne gywensi só saulĩ LMD I 226(387)≈DDŽ p. 166. Sp. L p. 88, DRR p. 269, SchLG p. 95.

1295. Pakol s a u l ė įspįs, rasa akis išės.

Pakoł saule ispîns, rasa akis ìszjes LMD I 226(186). Plg. Nr 1293.

1296. S a u l ė savo eiloj bus, o mums žemės akis užgrius.

Saule sawo eiło bus, o mums žiames akys ózgrius DAA p. 43. Sp SchLG p. 95.

1297. S a u l ė žeme railo.

Saule žiamĩ rajło LMD I 226(305)=DDŽ p. 165.

1298. Ta s a u l ė nesušildys.

Ta saule nesószĩldis SDF 20 p. 86; Ta Sawle... SDF 161 p. 3. Sp. DRR p. 426.

1299. Lauk it **s a u l ė s** užtekančios.
łauk, it saulės ożtekąntios SDF 27 p. 156≈DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

1300. Ne **s a u l ė s** amžių gyvensi.
• ne saulęs ùmžiu giwensi SDF 27 p. 165 (iš Milkaus); ... ąmžiu... DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326. Sp. DRR p. 341.

1301. Ne tiek **s a u l ė s**, kiek pro langą.
Ne tiek saulęs, kiek pro łanga LMD I 226(163); ... [...]lęs... SDF 21 p. 2; Ne tĩjk szwijsos kĩjk... LMD I 226(344/1)=DDŽ p. 165. Sp. LTt V p. 231

1302. Nei **s a u l ė s** duktė negal jam įtikti.
ney saules duktie negal iem ìtìkte SDF 27 p. 161 (iš Milkaus); Nie... jem nitĩktum DAbc p. 5 (Prityros)=TŽ I 324.

1303. Sunku gaspadoriauti, kad **s č ė s t i e s** nėra.
Sunku gaspadorauty, kad sciestes niera LMD I 226(216), *red.*: „sciestes" suskliausta, apačioje prirašyta „łajmos"; Sunku ukę wĩlktĩ, kad łajmos... DAA p. 44; Sunku ukię westi, kad łajmes... SDF 161 p. 5. Sp. SchLG p. 101.

Bloga **s ė k l a** ir nesėta aug, o geroji ir pasėjus neaug.
Žr. Nr 1151.

1304. **S e n y s t ė** ubagystė.
Seniste ubagiste, lepiey senatne starość nieradość [*lenk.* geriau senatne, senatvė — ne džiaugsmas] SDF 27 p. 159 (iš Milkaus).

1305. **S e n u t ė** pavirst ir negirta.
Senute pawĩrst ĩr ne gĩrta DAA p. 45. Sp. SchLG p. 96.

1306. Norint bloga **s e r m ė g a**, bile sava.
Norint błoga sermiega byli sawa LMD I 226(170), *red.*: „bloga" išbraukta, įrašyta „łopita".

1307. **S e r m ė g a** sermėgą ėd.
Sermiega Sermiegą jed LMD I 226(400)=DDŽ p. 167. Sp. LTt V p. 249, DRR p. 269.

1308. Kiek **s ė s i**, tiek pjausi.
Kiek siesi, tiek piausi LMD I 226(76)≈DAA p. 41. Sp. L p. 49, DRR p. 375, SchLG p. 96.

1309. Per **s y l ą** ir arklys nešoka.
Par siła yr arklis neszoka LMD I 226(206).

1310. Geriaus **s i r g t i** nekaip mirti.
Gieriaus syrgti ne kayp myrty LMD I 226(40)≈DAA p. 40. Sp. L p. 17, SchLG p. 96.

1311. Su **s i ū l u** atrasi ir kamuolį.
Só siułó atrasi ĩr kamuli LMD I 226(332)=DDŽ p. 165; Pagal siuła prieys pri kamule LMD I 226(187). Sp. L p. 50, DRR p. 269, SchLG p. 96.

1312. Kas s k a u s t, tas priskaust.

kas skaust, tas priskaust SDF 27 p. 161 (iš Milkaus) = SDF 27, p. 163 (iš Milkaus) = SDF 27 p. 158; ... prtskaust [priskaust?] DAbc p. 49 (Prityros) = TŽ I p. 323. Sp. LTt V p. 225.

1313. Kur s k a u s t, ten ir užsigaun.

kùr skaust, ten îr ussîgaun SDF 27 p. 165 (iš Milkaus); ... skaustaj... DAbc p. 52 (Prityros) = TŽ I p. 324.

1314. S k a u s t ą s priskaust.

skaustus priskaust SDF 27 p. 161 (iš Milkaus).

1315. Nežiūrėk per s k y l ę — velnią pamatysi.

nežiuriek par skylę welni pamatisi SDF 27 p. 156 = DAbc p. 49 (Prityros) = TŽ I p. 323.

1316. Nelandžiok pro s k y l e s — sprandą palauši.

Neląndiok pro skilès, sprąndą pałauszi DAA p. 45.

1317. Pjaun s k o l a kaip dalgis, netink širdžiai nė valgis.

Piaun skoła kajp dałgis, netink szīrdīj nie walgīs DAA p. 46. Sp. DRR p. 376.

1318. S k o l a ne opa, neužgis.

skóła neopa neùžgis SDF 27 p. 165 (iš Milkaus); ... ne rona... DAbc p. 52 (Prityros) = TŽ I p. 324.

Nuo pliko s k o l i n i n k o geri ir pelai.

Žr. Nr 1498.

1319. Bepigu iš svetimos s k ū r o s rėžti plačias nagines.

Bepigu isz swetimos skuras rieszti placias nagines LMD I 226(20); ... swetimo kajlo neriesztī plates... DAA p. 39. Sp. SchLG p. 83.

1320. Ir s k r u z d ė apilst.

Ir Skruzdie Apyłst SDF 161 p. 3.

1321. S k u b ė k, jei nori sugaišti.

Skubiek iey ńori sugayszti LMD I 226(218) ≈ SDF 161 p. 5 ≈ ≈ DAA p. 44. Sp. PP p. 50, LTt V p. 376, DRR p. 376, SchLG p. 96.

1322. — Še, s l i n k i, kiaušį.
— Ar nulupts?
— Ne.
— Mesk per tvorą.

Sze Slinki kiauszi, Ar nułupts? ne, mesk par twora SDF 161 p. 3; Slinki, tie kiauszi, nułupta nulup saka SDF 27 p. 166 (iš Milkaus); Slinki tie kiauszi, saka ar nułuptas DAbc p. 55 (Veikimo) = TŽ I 326; Slinki tie kiauszi, nułupk SDF 161 p. 1.

1323. S l ū ž y t i nenorėtumei, o gyventi nėra kuomi.

Słuzity nenorietumes o giwenti niera kuomi LMD I 226(220).

1324. Po s m e r č i o nieko nebreiks.

Po smercia nieka nebreyks LMD I 226(161).

1325. Su s m e r č i u nejuokuok.
Su smertiu nejuokuok SDF 161 p. 5≈DAA p. 43; Su smerciu niekados neziertawok LMD I 226(215). Sp. SchLG p. 96.

1326. Nė s o r o s grūdo dar neturėjau burnoj.
Nie sorós grudą dar neturiejau burno LMD I 226(422)=DDŽ p. 167.

1327. S p i l g u meškos nenudursi.
Spiłgó meszkos nenudursi SDF 20 p. 86.

1328. Srėbk s r i u b ą — žuvį gale rasi.
Sriebk sriubą, żuwi gali rasi LMD I 226(483)=DDŽ p. 168≈≈DAA p. 48. Sp. SchLG p. 96.

1329. Koks s t o g a s, toks ir lašas.
Koks stogas toks ir łaszas SDF 27 p. 161 (iš Milkaus).

1330. Netaisyk s t o g o — supus, neparemk namų — sugrius.
Netajsik stoga supus, neparęmk numu sugrus LMD I 226(510); Netajsisi..., neparemsi... DAA p. 46. Sp. SchLG p. 97.

1331. Ne taip s t o v, kaip rod.
Ne tajp stou, kajp riod [...] SDF 21 p. 2.

1332. S t r y p s vis gul prie šunies.
strîps wîs gùł pri szùnîis SDF 27 p. 165 (iš Milkaus); Stıypas wı̄s pri szónı̄js gół DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326. Sp. LTt V p. 225.

1333. S t r o k s — ne brolis.
Stroks ne brolis LMD I 226(370)=DDŽ p. 166. Sp. SchLG p. 97.

1334. Ne tuo s t r o k u nukarši.
Ne tuo stroku nu karszi SDF 161 p. 4.

1335. S u b i n ė marškinius grobsto.
sóbine marszkinius grobsta SDF 27 p. 158.

1336. Viena s u b i n e šik.
wîinu sùbînî szîk SDF 27 p. 166 (iš Milkaus)≈DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

1337. Ar iš s u b i n ė s ištrauksi?
Ar ysz Subynes ysztrauksi SDF 161 p. 4.

1338. Skudrus kaip s u d e g ę s.
Skódrós kajp sódegęs LMD I 226(382)=DDŽ p. 166.

1339. Kuri čia tave s u k a suk?
Kórì cze tawi suka sok? DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

1340. Kol riebiasis s u l y s, liesasis padvės.
Kól rı̄jbesis sólis, lı̄jsasis padwies LMD I 226(301)=DDŽ p. 165. Sp. DRR p. 269.

1341. Kas tau s u n k u, ir kitam nelengvu.
Kas tau sunku yr kitam nelingwu LMD I 226(129); ... nelengwó DAA p. 42.

1342. Ko tykai it s u o p i s lašo?
Ko tykaj it soupis łaszo. LMD I 226(471)≈DDŽ p. 168.

1343. Sėd kaip s u o p i s eglėj.
Sied kajp sůpīs egliej' DAA p. 47. Sp. DRR p. 376—377.

1344. Su kokiu s u t a p s i, tokiu patapsi.
Su kokiu sutapsi, tokiu patapsi LMD I 226(230)≈SDF 161 p. 5≈≈DAA p. 44. Sp. DRR p. 376, SchLG p. 86.

1345. Toks tokį s u t i k o.
Toks toki sutika SDF 161 p. 5≈DAA p. 44.

1346. Nei prie s v e č i o, nei prie pečio.
Tas ukininks ne pri sweczia ne pri peczia LMD I 226(289).

1347. Baltojo s v i e t o nedaug.
Bałtoiî swieto nedaug Gut gesinte leute sint nicht häufig [*vok.* gerų žmonių nedaug] SDF 27 p. 162 (iš Milkaus); Bałtoie... LMD I 226(463)=DDŽ p. 168; Baltojo... tiero [tėra] DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I p. 324. Sp. DRR p. 270, SchLG p. 97.

1348. Gavusi nežadėtą, noris bėk ir iš s v i e t o.
Gawusi nežadietą noris biek īr isz swieto LMD I 226(451)==DDŽ p. 168. Sp. DRR p. 270, SchLG p. 97.

Š

1349. Š a k a raits išjojo.
Szakó rajts īszioię LMD I 226(404)=DDŽ p. 167. Sp. DRR p. 269.

1350. Lend it š a p s į uodegą.
lend it szaps í oudega SDF 27 p. 158≈SDF 27 p. 164 (iš Milkaus)≈DAbc p. 52 (Veikimo)=TŽ I p. 325; ... kaip... SDF 27 p. 165 (iš Milkaus); ... it szap's i uodegą arba i subinę SDF 27 p. 166 (iš Milkaus), *red.:* „oudegą arba" išbraukta. Sp. LTt V p. 265.

1351. Š a r k a dar medy, jau iešmą drož.
szarka dar medî, jau îjszmą drož SDF 27 p. 165 (iš Milkaus); ... medie, ... DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325. Sp. LTt V p. 321.

1352. Tau dar š a š a s nenukrito, ką tu žinai.
Tau dar szaszus ne nukryta kun tu žynaj SDF 161 p. 1.

Kaip kas š a u k i a, taip ir atsiliepia.
Žr. Nr 985.

1353. Š a u k š t u upės neišsemsi.

Szauksztu upis ne iszsemsi LMD I 226(226)≈DAA p. 44≈SDF 161 p. 5. Sp. L p. 65, SchLG p. 97.

1354. Š e t o n a s nemiegta.

Szetonas ne miegta LMD I 226(231).

1355. Iš tų š i a u d ų nebus grūdų.

Isz tun sziaudun, nebus grudun SDF 161 p. 1; ... tû sziaudû... grudû DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326; ... pelu... LMD I 226(46)≈DAA p. 40. Sp. SchLG p. 93.

1356. Sunku š i e n ą vežti, bet lengvu žiemą pešti.

Sunkó szieną weżtī, bet lengwó żijma pesztī DAA p. 45, Sp. PP p. 52, LTt V p. 349, DRR p. 376, SchLG p. 97.

1357. Š i k ę s nepašikęs.

szikęs, nepaszikęs SDF 27 p. 163 (iš Milkaus)≈DAbc p. 52 (Veikimo)=TŽ I p. 325; szikis... SDF 27 p. 158; Szys titay szykies nepraszek wys czie, znoczey mazamy interesy kad kos [koks?] źmogos kor igund, ter wyn yr kłapatey SDF 6(76g)=DPM p. 86.

1358. Pažink, š i k š n a, degutą.

pażink szikszna degutą proverbium [lot. patarlė] SDF 15 p. 19≈≈LMD I 226(440)=DDŽ p. 167 Sp. DRR p. 270, SchLG p. 98.

1359. Š i l i m a kaulų nelauž.

szìlìma kaułu ne łauż SDF 27 p. 160 (iš Milkaus)≈SDF 27 p. 163 (iš Milkaus)≈DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 324; ... ne łauża LMD I 226(228); ... kauła nełauża SDF 161 p. 5.

1360. Tankiai š i l k ų rūbai vos gyvybą neš.

Tąnkéj siłkû rubaj wôs gywyba nesz SDF 21 p. 1.

1361. Š i r d y bažnyčia, subinėj varpnyčia.

warpnicze — szirdie baznicze subinie wařpnicze SDF 15 p. 11; ... Subinie Warpay SDF 161 p. 4.

1362. Š i r d i s yra ne milo skiautė.

szirdīs yra ne mīlo skiauti SDF 1; Szirdīs ne... SDF 20 p. 86.

1363. Š i r d i s — ne ragelis.

Szīrdīs ne ragelis LMD I 226(356)=DDŽ p. 166. Sp. SchLG p. 98.

1364. Š ū d ą siųsk — šarka pagaus.

Szuda siusk szarka pagaus, tay zno: katras negał ko padarity antokie nereyk atsydouty, bo tay bus nieko SDF 6(76c)=DPM p. 86.

1365. Iš š ū d o vašką nesunksi.

îsz szudo waszką ne sunksi SDF 27 p. 163 (iš Milkaus)≈DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I p. 324.

1366. Iš to š ū d o nebus grūdo.

īsz tô szudo, ne bus grudo SDF 27 p. 163 (iš Milkaus)≈DAbc p. 51(Prityros)=TŽ I p. 324.

1367. Nei šūdo, nei grūdo iš to darbo.

Ne szudo, ne grudo isz tó darba SDF 1.

1368. Nuo šūdo pūko nepeši.

Nu szudo pouką nepeszi SDF 1≈SDF 20, p. 85; ... půwkun [pūkų]... SDF 161 p. 2.

1369. Didžiuojas kaip šūds ant šakę.

Didiouies kajp szuds ąnt szakę LMD I 226(372).

1370. Kur šūds, ten ir grūds.

Kur szuds, ten ir gruds SDF 27 p. 162 (iš Milkaus); Kame... DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 324.

1371. Sukas it šūds eketėj.

Sókas it szud's ekétie DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

1372. Šūds šikėją moko.

szuds szīkiei moka SDF 27 p. 164 (iš Milkaus)≈DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

1373. Šūdų vaina.

Szudû wajna DAbc p. 56 (Veikimo)=TŽ I p. 327.

1374. Sveiks pamelavęs, šunali.

Sweyks pamelawys szunali LMD I 226(237); Swejks pamalawes... SDF 161 p. 5.

Maž šuneliai ir didelius sujautrin.

Žr. Nr 1376.

1375. Guvus šunelis visados riebus.

Gówos szunelis wīssados riebós DAA p. 49. Sp. KrvP III p. 151.

1376. Maži šunyčiai ir didelius sujautrin.

mažī szuniczej ir didelus sujautren SDF 27 p. 162 (iš Milkaus); maž szónelej... sójautrīn DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I p. 324.

1377. Kaip šunį nuo girnų nukėlė.

Kajp szuni nu girnu nukielę, adagium [*lot.* patarlė] SDF 15 p. 19; ... [be lotyniško prierašo] SDF 20 p. 85; Nukielę kajp szunī nu grnû [girnû?] SDF 1=DAA p. 47; ... *vel* kajp szuni ant gīrnas pakielę SDF 1. Sp. PP p. 396, LTt V p. 271, DRR p. 426, SchLG p. 112. Plg. Nr 1378.

1378. Pakėlė kaip šunį ant girnos.

pakielę kajp szuni ąnt girnas SDF 1; ... ąnt girnû SDF 20 p. 85≈DAA p. 47; Móni pakielę kaj... LMD I 226(472)=DDŽ p. 168. Sp. DRR p. 426, SchLG p. 111. Plg. Nr 1377.

Aš tau, tu šunie! Šuv uodega vinks, ir gana.

Žr. Nr 1406.

1379. Kad šunies nėra, ir ožka besiundo.

Kad szunies nieȓa ir ôžkù besiunda SDF 21 p. 2.

1380. Nuo šunies gal ūkininką pažinti.

Nu szunies gal ukìniką pažinti SDF 21 p. 1.

1381. **Š u n i e s** akis tur.
tas zmogós szóniis akys tór SDF 27 p. 158≈DAbc p. 56 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

1382. **Š u n i e s** balsas neit į dangų.
Szuneís bałsus neit i dongu SDF 27 p. 160 (iš Milkaus)≈SDF 27 p. 161 (iš Milkaus)≈DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 324; ...nejs... SDF 1; Szunies ... ne ejs... SDF 161 p. 5≈LMD I 226(238)≈LMD I 226(439)≈DDŽ p. 167. Sp. L p. 88, DRR p. 270, SchLG p. 98.

1383. **Š u n i e s** kailio klausysi, kad manęs neklausai.
Szunies kajlo klausysi, kad mąnęs neklausaj LMD I 226(316)= =DDŽ p. 165. Sp. SchLG p. 112.

1384. **Š u n i e s** kąsnis.
przysłowie [*lenk.* patarlė] szuneis kůsnis SDF 27 p. 2≈SDF 27 p. 163 (iš Milkaus)≈LMD I 226(435)=DDŽ p. 167.

1385. **Š u n y s** pamestą neėstų.
szunys pamestą neiestum SDF 27 p. 163 (iš Milkaus)≈Nie szunys... LMD I 226(436)=DDŽ p. 167. Sp. L p. 114, SchLG p. 98.

1386. Kas **š u n i u i** uodegą pakels, jei pats jos nepakels.
Kas szûnîj oudegą pakeis, je pats jos nepakeisaj SDF 15 p. 14; ... ůdegą..., jei pats ne pakeis DAA p. 48.

1387. Pristov kaip **š u n i u i** dešra.
Pristow kayp szunyi deszra LMD I 226(179); Prawer kajp szunej... DAA p. 43.

1388. Pritiko kaip **š u n i u i** votegas.
wotegas — prìtîko, kajp szónìj wotegas SDF 15 p. 13; ... woteg's SDF 20 p. 86≈SDF 161 p. 1≈DAA p. 47. Sp. SchLG p. 98.

1389. Kur daug **š u n ų**, čia ir daug šunšūdų.
Kur daug szunû, cze ir daug szunszudû wo viel Genuss, da ist auch viel Verdruss [*vok.* kur daug malonumų, ten daug ir nemalonumų] SDF 27 p. 160 (iš Lepnerio); Kame daug..., cze daug ir sząnschudiû DAbc, p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 323.

1390. Gerasis **š u o** veikiai persiloja.
Gierasis szuo weykiey parsyłoja LMD I 226(37); *red.:* „parsyłoja" pakeista „parsyło"; ... szu parsiło DAA p. 40. Sp. SchLG p. 99.

1391. Gul kaip **š u o** ant šėko.
Gół kaip szou ąnt szieków SDF 27 p. 156≈DAbc p. 52 (Veikimo)=TŽ I 325.

1392. Kaip **š u o** atsigulęs — nei pats ėda, nei kitam duoda.
Kayp szuo atsigulis ney pats jedzia ney kitam duoda LMD I 226(65), *red.:* po „atsigulis" prirašyta „ant sziaudû kùszkiu"; ... atsigulęs ąnt szieku, ne pats ied, ne... důd DAA p. 40—41. Sp. L p. 118, SchLG p. 112.

1393. Kame šuo lak, čia ir loj.
Kóme szou łak cze īr ło SDF 27 p. 158 (iš Lepnerio); Kame szou ło, ten īr łak DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323; Kur łosi, ten ir łaksi SDF 27 p. 161 (iš Milkaus); Kame... DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 324.

1394. Ko nairais kaip šuo, ant girnų pakelts.
Ko najras kajp szuu ant girnu pakielts SDF 161 p. 2.

1395. Kožnas šuo su blusa.
Koźnós szů só błusó DAA p. 40. Sp. L p. 68, DRR p. 375, SchLG p. 99.

1396. Laižykis kaip šuo dešrą suėdęs.
Łayzikies kayp szuo deszra sujedys LMD I 226(131); ... prarījęs DAA p. 42. Sp. L p. 138, DRR p. 375, SchLG p. 112.

1397. Loj kaip šuo mėnesienoj.
Ło kajp szou mienesījno LMD I 226(355)=DDŽ p. 166. Sp. SchLG p. 112.

1398. Nelok kaip šuo ant spalių, į mėnesį žiūrėdams.
Ne łok Kayp Szuw an spalu i Mienesi zuriedams SDF 161 p. 3.

1399. Ne kožnas šuo pasėlomis kandžia.
Ne koznus szuo pasełomis kądzia LMD I 226(162); ... pasałomis kąnd DAA p. 42—43, *red.*: žodyje „szů" „ů" prirašyta ranka.

1400. Nei šuo, nei kėdalė.
Ne szou, ne kiedale SDF 27 p. 156=DAbc p. 54 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

1401. Nieks dar nematė, kad šuo mylėtų katę.
Nieks dar nemate, kad szuo miletu katę LMD I 226(498); ... nematę, ... DAA p. 46. Sp. L p. 115, SchLG p. 99.

1402. Nuilso it šuo varlę ginęs.
Nuīlso īt szů warlę gīnęs DAA p. 48. Sp. LTt V p. 118.

1403. Staipykis kaip šuo po veselės.
Stajpikés kajp szů po weselęs SDF 21 p. 1.

1404. Šuo ant šunies, vilks ant vilko.
Szou ąnt szuneys wyłks ant wyłka, tay znoczy żmonis wysokie stona kurey kartays kiets kieta skonden SDF 6(76ᵃ)=DPM p. 86.

1405. Šuo ant uodega nuneš.
szou ont oudegu nunesz SDF 27 p. 166 (iš Milkaus); ... nunesz ir to pakaks DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I 326.

1406. Šuo šunį, šuo šunį, šuo uodegą viks.
szou szùni, szou szùni, szou oudegą wegs SDF 27 p. 164 (iš Milkaus); ... wīks DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326; Asztau, tu szunie, szuw wodygu winks yr gana SDF 161 p. 1. Sp. LTt V p. 361.

1407. Zauniji kaip š u o.
Zawnyi kayp szuw SDF 161 p. 3.

1408. Ir š v e n t i e j i puodus kul.
Ir szwentije poudus kół LMD I 226(369)=DDŽ p. 166. Sp. DRR p. 269.

1409. Ne š v e n t i e j i puodus lipo.
Ne szwentijey puodus lippa LMD I 226(176).

1410. Ta š v i e s y b ė greitai užges.
Ta Szwysibe Greyta użgies SDF 161 p. 3.

Ne tiek š v i e s o s, kiek pro langą.
Žr. Nr 1301.

T

1411. T a b o k s kelią rodo.
Toboks keli roda LMD I 226(296)≈DAA p. 44≈SDF 161 p. 5. Sp. SchLG p. 99.

1412. T a i s o s kaip sens jauną vesti.
Tajsos kajp sen's jauną westì SDF 20 p. 86≈SDF 161 p. 1≈≈DAA p. 47. Sp. LTt V 150, DRR p. 426, SchLG p. 111.

1413. Jei t a u sunku, ir kitam nelengvu.
Iey tau sunku yr kitam ne lingwu LMD I 226(52); Kas tau... LMD I 226(129)≈DAA p. 42. Sp. PP p. 118, DRR p. 375, SchLG p. 90.

1414. Iš tų t a u k ų nebus vėdarų.
Isz tu tauku ne bus wiedaru LMD I 226(47); ... tauků... DAA p. 40. Sp. LTt V p. 328, DRR p. 375, SchLG p. 99.

1415. T a u p y k netaupyk, nesugydysi.
Tapik netapik, nesugidisi SDF 161 p. 5≈LMD I 226(251), *red.:* „tapik" abiejose pozicijose suredaguota į „taupik"; Taupik netaupik nebsógidisi DAA p. 44.

1416. Pūsta t a v ę s ar manęs.
pustà tawęs ar mùmęs [munęs?] SDF 27 p. 163 (iš Milkaus).

1417. Gers t a v o r s patsai save kvolij.
Giers tawors patsay sawi kwolyi LMD I 226(36); Gèra preke pati sawi gīr DAA 40. Sp. L p. 48, LTt V p. 274, SchLG p. 93.

1418. Čia t e i s y b ė kaip pečiaus šviesybė.
Cze tejsybe kajp pecziaus szwījsybe LMD I 226(337)=DDŽ p. 165. Sp. LTt V p. 283, SchLG p. 112.

1419. Ant T e l š i a i s ir dangus juods.
Ant Telszès ĩr dągós jouds LMD I 226(447)=DDŽ p. 167. Sp. SchLG p. 99.

1420. T e l š i ų pliumpis.
Telszíû plumpíjs SDF 27 p. 156.

1421. Šnypšt kaip t e t e r v i n s eglelėj.
Sznipszt kajp tetīrwens egłalie DAA p. 49. Sp. DRR p. 377, SchLG p. 112.

1422. Pasimislijęs reik t ė v ą pešti.
Pasymyslijes reyk tiewa peszti LMD I 226(198); Padumoięs terejk... LMD I 226(339)=DDŽ p. 165.

1423. Kad mano t ė v a l i s gyvs tebebųtų, noris ir į sieną atšlietas, aš toks nebūčiau.
Kad mąna tiewalis giws tebibutum, noris īr i sījną atszlījtas, asz tôks nebuczio DAbc p. 54 (Veikimo)=TŽ I 326.

1424. Ką t ė v e l i s sudiejo dūsaudams, tą sūnelis prarado klykaudams.
Kou tiewelis sudieię dusaudams, tou sunelis prarado klikaudams SDF 27 p. 161 (iš Milkaus)≈DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323; ką tewelis..., prarado sunelis... SDF 27 p. 156. Sp. LTt V p. 160, DRR p. 340.

1425. Po t ė v o palikimo buvau toks, o dabar šitai palikau šioks kaip žiogs.
Po tiewo palikimo buwau toks, o dabar szitaj, palikau szioks, kaip żiog's SDF 21 p. 1—2.

1426. Už t ė v o galvos nė plauks nenukrito.
Óż tiewo gałwos nie płauks nenukrīto LMD I 226(385)=DDŽ p. 166. Sp. SchLG p. 99.

1427. T e v e r k, kad išsiverks, sveikesnis bus.
te werk, kad îssiwerks swejkesnis bus SDF 27 p. 158.

1428. Nemoku maluoti, t i e s o s — nė pradėti.
nemokū małoute, teisos nie pradiete SDF 27 p. 160 (iš Milkaus); ... mełautī, tījsōs niepradietī DAbc p. 54 (Veikimo)=TŽ I 326; nie to tìik — nemokó małoutì, tìjsos kalbieti nie to tìik SDF 15 p. 12. Sp. LTt V p. 284.

1429. T y l a geresnė nekaip byla.
tyla géresne, ne kaip była SDF 27 p. 156≈SDF 27 p. 160 (iš Milkaus); ... geresnī ... DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323; Gieresny tiła, kaip jejbkokie biła SDF 161 p. 2; ... nekajp jebkôke... DAA p. 47. Sp. L p. 51, DRR p. 340, SchLG p. 100.

1430. Bepigu tau t y l ė t i, kad tau nekaštuoja.
Bepigu tau tiliety, kad tau nekasztoja LMD I 226(21).

1431. Pliks kaip t i l v i k s.
Plīks kajp Tīlwīks LMD I 226(358)≈DDŽ p. 166≈DAA p. 49. Sp. L p. 143, SchLG p. 112.

1432. *Tinginiui* tiktų, kad kas diena būt šventa.

Tinginuj tiktum kad kas diena but szwęnta SDF 161 p. 5; ..., kad kiek diena butum... LMD I 226(247). Sp. LTt V p. 357.

1433. Be *tinklo* nesugausi, be ginklo nenušausi.

be tinkło nesugausi, be ginkło nenuszausi SDF 15 p. 11≈DAA p. 48; Ba tinkła ne sugawsi, Ba ginkła nenuszawsi SDF 161 p. 3. Sp. SchLG p. 100.

1434. Tu nuo manęs *tošies* neplėši.

Tó nu mąnęs toszęs neplieszi SDF 1≈SDF 20 p. 85; ... neplieszi tôszęs DAbc p. 54 (Veikimo)=TŽ I p. 326; tu isz munęs... SDF 27 p. 160 (iš Milkaus). Sp. PP p. 136, LTt V p. 305, DRR p. 426.

1435. Kas *treigys*, tas [ne mi]tulys.

Kas trejgis tas [...]tulis SDF 21 p. 2.

1436. Ir to *troba* dangumi dengta.

Ir tô trôba dąngumi dęngta LMD I 226(333)=DDŽ p. 165.

1437. Toksai ant tokio *tropijo*.

Toksay ant tokia tropija LMD I 226(246).

1438. Į *trūbą* nepūtęs, pieno negausi.

I Trubą neputęs pījno negausi LMD I 226(444)≈DDŽ p. 167. Sp. DRR p. 270, SchLG p. 100.

1439. Kur trumpa, čionai *trūksta*.

Kur trump cionay truksta LMD I 226(108), *red.*: „cionay" suskliausta, šalia prirašyta „tinaj"; jou..., jou trukst SDF 27 p. 164 (iš Milkaus)=DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I p. 324; ... znoczey, iog żmogos kartas bus słabnos, iou anam wysokies yszkadas arba biedas stoies SDF 6(76[f])=DPM p. 86. Sp. [3]DŽP p. 124.

1440. Skubinas kaip *Trumpėnai* į lažą.

Skóbīnas kajp Trumpienaj i łażą DAA p. 45. Sp. PP p. 289, DRR p. 376.

1441. Ant *turgaus* daugiaus veršenų nekaip jautenų.

Ąnt tórgaus daugiaus wérszīnû ne kajp jautīnû LMD I 226(361)= =DDŽ p. 166. Sp. SchLG p. 100.

1442. Juo daugiaus *turi*, juo daugiaus nori.

Jou daugiaus turí, jou daugiaus nori SDF 27 p. 162 (iš Milkaus); Jou tóri, jou daugiaus nori DAbc p. 54 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

1443. Kas *turi*, tam ir reikia.

Kas turia tam yr reykia LMD I 226(97); ... tur... rejk DAA p. 41. Sp. L p. 52, SchLG p. 100.

1444. Ką *turim* jeb kaip būti, geriaus nužūti.

Kou tórem jep káp butī, gériaus nužutī LMD I 226(421)=DDŽ p. 167.

1445. Ką t u r i m vargti, geresniai pasibengti.
Kou tórem wargtī géresnej pasībengtī LMD I 226(393)=DDŽ p. 166; ... gériaus... LMD I 226(423).

1446. Ką gi t u r i u, tuomi duriu.
kongi turiu, toumi duru SDF 1.

1447. Kas t u r t i n g a s, tas ir išmintingas.
Kas tórtīngas, tas īr īszmintingas DAA p. 47. Sp. L p. 54, DRR p. 270.

1448. Juo t u r t i n g e s n i s, juo šykštesnis.
jou turtingesnís, jou szikszteanís SDF 27 p. 162 (iš Milkaus)≈ ≈DAbc p. 54 (Veikimo)=TŽ I p. 326. Sp. LTt V p. 185, DRR p. 341.

1449. Kokia t v a n k a, toks ir prūdas.
Kokie twąnka, toks yr prudas LMD I 226(96); ... tóksaj īr ... DAA p. 41.

1450. Ką nori, tą daryk, tiktai per t v o r ą nemesk.
Ką nori, tą daryk, tiktaj par tworą nemesk SDF 21 p. 2.

1451. Kur žema t v o r a, čionai visi galvijai.
Kur ziema twora, cionay wysy galwyiey LMD I 226(134/4); ... žiama..., ten ... giwolej szok DAA p. 42. Sp. L p. 96, DRR p. 375, SchLG p. 100.

1452. Ne t v o r ą tai peršokti.
Ne twora tay parszokty LMD I 226(177).

U

1453. Burb kaip u b a g a s, lašinių priėdęs.
Burb kajp ubagas łaszíniû priiedęs SDF 21 p. 1.

1454. Kaip u b a g o terba.
Kaip ubaga terba SDF 27 p. 156; Łaip [kaip?] ubago ... DAbc p. 54 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

1455. Kiaura u b a g o terba.
Kiaura ubaga terba LMD I 226(306)=DDŽ p. 165. Sp. L p. 83, DRR p. 269.

1456. Pasileido kaip u b a g o votegas.
Pasilejdo kaip ubago wotegas SDF 27 p. 156; ... woteg's DAbc p. 52 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

1457. U b a g o ramtis neeis į javus.
ubbago ramtis ne eis i jawus człowiek bez bydła niezroby żadney szkody w zbożú [*lenk.* žmogus, neturintis gyvulio, nepadarys jokio nuostolio javuose] SDF 27 p. 159 (iš Milkaus).

1458. U b a g o terbos neprikrausi.

Ubago terbos neprikrausi LMD I 226(448)=DDŽ p. 167. Sp. L p. 82, DRR p. 270.

1459. Bambėk kaip u b a g s, kruopus pabėręs.

Bąbiek kajp ubag's kroupus pabieręs LMD I 226(346)=DDŽ p. 165. Sp. DRR p. 269, SchLG p. 112.

1460. U b a g s nuo ubago ramento prašo.

Ubags nu ubago ramentą praszo LMD I 226(408)=DDŽ p. 167.

1461. Noris u b a g u mirsiu, bet namų neužmiršiu.

Noris ubagó mĩrsió, bet numû ne óż mĩrszió DAbc p. 56 (Veikimo)=TŽ I p. 327. Sp. LTt V p. 215, DRR p. 341.

1462. Su didžiais kaip su u g n i a elkis: ne arti, nes sudegsi, ne toli, nes sušalsi.

Só dĩdejs kajp só ugnĩ elgkés, nė artej, nes sodegsi, nė tolej, nes sószalsi DAA p. 45. Sp. DRR p. 376.

1463. Noris į u g n į šok.

noris i ugni szôk SDF 15 p. 19≈DAbc p. 56 (Veikimo)=TŽ I 327; norys szôk igni SDF 27 p. 164 (iš Milkaus); szitaj norìs szok i ugni LMD I 226(430)=DDŽ p. 167.

1464. Bepigu prie sukurtos u g n i e s nešildytis.

Bepigu pri sukurtos ugnies neszildities LMD I 226(25)≈DAA p. 39. Sp. L p. 95.

1465. Nė u g n i e s negaliu prieiti.

Nie ugnęs negaliu priejtĩ LMD I 226(427)=DDŽ p. 167.

1466. Prie sukurtos u g n i e s bepigu nešildytis.

Pri sukurtos ugnies bepigu nesildities LMD I 226(182).

1467. U g n i e s nepakurščius, nekūrenas.

Ugnies nepakurstius nekurenas SDF 161 p. 5; ... nekurĩnas DAA p. 44; Ugnis nepakurscius... LMD I 226(254). Sp. L p. 95, SchLG p. 100.

1468. Atras u g n i s taukus.

atras ugnes taukus, znaydzie się [*lenk.* atsiras] SDF 27 p. 159 (iš Milkaus)≈[be lenkiško teksto] LMD I 226(457)=DDŽ p. 168. Sp. L p. 95, PP p. 313, DRR p. 270.

1469. Kaipo u g n i s liepsnoja.

lijpsnoti — kajpo ugnis lijpssnoję SDF 15 p. 8.

1470. U g n i s deg ir nekurstoma.

Ugnis deg ĩr nekórstoma LMD I 226(395)=DDŽ p. 166. Sp. L p. 94.

Tas ū k i n i n k s nei prie svečio, nei prie pečio.

Žr. Nr 1346.

1471. Bekrutam kai u o d a i.

Bekrutam kai ůdai. Ledwo żijemy [*lenk.* vos begyvename] SDF 27 p. 159 (iš Milkaus).

1472. U o d e g ą pamezgęs nubėgo (šuo).
megztì — oudegą pamezgījs nubiego (szou) SDF 15 p. 15.

1473. Šumijanti u p ė greitai išdžiūst.
Szumyąti Upe greyta yszdziust SDF 161 p. 3.

1474. Tai ne u t į užmušti.
taj ne uti óżmusztī SDF 15 p. 3≈DAbc p. 56 (Veikimo)=TŽ I p. 327.

1475. Kirb it u t i s galwój.
kīrb it ùtîs gałwo SDF 27 p. 164 (iš Milkaus)≈DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ p. 325.

1476. Kirbėk kaip u t i s po šašu.
Kirbiek kajp utys po szaszu SDF 161 p. 1≈SDF 161 p. 6.

1477. U ž p e č y augęs, kokly krikštyts.
Ózpeczie auges koklie krīksztyts LMD I 226(368).

V

1478. V a g i s moko raktus slėpti.
Wagīs móko raktus slieptī DAA p. 45. Sp. SchLG p. 101.

1479. V a g i u i viens kels, sekančiam (ieškančiam, vejančiam) penki šeši du keliu.
Wagīj wens kel's sekąntem (jeszkąntem wijintem) pęnkī szeszī du kelu SDF 1; ... kélas, vìjentem daug kélû SDF 20 p. 85; wagii biegontem wens..., o ieszkontem daug keliû SDF 27 p. 160 (iš Milkaus); Wagīj sprunkątem wéns kęlas, o īјszkąntem daug kélû DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 323; Wagij wiens grieks o apwogtam deszimtis LMD I 226(283). Sp. LTt V p. 311, DRR p. 426.

1480. Auga v a i k a i kaip medžiai girioje.
augo wakaj kaip medej gìrioìe SDF 27 p. 160 (iš Milkaus).

1481. Kieno v a i k a i, to ir klapatai.
Kieno waykay to yr kłapatay LMD I 226(127); ... rupesnej DAA p. 42. Sp. L p. 77, SchLG p. 101.

1482. Kad v a i k a s neverkia, motynai nerūpi.
Kad waykas ne werkia motinay ne rupa LMD I 226(112); ... wajk's newerk... nerup DAA p. 41—42. Sp. L p. 76, SchLG p. 101.

1483. Koks yra, toks yra, vienok [motinos?] v a i k a s.
Koks ira toks ira wienok [...] waykas LMD I 226(70), *red.:* „ira" išbraukta, viršuj užrašyta „yra".

1484. V a i k ų kaip pupų, duonos nė plutos.
wakû kap pupû dounas nie plutos SDF 27 p. 160 (iš Milkaus); Wajkû kajp... DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 323; ... kajp pupu o... SDF 161 p. 6≈LMD I 226(264). Sp. DRR p. 341.

1485. Kas bus, kas nebus, padarysiu v a i k u s.
Kas bus kas nebus padarisiu wajkus SDF 161 p. 1.

1486. Nerūpinkis apei svetimus v a i k u s.
Ne rupinkies apey swetymus waykus LMD I 226(165).

V a i k e l i brangusis, svetima žemė tavo kaulus apraus.
Žr. Nr 1593.

1487. V a i k š č i o j kaip atsiėjęs.
Wajkscio kajp atsiejes LMD I 226(310)=DDŽ p. 165.

Gers v a i š i n i m s — vos gyvyba beliko.
Žr. Nr 669.

1488. V a i t o maišą daryk kaip vėdarą, o visuomet tušč.
Wajto majsza daryk kajp wiedara, o wissomet tószcz LMD I 226(449), *red.:* „daryk" įrašyta du kartus, po to vienas išbrauktas; Wajto majszą daryk, daryk... DDŽ p. 167. Sp. DRR p. 270, SchLG p. 101.

Kieno v a l i a, to ir teisybė.
Žr. Nr 794.

1489. Liaukis bent v a l i ą gavęs.
Laukies bent wale gawys LMD I 226(134), *red.:* žodyje „bent" „t" išbraukta; ... ben... gawęs DAA p. 42. Sp. SchLG p. 101.

1490. Nespjauk į v a n d e n į, nes atsitiks atsigerti.
Ne spjauk į undeni nes atsitiks atsigierti LMD I 226(285); ..., patem atsītīks... DAA p. 42; ... pats sógérsi LMD I 226(322)= =DDŽ p. 165; ..., reykset paćiam gierty LMD I 226(154); lig nepagieres nespiauk pats îszgersi SDF 27 p. 165 (iš Milkaus); ... sógersi DAbc p. 52 (Prityros)=TŽ I p. 324. Sp. L p. 92, 93, DRR p. 269, SchLG p. 101.

1491. V a n d e n į gėręs, nebūsi girtas.
undeni gieres nebusi gīrtas SDF 27 p. 160 (iš Milkaus)≈DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 341.

1492. Kaip v a n d u o nuo žąsies nurietėjo.
Kayp wandu nu ząsias nuryitieje LMD I 226(87)≈DAA p. 41.

1493. Kaip v a p s a lendžia į akis.
Kayp wapsa lendzia i akis LMD I 226(100).

1494. V a r g a s vargą prispir.
wargas wargą prispir SDF 27 p. 160 (iš Milkaus)≈DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 323; wargas wargą rem SDF 27 p. 164 (iš Milkaus)=DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 323. Sp. LTt V p. 192, DRR p. 341.

1495. V a r g e bebūdams, turi verstis kaip galįs.

warge bebudams turi wersteis kaip galis SDF 27 p. 160 (iš Milkaus); Wargī budams kajp galis tóri werstījs DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 323.

1496. V a r g o pelė.

Warga pelie SDF 1=DAA p. 47≈LMD I 226(383)=DDŽ p. 166. Sp. DRR p. 269.

1497. V a r g o vaiks.

warga waks SDF 27 p. 163 (iš Milkaus)≈DAbc p. 51 (Prityros)==TŽ I p. 324.

1498. Nuo v a r g š o skolininko geri ir pelai.

pelaj pelas — nu wargszo skolìnìko gery ìr pelaj SDF 15 p. 13≈≈DAA p. 48; Nu pliko... SDF 20 p. 86. Sp. DRR p. 377, 426.

1499. Po v a r g ų malonu ilsėti.

po wargû maloni īlsiete SDF 27 p. 166 (iš Milkaus); ... malônô īlsiet DAbc p. 52 (Prityros)=TŽ I p. 325.

1500. Trauk kaip iš v a r m o uodegos.

Trauk kajp isz warmo ůdegos SDF 21 p. 1.

1501. Ankščioji v a r n a dantis, vėlyboji akis krapšto.

cnkstioie warna dontẏs, wieliboie akys krapszta SDF 27 p. 166 (iš Milkaus); warna ankstoij dantis, weliboìj akkis krapszta. Kto rano staie temu Pan Bog daię [*lenk.* Kas anksti kelia, tam ponas dievas duoda] SDF 27 p. 159 (iš Milkaus); warna ankstioii dantis wieliboiê akys krapszta SDF 27 p. 160 (iš Milkaus); Warna ąnkstyboie dąntys, wielyboie akys krapszto DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 323; Ankstibasis dantis rakiniejas wielibasis ziowau LMD I 226(10)≈DAA p. 39. Sp. DRR p. 375, SchLG p. 76.

1502. Ne vakarykščia v a r n a, ne vakar pirštu žebota.

ne wakarìkscia warna ne wakar pyrsztù zébbota on nie glubi[pi?] [*lenk.* jis nekvailas] SDF 27 p. 159 (iš Milkaus); Ne wakaryksz-te... žabõta DAbc p. 54 (Veikimo)=TŽ I p. 325. Sp. DRR p. 341. Plg. Nr 1212.

1503. Tokia v a r n a perta, tokia neperta.

Tokie warna perta, tokie neperta SDF 161 p. 5≈DAA p. 49; ... toke neparta [neperta?] DAA p. 44; ... skalbta, ... neskalbta LMD I 226(252), *red.:* „skalbta" ir „neskalbta" išbraukta, įrašyta „perta", „neperta". Sp. L p. 126, PP p. 236, DRR p. 376, SchLG p. 102.

1504. V a r n ą ar prausk, ar neprausk, ji vis tokia.

warną ar prausk ar ne prausk ìj wîs tôke SDF 27 p. 165 (iš Milkaus); ..., jis wîs tôksaj DAbc p. 52 (Prityros)=TŽ I p. 324; Warna perta ar ne perta, wīs jouda LMD I 226(326)=DDŽ p. 165. Sp. LTt V p. 80, DRR p. 269.

1505. Kažina kuomet pasimatysma, rasi nė v a r n s kaulą nebatneš.

Kažina koumet pasīmatisma, rasi nie warn's kaułą nebatnesz LMD I 226(366)≈DDŽ p. 166, Sp. SchLG p. 86.

1506. V a r n s varnui akių neiškapos.

Warns warnuy akiu ne iszkapos LMD I 226(267); Warns warnuo ... SDF 161 p. 6; Warnas warnui akījs ne kīrs DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I p. 324; krianklys krianklou nekīrs akīis SDF 27 p. 163 (iš Milkaus).

1507. Ką v a s a r ą suvažiosi, tą žiemą išnešiosi.

Ků wasara só ważiosi, tů żījma iszneszīosi DAA p. 45. Sp. L p. 91, PP p. 43, LTt V p. 349, DRR p. 376, SchLG p. 102.

1508. V a s a r ą nedirbęs, per žiemą kuomi misi?

wasarą nedirbes par zījmą koumi mìsi SDF 27 p. 157; ... żījmą kou mīssi DAbc p. 52 (Veikimo)=TŽ I p. 325. Sp. DRR p. 341.

1509. Tas nė v a u r ė s nevaurin.

Tas niewauręs newauren LMD I 226(494)=DDŽ p. 168=DAA p. 49.

1510. Kas kam v e d a s, tas ir čėstijas.

Kas kam wedas tas yr sciestijas LMD I 226(103), *red.:* „sciestijes" apskliausta ir šalia skliaustuose prirašyta „łajmie"; ... tam īr lajma" DAA p. 41. Sp L p. 55, SchLG p. 86.

1511. Iš v e i d o sviesto nesuksi.

Jsz wejdo swiesta ne suksi SDF 21 p. 2.

1512. Nuo v e i d o numanyti, kas esąs.

nu wejdo numanyti, kas essąs SDF 1≈SDF 20 p. 85; ... pažinsi żmôgu DAA p. 49. Sp. L p. 21, DRR p. 426, SchLG p. 102.

1513. Su gražiu v e i d u subinei nepakajus.

Só grażió wejdó sóbine nepakajus LMD I 226(297).

1514. V ė j a i s išėjo.

wìejejs ìszejo SDF 1.

1515. Prieš v ė j ą neatpūsi.

prìsz wiei neatpusi SDF 27 p. 165 (iš Milkaus)≈SDF 161 p. 2≈ ≈DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323; ... wiej... LMD I 226(204); ką pusi prisz wieji SDF 27 p. 156. Sp. DRR p. 340.

1516. Kas nusidėjęs, pabūgst ir v ė j o.

Kas nusidiejes pabugst ir wieje SDF 161 p. 6; ... nusīdiejo... wiejo DAA p. 45. Sp. L p. 92, SchLG p. 102.

1517. V ė j o botagas.

Wieje botagas LMD I 226(317)=DDŽ p. 165.

1518. Geru v ė j u kritęs.

geru wieju krītìs SDF 27 p. 165 (iš Milkaus); ... krītęs DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I 326≈LMD I 226(437)=DDŽ p. 167; Tas gieru... krytes SDF 161 p. 1.

1519. Negainiok v ė j ų — nesugausi.
negajniok wieju, nesugausi SDF 161 p. 6.

1520. V ė j ų laukuose nesugainiosi.
Wieju łaukusi nesugajniosi SDF 161 p. 5; Wiejus... LMD I 226(257).

1521. Įleiskis v e l n i ą į bažnyčią, jis lips ir ant altoriu.
Jleisks welni i bažniczę jis lips ir ąnt ałtoriu SDF 15 p. 14.

1522. Bijos it v e l n i a s perkūno.
Bījos īt welnias perkūno DAA p. 49. Sp. L p. 13, PP p. 282, LTt V p. 127, DRR p. 377, SchLG p. 112.

1523. Eidams su v e l n i u obūlauti, paliksi be terbos ir be obūlų.
Eidams só welnió obułaute paliksi be terbos īr beobułû SDF 27 p. 156≈DAbc p. 48 (Prityros)=TŽ I p. 323. Sp. DRR p. 340.

1524. Ar didžiuliui kloniokis, ar v e l n i u i uodegą šluostyk.
Ardidziuluj kłoniokęs, ar Welniuj ůdegą szłůstyk SDF 21 p. 1. Sp. LTt V p. 168.

1525. Kad v e l n s atėmė kirvį, teim ir kotą.
kad wels atiemę kirwi, tejem ir kotą SDF 1≈DAA p. 47; ... pajemę... LMD I 226(475)=DDŽ p. 168. Sp. L p. 13, PP p. 366, DRR p. 270, 376, SchLG p. 102.

Ko v e l n s nevalios, tą boba valios.
Žr. Nr 646.

1526. V e l n s nemiegt.
welns nemiegt SDF 161 p. 6; Wels nemījkt DAA p. 44. Sp L p. 12, SchLG p. 102.

1527. V e l n s tau tevergau, ne žmogus.
Wels tau tewergau ne żmôgós DAbc p. 54 (Veikimo)=TŽ I p. 326. Sp. PP p. 145, LTt V p. 218, DRR p. 341.

1528. Viens v e l n s išėjo, o kits toks parėjo.
wiens welns iszeje o kits toks pareje SDF 161 p. 6; Wiens wels ... parejo DAA p. 44; Wienas Biesus iszeja okitas ateja LMD I 226(268). Sp. L p. 12, SchLG p. 102.

1529. Ar v e r k, ar bliauk, tiek temačys.
Ar werk ar blauk tiek temaćis LMD I 226(14).

1530. Glaudus v e r š e l i s dvi karvi žind.
Głaudus werszelis dwi karwi żind SDF 161 p. 6≈DAA p. 45. Sp. SchLG p. 102.

1531. Oi v e r š i verši, kada tu būsi jautis?
Oj werszi werszi kadu tu busi jautis SDF 161 p. 1.

1532. Kur mūsų nėra, ten v e r š i a i medų ger, o kur mes esam, nė vandens gero negal gauti.

Kór musû niera, ten werszej medu ger, o kór mes essam nie undens gero negał gauti SDF 1; K[...]... midu ger, o p[...] mus ir undů uż piningus SDF 21 p. 2.

1533. Nebūk v e r š i s, bet veršio uodega — ben prie žmonių pritiksi.

Nebuk werszis, bet werszio ůdega ben prí żmoniù pritīksi SDF 1.

1534. V e r š i s iš didžiosios bandos.

werszys isz dydiosis bądos SDF 161 p. 1.

1535. V e r š i s nelaižyts.

werszis nełaižits SDF 27 p. 163 (iš Milkaus)≈DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325; ... ne łojzytas SDF 161 p. 1.

1536. V e r š i u nebliovęs, jaučiu nebaubsi.

werszìù nebłowęs, jautiù nebaubsi SDF 27 p. 163 (iš Milkaus)≈≈DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I p. 324; ... ne buwes jautiu ne tapsi, v wersziu ne blowes jautiu ne baupsi SDF 161 p. 1.

Kaip v e s aklas aklą.

Žr. Nr 1537.

1537. Aklas aklo v e s t i negal.

Akłus akła westi negal LMD I 226(1/1), *red.:* viršuj „westi negal" įrašyta „bewedąs"; Kayp akłus akła gał westy LMD I 226(119), *red.:* žodžiai „kayp" ir „gał vesty" išbraukti, apačioje prirašyta „kas wes" ir taip pat išbraukta; Kajp wes akłós akłą DAA p. 42. Sp. SchLG p. 73, L p. 32.

1538. Kas nuo v e ž i m o nupuolė, tas ir prapuolė.

Kas nu weżima nupuole, tas yr prapuole LMD I 226(81)≈DAA p. 41.

1539. Sunkesnis v e ž i m s prieš kalną.

Sunkiesnis weżims prisz kałną SDF 161 p. 5≈LMD I 226(222); ... weżimas... DAA p. 44. Sp. SchLG p. 103.

1540. V i e n a m gerai, o visiems blog.

wienam gieraj o wisims błog SDF 161 p. 6; ... błogaj DAA p. 44; Dieł wiena ... o dieł wysu błogay LMD I 226(33). Sp. SchLG p. 102.

1541. V i e n s iš vieno.

wiens isz wieno SDF 1=SDF 20 p. 85. Sp. DRR p. 426.

V i e t o j gulėdams ir akmuo apžel.

Žr. Nr 970.

1542. Kad v i e t o s neteksi, protą gausi.

Kad wietos neteksi, brotą [protą?] gausi SDF 27 p. 161 (iš Milkaus); ... wījtôs... prôtą igausi DAbc p. 54 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

1543. Senas kaip v i l k a s, o kuliasi kaip šmukštis.
Senas kayp wyłkas o kułasi kayp szmuksztis LMD I 226(240).

1544. Ar dėl v i l k o į krūmą (į mišką) neeisi?
Ar dieł wyłka i kruma *vel* i myszka neeysi LMD I 226(5), *red.*: buvo „dieł meszkos"; „meszkos" išbraukta, įrašyta „wyłka".

1545. Kas v i l k o mutėj, tas ir sproklėj.
Kas wîłko mutie tas îr sproklie SDF 27 p. 165 (iš Milkaus); ... nasruse, oudego DAbc p. 52 (Prityros)=TŽ I p. 324.

1546. Nevadink v i l k o iš miško.
Ne wadink wiłka isz miszka LMD I 226(300).

1547. Nuo v i l k o bėgęs, mešką sutiksi.
Nu wyłka bieges meszka sutyksi SDF 161 p. 1≈DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323; ... biegdams ant meszkos tropije LMD I 226(167) ... bieges, meszką sutykau SDF 27 p. 158; ... sùtiko meszką SDF 27 p. 163 (iš Milkaus).

1548. [S]eno v i l k o neapgausi.
[...]ena wyłka neapgausi LMD I 226(214)≈SDF 161 p. 5≈DAA p. 43. Sp. SchLG p. 103.

1549. V i l k o nage buvęs.
wīłko nagì buwęs SDF 27 p. 156≈SDF 27 p. 163 (iš Milkaus)≈ ≈SDF 27 p. 166 (iš Milkaus)≈DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

1550. V i l k o neštas ir pamestas.
wīłko nesztas ir pamestas SDF 27 p. 156; ... neszts îr pamests SDF 27 p. 165 (iš Milkaus); Nu wyłka... LMD I 226(166); Žmô-gós wīłko ... DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325. Sp. DRR p. 341.

1551. Augints v i l k s sugrįžt į mišką.
Augins wiłks sugriszt i miszką SDF 161 p. 6; Augint's ... DAA p. 45. Sp. SchLG p. 103.

1552. Bėg v i l k s — tunk vilks, stov vilks — džiūn vilks.
Bieg wiłks, tunk wiłks, stou wiłks dziun wiłks SDF 27 p. 162 (iš Milkaus); ... lyst wīłks DAbc p. 50=TŽ I p. 324; ... guł... liss... LMD I 226(22); Guł wyłks dziusta wyłks, biega wyłks tunka wyłks SDF 161 p. 1.

1553. Kad v i l k s kieme, tad piemenys šunį lakin.
Kad wīłks kījme tad pijmīnys szuni łakên SDF 27 p. 166 (iš Milkaus); ... pījmenys szónys... DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

1554. Lokam[n]s kaip v i l k s ant meisos.
Lokams kayp wiłks ant meysos LMD I 226(130); Gôbós kajp ... DAA p. 40.

1555. Sens kaip v i l k s, o pučias kaip ožys.
Sens kajp wiłks, o putas kajp ožis SDF 161 p. 5.

1556. V i l k s ant kęsu nešiktų.

wiłks ant kęsu nesziktum SDF 27 p. 166 (iš Milkaus).

1557. V i l k s bėgiodams bile ką užbėg.

wiłks bìegìodams bili kou użbieg SDF 27 p. 160 (iš Lepnerio). Sp. LTt V p. 349.

1558. V i l k s meldžias, kad sugautų, švelnauj pleškis, kad apgautų.

Wiłks mełdas, kad sógautů, swelnau pleszkis kad apgautu DAA p. 46.

1559. Su v i l k u nearsi, su meška neekėsi.

Su wiłkù nè arsí, sù meszkù neekiesi SDF 21 p. 1. Sp. LTt V p. 326.

1560. V i l k u duriams.

Wĩlkó duram's LMD I 226(319)=DDŽ p. 165.

1561. V i l k u nearsi, nors pabarsi ar pakarsi.

Wĩlkó nearsi, nors pabarsi ar pakarsi DAA p. 45. Sp. DRR p. 376, SchLG p. 103.

1562. Įdavei kaip v i l k u i avis ganyti.

Jdawej kajp wiłkuj awys ganyti SDF 21 p. 2.

1563. V i l k u i kojos nepadaužęs, nestark, kad raišas.

wĩłkui kojęs nepadaużes nestark kad raiszós SDF 27 p. 156; ... netark... DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323. Sp. LTt V p. 341, DRR p. 340.

1564. V i l k u i bėgus, lab ir uodega.

wîłkou bìegùs, łab îr oudega SDF 27 p. 165 (iš Milkaus); Wiłkui... DAbc p. 50 (Prityros)=TŽ I p. 323.

1565. Miegt kai v i l n o s e.

mĩigt kai wĩłnose SDḞ 27 p. 160 (iš Milkąus); ... kajp... DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

1566. Up, penki v y r a i sykiu šaukia.

Up pęki wiray sikiu szauka LMD I 226(255).

Tas v y r s yra ir šilto, ir šalto regėjęs (prityręs).

Žr. Nr 1272.

1567. V y r s ne į kanapius statoms.

wìrs ne ì kanapius statoms SDF 27 p. 164 (iš Milkaus)≈LMD I 226(428)≈DDŽ p. 167. Sp. SchLG p. 113.

1568. Su tuo v y r u neobūlausi.

su tů wiru neobułausi SDF 27 p. 158≈SDF 27 p. 164 (iš Milkaus)≈DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

1569. Jei pamažu v y s i, veikiaus priginsi.

Jej pamażu wisi, wejkiaus priginsi SDF 161 p. 6; ... prinôksi DAA p. 45. Sp. PP p. 192, LTt V p. 376, DRR p. 376, SchLG p. 103.

1570. Ir v i š t a kasa, kad ką rastų.

Ir wyszta kas, kad ką rastum LMD I 226(271), *red.:* „kas, kad ką rastum" išbraukta, prirašyta „neweltuy kas"; ... neweltuo kasas SDF 161 p. 6; ...neweltuj... DAA p. 44. Sp. SchLG p. 103.

1571. Katėk kaip v i š t a pereklė.

Katiek kajp wìszta perekle LMD I 226(349)≈DDŽ p. 166.

1572. Ko čia kati kaip v i š t a, kiaušį padėjusi: „kad aš, kad aš".

Ko cze kati kajp wyszta kiauszi padiejusi, kad asz, kad asz SDF 161 p. 2.

1573. Skotojas kaip v i š t a pereklė.

Skôtoies kajp wīszta perekle LMD I 226(348)=DDŽ p. 166. Sp. DRR p. 269.

1574. V i š t a, per tvorą kišta.

Wīszta par tworą kīszta LMD I 226(351)≈DDŽ p. 166.

1575. Žino ir v i š t a, kuomet ant lakto lėkti.

Žina ir wiszta kumet ąnt lakta liekti SDF 161 p. 6≈LMD I 226(282)≈DAA p. 45. Sp. SchLG p. 103.

1576. V y ž a batus pragyvens.

Wyża batus pragiwens SDF 15 p. 12≈SDF 161 p. 3; ... pragiwen DAA p. 48. Sp. L p. 58, SchLG p. 103.

1577. Norint nei v y ž o s verts, o tikt gaspadorius.

norint ney wijżios werts o tikt gaspadorius SDF 27 p. 159 (iš Milkaus); Noris niewyżos newerts, bet tikt... DAbc p. 54 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

1578. Bagotam v o g t i, o senam meluoti tank[iai] [pa]sived.

Bagotam wogti, o senam melûti tąnk[...] [...]sived SDF 21 p. 2. Sp. LTt V p. 184.

1579. V o v e r ė ant šakos, o jau iešmą drožia.

woweriè ont szakos o jau īјszma droza SDF 27 p. 159 (iš Milkaus); Woweris dar ąnt szaku... dróż DAbc p. 50 (Prityros)==TŽ I p. 324. Sp. KrvP I p. 384.

Z

1580. Ne ėsti prašo z o p u s t a s.

ne ieste prasza zopóstas SDF 27 p. 159 (iš Milkaus).

1581. Kad z u i k i u i ne kojos, būtų visus išmušę.

Kad zuykiuy nekojes [...] butum wyssus iszmuszi LMD I 226(114), *red.:* „iszmuszi" įrašyta vietoj išbraukto „iszmuszti", [...] — išbrauktas žodis, neišskaitomas; ... zujkiuj (Kiszkiuj)... but' ...

DAA p. 42; Zuykiu kad ne kojes, butum nie wiena nébesu LMD I 226(279), *red.:* neiginys „ne" prie žodžio „kojes" įrašytas vėliau; žodžio „nébesu" paskutiniai du skiemenys išbraukti, apačioje įrašyta „su". Sp. SchLG p. 103.

Ž

1582. Kas daug ž a d a, maž tęduoda.
Kas daug zadzia, maż teduoda LMD I 226(101); ... żad, tas... tedůd DAA p. 41. Sp. L p. 55, DRR p. 375, SchLG p. 104.

1583. Kas ž a d ė t a yra, tur būti atteisėta.
Kas żadìeta yra, tór bute attèiséta SDF 27 p. 158; ... żadieta tór butī ir atīįsta DAbc p. 54 (Veikimo) = TŽ I p. 325.

1584. Uždek ž a l č i o žvakę, o susirinks žalčiai.
Ożdek żalcze żwakę, o sósīrinks żaltéj SDF 27 p. 156.

1585. Sušalusį ž a l t į nedėk į antį.
Suszałusy żalty ne diek i unti SDF 161 p. 2. Sp. LTt V p. 341.

1586. Šnypšč kaip ž a l t y s be ožkos pieno.
Sznípszt kaip żaltys be woszkos pījno SDF 27 p. 156; Sznypsztaj it ... be ożkos... DAbc p. 52 (Veikimo).

1587. Buklus ir su ž ą s i a mok arti.
bukłus īr só żouśì mok arte SDF 27 p. 162 (iš Milkaus) ≈ ≈ DAbc p. 51 (Prityros) = TŽ I p. 324. Sp. KrvP I p. 300.

Kur ž ą s y s gerti gaun, ten ir lek.
Žr. Nr 1588.

1588. Ten ž ą s y s lek, kur gerti gaun.
Tęn żąsis lek, kur gierty gaun LMD I 226(288); Kùr żąsis gerti gaun ten èr lek SD XXIV(44ª).

1589. Kas bus, kas nebus, ž e m a i t i s nepražus.
Kas bus, kas ne bus żemajtis neprażus SDF 161 p. 1 = DAA p. 47; ... Lietuwìs... SDF 1 ≈ SDF 20 p. 86. Sp. LTt V p. 116, DRR p. 376, 426, SchLG p. 104.

1590. Ž e m a i t i s kukutis.
Zamajtis kukutis SDF 27 p. 156.

1591. Gyvs į ž e m ę nelįsi.
giws į żámę nelisi SDF 27 p. 163 (iš Milkaus); Kan darisi, giws i żemy ne lisi SDF 161 p. 2.

1592. Nuliūdo it ž e m ę pardavęs.
Nuliudo it żiamę pardawęs LMD I 226(470) = DDŽ p. 168; ... kajp... DAbc p. 56 (Veikimo) ≈ DAbc p. 56 (Veikimo) = TŽ I p. 327; ... ar ne żiamę... SDF 15 p. 2; nuludes kai... SDF 27 p. 161 (iš Milkaus). Sp. DRR p. 270, SchLG p. 113.

1593. Svetima **ž e m ė** tavo kaulus apraus.
Wakali brąngesis swetīma žiame tawo kaulus apraus DAbc p. 56 (Veikimo)=TŽ I 327. Sp. DRR p. 341.

1594. Kuomet norint atsiliеps tau tie **ž e r t a i.**
Kumet norint atsylyips tau tiey žiertay LMD I 226(117).

1595. Bene **ž y d o** bitės apniko?
bene — bene zyda bìtys apnìko SDF 15 p. 13.

1596. Dar **ž y l ė** medy tebėr.
dar žile medi tebier. Szenden Kurszé wardù to paukszti a motriszkaj uz Szwentosios kokios warda důd warda Žile, arba Gegużе SDF 1 p. 152.

1597. **Ž i l i s** galvoj, velns uodegoj.
Żylis galwo Welns uwdego SDF 161 p. 4; ... oudego DAbc p. 51 (Prityros)=TŽ I p. 324.

1598. Du **ž i n d,** trečiasis vypso.
Dù żind tretesis wypso SDF 1≈DAbc p. 56 (Veikimo)=TŽ I p. 327≈SDF 20 p. 86. Sp. KrvP I p. 531.

1599. **Ž y n i o** mulkis.
Żynī mólkis DAA p. 49.

1600. Čeklij **ž i r g ą** kaip į zalietas josiąs.
Czeklīj żīrgą, kajp i zalietas josis DAA p. 48.

1601. Džiaugias it **ž i r g ą** gavęs.
Dziaugas it żīrgą gawęs LMD I 226(469)=DDŽ p. 168. Sp. SchLG p. 113.

1602. Nuliūdo kaip **ž i r g ą** pardavęs.
Nuludo kajp żīrgą pardawęs DAbc p. 55 (Veikimo)=TŽ I p. 326.

1603. Pastiręs kai **ž i r n i ų** kirmis.
Pastiręs kaj żīrniû kīrmīs LMD I 226(349/1)=DDŽ p. 166. Sp. LTt V p. 120, DRR p. 269.

1604. Kaip **ž i r n i u s** į sieną beria.
Kajp żīrnius i sījną beraj LMD I 226(384)=DDŽ p. 166.

1605. Dabar gero **ž m o g a u s** ir su žvake nerasi.
Dabar giera żmogaus yr su żwaki nerasi SDF 161 p. 2.
Su tuo **ž m o g u m** nei rask, nei pamesk.
Žr. Nr 1255.

1606. Kas **ž m o g u s,** tas razums, kas šalis, tas mada.
Kas żmogus tas razums, kas szalys tas mada LMD I 226(85), *red.:* „razums" išbraukta, viršuj įrašyta „protas"; Kôks żmôgós, tôks īr prôts, kôké szalīs, tôks īr ìprôtis DAA p. 41. Sp. L p. 17, 106, LTt V p. 222, DRR p. 375, SchLG p. 97.
Pikts **ž m o g u s** iš adatos vežimą priskaldo.
Žr. Nr 567.

Tas žmogus nezgrabnus kaip daržų grėblys.
Žr. Nr 688.

Tas žmogus šunies akis tur.
Žr. Nr 1381.

Žmogus nei gyvs, nei miręs.
Žr. Nr. 1059.

1607. Žmogus, neklausąs dievo, žūn kaip vaikas be tėvo.
Zmogós nekłausós Diewo żun kajp wajkas be tiewo DAA p. 45; Żun kajp... SDF 161 p. 6. Sp. SchLG p. 104.

1608. Žmogus šaudo, o dievs kulkas nešioja.
Zmogus szauda o Diews kułkas nesioja LMD I 226(278); ... neszio SDF 161 p. 6; ... szaudo, Diews ... DAA p. 45. Sp. SchLG p. 104.

1609. Žmogus taip, dievs kitaip.
Żmógós taip Dìjws kitajp SDF 27 p. 156≈DAbc p. 48 (Dorybės)=TŽ I p. 322.

1610. Moki žodį, žinai kelią.
moki żodi, zinai kelą SDF 27 p. 159 (iš Milkaus)≈DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323. Sp. LTt V p. 332, DRR p. 340—341.

1611. Čia žodis, čia ir darbs.
cze żodis, cze ĭr darbs SDF 27 p. 159 (iš Milkaus)≈DAbc p. 53 (Veikimo)=TŽ I p. 325.

1612. Žodis galvos neprakul.
Żôdis gałwos ne prakuł SDF 27 p. 156; ... nepramusz SDF 27 p. 159 (iš Milkaus)≈DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323. Sp. DRR p. 340.

1613. Žodis žvirbliu išlekia, o pagrįžta jaučiu.
Żodis żwyrblu iszleka o pagrinszta jaućiu LMD I 226 (281); ... iszlek, pargriszt... SDF 161 p. 6; ... ĭszlek, o jautió pagrĭszt DAA p. 45; ... iszlek żwírb[...] o parlek jaucziu SDF 21 p. 2. Sp. LTt V p. 286, SchLG p. 104.

1614. Žodžiais kailinių nepasiūsi.
Żôdejs kajlĭniû nepasiusi DAbc p. 52 (Prityros)=TŽ I p. 325. Sp. LTt V p. 108.

1615. Veizėti reik žodžiui vietos.
Wejzietĭ rejk żódiui wĭjtos LMD I 226(388)=DDŽ p. 166. Sp. L p. 147, LTt V p. 109, SchLG p. 104.

1616. Minėtinus žodžius nekalbėk.
minnetinus zodzius ne kalbiek SDF 27 p. 158 (iš Lepnerio); ... żodius... DAbc p. 49 (Prityros)=TŽ I p. 323.

1617. Yr žolė nuo ligos, nuo smerčio nėra.
Jr zole nu lygos, nu smerti niera SDF 161 p. 2.

1618. Nuo župono gal pažinti poną.
Nu żupona gał pażinti poną SDF 21 p. 2.

1619. Dideliai **ž u v i s** patiko — be žuvies prūdai paliko.

Didelej żuwis patika, be żuwiis prudaj palika LMD I 226(502); Didej... patika... paliko DAA p. 46. Sp. DRR p. 376, SchLG p. 104.

1620. Ir **ž u v i s** gilmėj mėgsta.

Ir żuwys gilmiey miegsta LMD I 226(270).

1621. Ir **ž u v i s** gilmėj nemėgsta.

Ir żuwis gilmie nemiegsta SDF 161 p. 6; ... gĩlmies nemiekstaj DAA p. 44. Sp. SchLG p. 104.

1622. Be **ž v a k ė s** ir danguj tamsu.

be żwakęs ir dągou tąmsó SDF 15 p. 12≈DAA p. 48; Ba Żwakies yr Danguo tomsu SDF 161 p. 3. Sp. PP p. 316, DRR p. 377, SchLG p. 104.

Ir **ž v i r b l i a i** numano savo laiką.

Žr. Nr 940.

1623. Geresnis **ž v i r b l i s** rankoje kaip elnias girioje.

geresnís zwírblis rąnkoie, kaip elnis girrioie SDF 27 p. 156; ...ne kaip... SDF 27 p. 159 (iš Milkaus); ... nekajp... DAbc p. 49 (Prityros) = TŽ I p. 323. Sp. DRR p. 340.

MĮSLĖS

Adata

1624. Gelžies kiaulė, linų uodega.

Gelzis kiauly, lynun udega (igła z nitką) [*lenk.* adata su siūlu] SDF 161 p. 7.

1625. Maža moterelė visą svietą apdeng.

maža moterele wissa swieta apdeng (adata) SDF 27 p. 158.

Aguona

1626. Maža klėtelė, visa skatikeliu dengta.

maža klietele wissa skatikelo dengta [įmin. nėra] SDF 27 p. 158.

1627. Kad jauna buvau, nieko nemačiau, o kaip pasenau, ir atjakau.

Kad jauna buwau, nieka nemacziau, o kap pasenau, yr atjekau (mak) [*lenk.* aguona] SDF 161 p. 8.

Akys

1628. Dviem pupom visus laukus apsėj.

Dwym pupem wysus łaukus apsie (oczy) [*lenk.* akys] SDF 161 p. 7.

Akmuo

1629. Kas aug be šaknų?

Kas aug be szaknun (kamień) [*lenk.* akmuo] SDF 161 p. 8.

Avilys

1630. Užmink mįslę, per pilvą gįslė, pilvo gale jomarks.

Uzmink minsle, par pyłwa ginsle, pyłwa gale jomarks (uł z pszczołami) [*lenk.* avilys su bitėmis] SDF 161 p. 7.

Balnas

1631. Už arklį aukštesnis, už kiaulę žemesnis.

Uż arkly auksztesnys, uz kialy [kiauly?] żemesnys (siodło) [*lenk.* balnas] SDF 161 p. 8.

Bitės

1632. Kas valgo vieną patrovą per cielą amžių sawo neviręs nei kepęs?

Kas walga weyna patrowa par ciela amžiu sawa, newyres ney-kiepes Bytes medo ney werd ney kiep SDF 6(76°)=DPM p. 87. Sp. [3]DŽP p. 21.

Bulvė

1633. Žalia vištelė ant kiaušio sėd.

Żaly wysztely ant kiausze sied (kartoflę w ogrodzie) [*lenk.* bulvės darže] SDF 161 p. 7.

Dangus

1634. — Dėl ko dangus yra aukštas?
— Dėl to, kad nežems.

Dielko Dangus yra auksztas? Dielto kad nežems SDF 6(23[c])= =DPM p. 17.

Dantys

1635. Maža maža trobelė pilna kultuvelių.

Maża, maża trobely, pyłna kułtuwelu (zęby) [*lenk.* dantys] SDF 161 p. 7.

Dūminė pirkia

1636. Kiaulė pro šerius bezd.

Kiauly pro szerius bezd znoczey duma pro stoga rukst SDF 6(76[r])=DPM p. 87.

Gegnės

1637. Višta surišta, po stogu pakišta.

Wyszta suryszta po stogu pakyszta (krokwie) [*lenk.* gegnės] SDF 161 p. 8.

Girnos

1638. Du šuniu riejas, balti kraujai tek.

Du szuniu rejes, balty krauje tek (dwa kamienie młyńskie mielące) [*lenk.* du malantys girnų akmenys] SDF 161 p. 7.

Javai, saulė, vėžys, langas, vąšas

1639. Rots laukuose, lagamins danguj, strikamens vandeny, spindulys sienoj, kabinaks pelenuose.

Rots łaukusy łagamens dągou strykamens andynie spindulis seynoy kabynaks pelynusy? Zno: rots: jawa, łaga: sauly, stru[stry?]: Wieźys, spindulis: seynoy — Zno: łągi seynoy kabynaksz pelynu ąszos SDF 6(76[š])=DPM p. 87.

Kanapė

1640. Vasarą eglelė, žiemą karvelė.

Wasara eglely, zima karwely (konopie) [*lenk.* kanapė] SDF 161 p. 8; ...egły żyima karwy kanapey SDF 6(5[f])=DPM p. 13.

Karvę melžia

1641. Keturi broliai į vieną duobę myž.

Ketury brole i wina duby miż (krowa którą doją) [*lenk.* karvė,

kurią melžia] SDF 161 p. 8; ... broley... duwby miż znoczyi karwys 4-ris papus. SDF 6(5[b])=DPM p. 12.

Keltas

1642. Tilingu lingu, po upį laigė, miške grobą paliko.

Tylingu lingu, po upy laygy myszke groba palyka (prom) [*lenk.* keltas] SDF 161 p. 7.

Kiaušinis

1643. Šviesi daili bačkelė, be cvikio, be vagio, du trunku kep.

Szwesy dayly baczkely, be cwyke, be wage, du trunku kep (Jayka) [*lenk.* kiaušinis] SDF 161 p. 7.

1644. Prakirsi ledą, rasi šviną, prakirsi šviną, rasi sidabrą.

Prakiersi leda rasi szwyna, prakiersi szwyna rasi sydabra; zno: kad prakierti kiauta rądi baltimy potam trini SDF 6(76[s])=DPM p. 87. Sp. [3]DŽP p. 84.

Kiminai

1645. — Ko nėra bažnyčioj?
— Kiminų.

Ko niera Bożninczio? Kymynun SDF 6(23[b])=DPM p. 17.

Kopūstas

1646. Žalia žolė, bet ne žolė, uodeguota, bet ne pelė.

Żali żolie bet ne żoley uwdygota bet nepelie; kopustas * SDF 6(3[a])=DPM p. 10. Sp. [3]DŽP p. 74.

Kryžius

1647. Medėj gimęs, medėj augęs, iš medės parėjęs — šventu pastojęs.

Medie gymes mediey awgies ysz medys pareies szwętu pastoies; znoczyi križiu SDF 6(5[d])=DPM p. 12.

1648. Lauko gale ugnelė deg, kožnas praeidams galvą nulenk.

Łauka gale, ugnely deg, kożnas praeydams gałwa nulęnk (krzyż) [*lenk.* kryžius] SDF 161 p. 8.

Krosnis

1649. Žiemą brolis, o vasarą molis.

Zima brolys, o wasara molys (piec) [*lenk.* krosnis] SDF 161 p. 8.

1650. Iš vidaus karščiu deg, o iš lauko pažytką daro.

Isz wydaus karszcziu deg, o ysz łauka pazitka dara (piec) [*lenk.* krosnis] SDF 161 p. 8.

---

* Tipiškesnis įminimas: bulvė.

Kubilas su alum

1651. Eglynas, po eglyno lazdynas, po lazdyno prūdas, prūde baltos žąsys.

Eglinas po eglina łazdinas po łazdina prudas prudy baltas źąsis; tay znoczyi kubyłas anamy alus żąsis putas SDF 6(3[b])=DPM p. 10. Sp. [3]DŽP p. 56.

Kulka

1652. Atbėgo paukštis be sparnų, suėdė žmogų be dantų.

Atbiega pawksztis be sparnu su iedy żmogu be dątu; kulka SDF 6(3[c])=DPM p. 10. Sp. [3]DŽP p. 114.

Kunigas

1653. Juodas varnas krankterėjo, visa puota linkterėjo.

Joudas warnas krąkterieie, wissa pôta linkterieie, Kunegas kozoniu sakes SDF 27 p. 158 (iš Lepnerio); Juds judwarnys... wysa gyry... (ksiądź spiewający przy altarzu w czasie mszy Dominus vobiscum) [*lenk.* kunigas, per mišias prie altoriaus giedantis „Dominus vobiscum"] SDF 161 p. 7; Wienas warnas... wissa puota... DAA p. 49.

Laiškas

1654. Puiki puiki panelė po svietą lakioj.

Puyky, puyky panely po swieta łakio (list) [*lenk.* laiškas] SDF 161 p. 8.

Langas

1655. Nei iš lauko, nei iš vidaus.

Ne ysz łauka ne ysz wydaus (okno) [*lenk.* langas] SDF 161 p. 8.

Lašiniai ir katinas

1656. Pliks stypso, gauruots vypso.

Plyks stipsa, gauruts wipsa (kot niemogący się dostać do słoniny wiszącey [*lenk.* katinas, nepajegiąs prieiti prie kabančių lašinių] SDF 161 p. 7.

Liežuvis

1657. Raudons gaidys po slenksčiu loj.

Raudons gadis po slęksciu lo (język) [*lenk.* liežuvis] SDF 161 p. 7. Plg. Raudonas šunelis po slenksčiu loja.

Linus mina

1658. Įkiš pastirusį, ištrauk papliuškusį.

ikisz pastirusi isztrau[k?] papluszkusi len [*lenk.* linai] SDF 161 p. 7.

Lopšys

1659. Miške gimęs, miške augęs, pas matušę parėjęs — kirku kirku.

Myszke gymes, myszke auges, pas matusze parejes kyrku kyrku kałyska) [*lenk.* lopšys] SDF 161 p. 8.

Lova

1660. Tur kojas — neeit, tur plunksnas — nelek, tur dūšią, ale ne visuomet.

To [tur?] kojes, ne eyt, tur płunksnas ne lek, tur dusze a lene wysumet (Łóżko) [*lenk.* lova] SDF 161 p. 8.

1661. Marelės pasaitai, Jonelio kankals, Adomelio daiktis.

Mareles pasata, Jonele kąkałs, adamele dayktys (Nuźelnicze, Berda, Czólenko) SDF 161 p. 7.

Medis

1662. Vasarą bagots, o žiemą pliks.

Wasara bagots o żeyma plyks, medis łapoutas, o po cziesa kad nukrimt palyikt plyks SDF 6(76p)=DPM p. 87. Sp. 3DŽP p. 127.

Metai

1663. Mano tėvas tur lygius laukus, tame lauke ąžuolas, tame ąžuole dvyleka šakų, in kiek šakoj keturios šakelės.

muna tievós, tór ligius łaukus, tame łaukę ouzoułas, tame oużoule dwileka szakû, inkìjk szako ketures szakeles, meta so dwileka mienesiû SDF 27 p. 158.

1664. Karalius tur vieną medį, tas medis tur dvyleka šakų, kožnoj šakoj keturi lizdai, kožname lizde po septynis vaikus, pusė juodų, pusė baltų.

Karalus tur weyna medi tas medis tur dwileka szaku, kozno szako kieture lyzda kożnamy lyzdy po septinis wakus, pusy iowdu, pusy bałtu: znocziey karalus Deywas o swiets medis dwileka mienesu tay ira dwileka szaku kietury lyzda tay ira kietures nedelies mienesys, o septiny wayka znaczyi septines deynas nedielioy SDF 6(33a)=DPM p. 31. Sp. 3DŽP p. 16.

Mintuvai

1665. Miške gimęs, miške augęs, parėjo namie loti.

Myszke gymes, myszke auges, parejy numi łoty (Cierkie) [*lenk.* mintuvai] SDF 161 p. 7.

Papartis

1666. Kas yr be žiedų?

Kas ir be żiedun (paproć) [*lenk.* papartis] SDF 161 p. 8.

Paukštis

1667. Lops ant lopo, lops ant lopo — siūlės nepažinti.

Łops ont łopu łops ont łopu siulies niepażynty; znoczyi pawkti [pawkszti?] płunksnota SDF 6(5^{c})=DPM p. 12 Sp. ^{3}DŽP p. 40.

Peštukas šiene

1668. Rakštis plaukuose.

raksztis płaukuose. Kruk siano skubiący [*lenk.* peštukas šienui pešti] SDF 161 p. 7.

Plunksna

1669. Nukert sprandą, išim širdį, duod gerti — ger, liep kalbėti — kalb.

nukiert spronda yszem szyrdi, duwt gierty gier, lyip kalbiety kałb; znoczyi płunksna kurey gała nupiawn szyrdi ysztraw myrka atramenty potam rasza SDF 6(5^{g})=DPM p. 13.

Raštas

1670. Balta dirva, juoda sėkla, žąsis ekėj.

Bałta dyrwa, juda siekła, żąsys ekie (pisane ręczne) [*lenk.* rašymas ranka] SDF 161 p. 8.

1671. Godinga dirva, dievo sėkla.

Godinga dirwa, dìiwa siekła; papier i litery [*lenk.* popierius ir raidės] SDF 27 p. 158 (iš Lepnerio).

Ratai

1672. Du bėg, du genas.

Du bieg, du genas (kola u pojardu) [*lenk.* vežimo ratai] SDF 161 p. 7.

Rėžis

1673. Trumpą turėdams, ilgo norėdams, atkirskis.

Trumpa turiedams yłka [yłga?] noriedams atkyrskys; Tata ira kad katras tur trumpa rieżi o ira pri gała mede uzawgusis, tad tas tur nuskintyis SDF 6(27)=DPM p. 18.

Riešutas

1674. Mažas puodelis, skani tyrelė.

mażos poudelis skąni tirêle; rījszuts SDF 27 p. 158 (iš Lepnerio).

1675. Sena bobelė kaulo kailineliais.

Sena bobely, kauła kalyneles (orzech doyrzały) [*lenk.* subrendęs riešutas] SDF 161 p. 8.

Smuikas

1676. Miške gimęs, miške augęs, namie parėjo, graudžiai apsiverkė.

Myszke gymes, myszke auges, numy parejy, graude apsywerky (skrzypce) [*lenk.* smuikas] SDF 161 p. 7.

Sniegas

1677. Lek baltas paukštelis be sparnų, be kojų, ančtup ant šakų, ant medžių ir ant žemės.

Lek baltas paukszteiis, be sparnu be koju ancztup ant szakun, ant medziu yr ant zemes (snieg) [*lenk.* sniegas] SDF 161 p. 8.

Statinė su alum

1678. Tu guli guloms, aš tupiu tupoms, aš į tavo skylelę veiziu.

Tu guly guloms, asz tupu tupoms, asz i tawa skilely weyzu (beczka z piwem) [*lenk.* statinė su alumi] SDF 161 p. 7.

Svirtis

1679. Tęva aukšta panelė, po nosia burbuls.

Tęwa auksztą, panely, po nose burbuls (Zóraw u studni) [*lenk.* svirtis prie šulinio] SDF 161 p. 7.

Svogūnas

1680. Puiki panelė. Kas į aną paveiz, graudžiai apsiverk.

Puyky panely, kas i aną paweyz graude apsywerk (cebula) [*lenk.* svogūnas] SDF 161 p. 8.

Šarka

1681. Už stogą aukštesnis, už kiaulę žemesnis, už sniegą baltesnis, už smalą juodesnis.

Už stoga auksztesnys, už kiauły žemesnys, uz sniga baltesnys, uz smała judesnys (sroka) [*lenk.* šarka] SDF 161 p. 8.

Šautuvas

1682. Kumpa liepa linkterėjo, tetervykštė brūkšterėjo.

Kumpa lipa linkteriejy, teterwikszte brukszteriejy (fuzya) [*lenk.* šautuvas] SDF 161 p. 8.

1683. Pasiutusi boba, įdubusi lova, lek be sparnų, kand be dantų.

Pasiutusy boba, idubusi łowa, lek be sparnun, kąd be dątun (Fuzya) [*lenk.* šautuvas] SDF 161 p. 8.

Šepetys

1684. Trumps drūkts vokytuks po karklyną šokinėj, negyvs gyvą trauk.

Trumps drukts okituks, po karklina szokyniey, negiws giwa trauk (czczotka kiedy czeszy) [šepetys šukuojant] SDF 161 p. 7.

Šikėjas

1685. Mietą dūręs, skylę pasinešęs.

Myita durys skily pasyneszys; Szykies, szudas palyka subyny pasyneszy SDF 6(3e)=DPM p. 10; Mitu... kiaurime nusyneszy (s...ć) *[lenk.]* SDF 161 p. 8.

Ugnis ir dūmai

1686. Tėvas negimęs, sūnus pražilęs.

Tiewus negiemys sunus pražylys, znoczyi tay sunu Dumus. Tiewa znoczyi ognes, bo dumas pyrmu rądas, nekaypo ognys, bo dumus gimda ognys SDF 6(5e)=DPM p. 12; ... negymes, o ... (ogień i dym) [*lenk.* ugnis ir dūmai] SDF 161 p. 8. Sp. 3DŽP p. 46.

Vabalas

1687. Eit kaip meška, lek kaip paukštis, birb kaip jautis.

Eyt kayp Meszka lek kayp pawksztis byrb kayp iawtis, znoczyi wąboly SDF 6(3d)=DPM p. 10.

Vanduo

1688. Kas lek be sparnų?

Kas lek be sparnun (woda) [*lenk.* vanduo] SDF 161 p. 8.

Varpas

1689. Sužvingo žvingals ant aukszto kalno, sidabro galva, kanapių uodega.

Sużwinga zwingałs, ant aukszta kałna, sydabra gałwa, kanapiu udega (Dzwon) [*lenk.* varpas] SDF 161 p. 7.

1690. — Dėl ko varps skamb?
— Dėl to, kad vidurys tuščs.

Diełko warps skomb? Diełto kad wyduris tuszc SDF 6(23a)= =DPM p. 17. Sp. 3DŽP p. 50.

Vilkas, ožka, šuo, meitėlis

1691. Ėjo uidins bizde vedins, klausė eidino, kur gul šiaudins.

Ejy uydyns byzdy wedyns, kłausy eydyna, kur guł sziaudyns (szedł wilk, kozę prowadząc, pytał psa, gdzie leży wieprz) [*lenk.* ėjo vilkas ožka vedinas, klausė šuns, kur guli meitėlis] SDF 161 p. 7.

Vilkas pagauna dvi avis

1692. Atbėgo du stuku buku, pagavo dvi stikė bikė.

Adbiega du stuku buku, pagawa dwy stykie bykie. Znoczyi wyłks pagawa dwy awy SDF 6(5a)=DPM p. 12.

Vyras, žmona, žmonos brolis

1693. Ėjo keliu vyrs su pačia, brolis su seseria, atrado sūrį ir perkirto į keturias dalis. Kožnas ėmė po dalį, o viena paliko.

Eiy kelu wirs su paty Brolis susesyry, atrada suri yr parkyrta i keturys dalis, koznus iemy po dali o wyina palyka, o tata ta motryszky buwa wyina Pati gadyios o antram sesów SDF 6(26) = DPM p. 18. Sp. [3]DŽP p. 66.

Žagrė

1694. Surišts sukrempawots, lauko gale pastatyts.

Suryszts, sukrępawots, łauka gale pastatits (Socha) [*lenk.* žagrė] SDF 161 p. 8.

Žąsis

1695. Lops ant lopo, siūlės nė znoko.

Lops ant lopa sziulies nieznoka (gęs, ptak) [*lenk.* žąsis, paukštis] SDF 161 p. 7.

1696. Maža moterėlė daug drapanelių tur.

maža moterele daug drapanelu tór zousis ir plunksnas SDF 27 p. 158 (iš Lepnerio).

Žirniai

1697. Tėvs tyslys, motina pumplys, vaikai čiučiuručiai.

Tiews tislis, motina pumplis, waka cziucziurute (Groch ze stręczami gdy rosnie jeszcze) [*lenk.* žirnis su ankštimis, kol dar auga] SDF 161 p. 8.

1698. Kū[šio?] klėbys, o patrovos virals.

Ku... klebis, o patrowas wyrałs (brzemię grochu skoszonego) [*lenk.* nupjautų žirnių glėbys] SDF 161 p. 8.

KEIKSMAI, PRIETARAI, ETIKETO, RITUALO TEKSTAI

1699. Eik sau po giltinių.
Ek sau po Gīltīniû DAbc p. 56 (Veikimo)=TŽ I p. 326. Sp. KrvP II p. 5.

1700. Eik sau po nelaimių.
Ek sau po nełaimû DAbc p. 56 (Veikimo)=TŽ I p. 326. Sp. KrvP II p. 5.

1701. Eik sau pūstais.
ek sau postais SDF 27 p. 166 (iš Milkaus)=DAbc p. 56 (Veikimo)=TŽ I p. 326. Sp. KrvP. II p. 5. Plg. Nr 1253.

1702. Eik sau po stypų.
Ek sau po stypû LMD I 226(434)=DDŽ p. 167=SDF 27 p. 166 (iš Milkaus)≈SDF 1.

1703. Eik sau po trimpų.
Ek sau po trimpû, adagium ethnicum vade ad libitum suum. Trimpas significabat tres partes anni aut Nymphe [*lot.* etninė patarlė „eik pas savo trokštamą". Trimpas reiškė tris metų dalis arba Nimfą] SDF 15 p. 1=DAbc p. 55 [be lot. teksto]=TŽ I p. 326.

1704. Kad tau kiaurai išeitų.
Kad taù kiauraj iszejtu SDF 21 p. 1.

1705. Kad tau šalt būtų.
Kad tau szałt butu LMD I 226(314)=DDŽ p. 165. Sp. L p. 153, SchLG p. 111.

1706. Kad tave varns sulestų.
Kad tawi warns sulestu SDF 27 p. 161 (iš Milkaus).

1707. Kad tu marškiniuose neišsitektumei.
Kad tó marszkīniusi neīssītektumī LMD I 226(312)=DDŽ p. 165. Sp. DRR p. 269, SchLG p. 110.

1708. Kad tu suruktumei.
Kad tó sóróktumi LMD I 226(3/15)=DDŽ p. 165. Sp. SchLG p. 111.

1709. Veršis nelaižyts.
Werszis nelaižits SDF 27 p. 163 (iš Milkaus).

1710. Jei gaidys pragysta nuo vakaro ar išvakarėmis, tad tariama yra, jog kas noris apygardoj mirė, ir sako: „Amžnatilsį dūšelei."

jej gajdis pragystu nu wakara, ar iszwakariemis, tad tarema yra iog kas noris apigardoj mirę, ir sako amżnatilsi duszelej SDF 1.

1711. Nedėk į ugnį kumpą medį, nes vaikus nutvilkysi.

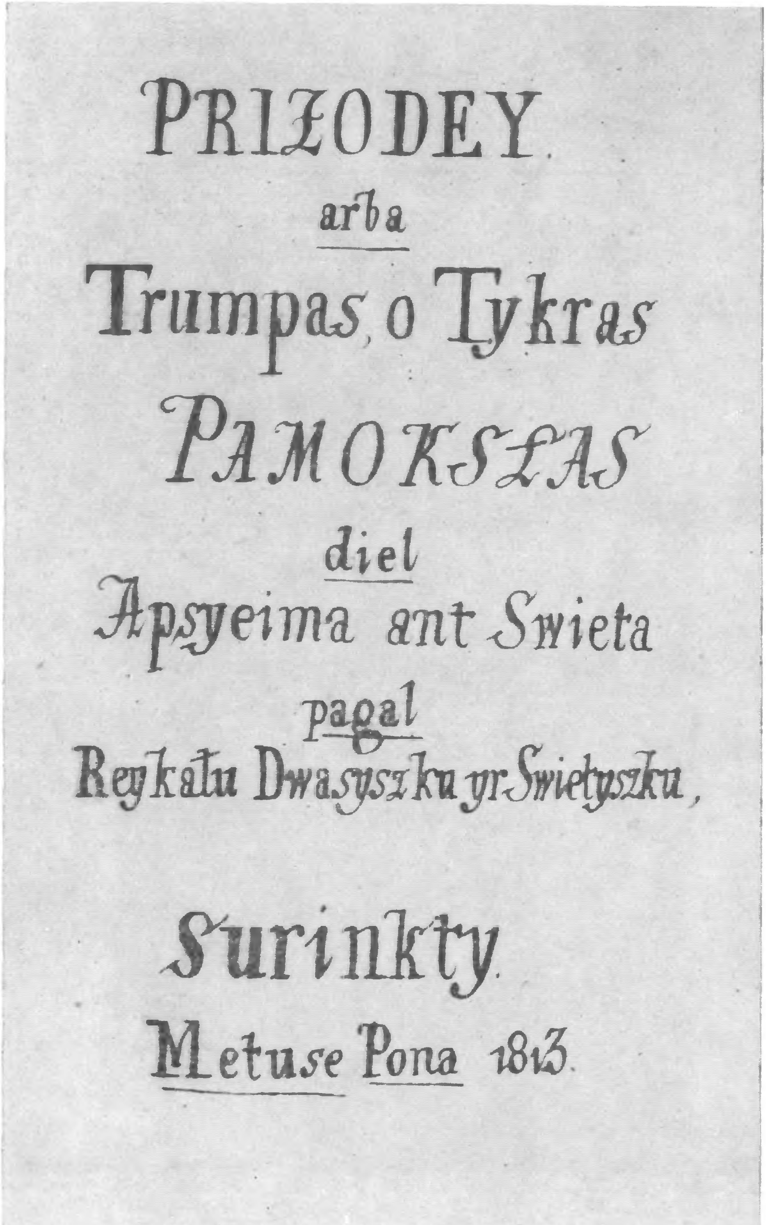
Ne diek i ugni kumpa medy nes wajkus nutwylkisi SDF 161 p. 1; ... medi, wajkus... DAA p. 47.

1712. Parėjęs svetys iš pirties sako gaspadoriui: „Dėkui už šilimą."

Parejęs swetys isz pirties sako Gaspadoriui: „Diekuj ož szìlimą." SDF 1.

1713. Žemynele žiedeklele, pakylėk mūsų rankų darbus.

Żemynele zìèdeklele! pakylek musû rąnku darbus, kwiecista zíemia błagosław nasze prace *[lenkiškas liet. teksto vertimas]* małda Letuwiu kìedy piwo píli i na zíemię zlewali [*lenk.* kai gėrė alų ir ant žemės nupylė] SDF 27 p. 159 (iš Milkaus).

PRIŻODEY
arba
Trumpas o Tykras
PAMOKSŁAS
diel
Apsyeima ant Swieta
pagal
Reykału Dwasyszku yr Swietyszku,
Surinkty.
Metuse Pona 1813.

1913 m. parengto spaudai patarlių ir sentencijų rinkinio titulinis puslapis

1714. PRIEŽODŽIAI

arba trumpas o tikras pamokslas dėl apsiėjimo ant svieto pagal reikalų dvasiškų ir svietiškų, surinkti metuose pono 1813

PRIŻODEY. / **arba** / Trumpas, o Tykras / PAMOKSŁAS / **diel** / Apsyeima ant Swieta / **pagal** / Reykału Dwasyszku yr Swietyszku, / Surinkty. / **Metuse Pona** 1813.

Audiens sapiens animadvertet parabolam et interpreta — tionem, verba sapientum et aenigmata eorum.

Girdėdamas išmintingas norės įsistebėti priežodžiui ir išguldijimui, žodžiams išmintingų ir anų misloms.

Žodžiai išimti iš priežodžių Saliamono, padėjime I

Pasėta ant žemaičių žemės. Jei dangus teiksis duoti savo rasą, šimteriokiai vaisinga galės pasirodyti.

Numirė metuose 180... Palaidotas Varniuose, kurio brangiems pelenams teip priguli:

Steponai, vierą šventęs
Ir pagelbėjęs gentis,

Visiems nesusiraukęs
Dalijęs, anuos pritraukęs,

Neskaitęs sodoj darbo,
Didį išpylęs skarbą,

Ilsėk su tuo parėdku,
Daug jo palikęs svietkų.

Tokią tada priežodžių sėklelę ing rankas tavo, šviesiausis kunigaikšti, dėl užveisimo išpylęs, ir aš patsai grįžtu pas lazdos piemenystės tavo, kaipo avelė jo avinyčios.

Žemiausis tarnas

Gyrdiedams Iszmintingas... nories isy / stebiety Prižodziuy yr yszguldieimuy, žodems / Iszmintingou yr anou mysłoms.. — / Žodey iszimty ysz Prizodziu Sala/mona, Padieime I

pasieta ant Žemayciu **Žemes.** / : iey Dan/gus teykses douty sawa Rassa: **szim / terokiey waysinga gales pasyrodity.**— / Numyry Metuse 180... Pałaydotas War/niuse; Kurio brangims Pelenams teyp / prigul:— / Steponay! / **Wiera** Szwentys; / Ir pagelbieis **Glentys** / Wysims, nesusiraukis / Dalyis, anus pritraukis! / Neskaytys Sodou darba; / Dydy iszpilys Skarba! / Ilsiek su tu pariedku! / Daug io palykis **Swiedku!**

Toky tada Prižodziu **Sieklely, / ing Rankas Tawa** Szwisiausys Kune/gaykszty; **diel užweysima iszpilys;** yr / **asz patsay grinsztu** pas Łazdos Pieme/mistes **Tawa,** kaypo awely Iuo awyniczes. / Žemiausys Tarnas

Priežodis yra tai trumpas, bet stiprus ir vaisingas pamokslas, išimtas iš mokslų, kokius dėl mūsų gėrybės teikės arba dievas apreikšti, arba viera per bažnyčią savo šventą išmokyti, arba šviesio razumo žmonys dėl paveikslo žmonių įšguldyti.

Kiekvienas tada priežodis dėl visų — ponų ir slūgų, mokytojų ir prasčiokų, gaspadorių ir šeimynos — yra tankiai taip reikalingas kaip tamsybėj žvakė, kaip aklam vadovas, kaip raišam lazda ir kaip geras sargas nuo pikto žvėries.

Tokį matydamas reikalą ir vaisių iš priežodžių, pagal išgalėjimą mano, iš knygų, kurias skaičiau, ir iš apsiėjimo svieto, kokį mačiau, storojaus surinkti, tuos labiausiai, kurie Tau, myliausis skaitytojau, pagal reikalų dvasiškų ir svietiškų didesniai gali būti reikalingesni.

Noriu vienogiai, idant žinotumei, skaitytojau myliausis, jogei ne visi priežodžiai vienokios yra sylos, arba stiprybės, nes priežodis, paimtas iš mokslo, razumo šviesybės, kuri žmogų traukia nuog pikto, o veda ant gero, lygiai priežodis iš mokslų dievo ir vieros šventos yra stipresnis už priežodį, arba patarlę, kokias pagal savo pasidabojimo ir mados svietas turi ir laiko. Dėl to prašau, idant be uparos su priežodžiu, arba patarle, svieto pasikavotumei, kad tame dalyke išgirsi kitą priežodį, kursai pagal dievo ir bažnyčios šventos prisakymų kavoja žmogų nuog pikto, o veda ant gero.

SKAYTITOJU. / Prižodys, ira tay trumpas, bet / stypras yr waysingas Pamoksłas, iszimtas / isz moksłu, kokius diel musu Gieribes, / teykies arba Diewas apreykszty, arba Wie/ra, par Bažnicze Sawa Szwenta iszmo/kity; arba szwijsa Razuma Žmones, diel / Paweyksła Žmoniu, iszgulditý.— / Kijk wyinas tada Prižodys, / diel wysu; Ponu yr Sługu; Mikitoju yr / Prascioku; Gaspadoriu yr Szeyminas; / ira tankiej tayp reykalingas; kayp tam/sibiey Žwaki, kayp aklam wadows, kayp / rayszam łazda, yr kayp gieras Sargas, / nu pykta Žwieris.— / Toki matidams Reykała yr / waysiu ysz Prižodziu; pagal iszgaliei/ma muna; ysz Knigu kuries skayciau, / yr ysz apsyeima Swieta, koki macziau; / storoiaus surinkty tus łabiausey, kury / Tau Milausys Skaytitoiau! pa/gal reykału Dwasyszku yr Swietyszku, / dydesney gal buty reykalingiesny.— / Noriu winogiey, idant žy/notumey Skaytitoiau Milausys! iogiey / newysy Prižodey wyinokies ira syiłos, ar/ba Stypribes — Nes Prižodys paimtas / ysz moksła, **Razuma szwyisibes;** kuryi / Žmogu **trauk nug Pykta o wed ant / giera;** Ligiey Prižodys, isz moksłu / Diewa yr Wieros Szwentos, ira sty/presnys už Prižody, arba Patarly, ko/kies pagal sawa pasydaboima yr ma/dos Swietas tur yr łayka. Dielto pra/szau, idant be uparas, su Prižodžiu / arba Patarly Swieta, pasykawotumey, / kad tame dalyikie iszgyrsy kyta Pri/žody, kursay pagal Diewa yr / Bažniczes Szwentos Prisakimu, **kawo Žmo/gu nug pykta, o wed ant giera —**

Visokius šitai turi priežodžius. Skaityk anuos, uvožok, o užsilaikydamas pagal anų rodos ir persergėjimo, pamatysi, kokį dėl savęs daugybėj reikalų pagal dūšios ir svieto atrasi mokytoją, prietelių, pravadninką ir sargą. Būk sveikas.

/ Wysokius szytay tury Pryżodzius... / skaytik anus, uwożok: o użsyłaykidams / pagal anu rodos yr parsergieima; pama/tisy kokie diel sawes, daugibiey reykału / pagal Duszes yr Swieta, atrasy Mokyi/toi, Prijtely, Prawadnika yr Sarga — / Buk Sweykas.—

PRIEŽODŽIAI

§ I. Galybė sylos

[1.] Greitesniai nuneš mokytų roda
Nekaip ant arklių nuo sodos soda.

§ II. Gėrybė

[1.] Nepriginsi tu gėrybės,
Nepabėgęs nuog piktybės.

§ III. Didžiausis mokslas

[1.] Geisti dievą matyti,
[2.] Save nuog pikto ganyti,
[3.] Visiems gerai daryti.

§ IV. Daugnoržinybė

1. Gana iš tavęs,
Kad veizėsi savęs.
2. Greitesniai apjaksi
Kaip dievą suseksi.
3. Kas tau darbo,
Kam plūst skarbai.
4. Neužvydėk, kam turtai be tarpo,
5. Nemurmėk, jei smulkiagrūdė varpa.
6. Bagočiaus ar ubago atsirandi stone,
Linksmai giedok: „Taip gerai, kaip tu nori, pone."

PRŻODEY. / §. I. / Galiby Syiłos. / Graytesney nunesz, **Mokitu,** Roda: / Ne kayp ant arkliu, nu Sodos **Soda.** / §. II. / Gieriby (išnašoj paaiškinta: **Tayp wadynas** Cnata). / Nepriginsy tu gieribes; / Ne pabiegis nug pyktibes. / §. III. / Dydziausys Moksłas. / I. Gieysty Diewa matity / II. Sawy nug pykta ganity. / III. Wysims gieray darity... / §. IV. / Daugnor-żiniby. / 1. Gana isz tawes, / Kad weyziesy sawes... / 2. Graytesney apieksy, / Kayp Diewa suseksy... / 3. Kas tau darba, / Kam płust Skarba?.. / 4. **Ne użwidiek:** kam turtay be tarpa: / 5. **Nemurmiek:** iey smulkie grudy Warpa. / 6. Bagociaus, ar Ubaga atsyrondy stone. / Linksmay gijdok: **Tayp gieray kayp tu nory Pone.** / §. V. /

§ V. Žmogus su dievu

[1.] Kas turis dievo mokslų šviesybės,
Nevirp, norints trenk peklos galybės.

§ VI. Bedievis

1. Bėda tau, žmogelis, bėda,
Jei tavęs dievas nerėdo.
2. Jei neklausai dievo,
Pražūsi be tėvo.

§ VII. Tikrvieris

[1.] Toksai surenk daugel gerybės,
Kursai turis vieros šviesybės.

§ VIII. Bevieris

[1.] Kas tur už nieką, ko moko viera,
Mažai daro sau ir kitiems gero.

§ IX. Bemieris

[1.] Piktai ir kitiems pripils mierą,
Kursai dėl savęs nedirb gero.

§ X. Razumas

1. Veizėk, kaip nuog prapulties žvėrys save stabo,—
2. Ar nepasiutęs žmogus, jei pats lend ing grabą?
3. Mandresnė gyva musis kailiniuos
4. Nekaip išskusta lûšis kalniniuos.

§ XI. Draugystė

Kaș dvijau, tam:
1. Keliai trumpesni,

Żmogus su Diewu. / Kas tures Diewa mokslu szwyisibes; / Ne wyrp: norints trenk Pekłas galibes... / §. VI. / Be-Diewys. / 1. Bieda tau żmogielys, bieda! / Iey tawes Diewas ne rieda... / 2. Iey nekłausay Diewa... / Pražusy be Tiewa. / §. VII. / Tykr-Wierys. / Toksay surenk daugiel gieribes, / Kursay tures wieros szwyisibes.— / §. VIII. / Be-Wierys. / Kas tur uż nieka, ko moka Wiera: / Mažay dara sau, yr kitims giera... / §. IX. / Be-Mierys. / Pyktay, ir kitims pripyls miera; / Kursay diel sawes ne dyrb giera... / §. X. / Razumas.— / 1. Weyziek, kayp nug prapultis, żwierys sawy staba... / 2. Ar nepasiutys żmogus, iey pats lend ing graba... / 3. Mondresny, giwa **musys** Kalynius! / 4. Ne kayp iżskusta **Łuszys** Kalnynius!.. / §. XI. / Draugisty.— /

2. Sopuliai lengvesni,
3. Linksmybė didesnė.

§ XII. Viendarbis

1. Kad be šeimynos paliksi,
   Skalsos javų nesutiksi.
2. Duoną viens surieksi,
   Bet viens nepatieksi.

§ XIII. Pagalba

1. Ranka plaun ranką, koja spir koją,—
   Taip žmogus žmonims žmogu pastoja.
2. Ką nori nuog žmogaus dėl savęs matyti,
   Tą reikals dėl ano greitai padaryti.
3. Kad tu dėl kito nenori krutėti,
   Ir patsai negeisk nieko apturėti.
4. Visur po saulės taip save ganyk:
5. Kas tau negerai, kitam nedaryk.

§ XIV. Darbai

1. Nespaudęs norago,
   Nekąsi pyrago.
2. Nepjausi nesėjęs,
3. Neimsi nedėjęs,
4. Nedavęs sudžiūsi,
5. Netepęs sugriūsi.

§ XV. Turtai

1. Vienybe ir darbu kraunas bitės ir skruzdės.
2. Pas to ils turtai, kurs lygiai dirbti prigudęs.

Kas dwijau. Tam: / 1. Kieley trumpesny! / 2. Sopuley lengwesny! / 3. Linksmijby dydesny! .. / §. XII. / Windarbys. / 1. Kad be Szeyminas palyksy; / Skałsos jawu ne sutyksy... / 2. Duna wyins suriksy, / Bet wyins nepatiksy... / §. XIII. / Pagałba.— / 1. Ronka płaun ronka: koji spyr koie. / Tayp Žmogus, **Žmonims,** žmogu pastoie. / 2. Kon nory, nug žmogaus, diel sawes matity; / Ton reykałs diel ano greytay padarity... / 3. Kad tu diel kita, ne nory krutiety. / Ir patsay ne gieysk nieka apturiety... / 4. Wysour, po Saules; tayp sawy ganik: / 5. —Kas tau negieray kitam nedarik... / §. XIV. / Darbay.— / 1. Nespaudys Noraga... / Nekonsy Piraga... / 2. Nepiausy; ne sieis: / 3. Neimsy; ne dieis... / 4. Nedawys; sudziusy, / 5. Ne tepys; sugrusy... / §. XV. / Turtay. / 1. **Wyinibe** yr **darbu** kraunas bytys yr Skruzdys. / 2. Pas to iłs turtay, kurs ligiey dyrbty pri-

§ XVI. Barniai

1. Kame kremt viens kitą,
   Džiūst patys ir vyto.
2. Jei kur įšoko nezgada,
   Tenai nieks gero nerado.
3. Apleid ir dūmai
   Dėl barnių numą.
4. Norints tarp bičių atsirado,
   Išślavė aulį ta nezgada.

§ XVII. Šykštėjimas

1. Šykštas, jogei ir šunies nenor papenėti,
   Dėl to anam lengvesniai vagys išplėš klėtį.
2. Kad dievas tau piltų, negal taipo būti,
   Jei nieko nenori artimui savo duoti.

§ XVIII. Pikti nuopelnai

1. Su piktu nuopelniu
   Nutrūksi po velnių.
2. Ir viena ditka, nevertai imta,
   Geros uždarbės ved tankiai šimtą.
3. Iš visų daiktų jei ieškosi kvotos,
   Tikra teisybė, nebūsi bagotas.
4. Dvylekis, lengvai pagautas,
   Bėg kaip arklys numautas.
5. Paslėpti kiaušiai kišenėj sutryška,
6. Išpenėtas vilkas sugrįžo ing mišką.

§ XIX. Sumnenė

1. Stipriai darinėk širdies savo vartus:
2. Grieks pradžioj saldus, bet gale kartus.

---

gudys... / §. XVI. / Barney. / 1. Kame kremt wyins kyita; / Dziust patys, yr wyita... / 2. Iey kur, iszoka nezgada; / Tynay nieks, giera nerada... / 3. Apleyd, yr duma — / Diel barniu Numa!.. / 4. Norints tarp byciu atsyrada, / Iszszławy auly, ta nezgada... / §. XVII. / Szyiksztieimas. / Szyiksztas, iogiey, yr szunys ne nor papeniety, / Delto anam lengwesney wagys yszplesz klety. / 2. Kad Diewas tau pyłtu! negal taypo buty, / Iey nieka nenory artymuy sawa duty... / §. XVIII. / Pykty Nupełnay. / 1. Su pyktu nupelniu / Nutruksy po Welniu... / 2. Ir wyina dytka, ne wertay imta: / Gieros uždarbies wed tankiey szimta... / 3. Isz wysu dayktu, iey iszkosy kwotas.— / Tykra teysiby, ne busy bagotas.—... / 4. Dwilekis lengway pagautas, / Bieg, kayp arklis numautas... / 5. Pasliepty kiauszey, kyszeniey sutriszka!.. / 6. Iszpenietas wyłkas, sugrinža ing myszka... / §. XIX. / Sumneny. / 1. Styprey daryniek szyrdis sawa war-

§ XX. Paveikslai

1. Kvapais dangsčiojas pikčiausia smarvė,
2. Nuo lyžio žalčio tankiai krint karvė.
3. Jei kas svieto pamatė,
   Žino, kaip glaudos katė.
4. Piktesniai pelėdos
   Drasko, kad gėdas.
5. Jei čęsas ką paskersti,
   Bėg lūšis apsiversti.
6. Nespandyk lapės,
   Negaudyk kvapės:
7. Pabėgs lapė,
8. Išslys kvapė.

[9.] Pravirksi, nebageli,
   Prikandęs akmenelį.

§ XXI. Griekas

Mažiausio grieko
Neleisk už nieką.

1. Maža kibirkštis, o sudegin kiemą,
2. Mažas kelmelis, o užvert vežimą.
3. Mažas gyvatės kandis, bet sopulys didis.
4. Ne viens pakrint bjauriai, lengvesniai paslydęs.
5. Tankiai prie juoko
   Gaudos moliūkai.

§ XXII. Malonė

1. Malonė pikta
   Negrįš palikta.
2. Malonė, jei dėl grieko,
   Neatneš gero nieko.

---

tus; / 2. Grieks pradzioy sałdus, bet gale kartus... / §. XX. / Paweyksłay. / 1. Kwapays dankscioies pykciausy smarwy... / 2. Nu łyizie żalcia, tankiey krint karwy... / 3. Iey kas swieta pamaty, / Żyina: kayp głaudas katy... / 4. Pyktesney Peliedas. / Draska, kad giedas... / 5. Iey cziesas ką paskiersty, / Bieg łuszys apsywersty... / 6. Nespondik Łapes, / Negaudik kwapes... / 7. Pabieks Łapy; / 8. Isz slis kwapy... / „Prawyrksy Nebagiely! / Prikondys akmynely!.. / §. XXI. / Griekas. / Maziause grieka... / Neleysk uż nieka... / 1. Maża kybyrksztys!... o sudegin kyima.— / 2. Mażas kielmelys!... o użwert weżyma... / 3. Mażas giwates kondys!... bet sopulis dydys... / 4. Newyins pakrint biaurey!... lengwesney paslidys.—. / 5. Tankiey pri juka, / Gaudos Moluka.— / §. XXII. / Małony. / 1. Małony pykta: / Ne grinsz palykta! / 2. Małony iey diel grieka? / Neatnesz giera nieka..: / 3. Ne pasleps numa: /

3. Nepaslėps numo
   Malonės ir dūmai.
4. Ugnį praved dūmas,
   O malonę kūmas.

§ XXIII. Gražumas

1. Gražumelis jaunystėj
   Bėgioj garo draugystėj,
2. O garo stiprybė
   Suėd gražybę.
3. Negainiok vėjų, nesugausi,
   Nesugavęs neprisiglausi.

§ XXIV. Zelkoriai

1. Plėška parodo, kiek kas nugėrė,
2. Gali iš nago pažinti žvėrį.
3. Žveng žirklės, kad užgausi stalą,
4. Kaltas pasirodo patsai prie galo.
5. Išsijovys aiškiai, kad juodi abudu:
   Sukibo bartis katilas su puodu.
6. Pasirodys už bromos,
   Norints gudrus tavoras.
7. Kas nusidėjo,
   Bijos ir vėjo.

§ XXV. Pakalenės

1. Koksai medis, tokį neš vaisių,
2. Baisių tėvų ir vaikai baisūs.

§ XXVI. Tėvų rėdas

1. Nepestyk didžiai sūnų ir dukčių,
   Kad negertumei senystėj rūgčių.

Małones y duma... / 4. Ugny prawed dumas, / O Małony kumas... / §. XXIII. / Grażumas. / 1. Grażumelys jaunistiey, / Biegio gara draugistiey... / 2. O Gara stypriby, / Suied grażiby... / 3. Negayniok wieju, nesugausy... / Ne sugawys ne prisygłausy... / §. XXIV. / Zełkorey. / 1. Pleszka paroda, kyik kas nugiery... / 2. Galy, isz naga pazinty Zwiery... / 3. Żweng żyrkles, kad użgausy stała... / 4. Kałtas pasyroda patsay pri gała... / 5. Issyiowijs eyszkiey, kad judy abudu: / Sukyba bartis katyłas su **pudu**... / 6. Pasyrodis už bromas, / Norints gudrus taworas... / 7. Kas nusydieie... / Byios yr wieje... / §. XXV. / Pakałenes.— / 1. Koksay medys? toki nesz waysy: / 2. Baysiu Tiewu, yr waykay baysy... / §. XXVI. / Tiewu Riedas, / 1. Ne pestik dydey Sunu yr Dukciu, /

2. Vaikas už piktą jei nebus bartas,
Taip dirbs paaugęs, kaip rodė pakartas.
3. Jei kas iš mažo rodos ilgnagis,
Toksai paaugęs tikrai bus vagis.
4. Pakol jaunystės nenušoko tarpas,
Traukyk pamatęs mažiausias karpas.
5. Kad vaiks paauga, jau nesulenksi,
Patsai greitesniai verksme pasibengsi.
6. Ganyk vaiką iš vystyklo,
Jei nori iš vaiko stiklo.
7. Vaiką paleidęs,
Eisi verksmveidis.
[8.] Kiek išaug vaikas pagal gerybes,
Tiek tėvai iš jo rankioj linksmybes.

§ XXVII. Vaikams persergėjimas

1. Dievas vaikams amžių ir ščėstį sudaužo,
Katrie tėvus ir jų gerą mokslą laužo.
2. Vaikas sugrius ant visų vietų,
Kad mažas nebuvo gerai vystytu.
3. Jei vaiks iš mažo neleidęs sūpuoti,
Tikrai nori ant būgno skūrą atiduoti.
4. Vaikeli, mažo išbersi,
Jei savo tėvą išversi.

§ XXVIII. Atilsis

1. Tam piktai nieks nesako,
Kas nevalgo česnako.
2. Kam nekartu, tas neraukos,
3. Kas nekaltas, tas netraukos.

Kad negiertumey Senistiey **Rukciu**... / 2. Waykas už pykta, iey ne bus bartas, / Tayp dyrbs paaugis, kayp rody pakartas... / 3. Iey kas isz maża, rodos yłgnagys: / Toksay paaugys, tykray bus wagys.—.. / 4. Pakol jaunistes nenuszoka tarpas, / Traukik pamatys maziauses karpas... / 5. Kad wayks paauga, iau nesulenksy... / Patsay greytesney werksme pasybenksy... / 6. Ganik wayka isz wistikła: / Iey nory, isz wayka, stykła! / 7. Wayka paleydys, / Eysy werksmweydys... / „Kijk isz aug waykas pagal gieribes; / Tijk Tieway isz jo, ronkio linksmibes... / §. XXVII. / Waykams Parsergieimas. / 1. Diewas, waykams amziu yr sciesty sudauża... / Katri Tiewus yr Iuo giera moksła łauża... / 2. Waykas sugrus ant wysu wyitu.— / Kad mažas ne buwa gieray wistitu... / 3. Iey wayks! isz maża ne leydis suputy... / Tykray nory ant bugna, skura atyduty... / 4. Waykiely! maż iszbersy... / Iey sawa Tiewa yszwersy... / §. XXVIII. / Atylsys. / 1. Tam pyktay nieks nesaka, / Kas ne wałga Czesnaka... / 2. Kam

§ XXIX. Mokslas

[1.] Veizėk, kaip
Ir šašo
Paprašo,
Kad rašo.

§ XXX. Tavorčystės

1. Su kokiu buvosi,
Tu tokiu pastosi.
2. Nuog piktos draugystės
Išmoksi girtystės.
3. Girtybė sutikta
Ves ant viso pikta.

§ XXXI. Upara

1. Pažinsi iš uparos,
Jogei durnas, kad baras.
2. Tankiai upara
Duod didį garą.
3. Iš kiemo varo,
4. Duoną uždaro.
5. Glaudus veršelis tankiai dvi žind karvi,
Gen visur upartą kaip bjaurią smarvę.

§ XXXII. Viens be kito

1. Be pamato griūn numai,
Be dvylekio irst suma.
2. Kad jau pakrito meška,
Paliko dūdos dėl miško.

---

nekartu? tas ne raukos, ... / 3. Kas nekałtas? tas ne traukos... / §. XXIX. / Moksłas. / Weyziek kayp: ... / Ir szasza... / Paprasza... / Kad rasza... / §. XXX. / Taworczistes. / 1. Su kokiu buwosy, / Tu tokiu pastosy... / 2. Nug pyktos draugistes, / Iszmoksy gyrtistes... / 3. Girtiby sutykta, / Wes ant wysa pykta... / §. XXXI. / Upara. / 1. Pazinsy isz uparas, / Iogiey durnias kad baras... / 2. Tankiey upara, / Dud dydy gara!.. / 3. Isz kyima wara... / 4. Duna uždara!.. / 5. Głaudus werszelys! tankiey dwy zind karwy! / Gien wysur uparta kayp biaury smarwy... / §. XXXII. / Wyins be kyta. / 1. Be pamata grun Numa... / Be dwilekie, yrst Suma!... / 2. Kad iau pakryta meszka, / Palyka dudas diel myszka!... / §. XXXIII. / Puykiby. / **Puykiby:** Wysu Nesciesz-

§ XXXIII. Puikybė

1. Puikybė visų neščėsčių viena motyna,
2. Aniolo dūšią pagimdė ing šetoną.
3. Išvarė iš rojaus apgavusi Adomą,
4. Sopulių ir ligų mums praplėšė bromą.
5. Jei pagal savo norą ką parėdo,
   Skubinas sutepti ir padirbti gėdą.
6. Jei prislinko kelti, jau pradėjo versti
7. Ir ant amžių skersti.

§ XXXIV. Teisybė

Nespardyk, jogei teisybė akla,—
Tankiai be siūlo pašok ant kaklo.

§ XXXV. Lygumas

1. Nešok pirmiaus,
2. Neskirkis toliaus:
3. Pirmiaus pašokęs suklysi,
4. Atsilikęs nepavysi.

§ XXXVI. Žabangai

1. Ne viens, dėl kito užmezgęs kilpą,
   Patsai pirmesnis anoj patilpo.
2. Nešioj vilks avis ing krūmą,
   Parneš ir vilką ing dūmą.
3. Pakolei kitą apgausi,
   Pirmiaus pikto paragausi.

§ XXXVII. Pasimierkavojimas

1. Gink — nepagink, mesk — neužgauk.
2. Jei pamažu ginsi, toliaus paginsi.

---

ciu wyina **Motina** / 2. Anioła Dusze pagimdy ing Szetona. / 3. Iszwary isz Roiaus apgawusy Adoma, / 4. Sopuliu yr lyigu mums praplieszy broma... / 5. Iey pagal sawa nora, kon parieda: / Skubynas sutepty, yr padyrbty gieda!.. / 6. Iey prislinka kielty! iau pradieje wersty! / 7. Ir ant amziu skiersty!.. / §. XXXIV. / Teysiby — / Nespardik; iogiey teysiby akła! / Tonkiey be siuła paszok ant kakła! ... §. XXXV. / Ligumas. / 1. Neszok pyrmiaus: / 2. Neskirkies toliaus.— / 3. Pyrmiaus paszokys suklisy... / 4. Atsylikis, nepawisy... / §. XXXVI. / Żabangay. / 1. Newyins, diel kyta użmezgys kyłpa: / Patsay pyrmesnys, anoy patyłpa... / 2. Neszio wyłks awys ing kruma: / Parnesz yr wyłka ing Duma... / 3. Pakoley kyta apgausy, / Pyrmiaus pykta paragausy... / §. XXXVII / Pasymierkawoimas. / 1. Gink nepagink: mesk neużgauk: / 2. Iey

§ XXXVIII. Pakara

1. Kad tu mažas, imkis neštis,
   Didesnio netraukyk peštis.
2. Jei aukštyn lipsi per koptas,
   Nenupulsi nesugrobtas.

§ XXXIX. Garsumas

[1.] Būgnas juo garsesnis,
   Tuo pačiu tuštesnis
   Ir dėl to lengvesnis.

§ XL. Gudrybė

[1.] Kurie kiaurynėms lando,
   Tankiai sulaužo sprandą.

§ XLI. Vidutinis

[1.] Lygiai mindams neparpulsi,
   Šonų savo nesukulsi.

§ XLII. Apieka

[1.] Ir musė apgal jautį,
   Kad vilkas paded sugauti.

§ XLIII. Pasisergėjimas

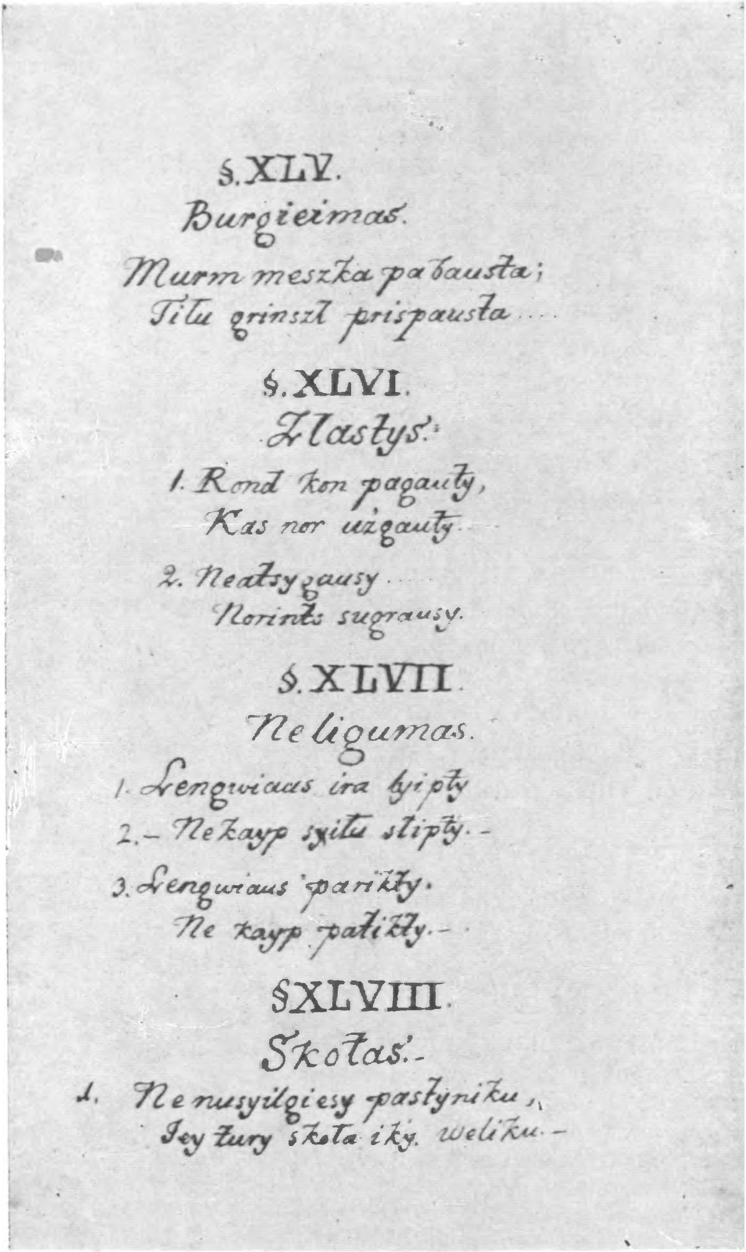
1. Retai pagada, kad aušras raudonas.
2. Tankiai dresk kailį, norints juokias ponas.

§ XLIV. Užmušimas

[1.] Kame nešauktųs kraujas pralietas,
   Danguj ir žemėj nerasi vietos.

---

pamażu ginsy tolaus paginsy... / §. XXXVIII. / Pakara. / 1. Kad tu mażas imkies nesztis. / Dydesne netraukik pesztis... / 2. Iey auksztin lypsy par koptas: / Nenupulsy, nesugrobtas... / §. XXXIX. / Garsumas. / Bugnas: jou garsesnys: / Tu pacziu tusztesnys: / Ir dielto lengvesnys... / §. XL. / Gudryiby.— / Kuryi kiauryniems łonda, / Tankiey sułauża spronda... / §. XLI. / Wydutynis. / Ligiey mindams, neparpulsy / Szonu sawa, ne sukulsy.— / §. XLII. / Apieka / Ir musie apgal Iauty, / Kad wyłkas paded sugauty... / §. XLIII. / Pasysergieimas. / 1. Retay pagada, kad auszrasz raudonas, / 2. Tankiey dresk kayly, norints jukies Ponas... / §. XLIV. / Użmuszymas. / Kame neszauktus kraujes pralyitas, / **Danguy** yr **Żemiey** ne rasy wyitas... / §. XLV. / Burgieimas. / Murm

§. XLV.
Burgieimas.
Murm meszka pabausta;
Tilu grinszt prispausta....

§. XLVI.
Zlastys.
1. Rond kon pagauty,
Kas nor użgauty.
2. Neatsygausy.
Norints sugrausy.

§. XLVII.
Neligumas.
1. Lengwiaus ira kipty
2. — Nekayp syitu stipty. —
3. Lengwiaus pariżty.
Ne kayp patiżty. —

§ XLVIII.
Skołas. —
1. Ne nusyilgiesy pastyniku,
Jey żury skota iky. weliku. —

1913 m. parengto spaudai patarlių ir priežodžių rinkinio puslapis

§ XLV. B u r g ė j i m a s

[1.] Murm meška pabausta.
Tylu grįžt prispausta.

§ XLVI. Z l a s t i s

1. Rand ką pagauti
Kas nor užgauti.
2. Neatsigausi,
Norints sugrauši.

§ XLVII. N e l y g u m a s

1. Lengviaus yra lipti
2. Nekaip syla stipti.
3. Lengviaus parikti
Nekaip patikti.

§ XLVIII. S k o l o s

1. Nenusiilgėsi pastinykų,
Jei turi skolą iki velykų.
2. Bet kelsies nemiegojęs,
Skolomis apsiklojęs.
3. Netink širdžiai ir valgis,
Pjaun skola kaip dalgis.
4. Norints kur nueisi,
Niekur nepamesi.

§ XLIX. L i e ž u v i s

1. Liežuvį savo dideliai ganyk,
2. Ką matai ir girdi, ne visiems sakyk.
3. Daugesniai klausyk, mažesniai kalbėk,
4. Nuog piktos burnos tolesniai bėk.

---

meszka pabausta; / Tiłu grinszt prispausta... / §. XLVI. / Złastys'. / 1. Rond kon pagauty, / Kas nor użgauty... / 2. Neatsygausy... / Norints sugrausy. / §. XLVII. / Neligumas. / 1. Lengwiaus ira lyipty / 2. — Nekayp syiłu stipty / 3. Lengwiaus parikty. / Ne kayp patikty.— / §. XLVIII.— / Skołas.— / 1. Nenusyilgiesy pastyniku, / Iey tury skoła iky weliku.— / 2. Bet kielsis nemyigois, / Skołomys apsyklois... / 3. Ne tink szyrdyi yr walgis, / Piaun skoła kayp dalgys... / 4. Norints kur nueysy, / Niekur nepamesy.— / §. XLIX. / Lyiżouwys. / Lyiżouwy sawa dydeley ganik: / 2. Kon matay, ir gyrdy, ne wysims sakik... / 3. Daugiesney kłausik, mażesney kalbiek; / 4. Nug pyktos burnos, tolesney biek.— / §. L. / Ilglyiżouwys. / Diel iłga lyizouwy; ne wyinam byrst

§ L. Ilgliežuvis

[1.] Dėl ilgo liežuvio ne vienam birst dantys.

§ LI. Tuštburnis

[1.] Ir tankiai tuštburnis
Numuš savo kulnis.

§ LII. Pletkai

1. Jei be laiko nenori mirti,
Neklausykis, ką pleškės girti.
2. Tokios piktos kalbos,
Kokios vilko maldos.
3. Vilks meldžias, idant sugautų,
[4.] Laižos pleškis, idant apgautų.
5. Jei nekaltas esi, duris uždaryk,
O jei kaltas, pasiprovyk.

§ LIII. Ingis

1. Ir lovoj ingis
Bus sustingęs.
2. Neims kiaušio, jei nenupluptas,
3. Nelips, neliepęs padėti koptas.
4. Nešauk ingo,
Neatsilieps, kad sustingo.
5. Ingis geidž skaniaus valgyti,
6. Mažiaus dirbti,
7. O daugesniai pykti.
8. Stovės, kur pastatysi,
9. Gulės, kur patiesi.
10. Palikęs nepavysi
11. Nusamdęs ingą, samdyk antru du:

---

dontys! / §. LI. / Tuszt-burnys. / Ir tankiey tuszt-burnys, / Numusz sawa kulnys.— / §. LII. / Pletkay. / 1. Iey be łayka, nenory myrty; / Nekłausikies, kon pleszkies girty?.. / 2. Tokies pykta kałbas, / Kokies wyłka małdas... / 3. Wyłks mełdas, idant sugautu; / Łayżos Pleszkis, idant apgautu... / 5. Iey ne kałtas esy? durys uždarik... / O Iey kałtas; pasyprowik... / §. LIII. / Ingys. / 1. Ir Łowoy ingys, / Bus sustingys... / 2. Neims kiausze, iey ne nułuptas... / 3. Ne lyps: ne lipys padiety koptas... / 4. Neszauk inga, / Neatsylips kad sustinga... / 5. Ingys gieyd skaniaus walgity... / 6. — Maziaus dyrbty... / 7. o daugiesney pikty... / 8. Stowies kur pastatisy... 9. — Gulies kur patissy... / 10. — — — Palykis, nepawisy... / 11. Nusomdys inga, somdik

Vieną, kad ingą ganytų,
Antrą, kad darbą darytų.

12. Norints medum aptepsi,
Norints pautienėj iškepsi,
Kas jau ingis,
Bus sustingęs.
13. Nė viens ingio nepavaro,
Jei kurs neprispaudž makaro.
14. Su durnu ingu du turgu:
Nei rasi, nei pamesi.
15. Prie kožno žingsnio lygsis,
Atėmęs algą, pyksis.
16. Girsis, jogei gal auksą kalti,
O pasirodys, jogei nemok ir putrai pramalti.
17. Jei piktai ingis daro, kas anam tą pasako,
Tujaus ingį pakel kaip paraką.

§ LIV. Alga ingėjimui

1. Ir dangus tinginiui tokią mok algą:
Jei kas nedirb, tas nevalgo.
2. Kam valgis, ne darbas, muš prakaitą ant kaktos,
Tikrai nežino, kam reikalingas raktas.

§ LV. Remestas

1. Kas bėg dėl gėdos, pametęs varstotą,
Ar negėdysis, apsistojęs pas kotą?
2. Tą negrauž bėdos,
Kurs dirbti negėdas.
3. Norints mažą im algą,
Bet visuomet privalgo.

---

antru — du: / **Wyina,** kad inga ganitu, / **Antra,** kad darba daritu... / 12. Norints medu aptepsy, / Norints pautyniey iszkiepsy... / Kas jau ingys? / Bus sustingys... / 13. Nie wins, ingie nepawara, / Iey kurs neprispaud makara... / 14. Su durnu ingu, du turgu... / Nerasy, nepamesy... / 15. Pri kožna žinksne lyikses, / Atiemys ałga, pikses... / Gyrses, iogiey gal auksa kalty, / o Pasyrodis iogiey ne mok yr putray pramalty. / 17. Iey pyktay ingys dara; kas anam ton pasaka; / Tujaus ingy pakiel, kayp paraka... / §. LIV. / Ałga Ingieimuy / 1. Ir dangus tinginiuy tokie mok ałga; / Iey kas nedyrb... tas ne wałga.— / 2. Kam walgys, Nedarbas, musz prakata ant kaktas / Tykray nežyna, kam reykalingas raktas? / §. LV. / Remestas. / 1. Kas bieg; diel giedas, pametys warstota, / Ar negiedieses apsystois pas kota? / 2. Ton negrauž biedas! / Kurs dyrbty negiedas... / 3. Norints maža jem ałga, / Bet wysumet priwałga... / §. LVI. / Paleyst-kunisty — / 1. Diewas, isz Dangaus patapa isz-

§ LVI. Paleistkūnystė

1. Dievas iš dangaus patapą išleido,
   Idant suteptą žemės užlietų veidą,
2. Liepsnoms suspirgė Gomorą ir Sodomą
   Dėl nečystatų kromo.
3. Ir dabar ne vienas mato,
   Kaip dėl pasileidimo kaulus krato.
4. Dar to negana: ano piktybę
   Amžina virkins tamsybė.

§ LVII. Prigimimas

1. Pažįst, kas pauosto,
   Kur rožė, kur kopūsta.
2. Ir pačios iš maišo
   Ylos išsikaišo.
3. Nepaslėpsi varnos —
   Pasirodys tarnas.
4. Kas kovu, tas kovas,
   Kas povu, tas povas.
5. Eit be vadžių jautis,
6. Drigants neduod gautis.
7. Grįžt ing mišką lapė,
8. Lend per tinklą kvapė.
9. Ir pelė iš numo
   Pašok ing krūmą.
10. Vilku nearsi,
    Norints jį išbarsi,
    Norints ir pakarsi.

    Taip:
11. Žvėrims ginklu krūmas,
    Dėl žmogaus — razumas.

---

leyda — / Idant sutepta Żemes, użlyitu weyda... / 2. Lyipsnoms suspyrgi **Gomora** yr **Sodoma,** / Diel neczistatų kroma! .. / 3. Ir dabar, newyinas mata / Kayp diel pasyleydyma, kaułus krata... / 4. Dar to negana: anon pyktiby: / Amżyna wyrkins tamsiby... / §. LVII. / Prigymymas... / 1. Pazinst, kas pausta... / Kur Roży? .. kur kopusta? .. / 2. Ir paczes, isz maysza... / Iłas yssykaysza... / 3. Nepaslepsy warnas... / Pasyrodis Tarnas... / 4. Kas kowu? .. tas kowas... / Kas powu? .. tas Powas... / 5. Eyt be wadziu Iautys... / 6. Drygonts ne dud gautyis... / 7. Grinszt ing myszka Łapy. / 8. — Lend par tinkła kwapy! ... / 9. Ir pelie isz numa, / Paszok ing kruma... / 10. Wyłku ne arsy — / Norints jin iszbarsy, / Norints yr pakarsy.— / Tayp: ... / 11. Żwierims **ginkłu** krumas, / Diel żmogaus, **Razumas...** / 12. Kaypo Żwierys traukies

12. Kaipo žvėris traukias ing krūmą,
Taip tu paklydęs ieškok razumo.
[13.] Žmogau, razumo neklausęs,
Imk žvėrio kojas, imk ir ausis.

§ LVIII. Akylumas

1. Ne visuomet girta
Boba, norints pavirto.
2. Jei kas ieško piktybės,
Peršok mūrų aukštybes.
3. Nesnauskit, bobos,
Lek paukštis, kur vobas *.
4. Reik visuomet avis ganyti,
Norints žvėrio nematyti.
5. Nereikėjo užsimerkti,
Neturėtumei ko verkti.

§ LIX. Pataisymas

1 . Lopyk stogą, jei rodos skylė,
Kad dėkstogio nevilktumei per mylią.
2. Neprispaudęs lanko, nenupirksi kubilo,
3. Nelopęs alkūnės, neparduosi milo.
4. Neužgesęs kibirkšties,
Greitai sulauksi pirkšnies.
5. Daugel daro pikto
Kibirkštis palikta.
6. Neatbūsi lažo,
Nedirbęs iš mažo.
7. Kas nežino, kaip žąsį ganyti,
Netropys bandos valdyti.
8. Nė vienkart iš mažo
Rymas pagražo.

---

ing kruma, / Tayp tu paklidys iszkok Razuma... / Żmogau! Razuma neklausys, / **Imk Żwiere kjes, imk yr ausys...** / §. LVIII. / Akyiłumas. / 1. Ne wysumet gyrta, / Boba, norints pawyrta! / 2. Iey kas iszka pyktibes, / Parszok muru auksztibes... / 3. Nesnauskiet Bobas... / Lek pauksztys kur wobas * !.. / * Smarsas — Penas. padła.— / 4. Reyk wysumet awys ganity — / Norints Żwiere nematity... / 5. Ne reykieie użsymerkty / Neturėtumey ko werkty... / §. LIX. / Pataysimas. / 1. Łopik stoga, iey rodos skilie, / Kad Dyikstogie newyłktumey par / mile.— / 2. Neprispaudys Łonka, nenupyrksy kubyła... / 3. Nełapys ałkunes, nepardusy miła.— / 4. Neużgiesys kybyrksztis / Graytay sulauksy pyrksznis.—.. / 5. Daugiel dara pykta, / Kybyrksztys palykta... / 6. Ne atbusy Łaża, ... / Ne dyrbys isz maża... / 7. Kas neżyna kayp żonsy ganity? / Netropis bondos waldity... / 8. Newinkart: isz maża, / Rimas pagra-

§ LX. Pavydis

1. Tiek pasigausi, kitiems pavydėjęs,
2. Kiek trokšdams sapne atsigėręs.
3. Pavydis yra tai gramzdus velnio molis —
Men tiktai pavydis kaipo tikras jo brolis.

§ LXI. Prisiglaudumas

1. Su ponais kaip su ugnia elkis,
2. Nešok artyn, nė tolyn kelkis.
3. Arti veikiai nukaisi,
O toli sušalsi.
5. Prisitraukęs arčiaus,
Pabėgsi greičiaus.

§ LXII. Springturtis

1. Springturčio tokia yra diena
Kaipo šunies, gulinčio ant šieno.
2. Ir patsai neėd,
Ir kitiems neduod.
3. Vež šieną, kas šunį nuvaro,
O springturčio akis kad smertis uždaro,
4. Piktus jo turtus sudrasko šeimyna,
5. O vaikas? Vaikams išgriaun ir kiemą.

§ LXIII. Neprieteliai

Visokios piktybės
Tur savo gerybes:
1. Raktus kavoti išmoko vagis,
2. Nekišti pirštų užsako dagys.
3. Jei užbyra kam akys,
Neprieteliai pasakys.

ža.— / §. LX. / Pawidys. / 1. Tijk pasygausy, Kytims pawidies, / 2. Kijk troksz-dams, Sapniey atsygierys... / 3. Pawidys, ira tay, gromzdus welne molys: / Men tyktay pawidys, kaypo tykras jo brlys... / §. LXI. / Prisygłaudumas. / 1. Su Ponays, kayp su Ugne elkies, / 2. Neszok artin, ne tolin kielkies... / 3. Arty; weykiey nukalsy... / O toly, suszalsy... / 4. Prisytraukis arcziaus, / Pabjeksy grayczziaus... / §. LXII. / Springturtys. / 1. Springturcze, tokie ira dyina! / Kaypo szunis gulenczie ant szyina... / 2. **Ir patsay, nejed / Ir kytims,** nedud.— / 3. Weż szyina, kas szuny nuwara... / O Springturcze akys, kad smertys uždara, / 4. Pyktus jo turtus, sudraska szeymina... / 5. — O Way-kas? ...waykams iszgraun yr kyima... / §. LXIII. / Nepriteley. / **Wysokies pyktibes / Tur sawa gieribies!..** / 1. Raktus kawoty, iszmoka wagis... / 2. Ne-kiszty pyrsztu, užsaka dagys... / 3. Iey užbyra kam akys... / Nepriteley, pa-

§ LXIV. Sunkumai

1. Ką su verksmu suvažiosi,
   Tą dainiuodams išnešiosi.
2. Sunku šieną vežti,
   Bet lengvu supešti.

§ LXV. Malda

1. Be tankios maldos nieks gerai nevaldos.
2. Jei prašai ko nuog dievo, o negali gauti —
   Ar piktai prašai, arba geidi ką apgauti.
3. Dievas yra švenčiausiu: nedarys draugystės
   Zlastims, piktybėms, krivdoms, kaip ir dėl puikybės.
4. Veizėk, širdis kokio geidž iš dangysčių rakto,
   Idant vietoj pagalbos negautumei per kaktą.

§ LXVI. Gerai ir piktai

1. Gero ir replėms nepritrauksi,
2. O pikto paties sulauksi.
3. Ne visos pilnos varpos,
4. Kožnas tur savo karpas.
5. Kreivų medžių daugesniai,
   O dailių toli mažesniai.
6. Notrynės aug nesėtos,
7. Nykst kvietys, gerai padėtas.
8. Dideliai be mūsų už kalno margu,
9. Kur mes, nėra galo vargų.

§ LXVII. Suskyrimas

1. Kad gerai suskirsi,
   Ir virbalą išvirsi.

---

sakis.— / §. LXIV. / Sunkumay.— / 1. Kon su werksmu suważiosy, / Ton, dayniudams isznesziosy... / 2. Sunku szyina weszty, / Bet lengwu supeszty.— / §. LXV. / Małda. / 1. Be tankios małdos — nieks gieray newałdos.— / 2. Iey praszay ko nug Diwa; o negaly gauty... / Ar pyktay praszay; arba gieydy kon apgauty?.. / 3. Diewas ira Szwencziausiu, ne daris draugistes, / Złastims, pyktibiems, kriwdoms, kayp yr diel puykibes. / 4. Weyziek, szyrdis: kokie gieyd isz dangisciu rakta... / Idant wyitoy pagałbas, negautumey par kakta... / §. LXVI. Gieray yr Pyktay. / 1. Giera yr Replоms nepritrauksy... / 2. O Pykta, patijs sułauksy... / 3. Newysas pyłnas warpas... / 4. Kożnas tur sawa karpas... / 5. Kreyvu medziu daugiesney... / o dayliu, toly mażesney... / 6. Notrines aug nesietas — / 7. Nikst kwyitis, gieray padietas.— / 8. Dydeley, be musu uż kałna margu... / 9. — Kur mes?.. niera gała wargu... / §. LXVII. / Suskyirymas. / 1. Kad gieray suskirsy, / Ir wyrbała iszwyrsy... / 2. Negie-

2. Negerai, kad duona sutrupa,
O neprigen kruops kruopą.
3. Nieks dar nematė,
Kad šuo mylėtų katę,
4. O katė pelei
Keltų veselę.
5. Jogei prie vilko ožka
Nutroško.

§ LXVIII. Priėmimas

1. Padėjęs smetoną,
Nesugėdinsi ir pono.
2. O jei neturi ką virti,
Gerai priimsi, parodęs širdį.
3. Norints daug duosi, o beširdis,
Su savo kvapais būsi pasmirdęs.

§ LXIX. Prižadėjimas

1. Kad dar ne ruduo,
Nežadėk grūdų.
2. Prižadėjimas yra pikta skola.
3. Skola — ne rona, neužgis.

§ LXX. Vaisiai prižadėjimo

Prižadėjimas kaip ruduo:
Koksai bus, tiek atneš grūdų.
Ruduo:
1. Vėjuots grūdus išbarsto,
2. Lietuots sumarksto,
3. Sausas sugraudin,
4. Šaltas suraugin.

---

ray; kad duna sutrupa... / o neprigen krups, krupa... / 3. Nieks dar, nematy... / Kad szu miletu katy... / 4. O Katy Pelee — / Kiełtu wesele.—.. / 5. Iokiey pri wyłka!.. woszka... / nutroszka... / §. LXVIII. / Prijemymas. / 1. Padieis Smetona, / Nesugiedinsy yr Pona... / 2. O jey netury kon wyrty, / Gieray prijmsy, parodys szyrdy... / 3. Norints daug dusy, o beszyrdis... / Su sawa kwapays, busy psmyrdys... / §. LXIX. / Prižadieimas. / 1. Kad dar, ne Rudu... / Nežadiek grudu.—.. / 2. Prižadieimas, ira pykta skoła, / 3. Skoła, ne Rona... ne užgis... / §. LXX. / Waysey Prižadiejma / Prižadieimas, kayp Rudu, ... / Koksay bus?... tyik atnesz grudu.— / Rudu / 1. Wiejuts... Grudus iszbarsta... / 2. Lyitutas... sumarksta... / 3. Sausas... sugraudyn... / 4. Szałtas... suraugyn... / §. LXXI. / Iszpyłtronkis. / 1. Iszpyłtronky giry, kas

§ LXXI. Išpiltrankis

1. Išpiltrankį gyrė, kas tiktai pamatė,
2. Visi pametė, kad vis iškratė.
3. Gyvenk pagal vieros,
4. Dalinėk pagal mieros,—
5. Būsi šlovės geros.
6. Traukyk šiandien savo dalgį,
   Prie rytojaus svadink valgį.

§ LXXII. Kaltybė

1. Klauskis — žino apkaltę,
   Iš kur šiaurų puč šaltį.
2. Jei kas nenukaltęs,
   Neveizd, kur trauk šaltis.

§ LXXIII. Vėžlybumas

1. Taip elkis už kerčios,
   Kaip būtumei ant erčios.
2. Nerasi tokių vietų,
   Kur dievas nematytų.
3. Užkampėj savęs klauskis, ar tau nevodys,
   Kad tavo nakties darbas dienoj pasirodys.

§ LXXIV. Mislės

1. Gėdykis tą ir mislyti,
   Ką gėdies kitiems pasakyti.
2. Mislis piktas pavaręs,
   Džiaugsis piktai nedaręs.

---

tyktay pamaty... / 2. Wysy pamety, kad wys iszkraty... / 3. Giwenk pagal wieros... / 4. — Dalyniek pagal mieros... / 5. — — — Busy szłowes gieros.— / 6. Traukik szendin sawa dalgy / Pri Ritojaus, swodink walgy... / §. LXXII. / Kaltiby.— / Kłauskies? żyna apkalty... / Isz kur Sziaury put szalty... / 2. Iey kas ne nukaltys, / Neweyzd kur trauk szaltys... / §. LXXIII. / Wieżlibumas. / 1. Tayp elkies už kierczios... / Kayp butumey ant erczios.— / 2. Nerasy tokiu wyitu... / Kur Diewas nematitu.— / 3. Užkampiey, sawes kłauskies, ar tau newodis? / Kad tawa naktis darbas, dyinoy pasyrodis?.. / §. LXXIV. / Mysles. / 1. Giediekies ton yr myslity... / Kon giedis kytims pasakity... / 2. Mysles pyktas pawarys... / Dziauksis; pyktay nedarys.— /

§ LXXV. Sčėstis

1. Ko taip didžiai išsitempęs:
2. Argi sčėstis ne kaip pempės?
3. Išlek ir parlek, neturis vietos,
4. Spir pirmesnį, kad rodos kitas.
5. Gainioj grįžtančius,
6. Masin gainiojančius,
7. Kilst ir leidžias, lakstin patieka,
8. Klyk, judin, trauk, o ved ant nieko.
9. Jei kas jos kęsą randa,
10. Kavojas palenkusi sprandą.
[11.] Dėl to netempkis dėl sčėsties
Nei benkis dėl nesčėsties.

§ LXXVI. Nesčėstis

[1.] Ne viens nenuėjęs apsistoja,
Jogei nežvalgės, kaip kel koją.
[2.] Gerai buvo be skaitliaus rinkti iš sodos,
Reiks sodai duoti,— eit negerai rodos.
[3.] Netiko ponai,— išsitraukė iš sodos,
Turėjo prapulti nerodas.
[4.] Nedėlioj šventė buvo,
Panedėlyj galva griūva.
Utarninke negalėjo sėti,—
Reikėjo atilsėti.
Sunyko taip ir sereda,—
Artyn veselė atsirado.
Ketvergs ing lažą
Paginė didį ar mažą.
Pėtnyčioj liepė pastininkauti,—

---

§. LXXV. / Ściestys. / 1. Ko tayp dydey issytempys? / 2. Argi ściestys, ne kayp Pempys?... / 3. Iszlek, yr parlek; ne tures wyitas... / 4. — — Spyr pyrmesny, kad rodos kytas. / 5. Gaynio grinsztanczius, / 6. Massen gayniojenczius... / 7. Kylst yr leydas: **laksten patieka** / 8. Klyik, juden, trauk: owed ant nieka... / 9. Iey kas jos kiensa ronda... / 10. Kawojes palenkiesy spronda / Dielto: Ne tempkies diel sciestys, ... / Ney benkies diel neścistis... / §. LXXVI. / — Neściestys.— / — Ne wyins ne nueis apsystoie / Jogiey ne żwalgies kayp kieł koje / Gieray buva be skaytliaus rinkty isz sodas. / Reyks soday duty — ait negieray rodos. / — Ne tyka Ponay, iszsytrauky isz Sodos / Turieje prapulty!.. nerodos.— / **Nedieloy** Szwenty buwa — / **Panedieley** gałwa gruwa — / **Utarnikie** negalieie siety — / „Reykieje atylsiety.— / Sunika tayp yr **Sereda.** / „Artin wesely atsyrada / **Kietwergs** ing łaża / „Pagyny dydy ar maża?... / **Patniczіey** lijpy pastynikauty; / „Reykieje iszeyty wieżauty. / O **Subato:** ne giery

Reikėjo išeiti vėžiauti.
O subatoj negeri buvo vėjai,
Ir dėl to neužsėjo.
Nearęs nesėjęs, nekūlė.
O kaip atėjo ruduo,
Paliko be grūdų.
Šitai kaip prapuolė,
Judinos kaip mokėjo:
Tankiai siuvinėjo,
Tankiai mainiojo,
Ant turgų buvojo.
Kur nuėjo, sėdėjo
Pliks. Ką gi sudėjo?
Nepenėjo rytojaus, nemieravo nieko,
O duona duonos nepriteko.
Nepjovė, be ravo pasėjęs, kur tiško,
Sušalo, čėse nekirtęs miško.
Kas tai dedas? Tankiai valgo, ilgai gul,
Silnūs patys, o nieko neiškul.
Kelinti metai, jau nė vienos dienos,
Kaip dėl skalsos duonos nesamdo šeimynos,
O klėtys kaip tuščios, taip tuščios.
Paveržė vietą, kad dar tėvai nevirst.
Kaip tur gyventi? Javai iš pelų nebirst.
Nebara vaikų,— ką norėjo, nešė,
Už kąsnelį šitai kaip nupešė.
Rokundai gerai buvo padirbti ant šalies vaito,
O kokį anam išspaudė prakaitą.
Kas daugesniai užmokėjo, tam greitesniai vis padarė,—
Dėl ko gi išvarė?

---

buwa wieje, / „Ir dielto ne użsieje... / — Ne arys — ne sieis — ne kuly... / O kayp ateje Rudu / Palyka be grudu — / Szitay; kayp prapuly! .. / — Iudynos kayp mokieie... / Tankiey suwynieie... / Tankiey maynioie... / Ant turgu buwoje... / Kur nueje, siedieje... / Plyks... Kongi sudieie?— / — Nepenieie Ritoiaus, nemierawa nieka. / o Duna; dunas nepriteka.— / — Ne piowy: be rawa, pasieis kur tyszka / Suszała; cziese nekyrtys myszka.— / — Kas tay dedas! tankiey wałga, iłgay gul... / Siłnus patys... onieka neiszkuł.— / — Kielinty metay — iau ne wyinas dyinas, / Kayp diel skałsos dunas, ne sumda szeyminas. / O Kletes, **kayp tuszczes — tayp tuszczes.** / Pawerży wyita, kad dar Tieway newyrst.— / Kayp tur giwenty? Iaway isz Pełu nebyrst.— / — Nebara wayku, kon norieie neszy — / Už konsnely ... szytay kayp nupeszy.— / — Rokunday giray buwa padyrbty ant szalis wayta: / o koky anam isspaudy prakaytá! — / Kas daugiesney užmokieie, tam greytesney wys padary.— / Dielkogi iszwary? ..

[5.] Dideliai žuvys patiko —
Be žuvių prūdai paliko.

[6.] Už vieną tiktai išskustą sandoros abaranką
Kotas anam kert ranką.

[7.] Užvakar sakė nutrauktis kepurę,
Šiandien per kepurę kaip ponas sukūrė.

[8.] Gausingą kvotą pirm metų gavęs,
Sunyko po metų, sumos nebatgavęs.

[9.] Tankiai ir mūsų dėdė
Gražiai apsirėdė.

[10.] Vaiką neišrėdė,—
Skolininkai suėdė.

[11.] Pametęs kelią,
Keiki takelį.

[12.] Vežė maišą, užrišęs be nagų,—
Pagrįžo iš turgaus be piningų.

[13.] Per metus ilsėjo kaip erkė,
Ant rudens donys pravirkė.

[14.] Didelę kenč iškadą —
Nepadėjęs nerado.

[15.] Paliktas miške avis vilkai nulupo,
Nešerti arkliai be Liepojos kieme suklupo.

[16.] Nemaišęs prisvilina,
Užkaišą palikęs, vis sudegina.

[17.] Ne viens graibsčiojas neskaitęs —
Lindi turme, norints nesukaitęs.

/ — Dydeley Żuwes patyka / Be Żuwiu pruday palyka.— / — Uż wyina tyktay isskusta * Sandarus abaranka... / Kotas anam kiert Ranka!.. / — Uż wakar saky, nutrauktis kiepury, / Szendin par kiepury, kayp Ponas sukury... / — Gausinga kwota, pyrm metu gawys; / Sunika, po metu Sumos nebadgawys.— / — Tankiey, ir musu Diedy... / Grażey apsyriedy.— / — Wayku neiszriedy... / Skolyninkay suiedy.—... / — Pametys kielį... kieyki takiely... // — Weży, maysza użryszys be nagu... / Pagrinża isz turgaus, be pyningu.— / — Par metus ylsieie, kayp Erky... / Ant Rudens, donys prawyrky... / — Dydely kient iszkada: / Ne padieis nerada.— / — Palyktas myszkie awys, wylkay nulupa... / Ne szerty arkley, be Lyipoies kyime sukłupa. / — Ne mayszys, priswylyna... / Użkaysza palykis, wys sudegina.— / — Ne wyins, graybsciois,

---

* Parfabrykawota — pataysita — nauiey paraszita.
Kontrakts — Uzraszay — Dokumentay — abligay —

[18.] Nukrito, koptų nepristatęs,
Nuskendo, liepto neapmatęs.

[19.] Obelėj susiedo sermėgą paliko,
Prie medaus gylį sutiko.

[20.] Iš karčemos plaukų neparnešė,—
Pastumpas nupešė.

[21.] Girts iš duobės neišlipo,—
Kaip smala prilipo.

[22.] Pasiliko prūde, ekečio neaplenkęs,
Nutilo ant amžių, dideliai trenkęs.

[23.] Kiekvieną iltimis griežė,
Apsistojo, kad sprovą pragriežė.

[24.] Nė viens ilgai negyrės, piktai landęs,
Suėdė kandys.

[25.] Neužkėlęs vartų, vienkart suėdė bulbes,
Nunešė plunksnas be žąsų gulbės.

[26.] Veikiai neištraukęs rakšties,
Atidavė daktarams ir makštis.

[27.] Nugreibė smetoną palikta katė,
Suspardyta įkando gyvatė.

[28.] Netaisyti stogai supūva,
Nepaspirti namai sugriūva.

[29.] Norints linų metai, be rankos barkštynių
Daugel paleido be marškinių.

[30.] Neapleido pokaičio,
O paliko be kraičio.

---

neskaytys.— / Linda turme, norints nesukaytys... / — Nukryta! koptu nepristatys. / Nuskenda! lypta ne apmatys... / — Wobeliey Susieda, sermiega palyka, / Pri medaus; gily sutyka.— / — Isz karczemos, płauku neparneszy. / Pastumpas! .. nupeszy.— / — Gyrts isz dubies ne iszlypa.— / Kayp smała prilypa... / — Pasylyka prude; Ekiecze neaplenkys... / Nutyła ant amziu, dydeley trenkys.— / — Kyik wyina, iltiemys grižy... / Apsystoie, kad Sprowa pragrižy.— / — Nie wyins yłgay ne gijries, pyktay łondys. / Suiedy kondys.— / — Neužkielys wartu, winkart suiedy bulbes. / Nuneszy płunksnas / :be Žonsu: / Gulbes.— / Weykiey ne isztraukis raksztis, / Atydawy Daktarams, yr makształtys.— / — Nugreyby Smetona: Palykta katy; / Suspardita: ikonda Giwaty.— / — Netaysity stogay: supuwa... / Nepaspyrty numay, sugruwa.— / — Norints Lynu metay, be ronkas barksztyniu: / Daugiel paleyda be marszkyniu.— / Neapleyda Pakayczia... / o Palyka be krayczia.— / — Rodos; nebuwa Numuse

[31.] Rodos, nebuvo namuose čerto,
Ak, kam verta.

[32.] Ilgiaus kaip per metus sandarus darė
Ir kaip malonę įsivarė.

[33.] Išardė pirštines nuregztas —
Galas neužmegztas.

[34.] Pasiuvęs terbą be nago,
Pametė peilį ir ragą.

[35.] O taip dėl pikto savo rėdo —
Kam šaukti ant dievo,
Kam pykti ant tėvo,
Kam kaltinti urėdą?

[36.] Nė viens, nesukrimtęs kiauto, kandulio nepakando,
Nė viens, neparitęs nesčėsties, sčėsties neatranda.

[37.] Jei nenori su nesčėstims visuomet grumtis,
Svetimą pamatęs nesčėstį, glausk prie savo krūties.

[38.] Jei taip daryti išmoksi,
Iš tinklo nesčėsčių iššoksi.

§ LXXVII. Čėsas dėl viso

1. Yra čėsas juoktis, yra čėsas ir verkti.
2. Čėsas veizėti, čėsas užsimerkti.
3. Čėsas bildėti, čėsas kentėti,
4. Čėsas krutėti, čėsas ilsėti,
5. Čėsas sėti, čėsas rinkti ir padėti.
6. Kad dar neišaušo,
Nesugreibsi sčėsties kaušo.

Czerta?.. / Ach! kam werta?.. / — Ilgiaus, kayp par metus, Sondarus dary... / Ir kayp, małony issywary.— / — Isz ardy pyrsztynes nurekstas.— / Galas neužmekstas.— ... / — Pasiuwys Terba; be naga; / Pamety peyly, ir raga... / O tayp: diel pykta sawa rieda. / — Kam szaukty ant diewa.—?.. / — Kam pikty ant Tiewa?—.. / Kam kaltinty Urieda?—... / Ne wyins, nesukrimtys kiauta, konduła nepakonda... / — Ne wyins, ne parytys neściestys... ściestis neatronda.— / Iey nenory, su neściesczioms wysumet grumtis.— / „Swetyma pamatys neściesty, głausk pri sawa krutis.— / — Iey tayp darity iszmoksy, / Isz tinkła neściesciu iszszoksy.— / §. LXXVII. / Cziesas dieł wysa.— / 1. Ira cziesas juktis...—ira cziesas yr werkty.— / 2. Cziesas weyziety... cziesas užsymerkty... / 3. Cziesas byldiety ... cziesas kientiety.— — / 4. Cziesas krutiety... cziesas ilsiety.— / 5. Cziesas siety... cziesas rinkty, yr padiety.— / 6. Kad dar neiszausza!.. / Nesugreybsy ściestis kausza... / 7. Neszok, kur ne galy nueyty.

7. Nešok, kur negali nueiti,
   Taip tankiai kojas laužo greiti.
8. Neperšokęs tvoros, nepragysk „hup".
   Aštresniai dur šakos, kad jau medis trup.

§ LXXVIII. Afiera

1. Norints iš aukso afiera,
   O jei tikros širdies nėra,
2. Tokią dievas atvaro
   Kaipo iš pikto garo.
3. Klausykit visi, klausyk, kursai girdi,
   Duosi afierą, dievui atidavęs širdį:
      Bažnyčioj Saliamono
      Pagal širdies stoną
      Ubagės grašį
      Dievas užrašė,
      O ant didžių turtų
      Pasirodė kaip kurtu.
4. Jei neturi ką duoti, duok dievui norą,
   Ir tą kelyj ing dangų paimsi už porą.

§ LXXIX. Persimainymas

1. Smertis trupin visus stonus,
2. Raun lygiai vergus ir ponus.
3. Trauk gerus, idant ilsėtų,
4. Kert piktus, idant kentėtų.
5. Jei nori su dievu ilsėti,
6. Reikals dėl dievo kentėti.
7. Kaip pasiklosi, taip ir miegosi.
8. Kaip kas daro, taip save varo.

/ Tayp tankiey koies łauża greyty.— / 8. Ne parszokys tworos, nepragisk „Hupp... / Asztresney dur szakas, kad jau medys trup... / §. LXXVIII. / Affiera. / Norints isz auksa affiera... / O iey tykros szyrdis niera! . / 2. Tokie Diewas atwara, / Kaypo isz pykta gara... / 3. Kłausikiet wysy... Kłausik kursay gyrdy. / Dusy affiera Diewuy atydawys szyrdy... / —., Bażniczioy Salamona, / Pagal szyrdis stona... / Ubagies graszy / Diewas użraszy.— / O ant dydziu turtu / Pasyrody... kayp kurtu! — / 4. Iey ne tury kon duty, duk Diewuy nora: / Ir ton, kieliey ing Dangu, paimsy už pora. / §. LXXIX. / Parsymaynimas.— / 1. Smertys trupen wysus stonus... / 2. Raun ligiey wergus yr Ponus.— / 3. Trauk gierus, idant ilsietu.— / 4. Kiert pyktus, idant kientietu.— / 5. Iey nory, su Diewu ilsiety.— / 6. Reykałs diel Diewa kientiety.— / 7. Kayp pasykłosy; tayp ir migosy... / 8. Kayp kas dara... tayp sawy wara... /

§ LXXX. Atsiskyrimas

1. Ko verkiat, geri? Ko trenkiat, pikti?
2. Čia neapsistoste, taip palikti.
3. Tas, kurs atėjo svieto išganyti,
   Sugrįš ant svieto ano ir sūdyti.
4. Teisius verkiančius paims ing linksmybes,
   Piktus iš linksmo nustums ing tamsybes.
5. Kur ugnis, barniai, griežimas dantų
   Yra nepabengtu.

§ LXXXI. Dangus

1. Neskaitysi dangaus skarbų,
2. Nepadirbęs gerų darbų.
3. Ir dangaus broma
   Tur savo kromą.
4. Gauruotą pavaro,
   Įleidž pakarą.
5. Ing dangų neįstengsi,
   Jei nesusilenksi.
6. Tie paskutiniausi daiktai
   Yra dangaus raktai.
7. Jei anuos mislioj užrašysi,
   Ir taip piktu nesugriešysi.

§ LXXXII. Gerybė

Nė viens gerybės netur už gerą,
Kaip tuokart, kad jau gerybės nebėra.

§ LXXXIII. Kaip geriaus

1. Savęs malonė dideliai akla,
2. Niekur nežvalgos, kur trauk ant kaklo.

---

§. LXXX. / Atsyskirymas. / 1. Ko werkiet?.. Giery!.. ko trenkiet?.. Pykty?.. / 2. Cze neapsystoste,tayp palykty?..— / 3. — Tas kurs ateie Swieta iszganity. —/ Sugrinsz ant swieta anon yr sudity.— / 4. Teysius werkanczius paims ing linksmibes / Pyktus, isz linksma, nustums ing tamsibes.— / 5. —Kur **ugnys,— barney, grižumas dantu** / Ira nepabenktu...— / §. LXXXI. / Dangus.— / 1. Neskaytisy Dangaus skarbu... / 2. Nepadyrbys gieru darbu —— / 3. Ir Dangaus broma / Tur sawa kroma...— / 4. Gauruta pawara, / Ileyd pakara... / 5. Ing Dangu neistenksy; / Iey nesusylenksy.— / 6. Tyi paskutyniausy dayktay, / Ira Dangaus Raktay.— / 7. Iey anus mysloy užraszisy. / Ir tayp pyktu; nesugrieszisy.— / §. LXXXII. / Gieriby.—.— / Niewyins gieribes, netur už giera, / Kayp tukart kad iau gieribes nebiera. / §. LXXXIII. / Kayp gieriaus.— / 1. Sawes małony, dydeley akła... / 2. Niekur nežwałgos, kur trauk ant kakła.— /

3. Išklausę anos, ko ėmė geisti,
4. To ieškom, kuomi galim apsižeisti.
5. Dievas dėl mūsų pilnas gerybės,
Pilnas didžiausios saviep mandrybės.
6. Reg, kokie daiktai geri ir pikti,
7. Žino, ką imti, o ką mums palikti.
Dėl to, pametęs piktas išgales,
Atsiduok cielai ant dievo valios.

§ LXXXIV. Iškentėjimas

1. Džiaugias ligonis, pakilęs iš karščių,
Jogei, kaip geidė, neprigavo barščių.
2. Kentėjo molis, kad mynė ir kirto,
Prasidžiugo, kad ing pečių pavirto.
3. Per žiemą virkė šaltis vis uždaręs,
4. Vienkart paglostė visus pavasaris.
5. Vaipės šermukšnis, kad šaką nukirto,
Prasijuokė, kad ing grūšią pavirto.
6. Verkė rožėlė rudenyj be lapų,
Džiaugias vasaroj su žiedu ir kvapu.
7. Norints kam piktai, nereik kaktos raukti,
8. Reik gerai dirbti, reikals gero laukti.
9. Kaip visur dievu dievas,
10. Taip visų tėvu tėvas.
11. Ant dangaus ir žemės nėra tokios galios,
Kad nejudintųs pagal dievo valios.
Dėl to:
12. Geriaus laukti ir kentėti
Nekaip piktai ką apturėti.

---

3. Iszkłausyn anos, ko iemy gieysty.— / 4. — To iszkom, kumy galem apsyżeysty.— / 5. Diewas diel musu pyłnas gieribes; / Pyłnas dydziauses sawiep mondribes.— / 6. Reg: Kokyi dayktay giery, yr pykty? . . / 7. Żyna kon imty? o kon mums palykty.— — / „Dielto pametys pyktas iszgales. / Atsyduk ciełay ant Diewa wales. . . / §. LXXXIV. / Iszkientieimas. . — / 1. Dziaugies lygonys pakylys isz karściu,— / Iogiey, kayp gieydy, neprigawa barściu. . . / 2. Kientieie molys. . . kad miny yr kyrta. . . / Prasydziuga: kad ing pecziu pawyrta. . . / 3. Par żjima, wyrky szaltys, wys uždarys.—.— / 4. — Winkart pagłosty wysus pawasarys. .— / 5. Waypies Szermuksznys, kad szaka nukyrta. . .— / Prasyiuky, kad ing Gruszy pawyrta. . . / 6. Werky Rożely Rudyniey be łapu.— / Dziaugas wasaroy su żyidu yr kwapu. . . / 7. Norints kam pyktay, ne reyk kaktas raukty. / 8. Reyk gieray dyrbty, reykałs giera łaukty. . . / 9. Kayp wysur Diewu Diewas. / 10. — Tayp wysu Tiewu Tiewas. . . / 11. Ant Dangaus yr Żemes niera tokios gales, / Kad neiudintus pagal Diewa Wales.— / Dielto:— / 12. Gieriaus łaukty, yr kientiety, / Ne kayp pyktay kon apturiety.— / 13. Tawa

13. Tavo, pone... Ką nori daryti,
Taip gerai — yra mūsų sakyti.

§ LXXXV. Vieta

1. Jei ant vietos, ir akmuo žel,
2. Nuplink, jei kas iš vietos pakel.
3. Lengvi visi paukščiai lakstantys:
4. Nenutuko eidams kas metą
5. Nuog genties iki genties.
[6.] Paliko vežimą, leis ir karietą.

§ LXXXVI. Geri metai

1. Pagal dienos rėdų
Ženg metai urėdų.
2. Dienos gerai nerėdęs,
Vaipysis, metus suėdęs.
3. Pagal lietaus gausumą prūdai,
Pagal rėdą dienos metai.

§ LXXXVII. Kalba

[1.] Ant prigimtos žemės negeru urėdas,
Jei kurs prigimtos savo kalbos gėdas.

§ LXXXVIII. Žemė

1. Plink dideliai prigimta žemė,
Kad neariam patys, bet svetimi.
2. Jei svetima sėkla užsėsi,
Atidavęs kiek turėsi?
3. Dirva, kitiems išinuomauta,
4. Tiek neš ing klėtį, kiek bitis sugauta.

Pone! ... kon nory darity... / **Tayp gieray:** ira musu sakity... / §. LXXXV. / Wyita... / 1. Iey ant wyitas? ... yr akmu zieł... / 2. — Nuplink... iey kas isz wyitas pakieł. / 3. Lengwus wysy paukształtey łakstantys.— / 4. Nenutuka eydams kas meta / 5. — Nug gientis iky gientis. / Palyka weżyma... leys yr Karieta.— / §. LXXXVI. / Giery Metay. / 1. Pagal dyinos riedu, / Żeng metay uriedu.—. / 2. Dyinos, gieray neriedys, / Waypisis, metus suiedys.— / 3. Pagał Litaus gausuma, Pruday... / Pagal rieda dyinos, metay... / §. LXXXVII.— / Kałba.— / Ant prigimtos Żemes negieru Uriedas... / Iey kurs prigimtos sawa kałbos giedas... / §. LXXXVIII. / Żemy / 1. Plink dydeley prigimta żemy... / Kad nearam patys bet swetymy... / 2. Iey swetymu siekłu ussiessy... / Atydawys... kijk turiesy?.. / 3. Dyrwa kytims iszijnumauta... / 4. — Tijk nesz

5. Be pradžios nerasi galo,
6. Nearęs nekrausi stalo.

§ LXXXIX. Pasididžiavimas

[1.] Geriaus ant kalno lipti
Nekaip staigiai nuo kalno kristi.

§ XC. Gėda

1. Tam ne gėda,
Kas save parėdo.
2. Bet tam gėda,
Kas save nurėdo.
3. Ne didžio reik razumo ant sunykimo,
4. Bet reik razumo ant pasitikimo.

§ XCI. Akys

1. Negana prisakyti,
Reikals pamatyti.
2. Pono akys pildo maišą.
3. Akys vartus užraišo.
4. Niekur akyls nesugaišo.

§ XCII. Paiškadijimas

1. Jei, kitą išvertęs, koją padėsi,
2. Neilgai ir patsai stovėsi.
3. Kaip tu kitiems švieti,
4. Taip tau ir kiti.
5. Patraukei kam už uosto,—
6. Veizėk, kad nebraukytumei galvą pūstą.
7. Piktybės pusę mieros kam davęs,
8. Kur padėsi, pilną su kaupu gavęs?

---

ing klety, kijk bytys sugauta... / 5. Be pradzios nerasy gała... / 6. — Ne arys, nekrausy stała.— / §. LXXXIX. / Pasydydziawymas. / Gieriaus ant kałna lypty, / Nekayp staygiey nu kałna krysty.— / §. XC. / Gieda / 1. Tam negieda... / Kas sawy parieda... / 2. Bet tam gieda... / Kas sawy nurieda... / 3. Ne dydzie reyk Razuma ant sunikyma. / 4. — Bet reyk razuma ant pasytikima... / §. XCI. / 1. Akys. / 1. Negana prisakity... / Reykals pamatity... / 2. Pona akys, pyłda maysza... / 3. — Akis, wartus użraysza... / 4. — Niekur akiłs nesugaysza.— / §. XCII. / Paiszkadyimas. / 1. Iey kyta iszwertys, koij padiesy. / 2. Neiłgay ir patsay stowiesy... / 3. Kayp tu kytims szwyity?... / 4. Tayp tau yr kyty.— — / 5. Patraukiey kam uż Usta... / 6. Weyziek kad nebraukitumey gałwa pusta? / 7. Pyktibes: pusy mieras kam dawys. / 8. —Kur

§ XCIII. Išmintis

1. Išmintingesniu pasigirsi,
Kad nuo durno atsiskirsi.
2. Durno metai iš tokių yra dienų,
Jogei mainos, o mainos kaip mėnuo.
3. Aug, senst ir greitai nykst.
4. Vienkart džiaugias ir vienkart pykst.
5. Norints prisipildo,
6. Žib, bet nešildo.

§ XCIV. Svietas

1. Nežinau, jei kas tokį atranda,
Kurį pagyrė svieto mada.
2. Netiksi svietui, kad pirmu paeisi,
3. Netiksi, kad lygiai žengsi,
4. Netiksi, jei ir atsiliksi.
5. Sviets persekioj didesnį,
6. Sviets nekenč lygesnio,
7. Sviets čydijas iš mažesnio.
8. Vobij sviets, kad slūžytumei,
O uždirbęs nieko neimtumei.
9. Jei sviets prižadėjo daugesniai,
Užmokės mažesniai.
10. Ir tankiai už darbą geresnį
Sviets duod zaplotą piktesnį.
Dėl to:
Nežvalgykis, kas kaip šauk,
Einąs geru keliu, vežimą savo trauk.
Norints svietui vis paliksi,
Ir taip svietui nepatiksi.

---

padiesy pyłna su kaupu gawys?— / §. XCIII. / Iszmintys. . .— / 1. Iszmintngiesniu pasygirsy. / Kad nu Durna atsyskirsy. . . / 2. Durna metay, isz tokiu ira dyinu, / Iogiey maynos, o maynos kayp Mienu. / 3. Aug senst, yr greytay nikst. / 4. — Winkart dziaugies yr winkart pikst. / 5. — Norints prisypyłda. . . / 6. — — — Zyb. . . bet neszyłda. . . / §. XCIV. / Swietas. / 1. Nežynau: iey kas toki atranda, / Kurin pagiry, swieta mada? / 2. Netyksy swietu, kad pyrmu paeysy. . . / 3. — Netyksy kad ligiey ženksy.— / 4. Netyksy, iey ir atsylyksy. . . / 5. Swiets persekio dydesny. / Swiets ne kient ligiesne / 7. Swiets czidyies, isz mažesne. . . / 8. Wobij swiets, kad słužitumey, / O uždyrbys, nieka neimtumey.— / 9. Iey swiets prižadieie daugiesney / Užmokies mažesney. . .— / 10. Ir tankiey už darba gieresny. . . / Swiets dud zapłota pyktesny. / Dielto: / „Nežwalgikies kas kayp szauk. / Eynas gieru kieliu; wežyma sawa trauk. . . / Norints swietuy wys palyksy, / Ir tayp swietuy nepatyksy.—

PRATARMĖ

Kožnas žino, jog žmogus, ką junta savo širdy, tą ir balsu reiškia. Ir teip junta jo širdis linksmybę, jo balsas teip pat skelbia linksmybę, junta jo širdis nuliūdimą, tai ir jo balsas gaudžia nuliūdimu. Paprastai juntantysis žmogus taigoja savo balso gaudimą, tampydamas ir raukydamas jo posmus, arba dalis, teip, idant girdėjimu to balso prabudintų širdyje savo artimo tą, ką jis savoje junta, beje, linksmybę ar nuliūdimą, ir kad girdintysis tą minėtų ir atkartodamas kitiems paduotų. Kaip jutimas yra įvairus, pagal tą ir balsas įvairauja. Todėl gaudimą balso linksmybės vadina daine, arba auda, gaudimą liūdno balso vadina giesme, arba rauda, ir pagal to, kaip džiaugsmas ar liūdnumas yra ilgas ar trumpas, tai ir gaudimas balso yra trumpas arba ilgas: kaipogi trumpą gaudimą linksmo balso mes vadinam lig šiol auda, arba alda, ir teip sakoma tebėr: „Mūsų vyrai, šieną pjaudamys, audoja, arba aldoja." Jei ilgesnis yra gaudimas balso, tad vadinam daine, giesme arba rauda, pagal to, kaip mums reiškia jis džiaugsmą ar nuliūdimą. Didumas džiaugsmo yra pagal didumo laimos, lygia dalia liūdnumo didumas pagal didumo nelaimos. Ant galo neaiškiais žodžiais dainiuoti vadinas niūniuoti, o dainė, rauda, auda ar giesmė neaiški — niūne.

Lig nepramanius šioj pasaulėj rašto, dainė buvo vienutinis pragumas paduoti atenčioms giminėms buvusias nelaimas, beje: kares ar marus, kovas, didelius tvanus ir toms pavėdžias notis, lygia dalia ir linksmybes, beje: pergales neprietelių, didžias brandas ir toms pavedžias leliones, idant žinotų palikuonys ir įpėdiniai, kas buvo nutikęs jų tėvams, bočiams ar probočiams. Ir teip kiekviena tauta gilioj senovėj savo veikalus ir laimingas ar nelaimingas notis dainėse ar raudose saugojo, o jos kartos jas perkartojo savo atenčioms giminėms.

Kas buvo kitose tautose, tas pats nutiko ir lietuvių tautoj: kaipogi žinoma yra, jog metuose 1351 Rykselis, garsus dainininkas nuo Parusio gimimo, pasitiekęs Marienburgo pily, tyčioms atėjęs ar pakviestas ant keltuvių Kniprodės, didžiojo vokyčių mistro, girdėdamas jis toje skalsingoj puotoj daug dainininkų vokyčių ir regėdamas, jog nė vienas tarp jų negali su juomi lygintis, lūgojęs būk vyresnybės, idant leistų jį svečiams savo-

tiškai padainiuoti (nesgi vokyčiai buvo užgynusys lietuviškai kalbėti). Pazvalijus Rykselis būk ryliojęs savo dainėj veikalus kokio tenai lietuvių vyčio ar didžio kariautojo, Vaidevučiu vadinamo. Mums šiandien tos dainės vienas pats žodis teatėjo raštais, beje, „vaidievuti", ir tas, jog, pabengus jam dainiuoti, didysis mistras Kniprodė padavęs jam tyčioms apdengtą sklidiną palmiską kiaurų riešutų, it būk dėkavodamas [1].

Aš niekaip negalėjau rasti tų gadynių dainių, vienok ir tose pačiose, kurias čia išrašiau, rasi raštininkas, kad ir keliuose posmeliuose, regės šašuolėtį gilios senovės irgi patvirtinimą būdo ir dabos tos tautos. Taigi ir dėl to dar surašiau, idant tas, kurs po 5 ar 6 šimtų metų perveizės mūsų tautos veikalus, kad žinotų, kokios buvo dainės mūsų gadynėj dainiuojamos, užvis jog senų dienų dainės nebėra teip taigojamos, kaip pirmiaus kad buvo: juo tolyn, juo eita retyn. Kaipogi senasis Kiauleikis, medinčius Laukžemės pušyno, 137 metus turįs amžiaus savo, pirm kelerių metų miręs, metuose 1834 pasakojo man, jog jam dar atmenamai liuobėjusi jaunuomenė kiek subatos vakarą, susirinkusi į vieną kiemą, nuo saulės užsileidimo lig saulės patekėjimo dainiuoti daines, kurių vieną posmą mediniais trūbais o vadinamais trimičiais, pūtusys, antrą posmą dainiavusys. Tas yra dar stebuklingu, jog pagal jo (amžiną atilsį) pasakojimo motriškosios į trūbus pūtusios, o vyriškieji dainiavusys. Šiandien pačios motriškosios bedainiuoja, ir jos vienos, noris aprūkusiuose savo namuose, niekaip senos dabos neapleidžia, kaipogi atsiranda tokių tarp žmonių, jog viena pati kelias dešimtis dainių moka padainiuoti.

Pirmasis pradėjo rankioti lietuvių daines Pilypas Ruikis (Ruig), kunigas klebonas iš Paguobinio anapus Nemuno. Jis metuose 1698, būdamas Kaune dėl bažnyčios reikalų, įsiklausęs Kauno burmisro dukteris dainiuojančias, kurios verpdamos dainiavusios tas daines, Nr 96 ir 94 čia įrašytas, kurias Ruikis išrašęs, apskelbdamas svietui savo raštą apie Lietuvos kalbą, tas daines tenai patalpino.[2] Pats būk burmisras dainiavęs jam „Apynelį". Tas yra dar minėtinu, jis rašo, jog toj gadynėj jomylistos visoj Lietuvoj savo dvaruose visur lietuviškai kalbėjusys. Paskiaus mūsų amžiuje L. G. Rėza, vicerektorius Karaliaučiaus universiteto, surinkęs 85 daines lietuvių, kalnėnų ir žemaičių, apskelbė svietui metuose 1825 Karaliaučiuje pas Hartungą, kurio

[1] Aug. v. K o z e b u e. Preuss. ältere Gesch. 1. B. 28. K. S. 195. 1808. Riga.
[2] Philipp R u h i g. Betrachtung der Litthauischen Sprache etc. 1745. Königsberg.

tris daines dėl palyginimo į tą surinkimą įdėjau. Tas pačias daines Fridr. Kuršat išspausdino Berlyne m. 1843 ant daug gražesnio popierio ir švelnesniomis rodbalsėmis. Po jo Vilniaus universiteto kandidatas Simonas Stanevičia, teip pat surinkęs po žemaičius, 30 dainių apskelbė svietui metuose 1829 Vilniuje, o tų paskesniųjų natis, arba niūnes, garsingas jomylesta Jurgis Plioteris išspausdino Rygoj metuose 1832. Girdėjau, būk kunigas Strazdelis (Drozdowski) apskelbęs lietuviškas daines tarp metų 1824—29, bet man jų neteko regėti.

Tame mano surinkime ne visos tėra senovės dainės, kaip taikus skaitytojas regės tą patsai skaitydamas. Tai nekurių raštininkų ir pavardes padėjau, nuo kurių yra pramanytos. Tas yra nenugailimu, jog, nemokėdamys nei kalbos kaip reikiant, nei permanydamys būdą dainės, taigoja lietuviškas daines į lenkiškas, bengdamys eilių galus vienmalinėmis balsėmis it lenkiškai, kad tuo tarpu būdas lietuvių kalbos ir dainių būtinai pavėdus yra į būdą kalbos grekonų ir rymionų, ne lenkų, ir tuomi gadina anie senovės daines pertaisydamys.

Kas nori tarp raštininkų žinoti būdą ir privalumus tų dainių, tas teperskaito pratarmę viršiaus minavotų dainių, nuo Rėzos apskelbtųjų. Tenai ras jų gražybę ir privalumus aiškiai išguldytus, kurių trumpumas mano rašto neleido man čia jų atkartoti. Tas yra nenugailėtinas daiktas, jog tos dainės mažne visos yra nepilnos, o kartais dvi į vieną sunerti, nuo ko gali manyti, jog anos yra palaikais senovės.

Taigojau čia išreikšti kalbos suoką Guntinio tėvūnijos (Tivunatus Gondingensis), kurioje anos yra šiandien dainiuojamos, užvis pagastuose, arba parakvijose, Krečių, arba Kretingos, Gargždų, Plungės, Truikinų ir Gaurių, nes, stokodamas abelnųjų rodbalsių, arba litarų, turėjau tūlas ženklinti, bet jei tame daikte galėjau kame ne kame apsirikti, tai viliuos, jog taikus skaitytojas man dovenos, o išmintingas raštininkas pataisys.

PAAIŠKINIMAI

ŠALTINIAI

Pasakojamoji tautosaka skelbiama iš rankraštinio rinkinio „Pasakos masių". Kituose rankraštiniuose rinkiniuose jos nėra. Spausdintuose šaltiniuose esančios pasakos ar pasakėčios yra literatūrinės, tad jos į leidinį nededamos.

Oracijų šaltiniai (SD rinkiniai) aptarti šio leidinio I tomo paaiškinimuose.

Panaudoti visi iki šiol žinomi S. D. turėti rankraštiniai ir spausdinti lietuvių smulkiosios tautosakos rinkiniai, taip pat pavieniai tekstai, esantys dainų, pasakų rinkiniuose ir leidiniuose. Neskelbiami tekstai iš istorinių raštų, vertimų ir sekimų, smulkiosios tautosakos rinkiniuose pasitaikančios netradicinės lietuviškos frazės bei tradiciniai kitų tautų tekstai, užrašyti ne lietuvių kalba.

Visi rankraštiniai S. D. turėti smulkiosios tautosakos rinkiniai saugomi Lietuvių kalbos ir literatūros institute, Bibliotekos rankraštyno (LKLI BR) ir Lietuvių tautosakos rankraštyno Lietuvių mokslo draugijos (LMD) fonduose *. Jų tekstuose galima atpažinti daugumos S. D. paskelbtų bei spaudai paruoštų patarlių pirminius užrašymus. Tačiau dalį paskelbtų tekstų su rankraštiniais identifikuoti galima tik apytikriai, juo labiau kad kai kurie paskelbti dalykai turi po du ir kelis skirtingomis rašysenomis užfiksuotus atitikmenis. Todėl paaiškinimuose tenkinamasi rankraštinių ir spausdintų atitikmenų sugretinimu, parodant jų struktūros bendrumus ir skirtumus, o iš kurio rinkinio kurį skelbiamą tekstą S. D. bus paėmęs, nesakoma. Vis dėlto tais atvejais, kai atskiros patarlės būna tik po vieną rankraštinį ir po vieną spausdintą tekstą, galima spėti, kad tai yra to paties užrašymo dvi redakcijos. Be to, vieną patarlių pluoštą, įeinantį į rinkinį LMD I 226, S. D. yra beveik ištisai paskelbęs „Parodyme kaip apynius auginti", nekeisdamas tekstų sekos.

Panaudoti šie tautosakos rankraščiai ir leidiniai:

SDF 1. — 22×14,5 cm. Sąsiuvinis, tarp kurio puslapių iš eilės sudėti ir įrišti „Būdo" (1845 m. l.) lapai. Sąsiuvinio puslapiuose yra S. D. prirašinėtų pastabų, matyt, skirtų jo ruoštai antrai knygos laidai. Be kitų S. D. įrašų, pirmajame sąsiuvinio puslapyje yra vienas prietaras. 73 ir 152 puslapiuose užrašyta po vieną priežodį, o dviejuose paskutiniuose (nenumeruotuose) — 50 patarlių ir priežodžių ir vienas liaudies etiketo tekstas. 144 puslapyje yra vienas keiksmas.

Kadangi ne visi sąsiuvinio puslapiai sunumeruoti, prie skelbiamų tekstų žymimas tik rankraščio šifras.

SDF 6. — 31×21,5 cm. Kartonu įrišta 156 abipus rašytų lapų rinkinys „Pasakas Massiû suraszitas 1835 metuse apigardosi Kretiu, Pałongos, Gundenės". Antraštė užrašyta S. Daukanto. Ištisine numeracija sunumeruota tik pasakojamoji tautosaka.

Tekstai rašyti kelių nežinomų asmenų. Susidaro tarsi atskiri pluoštai (kai kurie gali būti rašyti ta pačia ranka): Nr 1—5, 6—28, 29—33 (su mįslėmis), 34—37, 38—76 (su mįslėmis), 77—86, 87—92, 93—96. Prieš įrišant pasakojamoji tautosaka buvusi sudėta kita seka: Nr 38—76 (puslapiai sunumeruoti 1—168),

* Tik vieno kito kūrinėlio originalas yra Respublikinės bibliotekos rankraštyno saugomuose S. D. dainų rinkiniuose.

29—33 (p. 200—231; kiti puslapiai nenumeruoti). Rinkinio gale sudarytame turinyje pasakos (jos iki 45 numerio sunumeruotos) surašytos ta pačia seka. Įrišant sumaišius puslapius, 10 pasakos pradžia 2 lapais atskirta nuo jos tęsinio (jis gavęs 21 numerį).

Tarp pasakų ir dainų yra 18 mįslių ir 14 patarlių. Prie vienos mįslės duota antraštė „Mislys", 11 trijose vietose įrašytų mįslių tekstų pavadinta „Misles". 5 mįslių tekstai dviejose vietose įrašyti be antraščių. Visos patarlės surašytos vienoje vietoje ir turi antraštę „Prižodey". Šiame leidinyje skelbiamiems ir paaiškinimuose aptariamiems smulkiosios tautosakos tekstams, kurie rinkinyje nenumeruoti, duodami pasakų, po kurių jie įsiterpia, eilės numeriai su raidėmis ir rašomi skliaustuose.

Visi rinkinio tekstai spausdinti taip, kaip užrašyti, „Lietuvių tautos" (kn. IV, sąs. 3) priede (žr. DPM).

SDF 15.— 36,3×22,5 cm. 20 palaidų lapų — S. D. ruošta lietuvių kalbos žodyno medžiaga. Atskirų žodžių vartojimas iliustruojamas patarlėmis ir priežodžiais, keiksmais (iš viso — 53 tekstai), nepastovios formos frazėmis. Kai kurios patarlės nesusietos su konkrečiais žodžiais. 18 p. yra S. D. įrašas: „Patarles giminies yra patrumpinto jos iszminti."

SDF 20.— 35,5×22 cm. 45 lapų sąsiuvinis S. D. ranka spaudai paruošto leidinio rankraštis „Pamoksłas kajp Gìrės kìrstì, sietì ir dìjktī dieł Alwieno Ukinyko paraszia Ątonas Dagys metuse 1854". 85—86 puslapiuose priedas su antrašte „Prieduras. Tautines Patarles",— iš viso priede 60 patarlių ir priežodžių tekstų.

SDF 21.— 35×20,7 cm. Atskiras lapas, S. D. prirašytas abiejose pusėse su antrašte „Patarles". Susideda iš 66 patarlių ir priežodžių tekstų. Rankraštis defektuotas: popierius vietomis nutrupėjęs, dalis žodžių neišskaitoma.

SDF 27.— 36×22 cm. Iš atskirų (122) S. D. prirašytų lapų sudarytas sąsiuvinis — daugiausia S. D. išrašai iš skaitytų knygų. 2 p.— 1 priežodis, 156 p.— 62 patarlių ir priežodžių tekstai, 157 p. lietuvių kalbos žodžių sąrašas, pavadintas „De Dublicitate substantivi", kuriame yra 6 patarlės ir priežodžiai. 158 p.— vienas patarlių ir priežodžių pluoštas „Proverbia", jame 16 tekstų, kitas — patarlių išrašai iš T. Lepnerio „Prūsijos lietuvio", pavadinti „Theodora Lepner (der Preusche Littauer) przysłowia", jame 14 patarlių ir priežodžių tekstų. Ten pat T. Lepnerio leidinio mįslės („mysles isz to patiis") — 7 tekstai. 159—166 puslapiai — patarlių ir priežodžių išrašai iš K. Milkaus žodyno, pavadinti „Dįkcionar Milke. Patarles Lietuwiszkas". Iš viso šiame pluošte 254 patarlės ir priežodžiai, 4 keiksmai, 1 mitinė maldelė. Kai kurių tekstų reikšmės paaiškintos. Tai K. Milkaus žodyno pastabos, S. D. pakartotos vokiečių kalba arba išverstos į lenkų kalbą. Ir T. Lepnerio, ir K. Milkaus paskelbtus tekstus S. D. rašė savo rašyba. Aukštaičių vakariečių tarmę jis žemaitino atskirais atvejais keitė žodžius. Tarp išrašų yra tekstų, kurių T. Lepnerio ir K. Milkaus leidiniuose nerandame. Visų šio rinkinio pluoštų tekstus S. D. panaudojo „Abėcėlėje" (žr. DAbc).

SDF 95.— K. Maigio (Moigio) S. D. į Peterburgą nusiųsto rankraščio dalis, žr. dainų šaltinių SD XVII ir SDF 95 paaiškinimus. Gale vienas priežodis su antrašte „Priežudas".

SDF 161.— 35×22 cm — 1 lapas (p. 1—2), 25×19 cm — 1 lapas (p. 3—4), 22×14 cm — 1 lapas (p. 5—6), 8×11 cm — 1 lapas (p. 7—8), iš viso 4 palaidi lapai, kiekvienas rašytas skirtinga rašysena. S. D. užrašytų tekstų nėra. P. 1—2 yra 71 patarlė su antrašte „Prižodej", p. 3—4 — 29 patarlės ir priežodžiai be antraštės, p. 5—6 — 86 patarlės ir priežodžiai be antraštės, p. 7—8 surašyta 50 mįslių tekstų su antrašte „Szarady Minsles". Mįslių įminimai lenkų kalba.

SDF 182.— 18,7×11,4 cm 32 lapų sąsiuvinis. Nežinomo asmens 1813 m. spaudai paruošto liaudies patarlių ir neliaudiškų sentencijų rinkinys „Prižodey

arba Trumpas, o Tykras Pamokslas diel Apsyeima ant Swieta pagal Reykału Dwasyszku yr Swietyszku, Surinkty. Metuse Pona 1813". Ant įrišimo iš vidaus pusės įspaustas įrašas „Prižodey. Žemiausys Tarnas". 3 puslapyje lotyniškas išrašas iš Saliamono patarlių su vertimu į lietuvių kalbą (tarp p. 3—4, du lapai su tekstu išpjauti), 4 puslapyje dedikacija, po kuria pasirašęs „Žemiausys Tarnas", 6—7 puslapiuose pratarmė, pavadinta „Skaytitoju" (S. D. redaguota), 8—55 puslapiuose — į 94 skirsnius suskirstyti tekstai, 56—51 puslapiuose — skirsnių pavadinimų sąrašas „Surinkymas Wysu daliu..." (nespausdinamas). Daugelyje skirsnių tekstai turi eilės numerius, bet kelis skirsnius sudaro nenumeruoti tekstai. Pastarieji dėl vienodumo, ruošiant leidinį, sunumeruoti, numeriai įrašyti laužtiniuose skliaustuose. Atskirus eilės numerius turintys tekstai daugeliu atvejų rimuojami vieni su kitais, todėl numeracija ne visai atitinka faktinį tekstų skaičių. Rašyta žemaičių tarme. Rimuotos liaudiškos patarlės ir priežodžiai rinkinyje dažniausiai išlaiko formas, vyraujančias autentiškuose XIX—XX amžių patarlių rinkiniuose. Dalyje tekstų nesunku atpažinti tradicines patarles, nors jos yra dirbtinai sueiliuotos. Žymi dalis tekstų — rinkinio sudarytojo kūryba.

Šis S. D. rankraštiniame fonde išlikęs rinkinys skelbiamas išlaikant visą struktūrą. Kalba ir rašyba redaguota tais pačiais principais, kaip ir visų kitų S. D. tautosakos rinkinių. Kiekvieno puslapio apačioje petitu pateikiami netranskribuoti ir neredaguoti tekstai.

LMD I 226.— 36×21 cm. 4 lapai, 35×23,5 cm. 1 lapas (1 puslapis tuščias), 35,5×21,3 cm 6 lapai (3 puslapiai tušti), 18,5×11 cm. 1 lapas. Iš viso 4 patarlių ir priežodžių pluoštai, Lietuvių mokslo draugijoje susegti į vieną aplanką. Visi tekstai sunumeruoti bendra eilės tvarka nuo 1 iki 516. Numeracija ne visai tiksli: nesuregistruoti paraštėje esantys tekstai, kai kur dviem tekstams duotas vienas eilės numeris. Numeracija tikslinta Lietuvių kalbos ir literatūros institute, prirašant 13 papildomų numerių.

Pirmųjų keturių lapų tekstai (eilės Nr 1—282) surašyti abėcėle pagal pirmuosius žodžius viena ranka, kai kurie S. D. redaguoti. Tai nežinomo asmens sudarytas senas patarlių rinkinys. Pirmajame puslapyje Lietuvių mokslo draugijos antspaudas, užrašas raudonu pieštuku „Priežodžiai". Vienas tekstas įrašytas S. D. Popierius blogai išsilaikęs, parudavęs, nutrupėję kraštai. Dalis tekstų išbraukyta, kai kurie pabraukti raudonu pieštuku. Keli tekstai defektuoti, yra neišskaitomų žodžių. Rinkinį S. D. panaudojo „Parodyme kaip apynius auginti" (DAA) paskelbtame patarlių pluošte (žr. K. G r i g a s. Kaip Daukantas redagavo patarlių leksiką.—„Mūsų kalba", 1978, Nr 1). Tekstų sekos „Parodyme" S. D. nekeitė, tik kai kuriuos vienetus praleido.

Atskiro lapo vienoje pusėje (p. 7) dviem rašysenom surašytą patarlių ir priežodžių pluoštelį sudaro tekstai, suregistruoti 283—300 eilės numeriais. Nr 291—300, atrodo, S. D. rašyti rašalu ir pieštuku. Dalis jų panaudota DAA. Viršuje Lietuvių mokslo draugijos darbuotojų užrašas „S. Daukanto".

301—495 eilės numeriais suregistruoti S. D. ranka rašyti patarlių ir priežodžių tekstai, kurie buvo panaudoti „Dainėse žemaičių" (DDŽ). Tai S. D. spaudai paruošto rankraščio dalis, pavadinta „Patarles". Prirašytieji puslapiai sunumeruoti (nuo 145 iki 151), neprirašytieji nesunumeruoti. Pluošto pradžioje (p. 145) Lietuvių mokslo draugijos antspaudas ir mėlynu pieštuku užrašas „S. Daukanto". Po tekstais (p. 151) cenzoriaus S. Kutorgos leidimas spausdinti ir parašas. Trylika tekstų, matyt, cenzoriaus reikalavimu (žr. apie tai V. M e r k y s. S. Daukanto „Dainių žemaičių" cenzūravimas".—„Liaudies kūryba", II.—V., 1974), išbraukta raudonu rašalu. Išbrauktieji tekstai į „Daines žemaičių" nepateko.

Tekstai Nr 496—516 surašyti nežinomo asmens atskirame lapelyje, įsegtame po „Dainėse žemaičių" panaudotų lapų. Pirmajame puslapyje Lietuvių mokslo

draugijos antspaudas, po tekstais užrašas mėlynu pieštuku „S. Daukanto". Lapelis aptrupėjęs, du tekstai defektuoti. Dauguma tekstų panaudota „Parodyme".

DAbc.— S. D. „Abėcėlėje" paskelbtas patarlių ir priežodžių pluoštas, pavadintas „Trumpi pamokslaj arba patarles dieł jaunû žmôniû į swietą iszejtąntîû". Leidinyje po rašto pradžiamokslio įdėtas skaitinių priedas — 7 didaktiniai pasakojimai bei pasakėčios ir šis patarlių pluoštas. Pluoštą sudaro 298 patarlių tekstai, suskirstyti į tris skirsnius: „Dorybęs patarles", „Prityrôs—patarles" ir „Wejkimo—patarles". Daugiausia tekstų imta iš rankraštinių pluoštų, esančių SDF 27 (žr. aprašą). Tai S. D. iš K. Milkaus žodyno, T. Lepnerio „Prūsijos lietuvio" ir nežinomo šaltinio nusirašytos patarlės ir priežodžiai. Šiame leidinyje skelbiamų ir paaiškinimuose aptariamų tekstų priklausymas atitinkamam „Abėcėlės" pluošto skirsniui nusakoma žodžiais: „Dorybės"—„Dorybęs patarles", „Prityros"—„Prityrôs patarles", „Veikimo"—„Wejkimo patarles".

DDŽ.— S. D. „Dainių žemaičių" pratarmė („Pratarmė", p. VII—XII) ir po dainų tekstų (p. 265—168) Daukanto pridėtas patarlių ir priežodžių pluoštas „Patarles". Iš viso paskelbta 190 patarlių ir priežodžių, panaudojus minėtą spaudai paruoštą rankraštį (žr. pluošto LMD I 226, eil. Nr 301—495 aprašą). Pirminiai tekstų šaltiniai neišaiškinti (žr. apie tai K. Grigas. Simono Daukanto lietuvių tautosakos rinkiniai ir leidiniai.— Lietuvos TSR Mokslų Akademijos darbai, Serija A, 1, 1958).

DAA.— Knygelėje paskelbtas patarlių ir priežodžių pluoštas, pavadintas „Patarles", iš viso 384 tekstai. Dauguma tekstų imta iš rankraštinių pluoštų, esančių LMD I 226 (žr. aprašą).

MDB.— Kartu su biografine, bibliografine ir kita medžiaga leidinyje paskelbta K. Maigio S. D. iš Alantos apylinkių nusiųstų dainų pluoštas (žr. t. I). Smulkiosios tautosakos skyriuje panaudojami tarp dainų įterpti 4 patarlių tekstai.

STRUKTŪRA

Pasakų (sakmių, oracijų) paaiškinimuose po numerio šioje knygoje rašomas teksto pavadinimas. Kai pavadinimas sugalvotas parengėjo, jis rašomas tarp skliaustų. Po to prie pasakų pažymimas pasakos tipo (potipis) numeris pagal tarptautinį A. Arnės ir S. Tompsono katalogą (AT). Tais atvejais, kai tekstas siejasi su keliais tipais, jų numeriai sužymimi sujungus juos pliusų (+) ženklais. Prie sakmių ir vieno kito pasakos teksto nurodomi nacionalinių katalogų (M, AM, LPK) numeriai, o jei ne visiškai sutapta su žinomais tipais, tik palyginimui pateikiamas numeris.

Paaiškinimuose nurodoma, iš kurio šaltinio spausdinamas tekstas, ir sužymimi, kur jie buvo skelbti anksčiau. Visos pakartotinės publikacijos daugiau ar mažiau skiriasi nuo originalo.

Atskirų pasakų paaiškinimuose nurodomas jų populiarumas, svarbesni tarptautinio paplitimo regionai. Oracijų paaiškinimuose pažymima, kokia proga jos sakomos, aptariamas vienas kitas varianto, užrašymo kalbinės išraiškos atvejis.

Paaiškinami tekstuose žvaigždute pažymėti žodžiai nurodant, kaip jie užrašyti originale.

Smulkiosios tautosakos paaiškinimai dedami tuoj po kiekvieno teksto. Apie jų struktūrą žr: leidinio pratarmėje (I t.).

GYVULINĖS PASAKOS

457. **Apei šunį, kur buvo vardu Binza.** *AT 101+100+103.*— SDF 6(7)=DPM 7. 1. Sp. DV 26, [1]DŽP V, [2]DŽP p. 15, [3]DŽP p. 13, [4]DŽP p. 10. * Siužetai populiarūs lietuvių ir kitų tautų folklore. Neretai panašiai ir kontaminuojami.

458. **[Šuo su kate susibarusiu].** *AT 103.*— SDF 6(37)= DPM 16. * Siužetas gana populiarus, Lietuvoje užrašyta keliasdešimt šio tipo variantų.

l e v o — originale: *katyna.*

459. **[Dvi pelės].** *AT 112.*— SDF 6(20)=DPM 7. 27. * Pasakaitė lietuvių pasakojamojoje tautosakoje labai reta.

460. **Kitą kartą lapė ėjo su ožiu buda[votis].** *AT 130A.*— SDF 6(36)=DPM 15. Sp. [3]DŽP p. 9, [4]DŽP p. 5. * Šis tipas yra paplitęs įvairiais pavidalais. Lietuvoje bene populiariausias AT 130A potipis.

461. **Senas savo mandrumu išeita visur.** *AT 130B.*— SDF 6(70)=DPM 50. Sp. DV 20, [1]DŽP III, [3]DŽP p. 20, [4]DŽP p. 18, LTRn p. 273. * Žr. 460 paaiškinimą.

462. **Apei katiną su višta.** *AT 61B.*— SDF 6(94)=DPM 94. Sp. DV 32, [1]DŽP IX, [2]DŽP p. 24, [3]DŽP p. 17, [4]DŽP p. 15, DRR p. 273. * Pasaka populiari slavų ir ypač baltų folklore.

463. **Užmokėjimas už gerą piktu.** *AT 155.*— SDF 6(55)= DPM 35. Sp. DV 22, [1]DŽP I, [2]DŽP p. 11, [3]DŽP 31, [4]DŽP p. 33. * Šis pasakos tipas — populiarus lietuvių ir daugelio kitų tautų folklore. Jo literatūrinės versijos taip pat palyginti gausios ir senos: siekia senuosius ir viduriniuosius amžius.

464. **[Medinčius, levas ir lapė].** *AT 155.*— SDF 6(25)=DPM 7. 13. Sp. DV 16. * Žr. 463 paaiškinimą.

465. **Kuisis su levu pripažino žmogų už visą sutvėrimą smarkesnį ir diktesnį.** *AT 157.*— SDF 6(69)=DPM 49. Sp. DV 21, [1]DŽP II, [2]DŽP p. 13, [3]DŽP p. 22, [4]DŽP p. 20, LTt III 45, KbLV 49. * Tipas paplitęs lietuvių ir kitų tautų folklore. Manoma, kad jis išpopuliarėjo per literatūrą.

466. **Šuo prie vanago pristojo.** *AT 248.*— SDF 6(54)=DPM 34. Sp. DB 23. * Pasakos siužetas žinomas daugeliui Europos tautų.

467. **[Skruzdė ir balandis].** *AM 240A *.*— SDF 6(19)=DPM 7. 26. Sp. [3]DŽP p. 34, [4]DŽP p. 37. * Reta pasakaitė. Nedaug jos variantų teužrašyta ir Latvijoje.

468. **[Susirgęs levas].** *AT 50A.*— SDF 6(17)=DPM 7.24. Sp. [3]DŽP p. 12, [4]DŽP p. 9. * Potipis lietuvių ir kitų tautų pasakojamoje tautosakoje mažai teišplitęs. Į literatūrą šį siužetą įvedė jau Ezopas.

469. **[Lapės išgąstis].**— SDF 6(11)=DPM 7.18. * Reta pasakaitė.

470. **[Lapė ir uogos]** *AT 59.*— SDF 6(13)=DPM 7.20. Sp. DV 6, [3]DŽP p. 92. * Siužetas, panaudotas jau Ezopo pasakėčiose, per liaudies folklorines tradicijas nelabai teišplito.

471. **[Trys jaučiai].**— SDF 6(12)=DPM 7.19. Sp. [3]DŽP p. 111. * Reta pasakaitė.

472. **[Asilo našta].** *AT 211.*— SDF 6(28)=DPM 7.16. Sp. DV 10. * Reta pasakaitė.

473. **[Skruzdė ir žiogas].** *AT 280A.*— SDF 6(18)=DPM 7.25. * Folklorinių tekstų pagal šį Ezopo pasakėčios siužetą nedaug tėra užrašyta.

474. **[Avis ir varna].**— SDF 6(15)=DPM 7.22. Sp. DV 1. * Reta pasakaitė.

475. **Apiei žvirblį.** *M 224.*— SDF 6(96)=DPM 96. * Lietuvių folklorinėje tradicijoje šio siužeto kūriniai dažniausiai esti dainos (žr. LDK Vk 430).

476. **Karalius turėjęs tris dukteris.** *AT 301B.*— SDF 6(60)=DPM 40. Sp. [1]DŽP XVIII, [2]DŽP p. 62, [3]DŽP p. 75, [4]DŽP p. 90. * Siužetas populiarus lietuvių ir daugelio tautų pasakojamojoje tautosakoje. Baltarusių folkloristas L. Baragas nurodo, kad seniausia versija — graikų I a. pr. m. e. autoriaus Konano pasakojimas apie bendrakeleivių paliktą piemenį: jis atsiduria požemio karalystėje ir iš ten išlekia ant paukščio. (Л. Р. Бараг. Сюжеты і матывы беларускіх народных казак.— Мінск, 1978, с. 48).

dvi dešimti — originale: *20 deszymty.*

477. **Fridrikas karalius.** *AT 316+302.*— SDF 6(1)=DPM 1. Sp. [1]DŽP X, [2]DŽP p. 26, [3]DŽP p. 25, [4]DŽP p. 23. * Pasaka sukurta dviejų tipų kontaminacijos pagrindu. Pirmąją pasakos dalį sudaro nelabai populiarus (išskyrus airius, vokiečius) siužetas apie herojų, pagrobtą moteriškos vandens būtybės. Antroji dalis — pasaka apie demoną, kurio gyvybė paslėpta kiaušinyje. Šis siužetas populiarus daugelyje tautų. Europoje viena iš senesnių versijų užrašyta XIII a.

478. **Aplei vieną žvejį, kursai tiek vien tegavo žuvies.** *AT 303.*— SDF 6(31)= DPM 10. Sp. DV 25. * Populiari daugelyje tautų pasaka. V. Liungmanas teigia, kad šio siužeto pradmenys siejasi su pasaka apie Batą ir Anubį, kuri susiformavo asirų — Mažosios Azijos kultūrinėje dirvoje.

479. **Kitą kartą turėjo tėvas vieną sūnų.** *AT 307.*— SDF 6(3)=DPM 3. Sp. DV 27, [1]DŽP VI, [2]DŽP p. 83, [3]DŽP p. 93, [4]DŽP p. 110. * Populiari lietuvių ir daugelio kitų tautų pasaka.

480. **[Laume laume, tavo mutė juoda].** *AT 327C.*— SDF 6(90)=DPM 90. * Siužetas gana populiarus. Tačiau S. Daukanto versija išsiskiria tuo, kad vietoj vaikų čia veikia „bočelis". Analogiška senelio — raganos priešpriešа pasitaiko latvių šio tipo pasakose (žr. AM * 327A *).

481. **Terba.** *AT 330B.*— SDF 6(39)=DPM 18. Sp. [1]DŽP XIII, [2]DŽP p. 91, [3]DŽP p. 100, [4]DŽP p. 119. * Ypač populiari baltų ir slavų tautose.

482. **Žmogus nežinąs, kuomi būsiąs.** *AT 361+475.*— SDF 6(66)=DPM 46. * Pasaka gerokai subuitinta.

483. **Neščeslyva pana ir generolas.** *AT 365+363.*— SDF 6(84)=DPM 84. * Šio tipo siužetas sakmiškas, išplėstas „siaubo" motyvas. Tipas žinomas įvairiose tautose.

484. **Apei žmogų, kad į bankietą ėjęs.** *AT 365B+1199A.*— SDF 6(88)=DPM 88. * Pasakos pirmojoje dalyje randame bene tik lietuviams būdingą potipį (latvių teužrašyta 1 var.). Antrojoje dalyje įsiterpia „lino kančios" siužetas, žinomas ne tik baltų, bet ir rumunų, vengrų folklore.

485. **Trys broliai.** *AT ?* — SDF 6(41)=DPM 20. Sp. [3]DŽP p. 104, [4]DŽP p. 125, KL p. 201. * Pasaka siužeto pagrindu artima AT 402 tipui, bet herojaus padėjėju siejasi su AT 401A. Kiti motyvai primena tipus AT 409A *, 433B.

486. **Brolis su seseria.** *AT 403A.*— SDF 6(46)=DPM 26. Sp. [1]DŽP XV, [2]DŽP p. 72. * Šis variantas yra įgijęs ryškių nuotykių pasakų bruožų.

487. **Karaliaus duktė su žalčiu apsižanijo.** *AT 425A.*— SDF 6(56)=DPM 36. * Apie kaklą apsivejančio žalčio motyvas randamas latvių pasakų AT 409A tipe. Šis motyvas sieja pasaką ir su lietuvių sakmėmis (žr. J. Balys. Lietuvių sakmės.— K., 1940, p. 349). Plg. LPK 3375.

488. **Žalias gojus, stiklo mūras.** *AT 506+307+437+518+400.*— SDF 6(82)= =DPM 82. Sp. LTt III 107. * Pasaka labai kontaminuota. Kai kurie motyvai primena ir AT 401A * tipą.

489. **Žmona neturėjusi patomkų, ale prašė, norint kaip eželį kad anai dievas duotų.** *AT 441.*— SDF 6(62)=DPM 42. Sp. DV 24, [1]DŽP IV, [2]DŽP p. 21, [3]DŽP p. 47, [4]DŽP p. 53.

490. **[Eželis].** *AT 441+1880.*— SDF 6(34)=DPM 13. Sp. [1]DŽP XXIV, [2]DŽP p. 5, [3]DŽP p. 35, [4]DŽP p. 38, KL p. 174. * Pasaka kontaminuota. Atskiri motyvai primena AT 813B, 425A tipus.

491. **Broliai penki.** *AT 451.*— SDF 6(45)=DPM 25. * Populiari lietuvių liaudies pasaka. Ypač išgarsėjo kaip „Dvylika brolių, juodvarniais lakstančių". Šis siužetas žinomas daugelio tautų.

492. **Karalius turėjęs tris sūnus.** *AT 653A.*— SDF 6(59)=DPM 39. Sp. [1]DŽP XVI, [2]DŽP p. 67, [3]DŽP p. 82, [4]DŽP p. 97, KL 198. * Pasaka nėra populiari nei lietuvių, nei kitų tautų folklore. Kiek daugiau variantų užrašyta Latvijoje.

493. **Ilgnosa, storlūpa ir platsubinė.** *AT 501.*— SDF 6(83)=DPM 83. * Daugelyje Europos tautų pasitaikanti vidutinio populiarumo pasaka.

494. **Slūga Jurgis viernai iki smerčio slūžijo.** *AT 516.*— SDF 6(43)=DPM 22. * Daugelyje tautų populiari pasaka. Jos raida siejama su Rytų pasakojimais ir viduramžių romanais.

495. **Trys broliai, iš kurių vienas beprotis.** *AT 530.*— SDF 6(58)=DPM 38. Sp. [1]DŽP XIV, [2]DŽP p. 39, [3]DŽP p. 51, [4]DŽP p. 58. * Pasaka apie stiklo kalną yra žinoma daugelyje tautų. Lietuvoje jos populiarumas vidutinis.

496. **Trakimas.** *AT 531.*— SDF 6(2)=DPM 2. Sp. [1]DŽP XI, [2]DŽP p. 34, [3]DŽP p. 41, [4]DŽP p. 46. * Vienas iš labai populiarių Lietuvoje pasakų tipų. Jis žinomas ir daugelyje kitų tautų.

497. **Ponas turėjo septynis sūnus.** *AT 531+327B.*— SDF 6(71)=DPM 51. Sp. [1]DŽP XVII, [2]DŽP p. 55, [3]DŽP p. 67, [4]DŽP p. 79, LTt III 145, KbLV 61.

498. **Dvyleka brolių.** *AT 327B+531.*— SDF 6(85)=DPM 85.

499. **Aspiš.** *AT 560.*— SDF 6(81)=DPM 81. Sp. [1]DŽP XXVI, [2]DŽP p. 44, [3]DŽP p. 57, [4]DŽP p. 67, LTt III 137. * Pasaka ypač populiari baltų ir rytinių slavų tautose.

500. **Kitą kartą vaikis slūžijo už miežio grūdą.** *AT 571+1655.*— SDF 6(4)= =DPM 4. Sp. DRR p. 275.

501. **Aukso kalvis ir staliorius.** *AT 575.*— SDF 6(80)=DPM 80. * Nuotykių pasakų pobūdžio siužetas. Tipas nelabai paplitęs nei latvių, nei kitų tautų pasakose.

502. **Du broliu: vienas teisingas, antras malagis.** *AT 613.*— SDF 6(49)=DPM 29. * Daugelyje tautų populiarus siužetas.

503. **Kas nuo dievo ko prašo, tas tą gauna.** *AT 700.*— SDF 6(61)=DPM 41. * Įvairiose tautose labai paplitęs siužetas.

PASAKOS-LEGENDOS

504. **[Į peklą su pyragais].** *AT 480C *.*— SDF 6(91)=DPM 91. Sp. [1]DŽP XXI, [2]DŽP p. 111, [3]DŽP p. 125, [4]DŽP p. 151, KbLV 67. * Šis potipis plačiai žinomas lietuvių, latvių ir šiek tiek ukrainiečių pasakų repertuare.

505. **Biesas, žmogų apgavęs nespravedlyvai, nieko negavo.** *AT 756+804B.+ +756A.*— SDF 6(67)=DPM 47. Sp. [1]DŽP XIX, [2]DŽP p. 95. * Pasaka žinoma daugelyje tautų. Gana populiari ir lietuvių repertuare. Pasak L. Barago, sena literatūrinė jos versija siekia XIII a. Daug kartų panaudota lenkų literatūroje.

506. **Vaikis Petras didžiai mandrus.** *AT 650A.*— SDF 6(32) = DPM 11. Sp. [1]DŽP XII, [2]DŽP p. 79, [3]DŽP p. 87, [4]DŽP p. 103, LTRn p. 369, DRR p. 277, LTt III 223. * Daugelyje tautų plačiai žinomas siužetas.

[ir] — puslapio pabaigoje vienas ar keli žodžiai nupjauta įrišant.

507. **Žmogus dievą mylįs.** *AT 810A.*— SDF 6(42) = DPM 21. * Pasaka populiari baltų, lenkų, baltarusių, ukrainiečių, danų tautose, rečiau pasitaiko ir kitur.

508. **Kūdokas paliko bagotu, o bagočius kūdu.** *AT 751A.*— SDF 6(73) = DPM 73. Sp. [1]DŽP XXVII, [2]DŽP p. 116. * Šis potipis kiek gausiau paplitęs lietuvių pasakose. Po kelis variantus užrašyta latvių, baltarusių, rusų, ukrainiečių tautosakoje.

509. **Apei seną žmogų.** *AT 775A * (plg. AM 775B *).*— SDF 6(89) = DPM 89. * Reta lietuvių ir latvių pasaka.

NUOTYKIŲ PASAKOS

510. **Piemuo paliko žentu jo mylestos.** *AT 850+1688B *.*— SDF 6(74) = DPM 74. * Lietuvių, kaip ir baltarusių, lenkų pasakų repertuare nepopuliarus tipas, o kitose Europos tautose plačiai žinomas.

511. **Šiaučius paliko jo mylesta ir žentu karaliaus.**— SDF 6(63) = DPM 43. * Pasaka atskirais savo motyvais primena AT 810A, 361, 1159, 737A * tipus.

512. **[Mandri duktė].** *AT 876+875.*— SDF 6(22) = DPM 7.7. * Pasaka kontaminuota. Pirmasis tipas žinomas lietuvių ir rumunų pasakose; latvių tėra užrašyta 3 variantai. Antrasis tipas populiarus Lietuvoje ir įvairiuose krašuose.

513. **Kupčius turėjo vieną sūnų.** *AT 881.*— SDF 6(29) = DPM 8. * Tipas žinomas keliolikoje tautų, bet nepriklauso prie labai populiarių.

514. **Žmogus karaliui tris ščėstis pardavė.** *AT 910B+C.*— SDF 6(30) = DPM 9. Sp. DV 28, [1]DŽP VII, [2]DŽP p. 88, [3]DŽP p. 112, [4]DŽP p. 134.

515. **Dėl ko žmonys ne visi supranta interesą.** *AM * 915B.*— SDF 6(76) = DPM 76. Sp. [1]DŽP XXII, [2]DŽP p. 119, [3]DŽP p. 128, [4]DŽP p. 155. * Reta. lietuvių ir latvių pasaka.

516. **Studentas nieko nemato.** *LPK * 920C.*— SDF 6(38) = DPM 17. * Reta pasaka.

517. **Zevizdrolas.** *AT 921+1583+1528.*— SDF 6(78) = DPM 78.

518. **Išrišimas, arba permanymas, kalbos.** *AT (921A).*— SDF 6(40) = DPM 19.

519. **Kliošiorius vienas, be rūpesnio gyvenęs.** *AT 922.*— SDF 6(72) = DPM 72. Sp. [1]DŽP XX, [2]DŽP p. 103, [3]DŽP p. 117, [4]DŽP p. 140. * Pasakos tipas populiarus daugelyje tautų.

520. **Markus karalius.** *AT 930.*— SDF 6(79) = DPM 79. Sp. [3]DŽP p. 96, [4]DŽP p. 114. * Pasakos tipas populiarus daugelyje tautų.

521. **Jomylesta sūnų į vaiskavą službą imperatoriui atdavė.** *AT 935+401A (plg. 880 *).*— SDF 6(47) = DPM 27.

522. **[Pana apgavo kavalierius].** *AT 940.*— SDF 6(16) = DPM 7.23.

523. **Apei tris grafo sūnus nukaltusius.** *AT 935 ** = 946D *.*— SDF 6(6) = DPM 6. Sp. [1]DŽP XXV, [2]DŽP p. 106, [3]DŽP p. 120, [4]DŽP p. 144. * Nelabai populiari pasaka. Ji pasitaiko latvių, lietuvių, graikų pasakų repertuare. Po vieną kitą variantą užrašyta ir suomių, danų, ispanų folklore.

APIE KVAILĄ VELNIĄ

524. **Biesas gyveno butoj su savo broliu Cepronu.** *AT 1000+1003+1006 *+ +1685.*— SDF 6(33)=DPM 12. Sp. DV 31.

N u e i n a a n a s — puslapio pabaiga įrišant nupjauta.

525. **[Aš pats].** *AT 1135.*— SDF 6(9)=DPM 7.5. Sp. DV 30, [1]DŽP VIII, [2]DŽP p. 77, [3]DŽP p. 85, [4]DŽP p. 101, LTt III 209.

526. **[Ar jūs matėt šiokį].** *AT 1138.*— SDF 6(10, 21)=DPM 7.6. Sp. DV 29.

527. **Apei pačią nelabą.** *AT 1164B (plg. AT 332)+1880.*— SDF 6(93)=DPM 93. * Šis potipis būdingas tik lietuvių pasakoms.

BUITINĖS PASAKOS IR ANEKDOTAI

528. **Vyras pačią turėjo minkšto proto.** *AT 1383+1791.*— SDF 6(53)=DPM 33. * Tipas AT 1383 lietuvių pasakų repertuare nėra labai populiarus, jis kiek dažniau pasitaiko Latvijoje. S. Daukanto rinkinyje randame 2 šios pasakos tekstus, ir abu pasižymi tokia pat kontaminacija (žr. Nr 529).

529. **Senka.** *AT 1383+1791.*— SDF 6(86)=DPM 86. * Žr. 528 paaiškinimą.

530. **Karaliaus slūga.** *AT 1424 *.*— SDF 6(77)=DPM 77. * Pasaka nėra labai populiari: žinoma tik lietuviškų variantų ir pora rusiškų.

531. **Žmogus turėjęs tris sūnus.** *AT 1525L *+1535.*— SDF 68=DPM 48. * Pasakos pagrindą sudaro nedažnai pasitaikantis potipis AT 1525L *; po kelis jo variantus užfiksuota lietuvių ir rusų tautosakoje, pavienių variantų — serbų—chorvatų, indų.

532. **[Klemelė].** *AT 1525A+1045+1063+1082.*— SDF 6(35)=DPM 14. Sp. LTRn p. 357.

533. **Sūnus tėvą apgavo.** *AT 1525D.*— SDF 6(48)=DPM 28.

534. **Kriaučius.** *AT (1536B).*— SDF 6(57)=DPM 37.

535. **Jokūbas didis šulierius ir malagis.** *AT 1539.*— SDF 6(50)=DPM 30.

536. **Žmogus atvožnas.** *AT 1676.*— SDF 6(44)=DPM 24.

537. **Devetka į dangų gyva įeiti.** *Plg. AT 1737 (LPK * 1846).*— SDF 6(52)= =DPM 32. Sp. LTRn p. 395, DRR p. 280.

538. **Kas nemoka maluoti, tegul nemaluoja, paskui pats prisiduos.**— SDF 6(75)=DPM 75. Sp. [1]DŽP XXIII, [2]DŽP p. 121, [3]DŽP p. 130, [4]DŽP p. 157.

539. **[Per daug rėži].**— SDF 6(8)=DPM 7.3.

MELŲ PASAKOS

540. **[Darbėnų zakristijonas].** *AT 1932.*— SDF 6(7[a])=DPM 7.2.

541. **[Pupa į dangų].** *AT 1889K.*— SDF 6(24)=DPM 7.12. Sp. DV 19.

FORMULINĖS PASAKOS

542. **Ponas vienas didžiai pasakas liūbijo.** *AT 2300.*— SDF 6(51)=DPM 31.

543. **[Surdutelis skrynelėj].**— SDF 6([8a])= DPM 7.4.

544. **Dėl ko blezdingos uodega perskelta.** *LPK 3100.*— SDF 6(64)=DPM 44. Sp. DV 18, DRR p. 273.

545. **Dėl ko vėžio subinėj akys.** *LPK 3178.*— SDF 6(65)=DPM 45. Sp. DV 17.

546. **[Žmogus užrašė velniui dūšią].** *LPK 3266.*— SDF 6(5)=DPM 5.

547. **Mūrininkas šetonui už sierą.** *LPK 3268.*— SDF 6([43a])=DPM 23.

548. **Apei sūnų.** *LPK 3269.*— SDF 6(95)=DPM 95.

549. **[Čiučiuo čiučiuo, užmirštuvėli].** *LPK 3615.*— SDF 6(92)=DPM 92. Sp. [3]DŽP p. 115, [4]DŽP p. 138.

550. **[Saulė ir vėjas].** *AT 298.*— SDF 6(14)=DPM 7.21. Sp. DŽP p. 81.

ORACIJOS

551. **Pavinastė maršelkos įsiprašymo į svotbą.**— SD III 12. * Jaunojo pulko atvykimo oracija.

552. **Pranašysta.**— SD XIV 7. * Jaunojo pulko atvykimo oracija.

553. **Vainikas.**— SD XIV 3. Vainiko padavimo oracija. SD rinkinyje užrašyti dar du šios oracijos variantai — SD III 3: ...Šitai esmu toksai svetys ordinaravotas, nuog pono jaunojo paslavotas. Kaipo šventa Gendrūta kad sakė tavorčkoms savo: eikit, nebijokit, nes stonas tasai blagaslovytas yra,— lygiu spasabu ir aš šiandieną prašau blagaslavenstvos, idant būčiau blagaslovytas. O šitai atvirą kaipo debesį parodau, kaip saulė ne taip didžios puikybės, kaip daro didžios teisybės: corda fidelis repletuorum. Eisiu toliau, kalbėsiu daugiau: vitam castitate, regina virtute. Nuo Ievos ir Adomo yra keliai pradėti ir praskinti. Pax intrantibus, salus habitantibus — pakajus įeinantiems, o linksmybė gyvenantiems. Kloniojuos visų pirmiau ponui dievui, sutvertojui dangaus ir žemės, ir jūsų mylestai, idant būčiau pazvalytas įeiti į tą atvertą rūtų arba lelijų darželį. Tame rūtų arba lelijų darželyj smūtna naktis smūtnastį išpažįsta, pagadlyva diena ir saulė šviesi atneš kožnam žmogui patieką ir džiaugsmą. Lygiu spasabu ir aš šandien tamstai, kuo vdzenčna panele, [kurią] matau išrinktą ir ant poniško suolo pasvadintą, išpažįstu smūtnastį tavo, šitai atnešu nuog pono jaunojo N. N. patieką ir džiaugsmą. Yra forma išrinkta iš nemažo pulko panelių. Kada š[ventą] Kotryną karūnavojo, per kiek dienų aniolų chorai iš dangaus bėgiojo, rūtų šakeles nešiojo ir tą karūnavojo. O kaipo verkė švenčiausia Marija pana pamintos aukso karūnos, teipo ir tamsta, kuo vdzenčna panele, apverk tą žalių rūtų karūnelę. Regi ant rankų mano, grįš ant galvos tavo, paskutinį kartą galiu kalbėti tais žodžiais: esmu slūga, siųstas nuog Mykolo Mažonavičės, fundatoriaus ir aktoriaus, lig tų namų rėdytojaus ir aktoriaus N. N. ir lig ponios matušės, rėdytorkos, o kuo labiausiai ir pakarniausiai lig tos vdzenčnos panelės, kurią regiu kaip leliją rūtų darželyj bežybinčią. O dabarčiui, turėdamas pazvalenę nuog cielos tos linksmos svotbos, noriu apsakyti ir išrožyti brangybes to rūtelio žodžiais š[vento] Dovydo: Felix dies, felix locus et tempus — ščėslyva diena, ščėslyva vieta, ščėslyvas čėsas, ščėslyvas ir tas darželis, kuriame augo tas rūtelis, ščėslyvesnė ta panelė, kuri augo ir linksminos cnatomis panystės čystybės, kurią išnešiojai be apibrozijimo Kristuso pono, ir tas žalias rūtų vainikelis, kursai buvo puikus paveizėti, lengvas nešioti. Kaipo žvaizdė marių, kuri buvo ant aukštybių, kada jau įsileido į marių gilumą, kitos žvaigždelės verkė atsilančijimą jos, teip ir tamstos mylestos, mosci panelės apverkit atsilančijimą iš to lelijų darželio...

Raidės oracijos gale: ad M.D.G. et B.V.M. honorem — Ad meioram Dei gloriam et beatae virginis Mariae honorem: Didesnei dievo garbei ir švenčiausios panos Marijos šlovei.

554. **Oracija paduodant vainiką namuos jaunos.**— SD XVIII 2 (K. Maigio užrašymas iš rytų Lietuvos). * Eiliuota vainiko padavimo oracija.

555. **Kvietka.**— SD XIV 5. * Vainiko padavimo oracija.

556. **Padėkavonė už vainiką.**— SD XIV 4. * Vainiko padavimo oracija.

557. **Padėkavonė už vainiką.**— SD III 14. * Vainiko padavimo oracija.

558. **Iškeliant iš suolo.**— SD III 15. * Išleistuvių į jungtuves oracija.

559. **Išvažiuojant į šliūbą.** SD XIV 6. * Išleistuvių į jungtuves oracija.

560. **Dekretas, skaitomas po veselės, kada piršlį karti veda.**— SD III 11. * Piršlio korimo dekretas.

561. **Dekretas vagies gyvo žmogaus.**— SD XIV 8. * Piršlio korimo dekretas.

562. **Padėkavojimas išeinant iš veselės.**— SD III 16. Raidės oracijos gale: ad M.D.B.V. Marias — ad maioram Dei gloriam beataeque virginis Marias = Didesnei dievo ir švenčiausios panos Marijos garbei. * Vestuvių pabaigtuvių oracija.

563. **Prakalba funebralna.**— LMD I 367(2). * Šermenų oracija. Variantas — malda prie mirštančio — LMD I 365(3) (nebaigta, neišlikus lapeliui su užrašymo pabaiga).

564. **Priklodas, arba atsižegnojimas prie mirusio, paskutinį kartą išsiskiriančio iš to svieto.**— SD XIV 2. * Šermenų oracija.

SANTRUMPOS

AM — K. A r ā j s, A. M e d n e. Latviešu tipu rāditājs. Riga, 1977.

AT — The Types of the Folktale. A Classification and Bibliography. Anti A a r n e s Verzeichniss der Märchentypen. Translated and enlarget by Stith T h o m p s o n.— FF Communications, Nr 184. Helsinki, 1961.

DAA — [S. D a u k a n t a s]. Parodimas kajp apinius auginti pagał Naujujû prîtirimû, kórius apskélbę teutoniszkaj B. A. Grunards, o iszgóldę i Žiamajtiû kałbą Jonas R a g a u n i s. Petropilie, 1847.

DAbc — [S. D a u k a n t a s]. Abecieļa lîjtuwiû kalnienû ĩr žiamajtiû kalbos. Petropilie, 1842.

DDŽ — [S. D a u k a n t a s]. Dajnes Žiamajtiû pagał Žodiû Dajninikû iszraszytas. Pirmasis Pedelis. Petropilie, 1846.

DPM — S. D a u k a n t o Pasakas massiû suraszitas 1835 metuose apigardosî Kretiu, Pałongos, Gundenês.— Lietuvių tauta, kn. IV, sąs. 3 (Priedas). V., 1932.

DRR — Simonas D a u k a n t a s. Rinktiniai raštai. Sudarė M. L u k š i e n ė, tekstą paruošė Z. Zinkevičius. V., 1955.

DV — Simonas D a u k a n t a s — vaikams. Išleido M. Untulis. Šiauliai, [1932].

[1]DŽP — Simanas D a u k a n t a s. Žemaičių pasakos. Paruošė M. Untulis, redagavo Babrauskas. K., 1941.

[2]DŽP — Simonas D a u k a n t a s. Žemaičių pasakos. K., 1947.

[3]DŽP — S. D a u k a n t a s. Žemaičių pasakos. V., 1955.

[4]DŽP — Simonas D a u k a n t a s. Žemaičių pasakos. V., 1965.

KbLV — Litauische Volksmärchen. Herausgegeben von Bronislava K e r b e l y t ė. Berlin, 1978.

KL — Королева лебедь. Литовские народные сказки. Составила А. Л ё б ы т е. В., 1962.

KrvP — V. K r ė v ė M i c k e v i č i u s. Patarlės ir priežodžiai. K., I — 1934, II — 1935, III — 1937.

L — Я. И. Л а у т е н б а х. Очерки из истории литовско-латышского народного творчества. Опыт сравнительного изучения. Параллельные тексты и исследования. Юрьев, 1915.

LDK Vk — P. J o k i m a i t i e n ė. Lietuvių liaudies vaikų dainų tipų katalogas.— P. Jokimaitienė. Lietuvių liaudies vaikų dainos. V., 1970, p. 173—252.

LKLI BR — Lietuvių kalbos ir literatūros instituto bibliotekos rankraštynas.

LKŽ — Lietuvių kalbos žodynas, t. I. A—B. Antras leidimas. Redakcinė kolegija: J. K r u o p a s (atsak. redaktorius), A. L y b e r i s, J. P a u l a u s k a s, J. S e n k u s, B. T o l u t i e n ė. V., 1968.

LMD — Lietuvių mokslo draugijos tautosakos rankraščiai Lietuvių kalbos ir literatūros instituto Lietuvių tautosakos rankraštyne.

LPK — Jonas B a l y s. Lietuvių pasakojamosios tautosakos motyvų katalogas.— Tautosakos darbai, II. K., 1936.

LTRn — Lietuvių tautosakos rinktinė. Paruošė tautosakos sektoriaus kolektyvas: Amb. J o n y n a s, A. M o c k u s, B. U g i n č i u s, M. V y m e r y t ė. Ats. red. K. K o r s a k a s. V., 1954.

LTt — Lietuvių tautosaka, t. III — Pasakos. Vyr. redaktorius K. Korsakas. Šio tomo redaktorius L. Sauka. Medžiagą paruošė: L. Sauka, A. Seselskytė. V., 1965; t. V — Smulkioji tautosaka. Žaidimai ir šokiai. Vyr. redaktorius K. Korsakas. Redakcinė kolegija: K. Aleksynas, K. Grigas (tomo redaktorius), Amb. Jonynas, B. Kazlauskienė, L. Sauka. Medžiagą paruošė K. Grigas. V., 1968.

M — A. Medne. Latviešu dzivnieku pasakas.— Latviešu folkloras kratuves materiali, B. 7. Rīgā, 1940.

MDB — Medega S. Daukanto bijografijai. Pagal M. Davainį-Silvestraitį parašė kun. A. Burba. Shenandoah, Pa, 1898.

PP — Patarlės ir priežodžiai. [Paruošė K. Grigas ir Amb. Jonynas]. V., 1958.

S.D. — Simonas Daukantas.

SchLG — Litauisches Lesebuch und Glossar von August Schleicher. Prag, 1857.

SD — S. Daukanto rankraštinis lietuvių liaudies dainų rinkinys, saugomas LTSR valstybinės respublikinės bibliotekos rankraštyne (LRB Rk F 110, XVII pluoštas).

SDF — S. Daukanto tautosakos rankraščiai LKLI BR.

TŽ — Tauta ir žodis, I. K., 1923.

ŽODYNĖLIS

A

abaranka (sl.) apsauga
abazas (sl.) pulkas; kariuomenė
abičajus (sl.) papratimas, įprotis
abivatelis, -ė (sl.) turtingas žmogus
abrakas (sl.) abišalė; kelionės pašaras
abrozas; abrozdas (sl.) paveikslas
abseliucija nuodėmių atleidimas
achata (sl.) noras; **daryti achątą** norėti
adyna (sl.) valanda; apytikris valandos laikas
afiera (sl.) auka
aftavoti, -oja, -ojo (sl.) siuvinėti
aiškus, -i gerai atrodantis, gražus: *O buvo vyras paveizėti aiškus*
akrūtas (sl.) laivas
aktorius, -ė veikėjas, dalyvis
alkierius (sl.) gerasis kambarys trobos gale
altaravotis, -ojasi, -ojosi (hibr.) nerimauti, jaudintis
altarista (sl.) pasenęs ar invalidas kunigas, neatliekantis pareigų bažnyčioje
aniolas (sl.) angelas
ankara (germ.) statinaitė
antsipulti, antsipuola, antsipuolė pasitaikyti, tekti; smarkiai imtis ką daryti; užsipulti
antštikti, -inka, -iko atspėti, pataikyti, aptikti
apent vėl, iš naujo
apieka (sl.) globa
apiekūnas, -ė (sl.) globėjas
aplei apie
aplimas (sl.) drabužio pakraščių apsiuvimas, apvadas
aprisas (sl.) brėžinys, schema
aprumbas (sl.) kelnių, sijono juosmuo
apsibristi, apsibrenda, apsibrido užkliūti kojomis, suklupti, pargriūti
apskirti, apskiria, apskyrė išrinkti
aptavoti, -oja, -ojo žr. aftavoti
apznaimyti, -ija, -ijo (hibr.) susipažinti, paskelbti, pranešti
arielka (sl.) degtinė
asaba (sl.) asmuo; veidas, gymis
asablyvas, -a (sl.) ypatingas, nepaprastas
asabnus, -i (sl.) atskiras
asistavoti, -oja, -ojo (hibr.) patarnauti
astanka (sl.) atsarga
astankingas, -a (hibr.) kas su atsarga, turįs atsargų
astavka (sl.) atleidimas
atprovyti, -ija, -ijo (hibr.) atlikti, atlaikyti
atpuskai (sl.) atlaidai
atramentas (sl.) rašalas
atrubės (sl.) sėlenos
atsiklonioti, -ioja, -iojo (hibr.) atsisveikinti
atsitekėti, atsiteka, atsitekėjo atsitokėti, atsipeikėti
atsivožyti, -ija, -ijo (hibr.) išdrįsti
atšvietis atspindys, atšvaistė
auda giesmė, daina
audoti, -oja, -ojo dainuoti
azdabnus, -i (sl.) puošnus; išvaizdus

B

bagaslavenstva žr. blagaslavenstva
bagaslovyti, -ija, -ijo žr. blagaslovyti
bagna (sl.) pelkė, liūnas
bagotis (sl.) turtingumas
baika (sl.) pasaka; juokas, tuščias dalykas, niekai
balvas dovana, kyšis, papirkimas
barva (sl.) spalva
baugėti, -ėja, -ėjo baiminti
bažytis, -ijasi, -ijosi (sl.) dievagotis, prisiekinėti
bejuo juoba
bekėris (germ.) kepėjas
bendorius (sl.) kubilius
berlinka (sl.) XVIII a. Lietuvos pinigas; 7,5 kap. pinigas carinėje Rusijoje
bespečnas, -a; bespečnus, -i (sl.) ramus
bestija (sl.) nenaudėlis, bjaurybė

bet nes: *Padėk budavotis, bet bus dideli speigai*
biednis, -ė (sl.) vargšas, skurdžius
biernas, -a (sl.) neveiklus, lėtas
bikšios (lat.) kelnės
bile (sl.) bet; kad tik, bet tik
biškis (germ.) truputis
blagaslavenstva (sl.) palaiminimas, palaima
blagaslovyti, -ija, -ijo (sl.) laiminti
blaisvas, -a balsvas, pabalęs
blanka (sl.) stora lenta; riekė
bloznas, -a; bloznus, -i (sl.) menkas, silpnas, netikęs
blūdyti, -ija, -ijo (sl.) svaitėti, niekus kalbėti
blukis (germ.) storas pagalys
bo (sl.) o, nes, kitaip; be, ar
bobnyčia (sl.) bažnyčios prieangis
bočelius (hibr.); **bočius** (sl.) senelis
botirenis (sl.) didelis, stambus
botis (sl.): **nė boties** nė ko kam, anė kiek
bragas (sl.) kūgis, stirta
bravaras (sl.) spirito varykla ar alaus darykla
britvonas (sl.) didelis šuo
broginis, -ė (hibr.) skirtas žlaugtams
broma; bromas (sl.) iškilmingi vartai
bugštu baisu
bukmistras (germ.) raštvedys
bumaška (sl.) popierinis pinigas
buntavotis, -ojasi, -ojosi (hibr.) maištauti, triukšmauti
burgelis, -ė (germ.) pilietis

C

cegelis (germ). prisegamas ženkliukas
ciekaunus, -i (sl.) įdomus, patrauklus; smalsus
ciekavas, -a (sl.) smalsus; akylas
ciekavastis (sl.) įdomybė; smalsumas
ciesorius (sl.) karalius
cimbalius (sl.) kas groja cimbolais
cirulninkas, -ė (sl.) barzdaskutys, kirpėjas
cnata (sl.) dorybė
cnatlyvas, -a (sl.) doras
cūgas (sl.) pora vieno plauko arklių
cvikis (germ.) statinės kamštis, volė
cvilikas (sl.) languotas audeklas užvalkalams, impilams

Č

čeklyti, -ija, -ijo mitrinti, jodinėti
čepronas (sl.) čiobrelis
čerauninkas, -ė (sl.) burtininkas
česnis (sl.) vaišių valgis ir gėrimas
čestavoti, -oja, -ojo (sl.) vaišinti, mylėti
čėstytis, -jasi, -ijosi (hibr.) sektis
čeverykas (sl.) batas
čydyti, -ija, -ijo (sl.) išjuokti, juoktis
čiglas (sl.): **čiglas paukštelis** dagilis
čintas (sl.) skutas, gabalas
čysčius (sl.) skaistykla
čystata (sl.) nekaltybė, skaistumas
čiulnus, -i (sl.) ramus, gražus, tvarkingas
čiupryna; čiuprynas (sl.) galvos plaukai
člankas (sl.) kūno dalis

D

dābar dar
dabena papuošalas, puošmena
daboti, -oja, -ojo (sl.) patikti; saugoti, rūpintis
dakanoti, -oja, -ojo šėlti; tąsyti, draskyti
dalicijos (sl.) grožybės
danešti, -a, -ė (sl.) įskųsti, pranešti
daraktorius (sl.) mokytojas
dasistavoti, -oja, -ojo pagelbėti, asistuoti
da(si)stoti, -oja, -ojo (hibr.) įgyti, gauti; patekti
davadyti, -ija, -ijo (sl.) aiškinti, pasakoti
davadnus, -i (sl.) tvarkingas, mandagus, padorus
dazvalyti, -ija, -ijo (sl.) leisti
dermai (sl.) veltui, tuščiai, be reikalo
desperacija nusiminimas, sielvartas, nusivylimas
destis: kas do destis kas dedasi
disnipulas laivas
ditka (sl.) senovinis šešių skatikų pinigas
dočesnas, -a (sl.) laikinas
dulbis, -ė kvailys, mulkis
dvilіčnas, -a (hibr.) kuris mainomos spalvos

E

eksplikavotis -ojasi, -ojosi aiškintis
ertima erdvė

F

farysius (sl.) jojikas
filiotas, -ė apgavikas, neteisingas žmogus
fundatorius, -ė vaišintojas; įkūrėjas
femebralnas, -a laidotuvių
furmonas (sl.) vežikas

G

gadnus, -i (sl.) tinkamas, vertas, geras
gasa (germ.) gatvė, kelias
gaspada (sl.) kambarys smuklėje; viešbutis
gaspadorstva (sl.) ūkis
gatunkas (sl.) rūšis
gerdas juokavimas, pokštas
givėra (germ.) šautuvas
godingas, -a garbingas
gorlyvas, -a (sl.) uolus, stropus
gražoti, -oja, -ojo (sl.) grasinti
grekonas graikas
grometa (sl.) laiškas, raštas
gūbyti, -ija, -ijo (sl.) netekti; naikinti, kankinti
gvaltas (sl., germ.) jėga, prievarta; skuba, triukšmas; pavojus
gvardijonas vienuolyno viršininkas

H

honoras (sl.) garbės vardas, titulas

I, Į

įmacavoti, -oja, ojo (hibr.) įgalėti, gyvuoti
indėvė pikta būtybė; deivė
interesas reikalas
intvara arklo rankena
įstapyti, -ija, -ijo išalkti; išalkinti
išbočyti, -ija, -ijo (hibr.) atleisti
išbroka (hibr.) atlieka, kas netinkama
išgriežti, -ia -ė laimėti; išlupti
iškada (sl.) gaila
iškada (sl.) žala, nuostolis
iškala (sl.) mokykla
išlikti, išlieka, išliko išsisukti, ištrūkti
išpakūtavoti, -oja, -ojo atkentėti
išprovyti, -ija, -ijo (hibr.) parūpinti, ištaisyti
išpulti, išpuola, išpuolė prireikti, tekti
išpūstyti, -ija, -ijo (hibr.) išeikvoti, tuščiai išleisti
išsijovyti, -ija, -ijo (sl.) išaiškėti
išsikasavoti, -oja- -ojo (hibr.) išnykti
išsikeravoti, -oja, -ojo (hibr.) išsisaugoti, gerai išeiti

J

jalmužna (sl.) išmalda
jeb kaip bet kaip
jednočius (sl.) piršlys
jeneralnas, -a (sl.) generolo, generoliškas
jenerolas (sl.) generolas
jomylesta (hibr.) ponas, jo malonybė
junkaris (germ.) junkeris, kariūnas
jutryna (sl.) tam tikros rytmetinės pamaldos

K

kalinys kalėjimas
kalpa (lat.) tarnas, vergas
kaniūkšlė (sl.) arklidė
kankolas kukulis; kankalas
kantė (sl.) kampas, kertė
kantenas, -a; kantentas, -a (sl.) patenkintas
kantentavotis, -ojasi, -ojosi (sl.) pasitenkinti
kapeliušis (sl.) skrybėlė
kapotas (sl.) liemenė; švarkas
karonė (sl.) bausmė
karoti, -oja, -ojo (sl.) bausti
kaštavoti, -oja, -ojo (sl.) ragauti
katnoti, -oja, -ojo šaukti katę
katras, -a kiekvienas: *ėmusiu katras po arklį ir po šunelį*
kaulinyčia vieta, kur sudėti kaulai
kavoti, -oja, -ojo (sl.) laikyti, saugoti; auginti, auklėti
kecius (sl.) kilimas; audeklas gūniai
kepališius; kepaliušis žr. k a p e l i u š i s
keravoti, -oja, -ojo (sl.) valdyti, laikyti
kibiecius (sl.) patiesalas, kilimas
kieliškas (sl.) taurė
kirka (sl.) kirtiklis, kirstuvas; (germ.) protestantų bažnyčia
klančius (sl.) užkeiktasis
klapatas (sl.) rūpestis, vargas, bėda

klapatyti, -ija, -ijo (sl.) kvaršinti, varginti, neduoti ramybės
klapčius (sl.) tarnas, pasiuntinys
klaupka (hibr.) klauptas
klėbininkas, -ė kas storas, glėbiu apkabinamas
kleinotas (sl.) brangenybė
kliošiorius (sl.) vienuolynas
kočas (sl.) tam tikras vežimas, fajetonas
kodylas (sl.) kvepianti derva, vartojama bažnytinėse apeigose smilkalams
koliorė (sl.) spalva
kolyta (sl.) piniginė, maišelis
kolyti, -ija, -ijo (sl.) girti
komunikantas komunijos paplotėlis
kondicija sąlyga
košalynė (sl.) šaltiena
kotas (sl.) budelis, kankintojas
krapylas (sl.) šlakstytuvas; šlakstymas
krapyti, -ija, -ijo (sl.) šlakstyti
krasė krėslas, kėdė
kresa (sl.) pastotė
kriaučius (sl.) siuvėjas
krivida; krivda (sl.) skriauda
krividyti, -ija, -ijo (hibr.) skriausti
kromas (sl.) dėžė su prekėmis, nešiota kaimo pirklių
kromininkas, -ė (hibr.) pirklys, pardavėjas
krūžas (germ.) geriamasis puodukas; indas vandeniui laikyti
kukarka (sl.) virėja
kukčiukas (sl.) virėjo padėjėjas, patarnautojas
kukorius (sl.) virėjas
kuntušas tam tikras bajorų drabužis
kurėlis storas pagalys, kuoka, vėzdas
kurentas (sl.) daina, arija, atliekama grojančio laikrodžio
kuska (sl.) didelė stora skepeta, skara
kuzejokas švarkas; trumpas apsiaustas

L

laigul tegul
laitas gabalas, kuriuo kas lyginama, glaistoma
lakstinti, -ina, -ino versti išeiti, vyti
lančytis, -ijasi, -ijosi (hibr.) jungtis
launinkas, -ė (sl.) seniūnas
launystė (hibr.) seniūnija
lazdinis stora, tvirta lazda
ledva (sl.) vos
lementavoti, -oja, -ojo (sl.) dejuoti, raudoti, graužtis, kankintis
lerva (sl.) baidyklė, šmėkla
ličba (sl.) skaičius
lieta reikalas, dalykas; tikslas; nauda valstybei
lygiai kartu, šalia
likterna (sl.) žibintas, žibintuvas
liktorius (sl.) žibintas
lingartas (germ.) virvė ar diržas, kurio vienas galas rišamas arkliui ant kaklo, kitas — už vežimo grąžulo
lioduoti, -uoja, -avo (germ.) krauti
liptas lieptas
liuoba pagalbinis veiksmažodis būtajam dažniniam laikui sudaryti
liuosas, -a (germ.) laisvas
liustė (sl.) linksmumas, džiaugsmas
lokamnas, -a (sl.) godus, gobšus
lokomčius (sl.) goduolis, gobšas
loska (sl.) malonė
loskavas, -a (sl.) maloningas, geras, dosnus
lūgoti, -oja, -ojo prašyti

M

macė (sl.) jėga, stiprumas; priežastis, poveikis
majestotas (sl.) didybė
majontkas (sl) turtas; dvaras, žemė
makaras (sl.) rimbas, pliektuvas
makliotorius, -ė (sl.) apgavikas, sukčius
maliava (sl.) dažai
maliavoti, -oja, -ojo (sl.) dažyti, tapyti
maliorius (sl.) dažytojas
mamka (sl.) auklė
mandras, -a; mandrus, -i (sl.) gudrus; linksmas, judrus; išdidus
marčelga (sl.) maršalka
markatnas, -a (sl.) liūdnas, nusiminęs, niūrus
marnastis (sl.) tuštybė, menkystė
maršelga žr. m a r č e l g a
marudyti, -ija, -ijo (sl.) lėtai ką daryti; gaišinti, trukdyti
mastas (germ.) laivo stiebas
mažne kone, beveik
medėjas medžiotojas
medinas, -a laukinis
medinčius medžiotojas

medlijas kas miške gyvena
meilei kad tik, bet tik
mečius (sl.) kardas, kalavijas
mieras; mierkas (sl.) saikas
mierkavoti, -oja, -ojo (sl.) skaičiuoti, stengiantis ištaikyti
mylai vos tik; mielai, labai
mylasčyvas, -a (sl.) maloningas
mylesta (sl.): **jūsų (tamstos) mylesta** (sakoma pagarbiai kreipiantis)
miras toka kvepianti darželio gėlė
mistrantūra monstrancija
mistras (sl.) viduramžių vienuolių riterių ordino vyresnysis, magistras
mizerija (sl.) menkumas, vargingumas, skurdumas; vargšė
mizeriokas (hibr.) vargšas, beturtis
mizernas, -a (sl.) menkas, skurdus
moliūkas žaizda, guzas
mospanie (sl.) malonybė, didenybė
mūsai pelėsiai
musėti, -ėja, -ėjo (sl.) turėti, privalėti
musint; musit (sl.) turbūt
musyti, -ija, -ijo (sl.) versti
mutė (la.) burna, veidas
muzika koks nors muzikos instrumentas

N

nabaštikas, -ė (sl.) numirėlis
nadieja (sl.) viltis
našystas, -a ilgai dėvimas
navet (sl.) netgi
nebespečenstva (sl.) pavojus
nebespečnas, -a; nebespečnus, -i (sl.) pavojingas
negu nebent
negut negu
nendznas, -a (sl.) vargingas, prastas, menkas
nepadabnas, -a (sl.): **nepadabnas daiktas** negali būti
nepagada (sl.) dargana
nepakajauti, -auja, -avo (sl.) neduoti ramybės
nezgada (sl.) nesantaika, nesutarimas, kivirčas
nezgrabnus, -i (sl.) negražus, nerangus, netikęs
nezvoga (sl.) gėda, negarbė
nočyna (sl.) įrankis, įnagis
notis nelaimė, bėda
nūgi dabar; nagi
nuraku (sl.) tyčia
nusispakajyti, -ija, -ijo (hibr.) nusiraminti
nutrotyti -ija, -ijo (hibr.) nužudyti

O

obivatelis (sl.) gyventojas
okazija (sl.) priežastis, proga
orderas (sl.) ordinas
ordinavoti, -oja, -ojo (sl.) pasiųsti, išsiųsti
otož (sl.) taigi, vadinasi

P

pabagotis, -ė (hibr.) pasiturintis
pabažnas, -a (sl.) dievobaimingas, pamaldus
pachlebca (sl.) pataikūnas
padabnas, -a (sl.) panašus; **padabniai** panašiai; turbūt, ko gero
padaboti, -oja, -ojo (sl.) patikti
padėjimas skyrius: *padėjime vienuolektame*
padėti, padeda, padėjo paskirti: *karalius padėjo Joną po savęs pirmuoju;* **širdį padėti** nusiraminti
padonas; padonasis (sl.) pavaldinys, tarnas
padotkas (sl.) mokestis
padrenčikas (sl.) parankinis
padvarė vieta palei dvarą
padvarija (sl.) į kiemą, sodybą susirinkę žmonės
padvečerka (sl.) pavakariai
pagada (sl.) geras oras
pagadyti, -ija, -ijo (hibr.) atlyginti
pagastas (la.) apylinkė
pagrabas (sl.) rūsys; šermenys
pajemnas, -a gabus, mokslus
pakajavoji (sl.) kambarinė
pakajus (sl.) gerai įrengtas kambarys; rūmas
pakajus (sl.) ramybė; **duoti pakajų** liautis, nusiraminti
pakara (sl.) nuolankumas, nusižeminimas; **prie pakaros privaryti** įstumti į labai sunkią būklę
pakaroti, -oja, -ojo (hibr.) nubausti
pakleisti, -džia, -dė prarasti, netekti
pakūta (sl.) atgaila

pakūtavoti, -oja, -ojo (sl.) atgailauti
paliavonė (sl.) medžioklė
palmiskas (sl.) pusdubenis
palocius (sl.) rūmai
palošius (sl.) kardas
pamėtliuoti, -iuoja, -iavo (sl.) pamėgdžioti
pamierkas (sl.) saikas
pamietis nedidelis kuolas tvorai paremti
pamislė (sl.) mintis, sumanymas
pasabnus, -i (sl.) tinkamas, patogus; **pasabnus tarpas** proga
pasidaboti, -oja, -ojo (hibr.) pamilti, patikti
pasiklebavoti, -oja, ojo (hibr.) įsiteikti
pasilkas (sl.) geresnis maistas, pastiprinimas
pasitekti, pasitenka, pasiteko pasitaikyti
pasivesti, pasiveda, pasivedė pasisekti
paska medinis indas sviestui, medui laikyti
patarlė pertaras: *Ponas mislijęs, kad ano patarlė tokia*
patieka (sl.) paguoda
patrova (sl.) patiekalas, valgis
patrūbočius (sl.) dūda grojantis muzikantas
paukšlakis laikas, kai paukščiai tupia, prietema
paveikslas pavyzdys
pavieta (sl.) apskritis
pavoga (sl) pagarba
pavožnus, -i (sl.) reikšmingas, brangus, rimtas
pažytkas (sl.) nauda, pelnas; turtas
pažyvnastis (sl.) maistas
pečenka (sl.) kepsnys
pečentorius (sl.) kas deda antspaudą
pentras (sl.) namo aukštas
perdėti, perdeda, perdėjo paskirti
perimti, perima, perėmė: širdį perima nejauku, neramu
periškada (sl.) kliūtis, trukdymas
persilančyti, -ija, -ijo (hibr.) išsiskirti
persviedavoji, -oja, -ojo (hibr.) įtikinėti
pestavoti, -oja, -ojo (sl.) rūpintis, puoselėti
pestyti, -ija, -ijo (sl.) lepinti
pevnas, -a (sl.) tikras; tam tikras; **pevnai** matyt, turbūt

pieryna (sl.) patalas
piesas šiukšlynas
pirmjutrynos (hibr.) ankstyvos pamaldos
pištelis baidyklė, bjaurybė
plecius (sl.) vieta, plotas, aikštė
plėčka; plėška (sl.) plokščias butelis
plikacija plikumas, neturtas; kas plikas, neturtingas
pliundra nerimta, apsileidusi mergina
podė krikšto sūnus
praba (sl.) bandymas
pragriežti, -ia, -ė pralaimėti
pragumas priemonė, proga
prajovas (sl.) pranašas, skelbėjas
pravadninkas, -ė (hibr.) vadovas
pravarinė (sl.) pertvara, skirianti tvarte vieną gyvulį nuo kito
pravodyti, -ija, -ijo (sl.) vesti vadovaujant, saugant
prezentas (sl.) dovana
prezentavoti, -oja, -ojo (sl.) dovanoti
priduoti, priduoda, pridavė sutikti: *ir ant to nepriduodančiu*
priesėdnis priemenė, prieangis
prigauti, prigauna, prigavo pasiekti
prijemnus, -i (sl.) malonus
pripodkas (sl.) nelaimingas atsitikimas, nelaimė
priprova (sl.) uždaras, prieskoniai
prisiazdabyti, -ija, -ijo (hibr.) pasipuošti
prisiduoti, prisiduoda, prisidavė prisipažinti
pri(si)vit(av)oti, -oja, -ojo (hibr.) pasisveikinti
prizvalyti, -ija, -ijo (hibr.) leisti
procia (sl.) darbas
procioti, -ioja, -iojo; prociuoti, -iuoja, -iavo (sl.) dirbti
protektorius globėjas, užtarėjas
prova (sl.) byla
provincijolas vienuolių provincijos viršininkas
provotis, -ojasi, -ojosi (sl.) bylinėtis
pūčka (sl.) patranka
pundamentas (sl.) pamatas
pundatorius, -ė žr. f u n d a t o r i u s
pundušas (sl.) lėšos, kapitalas
purmonas (sl.) vežėjas
pūstas, -a (sl.) tuščias; niekas

R

rastropnas, -a (sl.) sumanus, išmintingas, protingas
raškažius (sl.) prabanga
ratavoti, -oja, -ojo (sl.) gelbėti
reistras (sl.) raštas
renčninkas (sl.) rankšluostis
rendavoti, -oja, -ojo (sl.) nuomoti
rendorius (sl.) nuomininkas
ricielius riteris
rymionas, -ė (sl.) romėnas
ryžtis žinotis; elgtis, kaip nori
roda (sl.) patarimas
rodbalsė raidė
rodnas, -a (sl.) linksmas, patenkintas
rokunda (sl.) sąskaita; susitarimas
rokuoti, -uoja, -avo (sl.) skaičiuoti; skaityti, šnekėti; **rokuotis, -uojasi, -avosi** tartis
rosandka (sl.) protas, išmonė

S

senata (sl.) senatorius
signatas (sl.) žiedas su antspaudu
skarbas (sl.) turtas
skaržyti, -ija, -ijo (sl.) skųsti
skleinyčia (sl.) stiklinė
skototis, -ojasi, -ojosi rūpintis, stengtis
skripyčia (sl.) smuikas
sliedonė žr. s n i e d o n ė
slūžba; slūžma (sl.) tarnyba; atlyginimas, alga
slūžmelninkas, -ė (sl.) tarnas, samdinys
snicorius (sl.) stalius
sniedonė (sl.) vakarienė
soda kaimas
sodžiauka (sl.) bala
spaciera (germ.) išvyka, pasivaikščiojimas
spadnyčia (sl.) sijonas
spadzievotis, -ojasi, -ojosi (sl.) tikėtis
spasabniai (sl.) atitinkamai
spaviednė (sl.) išpažintis
spaviedoti, -oja, -ojo (sl.) klausyti išpažinties
spociera žr. s p a c i e r a
sponka (sl.) spūsčiukas, įspaudžiama sagutė
spraunus, -i (sl.) vikrus, greitas
sprečytis, -ijasi, -ijosi (sl.) priešintis, priešgyniauti
sprova (sl.) byla
spunka žr. s p o n k a
stadala (sl.) klojimas, jauja
stainė; stainia; stalnė (sl.) arklidė
stancija (sl.) užvažiuojamieji namai; kambarys svečiams priimti
stangas raištis
stasovniai (sl.) tinkamai
staunė žr. s t a i n ė
sterva (sl.) dvėseliena
stonas (sl.) stovis, padėtis, būvis; luomas; gabalas, rėžis
stotkas (sl.) indas
strielba (sl.) šautuvas
strielčius (sl.) medžiotojas
strošnybė (hibr.) daugybė
strova (sl.) valgis, maistas
studentas, -ė mokinys
sūdžia (sl.) teisėjas
sugadnus, -i (sl.) tinkamas
sumiklėti, -ėja, -ėjo sukietėti
suoka tarmė, ištarimas
susigadyti, -ija, -ijo (hibr.) prireikti, praversti
susimardavoti, -oja, -ojo (hibr.) nuvargti, nusikankinti
sužavėti, -i, -ėjo užburti
sviedkas (sl.) liudytojas

Š

šacavoti, -oja, -ojo (sl.) kainoti, vertinti
šalbieravoti, -oja, -ojo (sl.) valiūkauti
šalbierius, -ė (sl.) valiūkas, apgavikas
ščipkos (sl.) žnyplės
šegatis šitai, pavyzdžiui (pertaras)
šėnavoti, -oja, -ojo (sl.) gerbti
šėpis (germ.) laivas
šėporius (hibr.) ūkvedys
šiek: nei šiek, nei tiek labai daug
šimkuoti, -uoja, -avo (sl.) pilstyti, semti
širtva lūšna
škatulka (sl.) dėžutė
šlankas žr. č l a n k a s
šlėdės (germ.) rogutės
šlektas, -a (germ.) blogas
šlibždavoti, -oja, -ojo (sl.) skaityti paraidžiui, skiemenimis
šlypelės (hibr.) drobinės naginaitės
šmotas (sl.) vieta; gabalas; šiek tiek
špaciera; špacieras; špacierius žr. s p a c i e r a
špadas (sl.) špaga

špetnus, -i (sl.) bjaurus, šlykštus
špikierius (germ.) kambarys, kur laikomas maistas, drabužiai
špylavoti, -oja, -ojo (sl.) sujungti, sutvirtinti
špociera žr. s p a c i e r a
štarkus, -i (germ.) dailus, grakštus; gyvas, judrus
štikinėti, -ėja, -ėjo ieškinėti, spėlioti
štropavoti, -oja, -ojo (sl.) bausti
štuka (sl.) juokas, pokštas; priemonė

T

taigoti, -oja, -ojo stengtis ką gerai darytis, rūpintis
tlumočyti, -ija, -ijo (sl.) aiškinti
torielius (sl.) taleris; doleris
traicė (sl.) trejybė
traktinti, -ina, -ino (hibr.) vaišinti
trapas užkišimas, užtaisas
tropyti, -ija, -ijo (sl.) taikyti; pataikyti; **tropytis, -ijasi, -ijosi** pasitaikyti
troščytis, -ijasi, -ijosi (hibr.) rūpintis
tručyti, -ija, -ijo (sl.) nuodyti
tručyzna (sl.) nuodai
trunkas (germ.) gėrimas
tūlyd tuojau, bematant
turbavoti, -oja, -ojo (sl.) teikti rūpesčių, varginti
tvainytis, -ijasi, -ijosi tvylinėti

U

uburdas (sl.) balnas, apkaustai
ugados (sl.) sulygtasis užmokestis
ultojus (sl.) dykinėtojas
upara (sl.) užsispyrimas
upartas, -a (sl.) užsispyręs
urandas; urandis (sl.) tarnyba, pareigos; tarnautojas
urėdas (sl.) tvarka
uvogas (sl.) dėmesys
uvožoti, -oja, -ojo (sl.) paisyti, gerbti
uzdinys pavadis
uživoti, -oja, -ojo (sl.) naudoti, vartoti; mėgautis
užkęsti, užkenčia, užkentė nekantrauti
užšpuntavoti, -oja, -ojo (hibr.) užkišti (vole)

V

varčia sargyba
vazaunė (sl.) ratinė
važnyčia (sl.) kinkomas arklys
vdzenčnas, -a; vdzenčlyvas, -a (sl.) žavus, puikus; **mosci vdzenčna** žavingoji, puikioji
večas, -a senas
vedlug (sl.) pagal
velytis, -ijasi, -ijosi (hibr.) verčiau būti
vendravoti, -oja, -ojo (sl.) keliauti, klajoti
verkė (germ.) dirbtuvė
vėža (sl.) bokštas
videlcė (sl.) šakutė
viekavystas, -a (sl.) amžinas, nemirtingas
vienc (sl.) tad, taigi, juk
vienmalinis, -ė (la.) ilgas, atviras
vigada (sl.) patogumas
vigadnus, -i (sl.) patogus
vinčiavoti, -oja, -ojo (sl.) tuokti
vinšavoti, -oja, -ojo (sl.) sveikinti
viraznus, -i (sl.) aiškus, išraiškingas
vispa (sl.) sala
vobyti, -ija, -ijo (sl.) vilioti, gražiai prašyti
vokytinas vokietukas
vodyti, -ija, -ijo (sl.) kenkti
votagas botagas
vožyti, -ija, -ijo (sl.) vertinti; **vožytis, -ijasi, -ijosi** drįsti
vožoti, -oja, -ojo žr. u v o ž o t i
vzajemnas, -a (sl.) abipusiškas

Z

zabijokas, -ė (sl.) plėšikas
zalietnininkas, -ė (sl.) kas peršasi
zalietos (sl.) piršlybos
zbitkas (sl.) pokštas; perteklius
zdraica (sl.) apgavikas
zdrodlyvas, -a (sl.) apgaulingas, neištikimas
zelkorius (sl.) veidrodis
zgada (sl.) santaika, sutikimas
zgadlyvas, -a (sl.) taikus, nuolaidus
ziegorius (sl.) laikrodis
zlastis (sl.) pyktis; skriauda

zlastytis, -ijasi, -ijosi (hibr.) pykti
znočyti, -ija, -ijo (sl.) reikšti, žymėti; tikti, priderėti
znočnus, -i (sl.) žymus, ženklus
zopustas (sl.) atsarga
zrenčnastis (sl.) apsukrumas, vikrumas
zvalyti, -ija, -ijo (sl.) leisti
zvičajus (sl.) paprotys

Ž

žalnierius (sl.) kareivis
žegnotis, -ojasi, -ojosi (sl.) atsisveikinti, skirtis
žėlavoti, -oja, -ojo (sl.) gailėti
žertas (sl.) juokas, pokštas
žyvatas (sl.) gyvastis
žyvyti, -ija, -ijo (sl.) maitinti

ABĖCĖLINĖ PASAKOJAMOSIOS TAUTOSAKOS RODYKLĖ

TURINYS

SMULKIOJI TAUTOSAKA

Симонас Даукантас

ЖЕМАЙТИЙСКИЙ ФОЛЬКЛОР, II

Сказки, поговорки, загадки

На литовском языке

Издательство «Вага», Вильнюс, 232600, пр. Ленина 50

ИБ № 2989

Simonas Daukantas

ŽEMAIČIŲ TAUTOSAKA, II

Pasakos, patarlės, mįslės

Redaktorė R. S a u k i e n ė

Dailininkas S. C h l e b i n s k a s

Men. redaktorius K. P a š k a u s k a s

Techn. redaktorė E. J u z ė n i e n ė

Korektorės J. M a c k e v i č i e n ė ir N. Ž u k a u s k i e n ė

Duota rinkti 83.09.15. Pasirašyta spaudai 84.02.24. LV 12061. Leidinio Nr. 11010. Formatas $60 \times 90^1/_{16}$. Popierius giliaspausdinis. Garnitūra „Baltika", 10 punktų. Iškilioji spauda. 25 sąl. sp. l. 25 sąl. spalv. atsp. 23 apsk. leid. l. Tiražas 7000 egz. Užsakymas 3905. Kaina 2 rb 20 kp

Leidykla „Vaga", 232600, Vilnius, Lenino pr. 50

Spaudė Motiejaus Šumausko spaustuvė, 232600, Vilnius, Strazdelio 1

Daukantas S.

Da 409 Žemaičių tautosaka / Kalbą red. K. Aleksynas; [Įž. str., t. 1, p. 11—42, K. Grigo].— V., Vaga, 1983—1984.

T. 2. Pasakos. Patarlės. Mįslės / Parengė K. Aleksynas ir kt. 398 p. Bibliogr. paaišk., p. 372—382, santr., p. 383—384, ir tekste. Abėc. pasakojamosios tautosakos rodyklė: p. 394—395.

Knygoje spausdinama pasakojamoji tautosaka (pasakos, sakmės, oracijos), smulkioji tautosaka (patarlės, priežodžiai, mįslės ir kt.) ir S. Daukanto pratarmė „Dainėms žemaičių".

D $\frac{4702360100—047}{M 852(08)—84}$ 35—84

BBK 82.3L=6
LF